

6

Azterlan eta txostenen Bilduma

Gizarte Babesa, EBko eta EAeko Gizarte Politikaren Funtsezko elementua

Langabezia eta Gizarte
Bazterkeria Funtzioen
kasu berezia

C E S

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Consejo Económico
y Social Vasco

Aurkibidea

	<i>Orria</i>
I. KAPITULUA. EUROPAKO BALIZKO GIZARTE EREDUA	7
1. PLANTEAMENDU OROKORRA	9
1.1 IKERKETAREN HELBURUA ETA HURBILTZE METODOLOGIKOA	9
1.2 IKERKETAREN EDUKIA ETA METODOLOGIA	10
2. EUROPAKO BALIZKO GIZARTE EREDUA	12
2.1 ONGIZATEAREN ESTATUAREN HISTORIA ATZEAN. GIZARTE ONGIZATEAREN EREDUAK EUROPAR BATASUNEAN ETA HORIEN ARAZO BEREZIAK	12
2.2 EUROPAKO BALIZKO GIZARTE EREDU KOMUNA BALDINTZATZEN HASI DIREN ARAZOAK	13
2.2.1. Arazo tekniko-ekonomikoak	13
2.2.1.1 70eko krisialdia	13
2.2.1.2 Globalizazioa eta Europako Ongizatearen Estatuak	14
2.2.1.3 EB eta Estatu berrien sarrera	15
2.2.2. Krisi ideologikoa-politikoa eta Ongizatearen Estatuaren legimititatearen krisia	15
3. ONDORIOAK	17
II. KAPITULUA. EUROPAR BATASUNEN GIZARTE POLITIKA (1957-2004)	19
1. EUROPAKO GIZARTE ARAZOAK IKUSPEGI HISTORIKOAN	21
1.1 EUROPAKO GIZARTE POLITIKAREN LEHENENGO PAUSOAK (1957-1971): LAN ARAZOEI LOTUTAKOAK	21
1.2 LURRALDEEN ARTEKO DESOREKEN GORAKADA ETA POBREZIA POLTSA BERRIEN SORRERA (1971-1983)	22
1.3 MERKATUA BEHARREZKOA, BAINA EZ NAHIKOA, GIZARTE ARAZOAK KONPONTZEKO (1983-1991)	24
1.4 BERRAZTERKETA ETA ORIENTAZIO ALDAKETA, ETA EUROPAR BATASUNEN GIZARTE POLITIKAREN ETORKIZUNARI BURUZKO EZTABAIDA (1991-1997)	27
1.5 ERABATEKO ENPLEGUAREN ERRONKA HANDIA (1997-2001)	32
2. GIZARTE ARAZOAK XXI. MENDEAN	36
2.1 EUROPAKO GIZARTE POLITIKAREN ORAINGO ERRONKAK	36
2.2 EUROPAKO GIZARTE POLITIKAREN ETORKIZUNA	38
III. KAPITULUA. GIZARTE BABESEKO JARDUN ONAK EB-15EAN	43
1. HELBURUA ETA METODOLOGIA	45
2. ESTATUEN GIZARTE BABESEKO POLITIKA NAGUSIAK	48
2.1. LAN MERKATUAN ERRAZAGO SARTZEKO ETA BERTARA ERRAZAGO ITZULTZEKO NEURRIAK, ZAILTASUNIK HANDIENAK DITUZTEN TALDEENTZAT	48
2.2. ARRETA HANDIAGOA ERRENTARIK TXIKIENI ETA FAMILIEN PRESTAZIOEI	49
2.3. OSASUNERAKO ARRETA HANDIAGOAREN ERAGINEZKO HANDITZEEI EMANDAKO ERANTZUNA ETA GIZARTE SEGURANTZAKO SISTEMEN ERAGINKORTASUN HANDIAGOAREN BILAKETA	50
2.4. ERRETIRO SISTEMAREN BIDERAGARRITASUNA, NEURRI OSAGARRI PROFESIONALEN EDO PRIVATUEN BIDEZ	51
3. JARDUN ONAK: ARAZOAK, BEHARRIZANAK ETA SOLUZIOAK	54
3.1. BAZTERKERIAREN ONDORIOAK JASATEN DITUZTEN TALDEAK: EUREN ARAZO NAGUSIAK ETA HARTURIKO SOLUZIOAK	54
3.2. BAZTERTURIKO TALDEEN ARAZOAK ETA BEHARRIZANAK, EUROPAR BATASUNEN GIZARTE BABESAREN OINARRIZKO LERROEI ETA ORIENTAZIOEI DAGOKIENEZ	58
4. JARDUN ONEN EBALUAZIOA	62
5. JARDUN ONEN ESKULIBURUAREN EREDURANTZ AUERRERAPAUOAK EMATEKO JARRAIBIDEAK	67
5.1. JARDUN ON BAT APLIKATZEKO OINARRIZKO ORIENTAZIOAK	67
5.2. JARDUN ONAK EBALUATZEKO ORIENTAZIOAK	70
IV. KAPITULUA. GIZARTE BABESA, EA EKO GIZARTE POLITIKAREN ARDATZA. LANGABEZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA FUNTZIOEN KASU BEREZIA	71
1. GIZARTE BABESAREN GASTUAK ETA DIRU-SARRERAK EA EN ETA EB-15EAN	73
1.1. GIZARTE BABESEKO GASTUAK	73
1.2. GIZARTE BABESEKO DIRU-SARRERAK	76
2. POBREZIARI ESTUEN LOTUTA DAUDEN SEEPROS FUNTZIOEN EREMU JURIDIKOA: LANGABEZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA	79
2.1. EREMU JURIDIKOA LANGABEZIAREN BABESARI DAGOKIONEZ	79

2.2. EREMU JUDIRIKOA GIZARTE BAZTERKERIARI DAGOKIONEZ: POBREZIA ETA GIZARTE LAGUNTZA.....	80
1. etapa. 1978-81. Autonomia Estatutua.....	81
2. etapa. 1982-88. Gizarte Zerbitzuei buruzko 1. Legea EAEn.....	82
3. etapa. 1989-95. Pobreziaren aurkako borrokaren plan integrala.....	83
4. etapa. 1996tik aurrera. Gizarte Zerbitzuei buruzko 2. Legea EAEn.....	84
3. INPLIKATURIO ERAGILE NAGUSIAK.....	88
3.1. ERAGILE NAGUSIAK POBREZIAREN ETA GIZARTE LAGUNTZAREN ARLOAN (GIZARTE ZERBITZUAK).....	88
3.2. ERAGILE NAGUSIAK ENPLEGUAREN BABESAREN ARLOAN.....	91
4. ADIERAZLEAK.....	93
4.1. ADIERAZLE NAGUSIAK LANGABEZIAREN BABESAREN ARLOAN.....	93
4.2. ADIERAZLE NAGUSIAK POBREZIAREN ETA GIZARTE LAGUNTZAREN ARLOAN (GIZARTE ZERBITZUAK).....	94
5. LANGABEZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA FUNTZIOEN AZTERKETA ZEHATZA.....	102
5.1. LANGABEZIA: ENPLEGU POLITIKA AKTIBOAK ETA PASIBOAK EAEN.....	102
5.1.1. EAeko egoera, Lisboan enpleguaren arloan ezarritako helburuei dagokienez.....	102
5.1.2. Enplegu politika pasiboak: Langabezia prestazioak EAEn.....	104
5.1.3. Enplegu politika aktiboak EAEn.....	108
5.2. POBREZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA.....	117
5.2.1. Pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren mailak EAEn.....	117
5.2.1.1. Mantenamenduko pobrezia.....	121
5.2.1.2. Pilaketako pobrezia.....	124
5.2.1.3. Bi pobrezia mota horien eragina.....	125
5.2.1.4. Pobreziaren eragina lurralde historiko bakoitzean.....	126
5.2.2. Laguntzako aldian behingo prestazio ekonomikoak.....	127
5.2.2.1. Gizarte Ongizateko Fondoa.....	127
5.2.2.2. Kotizazio gabeko pentsioa.....	128
5.2.2.3. EGLn jasotako prestazioak.....	130
5.2.2.4. Gizarte bazterkeriaren aurkako borrokaren arloko prestazioak.....	130
Baliabideen bermea EB-15ean.....	130
Oinarrizko errentari buruzko eztabaida EAEn: HErritarren legegintza ekimena, gizarte eskubideen gutuna sortzeko.....	135
Oinarrizko errenta eta gizarte larrialdiko laguntzak (GLL) EAEn.....	137
5.2.3. Gizarte bazterkeria enplegu neurrien bidez gainditzeko programak.....	139

V. KAPITULUA. AZKEN ONDORIOAK ETA HAUSMARKETAK..... 141

1. PLANTEAMENDU OROKORRA ETA ALDERDI METODOLOGIKOAK.....	143
2. EUROPAKO BALIZKO GIZARTE EREDUA.....	144
3. EUROPAKO GIZARTE ARAZOAK IKUSPEGI HISTORIKOAN.....	145
3.1. EKONOMIA GIZARTE ESKUBIDEEN OINARRIAN.....	145
3.2. EUROPAKO GIZARTE POLITIKAREN ORAINA ETA GEROA.....	146
4. ESTATUEN GIZARTE BABESEKO POLITIKA NAGUSIAK.....	149
5. EB-15EKO JARDUN ONEN AZTERKETA ETA EBALUAZIOA.....	151
5.1. ARAZOAK, BEHARRIZANAK ETA SOLUZIOAK.....	151
5.2. JARDUN ONEN EBALUAZIOA.....	151
6. GIZARTE BABESA, EAeko GIZARTE POLITIKAREN ARDATZA.....	153
7. POBREZIARI ESTUEN LOTUTA DAUDEN SEEPROS FUNTZIOAK.....	154
7.1. LANGABEZIA FUNTZIOA.....	154
7.1.1. Eremu juridikoa.....	154
7.1.2. Enplegu politika aktiboak eta pasiboak EAEn.....	154
7.2. GIZARTE BAZTERKERIA FUNTZIOA.....	156
7.2.1. Eremu juridikoa.....	156
7.2.2. Adierazle nagusiak.....	158
8. AZKEN ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK.....	160
8.1. ALDERDI OROKORRAK ETA FUNTSEZKO BEHARRIZANAK.....	160
8.2. HOBEKUNTZA PROPOSAMENAK GIZARTE BAZTERKERIAREN ARLOAN: IKUSITAKO BEHARRIZANAK.....	163
8.2.1. Pobrezia.....	163
8.2.2. Gizarte zerbitzuak.....	164
8.3. HOBEKUNTZA PROPOSAMENAK ENPLEGUAREN BABESAREN ARLOAN: IKUSITAKO BEHARRIZANAK.....	168
8.4. ZER EGIN DEZAKE EAek?.....	170

ERANSKINAK..... 171

I. KAPITULUA
EUROPAKO BALIZKO
GIZARTE EREDUA

1. Planteamendu orokorra

1.1 Ikerketaren helburua eta hurbiltze metodologikoa

Ikerketa honen helburua EAEko "gizarte babesaren" maila aztertzea da, bertan aplikatu diren gizarte politikak ikertuz, eta maila hori Espainiako estatuko eta Europar Batasuneko mailarekin konparatzea. Horrenbestez, helburu orokorren artean, Europar Batasuneko eta Estatuko gizarte babesaren maila aztertzea ere sartzen da.

EBren, Espainiako estatuaren eta EAEn barruko azken gertaerak aintzat hartuta, esan behar da aplikaturiko gizarte politiken ikerketaren denbora-muga 2004ko apirila dela, eta beraz, aurkakorik adierazi ezean, EB-15 deritzonari buruz ari garela; Estatuaren eta EAEn arteko konparazioa une horretako datu erabilgarrietan oinarrituz egingo da.

Argitu beharreko lehenengo alderdia kontzeptu mailakoa da. *Gizarte babesa*, Gizarte Babeseko Estatistika Integratuko Europako Sistemak (GBEIES) emandako definizioaren arabera, "erakunde publikoek edo pribatuek egindako edozein esku-hartze da, horren helburua familiak edo gizabanakoak arrisku edo beharizan kopuru jakinaren zamatik askatzea denean, baldin eta esku-hartze hori banakako akordioen eraginez egiten ez bada eta onuradunei aldebereko konpentsazio baliokidea eskatzen ez bazaie". "Gizarte babesa eragin dezaketen arriskuen edo beharizanen zerrenda hitzarmen baten bidez ezartzen da, ondoren adierazitakoaren arabera: "osasun laguntza, gaixotasuna, ezintasuna, zahartzarora, biziraupena, familia/haurrak, langabezia, etxebizitza eta gizarte bazterkeria, beste inon adierazita ez daudenak". (GBEIES, 1995¹).

- Gaixotasuna-osasun laguntza. Errentaren mantenamendua eta laguntza, gaixotasun fisikoa edo burukoa dagoenean, ezintasun kasuetan izan ezik. Hau da, babesturiko pertsonen osasun egoera kontserbatzeko, suspertzeko edo hobetzeko osasun laguntza.
- Ezintasuna: Errentaren mantenamendua eta laguntza, eskudirutan edo espezieetan (osasun laguntza izan ezik), ezintasun fisikoa edo psikikoa duten pertsonentzat.
- Zahartzarora: Errentaren mantenamendua eta laguntza, eskudirutan edo espezieetan (osasun laguntza izan ezik), zahartzarorako (erretiro-pentsioa ere barne).
- Biziraupena: Errentaren mantenamendua eta laguntza, eskudirutan edo espezieetan, familiako kide baten heriotza dagoenean.
- Familia/semi-alabak: Laguntza, eskudirutan edo espezieetan (osasun laguntza izan ezik), haurdunaldirako, jaiotzarako eta adopzioarako, baita adin txikikoen eta familiako beste kide batzuen laguntzarako ere.
- Langabezia: Errentaren mantenamendua eta laguntza, langabeziari dagokionez.
- Etxebizitza: Etxebizitzaren finantziararako laguntza.
- Gizarte bazterkeria: Eskudirutan edo espezieetan egindako prestazioak (osasun laguntza izan ezik), gizarte bazterkeriaren aurka borrokatzeko, baldin eta beste funtzioaren baten barruan sartzen ez badira.

Bestalde, gizarte politika kontzeptuak, Thomas Humphrey Marshall² adituak bere garaian adierazitakoaren arabera, "gauza askotarako erabiltzen da, baina ez dauka definizio zehatzik". Zenbait autoreren ustez (adibidez, Kahn eta Kamerman³), Gizarte Poli-

¹ GBEIES metodologiaren jatorria Gizarte Kontuetan dago (gizarte gastuen estatistika); horiek Europako Komunitateen Estatistika Bulegoak egiten zituen eta 1967an argitaratu ziren lehenengoz, 1962ko eta 1963ko datuekin. Estatistika Bulegoak hobetu egin zuen Gizarte Kontuen metodologia, eta horrela, Gizarte Babeseko Estatistika Integratuko Europako Sistema sortu zen; horren lehenengo metodologia 1980an onetsi eta 1981ean argitaratu zen, eta diru-sarreraren eta gastuen eragiketeki buruzkoa izan zen.

² T. H. Marshall, *Social Policy in the Twentieth Century*, Hutchinson, Londres, 1975.

³ Alfred J. Khan eta Sheila O. Kamerman. "Los Servicios Sociales desde una perspectiva internacional. El sexto sistema de protección social, Siglo XXI de España". Madril. 1987.

karen barruan honako jarduketa-adar hauek sartzen dira: hezkuntza, osasuna, etxebizitza, enplegua, diru-sarreraren mantenamendua eta gizarte zerbitzu pertsonalak (gizarte laguntza, adin txikikoen nahiz presoen babesena zein zaintza, bergizartratzea, hirugarren adina,...).

Batzorde hau bat dator Kahnek eta Kamermanek Gizarte Politikari buruz ematen duten definizioarekin; badakigu Batasuneko (EB-15) eta estatu kide bakoitzeko Gizarte Politikaren adar bakoitzaren ikerketa egitea ez dela bideragarria, alderdi teknikoak eta operatibotik, eta beraz, gure iritzian, ez da komenigarria. Izan ere:

- Alderdi kuantitatibotik begirata, adar bakoitzaren bi maila aztertzeak (Batasuna eta estatu kideak) arazo metodologikoak planteatzen ditu, konbentzionaletan bai horren hedapena eta konparazioak egitean sortzen diren zailtasunak, bai daturik eza eta bai horien heterogeneotasuna.
- Alderdi kualitatiboari dagokionez, Batasunak aztertutako behar diren jarduketa eremu askotan eskumenik ez duenez, EB mailako legeria, itun eta plan sektorialik ote dagoen ala ez egiaztatu ondoren, eta, egoitekotan, horiek aztertu ostean, estatu kide bakoitzeko egoera aztertu beharko litzateke, eta horretarako, ikerketa oso handia egin beharko litzateke eta, horrela, zalantzarik gabe, urrundu egingo ginateke ikerketaren helburutik: gizarte babesak UE-15ean, Espainiako estatuan eta EAEn duen egoeraren konparazio-azterketa.

Horrenbestez, Euskadiko CESeK, Kahnek eta Kamermanek Gizarte Politikari buruz duten ikuspegi zabalarekin bat etorri arren, EAEko eta EBko Gizarte politikari buruzko lehenengo ikerketa hau EAEko eta EB-15eko (Europar Batasuna) "Gizarte Politikaren" arloa mugatzea erabaki du, hain zuzen ere langabeziari eta gizarte bazterkeriari dagokionez; hala ere, aurrerago ikerketa sektorialak eta funtzionalak egingo dira osasun laguntzaren, etxebizitzaren, hezkuntzaren eta abarren arloan, EAEn, EBri eta estatu kide bakoitzari dagokionez.

Hala eta guztiz ere, ikerketaren une batzuetan, estatu kideei, Gizarte Politikaren jarduketa-adarrei edota gizarte babeseko beste funtzio batzuei buruzko

iruzkinak eta aipamenak egiten dira, aurrerapenerako eta zehaztapenerako elementuak baitira garrantzi estrategikoa duten alderdietan.

Laburbiltzeko, gizarte babesaren maila (ikerketan egiaztatuko dugunez) errealitate dinamikoa dela aintzat hartuta, bilakaera-azterketa egingo da eta horrek, besteak beste, honako galdera hauei erantzuna emateko ahalegina egingo du:

- Zein arlotan egin dira aurrerapausorik handienak?
- Zein alderdi gelditu da aurrerapenik gabe?
- Zein gaitan sakondu behar da bilakaerak erritmo onarekin jarraitzeko?

Horrenbestez, ikertuko da ea EAEko aurrerapenak zein neurritan diren Espainiako estatuan eta Europar Batasunean (EB-15) izandakoen antzekoak edo desberdinak, betiere aintzat hartuta estatu bakoitzak bere ereduak sortu behar duela (Gizarte Politikari dagokionez) eta ongizate eredu heterogeneotasuna ulergarria eta gizarte bakoitzaren errealitatearen araberakoa dela.

Zalantzarik gabe, funtzio bakoitzean egindako gastuaren bolumenaren konparazioak jarraibideak ematen dizkigu, baina lurralde desberdinetan gastu bera eskatzea ez da zentzuzkoa, gizarte babesaren arloko emaitza bera lortzeko dagokionez. Halako konparazioak ezin dira modu linealean egin.

1.2 Ikerketaren edukia eta metodologia

Ikerketa **bost fasetan** banatuta dago eta horiek bat datoz agiri kapitulu bakoitzarekin:

I. fasea: Europako Balizko Gizarte Ereduak

Funtsezko helburua Ongizatearen Estatuak Europar Batasunean (2004ko maiatzeko zabalte baina lehenagoko EB) izandako bilakaera ikertzea da, baita azken hamarkadotan modelo desberdinei, horien bideragarritasunari, irismenari eta garapenari buruz sortu diren eztabaidak aztertzea ere.

II. fasea: Europar Batasuneko Gizarte Politika (1957-2004)

Oinarriko helburuak, alde batetik, Europa Erru-kiorrari buruzko hausnarketa egitea (Gizarte Politika

Gizarteratze Politikatzat) eta, bestetik, Europar Batasunean Gizarte Politikaren arloan dauden jarraibideak eta, batik bat, Nizako Itunaren eraginezkoak aztertzea dira.

III. fasea: Gizarte Babeseko Jardun Onak EB-15ean

Helburua EB-15eko gizarte politikako jardun onak (JOak) identifikatzea, aukeratzea eta aztertzea da, honako honetarako:

- Bazterturiko biztanleria taldeak, horien arazoak edo beharrianak eta hartu diren soluzioak aztertzeko.
- Arazoa detektatzen denetik soluzioa planteatu arte jarraitu beharreko pausoak jasotzen dituen Eskuliburu baten oinarriak diseinatzeko.

IV. fasea: Gizarte Babesa EAEko Gizarte Politikaren ardatza. Langabezia eta gizarte bazterkeria funtzioen kasua

Helburuak honako hauek dira:

- EAEn eta EB-15ean Gizarte Babeseko gastuan eta diru-sarreran (finantziarioa) dauden mailak konparatzea.
- Pobreziari estuen lotuta dauden GBEIES funtzioen eremu juridikoa ikertzea: Langabezia eta Gizarte Bazterkeria.
- EAEn langabeziaren babesaren arloan eta pobreziaren nahiz gizarte laguntzaren arloan (Gizarte Zerbitzuak) dauden adierazleak azaltzea eta Estatuko nahiz EB-15eko adierazleekin konparatzea.
- Langabezia eta gizarte bazterkeriaren ikerketan sakontzea:
  - Langabezia:
    - EAEko enplegu politika aktiboak eta pasiboak.
  - Pobrezia eta Gizarte Bazterkeria:
    - EAEko pobrezia eta gizarte bazterkeria mailak.
    - Laguntzako aldian behingo prestazio ekonomikoak.
    - Gizarte bazterkeriari enplegu neurri bidez aurre egiteko programak.

V. fasea: Azken Ondorioak eta Hausnarketak

Ikerketa hau egiteko erabili den **metodologiak** tresna kuantitatiboak eta kualitatiboak konbinatzen ditu, eta gainera, oinarrizko nahiz bigarren mailako iturriak erabili dira.

Halaber, kontsultaturiko datuak zenbait erakundek eskainitakoak dira, eta erakunde horien artean honako hauek aipa daitezke: Eusko Jaurlaritzako sail batzuk, Foru Aldundiak, Udalak, Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalako lurralde ordezkariak, EINEEZP, Europar Batasuna, Egailan, Eustat, INE, Ararteko, Emakunde eta borondatezko gizarte erakundeak.

DATU KUANTITATIBOAK

Metodologia **kuantitatiboa bigarren mailako iturrietatik** ateratako datuen jarraipen-teknikan oinarritzen da.

Horretarako, azken datu erabilgarriak bildu dira eta horiek, kasurik gehienetan, 1999etik 2004ra bitartekoak dira. Datu horiek baliozkoak izan dira EAEn, Estatuaren eta EBren arteko gizarteko babeseko adierazle konparazioak egiteko, eta, kasu batzuetan, EAEn eta EBko gainerako estatuen arteko konparazioak egiteko ere bai. Datu horietako asko GBEISETik ateratakoak dira; metodologia horrek aukera ematen du gizarte prestazioen multzoa antolatze eta sistematizatzeko, eta horrela, EBren barruko estatuen eta eskualdeen arteko konparazioak egin daitezke. Jasotako datuekin ehunekoak, ratioak, adierazleak eta ehuneko-aldaketak egin dira.

DATU KUALITATIBOAK

Datu **kualitatiboak**, batez ere, **bigarren mailako iturrietatik** lortu dira eta, ondorioen kapitulua egiteko, **oinarrizko iturriak** erabili dira, hau da, geuk landutakoak.

Kontsultaturiko **bigarren mailako iturri** motak honako hauek izan dira: legeria, itunak, programak, Ekintza Plan Nazionalak, plan estrategikoak, agiriak, ikerketak, memoriak eta bibliografia, Europako, Estatuko eta EAEko gizarte politikari eta bazterkeriari buruzkoa.

2. Europako balizko Gizarte Eredua

2.1 Ongizatearen Estatuaren historia atzean. Gizarte Ongizatearen ereduak Europar Batasunean eta horien arazo bereziak

Ongizatearen Estatuaz aztertze⁴, beharrezkoa da gizarte baten egitura, bertako desberdintasunak eta talde edo gizarte maila guztiek bizi dituzten egoerak aztertzea, Estatuari esleitzen zaion eginkizun protagonista ere barne; izan ere, horrek beharrezko tresnak eskaintzen ditu desberdintasunak zuzentzeko eta gizarte bidezkoagoa eratzeko, desberdintasun gutxiago eta kohesio handiagoa duen gizartea; kohesio handiko gizartea, izan ere, berdintasunezkoagoa eta bidezkoagoa den gizarte demokratikoa da, eta bertan, gizarte desberdintasunak oso txikiak dira.

Hala eta guztiz ere, ez da ahaztu behar da hiritarren ongizatea, bizi-kalitatearen hobekuntza eta bizi osoan zeharreko beharrezko ugarietarako erantzuna ez daudela Estatuaren ekimenaren eta jarduketaren menpe bakarrik. Beste errealitate askok ere esku hartzen dute horretan (irabaziko ekimen pribatua, GKE, hirugarren sektoreko erakundeak, gizarte zibileko taldeak —familia, auzokoak, lagunak...—), eta horiek Estatuaren ekintza osatzen duten balio handiko elementuak eskaintzen dituzte. Ekimen publikoaren eta pribatuaren arteko garapenerako lankidetzak gero eta indar handiagoa dauka praktikan, eta Ongizatearen Estatuaren geroari buruzko eztabaidaren barruko funtsezko gaia da.

Halaber, ezin da ahaztu, Estatu edo herri batean ezarritako Ongizatearen Estatuaz aztertzea eta eredu nagusien arteko konparazioa egitea zaila bada, askoz ere zailagoa dela prospekzio bat egitea eta EBrako

balizko Ongizatearen Estatu komuna irudikatzen oinarriak jartzea.

XX. mendeko bigarren zatia Ongizatearen Estatuaren aurrerapenerako eta finkapenerako aldia izan zen. Jakina, homogeneotasun ildo batzuen barruan, bere eredu estatu bakoitzak eratu zuten, bertako ezaugarriak aintzat hartuta. Estatu bakoitzaren errealitatea konparatuz, aplikazio batzuek beste zenbaitek baino antz handiagoa zuten eta, zenbait aldiz, desberdintasunak nabarmenak ziren.

*Peter Abrahamson (1995)*⁵ autoreak ongizate eredu desberdinak laburbildu ditu, zenbait autorek⁶ egindako ikerketan oinarrituz, eta horien eskema egin du, sozialdemokrata, kontserbadorea, liberala eta katolikoa bereizita. Horrela, gauzapean geografikoa duen tipologia ezar daiteke:

- Eredu **sozialdemokrata** (Eskandinaviako estatuak) Beveridgeren unibertsaltasunean oinarritzen da; horren arabera, ongizatea hiritarren eskubidea da eta sektore publikoak bete behar du, zerga orokorren bidez. Prestazioak modu automatikoan ematen dira, zenbait arriskuren arabera. Zerbitzu publikoek eginkizun garrantzitsua dute eta toki administrazioek zergak ezartzeko gaitasuna hartzen doaz. Oinarri horretan euskarrituz, okupaturiko langileek prestazio osagarriak dituzte. Gizarte Segurantzaren hiritarrek ordaindutako zergetan oinarrituz finantzatu da.

Jarrera kritikoez planteaturikoaren arabera, **prestazioen unibertsaltasunak** (pizgarriak ez duenez) **pasibotasun eta inertzia jarrerak sortuz**.

⁴ Kontsultatu Ongizatearen Estatuari buruzko bibliografia erantsitako agirian. I. kapituluak. I. eranskina.

⁵ Abrahamson, Peter. "Regímenes europeos del Bienestar y política sociales europeas: ¿convergencia de solidaridades?" Non: "El Estado del Bienestar en la Europa del Sur". Politeya bilduma. CSIC. Madril, 1995.

⁶ Andersen (1986), Kosonen (1992), Castles eta Mitchell (1990), Titmuss (1974), Esping-Andersen (1990), Liebfried (1992), Bislev eta Hansen (1991), Karpi eta Palme (1994).

- Eredu **kontserbadorea** (Erdialdeko Europa —Alemania, Belgika, Holanda eta Austria—). “Lorpenaren printzipioan” oinarritzen da: lan merkatuan erantzutea funtsezkoa da ongizatearen estaldurarako.

Osasun estaldura unibertsalizatua da eta horren finantziarioa zergen menpe dago, baina moneta-prestazioak, neurri batean, hiritarren kontribuzio-ekarpenekin finantzatzen dira. Prestazioak botere publikoak kudeatzen ditu eta, zerbitzu batzuetan, errenta-maila aintzat hartzen da; hau da, ez dira unibertsalak, baina biztanlerik gehienengana iristen dira (%8 inguruk gutxieneko errentaren prestazioak jasotzen ditu). Elkarrean munduak tradizio luzea dauka (“Charities”) eta eginkizun garrantzitsua dauka, eta garapenerako lankidetzako formula asko ezarri dira ekimen publikoaren eta sektore pribatuaren (baita merkataritzakoa ere, neurri batean) artean.

Horren **arriskua** hiritarrak bi egoera nagusitan banatzea da: alde batetik, lan-bizitza egonkorra eta iraunkorra izan duten langileak, eta bestetik, enplegurik izan ez duten edo behin-behineko nahiz aldi baterako enplegua izan duten hiritarrak. Hau da, **gizarte bitarra sortzeko joera** dauka, eta beraz, baztertuak ongizate laguntzaren edo karitatearen menpe daude, bermeko neurri unibertsalak (osasuna, gutxieneko errentak, etab.) hartzen joan diren arren.

- Eredu **liberalak** (Erresuma Batua eta Irlanda) ere gizarte barruko harremanen erdigunean jartzen du merkatua. Hala ere, eredu kontserbadorean ez bezala, gizarte ongizateko prestazioak gutxienekoak dira; izan ere, jotzen da hiritarrak buruaskiak izan behar direla eta ez dute prestazio publikorik behar. Gainera, herri administrazioak erantzukizun mugatua dauka, unibertsala izan arren, hiritarren ongizatean. Babes publikoaren muga horien ondorioz, hiritarren laguntzarako sare sozialak sortzen dira (boluntarioak, GKEak, familiak,...).

Baina **hiritar sareetatik iritsitako laguntza horiek hondakinezkoak dira eta, horrela, eurak eskatzen dituzten pertsonak estigmatizatuta gelditzen dira.**

- Eredu **katolikoa** (Europa Hegoaldeko estatuak; hain zuzen ere, Espainia, Portugal, Italia eta Grezia), alde batetik, elizetako (katolikoa eta ortodoxoa) entzikliken edukietan oinarritzen da (gizarte gaiak jorratzen dituzten entziklikak), eta bestetik, subsidiarotasun printzipioan, eta, printzipio horren arabera, arazo guztiak gizabanakoarengandik hurbilen dagoen erakundeak konpondu behar ditu. Horretarako, lehenengo eta behin, familia edo auzotarren sareak daude; lehenengo zirkulu horrek erantzunik eman ezean, erantzuna elizak eman behar du. Gainerako erakunde guztiak huts egiten dutenean, sektore publikoak hartu behar du esku.

Horren eraginez, **gizarte eskubideak nahiz politikak berandu eratu eta Ongizatearen Estatuak gutxi garatuta dago.**

2.2 Europako balizko Gizarte Eredu Komuna baldintzatzen hasi diren arazoak

2.2.1. Arazo tekniko-ekonomikoak

2.2.1.1 70eko krisialdia

70eko hamarkada funtsezkoa izan zen Ongizatearen Estatuaren garapenaren eta finkapenaren eritimoa moteltzeko. Energiaren krisiak ondorioak izan zituen eredu ekonomikoan eta lan merkatuan. Langa-beziak gora egin eta eragina izan zuen biztanleriaren barruko sektore zabaletan.

Egoera aldatu eta arazo berriak sortu ziren:

- **pobrezia poltsa berriak** agertu eta horiei erantzuna eman behar izan zitzaizkien; **bazterkeria prozesu berriak sortu eta sozializazioarako mekanismo eta sare informal asko apurtu** egin ziren;
- **gizarte babes publikoko zerbitzu batzuk aldatu** egin ziren, gizarte gastuak izandako gorakadaren ondorioz,
- **eragileen eginkizuna ere aldatu** egin zen egoera berri horretan, eta **legitimazio mekanismo berriak bilatu** behar izan ziren, ordura arteko balio batzuk zalantzan jarri eta kontuan hartu beharreko beste batzuk sortu baitziren (garapenerako

lankidetzeta, dirulaguntza mistoak —publikoak/pribatuak—, etab.);

- **oreka aurkitu** behar izan zen prestazioen unibertsaltasunaren eta zerbitzuen hautapenaren artean, eskaintza kuantitatiboaren eta kualitatiboaren artean, lurralde politiken eta talde jakinak inplikatzeko gutxienezkoen berme publikoaren eta ekimen pribatuaren artean (irabazizkoa edo ez), estalduraren funtzio batzuetan.

Beste modu batera esateko, eztabaida berria sortu zen eta, horren bidez, Ongizatearen Estatuaren edukia zalantzan jarri barik, galdera eta zalantza berriak azaleratu ziren; horiek, dudarik gabe, baldintzatu egin zuten Europako gizarte eredu komunaren baliozko diseinua.

2.2.1.2 Globalizazioa eta Europako Ongizatearen Estatu

Agerikoa da globalizazioak dagoeneko ondorioak izan dituela estatu bakoitzaren ekonomian. Produktzioak, merkataritzak eta inbertsioek gorabehera itzelak izan dituzte azken urteotan, teknologia berrien ezarkuntzaren eraginez, baita mugak eta oztopoak kapitala, produktioa eta merkataritza estatu batzuetatik besteetarako lekualdatzera mugatzearen eraginez ere.

Eskandinaviako estatuetak Ongizatearen Estatuaren etorkizunari buruzko mintegi batean (*Gudmundur Einarsson. 1995*), globalizazio ekonomikoak Eskandinaviako ereduaren edo Europako balizko eredu komunean izan ditzakeen ondorioei buruz galdetu zen. Batzuen ustez, EBren barne merkatuak (produktuen, zerbitzuen, kapitalaren eta pertsonen mugimenduan oinarritua) mehatxuan jartzen zuen Eskandinaviako eredu; zenbaitek zioten industriak zerga gutxiagoko estatuetakara joango zirela (*dumping soziala*), eta, gainera, Europara beste leku batzuetako pertsonak iritsiko ziren soldata txikiagoarekin lan egiteko prest. Beste batzuen ustez, mehatxurik handiena

gizarte eta ingurumen estandar txikiagoko estatuetan landutako produktuen inportazioa zen. Azkenik, hirugarren taldekoek uste zuten Eskandinaviako ereduak etorkizun hobea izango zuela, baldin eta ezinbesteko egokitzapenak egiten bazituen.

Polemika, funtsean, bi hipotesiren ingurukoa da:

- Castellsen ustez (1997)⁸, produktzioaren eta inbertsioaren globalizazioak arriskuan jartzen du Ongizatearen Estatu (oinarrizko elementua joan den mende erdiko estatu-nazioen politikan), eta, segururik, horixe da horren legitimazioaren oinarritzko osagaia, estatu industrializatuetan". Gainera, "Ongizatearen Estatuak izendatzaile komunera murrizten ari dira euren tamaina eta horrek mantendu egiten du beheranzko joera". Amaitzeko, "estatu-nazioak gero eta ezintasun handiagoa dauka monea-politika kontrolatzeko, bere aurrekontua erabakitzeko, produktioa eta merkataritza antolatzeko, sozietateen gaineko zergak eskatzeko eta gizarte prestazioen inguruko konpromisoak betetzeko".

- Hala eta guztiz ere, *Vicenç Navarro (2002)*⁹ ez dago ados estatuaren ustezko ezintasunarekin, globalizazio ekonomikoari dagokionez, eta ez du uste globalizazio ekonomikoak Ongizate Estatuaren bideragarritasuna arriskuan jartzen duenik. Horren arabera, faktore ekonomikoak zehaztuko ditu estatu bakoitzaren barruko aukera politikoak; autore honen iritzian, European Eskandinaviako estatuak izan dira (Suedia, Norvegia, Finlandia eta Danimarka) globalizatuenak; hala eta guztiz ere, estatuok eskaini diete babesik handiena euren hiritarrei eta estatuarik interbentzionistenak izan dituzte. Baina mantendu egin dute lehiakortasun maila eta integrazioa, nazioarteko ekonomian.

Etorkizuneko gertaerak eta gertakariak hipotesi baten ala bestearen aldeko arrazoibideak emango dituzte.

Bestalde, globalizazioaren gaia, estatu bakoitzeko egoeran izan ditzakeen ondorioen aldetik ez ezik, aintzat hartu beharko da Europako gizarte ereduaren

⁷ Nordic Council of Ministers. Op. Cit. Gudmundur Einarsson, Eskandinaviako Kontseiluko gizarte politika sailko arduraduna.

⁸ Castells, Manuel. "La era de la información. Vol. 2. El poder de la identidad". Alianza Editorial. Madrid, 1997.

⁹ Navarro, Vicenç. "Bienestar insuficiente, democracia incompleta". Anagrama argitaletxea.artzelona, 2002.

etorkizuneko eraikuntzan izango dituen ondorioen aldetik ere. Sektore publikoaren eta prestazio-kudeaketaren eginkizun arautzailearen (planifikazioa, antolamendua eta finantziarioa) osagarritasunean oinarrituriko eredia izango da, bai administrazioetan eta bai ekimen pribatuetan oinarrituz, munduko gizarte "globalizatuan".

Mundializazio ekonomikoaren aurrean, EAPN (2002)¹⁰ deritzonak balio batzuk defendatzen ditu eta horiek ukiezinak izan beharko dira etorkizuneko ituntan, Europako gizarte eredia diseinatzeko; balio horiek honako hauek dira:

- giza eskubideak, eskubide ekonomikoak eta sozialak ere barne, eta hiritar guztiek eskubideok erabili ahal izango dituzte;
- gizarte babeseko maila handia eta oinarritzko zerbitzuen (osasuna, gizarte zerbitzuak, hezkuntza eta heziketa, etxebizitza) erabilera unibertsala eta berdintasuneko, eta horiek Estatuak bermatu edo eskaini beharko ditu;
- enplegu egonkorak eta kalitate onekoak bermatzeko konpromisoa.

2.2.1.3 EB eta Estatu berrien sarrera

Lehen esan dugunez, Ongizatearen Estatu osatzen duten gizarte politiken implementazioa estatuen eginkizuna da bakarrik, eta estatu bakoitzak eredu bata edo bestea aukeratzen du.

Gainera, handitzearen barruko estaturik gehienek (Batasunean 2004an sartutakoak, 2007an sartuko direnak —Bulgaria eta Errumania— eta oraindik ere negoziazio fasean dagoen Turkia) zenbait hamarkadatan izan duten Ongizatearen Estatuaren diseinuak ez du zerikusirik Europar Batasuneko oraingo estatu kideen ereduarekin; izan ere, estatu horietako gizartearen barne egitura nonahiko estatu baten menpe zegoen, gizarte zibilaren garapenik gabe.

Horrenbestez, mahai gainean dugun eztabaida honako hau da:

Nola egin behar da bidea, estatu kideetako Ongizatearen Estatu desberdinetan oinarrituz, Europako balizko gizarte eredu komunerantz, aintzat hartuta abiapuntua oso desberdina dela estatu batetik bestera? Izan ere, Ongizatearen Estatu bakoitzak bere historia izan du eta estatu bakoitzaren barruan dauden indar politikoen ikuspegia oso desberdina da Ongizatearen Estatuari buruz, eta beraz, estatu horrek aldatetaz izaten ditu, gobernua dagoen alderdiaren ikuspegiaren arabera.

Ez dago horren inguruko adostasunik; hala eta guztiz ere, argi dago Europako ideal komun hori lortzeko egin beharreko bidea luzea eta zaila dela. Hori guztia, berriz, sakonago aztertuko dugu ikerketa honetako II. kapituluari.

2.2.2. Krisi ideologikoa-politikoa eta Ongizatearen Estatuaren legitimitatearen krisia¹¹

Ongizatearen estatua aldi luzean moldeatu da, eremu ideologiko desberdinetako elementuak hartuz, harik eta oraingo eraketa izan arte. Aipagarriak dira Bismarken gizarte legeria, XIX. mendeko lehenengo erdiko Ingalaterrako lantegi-legeria, Pariseko tailer nazionalak (1948ko iraultzatik sortuak), joera marxistak, eliza, etab.

Garapen prozesuan, zalantza barik, adostasun handia egon da:

- Kontserbadoreek eta liberalek, sozialistek eta demokristauak ekarpenak egin dituzte Ongizatearen Estatu eraikitzeke, eta joera ia guztiak Ongizatearen Estatu sortzearen aldekoak dira, horrek segurtasuna, askatasuna eta berdintasuna bermatzen baititu; hala ere, hiru kontzeptu horiek sarritan modu desberdinean ulertzen dira.

Helburua Estatuaren ideia indartzea da, gizartearen eta merkatuaren arteko bitartekaritza, elkarren aurkako interes ekonomikoak eta gizarte interesak adiskidetzeko; horretarako, bi jarduketa mota erabiltzen dira:

¹⁰ EAPN (European Anti Poverty Network). Op. Cit. 2002.

¹¹ Planteamendu kritiko hau honako hauek jaso dute: Daniel Bell, Norberto Bobbio, Claus Off, Josep Pisco López, Virgilio Zapatero Gómez, Muñoz de Bustillo, Manuel García Pelayo edo Ramón García Cotarelo.

- aberastasunaren banaketara bideraturiko sistema fiskala
- zerga-sistema horretan oinarrituz finantzaturiko prestazio-politiken sustapena.

- Aurrekotik hurbil dagoen beste ikuspegi baten arabera, Ongizatearen Estatuaren "itun politiko-sozial handiaren" emaitza da eta "horren oinarritzko ordaina, epe ertainean behintzat, produkzio-bideen jabetza pribatuan oinarrituriko sistema kapitalistaren eta merkatuko ekonomiaren mantenamendua zen; horren truke, sistema horretan aberastasuna banatzeko mekanismo batzuk sartu ziren, agintari politikoek hiritarren alde ezarritakoak".

Hala eta guztiz ere, hirurogeita hamarrekoko nahiz laurogeiko krisialdi ekonomikoaren eta osasunaren zein pentsioen sistema publikoen karga gero eta handiagoaren eraginez, "krisi fiskala" egon da, hau da, gizarte gastuaren hazkunde handia.

Ongizatearen Estatuaren zailtasun berriei dago-kienez, bi erantzun mota egon daiteke, eta beraz, eztabaida garrantzitsua irekitzen da:

- Alde batetik, Ongizatearen Estatuaren iraunkortasuna zalantzan jartzen dutenak, estatu hori XX. mendean izan duen gauzapeinari dagokionez.

Horien tesia honako hau izan daiteke laburbilduta:

Zerbitzuen eta prestazioen maila mantentzeko, beharrezkoa da, lehenengo eta behin, eman daitezkeen zerbitzuak eta prestazioak zehaztea; bigarre-

nez, balioa sortzen jarraitzea, hau da, ezinbestekoa da gizarteak aberastasuna sortzeko eta, gutxienez, Ongizatearen Estatuaren funtsezko zutabeak eusteko lehiakortasuna mantentzea. Horrenbestez, gizarte berri honetako ("ezagupenaren gizartea") eskubideak eta betebeharrak, balioak eta hobari soziolaboralak koherenteak izan behar dira lehiakortasunari eusteko garatu behar diren jarrera eta jarduera berriekin.

- Bestalde, Ongizatearen Estatuaren funtsezko balioak eta lorturiko hobari soziolaboralak galdu nahi ez dituztenak.

Hauen ustez, bide berriak aurkitu behar dira orain arteko ongizate mailak eta gizarte babeseko mailak segurtatzeko, eta gainera, apurka-apurka, erantzun egokia eman behar zaie gizarte errealtate berrien ondoriozko beharizanei (mendekotasun egoeren laguntza, 0-3 urteko hezkuntza,...).

Ikuspegi honen arabera ikusten denez, balioa sortzea ezinbestekoa da Ongizatearen Estatuaren mantentzeko, baina errentaren eta aberastasunaren banaketan nolabaiteko zuzentasunak ez du murrizten sistema ekonomikoaren eraginkortasuna, eta gainera, lagungarria izan daiteke eraginkortasun hori hobetzeko.

Galdera berrien erantzuna edozein izan arren, legitimazio politikoa ez da lortzen aberastasuna banatzeko mekanismoen bidez soilik: beharrezkoa da gizarte interes guztien partaidetzarako eta ordezkari-tzarako modu berriak garatzea.

3. Ondorioak

XX. mendeko bigarren zatia Ongizatearen Estatuaren aurrerapen eta finkapen aldia izan zen. Jakina, homogeneotasun ildo batzuen barruan ere, estatu bakoitzak garatzen zuen bere eredia, bere ezaugarrietan oinarrituz. Gainera, estatu bakoitzaren errealtatea konparatuz, aplikazio batzuek beste zenbaitek baino antz handiagoa zuten eta desberdintasunak zenbait kasutan nabarmenak ziren; horiek, neurri handiagoan edo txikiagoan, honako eredu hauen barruan sar daitezke: sozialdemokrata, kontserbadorea, liberala edo katolikoa.

Hala eta guztiz ere, 70eko hamarkada funtsezkoa izan zen Ongizatearen Estatuaren garapen eta finkapen erritmoa moteltzeko. Krisialdiaren ondorioz, langabezia agertu eta horrek eragina izan zuen biztanleriaren sektore zabaletan; horren ondorioz, arazo berriak sortu ziren (pobrezia poltsa berriak, bazterkeria prozesu berriak, sozializazioko mekanismoen eta sare informal askoren apurtzea, gizarte babes publikoaren barruko zerbitzu batzuen aldaketa eta eragileen eginkizunaren aldaketa), gaur egun ere konpondu barik dauden arazoak.

Aldi berean, globalizazioak eta EBN beste zenbait estatu sartzeak ondorioak izan dituzte estatu bako-

tzaren ekonomietan. Bestalde, bizi-itzaropen handiagoak eta emakumearen laneratze gero eta handiagoak ere beharizanak sortu dituzte osasunaren, mendekotasunaren, familiaren eta abarren arloan.

Horren guztiaren eraginez sortu den eztabaidak, Ongizatearen Estatuaren edukia zalantzan jarri barik, oraindik erantzun gabe dauden galderak eta zalantzak planteatu ditu.

Erronka, izan ere, globalizazioaren inguruko tesuinguru berriaren eta gizarte gastu gero eta handiagoaren oreka lortzea da, aintzat hartuta arazokomunak egitura oso desberdinetan gertatzen direla, ongizate eredu bakoitzaren barruan.

Horrenbestez, gizarte politiken **erronka** nagusia **lehentasunen eskalan asmatzea** da: **Zerbitzu guztiak hiritar guztientzat? Beharizanik handiena dutenentzat bakarrik? Zerbitzu batzuk denentzat? Zerbitzu batzuk zenbaitentzat?**

Nolanahi ere, galdera horien erantzuna edozein izan arren, EBko estatuak apurka-apurka onartzen ari dira Ongizatearen Estatuaren eredu hau (konnotazio desberdinekin) ekimen publikoaren eta erakunde pribatuaren arteko garapenerako lankidetzan oinarritzen dela.

II. KAPITULUA
EUROPAR BATASUNEKO
GIZARTE POLITIKA
(1957-2004)

1. Europako Gizarte arazoak Ikuspegi Historikoan

Estatu kideen erronka eta arazo historikoak antzekoak dira, eta beraz, koherenteak da estrategia komunak ezartzea ¹².

1.1 Europako Gizarte Politikaren lehenengo pausoak (1957-1971): Lan Arazoetako lotutakoak

Europako Batzordearen Politikak¹³ **gizarte arloan emandako lehenengo pausoak lan-arazoei lotuta** daude, sektore siderurgikoaren birmoldaketaren ondorioz. Hain zuzen ere, horren lehenengo adierazpenak (Erromako Ituna) konpentsaziokoak izan ziren ¹⁴, eta honako honetan oinarritu ziren:

- langileen zirkulazio askea erraztea, Europako Ekonomia Elkartea (EEE) osatzen zuten estatuen artean, eta nazionalitatearen arabera diskriminazioak ezabatzea, enpleguari, ordainketari eta gainerako lan-baldintzei zegokienez (48-51. art.); eta
- estatu kideen arteko lankidetzaren sustatzea, gizarte arloan. Batez ere, honako honen inguruko arloetan: enplegua, lan-eskubidea eta lan-baldintzak; lanbide heziketa eta trebakuntza; gizarte segurantzaren sustatzea; lanbide gaixotasunen aurkako babesa; laneko higiena, eta sindikatuaren sartzeko eta enpresaburuen nahiz langileen arteko talde-negoziazioetarako eskubidea (Erromako Ituneko 117. eta 118. art.).

Gai horietan guztietan, Batzordearen eginkizuna estatuen arteko lankidetzaren sustatzea zen, eta esta-

tuek eurek zuten bakoitzak bere eremuan aplikatzeko erantzukizuna.

Aipagarria da, Erromako Itunetik bertatik (1957), Europako Ekonomia eta Gizarte Batzordearen Sorrera (EEGB); erakunde mailako plataforma zen, ez politiko, eta, beraren bitartez, Europako ordezkari sozio-ekonomikoek (sindikatuak, enpresa erakundeak,...) euren ikuspegiak modu formalean adierazten zituzten, Batasuneko politikari buruz; aldi berean, aholkua ematen zien erakunde politikoei (Kontseilua, Batzordea eta Parlamentua), eta gainera, erabateko partaidetza zuten Europar Batasunaren erabaki-prozesuan. Kasuan arabera, EEGBr egindako kontsulta, Batzordearena edo Kontseiluarena, derrigorrezkoa edo aukerakoa da, eta EEGBk, bere ekimenez, erakunde horiei jakinarazi ahal dizkie bere ikuspegiak.

Horrenbestez, urte hauetan agerian gelditu zen orduko EEEn edukien eta helburuen izaera ekonomikoa. Gizarte dimentsioa ia ez da agertzen, eta, agertzekotan ere, langileen bizi-baldintzen eta lan-baldintzen hobekuntza sustatzean oinarritzen zen.

Erromako Itunean, hasieran modu inplizituan eta gero esplizituan (testuan bertan sarturiko berrikuntzen bitartez), Europar Batasunaren barruko ekonomia eta gizarte desberdintasunak murriztu beharra aipatzen da, baita estatu guztien gizarte sistemak bateratzen joan beharra ere (130 A art.). Horretarako, apurka-apurka, Egiturazko Fondoak sortu dira¹⁵ (130 B art.), hau da, inbertsio publikoei eta pribatuei egindako maileguak eta emandako dirulaguntzak, garapenik

¹² Europako Elkartea. "La situation sociale dans l'Union Européenne". Brusela. 2001.

¹³ Erantsitako agirian (II. kapituluak, I. eranskina), funtsezko definizioak daude, Elkarteko gizarte politika ulertzeko.

¹⁴ Estivill, Jordi. "Las políticas sociales...". Op. Cit. 2000.

¹⁵ Europako Elkartea. "... Ituna" Op. Cit. 1998. Europako Gizarte Fonda-EGF 1960an sortu zen. Nekazaritza Orientazioko eta Bermeko Europako Fonda-NOBEF (40. art.), elkarteko nekazaritza politika finantzatzeko, 1962an sortu zen. Eskualdeen Garapenerako Europako Fonda-EGEF (130. art.), eskualdeen arteko desoreka nagusiak zuzentzeko, 1974an. Arrantzarako Finantza eta Orientazio Tresna-AFOT 1993an sortu zen, arrantza-ontziak berregituratzeko eta berritzeko, modernatzeko, arrain-hazkuntza garatzeko eta kostaldeak, arrantza esperimentalak eta portuetako ekipamendua egokitzeko.

urrienerako eskualdeen garapenari laguntzeko eta Europar Batasuna hedatzeko.

Horien artean, aipagarria **Europako Gizarte Fonda** (123. art.); izan ere, horren helburuak honako hauek dira: enplegu aukerak hobetzea, langileen mugikortasun geografikoa eta lanbide mailakoa sustatzea, industria aldateten egokitzapena erraztea eta produkzio sistemen bilakaera sustatzea, batez ere lanbide heziketaren eta birmoldaketaren bidez.

Hasieran (lehenengo etapa: 1958-1971), helburua langabezia murriztea edo ezabatzea zen, egoera horren eraginpeko eskualdeetan; horretarako, **laguntzak ematen zituen, langabetuak, behin-behineko kontratuak zituzten pertsonak eta elbarriak produkzio prozesuan sartuko zirela bermatzeko, lanbide hezkuntza berriaren eta birlanertzeko dirulaguntzen bitartez**. Halaber, birmoldaketa fasean zeuden enpresetako langileei laguntzak ematen zizkien.

EGFren ezarkuntzak agerian jarri du Europako Elkartearen sustatzaileek seguru zekitelako hazkunde ekonomikoa eta enplegu betearen berehalako gertatuko zirela. Halaber, bazekiten enplegua berez erregulatzen joango zela, aurrerapen ekonomikoaren ondorioz, eta enpleguko politika nazionalak bateratu egingo zirela.

Hala eta guztiz ere, **urteak aurrera joan ahala**, ikusi zen **zona garatuaren ondoan garapen urriko zonak** zeudela eta **egiturazko langabezia finkatu** egin zela, eta gainera, **enpleguaren eskaintzaren eta eskariaren arteko ezegokitzapen kualitatiboa** egiaztatzen zen.

EGF ez zen gauza arazo horiek aurre egiteko, eta estatu bakoitzak horiek bere baliabide eta plan estrategikoen bidez konpontzeko ahalegina egiten zuen. Horrenbestez, Europako Elkarteko esfortzu komuna ez zen nahikoa baterako soluzioak aurkitzeko eta Europako lan merkatu bateratuagoa eraikitzen joateko.

Lehenengo etapa horretan ondorioztaturikoaren arabera, beraz, **ezinbestekoa zen EGF berriro definitzea eta egiturazko desoreken aurkako borrokarako tresna bihurtzea**.

1.2 Lurraldeen arteko Desoreken Grakada eta Pobrezia Poltsa berrien sorrera (1971-1983)

70eko hamarkada hasierako krisi ekonomikoak agerian jarri zuen **estatu kideen** (eta eskualdeen) **arteko desorekak** zeudela eta **langabeziaren gorakada geldiezina** zela; horren ondorioz, talde batzuk pobretu eta biztanleriaren zati bat gero eta pobreagoa zen. Izan ere, **pobrezia poltsa berrien sorrera** ikusi zen:

- pentsio txikiko adineko pertsonak,
- emakumeak eta guraso bakarreko familiak,
- bakarrik bizi ziren pertsonak,
- iraupen luzeko langabetuak edo enplegua galdu zuten 45 urtetik gorakoak,
- langile migratzaileak,
- ezinduak,
- lehenengo enplegua lortu ezin izatean inpendizatu ezin diren gazteak...

Horrenbestez, **EGF, bigarren etapan (1971-1983)**, irizpide komunitarioei lehentasuna ematen hasi zen, estatu bakoitzak finkaturiko irizpideak bigarren mailan utzita, eta **talde jasotzaileak** pobrezia poltsa berrien arabera zehaztu zituen. Taldeok honako hauek dira:

- jantzigintza sektoreko langileak (birmoldatu beharreko sektorea);
- langile migratzaileak;
- ezinduak;
- langabetuak edo lehenengo enpleguaren bila dabiltzan 25 urtetik beherako gazteak; eta
- emakumeak (batik bat, lehenengo enpleguaren bila dabiltzan 35 urtetik gorakoak edo ezagupenak merkatuko eskakizunetara egokiturik ez dituztenak).

Arazo horiek konpontzeko, EGFk lau **laguntza mota** sortu zituen:

- lanbide ezagupenak edo gaitasunak lortu, zabaldu, egokitu edo hobetu egin behar dituzten pertsonen **heziketa errazteko**.
- langileen eta horien familien **lekualdatzea errazteko**.
- langile batzuei (ezinduak) enplegua lortzea zailtzen dieten **oztopoak ezabatze**ko.

• **ekonomia urriko eskualdeetan enplegua sustatzeko.**

EGFren lehenengo berrikuntza horrekin batera, eta 1973ko krisialdi ekonomikoaren lehenengo ondorioen eraginez, **moteltzen joan zen inbertsio ekonomiko komunitarioen berehalako ondoreen gaineko fede itsua, desberdintasunak gainditzeari zegokionez.** Izan ere, europarren bizi-mailan nolabaiteko hobekuntza egon arren, oraindik ere diskriminazio egoerak zeuden, talde batzuei lotuta (langile migratzaileak, emakumeak, ezinduek...). Gainera, **onartu egin zen ezinezkoa zela estatu bakoitzaren mailako gizarte politika garatzea**, integrazio bidean zegoen Europan.

Kohesio ekonomikoak gizarte kohesioa behar du, eta, gizarte politika komuna eduki ezean, integrazio ekonomikoa ezinezkoa da¹⁶. Horrenbestez, Batzordeak eta Kontseiluak **Gizarte Ekintzako Programa (1974-1976)**¹⁷ aukeratu zuten, eta hori lorpen handia izan zen **Europako gizarte politikan**; horren helburu nagusiak honako hauek dira:

- Europako Elkartean enplegu betea sortzea.
- Langileen bizi-baldintzak eta lan-baldintzak hobetzea.
- Solaskide sozialek Europako erabakietan parte hartzea, eta langileek enpresaren jardueretan parte hartzea.

Programa horretan ezarritakoari jarraituz, **Pobreziaren aurkako Borrokarako Europako I. Programa (1975-1980)** sortu zen, estatuetako **pobrezia egoera berriak aztertze**ko eta **horren eragileen nahiz** Europako biztanleen gaineko **ondorioen diagnostikoa egite**ko.

Hau da, **sakon aztertu ziren pobretze eta bazterkeria prozesuak**, horiek eragina baitzuten ordu arte pobrezia tradizionaletik urrun zeuden talde-

tan (pentsio baxuko adineko pertsonak, emakumeak eta guraso bakarreko familiak, bakarrik bizi ziren pertsonak), baita merkatuan sartzeko aukerarik ematen ez edo zuzen-zuzen kanporatzen zituen taldeetan (iraupen luzeko langabetuak edo enplegua galdu duten 45 urtetik gorakoak, lehenengo enplegua edo enplegu egonkorra lortu ezin izatean independizatu ezin diren gazteak...).

Horretarako, pobreziaren aurkako borrokari buruzko ikerketa aurrendariak egiteko proposamena egin zen¹⁸, eta horiek lau taldetan banatzen ziren:

- Oso pobreak diren edo pobreziaren mehatxupearan dauden auzoak berriztatzea.
- Oso pobreak diren edo pobreziaren mehatxupearan dauden biztanle-taldeak beharrianak betetzea.
- Pobrezi edo horien familiei zuzendutako zerbitzu bereziak berregituratzea.
- Gizarte zerbitzuak pobreen beharrianetara hobeto egokitzea.

Ikerketak honako gai hauei buruzkoak izan ziren:

- Pobrezia eta gizarte politika.
- Langabezia eta pobreziaren aurkako borrokarako neurriak.
- Pobreziaren pertzepzioa Europan.
- Pobrezia subjektiboa zortzi estatu kidetan.
- Pobrezia iraunkorra.
- Nomadak, ijitoak, etab., Belgikan, Alemanian, Frantzia eta Holandan.
- Boluntario-elkarrekin pobreziaren aurkako borrokan duten eginkizuna.

Horrela, Programa, batez ere, **pobreziak** estatu bakoitzean eta Europa osoan **duen zehaztapenari**

¹⁶ Estivill, Jordi. Gabinet d'Estudis Socials. "Tendències en les polítiques i serveis socials de la Unió Europea". Bartzelona. Otsaila, 2003.

¹⁷ Europako Elkartea. "Gizarte Ekintzako Programa". Brusela. 1974.

¹⁸ Gabinet d'Estudis Socials. "Mapa de la Pobresa a Catalunya. El Pla de Lluita contra la Pobresa a les Comunitats Europees i a Catalunya". Bartzelona. 1987ko ekaina.

eta hedapenari buruzko eztabaida garrantzitsua sortzeko erabili da¹⁹.

Europako Elkarteko Kontseiluak, 1975ean, pobrezia-aren definizio klasikoa aukeratu zuen: **“pobreak dira kasuan kasuko estatuko batez besteko per capita diru-sarreraren erditik beherako diru-sarrerak dituzten pertsonak”**.

Tradizio britainiarretik datorren definizio horren barruan, pobrezia erlatiboaren kontzeptua sartzen da. Neurgarria, kuantifikagarria eta lurraldeen artean konparatzeko modukoa da, eta errenten banaketari buruzkoa da. Hala eta guztiz ere, diru-sarreraren desberdintasunari buruzkoa da, pobrezia-aren benetako egoerei buruzkoa baino gehiago, ez du muturreko behin-behinekotasuna bereizteko aukerarik ematen, eta zailtasunak ditu landa-zonetako nekazaritza-ekonomietan aplikatzeko, baita ezkutuko ekonomia handiko eta diruzkoa ez den trukeko zonetan aplikatzeko ere.

Proiektu horien ebaluazioa, bestalde, Kontseiluak finkaturiko irizpideetan oinarrituz egin zen: abiaturiko ekintzen berrikuntza, eragile desberdinen eta inplikaturiko pertsonen partaidetza eta Europa dimentsioa, Europako Elkarrekin bertan izandako partaidetzari eta praktikatik ateratako irakaspenak beste estatu nahiz egoera batzuetara transferitzeko gaitasunari dago-kienez²⁰. Ebaluazio horretatik, **honako honi buruzko ondorio garrantzitsuak** atera ziren:

- **Pobreen ezaugarriak** (muturreko pobrezia egoerak; pobrezia modu berriak; pobre kopurua handiagoa da gizarte kategoria jakinetan; pobrezia ezin da ezabatu horren ondorio psikologikoak gaingitu gabe; saihestu egin behar dira eraginpeko biztanleriaren gizarte eta kultura bizitza-mota aintzat hartzen ez duten muturreko neurriak...).
- **Pobrezia-aren eragileak** (pobrezia-aren dimentsio aniztasuna: kultura, hezkuntza, baliabideak, etxebizitza, enplegua...).
- **Pobrezia-aren aurkako borrokarako politikak eta horien aplikazioa**. Eskualdeen, hirien edo

biztanleria-taldearen “garapen planak” landu behar dira, eta, horien eremuan, arazo guztiak aztertu behar dira, soluzio orokorrak bilatzeko.

- **Gizarte langileen eta boluntario-elkartearen** eginkizuna, pobrezia-aren aurkako borrokan. Orokorrean, boluntario-elkarrekin askoz ere malguagoak dira erakunde publikoak baino, eta eginkizun garrantzitsua izan dute lan berritzaile honetan.

Pobrezia 1 abiatu zenetik, hau da, 1976tik aurrera, estatu kideak **arazo berria** ikuskatzen hasi ziren: **gazteen belaunaldi berri bat iritsi zen merkatu-ara**; ikasketak amaitu berriak zituzten eta handitu egin zuten langabetu kopurua. Horren ondorioz, EGFK sustaturiko ekintzarik gehienak gazteen langabezia-aren aurkako borroka bideratu ziren, lanbide heziketako eta aurretiazko heziketako programen bidez, eta horiek gehitu egin zitzaizkien estatu bakoitzean lehendik zeudenei.

1.3 Merkatua beharrezkoa, baina ez nahikoa, Gizarte Arazoak konpontzeko (1983-1991)

Egiaztatu egin zen **merkatua ez zela nahikoa gizarte arazoak konpontzeko** (biztanleen arteko desberdintasun ekonomikoak eta pobrezia poltsa berrien sorrera), eta beraz, **dilema** bat planteatu zen: **krisiaren eraginezko arazoaren aurka borrokatu ala epe luzeagorako ekintza hasi, garapenik urrienerako eskualdeen egiturazko arazoak jorratuz**.

Horrenbestez, **bi aukera horiek nahasi** egin ziren; hain zuzen ere, gizarte arloan **emankortzat** har daitekeen (beste batzuen aldean) **aldi** batean egokitzapenak egin eta programak garatu ziren, **gizarte eskubideen azpian oinarri ekonomikoa egon arren**, eta horiek, neurri handian, lan arlokoak dira (ikus erantsitako agiria: II. kapituluak: 2. eta 3. eranskinak). Horrela,

- **Hirugarren etapan, Europako Gizarte Fondeoak (1983-1988)** lehentasuna eman die irizpide komunitarioei, estatu bakoitzak defendaturiko iriz-

¹⁹ Commission Européenne. “Rapport final de la Commission au Conseil du premier programme de projets et études pour combattre la pauvreté”. Brusela, 1981.

²⁰ Ikusi erantsitako agiria. II. kapituluak. 1. eranskina. Hiztegia.

pideei dagokienez, eta honako honetara gidaturiko politiken aplikazioa sustatu du:

- alde batetik, eskulanari beharrezko lanbide-tre-bakuntza eskaintzea, enplegu egonkorra sortzeko, eta
- bestetik, enplegu aukerak garatzea, batez ere eskualde batzuetan, lan merkatuan dauden desorekak murrizteko.

Eta, lan merkatura gazteen belaunaldi berria iritsiko dela aurreikusita, estaturik gehienek erabateko lehenasuna ematen diote talde horren barruko langabeziaren aurkako borrokari. Horrela, kasu guztietan, gutxienez fondo guztien %75 gazteriara bideratu dira, metodo berriak eta eskolatik bizitza aktiborako trantsizioa errazteko heziketa egiturak eskaintzen dituzten programei lehenasuna emanez.

- 1983an, kontsulta asko egin ziren pobrezia arazoan eraginpeko inguruetan, estatu kide guztien intereseko gaiak garatzeko, pobreziaaren aurkako borrokaren arloan; eta 1984an, Kontseiluak **pobrezia-*ren* bigarren definizioa** sortu zuen: "fami-*liak* eta taldeak pertsona pobreak dira euren baliabide materialak, kulturalak eta sozialak oso urriak direnean eta, horren eraginez, kasuan kasuko estatuko kideko gutxieneko bizimodu onargarritik bazterturik daudenean".

Definizio horrek ere²¹ nabarmendu egiten du baliabide eza, baina handitu egiten du edukia eta, gainera, onartu egiten du pobrezia familiengan eta taldeengan izan dezakeela eragina. Hala eta guztiz ere, zaildu egiten du kuantifikazioa eta konparazioa, gutxieneko bizimodu onargarriak aipatzen dituenean.

Kontsulta horietatik, **Pobreziaaren aurkako borrokarako Europako Bigarren Programarako (1985-1988)** jarduketaren eremu geografikoak, taldeak eta oinarritzko ildoak ondorioztatu ziren.

Eremu geografikoei dagokienez, garatu beharreko jarduketak honako honetan oinarritu ziren:

- **hiri eskualde pobretuak**, kontuan hartuta hiri ingurua osatzen duten elementu guztiak: okupazioa, langabezia, etxebizitza, hezkuntza, kultura, gizarte bizitza, etab.
- **landa zona pobretuak**, arazo sozio-ekonomikoak dituztenak (osasuna, etxebizitza baldintza txarrak eta soldata txikiak).

Biztanleria taldeei dagokienez, ekintzak honako honetan oinarritu ziren:

- **Iraupen luzeko langabetuak eta gazte langabetuak**, horien gizarteratzea ahalbidetzeko.
- **Adineko pertsonak**, hezkuntza eta astialdia, osasuna eta laguntza eta etxebizitza.
- Guraso bakarreko fami-*liak*, seme-alaben harre-rako, inguruko eta zaintzako azpiegiturak susta-tuz.
- **Bigarren belaunaldiko migratzaileak**, baliabide urriko langile migratzaileen seme-ala-bak eskolatzeko.
- **Errefuxiatuak eta itzulitako migratzaileak**, batez ere langabetuak: lanpostuak sortzea eta heziketa egokitzea.
- **Bazterturiko taldeak**: ijitoak, nomadak, etxe-rik gabeak, bagabundoak, baztertuak eta gizar-te babesik gabeko gainerako taldeak.
- Denboraren eta izandako aldaketen eraginez, beharrezkoa da Europako Komunitateak sortu dituen itunak (Parisekoa eta Erromakoa) aldatzen eta osatzen dituen berrikuntza egitea. Berrikuntza hori 1987an **Akta Bakarra**²² onetsita gauzatu da.

"Akta Bakarra, esaldi batean esateko, honako hau aldi berean egiteko betebeharra da: mugarik gabeko merkatu handia, ekonomia nahiz gizarte kohe-sioa, ikerketa zein teknologiako Europako politika, Europako Moneta Sistemaren indartzea, Europako gizarte eremuaren hasiera eta ingurumenaren arlo-ko ekintza garrantzitsuak". (Jacques Delors, Euro-pako Batzordeko presidentea, 1985-1995).

Berriro ere, gizarte mailako araudien oinarriaren azpian alderdi ekonomikoa dago; izan ere:

²¹ Estivill, Jordi. "Las políticas sociales...". Op. Cit. 2000.

²² Europako Batzordea. "Europa Soziala". 3/93 zenb. Luxemburgo, 1994.

— **helburua Europako Elkartea** egoera berrietara egokitzea eta batasun ekonomiko handia nahiz **mugarik gabeko merkatu batua izatea** da (horretarako data 1993ko urtarrilaren 1a); eta

— berritasun nagusien artean honako hauek daude:

— Ahalegin komuna egiteko konpromisoa, teknologia ikerketaren nahiz garapenaren, ingurumenaren eta atzerri politikaren arloko lan-kidetzaren eremuan.

— Lan-baldintzak hobetzeko zein bateratzeko eta gizarte eskubideen arloko (langileen osasuna eta segurtasuna) integrazioaren sustapenerako neurri komunitarioen sustapena.

— Legeria nazionalak erabat bateratzea, merkatu bakarraren barruan merkataritzak izan ditzakeen oztopo guztiak ezabatzeko eta estatu kideen artean merkantzien nahiz pertsonen zirkulazio askea errazteko.

— Gizarte eragileen arteko elkarriketaren sustapena.

— **Egiturazko Fondoei finantza laguntza emateko eta berritzeko erabakia**, funtsezko tresnak baitira Elkarteko estatuen eta eskualdeen arteko ekonomia eta gizarte kohesio handiagoa lortzeko.

Kontseiluak 1988an onartu zuen Egiturazko Fondon Araudi berria. Hala eta guztiz ere, horren **helburu nagusia kohesio ekonomikoa** da, eta **gizarte alderdi batzuekiko kezka** ere badu (esate baterako, iraupen luzeko langabezia eta gazteen laneratzea).

• 80ko hamarkadaren amaieran, **gizarte arazoak areagotu** egin ziren. Honako hau ikusi zen:

— **hazkunde ekonomikoa beharrezkoa da, baina ez nahikoa, gizarte baldintzak hobetzeko;**

— **moneta, merkataritza eta finantza integrazioak ez du beti sortzen gizarte sistemen arteko hurbilketa;**

— eta **politika ekonomikoko Europako erabakiek desberdintasunak sortzen dituzte gizarte taldeen, lurraldeen eta belaunaldien artean**²³;

Gainera, egiazaturikoaren arabera, **pobrezia**²⁴ ez da dirurik ez edukitzea bakarrik, **gizarte garaikidearen barruko ohiko eskubiderik, horbaririk eta aukerarik ez edukitzea** baizik.

Testuinguru berri honetan, 1989an,

— **EGF berriro berritu** zen, hori egiturazko politikan sartzearen ondorioz. Hala eta guztiz ere, ekonomia eta gizarte kohesioa lortzeko oinarriko finantza tresnek oraindik ere lehentasuna ematen diete garapen ekonomikoaren alderdiei, eta EGF, hain zuzen ere, heziketaren eta lanaren arlora lotuta dago, batez ere.

— **Gizarte Gutuna** edo “langileen funtsezko gizarte eskubideen Elkarteko Gutuna”²⁵ onestean (Britainia Handiaren kasuan izan ezik), **aurrerapen handia** lortu zen; izan ere, **bertan berariaz esaten da komenigarria dela gizarte alderdiei barne merkatuko alderdi ekonomikoei besteko garrantzia ematea.**

Thatcherren gobernu Gutunaren aurka egon zen; horrela, eskubide-zerrenda batera eta langileen partaidetzari buruzko zehaztapen batzuetara mugaturik gelditu zen, honako zerrenda honetan ikusten denez:

— *Zirkulazio askea Europa osoan.*

— *“Soldata oneko” enplegua izateko eskubidea.*

— *Bizi-baldintzen eta lan-baldintzen hobekuntza.*

— *Gizarte babes ona izateko eskubidea.*

— *Elkartze askerako eta talde-negoziatorako eskubidea.*

— *Lanbide heziketa lortzeko eskubidea.*

²³ Estivill, Jordi. “Las políticas sociales...”. Op. Cit. 2000.

²⁴ Bruto da Costa, A.. “Les Acquis du Programme Pauvreté III. Actes du Seminaire de Cloture”. Brusela. 1994.

²⁵ Europako Batzordea. “Europa Soziala”. Op. Cit. 1994.

- *Gizonen eta emakumeen arteko berdintasunerako eskubidea enpleguan, gizarte babesean, hezkuntzan, lanbide heziketan eta lanbide karreraren bilakaeran.*
- *Informaziorako, kontsultarako eta partaide-tzarako eskubidea.*
- *Lantokian osasuna eta segurtasuna babeste-ko eskubidea.*
- *Haurren eta gazteen eskubideak, gutxieneko ordainketarako eskubidea ere barne.*
- *Adineko pertsonen eta jubilatuaren eskubidea, bizi-maila duina izateko.*
- *Elbarriek laguntza-programetan parte hartze-ko eskubidea.*

– **Pobreziaren aurkako Borrokarako Europako Hirugarren Programa (1989-1993)** sortu zen eta horrek **gizarte bazterkeria kontzeptua** sartu zuen; izan ere, egiaztatu egin zen pobre izatea ez dela dirurik ez edukitzea bakarrik, eskubide, hobari eta aukera batzuk ez edukitzea baizik.

Bi kontzeptu horiek, pobrezia eta gizarte bazterkeria, agerian jarri dute pobreziaren eragileak anitzak izan daitezkeela (**dimentsio aniztasuna**). Beraz, erantzun integrala eman behar zaio, pertsona baten bizitzaren barruko alderdi guztiak aintzat hartuz, bazterkeriatik irten eta berriro ere gizarte partaidetzaren eta eskubideen erritmo normalizatuan sartu ahal izateko.

Horrenbestez, hiru dimentsioetan euskarririkiko esku-hartze integrala proposatu da: “**pobrezia-
ren dimentsio aniztasuna, baztertuenen partaidetza eta garapenerako lankidetz**a”.

Aldatu egin da **baztertuetik** elkartasun tradizionala, euren **partaidetza eta inplikazio aktiboaren** bidez bazterkeria egoera horretatik irten ahal izateko.

Garapenerako lankidetzaren barruan eragile guztien (publikoak eta pribatuak), elkarleen, GKEen, enpresen eta abarren partaidetza sartzen da. Funtsezko tresna izan behar da bazterkeriaren eta pobreziaren aurkako borrokan aurrerapauso eraginkorrek emateko²⁶, kulturaren, bereizgarriak izan daitezkeen balioen eta boterearen arloko desberdintasunak gaindituz.

- 80ko hamarkadako azken urteetan, halaber, estatu kide guztietan **gutxieneko errentak ezartzearen** inguruko eztabaida sortu zen. 1988an, **Parlamentuak ebazpena hartu eta, horren ostean, 1992an, Ministroen Kontseiluak gomendio bat eman zuen**. Gizarte eskubideak sabaia osatzen bazuten, hiritar guztientzako diru-sarrerak bermatzea Europako gizarte politikaren eraikinarene oinarria zen. Horri dagokionez, esan daiteke, pobreziaren aurkako borrokarako programak ebazpen horri zuzen-zuzen lotuta egon ez arren, lagungarriak direla gutxieneko errentak sustatzeko, halako errentak oraindik ere ezarri barik dituzten estatuetan.

Ebazpena eta gomendioa hartzea ez zen erraza izan. Hala ere, loteslea izan ez arren, **horren ondorioek eragina izan dute** Frantzia eta EAEn **Gizarteratzeko Gutxieneko Errenta sartzan**²⁷; Espainiako estatuan, gero, gainerako autonomia erkidegoetara hedatu da. Sartu duten azken bi estatuak Portugal²⁸ eta Italia izan dira. Oraindik ere sartu ez duen estatu bakarra Grezia da²⁹. (IV. kapituluaz azterketa zehatzagoa egiten da).

1.4 Berrazterketa eta orientazio aldaketa, eta europar batasuneko Gizarte Politikaren etorkizunari buruzko eztabaida (1991-1997)

Aurreko dinamismoaldiaren ostean, **jarduketa eremuak berriro aztertu eta orientazio aldaketa**

²⁶ Vranken, Jan. “Les Acquis du Programme Pauvreté III. Actes du Seminaire de Cloture”. Brusela. 1994.

²⁷ Estivill, J. “The reasons and foundations for the implementation of a social minimum income in Spain and the Basque country”. Non: Moreno, J.L. (Ed). “Social exchange and welfare development” CSIC. Madril. 1993.

²⁸ Capucha, L. M. “Rendimento mínimo garantido; avaliação da fase experimental” ISCTE. Lisboa. 1998.

²⁹ Amitsis, G. “The establishment of a minimum income in the Greek Social Security System. Prospects and perspectives”. Lan Eskubideari buruzko Mundu Biltzarra. Atenas. 1991ko iraila; eta Matsaganis, M.; Papadopoulos, F.; Tsaklogou, P. “Estimating extreme poverty in Greece and the cost of eliminating it through a minimum guaranteed income scheme”. Athens University of Economy and Business. 1999.

egon zen, tresna gidatuko gidoiaren, batik bat **eskualdeko arteko kohesioa sustatzeko**. Norabide horretan, hain zuzen ere, **Kohesio Funderaren sorrera**, Espainiako, Portugaleko, Greziako eta Irlandako desberdintasunak murrizteko sortu baitzen. Horrela:

- Alemaniako gobernuak, subsidiarotasun printzipioan oinarrituz, eta gero Britainia Handikoak, ekin egin zituzten era guztietako esperimentazio komunitarioak, bazterkeriaren ezabaketara zuzendutakoak. Pobrezia, tesi horren arabera, estatu bakoitzak konpondu behar zuen.

Horrenbestez, **ezeztatu egin zen Bazterkeriaren aurkako Ekintza Komunitarioko IV. Programa** (1994-1999), Batzordeak berak aurkeztua eta diseinatua, Pobrezia III. Programaren jarraipentzat; horrela, sustraitik moztu zen bazterkeriaren aurkako balizko politika komunitario bateraturako prozesua.

Gainera, Alemaniaren eta Erresuma Batuen aurkaritza argia egoteaz gain, itunetan ez zegoen legezko oinarri nahikorik, Batasunak halako neurriak abiatzeko.

- 1993an, Maastrichteko Gailurra egin eta bi urte geroago, **Maastrichteko Ituna** sortu eta, bertan, helburu berria planteatu zen berariaz: **"Ekonomia eta gizarte aurrerapen eraketa eta iraunkorra sustatzea, ekonomia eta gizarte kohesioa indartzuz"** (2. art.)³⁰.

Kohesio Fundera sortu zen, Europako estatuaren arteko desberdintasun ekonomikoak zuzentzeko mekanismo gisa, Ekonomia eta Moneta Batasunaren prozesua eraketa izateko. Fundera hori, hain zuzen ere, Batasuneko batez besteko errentaren %90etik beherako lau estatuaren (Espainia, Grezia, Portugal eta Irlanda) ingurumena eta azpiegiturak garatzeko sortu zen.

Azkenik, Europar Batasuna finkatu eta europar hiritartasunaren ideia jaso zen, balio, eskubide eta gizarte kultura partekatuan oinarrituz. Izan ere, hauteskundeak egongo dituen estaturik izan ez

arren, Batasuneko hiritar guztiek dute botoa emateko eta toki hauteskundeetan hautatua izateko eskubidea, baita zirkulazio aserako eta egoiliarra izateko eskubidea ere, eta babes diplomatikorako eta kontsularrerako eskubidea ere bai, Batasunetik kanpo dagoenean.

Gainera, gizarte politikari buruzko protokoloa sinatu zen (Britainia Handiaren kasuan izan ezik), eta bertan, **bazterkerien aurka borroka egin behar nabarmendu eta gizarte solaskideen funtsezko eginkizuna berretsi** zen, horiek erabaki komunitarioak hartu baino lehen kontsultatu behar baitziren.

Laburbilduta, une honetara arte, **Liburu Berdeak (1993)** dioenez, **Europako gizarte politika honako alderdi hauetan oinarritu** zen:

- **aukera berdintasuna,**
- **osasunari eta segurtasunari** buruzko alderdiak,
- **enpleguari eta lanerako eskubideari** buruzko alderdiak,
- **gizarte babeseko eta gizarte segurantzako** gaiak,
- honako honetan oinarrituriko jarduketak:
  - **pobrezian,**
  - **ezinduen** eginkizunean.

Horrela, Europako gizarte politikak hiru funtzio izan ditu eta horiek honako puntu hauetan azalduta daude:

- Gizarte arlo batzuetan eremu juridikoa eskaintzea, batez ere langileen funtsezko gizarte eskubideei dagokienez.
  - langileen zirkulazio askea
  - gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna
  - langileen babesa, laneko osasunari eta segurtasunari dagokionez. Arlo horretan, gizarte dumpinga ekiditeko neurriak aipatu dira.
- Finantza laguntza eskaintzea (EGF), batik bat gazteen eta iraupen luzeko langabetuen heziketa eta enplegu neurriei dagokienez, batez ere eskualderik pobreenetan; horrela, finantza baliabideen birbanaketa egiten da.

³⁰ Europako Elkartea. "... Ituna". Op. Cit. 1998.

- Gizarte politikaren barruko eragileen arteko lankidetzeta (gizarte elkarrizketa), lankidetzeta sareen nahiz mekanismoen ezarkuntza, informazio zein esperientzia trukea eta berrikuntzaren nahiz jardun zein politika egokien sustapena eragitea eta bultzatzea.

Hala eta guztiz ere, **erronka berriko etapa hasi zen, beharrezkoa baitzen ekonomia eta gizarte helburuak adiskidetzeta, langabezia eta gizarte bazterkeria gero eta handiagoak zirela ikusita, gero eta kezka handiagoa baitzegoen Europak XXI. mendean lehiakortasuna mantentzeko gaitasunaren inguruan.**

Eta, Maastrichteko Ituna berretsi zenean, balantzea egiteko eta etorkizunerako aukerak aztertzeke unea heldu zen. Liburu Berdean planteaturikoa, EBko Ituneko 2. artikuluan oinarritzen da:

“Europaren helburua Elkarrekin osoan honako hau sustatzea izango da: jarduera ekonomikoaren garapen bateratua eta orekatua, ingurumena errespetatzen duen hazkunde iraunkorra eta inflaziorik gabekoa, emaitza ekonomikoaren konbergentzia maila handia, enpleguko nahiz gizarte babeseke maila handia, bizitzaren mailaren eta kalitatearen hazkundera, ekonomia zein gizarte kohesioa eta elkartzasuna estatu kideen artean”.

Hain zuzen ere: zer gizarte mota nahi dute europarrek?

“Europako Gizarte Politika. Aurrerapausoa Batasunarentzat”³¹ deritzonari buruzko **Liburu Zurian jasotako helburua erronka horiei erantzun egokia ematea** da; horren arabera, **helburu horiek lortzeko**, honako printzipio hauetan **oinarritu behar** da:

- **Gizarte eta ekonomia integraziorako aurrerapausoak egitea, aintzat hartuta langabezia, pobrezia eta gizarte bazterkeria mailak ez dartzela bat** Batasunak **enpleguari, gizarte babesari eta aukera berdintasunari buruz** adosturiko **helburuekin**.
- Gizarte aurrerakuntza oparotasun ekonomikoan eta, beraz, Europako ekonomiaren lehiakortasune-

an oinarritu behar da. Garrantzitsuenak **produktibitate handitzea** da, Batasunak gizarte babeseke maila altuak bermatzeko, munduko merkatuetan lehiatzeko gaitasuna galdu barik. **Funtsezko baliabidea heziketa oneko, motibazio handiko eta egokitzapen maila altuko langile-biztanleria** sortzea da.

- Estatuaren arteko helburuen eta politiken konbergentziak euren arteko dibertsitatea errespetatu behar du. Horrenbestez, helburu komunak finkatu eta horiek modu bateratuan lortzen joan behar da, sistema nazional desberdinak egon arren. **Estatuaren gizarte politiken erabateko harmonizazioa ez da Batasunaren helburua, baina etorkizunean beharrezkoa izango da gutxienezko arauak ezartzea**, Batasunaren kohesioa babesteko, aintzat hartuta sistema nahiz beharrian nazional desberdinak eta estatu kideen erresistentzia ekonomikoak.

Liburu Zurian ezarritako erabateko lehentasuna lanpostu gehiagoren bilaketa da, lanpostu onak eta egonkorak, langabezia kudeatu beharrean, orain arte egin den bezala. Hau da, treburiko eskulanean inbertitu behar da, horren oraingo eta etorkizuneko mailak handitzeko. **Horretarako, arreta bereziko zazpi eremu** ezarri dira:

- **hezkuntza eta heziketa sistemak hobetzea**, batez ere heziketa iraunkorra;
- enpresen barruan eta lan merkatuan **malgutasuna hobetzea**;
- **lana berrantolatzea** enpresa barruan;
- **lanaren zeharrekostuak murriztea**, batik bat trebakuntzarik urrirenko lanari dagokionez;
- langabeziari aurre egiteko **fondu publikoak hobeto erabiltzea**;
- **heziketa egokirik gabeko gazteari** buruzko neurri bereziak;
- **enplegua garatzea, beharrian berriak konstante hartuz**.

Gainera, honako honetan ere **aurrerapausoak eman** beharko dira:

³¹ Europako Elkarrekin. “Liburu Zuria. Europako Gizarte Politika. Aurrerapausoa Batasunarentzat”. Brusela. 1994.

- **pertsonen zirkulazio askeari loturiko arazo**en konponketa, aintzat hartuta estatuetakoz gizarte segurantzian eta babes mailetan dauden desberdintasunetan.
- **immigranteen integrazioa eta arrazakeriaren nahiz xenofobiaren aurkako borroka;**
- **emakumeen eta gizonen arteko aukera berdintasunaren** lorpena;
- Ongizatearen Estatuaren Europako ereduaren egokitzapena;
  - **diru-sarrerren mantentamendurako neurririk pasiboenetatik urrundu** beharra nabarmenduz, **lan merkatuko neurri aktiboetarantz joateko** eta, horrela, pertsona guztien integrazio ekonomikoa eta gizarteratzea bermatzeko,
- **estatuetakoz gizarte babeseko politiken konbergentziaren sustapena**, gizarte babeseko eta esperientzia trukeko politikei jarraipena emanez;
- **guztien gizarte sustapena**, argi utzita gizarte talde handien bazterkeriak arriskuan jartzen duela Batasuneko gizarte kohesioa. Horrenbestez, ezinbestekoa da pobrezia eta gizarte bazterkeriaren aurka borrokatzea, lanpostu gehiago sortuta, eta etxebizitza arazoei aurre egitea, horiek funtsezkoak baitira bazterkeria egoera askotan; gainera, beharrezkoa da ezinduek gizarteratzeko politikak garatzea, adineko pertsonen ekonomia nahiz gizarte eginkizuna onartzea eta guztientzako aukera berdintasuna eragitea.

Liburu Zurian jasotako orientazioetan oinarrituz, **Batzordearen Gizarte Ekintzako Programak (1995-1997) Jakitunen Batzordearen sorrera** aurreikusten du, eta horrek europarren Funtsuzko Gizarte Eskubideen Europako gutunaren etorkizuna aztertuko du, Europar Batasuneko Itunak berrikustearren eremuan.

Orain arte, Batzordeak dioenez, ezin daiteke esan gizarte eta hiritar eskubideen benetako egitura dagoenik: Erromako Itunetik aurrera apurka-apurka hartu diren xedapen enpirikoak baino ez daude. Orokorrean, gizarte eskubideak Itunetik kanpo zehazten

dira, eta, batez ere, langileei buruzkoak dira. Itunetan ez dago funtsezko gizarte eskubideen katalogorik, Justizia Auzitegiak egintza komunitarioen kontrolan erabili ahal izateko.

Batzorde horrek hiritar guztien Europaren erakuntzarako **mehatxutzat hartu zuen gizarte defizita (langabezia eta bazterkeria)**³²; gainera, esan zuen Europar Batasunak premiazko erronka zuela aurrez aurre, hain zuzen ere, **berritua eta jatorrizkoa den gizarte eredia eraikitzea**, Europaren lehiakortasun ekonomikoa lortzeko. Mundu osoko ekonomiaren emaitzatzat, baztertu egin behar da Ongizatearen Estatuaren eraispena edo gutxieneko gizarte bermeen murriztapena. Aldiz, **aldatu edo berritu egin behar da Europako gizarte sistema**: lana kargatzen duten gizarte zamen murriztapena:

- **lana kargatzen duten gizarte zamen murriztapena;**
- **gizarte eskubideen garapena** (adibidez, heziketa);
- Europako **gizarte elkarrizketa** berrituaren mantentamendua, lehiakortasunerako pizgarritzat;
- **bilakaera demografikoari emandako erantzun koordinatua** (oinarrizko erretiro-araubideak; familia eta lanbide erantzukizunak bateratzeko politikak);
- **gizarte bazterkeriaren** mota guztien **aurkako borroka**, politika berritzaileak erabiliz, gobernuz kanpoko erakundeekin eraginkortasunez egituraturiko politika pertsonalizatuagoak;
- **ingurumenari buruzko gaien azterketa**.

Bestalde, ez da ahaztu behar Europar Batasuna zabaltzeko erronkek (Erdialdeko eta Ekialdeko Europako estatuen sarrera) eta ekonomia mundu mailakoa izatearen eraginezko erronkek, orain eta etorkizuneari, ageriko ondorioak izango dituztela gizarte gaitan (oinarrizko gizarte arauak, Europar Batasunaren atzerriko gizarte politika finkatu beharra).

Azken horren osagarritzat, Batzordearen iritzian, argi eta garbi finkatu behar da Batasunari dagokiona eta estatu kideei dagokiena, batik bat funtsezko eskubideen arloan. Horri dagokionez, Batzordeak bi

³² Jakitunen Batzordearen txostena. "Gizarte eta Hiritar Eskubideen Europaren alde". Brusela. 1996.

mailatan banatzen ditu eskubide horiek: berehala bermatu beharrekoak eta epe ertainean bermatu behar direnak, eta horretarako, estatuak eta Batasunak politika egokiak ezarri beharko dituzte. Subsidiarioritasun eta proportzionaltasun printzipioa denek onartzen dute. "Gizarte Batasuna" garatzeko gaitasuna, izan ere, Batasunak bereganatu beharreko eremuak edo funtzioak zehazteko gaitasunaren arabera izango da; bereganatze horren zergatiak honako hauek izan daitezke: estatuak esku-hartze eraginkorrik garatu ezin izatea eta Batasunaren esku-hartzea estatuena baino komenigarriagoa izatea, eragin handiagoa lortzen delako.

Batzordeak emandako gomendioaren arabera, honako neurri hauek hartu behar dira:

- Orain barreiatu dauden testu guztiak Itun bakarrean biltzea.
  - EBko Justizia Auzitegiari oinarri juridiko sendoagoak ematea, funtsezko eskubideak aplikatzeari dagokionez.
  - Itunaren funtsezko eskubideen lehenengo zerrenda jasotzea:
    - legezaren berdintasuna,
    - diskriminazio guztien debekua,
    - gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna,
    - zirkulazio askatasuna Batasunaren lurraldean,
    - lanbidea eta hezkuntza sistema aukeratzeko eskubidea, Europar Batasunaren lurralde osoan,
    - elkartzeko eta eskubideak defendatzeko eskubidea,
    - talde negoziatzaileentzako eta ekintzaileentzako eskubidea.
  - Eta Europar Batasuneko gizarte kohesioa indartzeko:
    - bizitza osoan zeharreko hezkuntza eta heziketa iraunkorrerako eskubidea,
    - lanerako eta, lortu ezin denean, gutxieneko diru-sarrerara batzuetarako eskubidea,
    - lan baldintza bidezkoentzako eta bidegabeko kaleratzeen aurkako babeserako eskubidea,
    - laneko osasunerako eta segurtasunerako eskubidea,
  - langileek enpresaren finantza nahiz ekonomia egoerari buruzko aldi behingo informazioa izateko eskubidea, eta euren interesekoak diren erabakietan kontsultatuak izateko eskubidea, baita euren eragina duten erabaki-hartzeetan parte hartze eskubidea ere,
  - ezinduek euren integrazio pertsonala eta gizartratzea errazteko neurrientzako duten eskubidea,
  - osasun laguntzarako eskubidea,
  - etxebizitza eskubidea,
  - gizarte segurantzarako eta gizarte babeserako eskubidea, gutxieneko diru-sarrerak izateko eskubidea ere barne,
  - familia babeserako eskubidea.
- Estatu bakoitzak gutxieneko diru-sarrera batzuk ezarri ditu, kasu bakoitzean prestazio maila jakinarekin, soldatapeko lanik lortu ezin duten eta beste diru-sarrerarik ez duten pertsonentzat.
  - Beharrezko gizarte politikak sustatu beharko dira, Itunetako funtsezko eskubideak aplikatu ahal izateko.
  - Ituneko solaskidetzat onartu dira gizarte zibileko taldeak, hain zuzen ere, bazterkeriaren eta pobrezia handiaren aurkako borrokarako elkartasuneko erakundeak, langabetuak eta baztertuak ordezkatzen dituztenak.
  - Egiturazko fondoak erabiliko dira funtsezko eskubideak sustatzeko.
  - Europako politikak gizarte kohesioan eta bazterkeria arriskueta izandako eragina modu sistematikoa aztertuko da.
  - EBri laguntza emango zaio, estatuaren eskumenekoak izan arren estrategia komunaren aplikazioa behar duten (lana, immigrazioa, drogaren aurkako borroka) edo eskalako ekonomiak (minbiziaren edo HIESaren aurkako borroka) garatzeko aukera ematen duten arazoak konpontzeko.

Jakitunen Batzordearen txostenaren ostean, **Batasunaren Ituna berritzeko Gobernu arteko Konferentzia** egin eta, bertatik, **Amsterdameko Ituna (1997)**³³ sortu zen; hori **funtsezko aurrera-**

³³ Europako Elkarrekin. "... Ituna". Op. Cit. 1998.

pausoa izan zen gizarte politikan, **Batasunak neurriak hartu ahal izateko legezko oinarriak hartu baitziren, bai pobrezia-aren arloan** (136. eta 137. art.) **eta bai diskriminazioaren eremuan** (13. art.).

Kontseilu horren ostean, gizarte eskubideek tratamendu zorrotzagoa izan dute, eta Batasuna euskarritzen duen oinarritzko printzipioetariko bat, izan ere, Langileen Funtsezko Eskubideen Gutunean (1989) jasotako **funtsezko gizarte eskubideen errespetua** da.

Balio bereko lanetarako **gizonen eta emakumeen arteko soldata berdintasunaren** printzipioa bermatzen da (119. art.). Diskriminaziorik ezari buruzko klausula berriak Kontseiluari aukera ematen dio edozein diskriminazio saihesteko neurriak hartzeko. Ezinduen lanari buruzko xedapenak ere aurrerapauso handia ekarri du.

Osasun publikoaren arloan, Batasuna ekin-tza zuzenera igaro da, bere politikak osatzeko, **gai-xotasunik hedatuener aurkako borrokan, ikerketan, informazioan eta osasun hezkuntzan**.

Europar Batasunak 90eko hamarkadan egindako kohesio ahaleginek³⁴ aukera eman zuten estatu kideen arteko errenta desberdintasunen murriztapenean aurrerapausoak emateko; hala eta guztiz ere, **langu-beziaren arazoa gero eta larriagoa da eta eskualdeen arteko aldeak gero eta handiagoak dira**. Horren ondorioz, Europar **enpleguaren arloko neurri aktiboagoak abiatzeko ideia** eratu da.

1.5 Erabateko Enpleguaren Erronka handia (1997-2001)

- Lanari buruzko monografikoa izandako **Luxenburgoko Gailurrean** (1997ko azaroa) ondorioztaturikoaren arabera, **Europako politika guztiak enplegua sortzearen zerbitzuan** egon behar dira, eta enpleguko politika nazionalen estrategiak **lau ildotan** oinarrituz garatu behar dira: **laneratzeko gaitasuna hobetzea, enpresaren espirtua garatzea, langileen nahiz enpresen ego-**

kitzapen gaitasunaren sustapena eta aukera berdintasunaren politika indartzea.

- Urte horretan, gizarte babeseko Europako sistemak modernatzeari eta hobetzeari buruzko jakinarazpenean, Batzordeak nabarmendu zuen berrikuntza hori zenbait faktoreren eraginpeko eremuan gertatu behar dela: lanaren izaera aldakorra, Europako biztanleriaren zahartzea, gizonen eta emakumeen partaidetzaren ebaluazioa (lanbide bizitzari dagokionez) eta Gizarte Segurantzako araubide nazionalak koordinatu beharra. Azkenik, honako hausnarketa ildo hauek proposatu dira:

- gizarte babesa enplegu sorrerarentz bideratzea;
- gizarte babesa Europako gizartearen zahartze demografikoari egokitzea;
- gizarte babesa gizonen eta emakumeen lanbide bizitzan parte hartzearen bilakaerara egokitzea;
- Batasunaren barruan lekualdatzen diren pertsonen gizarte babesa hobetzea.

- Luxenburgoko Gailurretik ateratako konpromisoaren arabera, estatu kideek, urtero, **Enpleguko Ekintza Nazionalen Planak** egingo dituzte, eta horiek kontseiluak aztertuko ditu urtero. **Cardiffeko Kontseiluak (1998ko ekaina)** egiaztatu zuen planen emaitzak moderatuak zirela, eta beharrezkotzat jo zen lanean jarraitzea horien ebaluazioa garatzeko eta, horrela, **Vienako Kontseiluan (1998)** 1999rako enplegu-jarraitzeak lantzeko:

- neurri aktiboak gehiago nabarmentzea;
- bizitza osoan zeharreko ikaskuntzaren baldintzak hobetzea, batik bat adineko pertsonen dagokienez;
- lan merkatua talde guztiei irekitzea, batez ere ezinduei eta gutxiengo etnikoei;
- zerbitzuen sektoreko enplegatuen ahalmena ustiatzea;
- laneko bizitza eta lanbide-bizitza bateratzea, Gizarte Segurantzaren sistema gazteentzat optimizatuz, eta emakumeen lan merkatuan duten partaidetza hobetzea.

³⁴ Fresno, José Manuel. "El Fondo Social Europeo ante la nueva etapa". Madrid. 2000.

• **Zirkulazio askerako oztupoak** ezabatzeko, **Lurralde Ekintza Planak (1998-2000) araudia-ren gaurkotzea** jaso zuten helburutzat (**langileen gizarte eskubideetan zuzen-zuzen lotuta**), hiritarrei eta horien familiei (lekualdutzen direnean) eskubideak eta babesa onartzeko.

• **Kolonian (1999)** enpleguaren aldeko Europako Ituna onetsi zen, eta horren barruan langabeziaren murriztapen handia lortzeko neurriak biltzen dira.

Kolonian onetsitakoaren ondorioz, EBk indartu egingo ditu **persona nagusien kontrataziorako** eta enplegurako politikak, baita emakumeek eta gazteek ekonomia eta gizarte bizitzan parte-hartze handiagoa izateko politikak ere.

Europako gizarte eragileek (CES, UNICE eta CEEP) baterako adierazpena aurkeztu zioten Koloniako Kontseiluari, eta bertan, enplegurako Europako estrategia garatzeko ideia jaso zuten; estrategia hori hiru ardatzetan oinarritzen da:

- Luxenburgoko Europako strategiaren hobekuntza eta aplikazioa;
- produktuen, zerbitzuen eta kapitalen merkaturaren lehiakortasunaren eta funtzionamendua hobekuntza, Cardiffeko Gailurrean ezarritakoaren arabera;
- hazkunderaren eta enpleguaren sustapena, prezioen egonkortasuna mantenduz, aurrekontu nahiz moneta politikaren eta soldatek plan makroekonomikoan izandako bilakaeraren arteko elkarreragin egokiaren bitartez.

• **Helsinki Gailurrean (1999)** enplegu politiketarako jarraibideak hartu ziren (2000)³⁵, baita enpleguaren arloko baterako txostena (1999) eta Kontseiluak estatu kideetan enplegu politikak aplikatzeko emandako aholkuak ere.

Enplegu politiketarako jarraibidea, Luxenburgon erabakitakoaren ildotik, honako hauek dira:

- laneratzeko gaitasuna hobetzea;
- enpresa espiritua garatzea;
- enpresen eta langileen egokitzapen gaitasuna sustatzea;

– gizonen eta emakumeen arteko aukera berdintasuneko politikak indartzea.

• Nizako Gailurrean (2000) onetsitako **Gizarte Agendak**³⁶ **oinarri politikoak eskaintzen ditu, elkar indartzen duten ekonomia, enplegu eta gizarte politiketan oinarrituriko estrategia finkatzeko**. Europako partekaturiko hiritartasun kontzientzia (estatu bakoitzetik gaineko kontzientzia) gero eta handiagoa dagoela aintzat hartuta, hiritarren eskubideen bermean aurrerapausoak egitea funtsezkoa da gizarte politiketan aurrera egin ahal izateko.

Agenda honek Gizarte Ekintza Plana (1998-2000) ordeztu du eta enplegu bete, dinamismo ekonomiko eta gizarte kohesio nahiz justizia kontzeptuetan oinarritzen da. Gainera, hurrengo urteotarako ekintza lehentasunak zehazten ditu, gizarte politikaren arlo guztietako sei orientazio estrategikoren inguruan.

- Lanpostu kopuru handiagoa eta kalitate hobekoa sustatzea.
- Inguruko aldaketei aurrea hartzea.
- Bazterkeria eta diskriminazio modu guztien aurka borrokatzea, gizarteratzea errazteko. Gizarteratzea sustatzea.
- Gizarte babesa modernatzea.
- Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna eta funtsezko eskubideak sustatzea. Diskriminazioaren aurka borrokatzea.
- Europar Batasunaren handitzearen eta atzerri-harremanen gizarte dimentsioa indartzea. Handitzea prestatzeko eta nazioarteko lankidetzara sustatzeko ekimenak, gizarte elkarriketa erronkei erantzun egokia emateko lagungarria izan dadin.

Gizarte Agenda onesteaz gain, Nizan **gizarte bazterkeriaren eta diskriminazio modu guztien aurkako borrokarako Europako strategiaren** finkapen formala egin zen. Horri dagokionez, Kontseiluak pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren aurkako borrokarako helburuak onetsi eta, estatu kideei, helburu horietan lehentasunak finkatzeko gon-

³⁵ Europako Batzordea. DOCE-L 72/15. 2000/III/21.

³⁶ Europako Elkarte. "Gizarte egoera...". Op. Cit. 2001.

bita egin zien; horrela, 2001eko ekainean **Gizarteratzeko Ekintza Plan Nazionala** aurkeztu behar izan zuten, bi urteko aldirako, eta bertan, gainera, emandako aurrerapausoak egiaztzeko adierazleak eta prozedurak zehaztu behar izan ziren.

Esan behar da ekimen horiek, izan ere, estatu kideek eta Batzordeak **gizarteratzea Europako ekonomiei eta gizarteei planteaturiko erronka nagusia** dela jakitearen eraginezkoak direla.

Batzordearentzat, **bazterkeriaren** ezaugarriak honako hauek dira:

- **Errenta baxua eta zaurgarritasuna.** Eurostatetik dioenez, Europar Batasuneko biztanleen %18,5 inguru (65 milioi pertsona) batez besteko errenta nazionalaren %60 baino gutxiagorekin bizi dira.
- **Dimentsio aniztasuna.** Honen barruan, lan merkatua, hezkuntza, osasuna, sistema judiziala, eskubideak eta erabaki-hartzeak nahiz partaidetza sartzen dira.
- **Egitura.** Gure gizarteak modelatzen dituzten joerek, ondorio positiboak izateaz gain, gizarte bazterkeriaren arriskua ere ekar dezakete.

Nizan³⁷, estatu guztiak pobrezia eta gizarte bazterkeriaren aurkako lehenetsuneko politikak garatzeko konpromisoa hartu zuten, bertan itundutako lau helbururen inguruan:

- Biztanle guztiak lana edukitzea eta baliabideak, eskubideak, ondasunak eta zerbitzuak erabiltzea.
- Bazterkeria arriskuak aurreikustea.
- Pertsonarik zaurgarrienei laguntzea.
- Sektoreko indar guztiak mugiaraztea.

Halaber, "Batasunaren etorkizunari buruzko Adierazpena" egin eta, bertan, honako hau planteatu zen:

- Batasunaren eta estatu kideen arteko eskumen mugaketa zehatzagoa ezartzea eta ikuskatzea, subsidiariorotasun printzipioa aintzat hartuta.
- Funtsezko Eskubideen Gutunaren estatutua hartzea.
- Itunak sinplifikatzea, horiek argiagoak eta ulergarriagoak izateko, euren edukia aldatu barik.
- Parlamentu nazionalek Europako arkitekturan izan beharreko funtzioa zehaztea.

- 2000ko abenduan, **Gizarte Babeseko Batzordea formalizatu zen**, Lisboan sortutakoa³⁸, eta horren lehenengo helburuak honako hauek izan ziren: estatu kideek eta Batasunak gizarte babesaren arloan garaturiko politiken jarraipena egitea; estatu kideen artean informazioaren, esperientziaren eta jardun onen trukea erraztea, eta gaiari buruzko urteroko txostena prestatzea, hori gero Kontseiluari aurkezteko.

- Beste arlo batean, Batzordeak gizarte babesaren etorkizunari buruzko Jakinarazpena aurkeztu zuen, 2000ko urrian, pentsio sistemek epe laburrean eta luzean zuten bideragarritasuna ikertzeko, batez ere epe luzerako bideragarritasunari zegokionez; gizarte babesaren etorkizunari buruzko behin betiko txostena aurkezteko konpromisoa hartu zuen.

Horri dagokionez, Batzordeak esandakoaren arabera, bidezko berrikuntzak egin ezean, biztanleria zahartzeak arriskuan jar dezake, etorkizunean, Europako ekonomien hazkundea. Horrenbestez, ECOFINek, 2000ko azaroan, estatu kideen oraingo pentsio sistemetan berehalako berrikuntzak egiteko proposamena egin zuen, eta agerian jarri zuen beharrezkoa zela oraingo hazkunde ekonomikoa aprobeztatzea; gainera, adineko langileei aktiboan urte gehiago egin behar zutela ohartarazi beharra adierazi zuen. Batzordeak arlo horretan emandako gomendioaren arabera, beharrezkoa da pentsio osoa lortzeko behar den urte kopurua handitzea eta pentsio funderen erregimen pribatuen garapena sustatzea.

³⁷ Europako Batzordea. Gizarteratzeari buruzko baterako txostena. PNA.

³⁸ Europako Batzordea. DOCE L172/26. 2000/7/12.

- Berlineko Europako Gailurrean (1999) onetsitako **2000. Agendak** goitik beherako aldaketa ekarri zuen, Egiturazko Fondonen ikuspegian, eta gizarte orientazioak nabarmendu zituen, baina gero, estatuen jardunean beti ez dira gizarte orientazio horiek erabiltzen eta gauzatzen.
- **Lisboako Gailurrak** nabarmendu duenez, gizarte politika Europak honako honetarako diseinaturiko strategiaren alderdi nagusienetakoa da: "ezagupenaren ekonomiarik lehiakorrena eta dinamikoen izateko mundu osoan, hazkunde ekonomiko iraunkorrek batera enpleguaren hobekuntza kualitatiboa nahiz kuantitatiboa eta gizarte kohesio handiagoa eskaintzeko"³⁹.

Lisboan nabarmendutako puntu estrategikoetariko bat, izan ere, **Europako gizarte eredia modernatzea** da, giza kapitala inbertituz eta gizarte bazterkeriaren aurka borrokatuz.

Gailur horrek ezarritako oinarritzko helburua **2010ean enplegu bete lortzea** da, jardueraren batez besteko tasa oraingo %61etik %70era altxatuz, lan egiteko adinean dagoen biztanleriari dagokionez (emakumeen kasuan %60). Azken langabezia frikzionala baino ez litzateke izango (%3aren eta %4aren artekoa). Helburu hori urteko %3ko batez besteko hazkunde ekonomikoaren baldintzapean programatu da. Helburu horiek zalantzak dira gaur egun.

³⁹ Europako Elkarte. Lisboako Gailurra. 2000.

2. Gizarte arazoak XXI. mendean

2.1 Europako Gizarte Politikaren oraingo erronkak

Gaur egun, EBk dituen **gizarte erronkak** honako alderdi hauen eraginezkoak dira:

- demografikoak: biztanleria zahartzea, migrazioak, etab.
- soziokulturalak: familien egitura, emakumea lane-ratzea eta aukera berdintasuna, dumpinga, pobrezia eta gizarte bazterkeria.
- ekonomikoak: Europar Batasuna merkatu bakarra izatea (lana, moneta, merkataritza, finantzak, industria, energia), eta erronka hori enpleguari eta horren kalitateari lotuta dago.
- politikoak: hartzen diren estatuz gaineko erabakiak, etab.

Alderdi demografikoak eta soziokulturalak

- **Biztanleria zahartzeak** ondorioak ditu honako honetan:
  - *lan merkatua*. Eskulana zahartu egin da, lan egiteko adinean dagoen langile kopuruak behera egitearen ondorioz. Hazkunde ekonomikoa duen aldi batean, eskulanaren defizita eragin daiteke, jarduera tasek gora egin ezean.
  - *erretiro/pentsio araubideak*. Jubilatutako kopurua gero eta handiagoa izateak (“baby boom” deritzon jaiotakoak lan merkatura irteteko unean) ondorioak izan ditzake estatu kide ugari-ko pensio araubideen finantza egonkortasun-ean. Oraingo jubilatu/soldatapeko proportzio-aren mailari eusteko, enpleguak jubilatu- en erritmoan egin beharko du gora.
  - *osasun sistemak*. Zaharren osasuna zaintzeko zerbitzuen zamak, segurutik, gero eta handi- goak izango dira, osasun arazoak eta ezintasun mailak edo autonomia pertsonalik ezaren maila

handitu ahala. Osasunerako gastuen eskari orokorra, beraz, biztanleria zahartzeko eritmoa baino eritmo motelagoan handitu behar da. Gainera, biztanleria zahartzearen ondorioz, arreta handiagoa beharko da osasunekoak bakarrik ez diren arloetan, esate baterako, erizaintzako zaintzetan, gizarte laguntzan eta iraupen luze-ko zaintzetan.

– *immigrazioari loturiko politikak*. Immigrazioa funtsezko faktoretariko bat izango da, lan merkatuko edozein estrategia orokorretan, eta horrek inplikazio handiak izango ditu pentsioen finantziazioan eta osasun sistemen berrikuntzan.

- **Migrazioek** eragin handia dute familien osaketan, adinaren arabera egituraren, dimentsioan eta lurralde bateko biztanleriaren gainerako ezaugarrietan. Migrazio jarioek aintzat hartu behar dituzte barruko migrazioak eta Europar Batasunaren eta gainontzeko estatuen arteko migrazio saldo positiboa.

Arlo horretan, honako ondorio hauek nabarmendu behar dira eta horiek kontuan hartu beharko dira abiatzen diren ekintzetan:

- Hiri handiek galdu egin dute biztanleriaren zati bat, dimentsio ertaineko hiri pilaketa handien eraginez. Aldi berean, urrun dauden eta biztanle gutxi-koak diren landa zonek biztanleria galtzeko joerari eutsi diote. Hala eta guztiz ere, zerbitzuetan (turismoa...) edo teknologia berrietan espezializaturiko zonak immigrazio guneak dira.
- Migrazio eskemak aldagarriak dira, adinaren eta banakako, familiako nahiz lanbideko ibilbidearen arabera.
- Gazteria hiri handietara doa (goi mailako ikasketek, enplegu eta dibertsio aukerak,...). Horrela, hiri zonek gazteen migrazio saldo positiboa

boa dute, baita ekonomiari dinamikoena duten eskualdeek ere.

– Pentsiodunek hiri handiak utzi eta euren jatorrizko estatuetara edo kostaldeko nahiz mediterraneoko zonetara joateko joera dute.

– “Laugarren adinera” iritsi diren pertsonak hiri handietara joateko joera dute, bertan establezimendu egokiak baitituzte euren osasunerako, eta gainera, harrerako edo laguntzako egiturak dituzte, familiaren bitartez. Mugimendu horiek, etorkizunean, nabarmendu egin ditzakete lurralde mailako desberdintasunak, eskualde eta toki mailan.

– Barruko migrazioen etorkizuna bilakatu egin daiteke, komunikazioaren teknologien eta garraiobideen birsortzearen eraginpean.

• **Familian egituraren barruko aldaketak.** Familien batez besteko dimentsioa murriztu egin da azken hamarkadotan (1981ean 2,8 eta 1999an 2,4); izan ere:

– Haur kopuru gero eta handiagoa guraso bakoitzeko etxeetan bizi da.

– Gazteak beranduago irteten dira gurasoen etxetik, baina onartu egin behar da arlo honetan Iparraldearen eta Hegoaldearen arteko aldeak nabarmenak direla.

— Horrek eragin nabariak ditu familien eraketan, aintzat hartuta 25 eta 49 urte bitarteko pertsonak.

– Iparraldearen eta Hegoaldearen arteko aldeak gero eta handiagoak dira 50-64 urte bitarteko edo 65 urtetik gorako adinean.

– Ezkontza kopuruak behera eta izatezko bikote kopuruak gora egin du. Dibortzio kopuruak ere gorakada etengabea dauka.

– Ugalkortasun tasak aldagarriak dira estatu batetik bestera, baina emakume bakoitzeko 1,2 ingurukoak dira (Espainia eta Italia) eta 1,8 ingurukoak (beste sei estatutan), betiere belau-naldien arteko berrikuntzarako behar den 2,1etik beherakoak.

Horrek guztiak eraginak ditu, besteak beste, etxebizitzan, biziraupeneko prestazioetan eta osasunean.

• Gizarte aurreratuen erronka nagusienetariko bat pentsaera aldaketa da, baita **gizon-emakumeen aukera berdintasunaren** arloko jarrera pertsonalak nahiz sozialak ere.

Arlo guztietan aurrerapenak egon arren, emakumearen integrazioa (gizonarekiko berdintasunean eta arlo batzuetan) apurka-apurkakoa da; izan ere, zaila da gizonen eta emakumeen arteko egiturazko desoreka murriztea.

• Estatu kideen arteko **lan eta gizarte kostuen desberdintasunak**

Gizarte politikak, enplegu politikak eta politika fiskalak desberdinak dira estatu kideen artean, eta egiaztaturiko desberdintasunak, kasu askotan, handiak dira eta baldintzatu egiten dituzte pertsonen eta familien ekonomiak, kasuan kasuko estatuaren arabera.

Lan merkatuaren arloan, esate baterako, enpresek hartzen dituzten erabakiek eragina dute euren makropolitiketan, besteak beste, enpresei komeni zaizkien kokalekuetan, horrek guztiak lantokiaren deslokalizazioak eragin arren, horren ondorio guttiakin (estatu batentzat txarrak eta beste batentzat onak, biak ere eremu politiko berekoak izan arren: Europar Batasuna).

Adibide hau gainerako arloetan aplikatzeko modukoa da: gizarte eskubideen dibertsitatea, prestazio-

en dibertsitatea (kalitatean eta kantitatean), presio fiskalen dibertsitatea,...

Laburtzeko, geure galdera hauxe da: Nola lor daiteke gizarte eredu komuna eta lan merkatu bakarra, koordinatuak eta aplikazio praktikoak oso desberdinak direnean, desberdinak diren eta, edozein unetan, elkarren lehia irekian sar daitekeen egitura ekonomikoekin: Europar batasuneko estatu batek irabazi eta beste batek galdu egiten du?

Kezkagarriena ez da egoera horrela egotea, estatuaren arteko posizioak hurbiltzeko oztopoak kentzearen edo arintzearen arloan aurrerapauso azkaragoak ez ematea baizik, Europar Batasunaren homogeneizatze eginkizun handiagorantz urratsak egiteko.

Horri dagokionez, gauzarik eztabaidagarriena, izan ere, estatu kideen artean lehia/lankidetzako aldi bereko egoera egotea da (gero eta nabarmenagoa izango den egoera), eta hori konpontzea ez da batere erraza. Aintzat hartuta Batasuneko estatuaren arteko gizarte babeseko mailetan dauden desberdintasunak, egokiena apurka-apurkako agenda eta *benchmarking* deritzon sistema (bitarteko helburu kuantifikagarriak) abiatzea izan daiteke, horretarako baliabide nahiko bideratuz.

• **Bazterkeriaren eta pobreziaaren aurkako borroka**

Biztanleriaren arteko desorekak eta pobrezia nahiz bazterkeria egoerak erronka handiak dira eta Europar Batasunak aurre egin beharko die hurrengo urteetan. Lehen esan dugunez, 1975etik zenbait proposamen egin ziren fenomeno hori aztertzeko eta pobreziaaren aurkako borrokarako esperimentazioak sustatzeko, baina Batzordeak berehala geldiarazi zuen, 1994an, jarduketa ildo hori, subsidiaritasun printzipioan oinarrituz. Hau da, pobrezia egoeren konponketa estatu bakoitzaren eskumenekoa da.

Pobrezia eta bazterkeria nekez emango zaie soluzioa Lisboan adierazitako ildo estrategikoaren bidez, hau da, halako egoerak 2010ean enplegu bete lortzera bideraturiko politiken bitartez. Onartu egin behar da horixe dela, segurutik, estrategiarik seguruen eta egonkorrena baztertuak

gizarteratzeko, baina berez ez da nahikoa, Europar Batasuneko estatuaren bazterkeria eta pobrezia ezabatuz. Batez ere, 2004ko maiatza baino lehen beste 10 estatu sartuta, gehienak EBkoak baino ekonomia eta gizarte garapen urriagoak.

Horixe da Europar Batasunak hurrengo urteetarako duen erronkarik handienetakoa, eta horri ezin zaio aurre egin formula sinpleekin eta bakarrekin. Bidea askoz ere konplexuagoa izango da eta beharrezkoak izango dira enplegu beteko oinarriko politika osatzen duten estrategiak.

Alderdi politiko-ekonomikoak

• **Enplegua eta horren kalitatea**

Enpleguko politika komunitarioa, Amsterdameko Itunean (1997) nabarmendu, Luxenburgoan (1997) bultzatu eta Lisboan (2000) berretsitakoa, bazterkeriaren eta pobreziaaren aurkako borrokarako oinarriko tresnatzat, dagoeneko zalantzan jartzen ari den erronka da.

• **Europar Batasuna handitzearen ondoriozko erronkak** onartu beharra

Europar Batasunean bederatzi kide berri sartzeak (2004ko maiatzean sartutakoak eta 2007an sartuko direnak) erreferentziako erronka batzuk planteatzen ditu, estatuaren eta EBren arteko kohesioa lortzeko. Hausnarketa sakona egin behar da estatu bakoitzaren barruko eta, aldi berean, kanpoko gizarte kohesio handiagoa lortzeko moduari buruz, kide berriekiko elkartasuna nabarmenduta. Hala ere, abiadura eta erritmo bikoitza ezarri behar izateari buruzko gogoetak egin behar dira, gizarte kohesioa lortzeari dagokionez, monetari loturiko alderdian egin den bezala.

2.2 Europako Gizarte Politikaren etorkizuna

Gaur egun, gizarte jarduketaren estrategia komunitarioak honako elementu hauek biltzen ditu:

• **Herri administrazioen** (tokikoa, eskualdekoa eta estatukoa) gizarte **zerbitzuen eta prestazioen aplikazio orokorra eta unibertsala**, horietariko asko kanporatu arren eta, horrenbestez, euren ku-

deaketa ekimen pribatuak nahiz publikoak partekatzeko badute ere.

- Taldeen bidezkoak baino zeharrekoagoak diren jarduketak.
- Lurralde politiken ezarkuntza, oraingo gizarte arazoei aurre egin ahal izateko.
- **Eraginpekoen partaidetza** gero eta handiagoa; erabiltzailea eta hiritarrak (“**empowerment**”).
- Bazterrean gelditzen direnen aldeko **ekintza positiboak** ezartzeko joera.
- **Bizi-baldintzen eta lan-baldintzen kalitatearen** bilaketa iraunkorra.
- Politikak eta zerbitzuak hiritarregana hurbiltzeko, **hurbileko zerbitzuen/enpleguen** erabilera gero eta handiagoa da, erakunde mailakoak, burokratikoak eta zentralizatuak diren formulen urruntasunari dagokionez.
- Gizarte politiken aplikazioan edo kudeaketan, **zerbitzuen kanporaketa** gero eta gehiago hedatzen da.
- **Zerbitzuak pertsonalizatzeko eta dibertsifikatzeko joera.** Pobrezia eta bazterkeria dibertsifikatu egin dira eta zehaztapen berriak hartu dituzte, dimentsio anitzekoak eta eragile ugariak izatearen ondorioz.
- **Gizarte eskubideen bermea eta sustapen eginkizuna administrazioek onarturiko faktoreak dira;** hala eta guztiz ere, funtzio batzuk (adibidez, diseinua, ebaluazioa, jarraipena, bitartekotza, gizarteratzea) negoziatu eta partekatu egin daitezke beste eragile batzuekin.
- Antolaketa eta koordinazio formula berrien saiakuntzak abiatu dira.
- **Segurtasunaren gaia gizarte arloan sartu da** (gizarte gaiak segurtasun ezaren ikuspegitik ikusita) eta gai horiek ikuspegi berrietatik jorratu beharra ikusi da (bitartekotzaren, justizia nahiz osasun sailekiko baterako lanaren eta abarren funtzioa).

Laekeneko Gailurrean (2001) nabarmendu egin ziren aukera berdintasuna, enpleguaren kalitatea, langileen partaidetza (enpresaren erabakietan), gizarte babesaren modernatzea, bazterkeriaren nahiz pobreziaren aurkako borroka eta pentsio sistemen iraunkortasuna; gailur horretan, gainera, Europaren etorkizuna eztabaidatzeko **Konbentziorako** deialdia egin eta eztabaidatu egin ziren handitzearen nahiz integrazioan sakontzearen eraginpeko etorkizunari aurre egiteko berrikuntzak; horrela, “Europar Batasunaren etorkizunaren Adierazpena” sortu zen⁴⁰, eta bertan ezarritakoaren arabera, Batasuna demokratikoagoa, gardenagoa eta eraginkorragoa izan behar da, Europar Batasuneko hiritarren aldeko **Konstituzio formalerako bidea** irekitzeko.

Konbentzioaren lanek aurrera egin dute eta **hamar lan-talde** sortu dira:

- Subsidiarioratasuna.
- Funtsezko eskubideen gutuna.
- Europar Batasunaren nortasun juridikoaren berriazko onarpena.
- Parlamentu nazionalen eginkizuna.
- Eskumen “osagarriak”.
- Lankidetzak ekonomikoa eta finantzakoa.
- Kanpo ekintza.
- Defentsa.
- Prozeduren eta tresnen sinplifikazioa.
- Askatasun, segurtasun eta justizia eremuak.

Presio handien ostean, 2002ko abenduan **Europa Sozialera bideraturiko lan-talde** berria sortu zen, eta horrek honako ondorio hauek ateratu ditu:

- Balioen kapituluan, gizakien duintasuna, justizia soziala, elkartasuna eta berdintasuna aipatu behar dira.
- Gizarte helburutzat, jaso beharrekoak dira enplegu betearen sustapena, gizarte bakea, garapen iraunkorra, kohesio ekonomikoa, gizarte nahiz lurralde kohesioa, merkatuko gizarte ekonomia, lanaren kalitatea, heziketa iraunkorra, gizarteratzea, gizarte babeseko maila handia, gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna, haurtzaroren eskubideak,

⁴⁰ Laekeneko Europako Kontseilua. “Laekeneko adierazpena, Europar Batasunaren etorkizunari buruz”. Laeken, 2001eko abenduaren 14-15.

ogasun publikoaren maila handia eta gizarte zerbitzu zein zerbitzu orokor eraginkorrek eta kalitate handikoak.

- **Batasunak gizarte arloan dituen eskumenei dagokienez**, Taldearen **iritzian oraingo eskumenak, orokorrean, ez dira nahiko**.
- Itunean **koordinazio metodo irekia** sartzeko proposamena egiten da, partaideen prozedurak eta eginkizunak argi gelditzeko.
- Ekonomia eta gizarte koordinazioko prozedurak bizkortu beharra planteatzen da.
- Gizarte solaskideen eginkizuna berariaz jaso behar da Konstituzio Itunean; gainera, kontsulta egokien arloko xedapenak jaso eta sustatu egingo dira gizarte akordioen negoziatioari buruzko oraingo xedapenak.

Laburbiltzeko, adierazitako ibilbidearen azterketak eta Konbentzioaren mugek **zalantzak** sortzen dituzte, eta, beraz, badirudi Europar Batasunaren Konstituzioa (orain arteko itunak laburbiltzen dituen) onestea agian ez dela nahikoa izango **gizarte politika komunaren zehaztapena finkatuta uzteko**. Izan ere, Europa sozialaren etorkizuna aztertzen ari den taldearen ustez:

- **ez dira handitu behar Europar Batasunak gizarte politikaren arloan dituen eskumenak,**
- **gizarte politikaren zehaztapena estatu bakoitzaren eginkizuna da**, eta, subsidiarotasun printzipioa aintzat hartuta, EBk ezin du bere gain hartu estatuen eskumenekoak diren gaien konponketa.

Testuinguru horretan, hau da, gizarte politika estatuen eskumenekoa bada, eta estatuen arteko aldeak nabarmenak izanez gero (batik bat, sartzeko berrien ostean), nekez jakin daiteke lurraldeen arteko mugak gainditzen dituen helburu komuna modelatzen joateko egin beharreko bidea; izan ere, muga horiek geografikoki ia gutziz gaindituta daude, baina gizarte arloan oraindik ere indarrean daude.

Oinarritzko beste **gai bat aurrekontuarena** da. Izan ere, ezin daiteke gizarte politikarik egin, are gutxiago beharrezanik handienak dituzten 25en Batasunean, baldin eta aurrekontu-ehuneko bera man-

tentzen bada (%1,045) eta ordaintzaile garbiak diren estatuetariko batek ere sartu nahi ez badu gai hau eztabaidan. Gainera, aurrekontuaren eta aurrekontu-mugaren gaia txarto konpondu zen, Konbentzioa hasi baino lehen, eta beraz, ez dago horren lanen artean.

Era berean, aurrekontu mailako garrantzi handia dutenez, Egiturazko Fondoak estatuen arteko azterketaren eta eztabaidaren ardatz nagusietarikoak dira, batik bat horien aplikazio praktikoei dagokienez. Planteaturiko gai nagusiak honako hauek dira:

- Egiturazko Fondoak, Europar Batasuneko eskualdeen arteko ekonomia eta gizarte kohesioa lortzeko tresnatzat, elementu ekonomikoetan oinarritu behar ote diren eztabaidatzen da; esate baterako, errepideetan, aireportuetan, parke teknologikoetan eta abarrean, orain arte egin den bezala. Ala, aldiz, gizarte arlokoagoak diren elementuetan oinarritu behar ote diren; esate baterako, hezkuntza ekipamenduak, osasunekoak, gizarteak, etab.
- Argitu egin behar da ea EGF zein neurritan den edozertarako balio duen fondoa eta ea zein neurritan egon behar den enpleguari eta giza baliabideen garapenari lotuta. Batzordeak, horri dagokionez, gizarte politika berriak onesten dituenean (Europako enplegu estrategia edo Europako integrazio estrategia) eta eskaintzen dituen baliabideei buruz galdetzen zaienean, beti esaten du EGF funtsezko baliabidea dela; baina, aldi berean, esaten du EGF eta gainerako fondoak ez daudela pentsatuta estatu kideek bermatu beharreko gizarte babeseko sistemak ordeztzeko; adibidez, fondo horiek ezin dira erabili gutxieneko errentak ordaintzeko (ikusita egin behar da ea handitzearen barruko estatuek printzipio hori zein neurritan errespetatzen duten).
- Horrek beste eztabaida batera garamatza, Europako gizarte politiken ikuspegian; hain zuzen ere, welfare (gizarte politiken sustapena) versus workfare (enpleguaren sustapena) eztabaida. Batzordeak bien aldeko apustua egiten du, hau da, hiritarrei gizarte babeseko kuota hobeak bermatu eta, gainera, hori gizarte aktiboa izatea lortu behar da (2010eko estrategia), baina oraingo aurrekontuarekin (EGF beste programa eta ekimen batzuk bezala) workfarea sustatzen da.

EUROPAR BATASUNEN GIZARTE POLITIKAREN PANORAMA (1957-2010)

	1957	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1987	1989	1990	1993	1995	1997	2000	2004	2010
ITUNAK	Erroma									Luxenburgoko		Maastricht	Amster.	Niza	Brusela (?)	
GAILURRAK				Brusela						Estrasburgo			Luxen.	Lisboa	Laeken	
	Gizarte Politikaren Liburu Berdea (94) eta Zuria (95)															
GIZARTE POLITIKAREN OINARRIZKO ORIENTAZIOAK	Lan harremanak	Gizarte Ekintzako Programa (74-76). Pobreziaren aurkako borroka	Akta Bakarra Laneko Usainsuna eta Segurtasuna	Gizarte Politikaren Protokoloa	Gizarte Enplegua	Gizarte Dimentsioa	Gizarte Agenda	Gizarteratzeko estrategia	EBko Konstituzioa							
FINANTZAZIOA	Europako partidak 1988ra arte	Egituzako Fondeak, Europako Gizarte Fondeoa (1960); NOBEF (1962); EGEF (1974); AFOT (1993) + Kohesio Fondeak: eskualdeen arteko desorekak murriztea eta gizarte nahiz ekonomia kohesioa sustatzea 1989tik aurrera.														
ETA EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK	Lan politika eta eskualde kohesioa	<p>LAN POLITIKA → GIZARTE KOHESIOA → ESKUALDE KOHESIOA</p> <p>PROGRAMAK</p> <p>ELISE 84, FORCE 91, LEONARDO 95, SOCRETES 96, EGF 10 95, FSE (art. 6) 95, INTEGRA 97 / RECITE 97</p> <p>EUROTECHNET 90, YOUTHSTART 94, HORIZON 94, RESIDER 94, PEACE 94, RECHER 94, KONVER 94</p> <p>POBREZIA I (75-80), HELIUS 88, HANDYNET 88, ERGO 88, RIMET 90, ELAINE 90, TIDE 93, HORIZON 94, BAZTERKERIA 95, STOP 98</p> <p>POBREZIA II (86-88), AUKERA BERDINTASUNEN I. PROGRAMA (82-85), AUKERA BERDINTASUNEN II. PROGRAMA (86-90), AUKERA BERDINTASUNEN III. PROGRAMA (91-95), AUKERA BERDINTASUNEN IV. PROGRAMA (96-2000)</p> <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>														
	Pobrezia, bazterkeria, marjinaltasuna	<p>POBREZIA I (75-80), HELIUS 88, HANDYNET 88, ERGO 88, RIMET 90, ELAINE 90, TIDE 93, HORIZON 94, BAZTERKERIA 95, STOP 98</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>														
Aukera berdintasuna	<p>AUKERA BERDINTASUNEN I. PROGRAMA (82-85), AUKERA BERDINTASUNEN II. PROGRAMA (86-90), AUKERA BERDINTASUNEN III. PROGRAMA (91-95), AUKERA BERDINTASUNEN IV. PROGRAMA (96-2000)</p> <p>SYSDERM 82, MISEP 82, NEC 89, MISSOC 90, SME 92, BAZTERKERIA 90, DROGAK 91</p> <p>LANEKO OSASUNA ETA SEGURTASUNA 93</p> <p>EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK</p> <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>															
EUROPAKO BEHATOKIAK	<p>SYSDERM 82, MISEP 82, NEC 89, MISSOC 90, SME 92, BAZTERKERIA 90, DROGAK 91</p> <p>LANEKO OSASUNA ETA SEGURTASUNA 93</p> <p>EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK</p> <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>															
GKEEN NAZIOZ GAINDIKO SAREAK	ECRE 73, GKEen harrerem.-batzordia/76, Gazte Forum 78, COFACE 79	EUROLINK AGE 81, ENOW 83, BIEN 86, ENCREA 87	CECODHAS 88, EUROPIL 83, FEANTSA 88, ESSAN 89	CEDAG 89, Boluntarioak 89, ENU 89, EAPN 89	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	Guraso bakarreko familiak 90, EFCW 91, Migrazioak 91	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>	EUROPAKO EKIMENEN BATASUNAREN PROGRAMAK <p>ARRANTZA 94, LEADER 94, PYME 95, URBAN 95</p> <p>SIDA 96, DROGRAS 96, DAPHNE 97, ODYSSEUS 97, STOP 98</p> <p>GIZARTE BAZTERKERIA 2002-2006</p>
ESTATUEN EGINKIZUNA	<p>Subsidiaritasun printzipioa: Gizarte Politika estatuen esku</p> <p>EBren gomendioa: Gutxiengo errenten ezarkuntza estatu guztietan (89-91)</p> <p>Ekintza Nazionalako Plana, enpleguari eta gizarteratzeari buruz —aldian behingo txostenak— (1997-2003)</p>															

Iturria: Geuk landuta (GES-DATLAN), EBren datuetan oinarrituz.

III. KAPITULUA
GIZARTE BABESEKO
JARDUN ONAK
EB-15EAN

1. Helburua eta metodologia

Kapitulu honen helburua EB-15eko gizarte politikako jardun onak (JOak) identifikatzea, aukeratzea eta aztertzea da, honako honetarako:

- Bazterturik dauden biztanle-taldeak zehazteko, baita horien arazoak edo beharrianak eta hartu diren soluzioak identifikatzeko ere.
- Arazoa detektatzen denetik balizko soluzioa planteatu arte jarraitu beharreko pausoak biltzen dituen Eskuliburuaren oinarriak diseinatzeke.

Horretarako, EBko Kontseiluak gizarteratzeari buruz landutako baterako txostena ez ezik⁴¹, beste informazio iturri garrantzitsu batzuk ere aztertu dira; esate baterako: enpleguaren gaineko Ekintza Plan Nazionalei buruzko baterako txostena (EPN/enplegua)⁴², Europako Fundazioaren eremuan Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko egindako ikerketa⁴³ eta nazioz gaindiko proiektu batzuk⁴⁴.

Gizarteratzeari buruzko baterako txostenean, gizarte politikako sistemen arteko desberdintasunak nabarmentzen dira, eta agerian jartzen dira sistemarik garatuena (per capita gizarte gastu handia, oinarriko beharrianak betetzeko joera eta pobrezia mehatxupekoen kopurua EBko batez bestekoa baino askoz ere txikiagoa) eta horretarako baliabide gutxiago bideratzen duten sistemen artean; horrenbestez, babesaren arloan egiturazko hutsuneak ikusi dituzte eta horiek pertsona askorengan dute eragina, euren bizitza osoan.

Arrisku egoerei aurre egiteko modua oso desberdina da estatu batzuetatik besteetara. Lehenengoen kasuan, arrisku-faktore oso bereziak jorratzen dira, garapen handiko gizarte babeseko sistemen bitartez eta neurri oso bereziak nahiz osagarri aplikatuz. Bigarren kasuan, aldiz, pobrezia ezabatzekeko estrategia beste modu batera planteatu behar da eta ezinbestekoa da euren gizarte babeseko sistemetan dauden hutsuneak betetzeke.

Hitzaurre hau ezinbestekoa da azterturiko JOak kokatzeko. Izan ere, honako hauek oso desberdinak dira: alde batetik, hiritarren beharrian ia guztiak laguntza unibertsalaren bidez babesteko gizarte babesa duen estatu batean abiatutako JO baten balioa nahiz garrantzia; bestetik, oinarriko babes unibertsala hiritarren bizitzako egoera eta aldi jakinetan segurtaturik ez duen estatu batean abiatutako JO baten balioa nahiz garrantzia.

Estatuen arteko desberdintasun horiek kontuan hartu behar dira kapitulu honetan, agerian gelditzeko, alde batetik, gizarte politiken egiturazko elementuak (iraunkoragoak eta erabakigarriagoak), eta bestetik, sortzen diren arrisku egoera berriak osatzeko edo horiei erantzutekeo neurriak (bereziagoak eta salbuespenezkoak).

Lisboako, Nizako eta Stockholmeko kontseiluetan (2000-01), estatuek hazkunde ekonomiko iraunkorra eta kalitateko enplegua sustatzeko konpromisoa hartu zuten, Batasuneko pobrezia zein gizarte bazterkeriaren arriskua

⁴¹ Europako Batzordea. EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Europar Batasuneko Kontseilua, 15223/01 SOC 538 ECOFIN 400 EDUC 161 SAN 167.

⁴² Europako Kontseilua. "Estatu kideetako enpleguari eta egoerari buruzko baterako txostena - 2001" (2002/178/EE); DOCE L 60/70 (2002.3.1).

⁴³ Pillinger, Jane. "La calidad de los Servicios Sociales públicos". Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioa. Dublin. 2001.

⁴⁴ Pôle des Fondations (Cesar, Macif, P&V, Agrupació Mútua) eta Gabinet d'Estudis Socials (GES). "Economie Sociale et integration, dans la société européenne, des jeunes issus de l'immigration" Europako proiektua. 2001-2003.

murrizteko eta gizarte kohesioa indartzeko, 2010erako. Konpromiso hori, berriz, estatuek bi urterik bi urtera landu eta Batzordeari aurkeztu behar dizkioten EPNetan adierazita gelditu zen⁴⁵.

Bestalde, kontseiluak Koordinazio Metodo Ireki (KMI) berria aurkeztu zuen, eta horrek estatuei batera lan egiteko eskabidea egiten die, zenbait arlotan (gizarte babesa, enplegua, osasuna, etxebizitza eta hezkuntza) aplikaturi-

ko politikak hobeto gizarteratzeko. KMIren bidez, jardun onak eta planteamendu berritzaileak sustatu eta trukatu dira, estatuek batak bestetik ikasteko.

Azkenean, 77 JO aukeratu dira: 27 Gizarteratzeko Baterako Txostenetik, 1 EPN/enplegu deritzenetatik, 39 Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioaren eremuan egindako ikerketetariko batetik⁴⁶ eta 10 nazioz gairako beste proiektu batzue-

1. KOADROA. JARDUN ONEN BANAKETA, NIZAN ADIERAZITAKO HELBURUEN ARABERA

Helburuak	Azpichelburuak	Estatuak															
		B	DK	D	EL	E	F	IR	I	L	NL	A	P	FN	S	UK	EB
1. Enpleguko partaidetza eta baliabide guztien lorpena sustatzea	Talderik zaugarrienei laguntzea	4	2	2	1	6	2		2		2	2		3	1	1	28
	Lana eta familia adiskidetzeta						1										1
	Gutxieneko diru-sarreraren sistemak hobetzea	2	1	2		1	2		1	1	1	3	1	2			17
	Etxebizitza duina lortzea						1						1				2
	Osasun laguntzaren lorpena hobetzea			1			1		1								3
	Hezkuntza lortzea			1	1				1	1					1	1	6
	Legearikiko berdintasuna eta justizia lortzea							1									1
2. Bazterkeria arriskuak aurreikustea	Integrazio elektronikoa sustatzea										1			1		2	
	Gehiegizko zorpetzeari loturiko arazoak aurreikustea			1												1	
	Etterik gabeko pertsonen arazoak												1			1	
	Familien elkartasuna zaintzea							1								1	
3. Talderik zaugarrienei laguntzea	Gizarteratze arazo bereziak dituzten taldeak					2										2	
	Ezinduek	2	1			1					1	1			2	8	
	Gizarte bazterkeriaren lurralde dimentsioa														1	1	
4. Eragile guztiak mugiaraztea	Inplikaturiko pertsonak					1										1	
	Eragile guztien partaidetza		1													1	
5. Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea	Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea								1							1	
GUZTIRA		8	5	7	2	11	7	2	6	2	5	6	2	6	3	5	77

⁴⁵ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit.

⁴⁶ Pillinger, Jane. "La calidad de los Servicios Sociales públicos". Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioa. Dublin. 2001.

tatik⁴⁷. Guztiak erantsitako eranskinean jasota daude (III. kapitulua. 1. eranskina), Nizan zehazturiko lau helburuen eskemaren arabera, eta horiei bosgarren bat gehitu zaie, Nizako Europako Kontseiluaren ostean:

- Enpleguko partaidetza sustatzea, eta baliabideen, eskubideen, ondasunen nahiz zerbitzuen lorpena sustatzea ere bai, biztanle guztien artean.
- Bazterkeria arriskuak aurreikustea.
- Talderik ahulenei laguntzea.
- Eragile guztiak mugiaraztea.
- Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna ezartzea, helburu komunak lortzeko ekintza guztietan.

1. koadroan estatu bakoitzean aukeraturiko Jardun Onen banaketa agertzen da, Nizan adierazitako helburuen arabera.

Argi utzi behar da estatu batentzat jardun ona dena (noizean behingo eta salbuespenezko neurritzat) beste batzuentzat elementu soila izan daitekeela, hiritar guztiei edo batzuei (arriskurik handiena dutenak) aplikaturiko egiturazko politikaren eta politika unibertsalaren barruan. Beste modu batera esateko, politika bakoitza bere babes sistemaren barruan (batzuk garatuagoak eta beste batzuk ez hainbeste) ulertu eta kokatu behar da.

Halaber, Batzordearen txostenak⁴⁸ zalantzak ditu EPN/gizarteratzea deritzenetan jasotako ekimenak jardun ontzat hartzeari dagokionez, kontzeptu hori esangura zorrotzean hartuta. Bertan esaten denez, "gaur egun, ez da estatu kideetako politiken eta programen ebaluazio zorrotzik egiten".

⁴⁷ Pôle des Fondations (Cesar, Macif, P&V, Agrupació Mútua) eta Gabinet d'Estudis Socials (GES). "Economie Sociale et integration, dans la société européenne, des jeunes issus de l'immigration" Europako proiektua. 2001-2003.

⁴⁸ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit.

2. Estatuén Gizarte Babeseko Politika Nagusiak

JOek aintzat hartu behar dituzte sartzen diren aldaketa orokorrak; izan ere, aldaketa horiek baldintzatu egingo dituzte, neurri handian, abian jar daitezkeen politikak. Beste modu batera esateko, JOak EBko estatuék garaturiko politika orokorren arabera-koak izan behar dira. Helburu berberak izan behar dituzte eta jarduketetan ideia-trukea egon behar da, Europako hiritarren gizarte egoera hobetzeko, pobrezia-riaren eta bazterkeriaren aurka borrokatuz.

Estatu kideetako gizarte babeseko politikek hartu duten eta hurrengo urteotan hartuko duten norabideari dagokionez (estatu bakoitzak bere egoerara egokituz), Gizarte Babeseko Batzordearen arabera⁴⁹, **zortzi erronkatan laburbiltzen dira:**

- **“gizarteratzea eragiten duen lan merkatua** abiatzea eta enplegua sustatzea, biztanle guztien eskubidetat eta aukeratuz;
- **errenta egokia** eta baliabide nahiko bermatzea, duintasunez bizitzeko;
- **hezkuntzaren arloko gabezien aurka borrokatzea;**
- **familia-elkartasuna** zaintzea eta haurren eskubideak babestea;
- hiritar guztiei **etxebizitza duina** segurtatzea;
- kalitateko zerbitzuen berdintasunezko lorpena bermatzea eta zerbitzu horietan inbertitzea (osasuna, garraioa, gizarte laguntza, haurtzaindegiak, kultura zerbitzuak, juridikoak eta aisialdikoak);
- **zerbitzuen zabalkundea** hobetzea;
- **gabezia** ugariako **zonak suspertzea.**”

Ondoren, estatu bakoitzeko **gizarte babeseko politikak kudeatzen dituzten pertsonak gehien**

kezkaten dituzten lau puntuak eta estatuék **harturiko soluzioak** zehazten dira:

1. Lan Merkatua eta zailtasun bereziak dituzten taldeen laneratzea.
2. Gutxieneko Errentak eta Familia Prestazioak.
3. Gizarte Segurantzako Sistemen eraginkortasuna.
4. Pentsio Sistemen bideragarritasuna.

2.1. Lan merkatuan errazago sartzeko eta bertara errazago itzultzeko neurriak, zailtasunik handienak dituzten taldeentzat

Agerian gelditu da estatuén jarraibideek izanda-ko norabide aldaketa, langabeziaren babes pasibotik enplegu politika aktiboén sustapenera igaro baitira.

Helburu garrantzitsu bat, izan ere, langabezia-ri dauden langileek egoera horretan aldi luzean ez gelditzeko eta, horrela, iraupen luzeko langabezia ez sartzeko neurriak jartzea da, horrek ondorio larriak eta nekez zuzentzeko modukoak baititu. Ildo horretan, enplegua eskatzen dutenek jarraitu beharreko **banakako prozesuak sustatzen** dira: langabezia-ri dagoen langile bakoitzaren ezaugarrien arabeko ibilbidea, langile horren heziketa gabezia-ri edo lanbide berrietarako egokitzapenean oinarrituz, langile hori ahalik eta lehenen laneratzeko berriro.

Zenbait ekimenek **konbinatu egiten dituzte gizarte prestazio batzuen denbora-jarraitasuna eta laneko errentak** (soldata erakoak), aldi batean **lanera itzultzeko pizgarri gehigarria mantentzeko**. Izan ere, gizarte babesetik jasotakoaren eta hasieran soldatatuz kobratzen denaren arteko aldea txikia izanez gero, langabetu asko egiten dute lanerako motibazioa. Austrian⁵⁰, esate baterako, gi-

⁴⁹ “La protection sociale...”. 33. or. Op. Cit. 2002.

⁵⁰ “La protection sociale...”. 34. or. Op. Cit. 2002.

zarteari zerbitzuak ematen lan egiten duten langabe-tuek %20ko prima jasotzen dute eta hori gehitu egi-ten zaio jasotako prestazioari.

Beste neurri batzuk, berriz, teknologia berrien sar-eraren eraginez edo produkzio zein zerbitzu sektore-eta-ko egitura ekonomikoetan izandako aldaketen ondorioz trebakuntza urria edo ezegokia duten per-sonen **heziketa sustatzera** bideratzen dira. Oku-pazio heziketa orokorraren orde, lan merkatuko beharrianetarako heziketa sartu da. Horrela, lanaren eskaintzaren eta eskariaren arteko benetako lotura handiagoa lortu da.

Gainera, estatu guztietan informazioaren eta ko-munikazioaren teknologia berriei (IKTB) buruzko eza-gupenak sustatzen ari dira, arazuko heziketa oroko-rran eta, batik bat, lan merkatura zuzenean bidera-uriko lanbide heziketako zikloetan.

Iraupen luzeko langabezia egoerei aurre egiteko beste mekanismo batzuk Gizarte Babeseko Batzor-deak⁵¹ zenbait estatutan aipatzen dituenak dira, eta horiek, orokorrean, **enplegua sustatzeko dirula-guntzak ematean** oinarritzen dira. Kasu batzuetan, enpresaburuen gizarte kotizazioak murriztu edo la-guntza zuzenak ematen zaizkie 4 urte baino gehiagoko langabezian dauden langabetuak kontratatzen dituzten enpresei (Belgika eta Suedia). New Deal programak, Erresuma Batuan, langabetuei aukera ematen die, bi urte igarotakoan, boluntarioen sekto-reetako enplegua edo ingurumeneko enplegua auke-ratzeko. Holandan ("Inflow-Outflow" "sarrera-irtee-ra" programa) lanaldi osoko enplegu iraunkorrik aur-kitzen ez duten pertsonen gehienez 5 urteko iraupena duten enpleguak eskaintzen zaizkie sektore publikoan (eraikinen eta talde-zonen zaintza nahiz babesa).

Lan egiteko gaitasuna duten **ezinduentzako lanpostuen sustapenak** ere estatuen neurriak jaso ditu. Lehenengo eta behin, egiaztatu denaren arabe-ra, orokorrean, biztanleria-talde horren (%2 - %6) enplegurako kuoten gaineko oraingo neurriak ez dira oso eraginkorrak, ez herri administrazioetan eta ez enpresa pribatuetan. Hala eta guztiz ere, estatu ba-

tzuetan kuota horiek mantendu egiten dira, modu teorikoan baino ez bada ere⁵². Alemanian, 2001etik aurrera legerian sarturikoaren arabera, 20 langiletik gorako enpresen %5 ezinduak izan behar dira. Beste estatu batzuetan (Italia, Espainia,...) gizarte kotizazio-en salbuespenak aplikatzen zaizkie, erabatekoak edo partzialak, ezinduak kontratatzen dituzten enpresabu-ruei. Talde horien artean gero eta gehiago sustatzen dira IKTBei buruzko ezagupenak, eta hori guztia aurrerapen oso positiboa da enpresa normalizatu-eta eta herri administrazioetako organismoetan lanpos-tuak lortzeko. Holandan, "Inflow-Outflow" programa-ren barruan, eskaintzen diren lanpostuen %10 ezin-duentzat da.

Lan merkatua oso zaila da **immigranteentzat** eta **gutxiengo etnikoentzat**, eta beraz, estatu batzuek (Danimarka, Holanda, etab.) **hitzarmenak** egin dituzten **enpresekin edo enpresa taldeekin**, biztanleria talde horietako langileen kontratazioa errazteko.

Beste neurri batzuen helburua **familiako eta la-neko bizitza bateratzea** da, eta horrek, batez ere, guraso bakarreko familietan edo seme-alabak dituz-ten emakumeengan du eragina. Ondorengo hez-kuntzarako laguntza aktibo eta babes handiagoa eta haurren zaintzarako zentro gehiago egotearen ondo-rioz, halako neurririk gabe laneratzea ezinezkoa izan-go luketen pertsona asko berriro laneratu ahal izan dira.

2.2. Arreta handiagoa errentarik txikienei eta familien prestazioei

Gutxieneko Baliabideen Bermeak kasu ia guztietan segurtatzen dira EBko estatuetan, Grezian izan ezik, estatu horrek oraindik ez baitauka errenta-rik txikienei buruzko politikarik (IV. kapitulu-eta estatu kideen eta EAren egoeraren azterketa zehatza egi-ten da).

Joera estaldura handitzea da, estatuetako hiritar-rik gehienak babestu ahal izateko. Horrela, zenbait estatutan (Holanda, Danimarka, Suedia, Finlandia,...)

⁵¹ "La protection sociale...". 34. or. Op. Cit. 2002.

⁵² "La protection sociale...". 34. or. Op. Cit. 2002.

gizarte prestazio horiek estatuan bizi diren hiritar guztien eskubidetzat onartzen dira, mugarik gabe eta immigranteak diskriminatu barik.

Errentarik txikienen sustapena, Gizarte Babeseko Batzordeak adierazitakoaren arabera⁵³, zergen orientazioaren bidez eta baztertuenei murriztapen fiskalak eginez gauzatzen da. Prestazio horiek goitik ikuskatu eta malgutu egiten dira horiek jasotzeko bete behar diren baldintzak (familien egoera, langabezia,...).

Bestalde, Belgikan onuradun kopurua murrizteko ahalegina egiten dute. Horren helburua biztanleriaren zati hori autonomo bihurtzea eta lan merkatuko lanpostu aktiboetan sartzea da; horrela, urrundu egiten dira prestazio horrek sortzen duen mendekotasunetik. Portugalen ere antzeko zerbait egiten da, eta bertan, 1997an ezarri zen Bermaturiko Errentarik Txikiena; urte horretatik igarotako aldian, onuradunen heren batek (gutxi gorabehera) utzi egin dio gizarte prestazio hori jasotzeko eta errekurso aktiboagoak eskuratu ditu; horrela, ibilbide pertsonalean zalantzarik gabeko aurrerapausoa eman dute.

Gutxieneko baliabideei estu lotuta daude estatu batzuetan hiritar guztien **etxebizitza duinerako eskubidea sustatzera bideratzen diren prestazioak**. Kasu batzuetan (Irlanda)⁵⁴, etxebizitzari laguntzeko prestazioa eskaintzen da, langabetuek okupazio heziketako ikastaroren bat egiteko edo egun zatizko enplegu baten kontratazioa onartzeko. Portugalek, baliabide urriko familiei, interesik gabeko epe luzerako maileguak eskaintzen dizkie, euren etxea birgaitzeko. Erresuma Batuan planifikazio politika dago, etxerik gabeko pertsona kopurua nabarmen murrizteko, eta horiei etxebizitza bat eskaintzen zaie bi urterako. Greziak antzinako Errepublikak Sobietarretik itzulitako arazoa konpontzeko eman behar izan dio lehenetsuna.

Familia-prestazioak funtsezko elementuak dira, sarritan eginkizun erabakigarria baitute etxe kopuru handiari oreka ekonomikoa eskaintzeko. Izan ere, zenbait estatutan eskubide unibertsaltzat ezarritu dituzte, gizarte babesaren planifikazioaren ba-

rruan. Horren ondorioz, familia guztiek, babesik urriek ere barne, halako prestazioak jasotzen dituzte, eta gainera, gutxieneko finantza oinarria dute seme-alaben zaintzari eta hezkuntzari loturiko beharriazane aurre egiteko.

Hala ere, egoera oso desberdina da estatu bate-tik bestera; izan ere, hurrengo kapituluan ikusiko dugunez, estatuak BPGren ehuneko oso desberdinak bideratzen dituzte arlo honetara (mutur batean Luxenburgo eta Danimarka %4arekin, eta bestean Espainia %0,6arekin eta EAE %0,32arekin, 2003rako kalkuluen arabera).

Orokorrean, aipaturiko aldeak aintzat hartuta, esan daiteke estatuak azken urteotan handitu egin dituztela familientzako prestazioak; gainera, handitu egin da haurren zaintzarako nahiz babeserako laguntza, eta prestazio berezi unibertsalen bat sartu da seme-alaben hezkuntzarako; halaber, handitu egin da gurasoen baimena, ondorengo lehenengo laguntza aldiari erantzuteko eta familiako nahiz laneko bete-beharrak bateratu ahal izateko.

Era berean, handitu egin dira ondorengo aldeko murriztapen fiskalak, familien prestazio zuzenen osagarritzat. Desgrabazio horiei esker, familiek ez dituzte familia-prestazio batzuk kotizatzen eta errentaren gaineko zergan murriztapenerako eskubidea dute.

Aurrerapen garrantzitsuenetarikoa bat, izan ere, lan egiten duten familien esku doako edo prezio murriztuko haurtzaindegi zerbitzuak jartzea izan da, familiako eta laneko bizitza hobeto bateratzeko. Formula desberdinak erabiliz⁵⁵, prestazioak hedapen handia izan du zenbait herritan (Grezia, Portugal, Erresuma Batua, Irlanda, Holanda,...).

2.3. Osasunerako arreta handiagoaren eraginezko handitzei emandako erantzuna eta gizarte segurantzako sistemen eraginkortasun handiagoaren bilaketa

Estatuen **kezka** nagusia, izatez ere, etorkizuneko **osasun estaldura unibertsala** (hiritar autoktonoen

⁵³ "La protection sociale...". 36. or. Op. Cit. 2002.

⁵⁴ "La protection sociale...". Op. Cit. 2002. 36. or.

⁵⁵ "La protection sociale...". Op. Cit. 2002. 55. or.

ægero eta gehiago, bizi-itxaropenak gora egin ahalæ eta immigranteen kasuan) eta horren kalitate maila **mantentzea** da, finantza-kostuetan gehiegizko hazkundeak saihestuz.

- **Osasun zerbitzuaren deszentralizazioa** aintzat hartuta, eskaintako zerbituen errentagarritasun ahalik eta handiena lortu behar da, oraingo osasun beharrianei eta baliabideak aplikatzeko moduari buruzko ezagupen eta informazio handiagoan oinarrituz⁵⁶. Informazioa handitzearen eta beharrienen aplikazio egokituagoaren eraginez, zerbitzuak errentagarriagoak dira, itxarote-zerrenden prozesu konplexuari ikuspegi eta soluzio berria emanez, horrek zalantzan jartzen baitu eskaintako zerbitzuen kalitatea.

Halaber, osasuneko burokrazia antolatuaeren oztopoa gainditzea funtsezkoa da horren hobekuntzarako, errentagarritasun handiagorako eta kalitatea hobetzeko, eta horrek eragina dauka hiritar guztengan.

- Beste arlo eztabaidagarri bat⁵⁷ estu lotuta dago **sektore pribatuak zerbitzu publikoetan duen partaidetzari**. Horri dagokionez, EBko herri batzuetan horri buruzko eztabaida garrantzitsuak daude:

Italian proposamen bat dago ospitale publikoetan lanaldi osoko kontratua duten sendagileek jasotako zerbitzu-sariak kontrolatzeko, sendagileok gaxoen tratamendu pribatuan ere jarduten dutenean. Proposaturikoaren arabera, ospitaleek, profesional horiek eskaintako zaintzak ez ezik, zerbitzu-sarierikozko batzuk ere kontrolatu beharko dituzte.

Suedian lehia askearen esku utzi da osasun zaintzen arreta. Horren eraginez, irabazi asmoa duten ospitaleei murriztapenak ezarri zaizkie, eta gainera, zehaztu behar izan dira irabazi asmorik gabe eskaini behar diren zerbitzuak.

Erresuma Batuan, gobernuak hitzarmena sinatu du osasun zaintzen elkarte independentearekin, eta, horren arabera, Osasun Zerbitzu Nazionalak ospi-

tale pribatuen ekipamendua erabil dezake gaixoei laguntzeko; horrela, hobetu egiten dira ospitale publikoetako eskaintza, eraginkortasuna eta azkartasuna.

Gaurkotasan handiko eztabaida da eta aipaturiko adibideek agerian jartzen dute gai horrek EBko estatuetan hartu duen garrantzia. Izan ere, biztanleriaren osasun laguntzako beharrianak handitu ahala, eskaintza pribatua gero eta handiagoa da (publikoarekin batera) eta horrek eragina dauka laguntzaren kalitatean, itxarote-zerrendetan eta finantza kostuetan.

Ikerketa honetako ikuspegi nagusitik begirata, lehentasuna eman behar zaio hiritarren laguntzaren unibertsaltasuna mantentzen duen joerari eta, jakina, doakotasunari edo kosturik merkeenari, soluzio horrekek erantzuten baitie ondoen babesik gabeko biztanleen beharrianei eta eskariei. Horri dagokionez, arretaz aztertu beharko da Alemaniako gobernuak biztanle batzuegan izango duen eragina; hain zuzen ere, hiritarrak sendagile espezialistari egiten dion bisitaldi bakoitzeko 10 euroko kuota ordaindu beharko du.

- Eztabaidatzen ari den eta baliabiderik urrienerako taldeetan eragin handia duen beste alderdi bat, izan ere, gobernuak **farmaziako produktuen gastuak murrizteko** harturiko neurrien ingurukoa da; horretarako, hain zuzen ere, sendagai generikoak erabili edo mugatu egiten dira markako produkturik garestienak. Gai horretan handitu egin da biztanleriari informazioa emateko eginkizuna (gobernuen eginkizuna), farmaziako gastuen murriztapena hiritar guztiek komenigarritzat hartu ahal izateko.

2.4. Erretiro sistemaren bideragarritasuna, neurri osagarri profesionalen edo pribatuen bidez

Biztanleria gero eta zaharragoa izateak erretiroko pentsioen sistema publikoaren etorkizuneko bideragarritasunari buruzko zalantza sortu du. Urte askotan biztanleria talde horien babes beharrienen eta biz-

⁵⁶ "La protection sociale...". 42. or. Op. Cit. 2002.

⁵⁷ "La protection sociale...". 45-46. or. Op. Cit. 2002.

tanleria aktiboak Gizarte Segurantzari egindako ekarpenen artean lorturiko oreka orokorra izan da estatuetan.

Aurreikuspenek diotenez⁵⁸, estaturik gehienek BPGk %3tik %5erako igoera izango du, adineko pertsonen (jubilatuen) gizarte babesaren eskakizunak betetzera bideraturiko gizarte gastuen eraginez.

Hauxe da, zalantzarik gabe, kezka eta eztabaidarik handiena sortzen dabilen gizarte babesari buruzko gaia, eta, horren eraginez, azken urteotan gobernuak mugitzen ari dira, pentsioen araubide publikoaren mantentzen diren tresnak aurkitzeko.

Hartuko diren neurrien ondorioak ez dira finantzakoak bakarrik, eta gizarte eduki handia ere badute. Neurriki ezabatu edo murriztu egin ditzakete hiru alderdien (gobernuak, patronalak eta sindikatuak) arteko akordioen edo negoziazio kolektiboaren bidez lorturiko eta finkaturiko hoberi sozio-laboralak (enpresaburuak eta sindikatuen arteko gizarte elkarreketaren eraginezkoak).

- **Aurreikuspen ekonomiko** arloan, funtsean biztanleria aktiboaren lanbidearen gizarte kotizazioekin elikaturiko ogasun publikoaren menpeko pentsio publikoaren osagarriak diren formulak sartzen dira.

Formula horietariko bat lanbide fondoa edo osagarria da; enpresa baten arloan diseinatzen da bertako langileen alde, eta, horren arabera, pertzepzio gehigarriak jasotzen dira, lanbide-erretirotik aurrera, langileak altxor publikotik jasotzen dituen pentsioei dagokionez (lanbide-bizitza osoan kotizatzearen eraginezko pentsioak). Kasu honetan, enpresen eta gobernuen arteko akordioak daude, hain zuzen ere, lanbide-pentsioen fondo hauetan jasanarazitako desgrabazio bereziak daude.

Botere ekonomikoek eta gobernuak indar politikoek urte batzuetatik hona sustatu duten beste mekanismo bat, izan ere, banakako pentsio-fondoaren sorrera da; horiek pilatzen eta kapitalizatzen doaz, erretiroari begira, eta, halaber, baliozkoak dira jasotzen diren pentsio publikoak osatzeko. Kasu

honetan ere, estatuak finantza-hoberiak ematen dituzte halako fondoaren tratamendu fiskalerako.

Hala ere, gure azterketaren ardatza bazterturiko taldeek osatzen dutenez, diseinaturiko formula bikoitzak nekez izan dezake eraginik biztanle-talde horietan. Lehenengoari dagokionez (profesionaltasuna), pertsona horietako gehienak ez dira horren barruan sartzen, asko sarritan ez baitaude lan merkatuaren barruan edo noizean behin eta jarraitasun barik egoten baitira horren barruan. Pentsio fondo pribatuak dagokionez, ez dute horretarako aukerarik; izan ere, familia edo pertsona horiek nahikoa dute eguneroko bizitzeko behar dutena lortzeko borrokatzearekin.

Ondorioztatzen denez, asmatutako neurriek, pentsio araubideen soluzio publikoak alde batera utzita, ez dute zerikusirik bazterturiko taldeen interesekin eta aukerekin. Neurri ondoz, epe ertainean eta luzean, nabarmenagoa izan daiteke talde batzuen bazterreko egoeran.

- Hartzen diren neurrien **gizarte ondorio** arloan, alde batetik, kotizaturiko urte kopurua hazteko eskakizuna dakartenak (erretiroko pentsio publiko osoaren jasotzailea izateko) kokatu behar dira, eta bestetik, kobratu beharreko pentsioen zenbatekoaren murriztapena dakartenak, egindako kotizazioak eta kobratutako soldadak aintzat hartuta. Laburtzeko, kantitate bera kobratzeko, urte gehiago lan egin eta gehiago kotizatu beharko da. Horrenbestez, estatuak berrikuntza ekonomikoa dena, hiritar batzuentzat atzerapena izan daiteke, lehenengo egoerari dagokionez.

Neurri horien gizarte motako beste muga bat, izan ere, bizi-kalitatearen mailari buruzkoa da; hau da, hiritarrek adin jakinera iristean edukitzeko moduko bizi-kalitatearen mailari buruzkoa. Astia aisialdirako, atsedendaldirako eta borondatezko jarduerak askorako (lanaren baldintzatze eta presio psikologikorik gabe,...). Ikuspegi hori guztia mugatu egiten da, baldin eta aurreraturiko erretiroa izateko aukeraren murriztapena egiaztatzen bada, eta, batik

⁵⁸ "La protection sociale..." 37. or. Op. Cit. 2002.

bat, orokorrean, erretiroko adina zenbait urtetan atzeratzeko aukera egiaztatuz gero.

Azaldutako datuek agerian jartzen dute, alde bate-tik, politika ekonomikoen eskakizunen artean sor-

tzen den tentsioa, eta bestetik, gizarte politiken eraginezko tentsioak; horrek guztiak elkarriketara-ko eta akordiorako eremu zabala irekitzen die go-bernuei eta arlo zibileko, sozialeko edo ekonomiko-ko erakundeei.

3. Jardun Onak: arazoak, beharrianak eta soluzioak

15 estatu kideen 77 JOak aztertu ondoren, gaur egun bazterkeriaren ondorioak jasaten dituzten eta pobrezia edo langabezia egoeran dauden bost biztanleria talde identifikatzen dira. Horiek guztiek antzeko arazoak dituzte.

3.1. Bazterkeriaren ondorioak jasaten dituzten taldeak: euren arazo nagusiak eta harturiko soluzioak

Identifikaturiko taldeak bat datoz Lisboako Europako Kontseiluak jasotakoekin, estatuak ezarritako helburu utopikoetara hurbiltzeko aintzat hartu behar

dituztenei dagokienez: enplegu betea eta pobrezia nahiz bazterkeria egoeren ezabaketa.

JOetan **garaturiko soluzioen** artean, honako hauek aipa daitezke:

- **Langabezian eta bazterkeria arrisku larrian dauden gazteei** dagokienez, JOrik gehienek normaltasunerako eta gizarteratze berri baterako itzul-keta prozesua proposatzen dute,

- kultura trebakuntzari eta lanbide heziketari lehenentasuna emanez, lan merkatutarako etapa berria aukera gutxiagoekin ez hasteko;

Taldeak eta euren **funtssezko arazoak** honako hauek dira:

<p>LANGABEZIAN ETA BAZTERKERIA ARRISKU LARRIAN DAUDEN GAZTEAK</p>	<p>Arauzko ikasketak ez amaitzean edota heziketa denbora baino lehen uztean, ez dute aukera berdintasunik, hurrengo urteetan aurkituko dituzten erroka berriei dagokienez: lana aurkitzeko arazoak, kultura nahiz lanbide trebakuntza jarraitu beharra...</p> <p>Bestalde, lanari loturiko koordenatuak ez dira berdinak estatu guztietan, baina esan daiteke ezekin estatutan ez dela erazten gazteen sarrera normalizatua (are gutxiago talde honi dagokionez) lan merkatuan.</p>
<p>LANGABEZIAN DAUDEN LANGILE NAGUSIAK</p>	<p>Teknologia berriek goitik behera aldatu dituzte sektore batzuetako produkzio sistemak eta ezagupen nahiz egokitzapen jakina eskatzen dute, eskakizun berriei aurre egiteko; langile askok, berriz, arazoak dituzte teknologia horietara egokitzeko eta erantzun egokia emateko. Heziketa eta birziklapena erroka berriak dira soldatapekoen talde horrentzat, lan merkatutik kanpo behin betiko ez gelditzeak.</p>
<p>IMMIGRANTEAK ETA GUTXIENGO ETNIKOAK</p>	<p>Biztanleria talde honek zailtasunak izaten ditu bere gaitasunei egokituriko lantokia aurkitzeko, baita harrerako gizar-teetan integrazteko maila egokiak lortzeko ere.</p>
<p>65 URTEK GORAKO BIZTANLEAK</p>	<p>Menpeko pertsona kopuru gero eta handiagoari aurre egiteko galdera planteatzen da, kontuan hartuta laguntzako zerbitzu publikoak oso mugatuak direla eta familien laguntza eginkizuna gero eta urriagoa dela. Bestalde, pertsona horien ehuneko jakinak gizarte bazterkeriaren arriskua izan dezake, euren pentsioak egokiak ez direlako.</p>
<p>ADIN TXIKIKO ZAURGARRIAK</p>	<p>Autonomiarik gabeko adin txikikoak, bazterkeria edo desegituratze arazoak dituzten edo izan ditzaketen familieta-koak, biztanleria talde oso zaugarriak dira, defentsarik gabe geratu ahal direlako.</p> <p>Erroka nagusia hezkuntza osoa bermatzea da, gero gizartearen garapen normalizatua eduki ahal izateko. Kasu batzuetan ez dute arauzko irakaskuntza amaitzen (Absentismoa edota eskola uztea), eta beste zenbait kasutan, amaitu egiten dute baina maila oso txarrekina. Horren ondorioz, eskolatik lan merkatutarako trantsizio arazoak izaten dituzte.</p>
<p>EZINDUAK</p>	<p>Euren hezkuntza eta lanbide heziketa maila baxuagoa da eta horrek eragina dauka laneratze gaitasun urriagoan. Ikaskuntza arazoak eta hezkuntza gaitasuna ezartzeko eskakizunak (lan merkatuan sartzeko) funtssezko arazoak dira biztanleria talde honentzat, baina orain arte neurri pasiboak (eta ez aktiboak) eta paternalistak sustatzeko joera egon izana ere funtssezko arazoak da.</p>

- aurkitu ahal dituzten aurretiatzko oztopoak gaindituz (lanerako aukeratuak izateko eman behar diren pausoak ez ezagutzea, lanpostuen eskakizunei erantzuteko lanbide-trebakuntza nahikorik ez edukitzea,...);
- dena delakoagatik bilatu dituzten oztopoak gainditzeko lagunduz (drogamenpekotasuna, delinkuentzia, familiaren desegituratzea,...);
- bazterkeria egoeratarako erantzun integralak bilatuz, laneratzea eta gizarteratzea elkarren hurbilekoak izan direla eta bazterkeriaren oinarrian dauden beste arazo batzuei (etxebizitza, hezkuntza, zorpetzea,...) aurre egin behar zaiela aintzat hartuta;

Adibiderik adierazgarrienen artean, honako hauek daude:

- Frantzia (TRACE programa⁵⁹) banakako programa bat eskaintzen zaio bertan sartzen den gazte bakoitzari, eta profesionalak 18 hilabeteko jarraipena egiten dute, gazteok lanpostu egonkorretan integartzeko.
- Erresuma Batuan⁶⁰, New Deal programak lanari loturiko laguntzak eta heziketak eskaintzen ditu, eta horiek derrigorrezkoak dira 6 hilabetetik gorako langabezia dauden gazte langabetuentzat.
- Greziak⁶¹ bigarren aukerako ikastetxe-sistema ezarri du, 18 urtetik gorako ikasleak hezkuntza sisteman berriro sartzeko, sistema horretatik irten ondoren.

– Alemaniak⁶², “Job Aqktiv” legearen bidez (aurreikuspen ikuspegia), iraupen luzeko langabeziara gazte gutxiago sartzeko lortu nahi du.

– JO batzuek erraztu egin dute gazteen beharrezatetara eta aukera ekonomikoetara egokituriko etxebizitzaren lorpena, eta, aldi berean, lan merkatuan sartzeko eta mantentzeko erronka zailari ere aurre egiten diote. Herri batzuetan (Danimarka, Frantzia, Luxenburgoko, Portugal eta Espainia), gazteen ostaturako laguntzak sustatzen dira⁶³.

- **Langabezia dauden langile nagusiak** lan merkatutik behin betiko baztertuta ez gelditzeko, JO askok heziketa eta birziklapen neurriak abiatu dituzte (bizitza osoan zeharrek ikaskuntza).

Danimarkan⁶⁴ ezarri diren ekimenek langile nagusi langabetuei aukera ematen diete irakaskuntza orokorreko ikastetxeetara joateko.

Irlandan, Céim ar Céim⁶⁵ proiektuak, espetsuek dauden edo bertatik irten berriak diren langabetu helduen heziketa eta lanbide egokitzapena aztertzen du.

JOen multzoko eremu zabala integrazio elektronikoa betetzen du⁶⁶. Informazioaren Gizarteak planteaturiko erronkei aurre egiteko, beharrezkoa da ICTBertan heziketa ona edukitzea. Garapen maila desberdinekin, heziketa hori EBko estatuetan ezarri hasi dira⁶⁷.

Estatu batzuk erreferentziako puntuak ezartzen dabilta biztanle guztientzat, biztanleok Internet eta multimedia teknologia berriak erabiltzen ikas- teko. Halaber, batez ere Austriar eta Alemanian⁶⁸,

⁵⁹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 1. zenbakiko Jardun Ona.

⁶⁰ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 10. zenbakiko Jardun Ona.

⁶¹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 53. zenbakiko Jardun Ona.

⁶² Europako Kontseilua. “Estatu kideetako enpleguari eta egoerari buruzko baterako txostena – 2001” (2002/178/EE); DOCE L 60/70 (2002.3.1). 64. or.

⁶³ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 47. or.

⁶⁴ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 57. or.

⁶⁵ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 57. or.

⁶⁶ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 59. eta 60. zenbakiko Jardun Onak.

⁶⁷ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 60. or.

⁶⁸ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 62. or.

teknologia berri horiek emakumeen artean hedatzea sustatzen da, horiek neurri batean baztertuta eta gutxietsita daudelako, halako teknologien erabilerrari dagokionez.

- **Immigrañteei eta gutxiengo etnikoei** bideraturiko JOrik gehienek, lehenengo eta behin, immigrañtea edo gutxiengo etnikoko kidea laneratzea errazten dute, eta gero, integrazioa eta elkarrekiko onarpena sustatzen dira, harrerako gizarte berrietan.

JO batzuk (Alemania-Behe Saxonia)⁶⁹ immigrañteen osasun laguntzaren beharrianetara orientatzen dira, hizkuntza eta kultura mailako komunikazio oztopoak ezabatuz.

Hezkuntzaren arloan, biztanle talde horiek hizkuntza ez ezagutzearen edo ohitura nahiz kultura desberdinak izatearen ondorioz duten hezkuntza urria ordeztzeko neurriak abiatu dira. Horrela, Luxenburgok⁷⁰ (egoiliarren %36 immigrañteak eta bigarren hezkuntzako ikasleen %13 atzerritarrek) "harrera eskolak" antolatu ditu eskolaurreko ikastetxeetan eta haurtzaindegietan, hizkuntza ez ezagutzearen ondoriozko arazoak gainditu ahal izateko.

Europar Batasuneko estaturik gehienak ere⁷¹ ildo horren aldekoak dira; izan ere, horien ustez, hizkuntzaren ikaskuntza ona ezinbesteko baldintza da ondo gizarteratzeko. Horretarako, Irlandaren kasuan, aurrekontuetako partida bereziak bideratzen dituzte analfabetismoaren aurka borrokatuz eta hutsuneak betetzeko, bai osagarri kulturala behar duten helduen eta bai adin txikien kasuan.

Aipagarria da immigrañte eta errefuxiatu berriak gizarteratzeko programa, Danimarkan sustatu⁷² eta hiru urteko iraupena duena; horren helburua gizar-

tean partaidetza kulturalerako, ekonomikorako, sozialerako eta politikorako aukerak handitzea da.

Portugal⁷³ toki komunitateak sustatzeko ahaleginetan dabilta, eta horretarako (adibidez, "Com as Minorias" ekimenaren kasuan, Lisboako eskualdeko immigrañte afrikarrentzat), teknologia berriak eta multimedia zerbitzuak aprobetxatzen dira.

Diskriminazioaren arazoa, bestalde, emakumeen eta haurren trafikoaren aurkako borrokarako JOetan islatzen da (Italia-Emilia Romagna)⁷⁴, eta diziplina anitzeko jarduketak sustatzen dira (aholkularitza, babesa, harrera, birgaitzea, lanbide heziketa eta lana), baita jatorrizko herriekiko lotura ere.

Halaber, beste joeran bat hedatzen ari da⁷⁵, eta, horren arabera, gutxiengo baliabideen lorpena (Errentarik Txikiak⁷⁶, etab.) egoiliar guztiengana hedatzen da, egoiliar horiek immigrañteak izan arren.

- Mugitzeko gaitasuna murriztuta duten **65 urtetik gorako biztanleak** gizarteratu ahal izateko, JOek soluzio desberdinak hartzen dituzte aintzat:
  - JO batzuek etxerik etxeko laguntza planteatzen dute. Horretarako, biztanle talde horretara bideraturiko zerbitzuen koordinazioa eta integrazioa bilatzen da, eta beraz, gizarte eta osasun zerbitzuen sareak beste modu batera antolatzen dira.
  - Beste JO batzuek adineko pertsonen autonomia eta independentzia sustatzen dute⁷⁷, abiatzen diren ekimenetako partaidetza eta gaitasun aktiboaren bidez. Horrela, pertsona horien bizi-kalitatea eta duintasuna sustatu nahi dira.

IKTak ezagutzearen bidezko integrazio elektrikoaren sustapena, izan ere, adineko pertsonen esku jarritako tresnetariko bat da (Holanda eta

⁶⁹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 51. zenbakiko Jardun Ona.

⁷⁰ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 42. zenbakiko Jardun Ona.

⁷¹ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 37. or.

⁷² EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 46. or.

⁷³ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 61. or.

⁷⁴ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 77. Jardun Ona.

⁷⁵ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 40. or.

⁷⁶ Ikusi erantsitako agiria. III. kapitulua. 3. eranskina.

Finlandia)⁷⁸, horien autonomia nahiz autoestimua sustatzeko eta, horrela, etorkizun urriko jarrera pasiboak saihesteko.

Adineko pertsonen autonomiarako laguntzaren arloan, aipagarria da Luxenburgoko "Mendekotasun aseguru" programa. Horren helburua adinaren edo ezintasunaren eraginezko mendekotasuna aurreikustea da; horren barruan, Estatuarrekiko mendekotasuna murriztea sartzen da, finantziazioa eta erantzukizuna familia zein gizarte sareei edo gizarte laguntzako elkartei eskuordetuta. Aurrerapauso garrantzitsua da erabiltzaileak gaitzeko eta horien independentzia nahiz autoestimua sustatzeko, zerbitzuen kalitatearen barruan.

– JOen beste talde batek⁷⁹ aukera ematen du "familiei laguntza eta adorea emateko, gaixoak, ezinduek eta adineko pertsonak etxean zaindu ditzaten; horretarako, etxerik etxeko laguntza eta heziketa ematen dute, zaintzen arloan (Austria, Grezia, Espainia, Suedia, Italia eta Irlanda), eta lana pertsonak zaintzeko uztearen eraginezko kostuaren araberako finantza laguntza eskaintzen dute, adibidez, zaintzaileentzako prestazioa (Irlanda) eta aseguruaren desgrabazioa (Austria)".

• **Adin txikiko zaugarriei** dagokienez, erronka nagusia hezkuntza osoa bermatzea da, gero gizartearen garapen normalizatua izateko oinarritzeko pausotzat.

JO batzuek laguntzako neurriak proposatzen dituzte irakaskuntza goizegi utzi duten gazteentzat, eta horrela, hezkuntzan berriro sartzeko tresnak bilatzen dituzte, hezkuntza hori goizegi utzi dutenentzat⁸⁰:

– garapenik urrireneko eskualdeetan kokaturiko ikastetxei laguntza handiagoa ematea;

- arazo bereziko eskoletan ikasle kopurua murriztea;
- eskolako segurtasuna hobetzea;
- familiaren, eskolaren nahiz gizarte inguruaren arteko harremanak indartzea eta eskola maila desberdinen arteko trantsizioa erraztea;
- ikasleei laguntzeko eta laguntza psikologikoko zerbitzuak ugaritzea;
- eskolatik kanpoko jarduerak sortzea, eskoletan jasotako heziketa osatzeko.

Erresuma Batuko "Sure Start"⁸¹ programaren xedea haurren pobrezia eta gizarte bazterkeria ezabatzea da, eta lau helburu nagusi ditu: "haurren garapen soziala eta emozionala hobetzea; euren osasuna hobetzea; ikaskuntza gaitasuna hobetzea, eta familiak nahiz horien gizarte ingurua indartzea".

Greziak⁸², bestalde, hezkuntzarako berdintasuna sustatzeko neurriak jartzen ditu ikasleen esku, batak bati baliabide ekonomiko urriko familietatik datozen eta bazterturiko zonetan dauden ikasleei dagokienez.

• **Ezinduen** arazoak jorratzen dituzten JO guztiek baztertu egiten dute laguntza pasiboan edo hurbiltze paternalistaren planteamendu antzua. Gizarteratze ahalik eta handiena lortzea (independentziarekin eta autonomiarekin), baita lan merkatuan ere, horiek jorratzeko ikuspeirik onena da.

Horretarako planteatzen diren ekintzak:

- Hezkuntza sistema normalizatuan integratzen dituzte ezintasuna duten haurrak, diskriminazioa eragiten duten gela bereziak sortu barik.
- Lanbide heziketa euren beharrianetara egokitzearen garrantzia nabarmentzen dute, honako hau planteatuz:

⁷⁷ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 39., 40. eta 45. Jardun Onak.

⁷⁸ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 59. Jardun Ona.

⁷⁹ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 68. or.

⁸⁰ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 53. eta 56. zenbakiko Jardun Onak.

⁸¹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 52. zenbakiko Jardun Ona.

⁸² Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 53. zenbakiko Jardun Ona.

— Lan merkatuan sartzeko metodo berritzaileak. Erabiltzaileen beharrezan araberako ereduak aplikatzen dira: lagundutako lana, babesturiko lanpostuak eta heziketa-kontratudun lana. Batzuetan, lan-tutore baten laguntza dute.

— Garapenerako eta proba praktikoetarako programak, teknologia berrien sistemen aldetik, gizartean partaidetza eta berdintasun handiago izateko, gainerako biztanleei dagokienez.

— Aurkitzen dituzten eta normalizazioa oztopatzen duten eragozpenak ezabatzea, horiek kenduta normaltasuna lortu ahal baitute (“denentzako diseinua”⁸³, garraio publikorako erraztasunak, ostatu beharrezanetarako egokitzapenak, hezkuntzaren arloko neurri osagarriak).

Horrela, ezabatu egin dira ezinduentzako eraikin handiak eta ospitaleak, eta, horien orde, talde-etxebizitzak ugaritu eta euren inguruaren berreskurapena sustatu da, berriro ere etxean bizi ahal izateko.

3.2. *Bazterturiko taldeen arazoak eta beharrezan, Europar Batasuneko gizarte babesaren oinarritzko lerroei eta orientazioei dagokienez*

Lehen aipaturiko taldeek **adierazitako arazoan edota beharrezan** azterketa zehatza egingo dugu orain, eta horiek EBko eta estatu kideetako **gizarte babeseko oinarritzko orientazioekin eta ildoe-kin soilik erlazionatuko** ditugu.

- Lehen esan dugunez, pobrezia baliabide ekonomikoaren gabeziatzat ulertzetik **pobrezia dimentsio anitzeko fenomenotzat** ulertzeraz igaro gara. Egoera hori eragiten duten faktore nagusiak honako hauek dira:

- **arazko hezkuntza/heziketarik ez edukitzea edo hori txarra izatea**, gizarte eta lanbide bizi-tzako erronkei aurre egin ahal izateko;

- **langabezia**. Lanposturik ez edukitzea pobrezia egoerak azkarren hurbiltzen dituen faktore era-

bakigarrietariko bat da. Horren ondorioz, baliabide ekonomikoaren gabezia sortzen da eta horiek ezinbestekoak dira gainerako faktoreak eskuratu ahal izateko: etxebizitza, osasuna, heziketa egokia, etab.

- **etxebizitza duinik ez izatea**, bizi-kalitatearen gutxieneko maila lortu ahal izateko elementuak dituen etxebizitza. Estatuak guztiz kezkatzen dituen gai hau, batik bat, talderik edo familiarik zaugarrienetan duen eraginean euskarritzen da. Estaturik gehienek euren EPN/gizarteratzea planetan onartu egiten dute “ez dakitela arazoaren irismena eta izaera zein den, eta beraz, ezin dutela prebentzio neurririk garatu”.

- zaintza handiak behar dituen eta bizitza normalizatua (familia, lana, etab.) egiteko aukera ematen ez duen **osasun txarra**.

Osasun laguntza lortzeko erraztasunak eta estaldura unibertsalaren sustapena funtsezko elementuak dira, pobrezia egoeran edo arriskuan dauden talde zaugarrientzat.

- pertsonaren edo familiaren desegituratzea, drogamenpekotasunaren, delinkuentziaren eta abarren eraginezko arazoan ondorioz;

- gizarte eta komunitate mailako gehiegizko gabeziak dituen auzoan edo zonan bizitzea, bertako giroa ez baita lagungarria kalitateko bizitza edukitzeko.

- **Pobrezia loturiko gehiegizko zorpetzea.**

Gizarte fenomeno hau nahiko garatuta dago estatu askotan; apurka-apurka hedatzen joan da eta eragin handia dauka berori jasaten duten familien ekonomian; gainera, nekez konpontzeko moduko arazoa da, baldin eta prebentzio neurriak hartzen ez badira eta lehenik dauden narriadura egoerei soluzioa aurkitzeko politikak aplikatzen ez badira.

- **Justizia lortzeari dagokionez dagoen diskriminazioa.**

Sarritan, nolabaiteko bazterkeria duten taldeen kasuan, justizia lortzea erabakigarria izan daiteke⁸⁴ euren etorkizuneko egoerarako (gutxi-

⁸³ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 71. or.

⁸⁴ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 58. or.

go etnikoak, immigranteak, asilo eskatzaileak, etxeko indarkeriaren biktimak, delinkuente izanda-koak, prostituzioan dabiltzan pertsonak).

- **Immigrante askok eta gutxiengo etnikoetako kide ugariak duten bazterkeria egoera eta integrazioerik eza.** Bi motakoa izaten da. Alde bate-rik, kultura berriari aurre egiteak dakarren kultura-bazterkeria, kultura berria eta euren jatorrizko herrietakoa oso desberdinak izaten baitira (hezkun-tza, ohiturak, heziketa,...). Bestetik, lan merkatu normalizatuan sartzeko zailtasunen eraginezkoa.

JOetan jasotako **soluzioen** artean, honako hauek daude:

- **Pobreziari berorren dimentsio aniztasunean oinarrituz** aurre egiteko, erantzun integralak planteatzen dira, hau da, bazterturiko pertsonen bizi-tzan alderdi guztietatik eragina duten faktore guz-tietarako erantzunak (errenta politikak, osasuna, lana, hezkuntza, hirigintza, etab.). Izan ere, faktore baten ondorioei aurre egitea (heziketa, desegitura-tzea, osasuna, etab.) ez da nahikoa, baldin eta kasuan kasuko pertsona edo familia bazterkeria egoera orokorretik irteteko oinarriak jartzen ez ba- dira.
- **Hezkuntza akastunak eta lanbide heziketa urriak** handitu egiten dituzte bazterkeria arris-kuak. Behin eta berriro errepikatzen dira eskola goizegi uztearen edo eskola porrotaren ondoriozko hezkuntza maila akastunak suspertzeari eta osa-tzeari garrantzia ematen dioten neurriak.

Ekimen horiek eskubideen berdintasuna sustatzen dute, hezkuntzari dagokionez, eta hiritar talde bat-zuen diskriminazioa ekiditen dute, hiritarrok guztiz gizarteratzeko eta laneratzeko. Gero eta ahalegin handiagoak egiten dira heziketa esperientziak en-presen lan beharrianetara egokitzeke. Joera hor-ren adibide argi bat Gironako Udalak garaturikoa da⁸⁵.

Horri dagokionez, garrantzi handia ematen zaio teknologia berriak ezagutzeari eta menperatzeari, horien menpeko alderdi askotan bazterkeria ekidi-teko. Lehen ere esan dugu ezagupen horrek garran-tzi handia duela talde batzuen kasuan (ezindua, langabetu nagusiak eta adineko pertsonak). Estatuetan, derrigorrezko hezkuntzaren lehenengo urteetatik sustatzen dira IKTak.

- **Langabeziari** dagokionez, JOrik gehienek aurre-tiazko fase guztiak (normalizazio pertsonala, hezi-keta handiagoa, lanbide aholkularitza nahiz orien-tazioa, lanari loturiko trebetasunen lorpena,...) errespetatu behar dituen benetako prozesutzat hartzen dute lan baten bilaketa, baina horren amaieran lanpostua aurkitzen da. Heziketa bera edo aholkularitza bera ez dira helburuak. Helburua, zalan-zarik gabe, lana lortzea da.

Batzuetan, bitarteko puntuak planteatzen dira, adi-bidez, GKEen edo gizarte ekimeneko kooperatiben menpeko lanak, eta horiek, nolabait ere, babesa edo dirulaguntza dutela jo daiteke, baina enplegu normalizaturako derrigorrezko ibilbidearen barruan daude.

Iraganeko soluzio pasiboak baztertu egiten dira, hau da, langabezia egoereterako babesa/dirula-guntza ematean oinarrituriko soluzioak. Beraz, lana bilatzeko eta sustatzeko politika aktiboak susta-tzen dira, langabetuen autonomia bilatuz, horiek euren bizitzaren kontrola ahalik eta arinen eskura-tzeko, enpleguan oinarrituz.

Langabezia egoerekin batera, bazterkeriari loturiko beste egoera konplexuago batzuk egon daitezke (drogamenpeketasuna, delinkuentzia,...); horien eraginez, enplegurako ibilbideak oztopoak gaudituz behar izaten ditu, desegituratze pertsonaleko ozto-poak. Testuinguru horretan, ibilbide pertsonalik konplexuenetarako eta zailenetarako soluzio inte-gralak eskaintzen dituzten JOak daude. Esate bate-rako, Erresuma Batuko New Deal programa⁸⁶, Gi-ronako Udaleko integrazio ekonomikorako tresna⁸⁷

⁸⁵ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 11. zenbakiko Jardun Ona.

⁸⁶ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 10. zenbakiko Jardun Ona.

⁸⁷ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 11. zenbakiko Jardun Ona.

edo Italiako CISC sindikatuak sustaturiko ANOLF esperientzia⁸⁸.

Bartzelonako Rauxa elkarteak⁸⁹ laguntza ematen die bazterkeria handiko langabetuei, ibilbide konplexu baten bidez; ibilbidea motibazio fasearekin hasten da, gero gizarte nahiz osasun laguntzako eta gizarteratzeko fasea dator, eta azkenik, laneratzeari iristen da, bai elkartearen bertan edo bai berek sustaturiko kooperatibetan. Beste ekimen batzuk ere badira, esate baterako, Erresuma Batuko Auzoak Suspertzeko Estrategia Nazionala⁹⁰; horiek gabezia ugariko zonek izan dezaketen eraginean oinarritzen dira, eta auzoen berrikuntza nabarmentzen dute, enplegurako lana errazteko elementu paralelotzat. Nafarroako Eskualde Planak ere horixe daude, gizarte bazterkeriari aurre egiteko.

- JOak lanean ari dira **etxebizitzaren** arazoari soluzioa aurkitzeko. Portugalen⁹¹ txaboletan bizi diren pertsonen etxebizitza sozialak lortzeko aukera ematen zaie; Frantzian⁹², 30 urtetik behera izan eta lan bila ari diren gazte langabetuei etxebizitza publikoak edo pribatuak lortzeko erraztasunak ematen zaizkie; Finlandian⁹³, etxerik gabeko pertsonen arazoari erantzuna ematen saiatzen dira, jabeen etxebizitzak etxerik ez duten edo premia ostatu beharriaz kanpo dituzten pertsonen alokatzeko esanez.

Etorkizuneko helburutzat, EPN/gizarteratzea deritzenek diotenez, beharrezkoa da etxebizitza eta ostatu lorgarrien eskaintza handitzea, horien prezioaren egokitzapena eta kalitatea bermatzea eta kontsumitzaile zaurgarrien lorpena nahiz babesaren hobetzea.

Batzordearen Baterako Txostenean etxebizitzari eskaintzen zaion gainerako lekua, batez ere, asmo

onen zerrenda da; asmo interesgarriak dira, baina horien abioa ondo aztertu beharko da hurrengo urteotan.

- Estaturik gehieneko biztanleek, aspalditik ona, **osasun laguntza eta estaldura unibertsala** dute, eta, ordainketei dagokienez, arreta berezia jartzen zaie baliabiderik gutxieneko taldeei.

Hala ere, **JO gutxik sartu dituzte hobekuntza handiak** horretan. Beharrezkoa da osasun zerbitzuen eta gizarte zerbitzuen arteko koordinazioa sustatzea, ikastetxeetatik prebentzio nahiz hezikuntza neurriak sustatzea, lan merkatuan prebentzioko laguntza bultzatzea eta itzarote-zerrendak murriztea.

Testuinguru honetan, garrantzitsuak dira Danimarkako proiektu berritzaileak⁹⁴, osasun zerbitzuen eta gizarte zerbitzuen arteko koordinazioa hobetzeko.

- Gehiegizko zorpetzearen gaia konpontzeko, JO batzuek⁹⁵ (Alemania, Irlanda, Luxenburgoko eta Portugal) prebentziozko zenbait proposamen eskaintzen dituzte, "finantza kudeaketari eta banakako edo familiako planifikazioari buruzko heziketan eta aholkularitzan" oinarrituz.

Beste batzuek (Alemania, Austria eta Frantzia)⁹⁶ neurriak proposatzen dituzte "zorren itzulketa errazteko, itzulketa baldintzak eta epeak zordunaren finantza gaitasunari egokitzuz"; gainera, esaten denez, "gizarte zerbitzuen eta zerbitzu juridikoen arteko lankidetzaren sustatzea" behar da, "baita finantza erakunde pribatuekiko lankidetzaren ere".

Alemanian, esate baterako, alde batetik, prebentzioko aholkularitzako agentzia asko jarri dira martxan, kasuan kasuko Länderren eta udal agentziaren

⁸⁸ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 23. zenbakiko Jardun Ona.

⁸⁹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 64. zenbakiko Jardun Ona.

⁹⁰ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 73. zenbakiko Jardun Ona.

⁹¹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 47. zenbakiko Jardun Ona.

⁹² Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 48. zenbakiko Jardun Ona.

⁹³ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 62. zenbakiko Jardun Ona.

⁹⁴ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 50. eta 82. or.

⁹⁵ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 64. or.

⁹⁶ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 64. or.

finantziazioarekin; bestetik, oraingo kaudimen ezaren ebazpena eta hondakinezko zorren ordainketak ebazteko prozedura tramitatzeke neurriak jarri dira.

- JOek laguntza mugatua eskaintzen diote **Legea diskriminazio barik betetzeari**. Kasu batzuetan (Irlanda)⁹⁷ laneko berdintasun politikak sustatzen dira, baita "sexuaren, adinaren, ezintasunaren, erlijioaren, arrazaren edo pertsona ibiltarien komunitatekoa izatearen arabera diskriminazioaren" aurkako borrokarako politikak ere.

Zerbitzu juridikoak eta justizia lortzeko neurrien hobekuntzaren barruan⁹⁸, zenbait neurri sustatzen dira: laguntza juridikorako dirulaguntza, diru-sarrea urriko pertsonen aholkularitza juridikoa, asiloa eskatzen dutenentzako aholkularitza espezializatuko zentroa, justizia lortzeko eskualde batzordeen sare orokorra eta auziak konpontzeko aukerako bide azkarragoen nahiz eskuragarriagoen garapena

- **Immigranteen arteko gutxieneko integrazio mailen** sustapenari dagokionez, estatu batzuek esperientziak dituzte arlo honetan. Grameneteko Santa Coloma⁹⁹, Bartzelonako IBN-Batuta¹⁰⁰, Arbucies¹⁰¹, Danimarka¹⁰² eta Holanda¹⁰³ immigrante taldeen integrazio lan horren adibideak dira, eta lan merkatuko ateraino bertaraino eramaten dituzte.

Erakunde publikoek edo pribatuek sustaturiko eta bultzaturiko ibilbidea zehazten dute, eta kultura nahiz lan mailako oztopoak gainditzen saiatzen dira, gizarte berriaren lanaren bidez integrazteko.

Hemen ere, euren bizi-egoera berriaren erantzukizuna arlo guztietan (osasuna, lana, etxebizitza, kultura,...) modu autonomoan eskuratu ahal duten immigrantei bidea irekitzeko irteerak nabarmen-tzen dira.

⁹⁷ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 57. zenbakiko Jardun Ona.

⁹⁸ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 58. or.

⁹⁹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 25. zenbakiko Jardun Ona.

¹⁰⁰ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 26. zenbakiko Jardun Ona.

¹⁰¹ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 27. zenbakiko Jardun Ona.

¹⁰² Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 20. zenbakiko Jardun Ona.

¹⁰³ Erantsitako agiria. III. kapitulua. 1. eranskina. 21. zenbakiko Jardun Ona.

4. Jardun Onen ebaluazioa

Gure **helburua JOen ebaluazioa egitea** da, horiek hobeto ezagutzeko eta **landu nahiz hobetu beharreko alderdiak ikusteko, etorkizuneko jarduketak hobeak izan daitezen.**

Horretarako, Europako Batzordearen eta Kontseiluaren irizpideak edo printzipioak aplikatzen ditugu¹⁰⁴ beharrezkoak baitira 77 JOetatik 30 ebaluatze-ko. Horien hautapena egiteko, berriz, honako irizpide hauek hartzen dira aintzat:

- Nizako Europako Kontseiluak adierazitako helburuak, eta azpigelburu bakoitzak multzo osoari dagokionez lortzen duen garrantzia. Horrela, “talderik zaurgarrienen laguntza” azpigelburuan 77 jardun onetatik 28 edukita (baliorik handiena), horren guztizkoan duen garrantzia mantendu egiten da 30en hautapenarekin (30etik 9, hori ere gehienekoa).
- Lurralde dimentsioa, hau da, Batasunaren lurraldea osoa babestu beharra; horrela, ez dugu ahaztuko estatu kideen arteko desberdintasunak eta, beraz, gizarte babes desberdinen arteko aldeak (sozialdemokrata, kontserbadorea, liberala eta katolikoa). Herri bakoitzeko bi jardun on aukeratzea erabaki da.
- Inplikaturiko taldeen eta aztertutako arazoan dibertsitatea.
- JO horien sustatzaileak erakunde publikoetako nahiz pribatuetako eragileak izatea, edo hasieratik ere protagonismo mistoa edukitzea.

Horrenbestez, I. helburuaren lehenengo zatiari lotuta (Enpleguko partaidetza) 9 JO aukeratu dira. Helburu horren bigarren zatiak (Baliabide guztien lorpena) beste 12 JO biltzen ditu. Bigarren helbururako (Bazterkeria arriskuak aurreikustea) hiru JO aipatzen dira, eta hirugarrenarako (Talderik zaurgarrienei laguntzea) 4; laugarrenarako (Eragile guztiak mugiaraz-

tea) bat; eta hautaturiko azken JO, berriz, Nizan osagarritzat harturiko helburuari buruzkoa da, hau da, gizonen eta emakumeen berdintasuna sustatzeari buruzkoa (ikus 2. koadroa, “Jardun Onak aukeratzeko irizpideak”).

JOen ebaluaziorako oinarrizko 10 printzipioak honako hauek dira:

1. **Subsidiarioratasuna.** Pertsonengandik hurbil dauden ekintzak.
2. **Planteamendu holistikoa,** hau da, proposamen integratuak.
3. Erabaki-hartzeen inguruko **gardentasuna eta erantzukizuna,** eta prozedura argiak, erabakiak ukatzeko edo errekurritzeko; esate baterako, herriaren defendatzailea, Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Gutuna (eskubideen gutuna; ikusi III. kapituluko 2. eranskina).
4. **Erabiltzeko erraztasuna;** adibidez, sarbide bakarren bitartez.
5. **Eraginkortasuna:** burokrazia ahalik eta txikiena, lehenengo unean esku hartuz eta soluzio errentagarriak bilatuz.
6. **Elkartasuna eta lankidetz;** gizartean elkartasuna eta kohesioa sustatu behar da, eta eragile guztien arteko lankidetzeta eta baterako erantzukizuna ere bai.
7. Guztien **giza duintasuna eta oinarrizko eskubideen** onarpena eta sustapena, berdintasuna sustatuz eta diskriminazioa baztertuz.
8. Pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren eraginpeko pertsonen **partaidetza,** politika eta zerbitzu integratzaileen lanketan, aplikazioan eta jarraipenean.

¹⁰⁴ EPN/gizarteratzea. Baterako txostena. 2002. Op. Cit. 81. or.

2. KOADROA. JARDUN ONAK AUKERATZEKO IRIZPIDEAK

Helburuak	Aziphelburuak	Herriak																JO kopurua (Eranskina)	
		B	DK	D	EL	E	F	IR	I	L	NL	A	P	FN	S	UK	UE		
1. Enpleguko partaidetza eta baliabide guztien lorpena sustatzea	Talderik zaugarrienei laguntzea	1	1	1	1	2				1				1	1		9	3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 20, 21	
	Lana eta familia adiskidetzea																		
	Gutxieneko diru-sarreraren sistemak hobetzea								1		1	1	1				4	30, 35, 41, 42	
	Etxebizitza duina lortzea						1						1				2	47, 48	
	Osasun laguntzaren lorpena hobetzea						1										1	49	
	Hezkuntza lortzea				1				1	1							1	4	52, 53, 54, 56
	Legearrekiko berdintasuna eta justizia lortzea							1									1	58	
2. Bazterkeria arriskuak aurreikustea	Integrazio elektronikoa sustatzea														1	1	60		
	Gehiegizko zorpetzeari loturiko araz. aurreikustea			1												1	61		
	Etterik gabeko pertsonen arazoak								1								63		
	Familien elkartasuna zaintzea															1			
3. Talderik zaugarrienei laguntzea	Gizarteratze arazo berez. dituzten taldeak																		
	Ezinduak	1								1	1					3	69, 70, 73		
	Gizarte bazterkeriaren lurralde dimentsioa														1	1	74		
4. Eragile guztiak mugiaraztea	Inplikaturiko pertsonak																		
	Eragile guztien partaidetza		1													1	76		
5. Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea	Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea							1								1	77		
GUZTIRA		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30		

9. Menpekotasunaren murriztapena eta **erantzukizun, autonomia eta independentzia handi-goaren** sustapena, pertsona onuradunentzat, aurrerapen, hazkunde eta **garapen pertsonalaren** aukerak bultzatzeko.
10. **Emaitzen eta bideragarritasunaren azterketa** iraunkorra eta aldi behingoa. Europako agiri askotan behin eta berriro jasotako gomendioak eta jarraibideak aintzat hartuta, gure ustez komenigarria da beste bost alderdi eranstea:
11. **JOen barruko eta kanpoko ebaluazioa, lehenago, bien bitartean eta amaieran.**

Ex ante: helburuena eta tresnena nahiz baliabideena, baita horiek lortzeko ezartzen diren epeen (laburra, ertaina eta luzea) ebaluazioa ere.

On going: prozesu osoan. Ematen diren pausoak, lortzen diren helburuak eta elementu zuzentzaileak edo aberasgarriak (ekintza eraginkorra izateko sartu behar direnak) aztertu behar dira.

Ex post: lorturiko emaitzak. Proposatutakoak diren, egoerak nahiz aurreikusitako prozedura aldatu diren edo hasierako helburua guztiz bete den.

12. Beste egoera edo lurralde batzuetan **aplikatzeko aukera.**

13. **Berrikuntza**, iraganekoak diren edo eraginkortasunik ez duten metodologiak baztertuz.
14. Aplikaturiko zerbitzuen edo esperimentaturiko JOen **kalitatearen** sustapena.
15. **Estatuko edo EBko funtsezko politika orokorren aipamena**; JOek hasieran aintzat hartu beharreko aurretiatzko elementua da. Ez dira gizarte ekintza orokorraren barruko jarduketa isolatu hutsak izan behar.

Ondoren, 30 JOetan funtsezko 15 irizpideak aplikatzearen ostean ateratako oinarriko alderdiak adieraziko ditugu (informazio gehiagorako, ikusi erantsitako agiria. III. kapitulua. 3. eranskina).

Subsidiariorotasuna. Isla iraunkorra dauka azterturiko JOetan. Bazterturiko auzoak, herriak/hiriak, eskualdeak, estatuak: eremu horretan planteatzen dituzte jarduketak, bai herri administrazioek eta bai erakunde pribatuek. Esan daiteke ekimen publikoek, orokorrean, jarduketa orokorrakoak garatzeko joera dutela; gero, egokitu egiten dira dimentsio txikiagoko eremuetara. Aldiz, erakunde pribatuek (Hirugarren Sektorea, etab.), oro har, mailarik txikienean hasten dute euren jarduketa, eta gero, euren jarduera eremu handiagoetara hedatzen dute, lorturiko emaitzak beste errealitate edo talde batzuetan aplikatuz. Apurka-apurka, zirkulu zabalagoetara transferitzen dira.

Erantzun integratuak. Argi eta garbi ikusten da aukeraturiko JOetan. Bazterkeria egoeren zergatiak aztertzen dira, ez ondorioak bakarrik. Horrela, suspertzeko ibilbide berria diseinatu eta erakunde protagonistek laguntza ematen dute helburuak eta tresnak biltzeko, eta eraginkortasun ahalik eta handiena lortzeko, beharrezkoak ez diren bikoiztasunak, interferentziak eta ezkutatzak ekidinez.

Gardentasun bermeak. Segurutzeko mekanismo batzuk egongo dira berme horiek segurtatzeko, baina ez dakigu zein diren. Aurrerantzean, etorkizuneko **JOetan aintzat hartu beharreko alderdiatarikoak** izango dira.

Erabiltzeko erraztasuna (Arreta gunea bakarra). JO askotan hartzen da kontuan.

Eraginkortasunaren bilaketa (burokrazia ekidin). Aurreko irizpidean adierazitakoaren ondo-

ria da. Sarbide bakarra bermatuz gero, oztopo burokratiko asko saihesten dira.

Garapenerako lankidetzaren bidezko baterako erantzukizuna. Prozesu hori esperientzia askotan ikusten da eta horixe da, antza denez, naturaltasunez onartzen den joera orokorra; balio erantsi itzela ematen die oraintsu arte aplikaturiko metodologiei. Gainera, individualismoak eta eremu isolatuak hautsi eta jauzi egiten da lankidetzarantz eta elkartasunerantz; horrek aberastu egiten ditu abiatutako ekimenak.

Azterketa sakona eginez, esan behar da aipaturiko esperientziatariko asko abiatu dituzten erakunde sustatzaile publikoak asko direla; aldiz, erakunde pribatu gutxiago detektatu da. Horien artean, asko Hirugarren Sektorekoak dira (kooperatibak, GKEak, boluntario-elkarteak,...), eta beste zenbait, berriz, irabazi asmokoak dira, baina horiek ere ekarpen positiboak egiten dituzte gizarte arloan. Azkenik, kopuru txikiagoan, sustatzaile mistoak daude (erakunde publikoak eta pribatuak); hau da, JOren hasieratik helburu komunak eta baterako lana garatzeko akordioa lortu dutenak gutxi dira.

Funtsezko eskubideen sustapena. Ekimen askotan agerian gelditu denaren arabera, helburua oinarriko eskubideak betetzea da, eta JOen inplikazioa, berriz, kasuan kasuko gizarteek eskubideok guztiz errespetatzen dituztenetik hasi beharko litzateke.

Pobreziaren eraginpeko pertsonen partaidetzaren sustapena (empowerment). Azterturiko JOek beharizan hori nabarmentzen dute eta partaidetza gero eta handiagoa da. Hala eta guztiz ere, prozesu konplexua da eta hurbiltze, sentsibilizatzeko eta inplikazio etapak behar ditu hasieran, gero erantzukizun eta lankidetzaren handiagoekin hasteko.

Bazterturiko pertsonen autonomiaren eta independentziaren lorpena. Lanketarik zailenetarikoak duen puntuetarikoak da, JOen erantzukizuna duten erakundeei dagokienez; hala ere, gero eta ahalgin handiagoa egiten ari da horretan, etorkizuneko garrantzi handia izan baitezake bazterturiko pertsonentzat.

Zerbitzuen emaitzaren eta bideragarritasunaren egiaztapena (proofing). Ekimen guztietan

uste da garatzen diren jarduketak eraginkorrak direla eta aurretik ezarritako helburuetara ondo egokitzen direla. Baina **JO askotan emaitzak ez dira berariaz aipatzen**, esperimentazio fasean daudelako. Horrenbestez, alderdi hau nabarmendu egin beharko da. Estu lotuta dago JOren barruko eta kanpoko ebaluazioa zuzen gauzatzearekin.

Irizpide hau estu lotuta dago aurrekoari, eta **berau ere ez da berariaz aipatzen. Barruko ebaluazioa ez da egin**, batik bat egindako jardueraren amaieran, eta bertatik, emaitzei, gizarte eraginari eta ekintzaren egokitzapenari (programaturiko helburuei dagokienez) buruzko ondorioak atera dira.

Beste lurralde edo egoera batzuetara transferitzeko aukera. JOetan ia ez da aipatu ere egiten. Dirudienez, elementu honi ez zaio baliorik eman. Agian, ikusitakoen arteko **gabeziarik nabarmenarikoa** da.

Hala eta guztiz ere, garapen handiko esperientziak egon dira, emaitza positiboetan oinarrituz, eta horiek estatu beraren barruko beste leku edo eskualde batzuetan aplikatu dira. Hau, batez ere, edukien eta metodologiaren berrikuntza proiektuen batean agerian gelditzen denean gertatzen da. Egiaztapen horretan oinarrituz, esperientzia horiek beste leku geografiko batzuetan "errepikatze" ahalegina egiten da. Esperientziak estatuen artean transferitzeari buruz, ostera, ez da ezer esaten. Nazioz gaindiko alderdia ia guztiz ahaztuta gelditzen da, baina Batzordearen helburuetariko bat, Koordinazio Metodo Irekiaren bidez, esperientzien eta JOen trukea sustatzea da.

Berrikuntza. Elementu komuna da JO gehiengotik. Baztertu egiten da bazterturiko pertsonen premiazko arazoak konpontzean oinarrituriko estilo "tradizionala", eta herriei "tresnak eskaintzen" zaizkie, bizi-ibilbidean jauzi kualitatiboak emateko eta erantzukizuna hartzeko, bazterkeriaren iraupena ekiditeko oinarriak jartzeko eta itzulezina den prozesu positiboak hasteari dagokionez.

Zerbitzuen kalitatea. Taldeen bizi-kalitatea hobetzea (adineko pertsonak, ezinduek, langabeak, adin txikiek, arazoak dituzten gazteak,...)

berariaz jasota dago, azterturiko ekimen askoren helburutzat.

JOek, orokorrean, EBk edo estatu kideek sustaturiko politika zabalagoei buruzko aipamena egiten dute. Lotura horren beharra 1. grafikoa islatzeko gertatzen da.

Laburtzeko, egindako azterketatik honako **ondorio** hauek ateratzen dira:

Bazterkeria arriskuan dauden **taldeengana helzteko estiloan aurrerapena** ikusten da. Pertsona talde horiek errespetatu eta ahalegina egiten da, euren etorkizunaren protagonista izan daitezten. Orokorrean, baztertu egiten dira arazoak luzatu eta soluzioak atzeratzen dituzten jarrera paternalistak.

Bizitako arazoaren soluzio integralak sustatzen dira. Pobreziaren dimentsio anitzak halako hurbilketa behar du. Gabezia batzuk besteei lotuta daude eta guztiak batera aztertu behar dira, lotura ahalik eta handienarekin.

Garapenerako lankidetzan lan egin beharra nabarmetzen da. Horrek posizioak irabazten ditu etengabe, eta horrela, indarrak bikoiztu eta emaitza askoz ere eraginkorragoak lortu behar dira. Amaiera eman behar zaio bazterturiko pertsonengana hurbiltzen diren eragile anitzen arteko ohiko lehiari.

Tokian tokikoaren eta hurbilaren balorazioa hedatzen doa eta ia salbuespen barik islatzen da. Politika orokorrak lagungarriak izan daitezke, baina JOak bazterturiko taldeengana iritsi behar dira, bertatik soluzioen bila abiatzeko. **Deszentralizatorako joera** hori herri guztietan egiaztatzen da; horrek eraginkortasun handiagoa, erantzunen egokitzapen handiagoa (beharrizanetara) eta bazterturiko taldeen partaidetza handiagoa eragiten du.

Hobetu beharreko alderdien artean, aipagarriak dira:

- gardentasun bermeak,
- oinarriko eskubideen sustapena
- bazterturiko pertsonen autonomiaren eta independentziaren lorpena,
- proofinga eta ebaluazioa, eta
- beste zona batzuetara transferitzeko aukera.

5. Jardun Onen eskuliburuaren eredurantz aurrerapausoak emateko jarraibideak

JOen eskuliburua edukitzea beharrezkoa da, planifikazioak garrantzi handia hartzen baitu pobrezia eta bazterkeria egoerei aurre egiteko orduan. Ekinen ezin dira modu anarkikoan garatu, eta beharrezkoa da eman beharreko pausoak argitzea (ikus 2. grafikoa) eta esfortzuak biltzea (publikoak eta pribatuak), eraginkortasun handienaren bila.

5.1. Jardun on bat aplikatzeko oinarrizko orientazioak

Lehenengo etapa: aurretiazko diagnostikoa

1. Kasuan kasuko **zonaren egoera sozioekonomikoaren azterketa**, ekintzan parte hartuko duten kideak eta bertan inplikaturiko pertsonak nahiz horien elkarteak inplikatu (etorkizuneko garapenerako lankidetzak). Inguruan eragina duten gabeziak (azpiegiturak, etxebizitza, eskola uztea, langabezia, familien egitura eza, komunikazio txarrak,...) eta alderdiak identifikatu eta aztertu behar dira: zonako adierazle ekonomikoak (enpresak, enplegu maila orokorra, emakumeena eta gazteena).
2. **Pobrezia eta bazterkeriaren eraginik handieneko taldeen aurkikuntza**¹⁰⁵; halaber, ekintzaren eraginpeko auzoen edo zonen narriadura prozesuaren ezagupena. Bazterkeriarako bidea ezagututa (banakako edo taldeko bidea), bi kasuotan ere nolabaiteko orientazioa dago lehen ibilitaloak etapak zuzentzeko.
3. **Pobrezia dimentsio aniztasunaren eraginik arazorik iraunkorren aurkikuntza**, egoera hori eragin duen oinarrizko ardatza azalduz.

Bigarren etapa: jardun onen planifikazioa

4. Garapenerako lankidetzaren antolaketa.

- a. Ekintza garatzeko konpromisoa hartzen duten **erakunde eta organismoen zehaztapena**, erakunde bakoitzaren funtzioa zehaztuz. Garapenerako lankidetzak toki dimentsioa izan behar du, baina ez dira baztertzeko beste lurralde maila batzuetako erakunde balizko inplikazioak.
- b. **Helburuen** zehaztapena denboran (aldi laburra, ertaina eta luzea), helburu estrategikoak eta bigarren mailakoak, kuantitatiboak eta kualitatiboak bereizita.
- c. **Baliabideen eta tresnen** zehaztapena (azpiegiturak, giza baliabideak eta finantza baliabideak).
- d. Baztertuak inplikatzeko moduaren zehaztapena (**Empowerment**, Batzordearen hitza erabiliz).

5. **Erantzun integralen diseinua**. Pobrezia dimentsio anitza aintzat hartuta, beharrezkoa da erantzun integralak aurkitzea (heziketa, etxebizitza, osasuna, lana, ...). Bazterkeriaren eragile nagusia jakin eta tresnarik egokienak aplikatu behar dira, bazterturiko taldeak behin betiko suspertzeko.
6. Estatu bakoitzean edo EBN inplementatzen ari diren politiketikiko lotura bilatu behar da (**Mainstreaming**, Batasunaren hizkuntza erabiliz).
7. **Ex ante ebaluazioaren** gauzapena (barrukoa eta kanpokoa), ekintza osoari dagokionez: antolaketa, garapenerako lankidetzak, aurrekontua, tresnak, helburuak, interesatuen partaidetza,... Behar bezala nabarmendutako alderdiak azpimarratu eta ezinbesteko ñabardurak eta zuzenketak sartu behar dira.

Hirugarren etapa: ekintza martxan jartzea

8. Burokrazia gainditzeko eta bikoiztasunak ekiditeko aukera ematen duen **sarbidetza bakar** zehaztea.

¹⁰⁵ 3.1 puntuan aipaturiko biztanleria talde baztertuak ez dira beti errepikatzen; beste batzuk ager daitezke, ñabardura eta beharrezko desberdinekin.

2 GRAFIKOA. JARDUN ON BAT LORTZEKO KRONOGRAMA ORIENTAGARRIA

A AURRETIAZKO DIAGNOSTIKOA	B JARDUN ONAREN PLANIFIKAZIOA	C EKINTZAREN APLIKAZIOAK	D EKINTZAREN AMAIERA	E JARDUN ONAREN ERAGINEZKO ALDERDIAK
<p>1 Tokiko egoera sozioekonomikoaren azterketa sakona, alderdi guztiak aintzat hartuta.</p> <p>Ario zabalagoen eragina.</p>	<p>4 GARAPENERAKO LANKIDETZAREN sorrera (SINERGIA, ZEHARKAKOTASUNA) Inplikaturiko erakundeak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publikoak • Hirugarren sektorea • Irabaziko pribatuak <p>Garapenerako lankidetzaren antolaketa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erakunde bakoitzaren eginkizuna • erantzukizunaren errespetua eta onarpena <p>Horren tresnak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Giza baliabideak • Azpiegitura • Finantza baliabideak <ul style="list-style-type: none"> • Bateraturiko aurrekontua edo ekarpen desberdinak • Baztertuak eurak 	<p>9 Inplikatuaren partaidetza (EMPOWERMENT). Kontaktuak horietan eta euren erakundeekin. Sentsibilizazioa eta autoestimua. Lehenengo inplikazioak. Erantzukizunen onarpena. Helburua: autonomia eta inpendentzia</p>	<p>15 EMATZEN EGIAZTAPENA Honen arabera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helburu kuantitatiboak • Helburu kualitatiboak • Epe laburrean • Epe ertsean • Epe luzean <p>(BENCHMARKING - bitarteko helburuen lorpena)</p>	<p>17 TRANSFERITZEKO AUKERA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beste lurralde batzuetara • Beste talde batzuetara <p>18 IKUSGARRITASUNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentazio sortu • Informazioa sortu • Baliabide idazkiak • Ikus-entzunezko baliabideak • Baliabide elektronikak • JOnen zabalakundea
<p>2 Pobrezia/bazterkeria politen azterketa: auzoak/zonak eta taldeak.</p>	<p>5 ERANTZUN INTEGRALEN diseinua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egiturazte ezaren ardatz nagusia • Ondoriozko beste alderdi batzuk • Susperzkeko ibilbidea, aurreikusitako modukoa 	<p>10 INPLIKATUEN LAGUNTZAKO SARBIDE BAKARRAREN ZEHAZTAPENA</p> <p>Simplifikazioa</p> <p>Eragin kortasuna</p> <p>Burokrazialean eza</p>	<p>16 Planifikazioan harturiko erabaki estrategikoei jarraituz.</p>	<p>19 GIZARTE POLITIKA OROKORRETAKO ERAGINA (MAINSTREAMING)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administrazioko beste bulego batzuei egindako jarduketaren proposamenak • Horietako elkarriketa eta negoziazioa • JOnen edo egiztaturiko irakasuntzen balio erantsiaren balizko aplikazioak
<p>3 Arazo nagusien zehaztapena, pobrezaren dimentsio antzaren arloan.</p>	<p>6 Lortu beharreko helburuen zehaztapena:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kuantitatiboak Kualitatiboak Epeen zehaztapena (Luzea, Ertaina, Laburra) 	<p>11 JARDUN ONAREN ABIOLA</p> <p>Ekintzen hedapena</p> <p>Baliabide eta tresna guztien abioa</p>	<p>EX POST EBALUAZIOA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prozesu osoa ebaluatu • Emaitzak ebaluatu • Planifikaturiko helburuak lortzeko aplikatu diren tresnen eraginkortasuna egiaztatu (PROOFING) • Etorikizunetarako ekintzak egin denbora-ikuspegirikin: JOak lurraldean duen GIZARTE ERAGINA EBALUATU 	<p>20 Etorikizuneko JOetarako irakuntzak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aurkituriko baliok • Egiztaturiko aurrerapenak • Lorturiko helburu estrategikoak • Garaturiko alderdi berritzaileak • Aplikaturiko proposamen integratutakoak
<p>Hiru puntu horiek ekintzan esku hartuko diren kideen partaidetzaren bidez garatu ahal dira. Diagnostikoa lehenengo pausoa izan daiteke, Garapenerako lankidetzaren ondorengo lankapenerako.</p>	<p>7 POLITIKA SOZIOEKOONOMIKO OROKORRAGOEKIKO SINTONIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomietakoak • Estatuak • EBkoak 	<p>12 Ekintzen gardentasunaren bermeen zehaztapena eta aplikazioa (inplikatuaren arabera), eta Oinarritzko Gurtunean jasotako edukien errespetuaren egiaztapena</p>	<p>13 Aplikaturiko alderdien alean behingo ebaluazioa (6 hilean behin, ekintzak dirauen bitartean).</p>	
	<p>8 Aurreko alderdien (1-7) ex ante ebaluazioa BARRUKOA (Norik egingo du?) KANPOKOA (Norik agindu zai?)</p>	<p>14 Balizko egokitzapenak eta zuzenketa, ebaluazioaren eraginezkoak, JOak aberasteko.</p>		

9. Inplikaturiko taldeen partaidetza lortzea ("**empowerment**"). Prozesu bat jarraitu behar da: kontaktuak eta sentsibilizazioa, bakoitzaren autoestimari buruz; inplikazio txikien bidezko motibazioa, jarduteko eta protagonista sentitzeko gaitasuna itzultzeko, eta azkenik, erantzukizun handiagoak. Partaidetzaren bidez, autonomiarako eta independentziarako ibilbidea has daiteke, eta alderdi hori funtsezkoa da erabat suspertzeko eta etorkizuneko erronkei aurre egiteko.
10. **Ekimen bat abiatzea, argitasun eta garden-tasun bermeak eskainiz, erabaki-hartzeari buruz, eta erabaki horiek ukatzeko edo erre-kurritzeko bermeak eskaintzea** (Herriaren Defendatzaileari aurkezturiko errekurtsioa, EBko Funtsezko Eskubideen Gutunaren aplikazioa,...).
11. Ekintzaren **ebaluazio iraunkorra** (barrukoa eta kanpokoa), kritika eta kontrola gauzatzeko; horrela, aberastu eta, behar izanez gero, zuzendu egin ahal izango da.
- Laugarren etapa: ekintzaren amaiera**
12. Emaitzak kalibratu egin behar dira, **hasieran programaturiko helburuen betetze-maila aztertuz, denboraren ikuspegitik** (epe laburra, ertaina eta luzea) eta emaitza kuantitatiboak nahiz kualitatiboak bereizita. Baloratu beharreko alderdi kualitatiboan artean, honako hauek dira aipagarrienak:
- Garapenerako lankidetzaren osaketa eta erakundeen/bazkideen benetako partaidetza/ erantzukizuna.
  - Proposatutako erantzunetan jasotako *osotasun* maila.
  - JOen sintonia gizarte politika orokorragoekin.
  - JOko *partaidetza* eta integrazio maila, *inplikaturiko pertsonen* dagokienez.
  - Taldeen *autonomia* maila, ekintzaren amaieran lortutakoa, euren etorkizunaren jabe izateko.
  - JOek emandako erantzunetan egiaztaturiko izaera *berritzailea*.
  - Eskaintutako *zerbitzuen kalitatea* eta eragileen poztasun maila (inplikaturikoak, profesionalak, langileak, familiak, erakundeetako ki-deak,...).
  - JOren gizarte eragina (egiaztaturikoa eta aurreikusitakoa)*.
- Konparazio hori ezin ezean, lorturiko helburuak (positiboak izan ez arren) agian ez dira bat etorriko hasieran proposaturikoekin.
13. **Amaierako ebaluazioa**, egindako ebaluazio partzialei honako honi buruzkoak gehituz:
- Ekintzaren garapen osoaren koherentzia eta JOen aplikazioaren ondorioak;
  - JOak inplementatzearen eraginezko balio erantsia, pobrezia eta bazterkeriaren aurkako borrokaren arloan. Zer aurrerapen adierazi eta zer berrikuntza eskaintzen dira?
  - Egindako gauza onak, gabeziak, hutsuneak, urritasunak eta beraz, etorkizuneko jarduketetarako aintzat hartu beharreko elementuak. Aplikaturiko tresnen eraginkortasuna egiaztatu behar da (Proofing), emaitzak lortu ahal izateko.
- Bosgarren etapa: jardun onaren ondoriozko alderdiak**
14. **JOn** esperimaturiko irakaskuntzak, edukika edo metodologiak **transferitzeko aukera**, antzeko arazoak dituzten beste egoera batzuetara edo antzeko bazterkeria mailadun taldeak dituzten kasuetara.
15. **JOren ikusgarritasuna**. Agirien, jardunaldien edo informazio nahiz hausnarketa bilkuren bidezko zabalkundea egin behar da.
16. **Mainstreaming** kontzeptuaren **aplikazioa**; hau da, politika orokorragoetan eragina izateko gaitasuna, Batasuneko erakundeen edo estatuen gailurrera edo gailurretik mezuak edo jarraibideak bidalita.
- Horrela, EBko estatu guztietan inplementatzen ari diren politika orokorrako horien eta esperimendazioen arteko elkarreragina garatu ahal da. Horre-

la, norabide berean aplikaturiko esfortzuak aprobetxatu ahal dira, beharrezkoak ez diren bikoiztasunak eta Europa osoan errepika daitezkeen esperientzien (euren arteko lotura barik) ezagupen eza ekidinez.

17. Azkenik, JOen aplikazioan eta ebaluazio sakonean oinarrituz, lurraldean **JO berriak inplementatzeko irakaskuntza** multzoa ondorioztatuko da. Beti zerotik abiatuta egindako lana ekidin behar da; hau da, aurkituriko alderdi positibo guztiak ahalik eta gehien aprobetxatu eta, azterketa kritikoa eginez, aurkituriko gabeziak edo akatsak saihestu behar dira.

Irakaskuntzak honako honi buruzkoak izan daitezke: aurkituriko balio berriak, lorturiko aurrerapen estrategikoak, ekintzan aplikaturiko berrikuntza maila, egokituriko ebaluazio zehatz baten ondoriozko hobaria, inplikaturiko biztanleria taldeei eskainitako erantzun integralak,.....

5.2. Jardun Onak ebaluatzeko orientazioak

Proiektu bat garatzeko prozesuak bost fase izan ditzake, eta, horietan eta sekuentzia eran, lehen azaldutako 15 ebaluazio irizpideak sar daitezke.

Erantsitako agirian (III. kapitulua. 4. eranskina) jasotako “Jardun Onak ebaluatzeko eskulibururantz” koadroan, irizpide horiek guztiak aztertzen dira, hiru alderdi hauen bitartez:

- **Irizpide bakoitzaren zehaztapena eta edukia:** aplikatu behar dituztenek irizpideak ondo ulertzeko.
- **Adierazle eragileak:** azaldutako irizpide bakoitzarekin batera, adierazle eragile bat edo batzuk datoz, eta horien helburua identifikazioa, neurketa eta ebaluazioa egitea da.
- **Adibide aplikagarriak:** aztertutako irizpideetarikoz batzuei loturiko JOak identifikatu dira, eta eranskinen (III. kapitulua. 1-3. eranskinak) jasotako laburpenetan zati jakinak azaldu dira.

Fasea	Irizpidea	Ebaluatu beharreko alderdia
1.ª FASEA. Proiektuaren diseinua eta planifikazioa oinarritzko antolaketa pausoak.	1. Subsidiarotasuna (tokikoaren balioa) 2. Elkartasuna eta lankidetzak. 3. Garapenerako lankidetzak eta zeharkakotasuna. 4. Planteamendu holistikoa / Erantzun integratuak. 5. Politika orokorren erreferentzia.	Proiektua toki mailan diseinatu eta planifikatu den. Garapenerako lankidetzarik dagoen eta eragileek zeharretan jarduketan sustapena nahiz zehaztapena bideratu duen. Bazterkeriaren dimentsio anitzaren arazoa aztertzeko erantzunak diseinatu direla. Ez direla ekintza isolatuak, lehengoetik osagarriak baizik.
2.ª FASEA. Proiektuaren helburu nagusia: eraginpekoak eurak	6. Giza duintasuna eta eskubideak. 7. Autonomia, erantzukizun handiagoa eta giza garapena.	Proiektuaren diseinuan, planifikazioan eta kudeaketan parte hartu dutela. Oinarritzko jarduketek proiektu guztietan presentzia dutela. Eraginpekoek euren etorkizunaren erantzukizuna hartzen dutela.
3.ª FASEA. Proiektuaren inplementazioaren helburua ondo eta emaitza jakinak dira	8. Erabiltzeko erraztasuna. 9. Gardentasun bermeak. 10. Eraginkortasuna 11. Hobekuntza eta bideragarritasuna 12. Berrikuntza 13. Kalitatea	Sarbide bakarrek guneak ezarri direla. Emaitzak publiko bihurtzen dituzten eta jasotzaileen partaidetza sustatzen duten tresnak eta baliabideak planteatzen direla. Esku-hartzea eraginkorra dela eta burokrazia tramiteak errazak direla. Ekintzen emaitzak positiboak direla. Proiektuak alderdi berritzaileak dituela. Proiektuak bizi-kalitatea hobetzeko aukera ematen duela.
4.ª FASEA. Prozesu guztietan dagoen ebaluazioa	14. Ebaluazioa	Ebaluazioak egitea jasota dagoela (ex ante, iraunkorra eta amaierakoa), proiektua kontrolatzeko eta aberasteko.
5.ª FASEA. Emaitzak transferitzeko aukera	15. Transferitzeko aukera	Irakaskuntzetatik, edukietatik eta metodologietatik beste testuinguru batzuetara.

***IV. KAPITULUA
GIZARTE BABESA,
EAEKO GIZARTE
POLITIKAREN
ARDATZA***

***LANGABEZIA ETA GIZARTE
BAZTERKERIA FUNTZIOEN
KASU BEREZIA***

1. Gizarte babesaren gastuak eta diru-sarrerak EAEn ETA EB-15ean

1.1. Gizarte Babesaren Gastuak

SEEPROSen arabera, **gizarte babesa** hauxe da: *“Arrisku, kontingentzia edo beharrian batzuk agerzteak edo egoteak gizabanakoengan edo familiengan sortzen dituzten zamen estaldurarako gastuen multzoa; izan ere, gastu horrek gainontzeko baten esku-hartzea eragiten du, onuraren aldi berekoa eta balio-kidea den ordainik gabe”*.

Gizarte babeste erakunde publikoek eta pribatuek ematen dute (Estatukoak, autonomikoak eta toki-koak), baita gizarte aurreikuspeneko erakundeek eta irabazi asmorik gabeko enpresek eta erakundeek ere, baina arlo pribatuan taldeko gastuak soilik zenbatzen dira, ekimen pribatutik egindako gastuak aintzat hartu barik (produktuen kontsumo pertsonalari loturiko gastuak).

SEEPROSek emandako informazioak alderdi garrantzitsuak ezagutzeko aukera ematen du, esate baterako, gizarte babesak herri baten ekonomian duen garrantzia eta gizarte babes horren bolumen ekonomikoa; halaber, gizarte desberdinek arlo horretan duten egoera konparatzeko aukera ere ematen du, EBko babes sistemak desberdinak izan arren.

Gizarte babeseko gastuaren barruan gizarte hobariak edo prestazioak sartzen dira (familiei edo pertsoneri dirutan edo beste modu batean egindako transferentziak, honako arlo hauetan dituzten beharrianetan, arriskueta edo kontingentzietan laguntzeko: gaixotasuna/osasun laguntza, ezintasuna, zahartzarora, biziraupena, familia/semi-alabak, langabezia, etxebizitza eta gizarte bazterkeria), baita **administrazio kostuak, gizarte babeseko beste eskema batzuetarako transferentziak eta beste gastu batzuk** ere.

Horren azterketa oinarritzko adierazle batean oinarrituz egingo dugu: gastua PBGren ehunekotzat, hau da, esfortzua.

Gizarte babesean kalkulaturiko gastua, EAEko BPGren ehunekotzat (2003an) %19,2koa da; Estatukoa (%19,7) baino txikiagoa da eta EB-15ekoa baino 9,1 puntu txikiagoa (%28,3). 2002an, EAEn esfortzua EBkoa baino 8,9 puntu txikiagoa izan zen, eta 1995ean ere txikiagoa izan zen, hain zuzen ere, 8,2 puntu txikiagoa. 1.1 koadroa.

1995etik 2000rako joera (gizarte gastuan, BPGren ehunekotzat), EBko estatu kiderik gehienetan, beheranzkoa izan da. 2001etik aurrera egoera aldatu egin da eta herririk gehienek esfortzu handiagoa egin dute. 2001etik 2003ra, adierazleak hazkunde ia orokorra adierazten du estatu guztietan. Esfortzu txikiagoa egin duen herri bakarrak Grezia izan da eta Espainiak hamarren bateko beherakada izan du.

1.3 koadroko datuetan ikusten denez, EB-15eko estatu guztien BPGren ehuneko orokorra (gizarte babeseko gastuetarako erabiltzen dena) %28,3koa da (2003ko datuak). Ehuneko horren gainetik Suedia (%33,5), Frantzia nahiz Danimarka (%30,9) eta Austria (%29,5) daude. Batez bestekotik apur bat beherago: Holanda (%28,1), Finlandia (%26,9), Erresuma Batua (%26,7), Italia (26,4) eta Grezia (%26,3). Batez bestekotik oso urrun daudenak honako hauek dira: Portugal (%24,3), Luxenburgoko (%23,8), Espainia (%19,7), EAE (%19,2) eta, azkenik, Irlanda (%16,5).

Bestalde, **gizarte prestazioetan (gizarte hobariak)** kalkulaturiko batez besteko ehunekoak, EAEko BPGren ehunekotzat, 2003an Estatukoa (%19,2) baino txikiagoa izan da (%18,8), eta EB-15eko batez bestekoa (%27,2) baino 8,4 puntu txikiagoa.

Ondoren, EAEn, EB-13en eta Estatuaren arteko **aldeak** aztertuko ditugu, **gizarte babesaren funtzio bakoitzean**, esfortzuaren adierazlean oinarrituz, hau da, BPGren gastuaren ehunekoan oinarrituz (1.2 eta 1.3 koadroak).

1.1 KOADROA.: GIZARTE BABESEAN* ETA GIZARTE PRESTAZIOETAN EGINDAKO GASTUA (GIZARTE HOBARIK), BPGREN EHUNEKOTZAT

	1995		1997		1999		2001b		2002Z		2003Z	
	Guztira	Prestaz.	Guztira	Prestaz.	Guztira	Prestaz.	Guztira	Prestaz.	Guztira	Prestaz.	Guztira	Prestaz.
Belgika	28,1	26,6	27,9	26,2	27,3	25,9	27,7	26,-	27,4	27,4	29,7	28,3
Danimarka	31,9	31	30,1	29,3	29,8	29	29,2	28,4	29,9	29,1	30,9	30
Alemania	28,2	27,1	28,9	27,9	29,3	28,2	29,3	28,3	29,9	28,9	30,2	29,1
Grezia	22,3	21,5	23,3	22,5	25,5	24,7	27,-	26,2	26,4	25,7	26,3	25,4
Espainia	22,1	21,4	21,2	20,7	20,3	19,7	19,4	18,9	19,6	19,1	19,7	19,2
Frantzia	30,3	28,7	30,4	28,9	29,9	28,4	29,5	27,7	30,2	28,4	30,9	29,1
Irlanda	18,8	18	16,4	15,7	14,6	13,9	15,-	14,3	15,9	15,3	16,5	15,8
Italia	24,8	23,9	25,5	24,6	25,2	24,3	25,6	24,5	26,1	25,1	26,4	25,4
Luxenburgo	23,7	22,9	22,8	22	21,7	21	21,3	20,9	22,6	22,2	23,8	23,3
Holanda	30,9	29,2	29,4	27,6	28,-	26,3	26,5	24,8	27,6	25,8	28,1	26,3
Austria	28,9	28	28,7	27,8	28,8	28	28,6	27,7	29,2	28,4	29,5	28,6
Portugal	21,3	19,3	20,6	18,2	21,6	19	22,8	20	23,7	21,8	24,3	22,6
Finlandia	31,4	30,5	29,-	28,2	26,6	25,9	25,5	24,7	26,2	25,4	26,9	26,1
Suedia	34,6	34,1	32,9	32,5	31,9	31,4	31,5	30,4	32,5	31,3	33,5	32,3
Erresuma Batua	28,2	27	27,5	26,4	26,4	25,3	27,5	26,5	26,4	25,6	26,7	25,9
EB-15	28,2	27	27,9	26,8	27,4	26,3	27,5	26,3	27,7	26,6	28,3	27,2
EAE	20,0	19,5	19,4	18,9	18,1	17,6	18,4	18,03	18,8	18,4	19,2	18,8
EB-15 ken EAE	8,2	7,5	8,5	7,9	9,3	8,7	9,1	8,27	8,9	8,2	9,1	8,4
Gastua EAEn (€-ak milatan)	5.766.598	5.619.758	6.405.497	6.239.898	7.018.608	6.849.301	8.149.918	7.976.227	8.775.393	8.585.040	9.504.674	9.295.826
BPG prezio korranteetan EAEn (oinarria 2000) (€-ak milatan)	28.855.320		32.978.017		38.859.306		44.249.145		46.559.413		49.572.859	

* Gizarte hobariak, administrazio kostuak eta gizarte babeseko sistemei loturiko beste gastu batzuk ere barne (guztizkoen zutabea). B behin-behinekoa, Z zenbatespena.

Fuente: Iturria: "Social Protection in the EU" Eurostat, 2006, Eustat. Kontu ekonomikoak eta Gizarte babesaren kostuak, eta geuk landuta.

Azterketa egiteko, **gizarte prestazioetan (gizarte hobariak)** egindako gastuak soilik hartuko dira kontuan.

• **Gaixotasuna-osasun laguntza.**

Honen barruan, biztanleei eskainitako osasun zerbitzuetan egindako gastu publikoa sartzen da, baita gaixotasunaren eraginezko lan-baxako aldietan sorturiko gastuak ere (ez dira sartzen ezintasunen ondoriozko gastuak, horiek ezintasun funtzioan biltzen baitira, ezta haurdun dauden emakumeen eraginezko gastuak ere, horiek familia funtzioan agertzen direlako). Prestazio batek erabiltzailearen baterako ordainketa (eskudirutan) behar duenean, ehuneko hori ez da gizarte babeseko gastutzat hartzen.

EAEn esfortzua hazi egin da, eta 2001eko %5,46tik 2003ko %5,55era igaro da (hau da, 0,09 puntu). Estatuan hazkundera 0,2 puntukoa da, hau da, %5,7tik %5,9ra igaro da. EBn, bestalde, hazkundera 0,3 puntukoa da, hain zuzen ere, %7,4tik %7,7ra igaro da.

• **Ezintasuna.**

Honen barruan, ezinduei laguntzeko prestazio guztiak sartzen dira, zerbitzutan edo dirutan gauzaturikoak. Ezintasuna, izan ere, pertsona bati jarduera ekonomikoa garatzea ekiditen dion ezgaitasun partziala edo erabatekoa da, eta aldi baterakoa edo iraunkorra izan daiteke. Dirutan egindako prestazioei dagokienez, erretirorako behar den adina eduki ez arren ezintasun fisikoak edo burukoak dituzten pertsonen emandako pentsioak sartzen dira, ezintasun horien eraginez pertsonok lan merkatutik kanpo daudenean, hau da, ezintasun pentsioak dira eta horien barruan elbarritasun pentsioak sartzen dira, kotizaziopekoak edo kotizazio gabeak, baita aldundiek ezintasuna duten pertsonen emandako laguntzak ere. Zerbitzuen artean, errehabilitazioa eta osasun laguntzakoak ez diren ondasunak nahiz zerbitzuak sartzen dira, adibidez, ezintasuna duten pertsonentzako egoitzak edo etxeko laguntzak, 64 urtetik gorako (edo herri

bakoitzeko erretiro adinetik beherako) mendeko pertsonentzat.

Ez dira ezinduentzako medikuntza zaintzak sartzen (gaixotasuna-osasun laguntza funtzioan sartzen baitira), ezta familiak kide ezinduren bat edukitzeagatik jasotako laguntzak ere (familia funtzioaren barruan), eta ezintasuna duen pertsona baten bizirauleak diren familiako mendeko kideentzako prestazio ekonomikoak ere ez (adibidez, alargunak, horiek biziraupen funtzioaren barruan sartzen baitira).

EAEn 2001ean eta 2003an ezintasun prestazioetan egindako esfortzua Estatukoa baino handiagoa zen, baina EB-15ekoa baino txikiagoa. Hain zuzen ere, 2001ean, EAEn esfortzua %1,67koa zen, Europako batez bestekoa %2,1ekoa zen eta Estukoa %1,4koa. 2003an, ehunekoak %1,69, %2,1 eta %1,4 izan ziren, hurrenez hurren.

• **Zahartzaroa.**

Adineko pertsonak babesteko helburua duten prestazio ekonomikoak eta zerbitzuei loturiko gizarte gastuak biltzen ditu. Horren barruan, erretiroko pentsioak, kotizaziopekoak ez diren erretiroko pentsioak, zahar-etxeak nahiz hirugarren adinerako laguntza espezializatuko beste zentro batzuk, etxerik etxerako laguntza zerbitzuak, gizarte turismoa eta halakoak sartzen dira. Ongizate Estatuko kapitulu garrantzitsuenetarikoa da, ez adineko pertsonen taldeak gizartean gero eta garrantzi handiagoa duelako bakarrik, adineko pertsonen artean pobrezia ekiditeko tresnarik onena delako baizik.

Zahartzaroan egindako esfortzuaren hazkundera, 2001etik 2003ra, handiagoa izan da EAEn EBn baino. 2003an, EAeko esfortzua %8,6koa izan da, Europakoa %11,1ekoa eta Estatukoa %7,9koa. 2001ean ehunekoak %8,26, %10,9 eta %8 izan dira, hurrenez hurren.

• **Biziraupena (alarguntasuna eta zurztasuna).**

Honen barruan alarguntasuna eta zurztasuna sartzen dira batik bat, baina espezieetan egindako gastuak ere sartzen dira, esate baterako, hiletaren eraginezkoak, etab. Oro har, hildakoaren eskubidea

da (esaterako, Gizarte Segurantzara egindako ekarpenen ondoriozkoa).

Biziraupen funtzioan, EAEn (osagai nagusia alarguntasun pentsioak) 2003ko esfortzua %0,61ekoa izan zen, Europako batez bestekoa %1,3koa izan zen eta Estatuko ehunekoak %0,6koa. 2001ean, EAEn %0,59koa, EB-15en %1,2koa eta Estatuan %0,6koa. Hau da, EAeko hazkundera EBkoa baino txikiagoa izan da 2001etik 2003ra.

• **Familia/haurrak.**

Honen barruan, familiak seme-alaben hazkundera dituzten gastuak arintzeko prestazio guztiak sartzen dira, dirutan edo zerbitzuetan egindakoak. Dirutan egindako prestazioak honako hauek dira: soldataren mantenamendua, amatasun nahiz aitatasun lizentzia aldietan edo guraso-lizentzien aldia; jaiotzaren edo adopzioaren eraginezko esleipenak; eta ardurapeko seme-alaba bakoitzeko esleipenak. Zerbitzuen barruan, haurren zaintzako zentroak, haurrentzako jolas zentroak, familia ugarietzako hobariak, umezurtzen etxeak edo ordeko familiak sartzen dira.

EAEn, familia funtzioan egindako esfortzua (%0,32) EBkoa (%2,2) eta estatukoa (%0,6) baino txikiagoa izan da 2003an, eta 2001etik 2003rako hazkundera ere txikiagoa izan da EBkoa eta Estatukoa baino.

• **Langabezia**

Enplegu politika aktiboak (hau da, langileen gaitasunekoak eta birziklapenekoak) eta langabezia errenta ordeztzeko prestazio ekonomikoak (langabezia aseguruak) sartzen dira. European alde aurreko erretiroko prestazioak sartzen dira, baldin eta erretiroaren eragilea lan merkatuaren egoera bada, eta horren funtzioa Estatuko langabezia sorospenak duenaren antzekoa da.

EAEn langabezia funtzioak gizarte prestazioen esfortzua 2003an ez dago Europako batez bestekoen gainetik (%1,56 eta %1,8, hurrenez hurren).

• **Etxebizitza.**

Honen barruan, etxebizitza lortzen duten familiei bideraturiko prestazio guztiak sartzen dira. Esate baterako, alokairuko etxebizitza sozialetan eginda-

1.2 KOADROA.: GASTUA GIZARTE PRESTAZIOETAN*, BPGREN EHUNekoARI DAGOKIONEZ

	EAE			EB-15			Espainia			ALDEAK (2003-2001)		
	2001	2002	2003z	2001b	2002z	2003z	2001b	2002z	2003z	EAE	EB-15	Espainia
Gaixotasuna/ Osasun laguntza	5,46	5,47	5,55	7,4	7,5	7,7	5,7	5,8	5,9	0,09	0,3	0,2
Ezintasuna	1,67	1,64	1,69	2,1	2,1	2,1	1,4	1,4	1,4	0,02	0,0	0,0
Zahartzaroa	8,26	8,47	8,60	10,9	10,9	11,1	8,-	7,9	7,9	0,34	0,2	-0,1
Biziraupena	0,59	0,60	0,61	1,2	1,2	1,3	0,6	0,6	0,6	0,02	0,1	0,0
Familia/Seme-alabak	0,29	0,30	0,32	2,1	2,1	2,2	0,5	0,5	0,6	0,03	0,1	0,1
Langabezia	1,47	1,57	1,56	1,7	1,7	1,8	2,4	2,5	2,6	0,09	0,1	0,2
Etxebizitza	0,01	0,04	0,05	0,5	0,6	0,5	0,2	0,2	0,2	0,04	0,0	0,0
Gizarte bazterkeria	0,26	0,34	0,38	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,12	0,0	0,0
GUZTIRA	18,03	18,44	18,75	26,3	26,6	27,2	18,9	19,1	19,2	0,72	0,9	0,3

* Gizarte hobariak bakarrik.

B behin-behinekoa, Z zenbatespena

Iturria: "Social Protection in the EU" Eurostat, 2006 eta Eustat. Gizarte babesaren kontuak.

1.3 KOADROA.: GIZARTE PRESTAZIOETAN EGINDAKO GASTUAREN BANAKETA, FUNTZIOAREN ARABERA, 2003 (b/z). FUNTZIO BAKOITZEKO BPGREN %

	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	EB-15	EAE
Gaixotasuna	7,7	6,1	8,1	6,7	5,9	8,9	6,6	6,5	5,8	8,2	7,1	6,5	6,5	8,5	7,7	7,7	5,55
Ezintasuna	1,9	4	2,3	1,3	1,4	1,4	0,8	1,6	3,1	2,9	2,4	2,6	3,5	4,6	2,4	2,1	1,69
Zahartzaroa	9,7	11,1	12	12,1	7,9	10,6	2,9	13,1	6,1	9,2	13,4	8,9	8,7	12,2	10,7	11,1	8,60
Biziraupena	2,9	0	0,4	0,8	0,6	2	0,8	2,6	2,6	1,4	0,4	1,6	1	0,7	0,9	1,3	0,61
Familia eta s-al.	2,2	4	3,1	1,9	0,6	2,6	2,5	1	4,1	1,3	3,1	1,5	3	3,1	1,8	2,2	0,32
Langabezia	3,5	2,9	2,5	1,5	2,6	2,3	1,3	0,5	1	1,6	1,7	1,2	2,6	1,9	0,7	1,8	1,56
Etxebizitza	—	0,7	0,2	0,6	0,2	0,8	0,5	0	0,1	0,3	0,1	0	0,3	0,6	1,4	0,5	0,05
Gizarte bazterkeria	0,5	1	0,5	0,6	0,2	0,5	0,4	0	0,5	1,3	0,4	0,3	0,6	0,7	0,2	0,4	0,38
GUZTIRA	28,3	30	29,1	25,4	19,2	29,1	15,8	25,4	23,3	26,3	28,6	22,6	26,1	32,3	25,9	27,2	18,75

B/Z: batzuetan behin-behineko datuak eta besteetan zenbatespenak.

Iturria: European social statistics. Social protection Expenditure and receipts. Eurostat, 2006. Eustat. Gizarte babesaren kontuak.

ko gastua eta babes ofizialeko etxebizitzetan egindako gastua.

EAEn etxebizitzaren arloko gizarte prestazioetan egindako esfortzua hazi egin da, baina funtzio guztien artekorik txikiena da. Gainera, EBkoa eta Estaturakoa baino txikiagoa da. Bestalde, BPGren %0,05ekoa da EAEn; EBko batez bestekoa %0,05ekoa da eta Estaturakoa %0,2koa 2003an.

• **Gizarte bazterkeria.**

Lehen esan dugunez, honen barruan pobrezia-aren aurkako borrokaren egoerak eta bazterkeria arriskuan dauden biztanleei zuzendutako ekintzak sartzen dira, horiek gainerako funtzioetan jasota ez daudenean. Hauxe sartzen da: gizarteratzeko gutxieneko errentak (EAEn kasuan, Oinarrizko Errenta eta GLL), gizarte zerbitzuek gauzaturiko ekintzak (immigranteentzat, errefuxiatuentzat, drogen erabiltzaileentzat, alkoholi-koentzat), etab.

Gizarte bazterkeria funtzioan egindako esfortzuak gora egin du EAEn 2001etik 2003ra, eta ia Europako batez bestekora iritsi da. 2003an, EAEn %0,38koa zen eta EBn %4koa. Estaturakoa %0,2koa da.

1.2. Gizarte Babeseko diru-sarrerak

Orain, EAEn gizarte babesean egiten diren gastuen finantziarioa aztertuko dugu, hau da, ekintzak finantzatzeko erabiltzen diren diru-sarrerak.

EB-15erako azken datu erabilgarriek agerian jarritakoaren arabera, gizarte babeseko gastuaren finantziario sistema batez ere kotizaziopekoa denean, hazkunde ikusten da ekarpen publikoek finantziarioaren guztizkoan duten garrantzian, eta gizarte kotizaziek, berriz, behera egiten dute. 2002an eta 2003an aldatetaxoa ikusten da, hala eta guztiz ere. Horrela, 1995ean, ekarpen publikoen bidez, gizarte babeseko gastu guztien %32,2 finantzatzen ziren, eta 2003an

ehunekoa %36,9koa zen; aldiz, gizarte kotizazioak %63,8tik %60ra igaro dira (1.4 koadroa).

Enplegatzaileen, babestuen eta Herri Administrazioen ekarpenak berezita, 2003an EBn, gizarte babeseko gastuaren finantziario iturri nagusia enplegatzaileen gizarte kotizazioek osatzen zuten (%39), gero ekarpen publikoek (%36,9) eta hirugarrenez babestuen konturako gizarte kotizazioek (%21).

Eurostatek emandako datuen arabera, Espainiako estatuan (kontribuziopeko finantziario sistema) 1995etik 2003ra enplegatzaileen konturako gizarte kotizazioen garrantzia (gizarte babeseko finantziarioan) hazi egin da apur bat, eta ekarpen publikoena, berriz, murriztu egin da, baina zerrako hortz txikiekin. Bestalde, EBn enplegatzaileen konturako gizarte kotizazioek joera nahiko iraunkorra izan dute, eta ekarpen publikoek goranzko joera erakutsi dute.

Horrela, Estatuan, enplegatzaileen konturako gizarte kotizazioak 1995eko %50etik 2003ko %52,3ra

igaro dira (egindako kalkuluen arabera), eta ekarpen publikoak, berriz, 1995ean gizarte babeseko finantziarioaren %30,3koak izatetik 2003ko %28,4ra igaro dira. Europan, aldi horretan, enplegatzaileen konturako gizarte kotizazioak 1995eko %39,2tik 2003ko %39ra igaro dira (kalkuluen arabera), eta ekarpen publikoak %32,2tik 2003ko %36,9ra igaro dira (kalkuluen arabera).

EAren kasuan, 1.5 koadroan ikusten denez, garrantzia aintzat hartuta aipagarria da, lehenengo eta behin, enplegatzaileen gizarte kotizazioen eginkizuna, bigarrenez ekarpen publikoak eta hirugarrenez babeseko pertsonen kotizazioak.

EAko finantziarioaren kotizaziopeko izaera hori, batik bat, Gizarte Segurantzak, EINek eta Funtzio Publikoen Erregimenek duten garrantziaren eraginezkoa da, horien diru-sarrera nagusiak gizarte kotizazioetatik baitatoz. Horrela, ekarpen publikoak zergadunen ekarpen urria duten baliabideen finantza beharriak betetzeko erabiltzen dira.

1.4 KOADROA.: GIZARTE BABESEKO DIRU-SARREREN BANAKETA EB-15EKO HERRIETAN (% HORIZONTALA)

	Herri Administrazioen Ekarpn			Gizarte kotizazioak									Beste diru-sarrera batzuk		
				Guztira (B = D + Z)			Enplegatzaileen kontura (D)			Babestuen kontura (E)					
	1995	2002 e	2003 e	1995	2002 e	2003 z	1995	2002 e	2003 e	1995	2002 z	2003 z	1995	2002 z	2003 z
EB-15	32,2	37,0	36,9	63,9	59,8	60,0	39,2	39,1	39,0	24,7	20,7	21,0	3,9	3,2	3,1
EAE (1)	26,3	27,4		70,4	71,7		51,0	52,9		19,4	18,8		3,3	0,9	
Belgika	26,1	26,1	25,7	71,0	71,2	72,0	48,9	49,1	50,1	22,1	22,1	21,9	2,9	2,7	2,3
Danimarka	69,7	62,4	63,0	24,0	31,6	30,4	10,2	9,7	9,7	13,8	21,9	20,7	6,3	6,0	6,6
Alemania	28,4	33,9	34,6	69,1	64,4	63,8	40,4	37,0	36,3	28,7	27,4	27,5	2,5	1,7	1,6
Grezia	29,0	27,2	29,6	60,9	62,5	61,0	37,4	39,4	37,5	23,5	23,1	23,5	10,1	10,3	9,4
Espainia	30,3	29,1	28,4	67,1	67,9	68,7	50,0	51,9	52,3	17,1	16,0	16,4	2,6	3,0	2,9
Frantzia	21,5	29,8	29,7	74,9	66,6	67,0	47,4	45,9	46,1	27,5	20,7	20,9	3,6	3,6	3,3
Irlanda	62,8	61,7	61,7	36,3	36,7	36,7	22,3	23,2	22,8	14,0	13,5	13,9	0,9	1,6	1,6
Italia	30,0	41,3	39,8	67,6	57,0	58,6	50,3	42,2	43,7	17,3	14,8	14,9	2,4	1,7	1,6
Luxemburgo	47,0	43,3	44,5	47,8	52,4	51,5	25,9	27,5	27,3	21,9	24,9	24,2	5,2	4,3	4,0
Holanda	17,1	18,4	19,4	63,8	67,5	67,5	21,0	33,8	32,8	42,8	33,7	34,7	19,1	14,1	13,1
Austria	34,8	34,3	34,5	64,4	64,0	63,8	38,4	37,8	37,6	26,0	26,2	26,2	0,8	1,7	1,7
Portugal	31,9	38,9	40,0	53,6	52,9	50,3	35,9	35,8	33,4	17,7	17,1	16,9	14,5	8,2	9,7
Finlandia	45,8	43,3	44,3	47,4	50,4	49,9	33,7	39,4	39,0	13,7	11,0	10,9	6,8	6,3	5,8
Suedia	49,5	46,7	48,8	42,6	51,3	49,4	37,3	42,1	40,6	5,3	9,2	8,8	7,9	2,0	1,8
Erres. B.	50,5	51,0	49,5	48,7	47,6	48,9	25,4	32,6	32,7	23,3	15,0	16,2	0,8	1,4	1,6

Iturria: European social statistics. Social protection Expenditure and receipts. Eurostat, 2006 eta Eustat. Gizarte babesaren kontuak Z zenbatespenak

(1) Datuak 1995ekoak eta 2002koak dira

1.5 KOADROA.: DIRU-SARREREN BANAKETA, JATORRIAREN ARABERA, EAEN, ESTATUAN ETA EB-15EAN, 1999-2002 (EUROAK MILIOIETAN)

	EAE(1)				Estatua (2)				EB-15			
	1999		2002 E		1999		2002 P		1999		2002 P	
	ABS.	%	ABS.	%	ABS.	%	ABS.	%	ABS.	%	ABS.	%
Gizarte kotizazioak	5.310	72,5	6.701	71,7	82.416	68,0	108.456	68,0	1.403.782	60,7	1.587.287	59,8
Enplegatzaileen kontura	3.852	52,6	4.944	52,9	62.109	51,2	82.687	51,8	879.235	38,0	1.038.268	39,1
Babestuen kontur	1.360	18,6	1.636	17,5	20.307	16,8	25.589	16,0	524.547	22,7	549.019	20,7
Berriro atxikitako pertsonak	98	1,3	121	1,3								
Ekarpen. herri administrazioet.	1.864	25,5	2.565	27,4	34.055	28,1	46.399	29,1	823.206	35,6	983.554	37,0
Beste diru-sarrera batzuk	148	2,0	81	0,9	4.728	3,9	4.756	3,0	84.677	3,7	84.201	3,2
DIRU-SARRERAK GUZTIRA	7.321	100,0	9.347	100,0	121.199	100,0	159.611	100,0	2.311.664	100,0	2.655.042	100,0

Iturria: European social statistics. Social protection Expenditure and receipts. Eurostat, 2006 eta Eustat. Gizarte babesaren kontuak Z zenbatespenak

2. Pobreziari estuen lotuta dauen SEEPROS funtzioen eremu juridikoa: Langabezia eta Gizarte Bazterkeria

2.1. Eremu juridikoa langabeziaren babesari dagokionez¹⁰⁶

Arlo honetako lehenengo jarduketak estatu mailakoak dira. Horien artean, aipagarriak dira:

- 1996ko apirilaren 21eko Dekretua; horren bidez, Gizarte Segurantzaren Oinarriei buruzko 1963ko Legea garatu eta langabeziaren prestazioa sistemako prestazioen barruan ezarri da, aurretiazko kotizazioa eskatuz. Ondoren, 1966ko abenduaren 23ko Prestazioen Araudian eta 1967ko maiatzaren 5eko Aginduan oinarrituz, arazuko garapen berriak egon dira.
- Enplegu Institutu Nazionalaren (EIN)¹⁰⁷ sorrera 1978an; enplegu politikaren barruko arlo nagusien kudeaketa bereganatu du (langabeziako prestazioak, enplegu heziketa, enpleguaren sustapena eta lanbide orientazioa)¹⁰⁸.
- Enpleguari buruzko 1980ko Oinarrizko Legearen onespena.

Euskal Autonomia Estatutuaren onespentak ez du askorik aldatu langabeziaren babesaren arloko egoera. Izan ere:

- Enplegu politika aktiboetan¹⁰⁹, eskumenaren titulartasuna EAEk edukiz gero, Estatuaren arabera horren betearazpena Estatuko Administrazioak egin behar du, oraindik ez baitago transferituta. Hala eta guztiz ere, gaur egun, EAEk eginkizuna dauka enplegu politika aktiboetan, zeharrezko bide baten bitartez, horiek beharrezkoak baitira "Euskal Autonomia Erkidegoaren garapen ekonomikorako,

politika ekonomiko nazionalak adierazitako helburuen barruan —Konstituzioko 148. art.—".

- Enplegu politika pasiboan arloan (langabeziako prestazioak) kudeaketa Estatuak egiten du.
Horren eraginez, eztabaida bizia sortu da honako hauek artean:
  - Enplegu politika aktiboetan eskumenak hartzearen aldeko jarrerak, gainerako AAEn kasuan bezala (Ceutaren eta Melillaren kasuan izan ezik), politika pasiboekin oraingoz edozer gertatuta ere.
  - Politika pasiboak transferitu arte politika aktiboetan eskumenak hartzearen aurkako jarrerak.

Horrenbestez, gaur egun, langabeziako babesaren arloko eremu juridikoa, EAEn, enplegu politika pasiboan arloan Estatuara erazten da; eta politika aktiboan arloan, berriz, Estatuara erazten da eta EAEko Herri Administrazioek garaturiko ekintzek.

Azken kasu horretan, hau da, enplegu politika aktiboan kasuan:

- Estatu mailan aipagarriak dira:
  - Heziketa eta Laneratze Plan Nazionala (FIP 1985 Plana), politika aktiboan hasieran adierazi duena (heziketa programak).
  - 1994ko lan erreforma; aldaketa handia eragin du, bitartekotzaren izaera publikoa desagertuta, eta, aldi berean, arlo horretan gizarte eragile berrien sarrera ahalbidetu du eta horiek EINeko lankidetzan ari dira, politika aktiboan kudeaketa eskualdatzeko moduko arloa baita.

¹⁰⁶ SEEPROSen arabera, errenta ordetzeko prestazio ekonomikoak jasotzen ditu, langabezia aldiari dagokionez, eta enplegu politika aktiboak ere bai.

¹⁰⁷ Orain Estatu Enplegu Zerbitzu Publiko esaten zaio.

¹⁰⁸ Gallego, R., Gomá, R. eta Subirats, J. 71. or.

¹⁰⁹ Okupazio heziketa, enpleguaren sustapena eta lanbide orientazioa.

- 735/1995 Errege Dekretuak legeztatu egin ditu irabazi asmorik gabeko laneratze agentziak, eta horrela, Enplegurako Zerbitzu Integratuak sortu dira.
- 1996tik sinaturiko dekretuak; hain zuzen ere, honako honetara bideraturiko ekintzak dira: auto-enplegua nahiz enpresa berriak sustatu; heziketa hobetu, araturiko heziketa, enplegu heziketa eta heziketa iraunkorra koordinatu; lan arloko aholkularitza, orientazio eta bitartekotzat sistematik bultzatu (publikoak eta eraginkorrak); eta aukera berdintasuna hobetu, batik bat emakumeen eta ezinduen artean.
- EAEn arloan, Eusko Jaurlaritzak, Aldundiek eta Toki Korporazioek ekimenak eta egiturak garatu dituzte enpleguaren arloan; aipagarriak dira:
  - Maiatzaren 20ko 3/1993 Legea, EAEn enplegua eta ekonomia sustatzeko aurrekontu eta finantza neurri bereziei buruzkoa.
  - EGAILANen¹¹⁰ sorrera, 90eko hamarkada hasieran; Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Saileko Heziketa eta Enplegu Sustapeneko Sozietate Publikoa da, eta horren barruan, LANGAIrekiko enplegu zerbitzua sartzen da, INEMen zentro laguntzailatzat jarduten duena.
  - Euskadiko Enplegu Zerbitzuaren oraingo sorrera, LANBIDE (lehen Euskadiko Kolokazio Zerbitzua-LANGAI), lanbide orientaziorako, laguntzarako eta heziketarako. LANBIDEk EGAILANekiko mendekotasun organikoa dauka.

Langairen eta Lanbideren sorrera lagungarria izan da enpleguaren arloko eragile kopurua handitze-ko. Horri dagokionez, Enplegu Erakunde arteko 2003-2006 Planaren Zirriborroari buruzko 6/03 Irizpidean esaten denez, “Euskadiko CESen iritzian, arlo honen inguruko eskumen planteamendu desberdinak egin diren arren, Enplegu Zerbitzu Publiko integrala eta doakoa behar da; horrek EAEko gizarte eragileen

partaidetza izan eta Erkidegoan garaturiko enplegu politiken kudeaketaren gaineko erantzukizuna mantenduko du. Horrenbestez, bi administrazioei enplegu politiken transferentzia berehala egiteko eskatu behar diegu, eraginkortasunik ezak, nahasteak eta ezkatutzeak ekiditeko”.

2.2. Eremu juridikoa Gizarte Bazterkeriari dagokionez: Pobrezia eta Gizarte Laguntza

Gizarte bazterkeriaren aurkako borrokaren barruan, SEEPROSen arabera, pobrezia aurkako borroka egoerak sartzen dira, baina baita osasunari, hezkuntzari eta enpleguari loturiko egoerak ere (bazterkeria arriskuko biztanleei zuzendutakoak), eta horiek ez daude gainerako funtzioetan jasota. Hain zuzen ere, honako hau sartzen da: gizarteratzeko gutxieneko errentak (EAEn: Oinarrizko Errenta eta Gizarte Larrialdiko Laguntzak), gizarte zerbitzuen ekintzak (immigranteei, errefuxiatuei, drogamenpekotasuna dutenei, alkoholikoei eta abarri zuzendutakoak) eta bazterkeria arriskuko biztanleriari zuzendutako beste ekintza batzuk, gainerako funtzioetan jasota ez daudenak.

Legearen ikuspegitik, kontzeptua ez da 90eko hamarkadaren hasierara arte sortu, “Pobrezia aurkako borroka plan integrala”, eta, alderdi juridikoari dagokionez, ez da gizarte bazterkeriaren aurkako 12/1998 Legea onetsi arte sortu.

Hala eta guztiz ere, EAEk (gainerako AAEEn kasuan bezala), Espainiako konstituzioko 148.20 artikuluan ezarritakoaren arabera, bazterkeriaren aurkako borrokaren arloko ekintzak garatu ditu, “**gizarte laguntzaren**” arloko eskumenak bereganatu dituenetik (**kontribuzio gabeko araubide publikoan emandako gizarte laguntza, Gizarte Zerbitzuen arlokoa**). Hain zuzen ere, gizarte zerbitzuak¹¹¹ (hau da, laguntzakoak edo kontribuzio gabeak diren zerbitzuak eta prestazioak), Euskadiko Sistemak administratu eta pobrezia nahiz gizarte bazterkeriari aurre egiteko daudenak (SEEPROSen ezintasun, zahartzaro, bizirau-

¹¹⁰ Biartekaritza zerbitzuak ez ezik, Informazio, Lanbide Orientazio eta Enplegu Sustapen zerbitzuak ere egiten ditu.

¹¹¹ Ondoren ikusiko dugunez, EAEko Gizarte Zerbitzuei buruzko lehenengo Legeak aldatu egin du “gizarte laguntza” kontzeptu antziguoa, Autonomia Estatutuan datorrena, eta horren ordez “gizarte zerbitzuak” kontzeptua sartu du.

pen eta familia/haurrak funtzioetan banatzen direnak¹¹²).

Arazuko garapena aurkeztu baino lehen, esan behar da Kontseiluak erabaki duela ikerketa honetan kontribuziopeko pentsioen arloa ez garatzea, baina ez da ahaztu behar, Konstituzioko 149. artikuluko 17. puntuan ezarritakoaren arabera, Espainiako estatuak Gizarte Segurantzaren araubide ekonomikoa eta oinarritzko eskumena duela (AAEen gauzapearen kalterik gabe); gainera, Gizarte Segurantzaren araubide ekonomikorri dagokionez, eskumenen gaineko eskabide garrantzitsua dago, Eusko Jaurlaritzak Estatuari egindakoa, eta horrek oraingoz ez du erantzun positiborik jaso.

EAEko arazuko garapena, arlo honetan emandako orientazio desberdina aintzat hartuta, lau etapatan eta lorpen batzuetan laburbildu ahal da (erantsitako agiria. IV. kapitulua. IV.1 koadroa).

1. etapa. 1978-81. Autonomia Estatutua

- 1979 Euskadiko Autonomia Estatutua. Abenduaren 18ko 3/1979 Lege Organikoa.

2. etapa. 1982-88. Gizarte Zerbitzuei buruzko 1. Legea EAEn

- 1982 Gizarte Zerbitzuei buruzko 1. Legea. Gizarte Zerbitzuei buruzko maiatzaren 20ko 6/1982 Legea.

3. etapa. 1989-95. Pobreziaren aurkako borrokaaren plan integrala

- 1989 Pobreziaren aurkako borrokaaren plan integrala. Familien gutxieneko diru-sarrerara.

- 1989 GLL. Gizarte Larrialdiko Egoerarako Dirulaguntzak arautu dituen 64/1989 Dekretua.

- 1990 Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarrerari buruzko Legea. Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarrerari buruzko maiatzaren 3ko 2/1990 Legea.

4. etapa. 1996tik aurrera. Gizarte Zerbitzuei buruzko 2. Legea EAEn

- 1996 Gizarte Zerbitzuei buruzko 2. Legea. Gizarte Zerbitzuei buruzko urriaren 18ko 5/1996 Legea.
- 1998 Gizarte Bazterkeriaren aurkako Legea. Gizarte Bazterkeriaren aurkako maiatzaren 22ko 12/1998 Legea.
- 2000 Gizarte Eskubideei Gutunari buruzko Legea. Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legea.
- 2001 Gizarte zerbitzuen arloko funtzioak zehatzeko dekretua. Uztailaren 30eko 155/2001 Dekretua.

1. etapa. 1978- 81. Autonomia Estatutua

Konstituzioko 148.20 artikuluan ezarritakoaren arabera, Autonomia Erkidegoek “gizarte laguntzako” eskumenak hartu ahal dituzte. Horren arabera, autonomia guztiek eskumenak berenganatu dituzte “gizarte laguntzaren” arloan¹¹³; hala eta guztiz ere, guztiek ez dute **termino** bera jaso euren legeetan, termino desberdinak baizik, eta horiek konstituzio-terminoaren **interpretazio desberdinak** egiten

¹¹² Ezintasuna: ezintasunak dituzten pertsonen laguntzeko prestazioak (zerbitzutan edo dirutan). Hau da, ezintasan pentsioak. Zerbitzuen barruan errehabilitazioa eta beste mota bateko ondasunak nahi zerbitzuak sartzen dira (osasun laguntzari zuzenean lotuta ez daudenak), esate baterako, ezintasuna duten pertsonentzako egoitzak edo etxerik etxeko laguntza zerbitzuak, 64 urtetik gorako mendeko pertsonentzat (edo herri bakoitzeko erretiro-adinetik beharagoentzat).

Zahartzaroa: kotizaziopeko eta kotizazio gabeko erretiro-pentsioak, zaharretxeak edo laguntzako beste zentro espezializatu batzuk hirugarren adinekoentzat, etxerik etxeko laguntza zerbitzuak, turismo soziala, etab.

Biziraupena: alarguntasun eta zurtasun pentsioak.

Familia/haurrak: prestazioak, dirutan edo zerbitzuetan, familiek haurren hazkuntzan dituzten zamak arintzen laguntzeko. Dirutan egiten diren prestazioak, izan ere, soldataren mantenamendua (amatasunaren nahiz aitasunaren eraginezko lizentzia aldiatan edo guraso-lizentzietan), jaiotzearen edo adopzioaren ondoriozko esleipenak eta ardurapeko seme-alaba bakoitzaren eraginezko esleipenak dira.

¹¹³ Estatuak eskumen eskusiboa dauka, Konstituzioko 149.2 artikuluan ezarritakoaren arabera, honako honi buruz: “naziotasuna, immigrazioa, emigrazioa, atzerritartasuna eta asilo eskubidea”. Alderdi horiek ez dira gizarte laguntzaren edo gizarte zerbitzuen adarrean, baina adar horretatik horren guztiaren ondoriozko beharrian batzuetarako laguntza ematen da.

dituzte, baina **guztiak dira kontribuzio gabeko araubide publikoan emandako gizarte laguntzari eta Gizarte Zerbitzuen adarrari buruzkoak.**

EAEren kasuan, Estatutuko 10. artikuluan ezarritakoaren arabera, Euskal Autonomia Erkidegoak eskumen soila dauka honako arlo hauetan:

- *Gizarte laguntza*¹¹⁴;
- *Irakaskuntza, arte, ongintza, laguntza eta antzeko Fundazioetan eta Elkarteetan, horien funtzio nagusiak EAEen garatzen badira*;
- *Adin txikikoak, presoak eta gizarteratu beharrekoak babesteko eta zaintzeko erakundeen nahiz establezimenduen antolamendua, araubidea eta funtzionamendua, espetze nahiz zigor arloan eta arlo zibilean dagoen legeria orokorrean ezarritakoaren arabera*;
- *Garapen komunitarioa. Emakume izaera. Haurren, gazteen eta zaharren politika.*

80ko hamarkadan, EAEk (zenbait dekreturen birtartez) transferentziak jaso zituen *gizarte laguntza-zen, gizarte zerbitzuen eta ongintzako nahiz laguntzako fundazioen* arloan. (INSERSOren funtzioen eta zerbitzuen transferentzia 1988ko urtarrilean egin zen).

Horrela, INSERSOk (gaur egun, IMSERSO¹¹⁵), apurka-apurka, bere gizarte zerbitzurik gehienak barik gelditu da, eta, 2000tik aurrera, kotizazio gabeko fondo fiskalekin finantzatzen da. Hau da, eskumena dauka, baina ez du guztiz garatzen, hori Autonomia Erkidegoetara transferitu baita.

Hala eta guztiz ere, Estatuak (IMSERSOren bidez) gizarte programak eta jarduketak kudeatzen ditu: adineko pertsonentzako opor programa; termalismoa, Ezindu Fisikoak suspertzeko zentroak (CAMF), buruko Gaixoari Laguntzeko Estatuko Zentroa (CEADAC), Autonomia Pertsonaleko eta Laguntza Teknikoko Estatuko Zentroa (CEAPAT), etab.

2. etapa. 1982- 88. Gizarte Zerbitzuei buruzko 1. Legea EAEen

EAEko Gizarte Zerbitzuei buruzko lehenengo Legea da, Autonomia Estatutuko "gizarte laguntza" kontzeptu anbiguoaren ordeztu "gizarte zerbitzuak" kontzeptua sartu duena, eta, Toki Araubideko Oinarrien Legearekin eta Lurralde Historikoei buruzko Legearekin batera, EAEko gizarte zerbitzuen egitura eta ondorengo garapena ezarri du; lege hori krisi ekonomikoaren, industria birmoldaketaren eta kontzertazio zailaren (gizarte gatazkak) garaian garatu zen.

Lege berritzailea¹¹⁶ da; estalduraren intentsitatean ez du gutxiengoen konpromisorik ezartzen¹¹⁷, baina printzipio batzuk planteatzen ditu, aurreko etaparekiko goitik beherako aldaketa dakarten printzipioak. Hain zuzen ere:

- **Erantzukizun publikoa** finantziazioan.
- **Unibertsalismoa**, zerbitzuak biztanle guztiengana zuzenduta, inolako diskriminazio barik, eta horrek gainditu egin du ordura arteko laguntza-zen ongintza izaera.

¹¹⁴ EAEko Gizarte Zerbitzuei buruzko 1. Legeak gizarte zerbitzuak kontzeptua sartu du, gizarte laguntza kontzeptuaren ordeztu. Hala eta guztiz ere, arazoa kontzeptu mailakoa da, ez baitago definizio nahiko eraginkorrik gizarte zerbitzuei buruz, eta Gizarte Zerbitzuei buruzko 2. Legean ere ez da alderdi hori argitu, aurrerago ikusiko dugunez.

¹¹⁵ Gizarte Zerbitzuen Institutu Nazionala Gizarte Segurantzaren Sistemako prestazioen zerbitzu osagarriak kudeatzeko sortu da. Eredua aldatu egin zen autonomia erkidegoetarako transferentzia-eskualdaketaren eraginez, eta, gaur egun, erakundeak Ceuta eta Melilla hirietan bakarrik ditu Probintzia Zuzendaritzak, eta estatu mailako erreferentziako zentroak ere mantentzen dira. Urtarrilaren 31ko 140/1997 Dekretuaren bidez, Gizarte Zerbitzuen Institutu Nazionala Migrazioen eta Gizarte Zerbitzuen Institutu (IMSERSO) bihurtuta gelditu zen. Gero, Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioaren oinarriko egitura organikoa garatzeari buruzko uztailaren 2ko 1600/2004 Errege Dekretuak beste izen bat jarri dio: Adinekoen eta Gizarte Zerbitzuen Institutua, IMSERSO.

¹¹⁶ EAEko Gizarte Zerbitzuei buruzko Legea Estaturako Legea ere bada, eta gainerako autonomia erkidegorik gehienek arauak ere euskarritu ditu.

¹¹⁷ Alderdi hori Nafarroako Gizarte Zerbitzuei buruzko 1983 Foru Legean ezarrita dago, eta bertan ezartzen denez, Nafarroako aurrekontuen %6 (gutxienez) gizarte zerbitzuetarako dira.

- **Eskumen mugaketa EAren barruan: zentralizazioa planifikazioan eta deszentralizazioa kudeaketan**¹¹⁸. Horrela, gobernuari planifikazio, koordinazio eta kontrol funtzioak esleitzen dizkio, eta lurralde erakundeei, udalerriei eta erakunde pribatu altruistei, berriz, zerbitzuen zuzeneko kudeaketa.

Aldundi bakoitzaren kudeaketaren deszentralizazioaren eraginez (lurralde bakoitzean jarauntsitako lehenagoko errealitatea ere aintzat hartuta), zerbitzuen ematea desberdina da lurralde bakoitzean, eta alderdi horrek gaur egun ere desberdintasun nabariak sortzen ditu (batzuetan ekitate eza nabarmenak).

- **Elkartasuna, hiritarren partaidetza, integrazioa, planifikazioa eta prebentzioa.**

Horrenbestez, Legeak Gizarte Zerbitzuen Euskadiko Sistema Publikoa sortzeko bidea ireki du.

Estatu mailan,aldi horretan aipagarria da EGIL, Elbarriak Gizarteratzeari buruzko legea; horrek gutxieneko diru-sarrerak bermatzeko sorospena finkatu du, ezintasunak eta diru-sarrera urriak dituzten pertsonentzat, eta beste neurri garrantzitsu batzuk ere hartu ditu, esate baterako, lan merkatu arruntean laneratzeko eredu jakina planteatzea, ezintasuna duten pertsonentzat.

3. etapa. 1989-95. Pobreziaren aurkako borroka- karen plan integrala

Industria birmoldaketarekin langabezia eta pobrezia mailak hazi egin ziren EAEn, eta horrela, pobrezia ekonomikoaren eragina hedatu egin zen, gizarte zerbitzuek ordura arte ezagutzen ez zituzten gizarte mailetaraino.

Testuinguru horretan, Pobreziaren aurkako borroka-
karen Plan Integrala sortu zen, Eusko Jaurlaritzak eta hiru lurralde historikoek sinaturiko Akordio Markoaren bitartez, eta hori 1989an garatu zen **familien gutxieneko diru-sarrera** izenekoaren bidez.

1990eko maiatzean, **Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarrerari** buruzko Legea onetsi zen (**GGD**) (oraingo Oinarrizko Errenta), bizitzeko oinarrizko beharrezkoak aurre egiteko behar ziren baliabide ekonomikoak ez zituzten pertsonak gizarteratzeko¹¹⁹, eta horrek planaren *lehenengo maila* osatzen zuen. Prestazio hori *bigarren mailarekin* osatu zen, **Gizarte Larrialdiko Laguntzekin (GLL)** (64/1989 Dekretua); laguntza horiek ez ziren aldi behingoak eta euren helburua gastu arruntak eta bereziak babestea zen, horiek beharrezkoak zirenean gizarte larrialdiko egoerak aurreikusteko, arintzeko edo ekiditeko. Oraindik ere Planeko hirugarren maila zegoen aplikatzeko, hau da, **gizarteratzea**.

Planak **eztabaida** bizia sortu zuen, orain arte iraun duena, honako bi alderdi hauen inguruan:

1. Zerbitzuen unibertsaltasuna versus ekimen positiboak edo jarduketa hautakorra.

Aurreko legearen kasuan ez bezala (gizarte zerbitzuen izaera unibertsala nabarmentzen zuen legea), Planak jarduketa hautakorra proposatzen du, laguntzak beharrezko handieneko biztanleei bidertatzeko, horiek baliabiderik ez dutela frogatu ondoren.

Horrela, alde batetik, unibertsaltasuna hiritar guttien gizarte ongizatearen garapena sustatzearen eta ahalbidetzearen aldetik ulertzen dutenak daude; bestetik, beharrezko handieneko biztanleen aldeko ekintza positiboak sustatu behar direla diotena. Horrenbestez, hiritar guztiak eskuratzeko moduko politikak proposatzen dira, baina horiek, izan ere, beharrezko handiena dutenek jasotzen dituzte; horrela, unibertsaltasun printzipioa osatu egiten da beharrezko handiena dutenei lehentasuna emanez.

2. Kontraprestazioari lotutako edo lotu gabeko prestazioa.

Oinarrizko Errenta eskubide unibertsaltzat defendatzen dutenek ukatu egiten dute kontraprestazioa; "aurreko belaunaldiak pilaturiko kapitalaren, produkzio gaitasunaren eta jakintza zientifiko-

¹¹⁸ 6/1982 Legea, 3. or.

¹¹⁹ 2/1990 legea, maiatzaren 3koa, gizarteratzeko gutxieneko diru-sarrerari buruzkoa, 3. or.

teknikoaren zati bat erabiltzeko gizarte eskubi-dea¹²⁰ da, eta kontraprestazio printzipioa (Oinarritzko Errentari dagokionez) finkatzen dutenek defendatzen dute¹²¹.

Euskadiko Planak eragina izan zuen gainerako autonomia erkidegoetan; horiek, hurrengo urteetan, gutxieneko errenten ereduak ezarri dituzte, ezaugarri desberdinak dituzten ereduak, eta EAren ereduak heltzen da, gaur egun, familia kopururik handienarengana, eta aurrekontuaren zenbatekorik handiena (per capita) ere horrexek bideratzen du.

4. etapa. 1996tik aurrera. Gizarte Zerbitzuei buruzko 2. Legea EAEn

1982ko lege-testua berri beharra, izan ere, gizarte babesean erronka berriak egotearen eraginezkoa da. Alde batetik, langabeziak gora egin du, krisi ekonomikoaren eraginez, eta adineko pertsonen eskariak ere gero eta handiagoak dira, horien bizi-itxaropena luzatzearen ondorioz. Bestalde, emakumeen laneratzearen eraginez, zerbitzu soziokomunitarioak behar dira zaintza beharriaz aurre egiteko.

Gizarte Zerbitzuei buruzko lehenengo Legearen bidez, "prestazio batzuk bermatu"¹²² nahi ziren, eta gainera, unibertsaltasun irizpidea planteatu zen; irizpide hori, aurrerago, Pobreziaren aurkako Borrokaren Plan Integralaren bidez, osatu egin zen ekintza positiboak sartuta.

EAeko **gizarte zerbitzuei buruzko bigarren lege** horrek:

- Eusko Jaurlaritzaren, Aldundien eta udalerrien eskumen banaketa zehaztu du; halaber, maila bakoitzaren eskumenekoa den arloa ere zehazten du.

Horrela, Eusko Jaurlaritzak Legegintza Funtzioa dauka Gizarte Zerbitzuen arloan; Eusko Jaurlaritzak arauzko garapena eta zuzeneko ekintza garatu behar du interes orokorreko programetan, zentroe-

tan edo zerbitzuetan; eta, Foru Aldundiek eta Udalek gizarte zerbitzuen arauak gauzatu behar dituzte.

Eskumen horiek gehiago zehaztu ziren 155/2001 Dekretuaren bidez¹²³, eta horrek lurralde maila bakoitzak eman beharrezko zerbitzuak zehaztu zituen (erantsitako agiria. IV. kapitulua. IV.2 eta IV.3 koadroak).

- Zerbitzuen sistema egituratu du, oinarritzko gizarte zerbitzuak eta gizarte zerbitzu espezializatuak bereizita, gizarte zerbitzuen eskumenak mugatzeko asmoz.

Oinarritzko gizarte zerbitzua gizarte zerbitzuen sistemaren oinarritzko unitatea da eta, inolako diskriminazio barik, biztanle guztiengana zuzentzen da. Helburua ekintzaren garapena da, eta bere eragin-aldeetan gizarte zerbitzuen sistemako bulego desberdinetarako sarbidea koordinatzen eta kudeatzen du. Funtzioak honako hauek dira:

- *Hiritarrak informatzea, baloratzea eta orientatzea, euren gizarte eskubideei eta eskubideok gauzatzeko moduari buruz.*
- *Etterik etxerako laguntza zerbitzuak antolatzea eta ematea.*
- *Gizarteratzea ahalbidetzea, bazterkeriaren prebentzioari arreta eskainita.*
- *Hiritarrak sentsibilizatzea, gizarte beharriaz dagokienez, eta euren partaidetza sustatzea.*
- *Prestazioen tramitazioa kudeatzea.*
- *Informazioa ematea, ezartzen diren jarraibideak aintzat hartuta, eta planifikazio nahiz arrazionalizazio lanetan parte hartzea.*
- *Eratxiki eta garatu ahal duten beste edozein funtzio.*

¹²⁰ Sanzo, Luis. "Van Parijs, Renta Básica y Carta Social. Línea de actuación para el impulso de la Política de Garantía de Ingresos en Euskadi", 118. or. Inguruak, 29, zenb. Revista Vasca de Sociología y Ciencia Política. Bilbo. 2000.

¹²¹ Sanzo, Luis. 121. or.

¹²² Gizarte zerbitzuei buruzko urriaren 18ko 5/1996 Legea, zioen azalpena, 3. or.

¹²³ Gizarte zerbitzuen arloko funtzioak zehazteari buruzko uztailaren 30eko 155/2001 Dekretua.

Gizarte zerbitzu espezializatuek laguntza bereziaren maila osatzen dute. Euren funtzioak honako hauek dira:

- *Talde bereziei prestazioak ematen dizkieten zentroak eta zerbitzuak kudeatzea nahiz hornitzea.*
- *Osasunekoak ez diren prestazio teknikoak ematea, gizarte babeseko sistema arrunten erabilera normalizaturako arazo fisiko edo psikiko handiak dituzten pertsoneri.*
- *Bazterkeria arrisku larria duten taldeen bizi-baldintzak normalizatzeko gizarteratze neurriak sustatzea.*

Arazoa honako honetan oinarritzen da:

- Udal eskumeneko oinarritzko gizarte zerbitzuen definizioa oso orokorra da Legean, eta, horren eraginez, euren helburua eta funtzioak, antolamendua, beste baliabide komunitario batzuekiko erlazioa eta abar oso anbiguoak dira.
- Legeak oinarritzko gizarte zerbitzuen eta zerbitzu espezializatuen artean egiten duen bereizketa oso zurrunda da, mugatu egiten baitu zerbitzuen integrazioa eta erantzukizunen egokitzapena.
- Gizarte zerbitzuen baimenaren, homologazioaren, zehaztapenaren eta ikuskapenaren arauketa egiten du, baita irabazizkoak ez diren borondatezko erakundeen partaidetzaren sustapena ere, eta gainera, zerbitzuak ematen dituzten erakunde pribatuekiko hitzarmenen erabilera proposatzen du, aurreko etapako dirulaguntzen orde.
- Aurreko legearen kasuan ez bezala, gutxieneko konpromisoak ezartzen ditu gizarte zerbitzuen estalduran, baina horiek ez dira ondo zehazten, eta horrela, ezinezkoa da hiritarrek eskubideen eskari eraginkorra egitea.

Aldi honetan, lege hori ez ezik, EAEn honako hauek ere onetsi dira:

- 12/1998¹²⁴ Legea, gizarte bazterkeriari buruzkoa; horrek, EBko joerei jarraituz, gizarteratzeko esku-

bidea jaso du eta hori gizarte babeseko edozein prestazio ekonomiko jaso arren erabil daiteke; **Euskadiko Gizarteratze Planaren** sorrera eragin du eta plan hori, bigarren zirriborroaren ostean, 2003an onetsi zen.

Lege horrek beharrezko gizarte tresnak eta prestazio ekonomikoak arautzeko proposamena egin du, gizarte nahiz lan bazterkeriaren eta bazterkeria pertsonalaren arriskua aurreikusteko, eta bizitza independentea garatzeko baliabiderik ez dutenen gizarteratzea sustatzeko. Horretarako, **prestazio ekonomikoa ez ezik**¹²⁵ (**GGD-Oinarritzko Errenta**), **tresna berezia jasotzen du gizarteratzea lortzeko, hau da, gizarteratze hitzarmena**, ibilbide pertsonalizatua ezartzeko.

Oinarritzko errentaren bidezko prestazio ekonomikoei dagokienez, **familia pobre jasotzaile kopuru estaldura oso zabala** da; izan ere, kotizazio gabeko prestazioak edo EGILen eraginezkoak oinarritzko errentan ezarritakoak baino txikiagoak badira, oinarritzko errenta osagarriaren eraginezko gehigarria dago, familia independentea izanez gero.

Horrenbestez, arau orokor horren salbuespena pertsona heldu ezinduek osatzen dute, baldin eta EGILen oinarritzko errentatik beherako prestazioa jaso eta oinarritzko errenta osagarria jasotzeko eskubiderik ez badute, familiarekin bizi direlako eta, beraz, familia independentea izatearen baldintza betetzen ez dutelako.

Hala eta guztiz ere, **estalitako errentaren mailatik** baloratuta, **balorazio desberdinak** daude hiritarren eskubideetan oinarrituriko errentaren aldekoen (errenta hori urritzat hartzen baitute) eta oinarritzko errenta lana bilatzeko pizgarrizat hartzen dutenen artean; azken horien ustez, errenta hori nazioarteko gutxieneko soldata baino txikiagoa izan behar da. Euskadiko Gizarteratze Planean¹²⁶ errenta hori apurka-apurka handitzeko gomendioa ematen da.

¹²⁴ 8/2000 Legea eta 9/2000 Legea, aldatzen duenak.

¹²⁵ Gizarteratzeko gutxieneko diru-sarrerara arautu duen 198/1999 Dekretua.

¹²⁶ Gizarteratze Sailburuordetza. "Euskadiko Gizarteratze Plana", 2003-2005. 46-47. or.

- **199/1999 Dekretua, gizarteratzeko larrialdiko laguntzak** arautu dituena.
- **1/2000 Dekretua, gizarteratze hitzarmenak** arautu dituena.
- **Abenduaren 27ko 10/2000 Legea, Gizarte Eskubideen Gutunari buruzkoa**; hiritarren eskubideak bertan adierazten dira; lege horretan egindako proposamenaren arabera, hiritar guztiak lan merkatuan sartzeko eskubidea dute eta, gainera, oinarrizko errenta bermatu behar zaie, eskubide horiek gauzatu ahal izateko.
- **182/2000 Dekretua, Auzolan Programa egituratu duena**, bazterkeria egoeran edo horren arriskuan dauden pertsonak laneratzeko.
- **155/2001 Dekretua**, gizarte zerbitzuen arloko funtzioak zehaztu dituena (**Gizarte Zerbitzuei buruzko 5/1996 Legearen bidez garatuta**).

Horrela, EAEn pobrezia-aren eta gizarte bazterkeriaren aurka borrokatzeko dauden tresnak honako hauek dira:

- Oinarrizko errenta, GGD ordeztu duena; Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legean ezarri zen, eta horren onuradunak 23 urtetik gorako pertsonak dira¹²⁷, EAEn erroldaturikoak (gutxienez urtebeteko antzinatasuna), baldin eta baliabide ekonomiko nahikorik ez badute oinarrizko beharrezko aurre egiteko. Ezinbesteko baldintza da beharrezkoaren egoeraren ziurtagiria aurkeztea, oinarrizko errentaren irizpidea kontuan hartuta, eta hori oinarrizko gizarte zerbitzuek egin beharko dute.

Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legea onetsi zenetik, Oinarrizko Errentak NGSri dagokionez duen ehuneko handiagoa izan da urterik urtera; horrela, Justizia, Enplegu eta Gizarte Sailak adierazitakoaren arabera, bi zenbatekoak apurka-apurka hurbildu egin nahi dira. Izan ere, 2004an (txosten hau egiteko erreferentziako urtea), Oinarrizko Errenta NGSren %81ekoa izan zen lehenengo seihilean, eta %76koa bigarrenean (jasotzaile bakarreko bizikidetzaren unitateetarako), Estatuko gobernuak LGSren zenbatekoa urte horretako uztailaren 1ean igo ondoren.

Bestalde, Oinarrizko Errentaren jasotzaileek Foru Aldundien osagarriak jasotzen dituzte, zenbateko desberdinekoak eta baldintza desberdinekoak, lurralde historikoen arabera. 2004ra arte (urte hori ere barne), Gutxieneko Bermeko Laguntza Prestazioa (GBLP) jasotzaile guztiei ematen zaie Bizkaian, lanbide arteko gutxieneko soldatara arteko osagarritzat¹²⁸, eta handitu egiten daiteke, bizikidetzaren unitateko pertsona kopurua aintzat hartzen duen eskalaren arabera; Gipuzkoan ere antzeko zenbatekoak ordaintzen dira, baina beharrezkoa da 60 urte baino gehiago edukitzea; Araban, zenbatekoak oroharreko prezioan finkatu ziren 2001ean, eta txostena egiteko unera arte ez ziren aldatu¹²⁹.

- Oinarrizko beharrezko bereziei aurre egiteko Gizarte Larrialdiko Laguntzak, batez ere etxebizitzari lotutakoak, noizean behin sortzen direnak, gastei aurre egiteko baliabide nahikorik ez

¹²⁷ Hasieran ezartzen den baldintza, 25 urtetik gorakoa izateari buruzkoa, 23 urtera murriztu da, ekainaren 25eko 4/2003 Legea onetsi denean, adin hori gazterien eta, oro har, gizartearen helburuen arabera. *EEGAB*

¹²⁸

EUSKO JAURLARITZAREN OINARRIZKO ERRENTAK ESTATUKO GOBERNUAK FINKATU DUEN LANBIDE ARTEKO GUTXIENEN SOLDATAREKIKO DUEN EHUENKOA

	Oinarrizko Errenta Jasotzaile 1 (12 ordainketa, €)	LGS (14 ordainketa, €)	% OE / LGS
2004 - I	435,17	460,50	81
2004 - II	435,17	490,80	76
Media 2004	435,17	475,65	78,5
2005	505,73	513,00	84,5
2006	549,01	540,90	87

Oharra: 2004an Estatuko gobernuak uztailaren 1etik aurrera handitu egin zuen LGSren zenbatekoa.
Iturria: Eusko Jaurlaritzan eta Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioan oinarritutako landuta.

¹²⁹ 2006tik aurrera, Bizkaian eta Gipuzkoan, Oinarrizko Errentaren zenbatekoak gora egitearen ondorioz, gutxieneko soldataren %100 gainditzen baitu (aparteko ordainketak aintzat hartu barik), osagarria desagertu egin da banakako jasotzaileentzat, eta gainerako kasuetan mantendu egin da. Araban, GBLP bateraezintzat hartzen da Oinarrizko Errentarekin.

duen pertsonentzat (oinarrizko unitate bakoitzean aurrekontuak izatearen arabera).

Gizarte Larrialdiko Laguntzen jasotzailea izateko baldintzak honako hauek dira: 18 urte baino gehiago edukitzea, OEren 1,5etik gorako diru-sarrerarik ez edukitzea (zenbateko hori handitu egiten da, laneko diru-sarrerak edukiz gero) eta EAEn erroldaturik egotea (gutxienez 6 hilabeteko antzinateasuna). GLLak ez dira eskubide subjektiboak, eta beraz, murriztu egiten dira aurrekontu nahikorik ez dagoenean; hori, azken urteotan, arazo larria da, etxebizitzaren prezio garestiaren eraginez laguntza horien hiru laurdenak alokairu gastueta-
ra bideratzen baitira, eta horrela, eskari erreala-
ren erdira heldu ez eta laguntza barik uzten dira Legean ezarritako beste gastu batzuk.

- Gizarteratze Programak, Euskadiko Gizarteratze Planaren barrukoak. Gizarteratzeko, laneratzeko

eta heziketako programak jasotzen dituzte, txertaketako ibilbide pertsonalizatuak planifikatuz, eta, gainera, gizarte zerbitzuei, osasunari edo etxebizitzari loturiko alderdietan ez ezik, eragina dute hezkuntzan, heziketan eta enpleguan ere. Programa horietan, txertaketa enpresen sorrera dago jasota, eta horiek lan arloan babesturiko eremuak izango dira. Tresna hau Auzolan Programaren bidez garatzen da.

Auzolan Programa Oinarrizko Errentaren titularrei zuzenduta dago, baita OErako eskubidearen titularren bizikidetzaren unitateko kideei edo bazterkeria arriskuan dagoen beste edozein pertsonari ere, Gizarteratze edo Laneratzeko Hitzarmen bat sinatuta edukiz gero, gizarteratzea edo laneratzeari ahalbidetzeko. Hasierako heziketa, gizarte erabilgarritasuneko jarduerak bateko lan kontratua, laguntzarako heziketa eta enplegurako heziketa lotuta garatzen da.

3. Inplikaturiko eragile nagusiak

Herrietan inplikaturiko eragileak konparatuta ikusten denez, kontzeptu eta modalitate desberdinak daude. Hala eta guztiz ere, hiru eragile talde nagusik bereiz daitezke:

- **Oinarrizko elkartasun sarea** (familia, laguntzak, etab.).
- **Herri Administrazioa**.
- **Sektore pribatua**, irabazizkoa eta irabazizkoa ez dena.

3.1. Eragile nagusiak Pobreziaren eta Gizarte Laguntzaren Arloan (Gizarte Zerbitzuak)

Aurreko tipologiari jarraituz, honako hauek bereizten dira:

- **Oinarrizko elkartasun sarea** (familia, lagunak, etab.). Gizarte zerbitzuen emaila nagusienetarikoa da, batez ere laguntza pertsonala behar duten taldeen zaintzaren eta laguntzaren arloan: adin txiki-koak, ezinduak, gaixotasun kronikoa dutenak, mendekotasuna duten adineko pertsonak, etab.

Familia, hain zuzen ere, geure inguruan eta herri latinoetan, Ongizate Estatuan sortu diren beharrian berriei erantzuna emateko esfortzu pertsonalik handiena emakumeek egin dute.

Hala eta guztiz ere, gaur egun emakumeek familieren barruan duten eginkizuna eztabaidagarria da, eta horrenbestez, beharrezkoa da zaintzako lana beste modu batera antolatzea, hori gizonen eta emakumeen erantzukizuneko baita. Bestalde, bizi-itxaropena luzatzearen eraginezko zaintza beharrian berriek familiatik kanpoko zerbitzuak behar dituzte.

- **Herri Administrazioa**. Hiritar guztien gizarte babesa bermatu behar du, lege-eremuan ezarritakoaren arabera. Administrazioak gizarte zerbitzuak finantzatu behar dituela onartzen da orokorrean, eta gainera, modu ez hain orokorrean, erabiltzaile-

ek zerbitzuetan parte hartu behar dutela ere onartzen da (euren errentaren arabeko partaidetza).

- **Sektore pribatua**. Azken urteotan, gizarte zerbitzuen hornidura erakunde pribatuen esku jarri da (irabazizkoak eta irabazizkoak ez direnak), eta herri administrazioek, berriz, zerbitzu-emateak, horien kontrola eta finantziarioa arautzeko lanak baino ez dituzte.

– Irabazizkoa ez den sektore pribatuaren

barruan, izen desberdineko erakundeak sartzen dira: gobernuz kanpoko erakundeak, gizarte ekimeneko erakundeak, boluntarioen erakundeak edo hirugarren sektorea, eta horiek Estatuko ekinga osatzen duen erakundetik kanpoko ekinga garatzen dute. Horren adierazpen organiko oso anitza da, 2.1 koadroan adierazitakoaren arabera.

Euren jarduera eta funtzio positiboak ugaritu eta dibertsifikatu egin dira azken urteotan, eta aipagarrienak honako hauek dira:

- Sektore publikoak eta irabazizkoak betetzen ez dituzten beharriari erantzuna emateko gaitasuna.
- Kideei, partaidetzaren bitartez, nolabaiteko onarpena duen gizarte funtzioa eta identitatea ematea.
- Era askotako jarduerak egitea; esaterako, prebentzioa, motibazioa, heziketa, informazioa, jarraipena, bitartekotzat, negoziatioa, solaskidetza, garapenerako lankidetzak, etab.
- Eraginpeko pertsonen presioa egiteko eta euren egoera salatzeko aukera eskaintzea, baita gizarte politikan parte hartzeko aukera ere.

Euren jarduera garatzeari dagokionez, kontraesanak, anbigutasunak eta zailtasunak ere aipa daitezke; adibidez:

- Herri Administrazioarekiko finantza eta erakunde mailako mendekotasun gero eta handiagoa.
- Interes partikularrak eta interes orokorra uzartzeko arazoak.
- Ordezkaritza urria.
- Kolokako lan-baldintzak.
- Eraginpeko pertsonen ordezkaritza urria.
- Dohaintzaren eta elkarrekikotasunaren ahalzko uztea, irabaziak lortu nahi izatearen eraginez.
- Ahalezko manipulazio politikoak.

Irabazi asmorik gabeko elkarteek ekintzari loturiko gizarte erakundearen **modalitate** bat **gizarteratze enpresa** da. Dekretu arautzailearen arabera, lehenengoak 2001ean sortu ziren, baina 90eko hasieratik ere halako enpresak daude. Enpresa-formula egokitu nahi duten elkarteak dira, emaitza ekonomiko positiboak lortu nahi dituzte, baina ez dute irabazi asmorik; euren helburu nagusia, motibazio ekologikoak, kulturalak eta erlijiosoak ez ezik, gizarte eta lan bazterkeriaren aurka borrokatzea da.

Enpresa hauek ez dute errealitate homogeneorik sortzen, eta honako honetan oinarrituz sailka daitezke: "gizarteratzeko pertsonen egonaldiaren denborazkotasuna eta instalatzen diren tarteak, gizarteratze ibilbideen barruan"¹³⁰. Mota desberdinekoak izan daitezke: enpresa finalistak, zailtasun bereziak dituzten pertsonen enplegu mugagabea eskaintzeko; trantsizio enpresak, eskaintza iraunkorreko lanpostuekin, baina pertsonen lanpostuok aldi baterako okupatuta; gizarteratzeko lan enpresak, gizarteratze eta laneratze prozesuetan dauden pertsonak kontratatzen dituztenak, pertsona horiek beste enpresa batzuen esku jartzeko; eta, azkenik, babespeko enpresak, eta horien helburua talde jakinen laneratzea da, handik gutxira enpresa normalizatutzat funtzionatzeko.

Gaur egun eztabaidatzen ari dira babespeko enpresaren eginkizuna, ohiko merkatura igaratzeko "pasabidetzat" jarduteko tresna izateari dagokionez, eta ez dago daturik eginkizun hori egiaztatzeko. Ikuspegi horretatik begiratuta, ohiko enplegurantz orientatzeko erronka dauka; horretarako, ohiko enpreseko bitartekotza lana egin, laneratze ibilbide pertsonalak ezarri, lanpostuan behar diren laguntza guztiak eman eta, azkenik, ezinduen arloan laguntzako enplegua deritzona garatu behar du. Nolanahi ere, "kristalezko kanpai" efektua ekidin behar da, horrek murriztu egiten baititu lan merkatuan sartzeko aukerak, pertsona horien talde handi baten kasuan.

— **Irabazizko sektoreari** dagokionez:

- Alde batetik, *zerbitzuak irabazi asmoz ematen dituzten erakundeak*.

Horiei dagokionez, eztabaida handia sortu da honako hauen artean:

- Irabazizko ekimen pribatuaren eginkizunari dagokionez zalantzak dituztenak, horren kalitatearen edo eskari kaudimenduna osatzen ez duten pertsonak sartzeko aukeraren inguruko zalantzak.
- Gizarte zerbitzuen merkaturia irabazizko sektorearen esku egoteak hobariak sortzen dituela uste dutenak; horien iritzian, horrek erabiltzaileak hautatzeko gaitasuna ematen du, eta horrela, indartu egiten da bezerotzat duten posizioa, gaixotzat edo erabiltzaileztat duten posizioa baino gehiago. Gainera, talde honen ustez, nolabaiteko barne gaitasuna emateak (zerbitzuen artean) eraginkortasun handiagoa sustatzen du sektore osoan.

- Bestalde, *jarduera nagusian irabazizkoak diren erakundeak, baina irabazi asmorik gabeko gizarte intereseko jarduerak garatzen dituztenak, gizarte erantzukizun korporatiboko programen barruan*.

Beste modu batera esateko, bezeroekiko konfiantza handiagoko hurbilketa lortzeko enpresa eta

¹³⁰ López-Aranguren Marcos, Luis M. "Empleo como proceso de autonomía. Nuevas fórmulas"; non: "De la exclusión al empleo, nuevos espacios de participación ciudadana", 107. or. GZLS. Gizarteratzeko eta Laneratze Laguntza Sarea. Madrilgo Erkidegoa, 2002.

finantza jarduketak; horretarako, gizarterako hobia-riak lortzeko interes gaitasuna erakutsi behar da, eta

ez enpresa irabazi ekonomikoak sortzeko interesa bakarrik.

3.1 KOADROA. POBREZIAN ETA GIZARTE LAGUNTZAN (GIZARTE ZERBITZUAK) INPLIKATURIKO ERAKUNDEAK EAEN, TITULARTASUNAREN ARABERA

OINARRIZKO ELKARTASUN SAREA		Familia, lagunak ...				
HERRI ADMINISTRAZIOA		EB	Zuzendaritza nagusiak			
		Estatuko administrazioa	Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa: IMSERSO, GGIN			
		Administrazio autonomikoa	Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Saila. Gizarte Gaietako Sailburuordetza			
			Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Saila. Gizarteratze eta Familia Sailburuordetza			
		Lurralde administrazioak	Arabako Foru Aldundia. Gizarte Ekintza Saila			
			Bizkaiko Foru Aldundia. Gizarte Ekintza Saila			
			Gipuzkoako Foru Aldundia. Giza Eskubide, Enplegu eta Gizarteratze Saila			
		Toki administrazioak	Udalak eta mankomunitateak			
		Enpresa publikoak	Administrazioen babespean sortuta			
		SEKTORE PRIBATUA	IRABAZI ASMORIK GABEA	Elkarteak	Izatezkoak	Euren eraketa arau publikoetan ezarritakoaren arabera formalizatu ez duten elkarteak
					Araub. orokorrekoak	Elkarteen araubide juridiko orokorrari lotutakoak
Araub. berezikoak	Borondatezko mutualitateak					
Zuzenbide kanonikoko elkarteak	Fededun elkarteak, institutu erlijiosoak, bizitza apostolikoko elkart., institutu sekularrak					
Korporazioak	ONCE					
Beste erakunde batzuk	Enpresak eta sindikatuak			Eusko Langileen Alkartasuna Solidaridad de Trabajadores Vascos. ELA/STV Confederación Sindical de Comisiones Obreras de Euskadi. CC.OO Langile Abertzaleen Batzordea. LAB Unión General de Trabajadores de Euskadi. UGT Euskadiko Enpresa Konfederazioa. CONFEBASK, ADEGI, CEBEK eta SEA Confederación Española de Organizaciones Empresariales. CEOE		
					Gizarte Ekonomiako Erakundeak	Euskadi Kooperatiben Konfederazioa. CCE.
						Agrupación de Sociedades Laborales de Euskadi. ASLE
						Gizarte Ekonomiako Espainiako Enpresa Konfederazioa. CEPES
					Erakunde laguntzaileak	Gurutze Gorria
			Erakunde eklesiastikoak		Cáritas	
IRABAZIZKOA	Zerbitzuak ematen dituzten irabazizko erakundeak		Enpresak			
	Jarduera nagusian irabazizkoak diren baina irabazi asmorik gabeko gizarte intereseko jarduerak garatzen dituzten erakundeak (KES programen barruan)		Fundazioak	Ondare errentetatik edo finantziario nahiz kudeaketa konpromisoetatik ateratako baliabideak dituzten erakundeak, interes publikoko helburuak dituztenak Aurrezki Kutxen obra sozialak -Bilbao Bizkaia Kutxa. BBK -Gipuzkoako eta Donostiako Kutxa. KUTXA -Gasteizeko eta Arabako Kutxa. CAJA VITAL KUTXA		
					Enpresa edo finantza arloko beste gizarte ekintzaren bat	
					Mutuak. Gizarte aurreikuspeneko erakundeak	

3.2. *Eragile nagusiak enpleguaren babesaren arloan*

Enplegu politikaren lanketa eta horren finantzia-zioa gehienbat Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioak garatzen ditu, eta horren kudeaketa, berriz, Enplegu Institutu Nazionalak dauka (EIN), orain Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoak (EESP). Hala eta guztiz ere, EAEn helburu horretara bideraturiko ekintzak garatzen dituzten beste erakunde batzuk ere badira (2.2 eta 2.3 koadroak).

Horien artean, aipagarriak dira: Eusko Jaurlaritz, Foru Aldundiak, Udalak eta garapeneko Eskualde Agentziak. Eusko Jaurlaritzak, batik bat, Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzaren Sailaren bidez, Enplegu eta Heziketako programa batzuk kudeatzen ditu, eta, Langairen bitartez (Egailan S.A. sozietatearen mende-koa), orientazioko eta bitartekotzako jarduketak egi-ten ditu.

3.2 KODROA: ENPLEGU ETA HEZIKETA POLITIKAK EAEN

		Lan Ministerioa-EPZ	Eusko Jaurlaritz
EEP	Bitartekaritza, erregistr. eta informaz.	Enplegu bulegoak	LANGAI, LANBIDE
	Orientazioa	EALO - EZI	Euskadiko orientazio zerbitzua
	Okupazio heziketa	EIN, Zentro laguntzaileak	Zentro laguntzaileak
	Enplegu/heziketa programak, esperientziakoak, laneratzekoak	Lantegi-eskolak, enplegu-tailerrak, lanbide-eskolak, Ein-toki korporazioak programa	Dekretuak (sustatzaila berriak, alternantziako heziketa, Junior-enpresa,...)
	Kontratatorako dirulaguntzak	GS hobariak, ezintasuna, autonomoak,...	Enpleguko dekretuak eta programak

3.3 KODROA: LANGEBEZIAREN BABESEAN INPLIKATURIKO ERAKUNDEAK EAEN, TITULARTASUNAREN ARABERA

OINARRIZKO ELKARTASUN SAREA		Familia, lagunak ...		
HERRI ADMINISTRAZIOA		EB	Zuzendaritza nagusiak	
		Estatuko administrazioa	Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa, EIN, orain EESP	
		Administrazio autonomikoa	Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzaren Saila	
		Lurralde administrazioak	Arabako Foru Aldundia. Sail batzuk	
			Bizkaiko Foru Aldundia. Sail batzuk	
			Gipuzkoako Foru Aldundia. Giza Eskubide, Enplegu eta Gizarteratze Saila	
		Toki administrazioak	Udalak eta mankomunitateak	
		Enpresa publikoak	Administrazioen babespean sortutakoak (Egailan, ...)	
SEKTORE PRIBATUA	IRABAZI ASMORIK GABEKOAK	Elkartek	Izatezkoak	Euren eraketa arau publikoetan ezarritakoaren arabera ezarri ez duten elkartek
			Araub. orokorrekoak	Elkarteen arabide juridikoari lotutakoak
			Araub. berezikoak	Borondatezko mutualitateak
		Beste erakunde batzuk	Enpresak eta sindikatuak	Eusko Langileen Alkartasuna Solidaridad de Trabajadores Vascos. ELA/STV Confederación Sindical de Comisiones Obreras de Euskadi. CC.OO Langile Abertzaleen Batzordea. LAB Unión General de Trabajadores de Euskadi. UGT Euskadiko Enpresa Konfederazioa. CONFEBASK, ADEGI, CEBEK eta SEA

3.3 KOADROA: LANGABEZIAREN BABESEAN INPLIKATURIKO ERAKUNDEAK EAEN, TITULARTASUNAREN ARABERA (JARRAIPENA)

SEKTORE PRIBATUA	IRABAZI ASMORIK GABEKOAK	Beste erakunde batzuk		Espainiako Enpresa Konfederazioa. CEOE
			Gizarte Ekonomiako erakundeak	Euskadiko Kooperatiba Konfederazioa. CCE.
				Euskadiko Lan Sozietateen Elkartea. ASLE
				Gizarte Ekonomiako Espainiako Enpresa Konfederazioa. CEPES
	IRABAZIZKOAK	Jarduera nagusizat langabezia- rako babesa dutenak Jarduera nagusian irabazizkoak diren baina irabazi asmorik gabeko gizarte intereseko jarduerak garatzen dituzten erakundeak (KES programen barruan)	Enpresak	
		Fundazioak	Ondare errentetatik edo finantziario nahiz kudeaketa konpromisoetatik ateratako baliabideak dituzten erakundeak, interes publikoko helburuak dituztenak Aurrezki Kutxen obra sozialak -Bilbao Bizkaia Kutxa. BBK -Gipuzkoako eta Donostiako Kutxa. KUTXA -Gasteizeko eta Arabako Kutxa. CAJA VITAL KUTXA	
		Enpresa edo finantza arloko beste gizarte ekintzaren bat Mutuak. Gizarte aurreikuspeneko erakundeak		

Iturria: Geuk landuta.

4. Adierazleak

Pobreziaren eta bazterkeriaren 18 adierazleak aztertu ondoren (Laeken 2001ean ezarritakoak), eta gehienak EAerako erabilgarriak ez direla egiaztatutakoan, aukerako metodologia zehaztu dugu, bi tresna metodologiko konbinatuta.

Lehenengo eta behin, aintzat hartuta ikerketa honen helburua, EAeren, Espainiako estatuaren eta EB-15en arteko konparazioa egiteko aukera ematen duten adierazleak bilatu dira (konparazio kuantitatiboa eta kualitatiboa).

Adierazle horiek aukeratu ondoren, EAeko, Estatu eta EB-15eko (batez bestekoa) balioen konparazio-azterketa egin da. Emaitzak, lortu ere, hiru lurralde mailetan (EAE, Estatu eta EB-15) datu bera konparatuta lortu dira, edo datu bera lurralde maila berean bi aldi desberdinetan konparatuta, eta horrek aurrerapenari edo atzerapenari buruzko ondorioak ateratzeko aukera ematen du.

Era askotako informazio iturriak erabili dira: Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa, Eustat, EIN, Eurostat eta Eusko Jaurlaritzako Planak.

4.1. Adierazle nagusiak Langabeziaren Babesaren Arloan

- EAEn, 2001 eta 2004 bitartean jardura tasak gora egin du (%52,6tik %54,9ra), hala ere, 2004an Estatuak (%55,8) eta EB-15ekoa (%56,7) baino txikiagoa da.
- Langabezia tasari dagokionez, horrek hobekuntza nabaria izan du. Horrela, 2001ean %9,8koa zen (EB-15eko batez bestekoa baino 2,4 puntu gehiago) eta 2004an %7,8koa zen (EB-15ean %8 eta Estatu %10). Hala eta guztiz ere, gazteen langabezia tasa Europakoa baino handiagoa da (%20,4 eta %16,6, hurrenez hurren).
- Iraupen luzeko eta oso luzeko langabezia tasak murriztu egin dira EAEn, 2001 eta 2004 bitartean, eta gainera, Estatuak eta EB-15ekoak baino baxuagoak dira. 2004an, lehenengo kasuan, %2,9koak dira, eta bigarren kasuan %1,4koak; EBn, hurrenez hurren, %3,3koak eta %1,9koak dira.
- Langabeziaren estaldura tasak goranzko joerarekin jarraitu du. 2004an, EUSTATen arabera, %51,4koa

LAEKENEN EZARRITAKO POBRETIA ETA BAZTERKERIA ADIERAZLEAK

	Diruzkoak	Diruzkoak ez direnak
Oinarrizkoak	<ul style="list-style-type: none"> – Errenta tasa baxua transferentzien ostean, generoaren, adinaren, lanbide egoeren eta etxebizitza motaren arabera. – Errenta baxuaren muga, pertsona bakarrek familiantzat eta 2 heldu nahiz 2 haur dituzten familiantzat – Errentaren banaketa – Errenta baxuaren iraupena, generoaren arabera – B. besteko errenta baxuari loturiko desfasea, generoaren arabera 	<ul style="list-style-type: none"> – Iraupen luzeko langabezia tasa, generoaren arabera – Eskualde mailako kohesioa – Kiderik lanean ez duten familietan bizi diren pertsonak – Irakaskuntza goizegi utzi eta heziketak edo hezkuntzarik ez duten pertsonak, generoaren arabera – Bizi-itxaropena jaiotzean, generoaren arabera
Bigarren mailakoak	<ul style="list-style-type: none"> – Errenta baxuaren mugaren inguruko banaketa – Errenta baxuaren tasa, une jakinean – Errenta baxuaren tasa, transferentziak baino lehen, generoaren arabera – Gini koefizientea – Errenta baxuaren iraupena (nazioko b. besteko errentaren %50etik beherakoa), generoaren arabera 	<ul style="list-style-type: none"> – Iraupen luzeko langabeziaren proportzioa, generoaren arabera – Iraupen oso luzeko langabeziaren tasa, generoaren arabera – Hezkuntza maila baxuko pertsona helduak, generoaren eta adin taldeen arabera

zen, eta, Biztanleria Aktiboaren Inkestaren arabera, Estatuko tasatik hurbil dago (%57).

- EAEn emakumeen langabezia tasa gizonena baino handiagoa da, baina 2002 eta 2004 bitartean murriztapen handia izan du (%14,2tik %9,5era). Estatuan, aldi horretan, ia berdin mantendu da (%15 ingurukoa). EB-15ean gora egin du eta 2004an %9,3koa zen. Horrela, gizonen eta emakumeen langabezia tasek berdintzeko joera izan dute EAEn, Estatuan eta EBn baino neurri askoz ere handiagoan.
- Gazteen langabezia tasari dagokionez ikusten denez, generoaren arabera aldeak gero eta txikiagoak dira, baina oraindik ere hortxe daude, ez hainbeste EB-15ean (%17,2koak gizonen kasuan eta %16koak emakumeen kasuan), baina bai Estatuan (%18,7 eta %26,5) eta, ez horrenbestez, EAEn (%18,2 eta %23,3).
- Beste datu interesgarri bat, izan ere, familia eta lana uztartzeko programen barruko gizonen eta emakumeen ehunekoarena da. EAEn, 2002an, %95 inguru emakumeak ziren. 2002 eta 2003 bitartean, gizonen partaidetza murriztu egin zen apur bat

(%5,31tik %4,94ra), eta 2004an gizonen partaidetzak berriro ere gora egin du (%5,12). Hala eta guztiz ere, datuek agerian jarri dutenez, familia eta lana uztartu beharra emakumeek berenganatzen dute ia oso-osorik.

4.2. Adierazle nagusiak Pobreziaren eta Gizarte Laguntzaren Arloan (Gizarte Zerbitzuak)

Pobrezia

- Gizarte Segurantzaren kotizazio gabeko prestazioaren zenbatekoa urtero finkatzen da Estatu osorako eta 2002tik 2004ra hazi egin da, baina batez besteko zenbatekoa txikiagoa da EAEn Estatuan baino (311,76€ eta 320,47€, hurrenez hurren).

Zenbatekoa txikiagoa izatearen zergatia, izan ere, onuradunak beste diru-sarreraren bat edukiz gero (errentaren bat, diru-sarrerak dituen ezkontidea,...) prestazio txikiagoa izatea da.

- EAEn errenta baxuko tasaren azpitik (diru-sarrera baxuak edo ongizaterik eza) dagoen biztanleriaren

4.1 KOADROA: ADIERAZLEAK LANGABEZIAREN BABESAREN ARLOAN, EAEN, ESTATUAN ETA EBN

Langabeziaren aurkako borroka	EAE		Estadua		EB	
	2001	2004	2001	2004	2001	2004
Jarduera tasa	52,6%	54,9%	54,8%	55,8%	56,1%	56,7%
Langabezia tasa	9,8%	7,8%	10,6%	10,8%	7,4%	8,0%
Gazteen langabezia tasa	23,2%	20,4%	21,7%	22,1%	15,1%	16,6%
Iraupen luzeko langabezia tasa (12 hilabete edo gehiago), biztanleria aktiboari dagokionez	4,3%	2,9%	3,9%	3,5%	3,1%	3,3%
Iraupen oso luzeko langabezia tasa (14 hilabete edo gehiago), biztanleria aktiboari dagokionez	2,8%	1,4%	2,3%	1,9%	1,9%	1,9%
Langabeziaren estaldura tasa	34,7%	51,4%	57,7%	57,0%		

Langabeziaren aurkako borroka. Gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak

Gizonen eta emakumeen langabezia tasaren arteko konparazioa	6,8% (G) 14,2% (E)	6,5% (G) 9,5% (E)	7,5% (G) 15,6% (E)	7,9% (G) 14,9% (E)	6,4% (G) 8,7% (E)	7,1% (G) 9,2% (E)
Emakume eta gizon gazteen langabezia tasaren arteko konparazioa, EAEn eta EBn	20,1% (G) 27,0% (E)	23,1% (G) 24,0% (E)	16,8% (G) 28,2% (E)	18,7% (G) 26,5% (E)	13,6% (G) 16,8% (E)	16% (G) 17,2% (E)
Familia eta lan bizitza uztartzeko programetan laguntzak dituzten gizonen eta emakumeen arteko konparazioa	94,69% (E) 5,31% (G)	94,88% (E) 5,12% (G)				

Iturriak: Euskadiko CES eta DATLAN, Eusko Jaurlaritzaren estatistika (Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa, EUSTAT, EIN, EUROSTAT) eta plan batzuetan oinarrituz.

4.2 KOADROA: ADIERAZLEAK POBREZIAREN ARLOAN, EAEn, ESTATUAN ETA EBn

Baliabideen bermea	EAE		Estatua		EB	
	x	x+n	x	x+n	x	x+n
Gizarte Segurantzaren kotizazio gabeko prestazioen batez besteko zenbatekoa (euroak/hilean 12 ordainketatan), 2003 eta 2004	308,63	311,76	313,05	320,47		
Errenta baxuko tasa (diru-sarrerara gutxi edo ongizaterik eza), 2001 eta 2003, Eurostaten Metodologia		16,5%	16%	19%	16%	
Errenta baxuko tasa (pobrezia larria), 2001 eta 2003, Eurostaten Metodologia		3,7%	7%	9%	5%	
Gini koefizientea, 1999 eta 2001	0,3		0,29	0,3	0,3	
Mantenamenduko pobrezia, PGDI Metodologia	2000	2004				
Pobrezia arrisku larriko pertsonak (%)	3,6%	3,5%				
Pobrezia arrisku larriko familiak (%)	5,5%	4,9%				
Pobrezia arrisku larriko familiak (%), familiako pertsona nagusiaren sexuaren arabera	3% (G) 13,3% (E)	2,9% (G) 12,3% (E)				
Ongizate gabeko pertsonak (%)	20,9%	19,8%				
Ongizate gabeko familiak (%)	28,8%	23,6%				
Ongizate gabeko familiak (%), familiako pertsona nagusiaren sexuaren arabera	21,6% (G) 51,9% (E)	18,7% (G) 41,6% (E)				
Pilaketako pobrezia, PGDI Metodologia	2000	2004				
Pilaketako pobrezia arriskuko familiak (%)	2,1%	1,8%				
Pilaketako pobrezia arriskuko biztanleak (%)	2,6%	2,2%				
Oinarrizko errenta eta AES	2000	2004				
Oinarrizko errentaren jasotzaileak (titularrak)	16.550	28.889				
Oinarrizko errentaren prestazioaren zenbatekoa, kide bateko familien kasuan (€)	379,3	426,4 (2003) 435,17 (2004)	2003: 305,39 (Katalunia) 279,74 (Andalusia) 258,04 (Madril)			

Iturriak: Euskadiko CES eta DATLAN, estatistika batzuetan oinarrituz (Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa, EUSTAT, EIN, EUROSTAT).

ehunekoa, Eurostaten metodologiaren arabera, %16,5ekoa izan da 2004an. Estatuan, ehunekoa nahiko altuagoa da (%19), eta EBko batez bestekoa apur bat baxuagoa da (2003an %16).

- EAEn pobrezia larriaren tasatik behera dagoen biztanleriaren ehunekoa, Eustaten metodologiaren arabera, %3,7koa izan da 2004an. EB-15en ehunekoa altuagoa da (2003an %5), eta Estatuan %9koa da.
- Gini koefizienteak herri bateko diru-sarreretan dau den desorekak neurtzen ditu (kide guztiek berdin jasotzen duten gizarte batean 0 eta kide batek diru-sarrerara guztiak, eta gainerakoek ezer ere jaso

ezean 1, hau da, desorekarik handiena), eta indize hori 0,30ekoa da EAEn, hau da, diru-sarreraren banaketan berdintasun maila altua dago. EBko batez bestekoa 0,29koa da.

- Familiak eta pertsonak aintzat hartuta, 2000tik 2004ra bitartean, Eusko Jaurlaritzaren PGDIren metodologiaren arabera, murriztu egin dira bai mantenamenduko pobrezia arriskua (horren bi intentsitate mailetan: pobrezia larria eta ongizaterik eza) eta bai pilaketako pobrezia arriskua edo kapitala.
- Bi aldi horietan eta metodologia bera erabiliz, ikusi da mantenamenduko pobrezia eta pilaketako po-

brezia handiagoak direla familia buruztat emakumeak dituzten familietan, familia buruztat gizonak dituzten familietan baino, baina aldea murriztu egin da (10,3 puntutik 9,4 puntura).

- Oinarrizko errentaren onuradun titularren kopuruak, guztizkoari dagokionez, %74,6ko gorakada izan du EAEn 2001 eta 2004 bitartean (16.550etik 28.889ra). 2003an jasotako zenbatekoa ere apur bat handiagoa da EAEn, Estatuko hiru autonomia erkidego nagusietan baino (Katalunia, Madril eta Andaluzia). Oinarrizko errenta hori ez da pobrezia-aren atarriaren %100era iristen. Hala eta guztiz ere, oinarrizko errentari gizarte larrialdiko laguntzak (GLL) gehitzen zaizkionean estali egiten da pobrezia-aren atarri osoa, eta kasu guztietan %100etik gorakoa da.

Gizarte zerbitzuak

EDNren arabera (enpresa direktorio nagusia), 10.000 biztanleko gizarte zerbitzuen erakunde eta enpresa kopurua bi aldiz handiagoa da EAEn Estatuan baino, eta gainera, goranzko joera dauka. Horrela, EAEn 2004an 10.000 biztanleko 4 enpresa zeuden, eta estatuan 2,1 baino ez. Ezin daiteke gaiari buruzko baloraziorik egin, ez baitago horren gaineko datu kualitatiborik.

Eustaten Gizarte Zerbitzuen Estatistikak beste arlo batzuetan estali gabeko beharrian sozialei

erantzuna emateko baliabidetzat eta jarduketatzat hartzen ditu gizarte zerbitzuak; estatistika horretan dagoen ikuspegia hauxe da:

- 1988tik (estatistika hasteko urtea), zenbait zerbitzu (adibidez, haurtzaindegia eta adin txikien erreformarako zentroak) irten egin dira sistematik, beste erakunde batzuek berenganatu baitituzte. Hala eta guztiz ere, gizarte zerbitzuetarako gastua gero eta handiagoa da, jarduketa berriak garatu direlako; jarduketa horiek, batik bat, prestazio ekonomikoetara eta hirugarren adinera bideratzen dira (esaterako, Pobrezia-aren Aurkako Plana, laguntzako eguneko zentroak, aisialdi zentroak eta beste batzuk). Hain zuzen ere, 2000 eta 2003 bitartean %55,8ko hazkundea izan dute, hau da, 688.720 mila eurotik 1.073.054 mila eurora igaro dira.
- 2003an, gizarte zerbitzuak 1.266 erakunderen inguruan egituratu ziren¹³¹, bertako 2.388 zentroen bitartez¹³². 2.388 zentro horietatik 436 elkarteak dira, 359 zerbitzu tekniko orokorrak hartzen dituzten zentroak dira, 6 orientazio zentroak, 547 eguneko zentroak, 666 egoitzak, 157 enplegu zentroak nahiz enplegu zentro bereziak, eta 217 beste mota batekoak dira. Lagundutako biztanleria motaren arabera¹³³, %43,6k adineko pertsonen laguntzeko dira, %20,6 ezintasuna duten pertsonen laguntzeko, %12,8 bazterkeria duten pertsonen laguntzeko,

¹³¹ Erakundea: gizarte zerbitzuen arloan jarduten duen pertsona fisikoa edo juridikoa, irauteko bokazioa duena, bai berenez edo bai zentroen titulartasun juridikoa bereganatuz.

¹³² Zentroa. Kokaleku independentea eta identifikatzeko modukoa duen azpiegitura materialdun unitatea; bertatik gizarte prestazioak ematen dira gizarte ekintzaren arloko sektore edo azpisektore batentzat edo batzuentzat.

¹³³ Zentroek lagundutako biztanleriaren arabera sailkapena dute:

- Haurtzarora eta gaztarora: adin txikikoak eta beharrian egoeran dauden 0-24 urte bitarteko gazteak; familiako bizitza aktiborik edo ardurakorik ez edukitzea, adin nagusien gatazka-jokabideak eurekin edo familia giro ezegokia sortzen duten beste arazo batzuk.
- Emakumea: gizarte arazo larriak dituzten emakumeak; egoera larriagoa da familia zamak eduki eta bakarrik dauden emakumeen eta indarkeria arazoak dituzten emakumeen kasuan.
- Adineko pertsonak: erretiroaren adina gaindituta eduki eta euren egoera sozioekonomikoa aldatuta duten pertsonak, gaitasun psiko-fisiko gero eta urriagoak dituztenak.
- Ezintasuna duten pertsonak: gizarteratzeko aukerak murriztuta dituzten pertsonak, iraunkorra izan daitekeen gabeziaren baten eraginez.
- Bazterturiko pertsonak: izate eta sustrai loturen apurka-apurkako haustea duten pertsonak; horrela, gizabanakoaren dimentsio soziala eta pertsonala osatzen duten elementuak galdu egiten dira. Talde honen barruan honako azpitaldeak sartzen dira: egoitzarik gabekoak, presoak, preso ohiak, alkoholikoak, drogamenpekotasuna dutenak, gutxiengo etnikoak eta nekez sailkatzeko moduko beste talde batzuk.
- Biztanleria osoa. Aurreko talde guztiak gainditzen dituen arlo batera zuzendutako laguntza jarduerak duten kasu guztiak.

%4,8 hurrei eta gazteei laguntzeko, %4,6 gizarte zailtasun handiko egoeran dauden emakumeei laguntzeko eta %13,7 biztanle guztiei laguntzeko.

- Egoitza kopuruak¹³⁴ %10,4ko hazkundea izan du EAEn, 2001 eta 2003 bitartean, eta 603tik 666ra igaro dira. Plaza kopuru osoak ere gora egin du (16.184tik 18.750era), baita erabiltzaile kopuruak ere (14.793tik 17.113ra), eta langile kopuruak ere bai. Joera horri jarraituz, erabiltzaile eta plaza bakoitzeko gastuak ere gora egin du (4.3 koadroa).

Egoitza eskaintza honi dagokionez, talde bakoitzerako plaza-gabezia jakin behar da, baita etorkizunerako dauden aurreikuspenak ere. Gaur egun, eza gutzen diren datu bakarrak adineko pertsonen taldeari buruzkoak dira, eta datu horiek Eustatek egindako biztanleria proiektioetan oinarritzen dira. 2003an adineko pertsonentzako egoitza plazen estaldura 3,7koa zen (14.550 plaza erabilgarri, 393.200 pertsonako taldearentzat). Egindako kalkuluen arabera, 2015ean 65 urtetik gorako taldean 466.700 pertsona egongo dira, eta horrela, estaldura tasa hori mantentzeko, 12 urte-

an guztira 2.718 plaza sortu beharko dira, edo, beste modu batera esateko, 65 egoitza eraiki beharko dira (horien batez besteko tamaina iraunkorrarekin)¹³⁵.

Estaldura tasa hori Espainiako estatukoaren berbera eta beste herri batzuetakoa baino txikiagoa da: Frantzia (6.7), Holanda (9) edo Danimarka (13). Alemaniak %4,1eko tasa dauka eta, beraz, EAEko egoeratik hurbilago dago.

4.4 KOADROA: ESTALDURA RATIOEN KONPARAZIOA, EGOITZEI ETA ETXEOI LAGUNTZA ZERBITZUEI DAGOKIENEZ, EUROPAKO HERRI BATZUETAN. 2004

Herriak	Plazak egoitzetan	Etxeko zerbitzuak
Frantzia	6,7	12,5
Holanda	9,0	20,0
Alemania	4,1	8,6
Danimarka (1999)	13,0	31,0
Espainia	3,77	3,12

Iturria: Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa. Mendekotasunaren Liburu Zuria, 2005.

4.3 KOADROA: EGOITZEN ADIERAZLE BATZUK, LAGUNDUTAKO BIZTANLERIA MOTAREN ARABERA

	2001					2003				
	Egoit. kop.	Plazak	Erabiltz.	Langil.	Gastua	Egoit. kop.	Plazak	Erabiltz.	Langil.	Gastua
Guztira	603	16.184	14.793	6.723	275.617	666	18.750	17.113	8.610	373.005
Hautzaroa-Gaztaroa	76	977	850	353	20.044	68	917	811	390	25.567
Emakumea	39	280	180	37	1.150	52	331	169	45	1.600
Adineko pertsonak	305	12.125	11.459	5.054	205.739	345	14.550	13.515	6.714	287.724
Ezinduak	89	1.459	1.312	998	35.258	98	1.532	1.462	1.123	42.345
Bazterturiko pertsonak	94	1.343	992	281	13.426	103	1.420	1.156	338	15.769

Iturria: EUSTAT. Gizarte zerbitzuen estatistikak.

Egoitzak zentzu zabalean, hau da, laguntza (iraunkorra edo ez) eta arreta eskaintzen duten zentroak; horren barruan, ostalua, mantenua eta beste zerbitzu osagarri batzuk sartzen dira. Zentro multzo hori oso anitza da (etxe funtzionalak, egoitzak, harrera zentroak, aterpetxeak, babespeko etxebizitzak, etab.), jardueren jasotzaile taldeen beharrezkoak ere askotakoak baitira (babesik gabeko adin txikiak, tratu txarrak jasan dituzten emakumeak, euren moldatzen diren zaharrak, mendekotasuna duten zaharrak, ezindu psikiko sakonak, autistak, ezintasun fisiko eragileak dutenak, etxerik gabek, immigranteak, drogamenpekotasuna dutenak, HIESa dutenak, etab.).

¹³⁴ Mendekotasunaren arabera, zentroak mota desberdinekoak izan daitezke:

- Publikoa: Estatuko Administrazioa eta Gizarte Segurantzak, Administrazio Autonomikoa, Probintziako Administrazioa, Mankomunitateko Administrazioa, Udal Administrazioa.
- Pribatua. Irabazi asmorik gabeko Elkarrekin, Irabazi asmorik gabeko Elkarrekin Federazioa, Fundazio Pribatua, Ongintzako Establezimenduak, Gizarte Ekimeneko Kooperatibak. Irabazi asmorik gabeko beste erakunde batzuk. Pertsona fisikoak, Sozietate Anonimoa, Sozietate Mugatua, Laneko Gizarte Anonimoa, Ondasun Komunitatea, Kooperatibak. Irabazizko beste batzuk.

¹³⁵ Gainera, aintzat hartuta adineko pertsonentzako egoitza eskaintza ez dela nahikoa, taldearen estaldura tasa bikoitzeko nahia dagoenez, benetako beharrezkoak bete ahal izateko, 20.000 plaza berri sortu behar dira, edo beste modu batera esateko, 2015 baino lehen urtero 40 egoitza eraiki beharko dira.

4.5 KOADROA: ENPLEGU ZENTROEI BURUZKO ADIERAZLE BATZUK, ENPLEGU MOTAREN ARABERA

	2001					2003				
	Zentro kop.	Plazak	Erabiltz.	Langil.	Gastua	Zentro kop.	Plazak	Erabiltz.	Langil.	Gastua
Guztira	144	6.722	6.659	5.417	129.440	157	7.081	6.997	5.738	162.335
Enplegu zentroak	39	1.643	1.580	351	13.828	41				
Enplegu zentro bereziak	92	3.833	3.833	4.505	98.073	103	4.088	4.088	4.821	125.863
Zentro mistoak	13	1.246	1.246	561		13				

Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuen Estatistika

• Enplegu zentroen kasuan ikusten denez (okupazio-koak, enpleguko bereziak eta mistoak), 2001etik 2003ra hazkundeak egon dira, bai zentro kopuruan (144tik 157ra) eta bai plaza kopuruan (6.722tik 7.081ra) eta erabiltzaile kopuruan (6.659tik 6.997ra). Azkenik, erabiltzaile bakoitzeko gastu osoak gora egin du eta 19,4 mila eurotik 23,2 mila eurora igaro da.

– Gizarte zerbitzuen arloan diharduten lau erakundetik (gizarte zerbitzuen arloan diharduen pertsona fisikoa edo juridikoa, irauteko bokazioa duena, bai bere bitartez edo bai zentroen titulartasun juridikoa bereganatuz) hiru pribatuak dira eta bat publikoa (ikus 135. oharra).

– Halaber, titulartasun pribatuko zentroak gehienak dira (kokaleku independentea eta identifikatzeko modukoa duten azpiegitura material-dun unitateak; bertatik gizarte prestazioak eskaintzen zaizkie gizarte ekintzaren arloko azpi-

Erakunde publikoak eta pribatuak berezita, gizarte zerbitzuen estatistikak (4.6 koadroa) agerian jarri duenez, 2003an:

4.6 KOADROA: EAEKO GIZARTE ZERBITZUAK. EZAUGARRI OROKORRAK, TITULARTASUNAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA. 2001 ETA 2003

	Araba		Bizkaia		Gipuzkoa		EAE	
	2001	2003	2001	2003	2001	2003	2001	2003
Guztira (Publikoa gehi pribatua)								
Erakundeak	220	240	610	679	329	347	1.159	1.266
Zentroak	448	476	1.071	1.180	696	732	2.215	2.388
Bertako langileria	2.605	3.250	7.313	8.679	5.886	6.926	15.804	18.855
Boluntarioak	2.963	2.718	7.664	7.728	2.827	3.356	13.454	13.802
Gastua (€-ak milat.)	135.447	189.821	398.537	545.494	255.067	337.740	789.051	1.073.054
Finan. publikoa	108.907	146.239	285.732	384.180	159.253	211.476	553.892	741.894
Finan. pribatua	26.540	43.582	112.805	161.314	95.814	126.264	235.159	331.160
Publikoa								
Erakundeak	60	61	137	139	114	113	311	313
Zentroak	252	259	332	345	336	348	920	952
Bertako langileria	1.689	1.853	2.272	2.390	1.432	1.632	5.393	5.875
Boluntarioak	—	—	33	26	117	105	150	131
Gastua (€-ak milat.)	112.856	146.793	238.926	314.658	141.310	177.757	493.093	639.209
Finan. publikoa	100.822	132.787	226.706	299.758	121.517	155.428	449.046	587.973
Finan. pribatua	12.034	14.006	12.220	14.901	19.794	22.329	44.047	51.236
Privado								
Erakundeak	160	179	473	540	215	234	848	953
Zentroak	196	217	739	835	360	384	1.295	1.436
Bertako langileria	916	1.397	5.041	6.289	4.454	5.294	10.411	12.980
Boluntarioak	2.963	2.718	7.631	7.702	2.710	3.251	13.304	13.671
Gastua (€-ak milat.)	22.591	43.027	159.610	230.835	113.756	159.983	295.958	433.845
Finan. publikoa	8.085	13.452	59.025	84.422	37.736	56.048	104.846	153.921
Finan. pribatua	14.506	29.575	100.585	146.414	76.020	103.935	191.112	279.924
Biztanleak	286.387	295.786	1.122.637	1.139.002	673.563	685.596	2.082.587	2.120.384

Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuen Estatistika.

sektoreei), baina horien proportzioa %60ra murriztu da.

- Gizarte zerbitzuko langile kopurua 18.855 pertsonakoa da eta erregistraturiko boluntario kopurua 13.802koa da; horien %99k zentro pribatuekiko lankidetzan dihardute.
- Gizarte zerbitzuetan inbertituriko hamar eurotik zazpi kutxa publikotik datoz eta hiru erakunde pribatuetatik. Bestalde, 2003an biztanle bakoitzeko gastua 506 €-koa izan zen (2001ean 381,98€).
- Zentro pribatuen finantziazioaren %64 pribatua da eta gainerako %36, berriz, sektore publikotik dator.

Lurralde historikoen araberako azterketan desberdintasunak ikusten dira.

• Araba

- Erakundeen %19 eta zentroen %20. Zentroen erdia baino gehiago publikoak dira.
- Titulartasun pribatuko zentro bakoitzeko profesionalen batez bestekoa 6,4koa da, eta hori zentro publikoen kasuan baino txikiagoa da (7,1).
- Boluntario kopururik handieneko lurraldea da (biztanle guztien %0,9). Titulartasun pribatuko zentroetako lankideak dira guztiak.
- Gizarte zerbitzuetara biztanle bakoitzeko gasturik handiena duen lurraldea da; guztira 641,7€ (Bizkaian baino 162,8€ gehiago pertsona bakoitzeko).
- Gastuaren %77 sektore publikoak finantzatzen du.

• Bizkaia

- Erakundeen erdia baino gehiago eta zentroen ia erdia lurralde honetan kokaturik daude.
- Ekimen pribatuak lurralde honetan izan du garapenik handiena. Izan ere, 10 zentrotik 3,5 titulartasun publikokoak dira eta 6,5 titulartasun pribatukoak. Proporzio hori mantendu egiten da zentroetako profesioaletan ere.
- Lurralde honetako biztanle bakoitzeko gastua 478,9€-koa da (hiru lurraldeetako zenbatekorik txikiena).

- Finantziazioa batez ere sektore publikotik dator (10€-tik zazpi). Gainera, lurralde honetan zentro publikoek kapital pribatuaren ehunekorik txikiena erakartzen dute (%4,7).

• Gipuzkoa

- EAeko erakundeen %27,4 eta zentroen %30 lurralde honetan daude. Zentrorik gehienak titulartasun pribatukoak dira. Hala eta guztiz ere, modalitate horretan langile guztien %76 daude, eta horrela, zentro publikoek profesionalen batez besteko askoz ere txikiagoa dute, zentro pribatuetako batez bestekoari dagokionez.
- Biztanle bakoitzeko gastua 492,6€-koa da, Bizkaikoa baino handiagoa, baina Arabakoa baino txikiagoa.
- Aipagarria da sektore pribatutik iritsitako finantziazioa, %37,5 (Bizkaian %29,5 eta Araban %22,7).

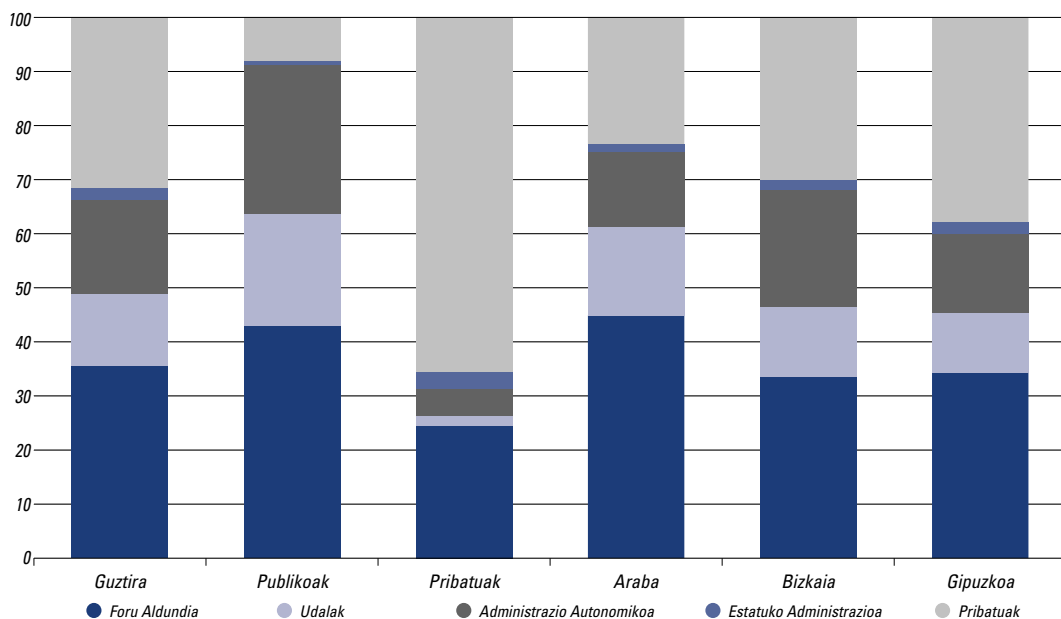
Hiru lurraldeetako egoera laburtzeko, esan daiteke Araban dagoela eredurik publikoena, biztanleko gasturik handiena eta finantziazio publikoaren ehunekorik handiena; Bizkaia beste muturrean dago eta Gipuzkoa, berriz, bien bitarteko egoeran.

EAeko Gizarte Zerbitzuen finantziazioaren ezaugarriak zehatzago aztertuta ikusten denez, zentro publikoen sarea batik bat Foru Aldundiek (%44), Eusko Jauriaritzak (%27) eta Udalek (%21) finantzatzen dute. Lorturiko finantziazio publikoa %92koa da eta gainerako %8 iturri pribatuetatik iritsitako diru-sarrerak dira, salmenten eta prestazioen kontzeptuan lortutakoak. Zentro pribatuen %35, bestalde, Administrazioaren dirulaguntzen eta hitzarmenen bidez finantzatzen dira. Diru-sareren iturri publiko nagusiak Foru Aldundiak dira (gutzizkoaren %25), eta gainerako %10 herri administrazioetatik dator. Ekarpen pribatuari dagokionez, %48 salmentetatik eta prestazioetatik dator, %7 erakundeen fondoetatik, %4 dohaintza partikularretatik eta gainerakoa beste zenbait iturritatik.

Gizarte-ekintzak EAEn eta Estatuan

Gizarte politikan gero eta garrantzi handiagoa hartzen ari den eragile nagusietariko bat (azken bi urteetako ekarpen ekonomikoek izandako hazkundea-

4.1 GRAFIKOA. FINANTZIAZIOA JATORRIAREN ARABERA, TITULARTASUNA ETA LURRALDEA AINTZAT HARTUTA (% 2003)

ren ondorioz) Aurrezki Kutxen gizarte-ekintzak dira. EAEn garatzen ari diren lana ezagutzeko, egindako inbertsioen azterketatxoa egin eta Estatuak jasotzen dituenekin konparatuko ditugu.

EAEko hiru Aurrezki Kutxek, 2004an, 114,6M€ko zenbatekoa (2002an 128,1 M€) bideratu zuten gizarte-ekintzara, eta beraz, biztanle bakoitzeko gastua 55,5€-koa izan zen. Beste modu batera esateko, EAEko hiru gizarte-ekintza nagusien zuzkidura ekono-

mikoak eta pertsona bakoitzeko gastua murriztu egin dira.

Estatuan, biztanle bakoitzeko gastua erdia da, 29,3€-koa (4.7 koadroa).

EAEko Kutxek laguntza eta osasun arloan egindako inbertsioa gastu osoaren %31,8koa izan zen 2004an (2002an %19,8), eta beraz, biztanleko gastua 17,7€-koa izan da (2002an 12,3€-koa). CECAk arlo

4.7 KOADROA: EAEko HIRU GIZARTE EKINTZA NAGUSIEN ZUZKIDURA EKONOMIKOA. PERTSONA BAKOITZEKO GIZARTE GASTUA

		Euroak milatan		Euros/Perst.	
		2002	2004	2002	2004
BBK	Gastua guztira	81.469	61.647	72,17	54,6
	Laguntza-osasun arloa	20.226 (24,8%)	25.840 (41,9%)	17,92	22,9
VITAL KUTXA	Gastua guztira	12.125	12.079	44,01	43,8
	Laguntza-osasun arloa	1.146 (9,5%)	2.523 (20,9%)	4,16	9,2
KUTXA	Gastua guztira	34.589	40.834	52,30	61,7
	Laguntza-osasun arloa	4.033 (11,7%)	8.109 (19,8%)	6,10	12,3
Euskadiko Aurrezki Kutxak Guztira	Gastua guztira	128.183	114.560	62,05	55,5
	Laguntza-osasun arloa	25.405 (19,8%)	36.472 (31,8%)	12,30	17,7
Espainiako Aurrezki Kutxen Konfederazioa (CECA)	Gastua guztira	1.069.000	1.163.498	26,87	29,3
	Laguntza-osasun arloa	251.433 (23,5%)	332.088 (28,5%)	6,32	8,3

Iturria: Vital Kutxa, Kutxa eta CECA. 2002ko eta 2004ko memoriak.

horretan egindako inbertsioaren ehunekoa apur bat txikiagoa da, %28,5, eta biztanle bakoitzeko gastua erdia da, 8,3.

EAEko hiru Aurrezki Kutxen artean 2002an biztanle bakoitzeko gasturik handiena egin duena (gizarte jardueretan) BBK izan da (72,17€). Kutxak biztale bakoitzeko egindako gastua 52,3€-koa izan da eta Vital Kutxak egindakoa 44,01€-koa. Hala eta guztiz

ere, 2004an egoera aldatu egin da, eta biztanle bakoitzeko gasturik handiena Kutxak egin du (61,7€), gero BBK-k (54,6€) eta azkenik Vital Kutxak (43,8€).

Alderik handienak hiru aurrezki kutxa bakoitzak laguntza eta osasun arlora bideraturiko gastuan ikusten dira. BBKren gastua biztanle bakoitzeko 22,9€-koa izan da 2004an, Kutxarena 12,3€-koa eta Vital Kutxarena 9,2€-koa.

5. Langabezia eta Gizarte Bazterkeria funtzioen azterketa zehatza

5.1. Langabezia: Enplegu politika aktiboak eta pasiboak EAEn

Europako Kontseiluak, Lisboan, EBren estrategia orokorraren funtsezko ardatz bihurtu zuen gizarteratzea. Horrenbestez, gailur horretatik hona arreta berezia jarri zaio gizarte politikaren eta enplegu politiken arteko erlazioari.

Gizarte bazterkeriaren eta pobrezia-aren aurkako borrokan aurrera egiteko, kalitateko enpleguak sortu behar dira eta, gainera, baliabideak, eskubideak, ondasunak eta zerbitzuak biztanle guztien esku egon behar dira. Gizarte bazterkeriari aurre egiteko neurriek aukera eman behar dute edozein pertsonak bere beharrianak bete ahal izateko, soldatapeko enpleguaren eta gizarte integrazioaren bidez.

Atal honetan, lehenengo eta behin, EAEn egoera aztertuko dugu, EBri eta Estatuari dagokionez. Eta, bigarrenaz, EAEn enplegu politika aktiboak eta pasiboak aztertuko ditugu.

5.1.1. EAEn egoera, Lisboan enpleguaren arloan ezarritako helburuei dagokienez

Enplegu tasa

2002ko urtarrilean aldaketa bat egon zen, Biztanleria Jardueraren Arabera Inkesta lantzeko metodologian (BJA, Eustat), baita Biztanleria aktiboaren Inkestan ere (BAI, EIN). Urte horretatik aurrera langabetuaren definizio berria finkatu zen, Europako Batzordearen Araudian ezarritakoa (1897/2000). Ordura arte, langabetuak, Lanaren Nazioarteko Erakundeak (LNE) emandako definizioaren arabera, erreferentziako astean lan egin ez (enplegurik ez edukitzeagatik) eta lan bila ari ziren eta lan egiteko prest zeuden pertsonak ziren.

Horrela, gaur egun, langabetuak inkesta egin aurreko lau asteetan enplegua bilatzeko kudeaketa aktiboak egin dituzten pertsonak baino ez dira. Kudeake-

ta aktiboak, berriz, enpleguaren bilaketari loturikoak dira; esate baterako, lehenengoz erregistratzea, eskariaren datuak gaurkotzea, eskaintzari buruzko informazioa lortzea, etab., eta talde horretatik kanpo gelditzen dira jarduera administratibo hutsak, adibidez, txartela zigilatzea edo heziketa ikastaroak egitea. Hortaz, 2002ko datuak eta lehenagokoak ez dira zuzenean konparatzeko modukoak, eta kontuz ibili behar da da langabetuen eta horiei loturiko pertsonen zifretan lorturiko hazkundeei dagokienez.

Datuak aztertuta ikusten denez:

- Enplegua duen biztanleriaren zifrek joera positiboa dute eta langabetu kopuruak behera egin du EAEn. 2004an, EAEn langabezia tasa %7,8ra murriztu zen (Estatuko tasa baino 3 puntu gutxiago). EBko batez bestekoarekin konparatuta, aldeak txikiagoak dira urterik urtera; horrela, 1998ko 8,4 puntuko aldetik 2004ko 0,4 puntuko aldera igaro gara (5.1 koadroa).
- EAEn emakumeen langabezia tasa gizonena baino handiagoa da: %9,5 eta %6,5, hurrenez hurren. Hala ere, 2004an murriztu egin da langabezia dauden emakumeen eta gizonen kopurua.
- EAEn gazteen langabezia tasa %23,5ekoa izan da 2004an, EBko batez besteko tasa baino 6,9 puntu handiagoa (%16,6), eta Estatukoa baino 1,4 puntu handiagoa. Emakumeen kasuan, tasa hori gizonena baino 0,9 puntu handiagoa da EAEn. Emakume gazteen langabezia tasa, hala ere, EAEn baino 2,5 puntu handiagoa da Estatuan. Aldiz, gizonen kasuan tasa hori Estatukoa baino 4,4 puntu txikiagoa da (%18,7 eta %23,1). Ikusi 5.2 koadroa.
- Iraupen luzeko langabeziaren tasa (%2,9) 2004an 0,3 puntu txikiagoa da Europako batez besteko baino (%3,3), eta Estatukoa baino 0,6 puntu txikiagoa. Tasa hori, EBko herrien arteko handienetakoa izan ondoren, azken urteetan nabarmen murriztu da EAEn (5.2 koadroa).

5.1 KOADROA. LANGABEZIAREN BILAKAERA EAEn, EBn eta ESPAINIAN (1998-2004)

		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
EAE	Guztira	17,8	15,5	13,7	9,8	8,3	8,6	7,8
	Gizonak	12,0	10,6	9,5	6,8	5,7	6,5	6,5
	Emakumeak	26,4	22,6	19,9	14,2	12,1	11,5	9,5
EB-15	Guztira	9,4	8,7	7,8	7,4	7,7	7,9	8,1
	Gizonak	8,2	7,9	6,7	6,4	6,9	7,0	7,1
	Emakumeak	11,1	10,9	9,2	8,7	8,7	9,2	9,2
Espainia	Guztira	18,8	15,3	13,4	10,6	11,5	11,3	10,8
	Gizonak	11,2	11,2	9,5	7,5	8,0	8,2	7,9
	Emakumeak	21,8	18,7	19,8	15,5	16,4	15,1	14,9

Iturria: Eustat. EIN eta Eurostat.

Lurralde historikoen arabera, 2004an langabezia tasarik handiena Bizkaian egon da (%8,5), gero Gipuzkoan (%7,4) eta azkenik Araban (%6,1). Aldiz, langabetu kopuruan murriztapenik handiena (2003ko tasari dagokionez) Araban egon da (%24,3), gero Bizkaian (%7,6) eta azkenik Gipuzkoan (%6,2). Ikusi 5.3 grafikoa.

Jarduera tasa

EAEn jarduera tasa, Estatukoarekin batera, EBko tasarik baxuena da. EAEn %54,9koa da (Estatuan %55,8koa) eta ehuneko hori EBko batez bestekoa baino 1,8 puntu beherago dago. Hori emakumeen jarduera tasa baxuaren eraginezkoa da; izan ere, ema-

5.2 KOADROA. ESTATUEN LANGABEZIA TASA, GENEROAREN ETA ADINAREN ARABERA. 2004

	Garapen tasa			Gazteen langabezia tasa			Iraupen luzeko langabezia tasa		
	Guztira	Gizonak	Emakume.	Tasa	Gizonak	Emakume.	Tasa	Gizonak	Emakume.
Belgika	7,8	7,0	8,8	20,4	18,9	22,1	3,8	3,4	4,3
Danimarka	5,4	5,1	5,6	8,4	8,6	8,1	1,2	1,1	1,2
Alemania	9,5	8,7	10,5	15,1	15,3	14,9	4,9	4,4	5,6
Grezia	10,5	6,6	16,2	26,9	19,1	36,3	5,6	3,0	9,4
Espainia	10,8	7,9	14,9	22,1	18,7	26,5	3,5	2,3	5,3
Frantzia	9,7	8,8	10,7	21,8	20,8	23,0	3,9	3,5	4,4
Irlanda	4,5	4,9	3,9	8,4	8,9	7,8	1,6	2,0	0,9
Italia	8,0	6,4	10,5	23,6	20,7	27,2	4,0	2,9	5,5
Luxenburgo	4,2	3,4	5,3	18,1	13,6	23,0	1,1	0,8	1,5
Holanda	4,6	4,3	4,8	8,0	7,9	8,1	1,6	1,5	1,6
Austria	4,5	3,9	5,2	9,5	9,3	9,9	1,3	1,2	1,4
Portugal	6,7	5,9	7,6	15,4	13,6	17,7	3,0	2,6	3,4
Finlandia	8,8	8,7	8,9	20,7	22,0	19,4	2,1	2,3	2,0
Suedia	6,3	6,5	6,1	16,3	15,7	16,9	1,2	1,4	1,0
Erresuma Batua	4,7	5,1	4,2	12,1	13,4	10,7	1,0	1,2	0,6
EB	8,0	7,1	9,2	16,6	16,0	17,2	3,3*	2,9*	3,7*
EAE	7,8	6,5	9,5	23,5	23,1	24,0	2,9	2,2	3,9

Iturriak: EBko datuak: Eurostat. EAEko datuak: Eustat, BJA (Gazteen Langabeziari buruzkoak izan ezik).

(*) EB-15eko datuak 2003koak.

5.3 KOADROA. LANGABEZIA TASAREN BILAKAERA (1998-2004)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Araba	13,8	13,8	11,6	9,2	7,0	7,8	6,1
Bizkaia	20,5	18,0	16,8	13,5	9,7	9,3	8,5
Gipuzkoa	15,1	12,3	9,5	8,3	6,8	7,9	7,4
EAE	17,8	15,5	13,7	11,1	8,3	8,6	7,8

Iturria: Eustat. BJA.

kumea apurka-apurka lan merkatuan sartzen joan arren eta, beraz, jarduera tasak 2003koari dagokionez nolabaiteko hobekuntza izan badu ere (EAEn %45,2 2004an), Europako batez bestekoa (%48,1) baino 2,9 puntu beherago dago, eta Espainiako batez bestekoa (%44,6) baino 0,6 puntu gorago (5.4 koadroa).

5.4 KOADROA. JARDUERA TASA. 2004

	UB-15	Espainia	EAE
Gizonak	65,8	67,7	65,3
Emakumeak	48,1	44,6	45,2
GUZTIRA	56,7	55,8	54,9

Iturria: EB-15: Eurostat. 2003ko datuak.
EAEko datuak: Eustat.
Espainiako datuak: BAI (EIN).

Lurralde historikoen arabera, aipagarria da 2003-2004 aldiko bilakaera: Bizkaian jarduera tasa 0,8 puntu hazi da, %52,9ra iritsi arte; Gipuzkoan eta Araban, ostera, tasa hori murriztu egin da: Gipuzkoan %57,1etik %57ra igaro da, eta Araban %59,7tik %58,1era (5.5 koadroa).

5.1.2. Enplegu politika pasiboak: Langabezia prestazioak EAEn

Langabeziako prestazioak, izan ere, Administrazioak langabetuei ematen dizkien laguntzak dira, pertsona horiei diru-sarrera batzuk eskaintzeko; izan ere, dena delakoagatik lanpostua galdu dute, bai aldi baterako edo bai behin betiko. Halaber, lanean ibili arren lanaldia eta, horrela, soldata murriztuta duten

pertsonei ematen dizkien laguntzak ere badira. Langabeziako bi prestazio mota daude:

- **Kotizaziopeko prestazioak** (langabezia osoaren edo partzialaren eraginezkoak): langabetuei bideratuta. Prestazio horiek jasotzeko, beharrezkoa da langileak alde aurretik kotizazioa egitea Gizarte Segurantzaren lege ezarritako aldirian. Prestazio horiek langileen eta enpresaburuen kuotekin finantzatzen dira. Gutxi gorabehera, soldata errearen %60-70ekoak dira.
- **Laguntzako prestazioak**: hauen barruan langabeziako sorospena eta Nekazaritzako Araubide Bereziko langileen sorospena sartzen dira. Kotizaziopeko prestazioaren zenbatekoa baino txikiagoa den prestazio ekonomikoa da, eta gainera, Gizarte Segurantzari osasun laguntzarako kotizazioa egiten zaio; halaber, 52 urtetik beherako kasuan, erretiroko kontigentziarako kotizazioa ere egiten zaio. Jasotzaileak langabeziaren prestazioak agortu eta beharrian egoera jakinetan dauden pertsonak dira. Gainera, beste egoera batzuk ere aintzat hartzen dira, adibidez, hobeturiko ezintasunak, espe-txetik irteerakoak eta itzulitako emigranteak. Prestazio horiek aurrekontu orokorren bidez finantzatzen dira.

Testuinguru honetan, Gutxieneko Soldatak¹³⁶, gizarte prestazio askorako erreferentziako funtziotzat (besteak beste, langabeziaren prestazioa, langabeziaren sorospena eta Nekazaritza Araubide Bereziko langileen sorospena), berebiziko garrantzia dauka.

5.5 KOADROA. JARDUERA TASA GENEROAREN ETA LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA. 1998-2004

	Guztira	Gizonak	Emakumeak	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa
1998	53,1	65,8	41,2	58,7	51,2	54,2
1999	53,9	65,9	42,5	59,1	51,9	54,9
2000	53,4	66,0	41,5	58,5	51,7	54,0
2001	53,4	65,5	41,9	58,6	51,6	54,1
2002	54,0	65,8	42,8	59,0	51,9	55,4
2003	54,7	65,9	44,3	59,7	52,1	57,1
2004	54,9	65,3	45,2	58,1	52,9	57,0

Iturria: Eustat. BJA.

¹³⁶ Langileen Estatutuari buruzko Legeko Testu Bategineko 27. artikuluan ezarritakoaren arabera, LGS Estatuko gobernuak finkatu behar du, sindikatuei eta enpresei kontsulta egin ondoren; horretarako, gainera, aintzat hartuko ditu Kontsumoko Prezioen Indize Orokorra (KPI), batez besteko produktibitate nazionala, lanak errenta nazionalen duen partizipazioaren hazkundera eta abagune ekonomiko orokorra.

Gobernuak, azken urteotan, KPIren aurreikuspen ofiziala erabili du LGS gaurkotzeko elementutzat, indize erreala erabili beharrean. Bi indize horien arteko egokitzapenik ez egitearen ondorioz, LGSren eskuratzeko-ahalaren galera egon da, eta beraz, baita horri loturiko gizarte prestazioen galera ere, 1996-2004 bitarteko aldian, eta hori %6,6koa dela kalkulatu da.

Egoera hori aldatu egin da ekainaren 25eko Errege Lege Dekretua promulgatu denean, LGSren arauketa arrazionalizatze eta horren zerbatekoa handitzeko. Alde batetik, 3/2004 ELD horrek handitu egin du LGSren zerbatekoa (%6,6), 2004ko uztailearen 1etik aurrera, eta bestetik, aldatu egin ditu gizarte prestazioen errentak eta sortzapenak kuantifikatzeko erabilitako erreferentziako irizpideak. Horrela, LGS (2004ko uztailearen 1etik aurrera) ez da prestazio bazuatarako (adibidez, langabeziaren prestaziorako) erreferentziako indizetzat erabiltzen, eta "ondore anitzeko errentaren adierazle publikoa" (OAEAP) sortu da (LGSk baino zerbateko txikiagoa). 2004an, eta uztailearen 1etik aurrera, LGS hileko 490,8€-koa da eta IPREM, berriz, hileko 460,5€-koa.

Adierazleak aintzat hartuta, langabeziako prestazioen onuradun kopurua, lehen aipaturiko enplegu-zifretan egon den bilakaera positiboaren ondorioz, murriztu egin da 1994-2000 bitarteko aldian. Izan ere, 1994ko 69.700 jasotzaileetatik 2000ko 36.600 jasotzaileetara igaro da. Hala eta guztiz ere, 2001etik

aurrera joera hori apurtu egin da, eta jasotzaile kopurua hazi egin da 2004ra arte (43.243 pertsona). Ikusi 5.6 koadroa.

Estaladura tasa (langabeziaren prestazioen bat jasotzen duten langabetuen proportzioa), 2004an, %60,6koa da, EIN-EESPK emandako datuen arabera. Beraz, oro har, mantendu egin da EAEn 1997an hasitako goranzko joera.

Estatu mailan, estaladura tasaren bilakaera antzekoa da, hau da, 1997tik aurrerako hazkunde iraunkorra egon da. Hala ere, EAEn eta Estatuaren arteko aldea handia da, EINek langabeziari buruz bildutako datuen arabera: EAEn 20,6 puntu beherago dago, Estatu estalduraren tasa baino (2004an).

Sexuaren arabera, 2004an onuradunen %45,6 emakumeak ziren (2003an eta 2005ean ehunekoak, hurrenez hurren, %45,6 eta %47,6 dira).

Prestaziorik gehienak kotizaziopekoak dira. Horrela, 2004an, laguntzako prestazioen ehuneko guttizkoaren %31,7koa izan zen, eta kontribuziopekoen ehunekoak %68,3koa izan zen (5.7 koadroa). Kontribuziopeko prestazioaren eguneroko batez besteko zerbatekoak %6ko hazkundera izan du 200-2004 bitarteko aldian, eta 23,39 eurokoa da (5.8 koadroa).

5.9 koadroko datuek agerian jarri dutenez, langabeziako kotizaziopeko prestazioen jasotzaileen %50 baino gehiagok prestazio horiek 15-24 hilabetetan

5.6 KOADROA. LANGABEZIAKO PRESTAZIOEN ONURADUNAK (URTEKO BATEZ BESTEKO ESTADISTIKAK) EAEN ETA ESTATUAN

	EAE			Estatua		
	Onuradunak	Langab. (EIN)	Estaladura tasa ⁽¹⁾	Onuradunak	Langab. (EIN)	Langabezia tasa ⁽¹⁾
1994	69.700	140.290	49,7	1.759.400	2.647.022	66,5
1995	56.100	130.897	42,9	1.458.800	2.448.961	59,6
1996	50.500	119.353	42,3	1.342.300	2.275.402	59,0
1997	46.500	112.052	41,5	1.240.800	2.118.733	58,6
1998	41.700	97.496	42,8	1.130.100	1.889.500	59,8
1999	38.700	85.904	45,1	1.051.800	1.651.617	63,7
2000	36.600	77.744	47,1	1.042.700	1.557.567	66,9
2001	37.000	73.334	50,5	1.099.600	1.529.900	71,9
2002	39.960	73.450	54,4	1.195.400	1.621.517	73,7
2003	41.221	73.438	56,1	1.206.700	1.657.617	72,8
2004	43.243	71.402	60,6	1.262.400	1.670.617	75,6

Iturria: Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa

⁽¹⁾ EINen arabera. Langabetuen 2003ko eta 2004ko batez besteko zifrak behin-behinekoak dira

5.7 KOADROA. LANGABEZIA PRESTAZIOEN JASOTZAILIEN URTEKO BATEZ BESTEKOA, SEXUAREN ETA PRESTAZIO MOTAREN ARABERA

	Kotizaziopeko prestazioak		Laguntzako prestazioak		Prestazioak guztira*	
	Gizona	Emakumea	Gizona	Emakumea	Gizona	Emakumea
2003	15.129	12.560	7.300	6.219	22.442	18.779
2004	16.401	13.120	6.856	6.596	23.527	19.716

* Laneratzeko errenta aktiboa barne.
Iturria: EIN.

5.8 KOADROA. KOTIZAZIOPEKO PRESTAZIOEN ONURADUNEN URTEKO BATEZ BESTEKOA ETA ONARTURIKO BATEZ BESTEKO ZENBATEKO LIKIDOA

	Guztira		Langabezia guztira		Langabezia etetea		Langabezia partziala	
	Onuradunak	Eguneroko B.B. Zenbat.	Onuradunak	Eguneroko B.B. Zenbat.	Onuradunak	Eguneroko B.B. Zenbat.	Onuradunak	Eguneroko B.B. Zenbat.
2002	24.512	22,08	24.402	22,16	105	26,83	5	14,56
2003	27.690	22,60	27.367	22,55	316	26,66	7	15,70
2004	29.521	23,39	29.141	23,35	372	26,15	8	15,52

Iturria: EIN.

jasotzeko eskubidea dute. Hala eta guztiz ere, guztizkoaren erdia baino gehiago (kontsumituriko aldiari dagokionez) ez da 6 hilabetetik igarotzen.

Kotizaziopeko prestazioen onuradunei buruzko datuek (enpresatik kanporatzeko zergatiaren arabera) agerian jartzen dutenez, lortzeko zergati nagusia aldi baterako kontratua amaitzea da (onuradunen %45 inguru). Bigarrenez, kaleratzea dago, langabeziaren babeserako eta enplegua hobetzeko sistema berrituzko premiazko neurriei buruzko 45/2002 Legea aplikatuz (2002 eta 2004 bitartean goranzko tasa, %9,8tik

%24,1era igarota), hirugarrenez, enplegu arauketa edo lan harremanaren amaiera (%8,6tik %11ra, 2002 eta 2004 bitartean); eta laugarrenez, amortizazioko zergati objektiboen eraginezko kaleratzea (gizarte epaitegiaren esku-hartze barik).

Langabeziaren sorospenaren onuradunen azterketak agerian jarri duenez (laginaren aldiaren arabera), 5.11 koadroan azalduko aintzat hartuz, sorospen hori 1-6 hilabete bitarteko aldiari jasotzen dutenen kopurua %25ekoa da. Ehuneko horrek beherantzko joera dauka, 21 hilabetera arteko aldiak gora egin

5.9 KOADROA. KONTRIBUZIOPEKO PRESTAZIOAREN ONURADUNAK EAEN, ESKUBIDEKO ETA KONTSUMITURIKO ALDIAREN ARABERA. DATOS A 31/12

Hilabeteak	Eskubideko aldia							Kontsumituriko aldia								
	2002		2003		2004		02-04 aldak.	2002		2003		2004		02-03 aldak.	03-04 aldak.	
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%		Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%			
≤ 4	2.514	9,8	2.655	9,1	2.594	8,6	3,2	12.651	49,2	14.382	49,4	14.071	46,7	13,7	-2,2	
5-6	2.714	10,5	2.758	9,5	2.815	9,3	3,7	3.465	13,5	3.755	12,9	3.926	13,0	8,4	4,6	
7-8	2.325	9,0	2.405	8,3	2.225	7,4	-4,3	2.245	8,7	2.448	8,4	2.597	8,6	9,0	6,1	
9-10	1.850	7,2	2.134	7,3	1.962	6,5	6,1	1.738	6,8	1.984	6,8	2.162	7,2	14,2	9,0	
12	1.837	7,1	1.986	6,8	1.918	6,4	4,4	1.496	5,8	1.870	6,4	1.957	6,5	25,0	4,7	
14	1.529	5,9	1.666	5,7	1.723	5,7	12,7	1.065	4,1	1.219	4,2	1.739	5,8	14,5	42,7	
15-16	1.306	5,1	1.537	5,3	1.632	5,4	25,0	878	3,4	1.005	3,5	1.191	4,0	14,5	18,5	
18	1.132	4,4	1.417	4,9	1.471	4,9	29,9	774	3,0	863	3,0	935	3,1	11,5	8,3	
20	943	3,7	1.267	4,4	1.458	4,8	54,6	654	2,5	750	2,6	706	2,3	14,7	-5,9	
21-22	1.303	5,1	1.730	5,9	1.925	6,4	47,7	576	2,2	599	2,1	614	2,0	4,0	2,5	
≥ 24	8.278	32,2	9.532	32,8	10.409	34,5	25,7	189	0,7	212	0,7	234	0,8	12,2	10,4	
GUZTIRA	25.731	100,0	29.087	100,0	30.132	100,0	17,1	25.731	100,0	29.087	100,0	30.132	100,0	13,0	3,6	

Iturria: EIN.

5.10 KOADROA. KONTRIBUZIOPEKO PRESTAZIOAREN ONURADUNAK EAEN, ENPRESA UZTEKO ZERGATIAREN ARABERA. 12/31KO DATUAK

	2002		2003		2004		02-03 aldak.	03-04 aldak.	02-04 aldak.
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%			
Bidegabeko kaleratzea, administr. adiskidetas. aktaren bidez	4.703	18,3	2.336	8,0	1.395	4,6	-50,3	-40,3	-70,3
Enplegu arauketa. Lan harremana etetea	101	0,4	364	1,3	258	0,9	260,4	-29,1	155,4
Enplegu arauketa. Lan harremana amaitzea	2.221	8,6	3.053	10,5	3.309	11,0	37,5	8,4	49,0
Enplegu arauketa. Lanaldia murriztea	10	0,0	3	0,0	8	0,0	-70,0	166,7	-20,0
Erabateko ezintasun iraunkorra	22	0,1	12	0,0	14	0,0	-45,5	16,7	-36,4
Aldizkako finakoaren aldi baterako amaitzea	724	2,8	864	3,0	832	2,8	19,3	-3,7	14,9
Enpresaburuaren erretiroa, heriotza edo ezintasuna	119	0,5	145	0,5	173	0,6	21,8	19,3	45,4
Probako aldiko lan harremanaren ebazpena	188	0,7	235	0,8	294	1,0	25,0	25,1	56,4
Administrazio harremanaren amaiera	67	0,3	62	0,2	53	0,2	-7,5	-14,5	-20,9
Ageriko ezgaitasunaren eraginezko kanporatzea (52 a, b, d, e art.). Gizarte epaitegiak esku hartu barik	131	0,5	129	0,4	194	0,6	-1,5	50,4	48,1
Ageriko amortizazioaren eraginezko kanporatzea (52 c art.). Gizarte epaitegiak esku hartu barik	2.161	8,4	2.238	7,7	1.992	6,6	3,6	-11,0	-7,8
Mugikortasun geografikoren eragin. borondatezko ebazpena	58	0,2	44	0,2	51	0,2	-24,1	15,9	-12,1
Lan baldintzak aldatzearen ondoriozko borondatezko ebazp.	109	0,4	87	0,3	103	0,3	-20,2	18,4	-5,5
Bidezko zergatiaren ondoriozko borondatezko ebazpena	22	0,1	35	0,1	13	0,0	59,1	-62,9	-40,9
Itzulitako emigrantea	26	0,1	20	0,1	11	0,0	-23,1	-45,0	-57,7
Beste batzuk					274	0,9			
Enplegua sustatzeko aldi baterako kontratuaren amaiera	16	0,1	8	0,0	12	0,0	-50,0	50,0	-25,0
ABLE kontratuaren amaiera	317	1,2	314	1,1	283	0,9	-0,9	-9,9	-10,7
Aldi baterako beste kontratu mota batzuen amaiera	11.821	45,9	13.062	44,9	13.332	44,2	10,5	2,1	12,8
Gizarte epaitegiko adiskidetzea	112	0,4	78	0,3	71	0,2	-30,4	-9,0	-36,6
Bidegabeko kaleratzea, gizarte epaitegiaren epaiaren bidez	226	0,9	141	0,5	128	0,4	-37,6	-9,2	-43,4
Baliogabeko kaler., gizarte epaitegiaren edo autoaren bidez	20	0,1	9	0,0	15	0,0	-55,0	66,7	-25,0
Bidezko diziplina-kaleratzea, gizarte epaitegiaren epaiaren bidez	29	0,1	33	0,1	34	0,1	13,8	3,0	17,2
Bidezko kaleratzea, gizarte epaitegiaren epaiaren bidez, zergati objektiboen ondorioz (52 a, b, c art.)	5	0,0	9	0,0	8	0,0	80,0	-11,1	60,0
Bidezko kaleratzea, gizarte epaitegiaren epaiaren bidez, zergati objektiboen ondorioz (52 c art.)	10	0,0	7	0,0	7	0,0	-30,0	0,0	-30,0
45/2002 Legearen arabera kaleratzea	2.511	9,8	5.788	19,9	7.260	24,1	130,5	25,4	189,1
Espetzetik irteerakoak	2	0,0	11	0,0	8	0,0	450,0	-27,3	300,0
GUZTIRA	25.731	100,0	29.087	100,0	30.132	100,0	13,0	3,6	17,1

Iturria: EIN.

ahala, eta inflexio puntutik aurrera onuradun kopuruak berriro ere gora egiten du, baina joeran zerra-puntu bat ikusten da, gutxi gorabehera 26 hilabetera iristean.

Sorospenak enpresatik kaleratzeko zergatiaren arabera duen onuradun kopuruari dagokionez, aipagarria da (beste guztien gainetik) 52 urtetik gorako-entzako sorospena, eta horrek, gainera, goranzko

5.11 KOADROA. LANGABEZIA SOROSPENAREN ONURADUNAK, KONTSUMITURIKO ALDIAREN ARABERA. 12/31KO DATUAK

Hilabeteak	2002		2003		2004		2002-04 aldak.
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	
1-3	2.246	16,4	2.288	17,3	2.391	17,7	6,5
4-6	1.406	10,3	1.400	10,6	1.421	10,5	1,1
7-9	1.279	9,3	881	6,6	943	7,0	-26,3
10-12	882	6,4	942	7,1	757	5,6	-14,2
13-15	704	5,1	698	5,3	633	4,7	-10,1
16-18	587	4,3	624	4,7	653	4,8	11,2
19-21	430	3,1	438	3,3	533	3,9	24,0
22-24	433	3,2	527	4,0	601	4,4	38,8
25	1.476	10,8	1.254	9,5	1.474	10,9	-0,1
26	850	6,2	864	6,5	672	5,0	-20,9
27	1.584	11,6	1.326	10,0	1.316	9,7	-16,9
28	1.804	13,2	2.008	15,2	2.136	15,8	18,4
GUZTIRA	13.681	100,0	13.250	100,0	13.530	100,0	-1,1

Iturria: EIN.

5.12 KOADROA. LANGABEZIA SOROSPENAREN ONURADUNAK EAEn, ENPRESATIK KALERATZEKO ZERGATIAREN ARABERA. 12/31KO DATUAK

	2002		2003		2004		02-04 aldak.
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	
Itzulitako immigranteei emandako sorospena	402	2,9	161	1,2	112	0,8	-72,1
<45 urtekoentzako sorosp., kotizaziop. prest. amaizteagatik,							
<6 hilabete erantzukizunekin	378	2,8	384	2,9	382	2,8	1,1
21 hilab. sorosp. kotizaturiko aldia 180-359 egun familia erantzukizunekin	546	4,0	529	4,0	520	3,8	-4,8
6 hilab. sorosp. kotizaturiko aldia 180-359 egun familia erantzukizun barik	1.102	8,1	1.106	8,3	992	7,3	-10,0
<6 hilab. sorosp. kotizaturiko aldia 90-179 egun familia erantzukizunekin	6	0,0	14	0,1	19	0,1	216,7
Espetxetik askatzeko sorospena	168	1,2	137	1,0	124	0,9	-26,2
Ezintasun egoera ikuskatzearen eraginezko sorospena	2	0,0	3	0,0	1	0,0	-50,0
Aldizkako sorospen finkoa, kotizaziopekoaren amaiera	2	0,0	2	0,0	7	0,1	250,0
Aldiz. sorosp. fink. kontrib. erag. ez. kotizaturiko aldia							
180-360 egun	69	0,5	60	0,5	35	0,3	-49,3
Aldiz. sorosp. fink. kontrib. erag. ez. kotizaturiko aldia							
<180 egun	1	0,0	1	0,0			
<45 urterako sorospena kotizaziop. amaiera >=6 hilabete erantzukizunekin	711	5,2	848	6,4	921	6,8	29,5
<45 urterako sorospena kotizaziop. amaiera >=12 hilabete erantzukizun barik	88	0,6	93	0,7	92	0,7	4,5
<45 urterako sorospena kotizaziop. amaiera >=6 hilabete erantzukizunekin	158	1,2	166	1,3	191	1,4	20,9
<45 urterako sorospena kotizaziop. amaiera >=6 hilabete erantzukizunekin	105	0,8	124	0,9	110	0,8	4,8
Gizart. errenta aktiboa aurrekariekin (781/2001 EDko 2.1 art.)	336	2,5					
>52 urteko sorospena, hasiera egunetik erretiroa arteko eskubide egunak	9.204	67,3	9.373	70,7	9.455	69,9	2,7
>45 urterako sorospen berezia, kotizaziopekoaren amaiera 24 hilabete	96	0,7	90	0,7	91	0,7	-5,2
Gizart. errenta aktiboa aurrekari barik (781/2001 EDko 2.2 art.)	217	1,6	1	0,0			
Gizarteratze Errenta Akti. (GEA), ezinduk ez diren iraupen luzeko langabetu.	81	0,6	135	1,0	388	2,9	379,0
GEA ezinduentzat	4	0,0	11	0,1	47	0,3	1.075,0
GEA itzulitako immigranteentzat	1	0,0	1	0,0			
GEA generoko indarkeriaren biktimenzat	4	0,0	4	0,0	9	0,1	125,0
GEA babes agindua duten generoko indarkeriaren biktimenzat			7	0,1	34	0,3	
GUZTIRA	13.681	100,0	13.250	100,0	13.530	100,0	-1,1

Iturria: EIN.

tasa dauka; hain zuzen ere, 2004an guztizkoaren %69,9koa izan zen. 5.12 koadroa.

5.1.3. Enplegu politika aktiboak EAEn

Enplegu Politika Aktiboen (EPA)¹³⁷ helburua langabetuen lanpostua lortzeko baldintzak erraztea da, baita lanpostuen kalitatea hobetzea ere.

Horien barruan, era askotako neurrien multzo heterogeneoa sartzen da; esate baterako, heziketa, enpleguaren sustapena, lan malgutasuna eta balio-niztasuna, edo informazioa eta orientazioa, eta helburua, izan ere, pertsona horien "enplegarritasuna" sustatzea da.

EAEn kasuan, erakunde guztiek EPAei ematen dieten garrantzia handia izan arren, eszenatokia konplexua da. Horrela, eskumenaren titulartasuna EAEk eduki arren (Autonomia Estatutua dela bide), hori Estatuko Administrazioak betearazten du¹³⁸; izan ere, oraindik ez zaio administrazio autonomikoari transferitu, Espainiako estatuko gainerako 16 AAEEn kasuan bezala (Enplegurako laguntza programen eta Enplegu Lanbide Heziketaren nahiz Enplegu Zerbitzu Publikoaren funtzioen kudeaketa egiten dutenak, Ceuta eta Melilla hiri autonomoen kasuan izan ezik).

Horrenbestez, lehen esan dugunaren arabera, enplegu politikaren lanketa eta horren finantziaketa, batez ere, Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioak gau-

¹³⁷ Ikuspegi zabalagoa eta zehatzagoa edukitzeko, kontsultatu "Enplegu politika aktiboak EAEn eta Ebn". Ikerketa eta Txosten Bilduma. EAEko CES, 2004.

¹³⁸ Estatutak lan legeriari buruzko eskumen soila dauka, AAEetako organoek hori gauzatzearen kalterik gabe (Espainiako konstituzioa, 149.1.7 artikulua).

zaten ditu, eta horren kudeaketa Enplegu Institutu Nazionalak dauka esleituta (EIN), orain Estatuko Enplegu Zerbitzu Publiko deritzonak (EESP).

Hala eta guztiz ere, horiek "Autonomia Erkidegoen garapen ekonomikoa sustatzeko" bidetzat hartzen direnez, "politika ekonomiko nazionalak adierazitako helburuen barruan" (Konstituzioko 148.13 art.), EAEn (zeharreko bidez baten bidez) funtzio horiek Eusko Jaurilaritzak, Foru Aldundiek, udalerriek eta Garapeneko Eskualde Agentziek ere egiten dituzte.

Horrela, EESPk EAEn EPAetan egindako gastuaren %75 baino gehiago kudeatzen du, eta politika horiek Estatuko Administrazioak, Gizarte Segurantzak eta Europako Gizarte Fondoak finantzatzen dituzte. Bestalde, Administrazio Autonomikoak kudeaturiko politika aktiboen multzoa EAEn egindako EPAen gastu osoaren %11ra iristen da, horri dagokionez, %55 Eusko Jaurilaritzak eta %40 Europako Gizarte Fondoak finantzatzen dituzte.

"Enplegu politika aktiboak EAEn eta EBn, Euskadiko CES (2004) ikerketan adierazitakoaren arabera:

- EPAetan egindako gastu osoaren ehunekoa, BPGri dagokionez, EAEn EBko batez bestekoa baino apur bat txikiagoa da (%0,64 eta %0,75, hurrenez hurren), baina bertako zenbait herriketako baino handiagoa: Luxenburgoko (%0,055), Erresuma Batua (%0,18), Grezia (%0,26), Portugal (%0,37), Italia (%0,44) eta Austria (%0,5). Pertsona aktibo bakoitzeko batez besteko gastua ere txikiagoa da EAEn (272€), EBn baino (371€). Eta EAEn partaide bakoitzeko batez besteko gastua EB-15eko herrien arteko txikiena da.
- Gastuaren osaketari dagokionez, EAEn EPAetan egindako gastuaren erdia enplegua sustatzeko programetara bideratzen da (%56 enplegu pizgarriak, %22 heziketa, %5,5 enpleguaren zuzeneko sorrera, etab.). EBn gastuaren banaketa orekatuagoa da (enplegu pizgarriak %17, heziketa %31,2, enpleguaren zuzeneko sorrera %24,9, etab.).
- Partaideen aldetik, EAEn EPA programetan parte hartzen duten pertsonen erdia baino gehiago emakumeak dira (%52), eta EBn ehunekoa %33koa da. Emakumeen partaidetza tasarik handienak Portugalen, Suedian, Finlandian eta Austrian daude, eta

gero EAEn. Halaber, EAEn EBn baino 25 urtetik beherako gazteen partaidetza handiagoa dago EPA programetan.

Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioak-EESPk garaturiko politika aktiboak

(a) EESPk garaturiko lan bitartekotzak ekintzak

EESP, politika pasiboak kudeatzeaz gain (langabeziako prestazioen onarpena eta ordainketa), lan merkatuko bitartekotzan ardura nagusia duen organismo ere bada.

Hala eta guztiz ere, EESPrekin lankidetzan diharduten irabazi asmorik gabeko erakundeak ere badira, eta horiek legez onartuta daude lan merkatuaren barruan bitartekotzat jarduerak egiteko. Hain zuzen ere, EAEn 12 lankidetzako agentziek garatzen dute funtzio hori.

EESPk egindako kontratuen edo erregistraturiko enpleguen kopuru osoa 2004an 768.270ekoa izan da EAEn, aurreko urtean baino 45.600 gehiago. 5.1 grafikoa.

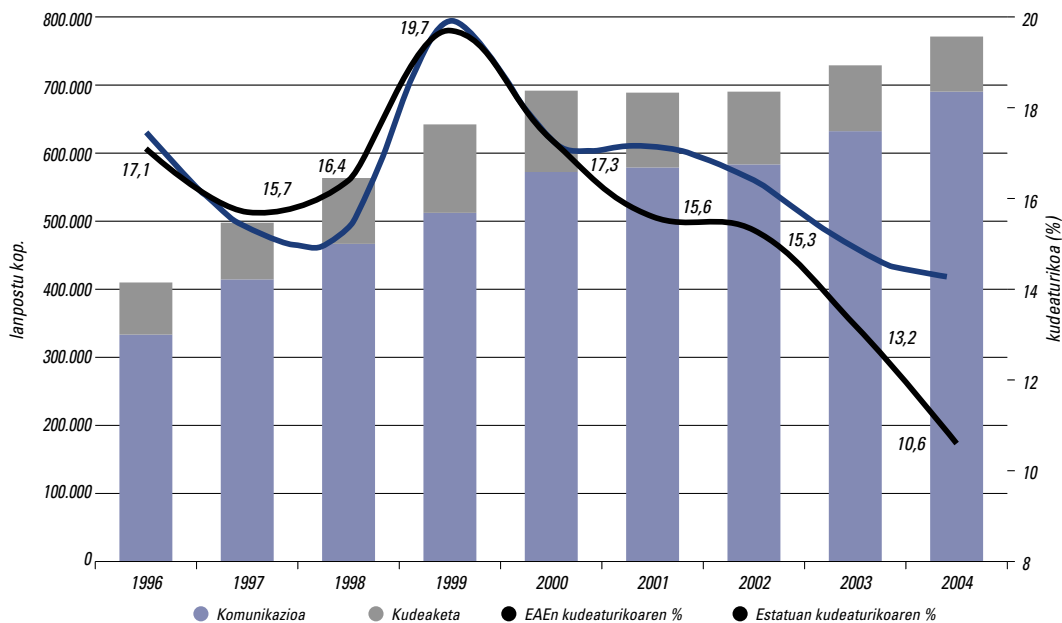
Enplegu horietako gehienak erregistroaren aurreko pausotzat jakinarazten zaizkio EESPrri, eta organismo horrek zuzenean kudeatzen dituenek behar bada izan dute bosgarren urtez jarraian. 2004an guztira 81.519 enplegu izan dira, 2003an baino %14,6 gutxiago, eta Estatu osoan %6,3ko hazkundea egon da.

(b) Orientazioa: Irabazi asmorik gabeko enplegu agentziak eta enplegurako nahiz autoenpleguko laguntzarako orientazio zerbitzuak

EESPk bere Enplegu Bulegoen bidez ematen duen beste zerbitzu bat enplegua bilatzeko orientazioa eta laguntza da.

Arlo horretan, Enplegu Zerbitzu Publikoekin honako hauek jardun dezakete lankidetzan: Enplegurako eta Autoenplegurako Lanbide orientazioko (EALO) Zentro laguntzaileak. Erakunde horiek euren nortasun juridikoa dute eta ez dute irabazi asmorik, euren eginkizuna inoren eta norberaren konturako

5.1 GRAFIKOA. EESP-EINEN ERREGISTRATURIKO LANPOSTUAK, LANPOSTU BIDEAREN ARABERA

Iturria: EESP-EIN (Informatika eta Estatistika Zuzendariord. Nagusia).

enplegu aukerak hobetzeko ekintzak egitea da, Enplegu Bulegoan inskribaturiko enplegu eskatzaileentzat.

2004an, EAEn enplegua eskatu zuten 21.513 pertsonak laguntza motaren bat jaso zuten enplegurako orientazio ekintzen multzoaren barruan, eta horrek %6ko hazkundea adierazten du aurreko urterari dagokionez; Arabako tasa -%20koa da. Beherakada hori, berriz, bai EESPk lagundutako onuradun kopuruan eta bai, batik bat, Erakunde Laguntzaileek lagundutako kopuruan gertatu da, eta horiek halako ekintza guztien %85 egiten dituzte. 5.13 koadroa.

(c) Lanbide heziketako, enplegu-heziketako, esperientziako eta laneratzeko ekintzak

Langabeturiko langileentzako lanbide heziketako jarduketak Lanbide Heziketa eta Laneratze Planaren bitartez egiten dira, baita Lantegi Eskolen nahiz Lanbide Etxeen Programen, Sustapen eta Garapen unitateen eta Enpresa Ekimeneko Zentroen bitartez ere.

EESPk lanbide heziketako ekintzak egiten ditu, eta horiek Enplegu Heziketako Zentroetan ematen ditu (EAEn lau: Gasteiz, Lasarte, Basauri eta Sestao); gainera, erakunde kudeatzaileekiko lankidetzak hitzarmenen edo programa-kontratuen bidez, Zentro La-

5.13 KOADROA. ENPLEGURAKO ETA AUTOENPLEGUKO LAGUNTZARAKO LANBIDE ORIENTAZIOKO EKINTZEN ONURADUN KOPURUA

	EESP			Erakunde laguntzaileak			Guztira		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Araba	1.146	904	703	3.968	3.986	3.196	5.114	4.890	3.899
Bizkaia	2.418	1.275	1.453	10.399	10.995	10.459	12.817	12.270	11.912
Gipuzkoa	2.607	887	807	5.704	4.839	4.895	8.311	5.726	5.702
EAE	6.171	3.066	2.963	20.071	19.820	18.550	26.242	22.886	21.513

Iturria: EESP (Informatika eta Estatistika Zuzendariordetza Nagusia).

guntzaileetan egindakoak finantzatzen ditu, homologaturiko heziketa espezialitateetan.

Guztira, EESPK 2004an amaituriko 1.112 ikastaro finantzatu ditu, 2003an baino %9,3 gehiago, baina 2002an baino gutxiago, aurreko urtean hazkunde handia izan ondoren. Halaber, ikastaro horietan parte hartzen duen pertsona kopuruak (ebaluazio positiboarekin hezitakoak) gorakadaxoa izan du 2003ari dagokionez, eta bosturtekoaren batez bestekoa mantendu da, 2002an hazkunde handia izan ondoren. Guztira, 2004an, 13.010 pertsona hezi dira ebaluazio

positiboarekin, eta 17.197 alta egon dira. Urte horretan, iraupen luzeko langabeziak %29ko beherakada izan du eta 25 urtetik beherakoen nahiz emakumeen kopuruak gora egin du, 2003an behera egin ondoren. 5.14 eta 5.15 koadroak.

Enplegu eta heziketako heziketa jarduera mistotzat, EESPK EAeko 3 Lanbide Etxeak, Lantegi Eskolak eta Enplegu Lantegiak ere finantzatzen ditu, 25 urtetik beherako gazte langabetuei zuzenduta daude, laneratzeko eta gizarteratzeko zailtasun bereziak dituzten gazteei zuzenduta. 5.16 koadroa.

5.14 KOADROA. EINEK EAEN EMANDAKO IKASTAROK, ZENTROAREN ARABERA ⁽¹⁾

		Guztira	Enplegu heziketako zentroak	Zentro laguntzaileak
2002	EAE	1.191	93	1.098
2003	Araba	121	4	117
	Bizkaia	575	62	513
	Gipuzkoa	322	38	284
	EAE	1.018	104	914
2004	Araba	132	4	128
	Bizkaia	689	40	649
	Gipuzkoa	291	4	287
	EAE	1.112	48	1.064

⁽¹⁾ 2003an amaitutakoak. Ez dira zenbatu 2004an jarraitu duten ikastarok.
Iturria: EESP (Informatika eta Estatistika Zuzendariordetza Nagusia)

5.15 KOADROA. EESP-EINEK EAEN EMANDAKO HEZIKETA IKASTAROETAKO PARTAIDEAK

	2002		2003		2004	
	EAE	EAE	EAE	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa
Altak urtean	19.997	16.420	17.197	2.083	10.645	4.469
Ebaluazio positiboarekin hezita (1)	15.791	12.940	13.010	1.585	7.806	3.619
Iraupen luzeko langabetuak	2.829	2.451	1.741	145	1.219	377
25 urtetik beherakoak	3.870	3.171	3.946	517	2.447	982
30 urtetik beherakoak	8.421	7.059	7.415	928	4.568	1.919
Emakumeak (2)	1.188	459	686	6	7	673
Iraupen luzeko langabetuak %	17,9	18,9	13,4	9,2	15,6	10,4
25 urtetik beherakoak	24,5	24,5	30,3	32,6	31,4	27,1
30 urtetik beherakoak	53,3	54,6	57,0	58,6	58,5	53,0
Emakumeak (2)	7,5	3,6	5,3	0,4	0,1	18,6

⁽¹⁾ Salbuetsita daude ebaluazio negatiboa izan duten ikasleak, ikastaroan zehar baxa hartu dutenak (enplegua lortzeagatik edo dena delakoagatik) edo urtea amaitu ondoren heziketan jarraitu dutenak

⁽²⁾ Ebaluazio positiboarekin amaitu eta ordexkaritza urriko espezialitateetan hezi diren emakumeak baino ez dira zenbatzen.
Iturria: EESP-EIN (Informatika eta Estatistika Zuzendariordetza Nagusia).

5.16 KOADROA. LANTEGI-ESKOLETAKO ETA LANBIDE-ETXEETAKO PARTAIDEAK EAEN

	Guztira			Lantegi-eskola			Lanbide-etxea*-enplegu-lantegia		
	Guztira	Gizonak	Emakumeak	Guztira	Gizonak	Emakumeak	Guztira	Gizonak	Emakumeak
2003	1.103	610	493	254	213	41	849	397	452
2004	1.112	634	478	226	188	38	886	446	440

Iturria: EESP-EIN (Informatika eta Estatistika Zuzendariordetza Nagusia).

(d) Enplegua sustatzeko programak: Gizarte Segurantzaren kotizazioan enplegua sustatzeagatik dauden hobariak

Enplegua sortzeko laguntzaren arloan dauden programen artean (Lan eta Gizarte Gaietako ministroaren dirulaguntza duten programak), enplegua sustatzeko hobaria da aipagarriena, EAEn egindako EPA guztien artean baliabiderik gehien biltzen dituen programa. Laguntza horien helburua egonkortasuna sustatzea (kontratazio mugagabearen bidez) eta, aldi berean, zailtasunik handienak dituzten taldeei laguntzea da (iraupen luzeko langabetuak, emakumeak, gazteak, ezinduak eta berrogeita bost urtetik gorako langileak).

45/2002 Legeak handitu egin zituen langabetu talde batzuen kontratazio mugagabea egiteko pizgarriak, eta, harrezkero, kontratazioarako pizgarri horien erabilerak hazkunde iraunkorra hasi zuen; 2004an 162.910 mila eurokoak izan dira, aurreko urtean baino %10,2 gehiago, aintzat hartuta 2003an %14,9ko hazkundera izan zutela eta 2002an ere %13,8ko hazkunde handia izan zutela. Langile onura-

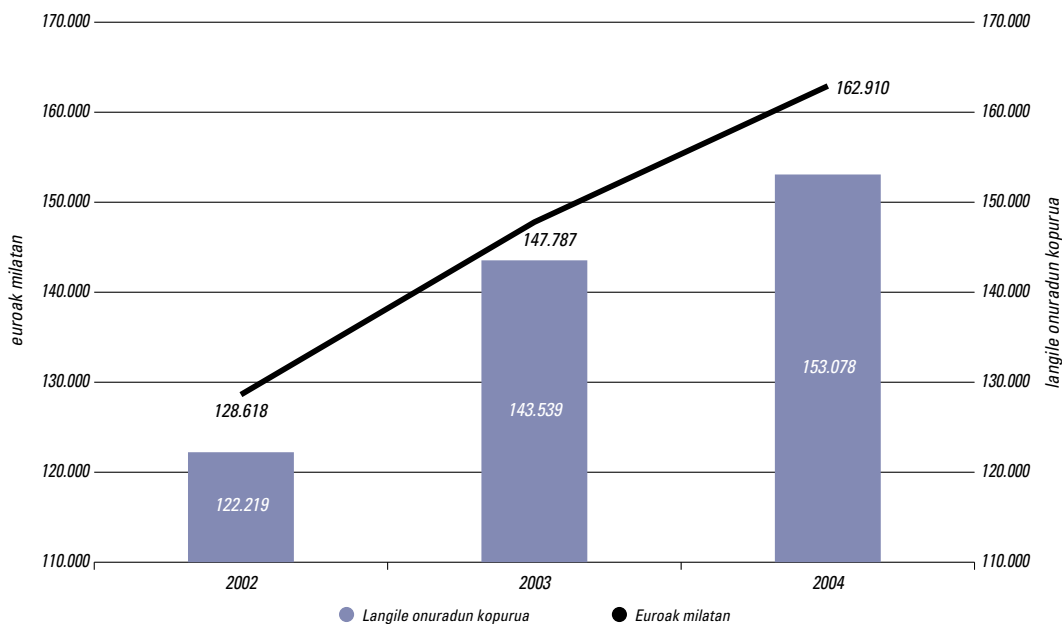
dunen kopurua 153.078koa da eta, horrenbestez, onuradun bakoitzeko batez besteko hobaria 940 eurokoa izan da. 5.2 grafikoa.

Enplegua sustatzeko beste programa osagarri batzuk honako hauek dira: Toki Garapenaren Sustapena eta I+E Proiektuen nahiz Enpresen Sustapena, Enplegu Autonomoaren Sustapena eta Ezinduen Laneratzea. 2004ko datuek aditzera ematen dutenez, guztira 26,4 milioi euro eman ziren jarduketara horiek garatzeko. Horren banaketa oso egonkorra izan da; hain zuzen ere, laguntza guztien %81 Ezinduek Laneratzeke izan dira, %11 Enplegu Autonomoa Sustatzeko eta %9 Toki Ekimenerarako, eta, azken horien kasuan, gehienbat kontratazio mugagabeetarako eta tokiko enplegu agenteetarako izan dira. 5.17 koadroa.

(e) Toki korporazioetako enplegurako laguntza

EESP-EINK laguntza ematen die toki korporazioei, gizarte intereseko enplegu programen barruan; bertan, laneratzeke esperientzia planen gauzapenerako dirulaguntza publikoak sartzen dira, toki korporazioek

5.2 GRAFIKOA. ENPLEGUA SUSTATZEKO HOBARIAK EAEn (EESP)

Iturria: EESP.

(interes orokorreko edo gizarte intereseko obretan eta zerbitzuetan) edo Toki Administrazioaren menpeko nahiz horri loturiko erakundeek kontratatzen dituzten langile langabetuen taldean enplegu gaitasuna hobetzeko.

Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza sailak garaturiko politika aktiboak

Eusko Jaurlaritzak, batez ere Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Sailaren bidez, Enplegu eta Heziketa programa batzuk kudeatzen ditu; bestalde, orientazio eta bitartekotza jarduketak ere egiten ditu, EAko Enplegu Zerbitzuaren (Lanbide) bitartez.

(a) Lan bitartekotzako jarduketak. Euskadiko enplegu zerbitzua

Euskadiko Enplegu Zerbitzua, LANBIDE (lehen Euskadiko Kolokazio Zerbitzua, Langai), enplegu heziketa, orientazioa eta laguntza emateko, Enpleguko Erakundearteko 2003-2006 Plana onetsi zenean jarri zen abian. Langairen jarduketa 1996an hasi zen; EES-Prekiko enplegu agentzia laguntzaileetariko bat da, lan merkatuko bitartekotzat jarduketetan. LANBIDEK EGAILANekiko mendekotasun organikoa dauka; azken hori Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Saileko Heziketa eta Enplegua Sustatzeko Sozietate Publikoa da, eta bertan, bitartekotza zerbitzuak ez ezik, Informazioko, Lanbide Orientazioko eta Enplegu Sustapeneko zerbitzuak ere ematen ditu.

2004an, Lanbidek 100.199 enplegu eskari izan ditu eta horien %24 langabezia egoeran daude (langabetu guztien %31, BJAk emandako datuen arabera); gainera, zerbitzu horren eta berorren zentro laguntzaileen bitartez, 12.063 lanpostu eskaini dira.

Oro har, Lanbideren bitartez eskainitako eta eskaturiko lanpostuen bolumenik handienek titulazio edota espezializazio baxua behar dute, eta gehienbat zerbitzuen sektorekoak dira (esate baterako, saltzaileak, zerbitzariak, garbitzaileak, administrariak, inkesta-egileak, biltegiko laguntzaileak, hipermerkatuko zuzkitzaileak, astialdiko monitorea, sukaldariak, etab.), baita industria eta eraikuntza sektorekoak ere (mekanikaria-doitzailea, elektrizitateko teknikaria). 5.18 eta 5.19 koadroak.

(b) Enplegu heziketa

Heziketarako programen multzoak (Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Sailaren dirulaguntza duten programak) nolabaiteko egonkortasuna izan du azken urteotan, garaturiko programei, horien gastuari eta partaide kopuruari dagokionez, administrazio horiek garaturiko heziketa ekintzen magnitudeen murriztapenerako joeraren barruan; jarduketa horien jasotzaile nagusiak laneratzeko arazo bereziak dituzten langabetuak dira (emandako dirulaguntzen %60 baino gehiago eta partaideen %20); halaber, lehenengo lan esperientzia eskaintzeko helburua dutenen berrantolaketa eta mantenamendua egon da, eta horien jasotzaileak lanbide heziketako ikasleak eta enpresa bokazioa

5.17 KOADROA. EAEN LAN ETA GIZARTE GAJETAKO MINISTERIOTIK ENPLEGUA SUSTATZEKO JASOTAKO LAGUNTZAK (EUROAK MILATAN)

		Guztira*	Toki garapeneren eta I+E proiektuen nahiz enpresen sustapena calificados como I+E	Enplegu autonomoaren sustapena	Ezindua laneratzea
2001	EAE	22.988	2.380	3.439	17.039
2002	EAE	22.271	2.513	2.937	16.820
2003	EAE	22.934	2.638	3.024	17.233
2004	EAE	26.467	2.294	2.820	21.353
2004	Araba	4.131	335	636	3.160
2004	Gipuzkoa	11.307	856	871	9.580
2004	Bizkaia	11.029	1.103	1.312	8.613

(*) Guztizkoaren eta programen batuketaren arteko aldea Kooperatibetako eta S.L. sozietateetako Enpleguaren Laguntzako programari dagokio.

Iturria: Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioa.

5.18 KOADROA. LANBIDEREN BIDEZ GEHIEN ESKAINTZEN ETA ESKATZEN DIREN LANPOSTUAK

Enplegua	Eskaintz.	Eskariak	EI*
Eskaririk handiena			
Estabuzimenduko saltzailea	403	16.998	2,4
Administrazio enplegatu orokorra	376	14.767	2,5
Garbitzaile orokorra	731	14.288	5,1
Hipermerkatuko zuzkitzailea	239	9.225	2,6
Kargako, biltegiko edo merkatuko behargina	425	9.076	4,7
Bulegoetako harreragilea-telefonista	102	8.168	1,2
Eskaintzarik handiena (aurrekoak izan ezik)			
Merkataritza agentea	836	3.616	23,1
Elkarrizketatzailea/inkestatzailea	568	343	165,6
Zerbitzaria, orokorrean	363	2.106	17,2
Informazioko azafata	348	1.033	33,7
Hezkuntzako/astialdiko monitorea	294	1.568	18,8
Sukaldaria, orokorrean	289	1.296	22,3
Enplegarritasun indizearen arabera (aurrekoak izan ezik)			
Produktuen erakuslea establezimenduetan	93	81	115
Aseguru-agentea	109	119	92
Dastaketako azafata	102	225	45
Industria makineriaren mekanikaria-doitzailea	94	247	38
Emakumeen ile-apaintzailea	55	182	30
Elektrizitateko teknikaria, orokorrean	114	428	27

(*Enplegarritasun indizea, enpresek lana eskaini duten 100 pertsonako eskaturiko lanpostuak.
Iturria: Lanbide.

5.19 KOADROA. ENPLEGU AKTIBOKO ESKATZAILEAK LANBIDEN

	Guztira	Langab. %	Gizona	Emakumea
16-24	25.065	12	13.627	11.438
25-34	43.028	30	18.823	24.205
35-44	20.732	27	8.775	11.957
45-54	9.170	19	3.706	5.464
55 y +	2.014	16	1.025	989
GUZTIRA	100.199	24	46.048	54.139

Iturria: Lanbide

duten gazteak izan dira (2000tik dirulaguntza guztien %10-15 eta ikasleen %20).5.3 grafikoa.

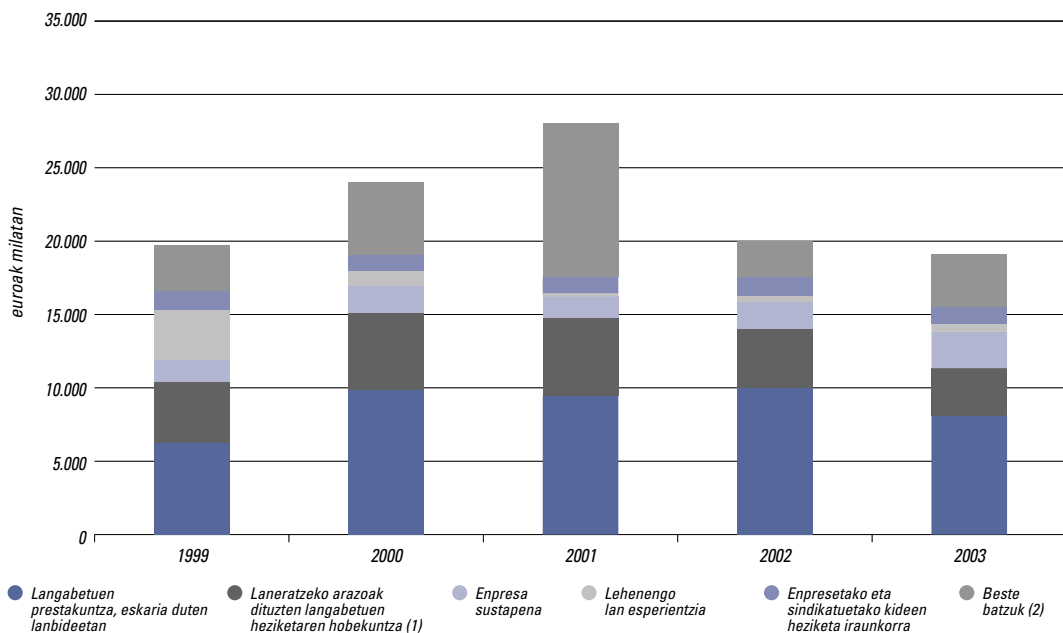
2003an, Enplegu eta Heziketa Zuzendaritzak finantzaturiko heziketa ekintzen multzoak 19,1 milioi

euro izan zituen, aurreko urtean baino %4,3 gutxiago, eta heziketa ekintza horietako partaide kopurua, berriz, egonkorra izan da azken hiru urteotan (40.000 pertsona inguru). 5.20 koadroa.

5.20 KOADROA. EUSKO JAURLARITZAKO JUSTIZIA, LAN ETA GIZARTE SEGURANTZA SAILAREN HEZIKETA EKINTZAK 2003AN

	Ekintzak	Orduak	Partaideak	Dirulaguntza	
				Guztira (€-ak milatan)	Dirul. / parti- zip. (€)
Laneratzeko arazoak dituzten langabetuen heziket. hobek.	173	60.243	1.923	3.391	1.764
Eskariko lanbideetako langabetuen prestakuntza	359	111.160	6.275	8.253	1.315
Enpresa Sustapena	312	37.244	5.783	2.266	392
Lehenengo lan esperientzia		851.470	2.972	644	217
Enpresetako eta Sindikatuet. kideen heziketa iraunkorra	281	14.416	17.359	1.133	65
Orientazio planak eta zerbitzuak	41	17.400	6.565	3.368	2.428
GUZTIRA	1.166	1.091.933	40.877	19.055	466

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako Heziketa eta Enplegu Zuzendaritza

5.3 GRAFIKOA EUSKO JAURLARITZAK HEZIKETA PROGRAMEI EMANDAKO DIRULAGUNTZAK

(1) Iraupen Luzeko Lanbidetuen Enplegu Heziketa barne, zona narriatueta 1999an. (2) Europako ekimenak, babespeko zentroetarako ekipamendu teknologikoak (1998-2001), erakundearteko planak (2001-2003) eta 2001eko beste zenbait (Hobetuz, Ikastekin, Bizi osoan zeharreko ikaskuntza) ere barne.

(c) Enplegua sustatzeko programak

Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzaren Sailak garaturiko enplegu politika aktiboei aldaketa handia izan dute 2004an, honako dekretu hauek onestearen ondorioz: enplegurako laguntzak arautu dituen abenduaren 23ko 329/2003 Dekretua eta Kultura Ekintzailerako eta Enpresa Sorrerarako Laguntzari buruzko abenduaren 23ko 328/2003 Dekretua.

Lehenengo Dekretua Enplegu Erakundearteko 2003-2006 Planean oinarritzen da; horrek enpleguaren arloko laguntzak ezarri eta, gainera, laneratzeko arazoak dituzten langabetu taldeen kontratazioarako laguntza berriak arautzen ditu; planak arau berean biltzen ditu dekretu horietan jasotako jarduketak, honako honi buruzkoak: enpresen langileria berritzeko sustapena, lanaldiaren banaketa, aparteko orduen ezabaketa, laneko nahiz familiako bizitza uztartzeko neurriak, dekretu berri horrek indargabetzen dituenak.

Bestalde, 328/2003 Dekretuko IV. kapituluaren langabetuek (bai banaka edo bai Ondasun Komunitatearen, Sozietate Zibilaren edo Merkataritza Sozietatearen formarekin) eraturiko enpresen sorrera bultzatzeko dirulaguntzak ezartzen dira; dekretu horrek abenduaren 24ko 305/1996 Dekretua indargabetu du, autoenplegua sustatzeko neurriak arautu dituenak.

Dekretu horiek garatzen dituzten enplegurako laguntzak bost jarduketa lerrotan biltzen dira:

- II. kapitulua: lan merkatuan sartzeko zailtasun handiena duten taldeetako pertsonak laneratzeko laguntzak (dirulaguntzen bidezkoak), eta banakako enpresaburuen arloko kontratazioa sustatzeko laguntzak.
- III. kapitulua: enpresetako langileria berritzeko laguntzak, txandakako kontraturako laguntzak emanez.
- IV. kapitulua: lanaldiaren banaketa sustatzeko laguntzak.

- V. kapitulua: toki arloan egiten diren Enplegu/Heziketa Proiektuen barruan egindako lan kontratuei dirulaguntzak emateko laguntzak, horien heziketa faseak dirulaguntza jaso duenean, enplegarritasuna hobetzeko eta laneratzea sustatzeko neurriak arautu dituen Dekretuan ezarritakoa dela bide.
- VI. kapitulua: laneko eta familiako bizitza hobeto uztartzeko neurriak.

Programa horietan parte hartzen duen langile kopurua eta enplegua sustatzeko dirulaguntzen bolu-
mena %17,3an hazi dira 2004an; guztira 12.453 per-
sona/erakunde daude programen barruan. Horrela,
enplegua sustatzeko ekintzen multzoa (2003an langa-
betuen %12,6, BJAk emandako datuen arabera)
%16,3koa da 2004an. 5.4 grafikoa.

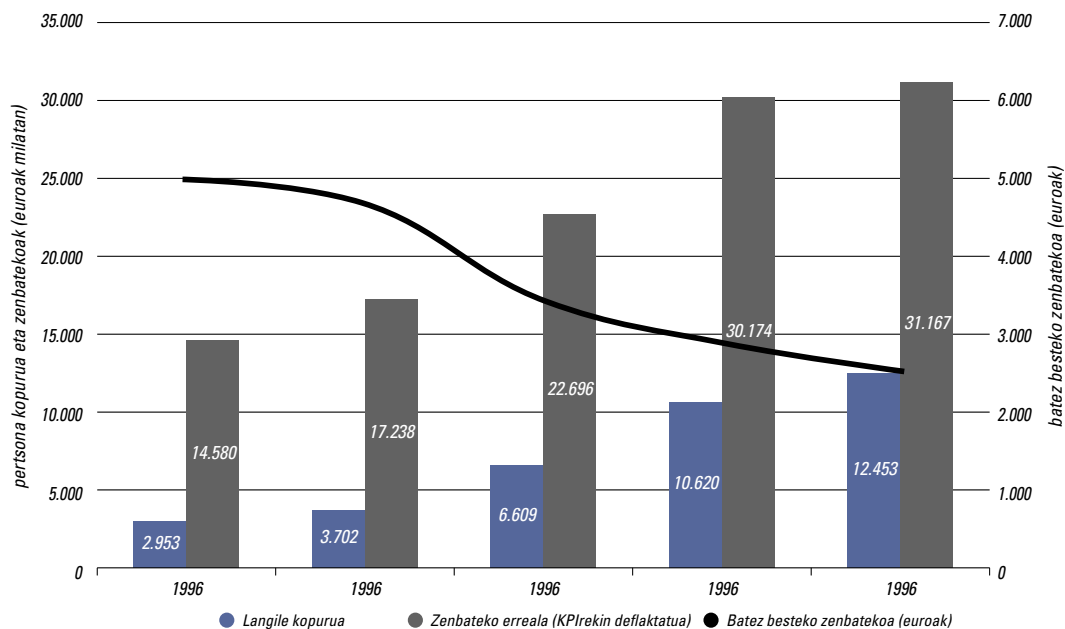
Emandako dirulaguntzen multzoak %6,4ko haz-
kundera izan du (2002an eta 2003an %37ko hazkun-
dea), edo %3,3koa termino errealean. Guztira 35,5
milioi euroko dirulaguntzak eman dira, horietatik, ia
%50 langileei eta enpresei familia eta lan bizitza
uztartzeko programaren barruan emandako dirula-
guntzak dira, %23,3 langileria berritzeko laguntzak

dira eta %11 autoenplegua sustatzekoak. Hala eta
gutziz ere, batez besteko dirulaguntza murriztu egin
da azken urteotan: 2003an %15eko murriztapena izan
zuen eta 2004an %9,2koa, hau da, pertsona bakoit-
zkeo 2.855€, aurreko urtean baino 291€ gutxiago.
5.21 koadroa.

Ikusi dugunez, langabeziaren aurkako borrokaren
arloak eta, hain zuzen ere, bertako politika aktiboek
eta pasiboek egoera oso berezia dute. Alde batetik,
Estatuko Administrazioak eta Eusko Jaurlaritzak
planteamendu politiko desberdinak dituzte gai horre-
tan, eta mahai gainean sarritan helburu berak dituz-
ten baliabideak jarri dituzte; horren ondorioz, bikoiz-
tasunak, eraginkortasunik ezak, hutsuneak eta ikus-
pegi desberdinak sortzen dira.

Lurralde Historikoetan ere egoera bera dago; ber-
tan, aldundi bakoitzak eta toki administrazioek enple-
guaren arloko kasuan kasuko eskumenak dituzte. Gai-
nera, erakunde pribatu asko ere, zuzenean edo herri
administrazio publikoaren bidez, enpleguko neurriak
sustatzen eta kudeatzen ari dira.

5.4 GRAFIKOA. EUSKO JAURLARITZAREN ENPLEGU PROGRAMEN LANGILE ONURADUNEN ETA ZENBATEKOEN BILAKAERA

Iturria: Justizia, Enplegu eta G. Segurantza Saila.

5.21 KOADROA. EUSKO JAURLARITZAK ENPLEGUA SUSTATZEKO DITUEN PROGRAMAK 2004AN (DIRULAGUNTZA JASO DUTEN LANGILEAK, DIRULAGUNTZAK EURO MILATAN ETA B. BESTEKO DIRULAGUNTZA EUROTAN)

Enplegu Zerbitzuko programak	EAE			Araba		Bizkaia		Gipuzkoa	
	Langil. Kop.	Dirulag. guztira	B. best. dirulag.	Langil. Kop.	Dirulag. guztira	Langil. Kop.	Dirulag. guztira	Langil. Kop.	Dirulag. guztira
Kontrataziorako laguntzak (1)	1.155	4.886	4.230	146	582	630	2.828	379	1.476
Toxikomano izandakoen kontratazioa (1)	61	713	11.697	5	44	38	466	18	203
Langileriak berritatzeko laguntzak (2- Txandako kontratua)	1.120	5.682	5.073	140	701	469	2.389	511	2.592
Langileriak berritatzeko laguntzak kooperatibetan (2-Lana uzten duen kidearentzako laguntzak)	141	1.432	10.157	14	139	16	156	111	1.137
Langileriak berritatzeko laguntzak kooperatibetan (2- Sozietate kontratu berriak)	224	1.171	5.227	7	32	14	1	203	1.060
Lanaldiaren banaketa (3)	70	144	2.063	5	1	11	22	54	117
Enplegu/heziketa proiektuetarako lagunt.(4)	11	116	10.500	0	0	11	116	0	0
CLaneko eta familiako bitzitza uztartzea (5-Langileak)	7.984	15.064	1.887	469	842	1.072	1.876	790	1.404
Laneko eta familiako bitzitza uztartzeko laguntzak (5-Enpresak)	1.014	2.414	2.380	181	412	444	1.005	389	997
Enpresak sortzeko laguntzak (6)	673	3.932	5.842	73	418	294	1.706	306	1.808
PROGRAMAK GUZTIRA	12.453	35.553	2.855	1.040	3.171	2.999	10.563	2.761	10.793

329/2003 Dekretua: (1) II. kap.; (2) III. kap.; (3) IV. kap.; (4) V. kap.; (5) VI. kap.;

328/2003 Dekretua: (6) IV. kapitulua

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Saila.

Egoera horretan oinarrituz, EAEn enpleguaren arloan eskumena duten erakundeek konpondu beharreko gai nagusiak honako hauek dira:

- Estatuko administrazioarekin akordioa lortzea, enplegu politiken arloko transferentziak egiteko. Horrela, jarduketa bitarte zabalagoa eduki, bikoiztasunak saihestu eta koordinazioa hobetu egingo da.
- EAEko administrazioek garaturiko jardueren antolaketa eraginkorra. Hain zuzen ere, bakoitzak enpleguaren arloan dituen eskumenen koordinazioa.
- Halaber, enpleguaren kalitatea ere aintzat hartu behar da. Izan ere, murriztu egin behar dira denborazkotasuna nahiz errotazioa, eta lan baldintzak hobetu egin behar dira.
- Azkenik, argitu egin behar da gizarte eragileek izan beharreko eginkizuna, horiek zalantzarik gabe garrantzi handikoak baitira lanaren kudeaketan, bitartekotzan eta orientazioan.

5.2. Pobrezia eta Gizarte bazterkeria

5.2.1. Pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren mailak EAEn

Pobreziak, kontzeptutzat, ez dauka leku guztietan adosturiko definiziorik, eta, fenomeno horren definizioa emateko, funtsean bi hurbilketa egin daitezke.

Alde batetik, termino absolutuetan, pobrezia bizi-rauteko oinarritzko ondasunak eta zerbitzuak lortzeko ezintasuna da, une eta gizarte bakoitzeko egoera aintzat hartuta, irizpide objektiboan eta exogenoen arabera.

Beste definizio bat ere erabiltzen da, definizio erlatiboagoa, eta horrek biztanleriaren bizi-maila ertainarekin konparatuta adierazten du pobrezia egoera. Kontzeptu aldagarria da, gizartean onarturiko bizi-maila ertainaren arabera, eta herri garatuetan gehien erabiltzen den hurbilketa da; EAEn egin diren ikerketetan ere definizio horixe erabiltzen da.

Pobrezia mugatzeko metodologia desberdinak daude eta epigrafe honetan jasotako informazioa, batez ere, Eusko Jaurlaritzak Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkestan (PGDI) diseinaturiko adierazleetan oinarritzen da; baita, Espainiako estatuarekiko eta EBrekiko konparazioa eginez, EBren arloan homologaturiko adierazleetan ere (Eurostat metodoa).

- Europako estatistika metodoa (Edis, Cáritas eta Eurostat)

Europako pobrezia ikerketa konparatua egiteko, jatorrizko metodoak estatistika kota erlatiboan finkatu zuen *pobrezia ataria*, eta kota hori %50ekoa da, diru-sarrera nazional garbien batez bestekoari dagokionez (pertsonek heldu baliokidetzat). Hurbilketa horren arabera, pobreak dira kontsumo unitate baliokide bakoitzeko batez besteko diru-sarrera erabilgarrien %50etik beherako diru-sarrerak dituzten familiak. Baliokidetasun eskala O'Higgins-en ikerketan (1987) eta, lehenago, OCDEren ikerketan ezarri zen.

Eurostatek oraintsu diru-sarrera baxuak kalkulatzeko sartu duen metodoa antzekoa da. Hala eta guztiz ere, hiru ñabardura sartzen dira pobrezia ataria kalkulatzeko: mediana erabiltzen da batez bestekoaren ordez, medianaren %60ko maila aplikatzen da eta baliokidetasun eskala zuzenduak aplikatzen dira. 5.22 koadroa.

- Leydenen metodologia edo Subjective Poverty Line (SPL).

Ikerketa aplikatuak Europako estatistika metodoaren mugak jarri ditu agerian, hori batez ere diru-

sarreraren banaketaren desorekaren adierazlea baita, gizarte jakinaren barruan. Kritikatu egin den beste alderdi bat, izan ere, pobrezia atariaren zehaztapena guztiz arbitrarioa izatea da, bai ezarritako ehunekoari eta bai baliokidetasun sistemari dagokionez, hori ikerlariaren irizpideen arabera finkatzen baita.

Arazo horiei dagokionez, metodologia berritzaileak sartu dira eta horien helburua, izatez ere, pobrezia atariaren kalkulua gizarteak oinarritzko beharrezanez buruz duen pertzepzioari lotzeko ahallegina egitea da. Horri dagokionez, finkapenik handiena duen metodologietariko bat hasieran Leydeneko Unibertsitatearen inguruan garaturikoa da.

- Eusko Jaurlaritzak Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkestan (PGDI) erabilitakoa, Leydeneko metodologian oinarrituz.

Funtsean, SPL ekuazioa aplikatzen zaie adin talde jakinei (45 urtetik beherakoak, 45-64 urte eta 65 urtetik gorakoak), gastuen aldagaia erabilia, diru-sarreraren aldagaia erabili beharrean. Gastuen aldagai hori, hala eta guztiz ere, ez da familien gastuei buruzkoa, ohiko gastu korronteari buruzkoa baizik.

Jatorrian, pobrezia eta ongizate ezaren atariaren kalkulua egiteko, albo batera uzten ziren muturreko taldeak, zehazturiko benetako eta gutxieneko gastuen arteko erlazioan, hau da, ez ziren kontuan hartzen errenten eskalan gorengo eta beheko postuetan zeuden taldeak. Hala eta guztiz ere, egiaztapen berrien ondorioz, 2004an SPL metodoaren jatorrizko filosofiara hobeto egokitzen den aplikazioa garatu zen, eta horrela, bi aldaketa baino ez ziren sartu: gastuen aldagaiaren erabilera (diru-sarreraren aldagaiaren ordez) eta atariaren kalkulua pertsona nagusiaren adinaren arabera. 5.23 koadroa.

PGDI*n* **bi pobrezia mota** bereizten dira: *mantenamenduko pobrezia eta pilaketako pobrezia*.

Mantenamenduko pobrezian, baliabide ekonomikoek nekez betetzen dituzte familien gutxie-

5.22 KOADROA: DIRU-SARRERA BAXUEN ATARIAK, EUROSTATEN METODOLOGIAN (€/HIL.)

Familiaren tamaina	Pobrezia erlatiboa. D-sarrera baxuak
PERTSONA 1	650
2 PERTSONA	975
3 PERTSONA	1.170
4 PERTSONA	1.365
5 PERTSONA	1.560

Iturria: Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta. 2004

5.23 KOADROA. MANTENAMENDUKO POBREZIA LARRIAREN ETA ONGIZATE EZAREN ATARIAK 2004AN, EUSKO JAURLARITZAK 1986AN ERABILITAKO METODOAREN ARABERA (EUROAK/HILEAN)

Familiaren tamaina	<45 urte		45-64 urte		>65 urte	
	Pobrezia	Ongizate eza	Pobrezia	Ongizate eza	Pobrezia	Ongizate eza
1 pertsona	776,73	1.192,40	549,43	878,64	405,01	675,74
2 pertsona	883,96	1.398,01	719,70	1.204,50	558,24	948,69
3 pertsona	953,42	1.534,35	842,81	1.448,58	673,50	1.156,95
4 pertsona	1.005,99	1.639,07	942,72	1.651,21	769,44	1.331,89
5 pertsona	1.048,76	1.725,19	1.028,32	1.827,70	853,17	1.485,60

Iturria: Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta. 2004

neko beharrianak, eta bi intentsitate maila daude¹³⁹.

1. Pobrezia larriko arrisku egoerak; halako egoeretan, diru-sarrera ekonomikoak ez dira nahiko beharrianak oinarritzeko erantzuna emateko; batez ere, elikadurari, etxebizitzari, arropari eta oinetakoei loturiko gastu erregularrak.
2. Ongizate ezaren arrisku egoerak; halako egoeretan, diru-sarrerak urriegiak izan daitezke gizarte jakineko gutxieneko ongizate eta erosotasun mailak mantentzeko, eta beraz, kasu honetan oinarritzeko beharrianak betetzea ez da gutxienez hartzen.

Hala ere, arazo sozioekonomikotzat, pobrezia ez dago une jakineko errenta erregularri lotuta bakarrik; izan ere, kapital erabilgarriari eta epe luzeagorako bizi-baldintzei lotuta ere badago.

Hori dela eta, PGDIk **kapitaleko edo pilaketako pobrezia** kontzeptua sartu du, errentako edo mantenamenduko pobreziaren aurrean. Mantenamenduko pobreziaren barruan, bizirauteko oinarritzeko beharrianak epe laburrean betetzeko zailtasuna sartzen da; kapitaleko edo pilaketako pobreziaren barruan, ostera, **bizi-baldintza egokiak epe luzean mantentzeko gaitasuna** sartzen da. Horri dagokionez, pilaketako pobreziak gure gizarte gutxieneko onargarrien azpitik kokaturiko bizi-baldintzak adierazten ditu, **egiturazko gizarte posizioa** adierazten duten oinarritzeko aldagaien lotuta (adibidez, etxebizitza).

Horrela, definizioa hauxe da: "familia batek duen ezintasuna, gutxieneko bizi-maila egokia epe luzean mantentzeko behar dituen kontsumo iraunkorreko ondasunak lortzeko. Ez du egoera berezia adierazten, orokorra baizik, halako ondasunen erabilgarritasunari dagokionez, baita ondare baliabide erabilgarrien mailari dagokionez ere, eta, horren ondorioz, bizitza duina mantentzeko bizi-baldintza urriak daude".

Europarekiko konparazio ikerketarako (Eurostaten metodologia erabiliz), honako paralelismo hau egiten da:

- Pobrezia larriko egoerak: medianaren %40tik behera.
- Ongizate ezaren edo errenta baxuko arriskuaren egoerak: medianaren %60tik behera.

EAEko eta EB-15eko gainerako estatuetako egoera konparatuta (Eurostaten metodologia aplikatuz), aintzat hartuta Eurostatek 2001ari buruz emandako datuak (5.24 koadroa), hauxe ikusten da:

- Pobrezia larriaren adierazletzat medianaren %40 hartuta: EAEko emaitza (%3,7) Europar Batasuneko baino baxuagoa da (%5). Halaber, Espainiako estatuko baino baxuagoa da (%7), baita Europa hegoaldeko gainerako herrietakoa baino baxuagoa ere, Italia, Irlanda eta Erresuma Batua ere barne.

EAEren posizioa ez da hain ona diru-sarrera baxuen edo ongizate ezaren adierazlea konparatuta (medianaren %60tik behera). Izan ere, EAEko %16,5eko maila asko urruntzen da posizio hobea duten herrien mailatik (esate baterako, Suedia %9 eta Belgika %13). Hurbilago dago Frantziako

¹³⁹ Eustat. Pobreziari eta gizarte desorekei buruzko 2004ko inkesta. Laburpena eta ondorioak.

%15eko eta EBko (orokorrean hartuta) mailatik. EAEko adierazlea, hala eta guztiz ere, Espainiako estatukoak (%19) baino txikiagoa da, baita Europa hegoaldeko herrietakoa eta Irlandakoa nahiz Erresuma Batukoa baino txikiagoa ere.

Laburbilduta, emaitzek agerian jartzen dutenez, EAEn posizioa hobea da pobrezia larriaren adierazlean ongiatzate ezaren adierazlean baino.

- Gini koefizienteari dagokionez (herri bateko diru-sarreraren desoreka maila neurtzen duen koefizientea), herri bateko koefiziente hori 0 da bertako kide guztiek diru-sarrera bera dutenean, eta 1, berriz, kide batek diru-sarrera guztiak eta gainerako guztiek ezer ere jasotzen ez dutenean (hau da, desorekarik handiena); 2001eko balioak Danimarkako 0,22 puntuetatik Erresuma Batuko 0,35 puntuetara bitartekoak dira. EAEn, azken datu erabilgarrien arabera (1999), koefizientea 0,30 da.

Estatuan esan daiteke EAEn egoera ona dela, Europar Batasuneko Familien Panelaren (PHOGUE¹⁴⁰) datuetatik ondorioztatzen denez (autonomia erkide-

goen %60tik behera) biztanleriaren ehunekoak (bai helduak eta bai pertsonak) Estatuko batez bestekoa baino askoz ere baxuagoa da (%10,6 eta %17,1), eta gainera, autonomia erkidego guztien arteko baxue-netarikoa da. 5.25 koadroa.

Ondoren egiten den azterketan, ikuspegi orokorra eskaini nahi da, pobrezia EAEko gizarte talde desberdinetan duen eraginari buruz. Horretarako, Eusko Jaurlaritzaren Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkestaren (PGDI) metodologian oinarrituko gara (1996, 2000 eta 2004). Ezinezkoa da Estatuko edo Europako errealtatearekiko konparazioa egitea, baina metodologia horren fenomenoak EAEn duen egoera ikusteko aukera ematen du.

Lehenengo eta behin, ***mantenamenduko pobrezia*** aztertzen da eta gero ***pilaketako pobrezia***; azkenik, pobrezia mota bata eta besteak EAEko familietan eta gizarte talde desberdinetan duen eraginaren azterketa egiten da.

EAEko joera Europakoa ote den jakin nahi da, batez ere pobrezia eraginik handieneko taldeei

5.24 KOADROA. ERRENTA BAXUAREN TASA (ONGIZATE EZA ETA POBREZIA LARRIA) ETA GINI KOEFIZIENTEA (*)

	Errenta baxuaren edo ongizate ezaren tasa medianaren %60		Pobrezia larriaren tasa, medianaren %40		Gini koefizientea		
	2001	2003	2001	2003	1999	2001	2003
Alemania	13	15	2	5	0,25	0,27	0,29
Austria	12	13	3	4	0,26	-	-
Belgika	13	-	2	-	0,29	0,28	0,28
Danimarka	10	-	2	-	0,23	0,22	0,25
Finlandia	11	11	2	2	0,25	0,27	0,26
Frantzia	13	-	4	-	0,29	0,29	0,30
Grecia	20	-	8	-	0,34	0,33	0,35
Holanda	12	-	3	-	0,26	0,28	-
Irlanda	21	-	5	-	0,32	0,29	0,30
Italia	19	-	8	-	0,30	0,29	-
Luxenburgo	12	10	3	3	0,27	0,27	0,28
Portugal	20	19	6	-	0,36	0,37	-
Erresuma Bat.	19	18	5	5	0,32	0,35	0,35
Suedia	9	-	2	-	0,23	0,24	-
Espainia	19	19	7	6	0,33	0,33	0,31
EB-15	15	15	5	-	0,29	0,30	-
EAE	16,5 2004an		3,7 2004an		0,30	-	-

(*) Herri bateko diru-sarreraren arteko desoreka maila neurtzen du, gehieneko orekako gizarte batean 0 da eta gehieneko desorekako gizarte batean 1

Iturriak: Eurostat. Eusko Jaurlaritzaren Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 2004, Eurostaten metodologia aplikatuz.

¹⁴⁰ PHOGUEren (1994-2001) ordez, "Community Statistics on Income and Living Conditions" proiektua erabiltzen da, eta horren lehenengo emaitzak ez dira 2006ko abendura arte jakingo.

5.25 KOADROA. DIRU-SARRERA BAXUAK EDO ONGIZATERIK EZA DUTEN HELDU ETA PERTSONA EHUNEKOA*, 2000

	Helduak	Pertsonak
Andaluzia	28,8	28,8
Aragoi	10,4	11,4
Asturias	10,9	12,1
Balearrak	9,7	8,8
Kanariak	21,5	22,6
Kantabria	12,2	12,3
Gaztela eta Leon	18,1	18,3
Gaztela-Mantxa	26,7	28,2
Katalunia	8,4	9,4
Valentziako Erkidegoa	19,6	21,2
Extremadura	39,8	40,8
Galizia	17,7	18,3
Madril	8,7	11,0
Murtzia	21,0	23,0
Nafarroa	8,4	9,4
Errioxa	12,8	12,4
Estatuko batez bestekoa	17,1	18,4
EAE	10,6	12,6

2000 Iturria: Europar Batasuneko Familien Panela (PHOGUE).

(*) Kontsumo unitate bakoitzeko diru-sarreraren medianaren %60, pertsonen banaketaren arabera

dagokienez, aintzat hartuta lehen azaldu dugun zailtasuna, Europako eta EAEko datuak zuzenean konparatu ezin izateari dagokionez.

5.2.1.1 Mantenamenduko pobrezia

Eusko Jaurlaritzaren PGDlek agerian jarri dutenez (5.26 koadroa), azken urteotako hazkunde ekonomikoaren eta langabezia zifrek behera egitearen ondorioz, EAEko ongizate mailek hazkunde nabaria izan dute. Horrela, gizarte ongizateko egoeran dauden pertsonen eta familien ehunekoak goranzko joera dauka, eta 2004an egoera horretan dauden pertsonen ehunekoa %80,2koa da eta familien ehunekoa %76,4koa.

Horrenbestez, **ongizate ezaren arriskuaren** adierazleak, bai pertsona eta bai familia kopuruari dagokionez, murriztu egin da 1996tik 2004ra. Ikusi erantsitako agiriko IV.4 eta 5 koadroak (IV. kapitulua).

Aldiz, 1996 eta 2004 bitartean, **pobrezia larriko arriskuaren** adierazleak 3 hamarreneko hazkundera izan du, familiei dagokienez, eta 2004ko tasa guztizkoaren %4,9koa da (36.428 familia). Pertsonen dagokienez ez da gauza bera gertatzen; izan ere,aldi horretan pobrezia larriko arriskuan dauden pertsona kopuruak 5 hamarreneko hazkundera izan du, eta 2004an biztanleria osoaren %35ekoa da (73.718 pertsona). Hala eta guztiz ere, adierazle hori 2000tik 2004ra bitartean konparatuta ikusten denez, egonkortzeko joera dago, murriztapena intentsitate txikiagokoa baita.

Ondoren, **familiei** dagokienez (pobrezia larriko arriskuaren hazkundera 1996tik 2004ra), mantenamenduko pobreziaren eraginik handiena duten taldeak aztertuko ditugu. Honako aldagai hauek erabiliko ditugu: familia mota, generoa, adin taldeak eta enplegua.

Familia taldearen motaren arabera, 1996-2004 aldian:

- Pobrezia, batez ere, guraso bakarrek familiatan dauka eragina (familia guztien %12,2), baita bakarrik bizi diren pertsonengan ere, guztizkoaren %11,3rekin (2004ko datuen arabera; 5.27 koadroa); bi kasutan ikusten denez, ehunekoak hazi egin dira, hau da, pobrezia larriko egoeran guraso bakarrek familia eta bakarrik bizi diren pertsona gehiago dago.

5.26 KOADROA. MANTENAMENDUKO POBREZIAREN ERAGINAREN BILAKAERA (DATUAK EHUNEKOTAN)

	1996	2000	2004
Arriskuaren adierazleak (famiak)			
Pobrezia	4,6	5,5	4,9
Ongizaterik eza	31,6	28,8	23,6
Ongizate egoera	68,4	71,2	76,4
Arriskuaren adierazleak (pertsonak)			
Pobrezia	4,0	3,6	3,5
Ongizaterik eza	28,3	20,9	19,8
Ongizate egoera	71,7	79,1	80,2

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

5.27 KOADROA. MANTENAMENDUKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, FAMILIA MOTAREN ARABERA (FAMILIEN DATUAK EHUNEKOETAN)

	Pobrezia larria			Ongizaterik eza		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
Bakarrik bizi diren pertso.	7,4	14,8	11,3	46,6	62,5	42,3
Seme-alab. gabeko bikot.	4,4	4,5	2,8	36,3	34,2	18,8
Seme-alabadun bikotea	2,6	2,0	1,8	24,7	15,4	16,8
Guraso bakarreko famil.	13,0	8,0	12,2	40,5	29,6	29,2

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

- Ongizate ezaren kasuan ez da halakorik gertatzen; egin-eginean ere, bai bakarrik bizi diren pertsonen eta bai guraso bakarreko familien kasuan, ongizate ezaren egoera kopuruak behera egin du. Hala eta guztiz ere, 2004an guraso bakarreko familien %29,2 eta bakarrik bizi diren pertsonen %42,3 egoera horretan daude.
- Europan eta Espainiako estatuan ikusitako joera bat dator EAEkoarekin; horrela, errenta baxuaren edo ongizate ezaren tasa (familia motaren arabera) handiagoa da guraso bakarreko familietan, 30 urtetik beherako pertsona bat duten familietan eta 65 urtetik gorako pertsona bat duten familietan, erantsitako agiriko IV.6 koadroan ikusten denez (IV. kapitulua).

Generoaren arabera, 1996-2004 aldian:

- Pobrezia larriak eragin handiena dauka emakumeengan, eta egoerak, gainera, txarrera egin du 1996tik 2004ra. Izan ere, 1996an emakumeen %9,8 zeuden egoera horretan, eta 2004an, berriz, ehunekoak %12,3koa da. Gizonen kasuan, zifra hori ia ez da aldatu (%2,9, 5.28 koadroan adierazitakoaren arabera).
- Ongizate ezak ere eragin handiagoa dauka emakumeengan, baina kasu honetan emakumearen egoera eta gizonarena guztiz desberdinak dira (2004an

emakumeen %41,6 eta gizonen %18,7). Bi sexuen kasuan beherazko joera dago; gizonen kasuan 1996ko %27,6tik 2004ko %18,7ra igaro da, eta emakumeen kasuan, berriz, 1996ko %47,9tik 2004ko %41,6ra.

- Eurostatek emandako datuei dagokionez ere (errenta baxuaren edo ongizate ezaren tasari buruzko datuak), gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak ikusten dira, baina ez EAEkoak bezain nabarmenak. Erantsitako agiriko IV.6 koadroa (IV. kapitulua).

Familiako pertsona nagusiaren adinari dagokionez, 1996-2004 aldian:

- Pobrezia larriaren eta ongizate ezaren arriskuaren eraginik handiena pertsonarik gazteenek osaturiko familietan dago (25 urtetik beherako pertsonak), hurrenez hurren, %23,4rekin eta %64,7rekin. 5.29 koadroa.
- Pobrezia larriaren kasuan, adinarekin horrek behera egiten du, eta, 1996ko eta 2004ko egoerak konparatuta ikusten denez, horrek apurka-apurkako murriztapena izan du, adin talde bakoitzean.
- Ongizate ezaren kasuan, 1996-2004 bitartean horrek behera egin du adin talde guztietan; hala ere, pobrezia larriak adinaren arabera izandako bilakaeraren alderantziz, ongizate eza hasieran

5.28 KOADROA. MANTENAMENDUKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 ARTEKO BILAKAERA, ETXEKO PERTSONA NAGUSIAREN SEXUAREN ARABERA (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOEN ARABERA)

	Pobrezia larria			Ongizate eza		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
Gizona	3,0	3,0	2,9	27,6	21,6	18,7
Emakumea	9,8	13,3	12,3	47,9	51,9	41,6

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

5.29 KOADROA. POBREZIA LARRIAREN ETA ONGIZATE EZAREN ARRISKUAREN ERAGINA, FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN ARABERA (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	Pobrezia larria			Ongizate eza		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
< 25 urte	12,1	69,3	23,4	92,6	89,1	64,7
25-34 urte	5,9	7,9	11,2	35,6	29,8	24,2
35-44 urte	4,1	5,0	7,0	28,3	24,2	28,4
45-54 urte	3,7	2,4	2,8	22,4	13,0	18,0
55-64 urte	4,9	5,8	4,6	29,5	20,4	19,2
65 urte eta gehiago	5,0	6,4	1,8	40,8	45,1	25,6
GUZTIRA	4,6	5,5	4,9	31,6	28,8	23,6

Iturria: Eusko Jaurlaritzak. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

murriztu egiten da, baina gero berriro ere gora egiten du 55 urtetik aurrera.

- Eurostatek Europari buruz emandako datuek agerian jarri dutenez, errenta baxuko edo ongizate ezaren tasak eragin handiagoa dauka (EAEn bezala) 25 urtetik beherako pertsonen familietan, erantsitako agiriko IV.6 koadroan ikusten denez (IV. kapitulua).

Jarduerarekiko egoerari dagokionez, 1996-2004 aldian:

- Pobrezia arriskua askoz ere handiagoa da langabetuen taldean, %36,7rekin, eta ez-aktiboen eta landunen ehunekoak askoz ere txikiagoak dira, hurrenez hurren, %5,4 eta %2,8 (2004an); gainera, egoerak txarrera egin du (ez-aktiboen kasuan izan ezik) 1996-2004 bitartean.
- Ongizate egoerak, hiru talde horietan, bilakaera ona dauka, murriztu egin baita ongizate ezaren egoeran dagoen familien ehunekoak.

Landunei dagokienez, pobrezia arriskuak 1996ko %0,8tik 2004ko %2,8ko hazkundea izan du, eta ongizate ezaren arriskuak ere gora egin du (2000-2004 aldian %14,3tik %18ra). 5.30 koadroa. Egoera hori lan merkatuaren abaguneak azaltzen du; izan ere, enpleguak gora egin arren, gorakada hori

gehienbat honako arlo hauetan egon da: behin-behineko enpleguak, soldatapeko ezegonkorrak, diru-sarrera urriko sektoreetako autonomoak eta etxeko zerbitzua.

- Halaber, landunen eta langabetuen artean pobrezia arriskuan dagoen distantzia mantendu egiten da, eta 2004an gainera 1996an baino apur bat luzeagoa da. Landunen kasuan, pobrezia arriskuak %0,8tik %2,8rako hazkundea izan du, eta langabetuen kasuan, berriz, %32,7tik %36,7rako hazkundea.
- Pobreziaren arazoak jarduerari dagokionez duen eragin desberdinak Europako joera bera dauka. Agiriko IV.6 koadroan ikusten denez (IV. kapitulua), Europako errenta baxuaren edo ongizate ezaren batez besteko tasa nahiko handiagoa da langabetuen taldean.

Halaber, Eurostaten datuen arabera, jubilatuen eta ez-aktiboen taldean gora egin du, eta talde horiek, PGDIren kasuan, ez-aktiboen taldean sartzen dira.

Laburtzeko, lehen aztertu ditugun aldagaiak gurutzatuz, esan daiteke mantenamenduko pobrezia duten talde nagusiak (horren bi bertsioetan, pobrezia larria eta ongizate eza) honako hauek direla: emaku-

5.30 KOADROA. MANTENAMENDUKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, EGOERAREN ARABERA, FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN JARDUERARI DAGOKIONEZ (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	Pobrezia larria			Ongizate eza		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
Landuna	0,8	1,8	2,8	20,1	14,3	18,0
Langabetua	32,7	34,9	36,7	73,9	71,0	62,9
Ez-aktiboa	6,0	7,5	5,4	40,4	41,7	28,5

Iturria: Eusko Jaurlaritzak. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

5.31 KOADROA. MANTENAMENDUKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN EZAUGARRI SOZIO-DEMOGRAFIKOEN ARABERA (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	Pobrezia larria			Ongizate eza		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
Landun egonkorrak	0,4	1,2	1,3	17,8	12,4	15,0
Landun ez-egonkorrak	3,5	5,9	10,9	35,5	28,9	35,3
Gizon langabetuak	29,5	24,5	28,3	68,8	71,4	58,0
Emakume langabetuak	44,0	59,8	53,6	92,5	70,0	72,9
Gizon ez-aktib. < 65 urte	5,4	6,5	6,9	35,9	26,3	27,6
Emak. ez-aktib. < 65 urte	18,6	17,0	28,8	54,0	42,6	51,0
Gizonak > 65 urte	4,4	3,6	1,5	36,3	35,0	17,7
Emakumeak > 65 urte	5,2	10,5	2,4	47,3	60,0	39,8
EBtik kanpoko pertsonak	—	—	23,0	—	—	—
GUZTIRA	4,6	5,5	4,9	31,6	28,8	23,6

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

me langabetuak, 65 urtetik beherako emakume ez-aktiboak eta gizon langabetuak (5.31 koadroa).

Bestalde, ongizate ezaren arriskuaren adierazleak behera egin duen bitartean (hiru talde horietan, 1996tik 2004ra) pobrezia larriko arriskuak behera egin du gizon langabetuen artean (segurutik, lehen aipatu dugun lan merkatuaren abagunearen eraginez); eta, aldiz, emakume langabetuen artean eta, jakina, 65 urtetik beherako emakume ez-aktiboaren artean gora egin du.

EAEn mantenamenduko pobrezia larriaren tasa 2000ko %5,5etik 2004ko %4,9ra murriztu da, emakumeen taldean arazo horrek izandako murriztapenaren ondorioz, batez ere 65 urtetik gorako emakumeei eta emakume langabetuei dagokienez; hala ere, azken kasu horretan eragina 1996koa baino handiagoa da.

2000n aipatu ez eta 2004an agertzen den familia talde bat, izan ere, EBtik kanpoko herrietako naziotasuna duten pertsonena da, eta, pobrezia mota horri dagokienez, talde honen eragina %23,0koa da.

5.2.1.2 Pilaketako pobrezia

Familiei dagokienez, pilaketako pobreziaren tasak %1,6tik %1,8rako hazkundera izan du 1996tik 2004ra, eta 13.366 familietan dauka eragina, erantsitako agiriko IV.4 eta 5. koadroetan adierazitakoaren arabera (IV. kapitulua).

Mantenamenduko pobreziari dagokienez, eragin handiagoa dauka; hain zuzen ere, 46.177 pertsonarengan dauka eragina (biztanleria osoaren %2,2 eta

2000n baino 0,4 puntu gutxiago), baina 1996ko %1,8koa baino handiagoa da, erantsitako agiriko IV.4 eta 5. koadroetan adierazitakoaren arabera (IV. kapitulua).

Ondoren, **familien** egoeraren barruan, 1996-2004 aldian pilaketako pobreziaren eraginik handiena izan zuten taldeak aztertuko ditugu.

Familia taldearen motaren arabera, pobreziak eragin handiagoa dauka guraso bakarreko familietan (%5,6) eta bakarrik dauden pertsonengan (%2,2); hala eta guztiz ere, aztertutako aldian eragina txikiagoa da bakarrik bizi diren pertsonen taldean, eta guraso familien kasuan, ostera, eragina handiagoa da (5.32 koadroa).

Generoaren arabera, pilaketako pobreziaren eragina handiagoa da emakumeen artean (%3,7) gizonen artean baino (%1,3), eta gainera, emakumeen kasuan gora eta gizonen kasuan behera egin du (5.33 koadroa).

5.32 KOADROA. PILAKETAKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, FAMILIA MOTAREN ARABERA (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	1996	2000	2004
Bakarrik bizi diren perts.	2,4	2,2	2,2
Seme-alab. ez duten bikot.	1,0	0,9	1,1
Seme-alab. duen bikoteak	1,4	2,1	1,1
Guraso bakarreko familiak	2,6	4,6	5,6

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

5.33 KOADROA. PILAKETAKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN SEXUAREN ARABERA (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	1996	2000	2004
Gizona	1,4	1,9	1,3
Emakumea	2,3	3,0	3,7

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

Pilaketako pobrezia estuago lotuta dago *jardue-rarekiko egoerara*, eta eraginik handiena langabetuen taldean dauka, lehen esan dugunez. Hala ere, langabetuen familietan pilaketako pobreziaren tasa murriztu eta 1996ko %10etik 2004ko %6,9ra igaro da. Aldiz, beste familietan gorakadaxoak egon dira; hain zuzen ere, ez-aktiboen kasuan %1,5etik %2,3ra igaro da, eta landunen kasuan %0,9tik %1,2ra (5.34 koadroa).

Laburpentzat, aintzat harturiko aldian (5.35 koadroa):

- Pilaketako pobreziak eragin handiagoa dauka EBtik kanpoko naziotasuna duten pertsonengan (familien %19,9), 65 urtetik beherako emakume ez-aktiboengan, emakume langabetuengan eta gizon langabetuengan.
- 1996ko datuekin konparatuz, pilaketako pobreziak gora egin du egonkorrek ez diren landunen taldeetan (%1,3tik %5era), 65 urtetik beherako emakume

5.34 KOADROA. PILAKETAKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, EGOERAREN ARABERA, FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN JARDUERARI DAGOKIONEZ (DATUAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	1996	2000	2004
Landuna	0,9	1,1	1,2
Langabetua	10,0	18,7	6,9
Ez-aktiboa	1,5	2,1	2,3

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

5.35 KOADROA. PILAKETAKO POBREZIA. 1996 ETA 2004 BITARTEKO BILAKAERA, EZAUGARRI SOZIO-DEMOGRAFIKOEN ARABERA (ERAGIN MAILAK FAMILIEN EHUNEKOTAN)

	1996	2000	2004
Landun egonkorrek	0,8	0,8	0,5
Landun ez-egonkorrek	1,3	3,3	5,0
Gizon langabetuak	10,4	15,9	6,3
Emakume langabetuak	8,8	25,5	8,2
Gizon ez-aktiboak < 65 urte	0,9	4,7	1,0
Emak. ez-aktib. < 65 urte	2,9	2,8	10,2
Gizonak > 65 urte	1,4	1,0	1,2
Emakumeak > 65 urte	2,1	1,9	2,4
EBtik kanpoko pertsonak	—	—	19,9
GUZTIRA	1,6	2,1	1,8

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 1996, 2000, 2004.

ez-aktiboengan (%2,9tik %10,2ra) eta 65 urtetik gorako emakumeengan (%2,1etik %2,5era).

5.2.1.3 Bi pobrezia mota horien eragina 2004an

Pobrezia arriskuko egoerak (bi pobreziak, mantenamenduko eta pilaketakoa) modu nabariagoan gertatzen dira honako ezaugarri hauek dituen titulardun familietan bizi diren pertsonengan¹⁴¹:

- Familia taldearen motaren arabera: bakarrik bizi diren pertsonak eta guraso bakarreko familiak.

Guraso bakarreko familien kasuan %19,2 eta bakarrik bizi diren pertsonen kasuan %12,6. Zifra horiek askoz ere handiagoak dira seme-alabarik gabeko bikoteen kasuko (%3,4) eta seme-alabardun bikoteen kasuko (%12,6) zifrak baino.

- Generoaren arabera: emakumeak.

Aldea handia da; izan ere, pertsona nagusizat emakumea duten familien kasuan eragina %17,2koa da, eta pertsona nagusizat gizona duten familien kasuan %3,2koa.

- Adinaren arabera: pertsona gazteak.

Eragina handiagoa da pertsona nagusizat 35 urtetik beherako pertsona duten familien kasuan (%15,9). Eragin hori %7,4ra murrizten da, pertsona

¹⁴¹ PGDI txostena. Eustat 2004.

nagusia 35-44 urte bitartekoa denean, eta %2,6ra, berriz, pertsona nagusia 45-54 urte bitartekoa denean. Eraginak berriro ere gora egiten du (%3,4) pertsona nagusiak 55-64 urte bitartekoa denean, eta gero ostera ere %2,5era jaisten da pertsona nagusia 65 urtetik gorakoa denean.

- Etxeko pertsona nagusiaren ikasketa mailaren araberak: gutxienez trebakuntzarik gabeko ikasketarik ez duten pertsonak.

Erlazioa argia da: ikasketa maila zenbat eta txikiagoa izan, hainbat eta handiagoa da pobrezia arriskua. Eragina %23,1ekoa da pertsona nagusitzat ikasketarik gabeko pertsona duten familien kasuan; %4,9koa, berriz, pertsona nagusiak oinarrizko ikasketak dituenen, eta %4,4koa pertsona nagusiak lanbide heziketako ikasketan dituenen. Ikasketa kualifikatuak dituztenen kasuan, edozein pobrezia motaren eraginak murriztaperen handiagoa dauka, eta %3,7koa baino ez da.

- Etxeko pertsona nagusiaren lan egoeraren araberak: langabetuak eta landun ezegonkorrak.

Edozein pobrezia arriskuren eragina duten familien %29,7an, pertsona nagusia langabezia dago. Gainera, pobrezia eragina EAEko batez bestekotik gorakoa da pertsona nagusia landun ezegonkorra denean (%13,2) edo ez-aktiboa denean (%7).

- EBtik kanpoko herrietatik iritsitako immigranteak.

Pertsona nagusitzat EBtik kanpoko herrietako immigrantea duten familietako eragina handia da. Izan ere, eragina %19,9koa da pilaketako pobrezia kasuan eta %23koa mantenamenduko pobrezia kasuan. Oro har, %41eko eragina dago.

- 14 urtetik beherako adin txikikoak dituzten familiak.

14 urtetik beherako adin txikikoak dituzten familien kasuan, bi pobrezia mota horien eragina %7,7koa, eta adin txikiorik gabeko familien kasuan %4,2koa da.

5.2.1.4 Pobrezia eragina lurralde historiko bakoitzean

EAEan pobrezia arazoak eragin oso desberdina dauka lurralde historiko batetik bestera. Zifrarik txarrenak Bizkaia ditu, bai pobrezia larriko arriskuaren eta bai ongizate ezaren kasuan. PGDIk 2004an jasotako datuen arabera, Bizkaian pobrezia larriko egoeren %63,6 daude, Gipuzkoan %24,3 eta Araban %12,1.

Aldeak ez dira hain handiak ongizate ezaren kasuan, baina horretan ere nahiko nabariak dira; izan ere, ongizate ezaren egoeran dauden familien %59,6 Bizkaian daude, %28,4 Gipuzkoan eta %12 Araban (5.36 koadroa).

5.36 KOADROA. POBREZIA LARRIAREN ETA ONGIZATE EZAREN EGOEREN BANAKETA, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA (DATUAK EHUNEKOTAN, FAMILIA GUZTIEI DAGOKIENEZ)

	Pobrezia larria	Ongizate eza
Araba	12,1	12,0
Bizkaia	63,6	59,6
Gipuzkoa	24,3	28,4
EAE	100,0	100,0

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 2004.

5.37 KOADROA. POBREZIA LARRIKO ARRISKUAREN ETA ONGIZATE EZAREN EGOEREN ERAGINA, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA (FAMILIEN EHUNEKOA)

	Pobrezia larria	Ongizate eza	Ongizate egoeran
Araba	4,3	20,5	79,5
Bizkaia	5,8	26,3	73,7
Gipuzkoa	3,6	20,5	79,5
EAE	4,9	23,6	76,4

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 2004.

Pobrezia larriaren eta ongizate ezaren arriskuak familietan duen eraginari dagokionez, lehenengo postuan Bizkaia dago pobrezia arriskuko %5,8ko tasarekin, gero Gipuzkoa %3,6ko tasarekin eta ondoren Araba %4,3ko tasarekin. Ongizate ezaren kasuan, aldea ia 6 puntukoa da: Bizkaian %26,3, eta Gipuzkoan eta Araban %20,5 (5.37 koadroa).

Horrela, pobrezia arriskuaren eta ongizate ezaren eragina EAEko batez bestekoa baino askoz ere handiagoa da Bizkaian, eta Gipuzkoan eta Araban aurkako gertatzen da.

Pilaketako pobrezia familietan duen eraginari dagokionez ere, zifrarik txarrenak Bizkaiak ditu (%2,1), Gipuzkoak (%1,8) baino apur bat handiagoak eta Arabakoak (%0,6) baino hiru aldiz eta erdi handiagoak (5.38 koadroa).

Pilaketako pobrezia familietan duen banaketa aztertuta ikusten denez, pilaketako pobrezia kasu guztien %62,3 Bizkaian daude, %33,1 Gipuzkoan eta %4,6 Araban.

5.2.2. Laguntzako aldian behingo prestazio ekonomikoak

Laguntzako aldian behingo prestazio ekonomiko mota desberdinen administrazioa, ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioen kasuan izan ezik, Foru Aldundien eskumenekoa da; hala eta guztiz ere, horien kudeaketaren zati bat oinarritzko gizarte zerbitzuetan egiten da. Aldian behingo dirulaguntza horiek, bestalde, diru-sarrerarik gabeko edo prestazioak eskainitako zenbatekotik beherako diru-sarrerak dituzten pertsonengana/familietara bideratzen dira.

Ondoren adierazitakoaren arabera banatzen dira, prestazio mota aintzat hartuta:

- **Gizarte Laguntzako Fondo Nazionala-GLFN (EAEn, Gizarte Ongizateko Fondoa, GOF).**
  - Zahartzaroko pentsioa
  - Gaixotasuneko pentsioa
- **Kotizazio Gabeko Pentsioa (KGP).**
  - Erretiroko kotizazio gabeko pentsioa
  - Ezintasuneko kotizazio gabeko pentsioa
  - Ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioak
- **Elbarriak Gizarteratzeko Legearen (EGIL) prestazioak.**
  - Pertsona bati laguntzeko sorospena
  - Mugikortasuneko eta garraio gastuak konpentsatzeko sorospena
  - Diru-sarrerak bermatzeko sorospena
  - Osasun eta farmazia laguntza
- **Gizarte Bazterkeriaren aurkako Borroka.**
  - Oinarritzko Errenta.
  - Gizarte Larrialdiko Laguntzak, GLL.

Orain arte aipaturiko dirulaguntza ez ezik (pobrezia edo diru-sarrera oso baxuko egoerei lotutakoak), beste kontingentzia batzuk arintzeko laguntzak ere badira:

- Ezintasuna duten pertsonen tratamendu espezializatuetarako, laguntza teknikoak lortzeko eta salbuespenezko egoerak arintzeko laguntzak dituzte.
- Zaintzako erakundeetan bizi izan diren adin txikikoek dirulaguntza jasotzen dute independentzia prozesuan, edo laguntza osagarriak jasotzen dituzte, etab.

5.2.2.1 Gizarte Ongizateko Fondoa

Gizarte Ongizateko Fondoaren barruan bi prestazio mota sartzen dira:

- **GOFko zahartzaroko pentsioa;** horren gaineko arazuko gaitasuna Eusko Jaurlaritzak dauka eta finantza erantzukizuna Foru Aldundiek. Aldian behingo prestazio ekonomikoa da, iraupen luzekoa, eta bere helburua gutxieneko diru-sarrerak bermatzea da, bizitzeko oinarritzko beharrezane aurre egi-

5.38 KOADROA. PILAKETAKO POBREZIAREN ARAZOEN BANAKETA ETA ERAGINA, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA (DATUAK EHUNEKOTAN-FAMILIAK)

	Banaketa	Eragina
Araba	4,6	0,6
Bizkaia	62,3	2,1
Gipuzkoa	33,1	1,8
EAE	100,0	1,8

Iturria: Eusko Jaurlaritzak. Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta, 2004.

teko baliabide nahikorik ez duten adineko pertsona gutzietei gutxieneko diru-sarrera batzuk bermatzeko.

- **GOFko gaixotasuneko pentsioa** eskubideko prestazio ekonomikoa da, aldian behingoa, eta bere helburua gutxieneko diru-sarrerak bermatzea da, lan egiteko ezgaitasun osoa duten eta bizitzeko oinarritzko beharriaz aurre egiteko baliabide nahikorik ez duten pertsona gutzietei.

Hurrenez hurren, Gizarte Segurantzako Erretiroko Kotizazio gabeko Pentsioak eta Ezintasuneko Kotizazio gabeko Pentsioak ordeztu dituzte, baina oraindik ere indarrean daude; hain zuzen ere, eskatzaileek, euren interesen arabera, aukera bata edo bestea erabili ahal izango dute. Diru-sarreraren gehienekoa (prestazioaren zenbatekoarekin bat datorrena) egonkorra da urte batzuetatik hona, GOFen onuradunak kotizazio gabeko pentsioetan (KGP) sartzen joateko.

Foru Aldundien Gizarte Ongizateko Fondoko laguntzako pentsioen zenbatekoa 3,5 milioi eurokoa izan zen 2004an, hau da, aurreko urtean baino %10,5 handiagoa izan zen (5.39 koadroa). Bestalde, onuradun kopuruak %4,2ko murriztapena izan zuen, %5,9koa zahartzaroko pentsioen kasuan eta %1,8koa gaixotasuneko pentsioen kasuan.

5.2.2.2 Kotizazio gabeko pentsioak

Kotizazio gabeko pentsioak (KGP) Estatuak arautu eta Gizarte Segurantzak finantzatzen ditu, baina Foru Aldundiek kudeatzen dituzte (kasuan kasuko sailletako Gizarte Zerbitzuen arloa). Onuradunaren familia

motaren arabera, urtero 3.500€ bermatzen dira, 14 ordainketatan banatuta. Horien artean honako hauek daude:

- **Erretiroko KGP.** eskubideko aldian behingo prestazio ekonomiko honen helburua gutxieneko diru-sarrerak bermatzea da, bizitzeko oinarritzko beharriaz aurre egiteko baliabide ekonomikoa nahikorik ez duten adineko pertsonetara.
- **Ezintasuneko KGP.** eskubideko aldian behingo prestazioa, iraupen luzekoa, biziraupenerako gutxieneko diru-sarrerak emateko, gaitasun fisiko edo sentzoriala ezabatzeko nahiz aldatzeko moduko gabeziak dituzten (iraunkorrak, fisikoak edo psikikoak, sortzetikoak edo ez) eta oinarritzko beharriaz aurre egiteko baliabide ekonomikoa nahikorik ez duten pertsona gutzietei.
- **Ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioak:** 18 urtetik beherakoak ardurapean dituzten pertsonetara ematen zaie, euren diru-sarrerak zenbateko jakinera iristen ez direnean.

2004an ordaindutako kotizazio gabeko pentsioen zenbateko osoa 43,1 milioi eurokoa izan zen, eta beraz, %12,2ko murriztapena egon da 2003ari dagokionez. Onuradun kopurua 16.982koa izan zen; 4.789k erretiroko kotizazio gabeko pentsioak jaso zituzten, 5.314k ezintasunekoak eta 6.879k ardurapeko seme-alabakoak; erretiroko prestazioen onuradunen kasuan %2,3ko beherakada egon zen, ezintasuneko prestazioen onuradunen kasuan %1,8ko beherakada eta ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioen onuradunen kasuan %1,8ko beherakada.

5.39 KOADROA. GOFeko LAGUNTZAKO PENTSIEN BILAKAERA EAEn

	2000	2001	2002	2003	2004	% 2003-04
Onuradun kopurua						
Zahartzaroa	1.498	1.404	1.161	1.021	961	-5,9
Gaixotasuna	1.030	951	852	685	673	-1,8
Guztira	2.528	2.353	2.014	1.706	1.634	-4,2
Zenbatekoa guztira (euroak milatan)						
Zahartzaroa	3.167	2.833	2.519	2.311	2.055	-11,1
Gaixotasuna	2.152	1.890	1.764	1.566	1.414	-9,7
Guztira	5.319	4.724	4.283	3.878	3.469	-10,5
Hileko batez besteko zenbatekoa (14 ordainketa, €)						
Zahartzaroa	151,0	144,2	154,8	161,7	152,7	-5,5
Gaixotasuna	149,2	142,0	147,9	163,3	150,1	-8,1
Guztira	150,3	143,3	151,9	162,4	151,6	-6,6

Iturria: Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Aldundien datuetan oinarrituz landuta.

radunen kasuan %11,8ko gorakada, eta hortaz, orokorrean %3,1eko hazkundea egon da aurreko urteari dagokionez (5.40 koadroa).

IMSERSOk emandako datuen arabera, 2004an kotizazio gabeko pentsioen onuradunen %65,67 emakumeak izan dira EAEn, eta ehuneko hori Estatukoak baino zazpi puntu baxuagoa da, eta bigarren ehunekorik baxuena da, Ceutakoaren ostean.

Bestalde, **Eusko Jaurlaritzak seme-alabakun familiei (seme-alabatasun naturala edo adopzioaren bidezkoa) sorospeneren bidez emandako dirulaguntzak** daude¹⁴². Txosten hau egiteko datan, laguntza horiek uztailaren 16ko 176/2002 Dekretuaren eta 2003ko apirilaren 16ko 1/2003 Instrukzioaren bidez arautzen dira.

Laguntza unibertsalak dira, hau da, seme-alabak dituzten familia guztiei ematen zaizkie, eta hiru modalitate dituzte:

- Bigarren seme-alaba jaiotzearen edo adopzioan hartzearen ondoriozko dirulaguntzak; dirulaguntza bakarra ematen da, dena batera, jaiotza edo adopzioa gauzatzen denean.
- Jarraiko eta aldiaren behingo dirulaguntza, hirugarren edo ondorengo seme-alaba jaiotzearen edo adopzioan hartzearen ondorioz, harik eta horrek 5 urte egin arte. Urte anitzeko laguntzak dira.

- 10 urte bete arte ematen diren erditzeko eta adopzio anitzeko kasuetarako dirulaguntzak; 10 urte egin arte ematen dira. Urte anitzeko dirulaguntzak dira.

Aplikazioari dagokionez, hiru talde bereizi behar dira:

- 2. seme-alaba duten familiak: 2002/1/1etik izan diren jaiotzak eta adopzioak (beraz urtean edo aurreko urteetan izandakoa, baina 2002tik aurrera).
- 3. seme-alaba edo gehiago duten familiak: urtean jaiotakoak (2002, 2003 edo 2004), baina eskubide ekonomiko iraunkorrekin 1998/1/1etik aurrera izandako jaiotzetarako eta adopzioetarako; laguntza hori 5 urte bete arte gelditzen den aldirako ematen da. Modalitate honetan orain arte ahaztuta egon den talde bat sartzen da, familia ugariena.
- Jaiotza edo adopzio anitzeko familiak: urtean (2002, 2003 edo 2004) jaiotzekoak eta adopzioan hartutakoak, baina eskubide ekonomiko iraunkorrekin 1993/1/1etik aurrera jaiotakoentzat, eta laguntza hamar urte bete arte gelditzen den aldirako emango da.

Gainera, Dekretuan honako hau dago ezarrita:

- Seme-alaben zenbaketarako, aintzat hartuko dira eskatzaileekin bizi diren guztiak, horien seme-alabatasuna edozein izan arren.

5.40 KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZAZIO GABEKO PENTSIEN BILAKAERA EAEN

	2000	2001	2002	2003	2004	Ald. % 03-04
Onuradun kopurua						
Erretiroa	5.004	5.181	5.122	4.902	4.789	-2,3
Ezintasuna	5.797	5.569	5.425	5.414	5.314	-1,8
Ardurap. seme-alab. prestazioa	5.737	5.504	5.778	6.155	6.879	11,8
Guztira	10.801	10.750	16.325	16.471	16.982	3,1
Zenbatekoa guztira (euroak milatan)						
Erretiroa	16.420	17.084	19.845	19.816	16.313	-17,7
Ezintasuna	20.823	20.591	23.644	24.772	21.447	-13,4
Ardurap. seme-alab. prestazioa	3.830	3.890	4.170	4.530	5.380	18,8
Guztira	41.050	41.557	47.659	49.118	43.140	-12,2
Hileko b. besteko zenbatekoa (14 ordainketa; €)						
Erretiroa	234,4	235,5	276,8	288,8	243,3	-15,7
Ezintasuna	256,6	264,1	311,3	326,8	288,3	-11,8
Ardurap. seme-alab. prestazioa	47,7	50,5	51,6	52,6	55,9	6,3
Guztira	246,1	250,3	208,5	213,0	181,5	-14,8

Iturria: Foru Aldundien eta Lan eta Gizarte Segurantzak Ministerioaren datuetan oinarrituz landuta.

¹⁴² Seme-alabak dituzten familiei Laguntzeko Erakundearteko Planaren barruan.

- Seme-alabaren batek ezintasunik edukiz gero, horren laguntza bikoiztu egingo da.

2002 eta 2004 bitartean, Eusko Jaurlaritzak arlo honetan egindako gastuak %16,6ko hazkundera izan du, eta 15 mila eurotik 17,5 mila eurora igaro da. Laguntza kopuruan, Eusko Jaurlaritzak emandako datuen artean, laguntzen ezarkuntzatik hazkunde orokorra egon da.

Laguntzaren batez besteko zenbatekoa 1.188 eurotik 1.305 eurora igaro da. Hala eta guztiz ere, lehen aurkezturiko kasuen aniztasuna eta datuen heterogeneotasuna (urtearen, modalitatearen eta aplikazioaren arabera) aintzat hartuta, komenigarria da 5.41 eta 5.42 koadroak zehatz irakurtzea.

5.2.2.3 EGILn jasotako prestazioak

Neurri batean indargabetuta, diru-sarrera baxuen baldintza ez ezik, ezintasun maila batzuk ere eskatzen dira; horren barruan lau laguntza mota sartzen dira:

- **Gutxieneko Diru-sarreraren Bermearen Sorospena**, GOF pentsioaren antzeko zenbatekoa duena; 1990etik aurrera ez da halako prestazio eskabide berririk onartu, horien ordez ezintasuneko KGPak sartu baitira.
- **Beste Pertsona Bati Laguntzeko Sorospena**; aurrekoa osatzen du, hileru 60€ ingururekin, eta horren ordez ere ezintasuneko KGPak sartu dira.

- **Mugikortasuneko eta Garraio Gastuen Kontentsazioko Sorospena**; zenbateko txikia eta eskakizun handiak ditu, eta beraz, ia ez da kudeatzen.

- **Osasun eta Farmazia Laguntza**; zaharkituta gelditu da, osasun sistema unibertsala denetik.

EGIL prestazioak ezintasuna duten 18 urtetik gorako pertsonei ematen zaizkie; 2003tik 2004ra onuradun kopuruak %13,5eko murriztapena izan zuen, eta ordaindutako zenbatekoek %12,8ko murriztapena izan zuten (5.43 koadroa).

5.2.2.4 Gizarte bazterkeriaren aurkako borrokaren arloko prestazioak

Baliabideen bermea EB-15ean

Beharizan larriko egoeran dauden hiritarren gutxieneko errentak bermatzeko prestazioen aplikazioa edo baliabideen bermea helburu ia unibertsala da, estatuek sustatzen dutena, eta halako pertsonentzako edota familientzako segurtasun-sarearen azken mailatzat hartzen da.

Prestazio hori EB-15eko 15 herrietatik 14tan dago ezarrita¹⁴³. Izan ere, Greziak oraindik ez du sartu bere gizarte prestazioen artean. Italian, eskualdeen eta udalerrien arabera apurka-apurkako aplikazioa gauzatzen ari dira. Espainiak aplikatu egiten du, bai-

5.41 KOADROA. GASTUAREN BILAKAERA, EUROAK MILIOITAN

		2002	2003	2004	
Jaiotza/adopzioa urtean	2. seme-alabaren jaiotza/adopzioa	5,8	8,6	9,7	
Urte anitzeko laguntzak	3. edo ondorengo seme-alabaren jaiotza, 5 urtera arte	4,2	7,3	7,5	
	Erditze anitza 10 urtera arte	3,9			
Aurreko urteetako bigarren seme-alabaren eraginezko espedienteei dagozkion ordainketak (baina 2002tik)				0,3	
Guztira		13,9	15,9	17,5	2002-04ko ald. %
Gertakariaren inguruko gertakariak: urteko gertakarietako dagozkien laguntzak (emandakoak)		8,5	8,7	9,7	14,1
Aurreko urteetako gertakariak: aurreko urteko gertakarietako emandako laguntzak (horien gaineko eskubidea dago, hau da, urte anitzeko dirulaguntzak dira)		6,5	7,2	7,8	20,0
Guztira		15,0	15,9	17,5	16,6

Iturria: Familien Laguntzako Erakundearteko Planaren Ebaluazioak, 2002, 2003 eta 2004. Eusko Jaurlaritzak. 2002ko alde, Eusko Jaurlaritzak egindako kontsultaren arabera, taularen lehenengo zatian urte horretan urteko azken hiru hilabeteetako gertakariak aintzat ez hartzearen eraginezkoa da, eta bigarren zatian ondorengo egitearen eraginezkoa.

¹⁴³ MISSOC XI. Garantie de Ressources. 2004.

5.42 KOADROA. URTEAREN, MODALITATEAREN ETA APLIKAZIOAREN ARABERAKO LAGUNTZA KOPURUAREN BILAKAERA

	2002	2003		2004	
Laguntza kopurua					
2. seme-alaba	5.989	6.110		6.292	
3. seme-alaba eta ondorengoak, 5 urtera arte	3.984	972 (2003ari buruz)	5.399 (aurreko urteei buruz)	1.221 (2004ari buruz)	5.476 (aurreko urteei buruz)
Erditze anitza 10 urtera arte	2.292	402 (2003ari buruz)		420 (2004ari buruz)	
Guztira	12.265	12.883		13.409	
Gertakariaren inguruko gertakariak: urteko gertakari emandako laguntzak	7.244	7.484		7.933	
Aurreko urteetako gertakariak: aurreko urteetako gertakari emandako laguntzak (eskubidea dute, hau da, urte anitzeko laguntzak dira)	5.021	5.399		5.476	
Guztira	12.625	12.883		13.409	
Gertakariaren gertakariak: urteko gertakarietarako emandako laguntzak					
2. seme-alaba	5.989	6.110		6.292	
3. seme-alaba	912	972		1.221	
Erditze anitza	343	402		420	
Guztira	7.244	7.484		7.933	

Iturria: Familiei Laguntzeko Erakundearteko Planaren Ebaluazioak, 2002, 2003 eta 2004. Eusko Jaurlaritza.

na eskumena autonomia erkidegoek dute (balorazio ekonomikoaren homogeneotasun barik), eta ez Estatu-tuko gobernua, gainerako herrietan gertatzen den bezala.

Lehenengo salbuespen mugatzaile horiek gaintu ondoren, interesgarria izango litzateke ezaugarri batzuk nabarmentzea:

- 10 herritan horren iraupena mugagabea da eta, beraz, hiritarrek segurtasuna dute horiek jasotzean; gainerako 4 herrietan, ostera, jasotzea mugatua da. Portugalen eta Espainian, 12 hilabeteko muga jartzen da, baina luzapena egon daiteke, eta hori, lehenengo herri horretan, automatikoa da. Frantzia 3 hilabetez aplikatzen da eta luzapenak urtebetera artekoak izan daitezke. Eta, azkenik, Italian ere iraupena mugagabea da, baina luzapenak egon daitezke, hiritar onuradunen beharizan egoeren arabera.
- Gutxieneko baliabide horiek jasotzeko gutxieneko adina: 6 herritan (Danimarka, Alemania, Italia, Austria, Finlandia eta Suedia), eskubide hori adin

mugarik gabe onartzen da. Beste 5ean (Belgika, Irlanda, Holanda, Portugal eta Erresuma Batua), eskubidea 18 urterekin hasten da, baina egoera berezietan (esaterako, ardurapeko seme-alabaren bat edukitzea) adin horretatik beherakoek ere jaso dezakete prestazioa. Gainerako herrietan (Espainia, Frantzia eta Luxenburgo) muga 25 urtean dago, baina onartu egin da familia betebeharrak dituztenek (ardurapeko seme-alabak) ere prestazioa jaso ahal izatea. EAEn kasuan muga 23 urtekoa da.

- Naziotasun eta bizileku baldintzei dagokienez, esan daiteke naziotasuna ez dela ezinbesteko baldintza, orokorrean egoiliar guztiek jaso ahal baitute prestazioa. Bizilekuaren aldetik, berriz, desberdintasunak daude, eta 15 estatuetatik 4k gutxieneko aldiari loturiko baldintzak ezartzen dituzte.
- Gizarteratzearen arloan, kasu guztietan, Erresuma Batuan izan ezik, frogatu egin behar da gizarteratze borondatea (salbuespenezko kasuetan izan ezik), eta horretarako, enplegua bilatzen saiatu

edota parte hartu behar da enpleguko neurri aktiboetan edota laneratze hitzarmenetan.

- Zehaztapen maila nazionala da 8 herritan (Belgika, Danimarka, Frantzia, Irlanda, Luxenburgo, Portugal, Finlandia eta Erresuma Batua), eskualde mailakoa 4tan (Alemania, Espainia, Italia eta Austria) eta nazionala nahiz tokikoa 2tan (Holanda eta Suedia).
- Herririk gehienetan, gutxieneko errentak gizarte laguntza unibertsalagoekin osatzen dira, esate baterako, familia prestazioekin edo etxebizitzari nahiz berokuntzari lotutakoekin. Osagai horiek hazkunde handia eragiten dute, gutxi gorabehera, baliabideen bermetzat jasotako prestazioaren %10-13koa¹⁴⁴.

Etxebizitzaren eta osasunaren arloko eskubideak egoteari dagokionez:

- Gaixotasunaren kasuan 11 estatuk osasun estaldura dute. Halakorik ez dutenak Luxenburgo eta Erresuma Batua dira. Irlandak, bestalde, ez du zuzeneko eskubiderik ezartzen, baina azkenean estaldura dago.
- Etxebizitzaren eta berokuntzaren arloko eskubide lotuek tipologia anitza dute, hurrengo taula irakurrita ondorioztatzen denez.
- Herri bakoitzak gutxieneko errentei aplikaturiko zenbatekoari dagokionez, hiritarren egoera pertso-

nalen edo familia egoeren arabera, prestazio ekonomikoak aldaketa handiak ditu. Bakarrik bizi den pertsona baten kasuan, Portugaleko 151,84€-tik Danimarkako 1.130€-ra bitartekoak dira, eta bi herrien artean 1etik 7,7ra bitarteko erlazioa dago. Goialdean, Danimarka ez ezik, Luxenburgo (999,35€) eta Erresuma Batua (700€) daude. Bitarteko posizioan, Belgika, Holanda, Irlanda eta Austria daude. Azkenik, Portugal baino apur bat gorago, Italia, Espainia, Alemania eta Suedia daude.

Distantzia horiek modu proportzionalen mantentzen dira, baina progresioak ez dira beti berdin-berdinak, gutxieneko prestazioak familia mota desberdinei aplikatzen zaizkienean (guraso bakarrekoa, bakarrik bizi den pertsona, seme-alaba 1-2ko gurasoak). Bi seme-alabako familia batek 3.213€ jaso ditzake Danimarkan edo 455,52€ Portugalen. Erakunde politiko baten (EB) barruko alde handi horiek ondorio larriak izan ditzakete, estatuen arteko eskumenei dagokienez, gizarte babesaren kapitulu-

Eman diren zifrak estatu bakoitzaren gizarte prestazioen multzoaren barruan hartu behar dira; prestazio horiek, gehienetan, gutxieneko errenten pertsona/familia onuradunek jasotako zenbatekoak osatzen dituzte. Horrelaxe azaltzen dira gizarte babes handiko herrietan jasotzen diren zenbateko txikiak (Suedia, Finlandia, Alemania).

5.44 KOADROA. BALIABIDEN BERMEA HERRIEN ARABERA: EZAUGARRI NAGUSIAK

Estatu kideak	Izena	Estatutu oinarri aplikagarria	Baldintza orokorrak					Zehaztapen maila		Lotutako eskubideak	
			Iraupena	Naziotasuna	Egoitza	Adina	Laneratzeko borondatea	Malla	Osasuna	Exeibizita eta berokuntza	
BELGICA	MINIMEX (MINIMUM DE MOYENS D'EXISTANCE)	2002ko maiatzaren 26ko Legea, gizarteratzeko eskubideei buruzkoa	Mugagabea	Herrikoak, erregistratur atzerritarrak eta errefuxiatuak	Egoitza herrian	18 urtetik	Frogatuta, osasun zergaien kasuan izan ezik	Nazionala, eskualde mailako desberdintasun barik	Borondatezko gaixotasun aseguria, doakoa	Lotutako eskubideik ez	
DANIMARKA	SOCIAL BISTAND	1997ko ekainaren 10eko Legea, gizarte politika aktiboari buruzkoa	Mugagabea	Herrikoak eta atzerritarrak	Egoitza azken 8 urteetako 7an	Er dago baldintzarik	Bilaketa aktiboan	Nazionala, eskualde mailako desberdintasun barik	Doakoa egotlar guztientzat, eta hortzetako nahiz farmaz. kostuetarako ahalazko osagarria	Kostu handiko persontentzako osagarriak	
ALEMANIA	SOZIALHILFE	1994ko martxoaren 23ko Bundessozialhilfegesetz Sozialgesetzbuch, Gesetz zur Einordnung des ... 2003ko irailaren 27koa	Mugagabea	Herrikoak, erregistratur atzerritarrak eta errefuxiatuak	Egoitza herrian	Er dago baldintzarik	Eskainitako lana hartzeko prestakuntza	Landerrak ezarritakoa	Babesa estalita, gaixotasun kasuan	Estalita	
ESPAINIA	GIZARTERATZEKO GUTXIENETIK DIRU-SARBERRA. OINA. ERRENTA	17 AAEkan homogeneoa ez den Araudia	12 hilabete, luzatzeko aukerarekin	Kasu guztietan ez da hautagar. baldintza	Egoitza AAEkan aldi batez (3-5 urte)	25-65 urtera eta seme-alabekin edo ezinduekin	Lan egiteko gauza izan behar da	AAEEK ezarritakoa	Babesa estalita, gaixotasun kasuan	Lotutako eskubideik ez	
EAE	ONARRIZKO ERRENTA	Gizarte bazterkeriari buruzko 12/1998 Legea Abenduaren 27ko 10/2000 Legea Gizarte Eskubideen Gutuna Ekainaren 25eko 4/2003 Legea	Oinarriko beharriaren estaldura eza eragin duten zergatiak konpontzean edo gizarteratzea lortzean jasotzeari utziko zailo	EAEko udalerriren batean errotaturiko pertsonak, gutxienez urtebeteko antzintetasunarekin. Beharrezkoa izango da beharizan epearen zurrutagine, oinarriko errentaren irizpidea antzatz hartuta, oinarriko gizarte zerbitzuek emanda	Egoitza AAEkan aldi batez (3-5 urte)	23 urtetik	Pertaidatza leneratze hitzarmenetan	Eusko Lurraldeak ezarritakoa	Babesa estalita, gaixotasun kasuan	Exeibizitan bai, Gizarte Larrialdiko Laguntzak	
FRANTZIA	REVENU MINIMUM D'INSERTION (RMI)	Gizarte Ekitzaren eta Familien Kodea, L.262-1 eta hurrengo artikulak	3 hilabete, urtebeterako luzapenarekin	Herrikoak eta atzerritarrak, baldintza egonkorretan bizi	Egoitza erregularrak herrian, azken urteetan	25 urtetik eta guxtiogotik, ardurapeko seme-alabekin	Heziketarako, leneratzeko eta enplegurako prest	Nazionala, eskualde mailako desberdintasun barik	Estalita	Exeibizitan bai	
IRLANDA	SUPPLEMENTARY WELFARE ALLOWANCE	1993 Gizarte Ongizateak finantzari buruzko Legea (1993)	Mugagabea	Nazionalak, errefuxiatuak eta legez bizi diren guztiak	Egoitza Estatuan	18 urtetik	Langabetua langabeztaren eraginezko ordain. osagarri. titularrak izango da	Nazionala, eskualde mailako desberdintasun barik	Eskubide zuzenik ez, baina estaldura	Eskubide zuzenik ez, baina estaldura	

5.44 KOADROA. BALIABIDEEN BERMEA HERRIEN ARABERA: EZAUGARRI NAGUSIAK (JARRAIPENA)

Estatu kideak	Izena	Estatutu oinarri aplikagarria	Baldintza orokorrak				Zehaztapen maila	Lortutako eskubideak	
			Iraupena	Naziotasuna	Egoitza	Adina		Laneratzeko borondatea	Osasuna
ITALIA	MINIMO VITALE REDDITO MINIMO	Eskualdeetan homogeneoa ez den Araudia	Mugagabea, aukerarekin	Nazionalak eta atzerriar egotziarrek	Egoitza udalerrian edo eskualdean	Er dago adin muganik, Campania eskualdean izan ezik	Eskualdeek ezarritakoa	Estalita	Exeibitza: eskualde batzuetan eta adinekoentzat. Gasa eta elektrizitatea eskualde batzuetan
LUXENBURGO	REVENU MINIMUM GARANTI	1990ko apirilaren 29ko Legea	Mugagabea	Naziotasuna eskatu bank	Egoitza herrian gutxienez azken 20 urteetako 5ean. Baldintza bank EBko eta EEAKo hiritarrentzat edo errefuxiatuentzat	25 urtetik	Nazionala	Gaioxasun aseguru bidezko bazkideak	Kasu batzuetan exeibitzan eta gehienekoarekin
HOLANDA	ALGEMEINE BIJSTAND	Gizarte laguntza nazionalari buruzko Legea	Mugagabea	Funtsezko baliabide gabeko pertsona guztiak	Funtsezko baliabide gabeko egotziarrek	18 urtetik	Zehaztapen nazionalaren eta tokikoaren arteko konbinazioa	Estalita	Berez ez, baina salbuespenak
AUSTRIA	SOZIALHILFE	9 Landerretan homogeneoak ez diren legeak	Mugagabea	Landerren araberrako aldea	Egoitza Austrian	Er dago adin baldintzarik	Lander mailakoa	Estalita	Exeibitzan
PORTUGAL	BERMATURIKO GUTXIENENKO ERRENDIMENDUA	2003ko maiatzaren 21eko 13/03 Legea 2003ko azaroaren 8ko 283/03 Agindua	12 hilabete, mugagabea, aukerarekin	Er dago baldintzarik	Egoitza legala Portugalen	18 urtetik	Maila nazionalakoa	Estalita	Lortutako eskubiderik ez
FINLANDIA	TOIMEENTULO-TUKI	Gizarte laguntzari buruzko 1997ko abenduaren 30eko Legea	Mugagabea	Er dago baldintzarik	Herrian bizi diren pertsona guztiak	Er dago adin baldintzarik	Maila nazionalakoa	Estalita	Sorospen osagarriak
SUEDIA	SOCIALBIDRAG	2002ko urtarrieko Legea	Mugagabea	Er dago baldintzarik	Herrian egoteko eskubidea duten guztiak	Laguntza familia osoari ematen zaio	Zehaztapen nazionalaren eta tokikoaren arteko konbinazioa	Estalita	Exeibitza kostuak estalita
ERRESUMA BATUA	INCOME SUPPORT	Sartzeko laguntza arauak (1987) G. Se.Administr. buruzko 1952ko L.	Mugagabea	Er dago baldintzarik	Herrian egon behar dira	18 urtetik	Maila nazionala	Alderdi batzuetan doa koa eta beste batzu, lagun, baina estald. osorik ez.	Exeibitza anikoa laguntzak

Iturria: MISSOC XI. Garantie de Ressources. 2004.

5.45 KOADROA. BALIABIDEEN BERMEA HERRIEN ARABERA, FAMILIA EGOEREN ARABERAKO ZENBATEKOA, 2004 (EUROTAN)

	Pertsona bakarra	Bikotea	Seme-alaba batekin	Bi seme-alabarekin	Guraso bakarre-ko familia seme alaba batekin
Belgika	595,32	793,76	931,25	1.130,96	931,25
Danimarka	1.130	2.260	3.108	3.213	1.502
Alemania	342	618	848	1.078	572
Espainia-2002	300	342	367	401	342
EAE	435,17	569,49	623,21	671,21	569,49
Frantzia	417,88	626,82	752,18	877,54	626,82
Irlanda	584	987	1.060	1.133	657
Italia*-2002	232-269	338-542	440-697	542-852	542
Luxemburgo	999,35	1.499,05	1.589,99	1.680,93	1.090,29
Holanda	551,67	1.103,34			
Austria	390,3-511,5	557-758,4	825,9-1.031,5	1.5058,4-1.299,2	583,9-737,7
Portugal	151,84	303,68	379,6	455,52	227,76
Finlandia	377,15	641,16	905,17	1.142,77	641,16
Suedia	369	617	841	1.085	583
Erresuma Batua	700	923	1.326	1.647	1.099

* MISSOC 2002ko eta 2004ko datua ez da aldatzen.

Iturria: MISSOC XI. Garantie de Ressources. 2004 eta Eusko Jaurlaritzia.

Oinarritzko errentari buruzko eztabaida EAEn: herritarren legegintza ekimena, gizarte eskubideen gutuna sortzeko

Europar Gizarte Segurantzarenak ez diren sistematik garatzeko dagoen joera (pobreziari eta bazterkeriari aurre egiteko) 80ko hamarkadan finkatu zen. Izan ere, hamarkada horretan egiaztatu zenez, Gizarte Segurantzaren araubideari loturiko betiko pentsioek ez zuten geldiarazten pobreziaren eta bazterkeriaren hedapena, errealtate horiek aldatu egin baitziren iraganari zegokionez. Pobrezia eta bazterkeria fenomeno berriak agertu ziren, iraupen luzeko langabeziari, guraso bakarreko familiei eta abarri lotuta.

Lehen esan dugunez, EAEn pobreziaren aurkako politika publikoak Pobreziaren aurkako Borrokarako 1989ko Plan Integralarekin sortu ziren, eta horren helburu nagusia 70eko eta 80ko krisialdi ekonomikoaren ondoriorik larrienak geldiaraztea zen. Hala eta guztiz ere, ikusi zen pobrezia egiturazko fenomeno zela (pobrezia kroniko bihurtu) eta gizarte duala sortzen ari zela. Horrela, pobreziaren aurkako borroka arloko ekintzak egiturazkoak izan ziren eta Herri Administrazioaren ohiko aurrekontuetan sartu ziren.

Pobreziaren aurkako borroka eredu, oinarrian, honako lege hauek ezarri dute: Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarrerari buruzko maiatzaren 3ko 2/1990 Legeak, Gizarte Bazterkeriaren aurkako maiatzaren 22ko 12/1998 Legeak eta Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legeak.

Gizarte Eskubideen Gutunerako Legegintza-ko Herri Ekimena (LHE¹⁴⁵), izan ere, EAEn, gizarte ekintzaren ikuspegitik egon den esperientziarik garrantzitsuena da, pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren aurkako borroka arloan; gainera, Oinarritzko Errentaren proposamena gizarte eragin eta eraginkortasun handienarekin hedatu den esperientzia ere bada.

Gizarte Eskubideen Gutunerako LHE 1996ko bigarren seihilekoan sortu zen, eta Legebiltzarreko Mahaiaren baimena eskatu zen urte horretako abenduaren 27an eman eta onespina 2000ko abenduaren 27an egin zen; horrela, Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Lege bihurtuta gelditu zen.

¹⁴⁵ Espainiako estatuko autonomia erkidegoetako parlamentu guztietan lege-proposamenak sustatzeko dagoen prozedura. Hain zuzen ere, hautesleen sinadura kopuru egiaztatu jakina edukita (EAEn kasuan 30.000), parlamentu baterako lege bat proposa daiteke eta parlamentu horrek aintzat hartu eta lege aruntzat tramitatu beharko du.

LHEren inguruko eztabaida (gutxieneko adina, zenbatekoa, izaera unibertsala eta baldintza gabea *versus* enpleguarekiko mendekotasuna, etab.) oso bizia izan zen. LHEn Gizarte Eskubideen Gutunerako erabakitako proposamenak bi zati izan zituen. Lehenengoan, orientazioko hiru printzipioak jasotzen ziren, eta bigarrenean bi proposamen mota.

Orientazioko printzipioak:

- hiritartasun eskubide unibertsalen berrezarkuntza, lan merkatua itxita duten eta, horrenbestez, bizitza duina edukitzeko diru-sarrerarik ez duten pertsona guztientzat;
- hiritar eskubidearen benetako onarpena, gizartearen zati bati, eta horretarako, oinarrizko errenta emango zaie enplegua eskatu eta lortzen ez dutenei;
- lanaldiaren banaketa, enplegua eskatzen dutenen artean, printzipio unibertsaletan oinarrituz (elkartasuna, berdintasuna, etab.).

Proposamenak:

- Alde batetik, enpleguaren banaketari lotutakoak. EAEk ez dauka lanaldia legez arautzeko eskumenik, eta beraz, honako hau proposatu zen EAEko Herri Administrazioaren zerbitzuko langileria enplegua banatzeko ikuspegi horrekin arautzeko funtsezko neurritzat: lanaldia asteko 32 ordua murriztea, erretiroaren adina 60 urtera aurreratzea eta aparteko orduak kentzea.
- Beste proposamena Oinarrizko Errentari buruzkoa zen. Horretarako eskubidea ezartzen zen, enplegu zerbitzuetan inskribaturik zeuden adin nagusiko pertsona guztientzat, baldin eta EAEko edozein udalerritan gutxienez urtebeteko antzinasuneko

errola eduki eta enplegurik aurkitzen ez bazuten. Halaber, horren barruan pentsiodunak ere sartzen ziren, horien prestazioak LGSra iristen ez zirenean. Oinarrizko errentaren zenbatekoa LGSren parekoa izango zen.

Oinarrizko Errenta ez zen unibertsala eta baldintza gabea, baina era askotako taldeek jaso zezaketen.

Azkenean onetsi zen Legea (Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legea) ez da hasierako LHEren berdina, talde politikorik gehienek egindako emendakinen ondorioz (PNV, PSE-EE, PP, EA eta UA). Izan ere, Ezker Batuak eta Euskal Herritarrok-ek soilik onetsi zuten oso-osorik.

Izan ere, legea honako printzipio honetan oinarritzen da: "pertsonek kasuan kasuko gizartearen erabilgarriak izateko eta erabilgarri direla sentitzeko duten eskubidea (...) ezin da gauzatu gizabanakoen eta lanaren arteko lotura apurtuz gero". Horrenbestez, lehenengo helburua (1. art.) "hiritar guztiei lan merkatuan sartzeko aukera ematea" da, eta, merkatu horretan sartu ezin direnentzat, "oinarrizko errenta bermatzea, hiritar eskubideak gauzatu ahal izateko".

Horrenbestez, Legea bi planoetan euskarritzen da: enpleguaren sorrera eta, hori lortzen ez dutenean, oinarrizko errenta.

Enplegu sorrerari dagokionez, legean (4. art.) ezarritakoaren arabera, "soluzio nagusia erabateko enplegua sortzea da (...), garapen ekonomiko orokorrerako politiketan oinarrituz". Enplegua sustatzeko gainerako neurriak (adibidez, legean aipatzen direnak) "osagarriak edo zuzentzaileak izango dira" (4. art.).

5.46 KOADROA. TALDE POLITIKOEN PROPOSAMENAK ENPLEGUAREN BANAKETARI BURUZ, GIZARTE GUTUNAREN EZTABAIDAN

	Gizar. gutun.	EH	IU	PSE-EE	EA-PNV	PP	UA
Lanaldia	32 ordu	32 ordu	32 ordu	35 ordu	Administrazio-rako 35 ordu	Prountziamen-turik ez	35 ordu
Aparteko orduak	Ezabatu	Ezabatu	Ezabatu	Ezabatu	Prountziamen-turik ez	Prountziamen-turik ez	Ezabatu
Erritiroarako adina	60 urte	60 urte	60 urte	60 urte	Prountziamen-turik ez	65 urte	60 urte

Iturria: Hilka.

5.47 KOADROA. JASOTZAILEEI ORDIANDUTAKO ZENBATEKOA (EUROAK MILIOITAN)

	Oinarrizko Errenta						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	% 2003/04
Araba	4,47	5,20	7,20	8,97	12,07	13,51	11,9
Bizkaia	30,96	37,17	49,28	57,81	69,67	82,06	17,8
Gipuzkoa	9,39	10,64	13,97	16,15	17,91	18,54	3,5
EAE	44,82	53,00	70,45	82,93	99,64	114,12	14,5

Iturria: Gizarteratze Zuzendaritza. Eusko Jaurlaritza.

Horien artean, oso garrantzitsuak dira "lanaldia-
ren murriztapena eta aparteko orduen ezabaketa",
eta, horiekin batera, "antolaketa mekanismo mal-
guen sarrera eta kontratazio berrien sustapena"
daude.

EAeko Herri Administrazioetarako, lan baldintzak
negoziatzeko prozesuetan hauxe lortu behar dela
ezartzen da:

- 35 orduko lanaldiaren ezarkuntza
- ordezeneko edo txandako kontratuen sustapena
- aparteko orduen ezabaketa

Lan merkatuan sartu ezin direnei dagokienez, hori
beharrizan egoeraren ziurtagiriaren bidez egiaztatu
behar da; horientzat LGSren %75eko oinarrizko erren-
ta ezartzen da, hamabi hilekotan, eta %25 bigarren
pertsona batentzat eta %10 hirugarren batentzat.

Oinarrizko errenta eta gizarte larrialdiko laguntzak (GLL) EAEn

- **Oinarrizko errenta** aldian behingo prestazio eko-
nomikoa da, laguntza mailakoa, eta bere helburua,
izan ere, bizitzeko oinarrizko gastuei aurre egiteko
baliabide ekonomiko nahikorik ez duten pertsonen
beharrizanak betetzea da. Subsidiarioa eta osaga-
rria da, indarreko legerian ezarritako gizarte pre-
stazio eta baliabide ekonomiko guztiei dagokienez
(bizikidetza unitate ekonomiko independenteko
titularrari edo edozein kideri dagozkion baliabide-
ak). Bizikidetza unitate ekonomiko independenteko
pertsona bakarrari ematen zaio, unitate hori osa-
tzen duten kide guztientzat.
- **GLL** prestazioak ez dira aldian behingoak, eta eko-
nomikoak eta dirulaguntza mailakoak dira; euren
jasotzaileak gizarte bazterkeriako egoerak aurrei-
kusteko, ekiditeko edo arintzeko behar diren gastu

arruntei edo bereziei aurre egiteko baliabide nahi-
korik ez duten pertsonak dira. Gehienak etxebizi-
tzen errentamendu eta mantenamendu gastuei
aurre egiteko erabiltzen dira.

Prestazio finalistak (euren helburua betetzera soi-
lik bideratu behar dira), subsidiarioak eta osagarriak
dira, indarreko legerian ezarritako gizarte prestazio
eta baliabide ekonomiko guztiei dagokienez (biziki-
detza unitate ekonomiko independenteko titularrari
edo edozein kideri dagozkion baliabideak, baita etxe-
bizitza edo ostatu beran bizi diren gainerako pertso-
nei dagozkienak ere).

Oinarrizko Errentaren eta Gizarte Larrialdiko La-
guntzen kasuan, onuradunak 49.667 familia izan ziren
2004an, aurreko urtean baino %9 gehiago, eta gastu
osoa 138 milioi eurokoa izan zen (%11,7ko hazkun-
dea aurreko urteari dagokionez); %79 Oinarrizko
Errenta izan zen eta %21 GLL.

Aipagarria da azken urteotako hazkunde handia,
oinarrizko errentaren eta GLLen jasotzaileei ordain-
dutako zenbatekoan, eta horiek %97,4 eta %90,2
izan dira, hurrenez hurren, 1999-2004 aldian (5.47
koadroa eta 5.48 koadroa).

Gastuaren zatirik handiena, alde handiz, Bizkaiak
hartu du; bertan, oinarrizko errentaren kasuan %72
izan da eta GLLen kasuan %62.

Oinarrizko errentaren jasotzaile kopuruari da-
gokionez, Araban azken bost urteotan 1.825etik
3.821era igaro dira, eta horrek hiru lurraldeetako haz-
kunderik handiena adierazten du (+%109,4); hala ere,
Bizkaiak dauka, jakina, jasotzaile kopururik handiena,
eta 1999ko 10.376tik 2004ko 19.914ra igaro dira
(%91,9ko hazkunde eta EAeko prestazio guztien
%68,9). Gipuzkoan jasotzaile kopuruak %31,5eko

5.48 KOADROA. JASOTZAILEI ORDIANDUTAKO ZENBATEKOA (EUROAK MILIOITAN)

	Gizarte Larrialdiko laguntzak						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	% 2003/04
Araba	1,52	1,94	2,30	2,54	3,15	3,44	9,2
Bizkaia	7,37	10,08	11,94	12,34	14,95	14,82	-0,9
Gipuzkoa	3,73	4,21	4,99	5,13	5,90	5,74	-2,7
EAE	12,62	16,23	19,23	20,01	24,00	24,00	0,0

Iturria: Gizarteratze Zuzendaritza. Eusko Jaurlaritza.

5.49 KOADROA. TITULAR JASOTZAILE KOPURUA

	Oinarrizko Errenta						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	% 2003/04
Araba	1.825	2.049	2.379	2.804	3.561	3.821	7,3
Bizkaia	10.059	10.376	12.336	14.358	17.202	19.914	15,8
Gipuzkoa	3.920	4.125	3.999	4.302	4.882	5.154	5,6
EAE	15.804	16.550	18.714	21.464	25.645	28.889	12,6

Iturria: Gizarteratze Zuzendaritza. Eusko Jaurlaritza.

5.50 KOADROA. TITULAR JASOTZAILE KOPURUA

	Gizarte Larrialdiko laguntzak						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	% 2003/04
Araba	2.250	2.400	2.650	3.150	4.051	4.078	0,7
Bizkaia	6.400	7.010	8.960	9.000	11.015	11.719	6,4
Gipuzkoa	4.007	4.086	4.160	4.350	4.850	4.981	2,7
EAE	12.657	13.496	15.770	16.500	19.916	20.778	4,3

Iturria: Gizarteratze Zuzendaritza. Eusko Jaurlaritza.

hazkundera izan du eta guztizkoaren %17,8ra iristen dira. 5.49 koadroa.

GLLei dagokienez, titular jasotzaile kopuruaren hazkunderik handiena Bizkaian egon da 1999tik 2004ra (%83,1), eta berriro ere horixe izan da GLLrik gehien eman duen lurraldea (guztizkoaren %56,4). Araban %81,2ko hazkundera egon da (jasotzaile guztien %19,6) eta hazkunderik txikiena Gipuzkoan egon da, %24,3rekin (jasotzaile guztien %24). 5.50 koadroa.

Ondoren, oinarrizko errentak 2000n Eusko Jaurlaritzaren metodoa erabiliz zehazturiko pobrezia atariei dagokienez zuen ehuneko aztertuko dugu, hau da, pobrezia egoeren gaineko eragina.

5.51 koadroan ikusten denez, oinarrizko errentari dagokionez, ehunekoak ez du inoiz ere pobrezia atarrien %100 estaltzen. Aipagarria da ehuneko horiek, alde handiz, Estatuko autonomia erkidegoetako al-tuenetariakoak direla. Oinarrizko errenta GLLekin osa-

5.51 KOADROA. OINARRIZKO ERRENTAK ETA GLLK EAEKO POBREZIA ATARIETAN DUTEN ERAGINA. 2000

Familiako kide kopurua	Pobrezia atariak (€)	Oinarrizko Errentaren zenbatekoa (€)	Oinarrizko Errentak estalitako zenbatekoa(%)	Oinarrizko Errentak+ GLLK estalitako zenbatekoa (%)
1	439,84	379,27	86	104
2	543,31	505,69	93	112
3	633,86	556,26	88	106
4	675,03	606,83	90	109

Iturria: Sanzo, Luis: "Poverty measurement in the Spanish Basque country: Statistic improvements and detection of social change". Eusko Jaurlaritza. Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta (2000) eta Gizarteratze Zuzendaritza.

tuta dagoenean, ehuneko hori %100etik gorakoa da kasu guztietan.

Pobrezia egoeran dagoen familia kopurua 37.776koa da (%5,5, Eustatek 2000n egindako pobrezia-ri eta gizarte desorekei buruzko inkestako datuen arabera), eta oinarritzko errentaren jasotzaile kopurua 16.550ekoa izan zen 2000n; hortaz, EAko estaldura tasa %43,8koa da. Pobrezia egoeran dauden familien kasuan (GLLak jasotzen dituzten familiei dagokienez), ehunekoak %35,7ra murrizten da.

5.2.3. Gizarte bazterkeria enplegu neurrien bidez gainditzeko programak

Aipagarriak dira gizarte bazterkeria enplegu neurri bidez gainditzeko dauden esperientziak¹⁴⁶.

Mendebaldeko Europan, esperientzia horietariko asko gizarte ekonomiako proiektuetan sartu dira, eta, horrela, **enpresa sozialak** sortu dira. Enpresa horien bilakaera erabakigarria izan zen, jatorrian guztiak militanteak baitziren, harik eta profesionalizatu arte; euren helburuen artean, bazterkeriaren eta langabeziaren aurkako borroka sartzten da.

70eko hamarkadatik, ezinduek gizarteratzeko esperientzietan oinarrituz, Europako herririk gehienetan ekimenak sortzen joan dira. Kasu guztietan, enpresa formulak aukeratu dira, emaitza ekonomiko positiboak bilatuz, baina inoiz ere ez errentagarritasun ekonomiko soilak lortzeko helburuarekin (esate baterako, irabaziak epe laburrean edo luzean maximizatzea); izan ere, irabazi asmorik gabeko enpresak dira eta euren helburu nagusia gizarte eta lan bazterkeriaren aurka borrokatzea da.

Euren ezaugarrien ondorioz, gizarteratze enpresek biziraupen arazoak dituzte, oso zaila baita errentagarritasun ekonomikoaren eta gizarte erabileraren helburuak (elkarren aurkakoak) bateratzea. Gainera, legezko eremurik ez dagoenez, lehia handiak eta adostasun nahiz laguntza politiko ezak nabarmendu egiten dute eurek garaturiko lan neketsua.

EBn halako enpresek izen desberdinak hartzen dituzte. Espainiako estatuan, esate baterako, Gizarteratze Enpresak, Gizarteratzeko Elkartek, Enpleguko Lantegi Espezializatuak, etab. Hala eta guztiz ere, garrantzitsuena enpresa horien helburua da, eta bi talde bereizten dira: alde batetik, enpresa sozial finalistak (pertsonek integrazio iraunkorra), eta bestetik, trantsizioko eginkizuna duten enpresak, ohiko lan merkatuan sartzeko helburua dutenak. Belgikako, Alemaniako eta Frantziako enpresak aintzat hartuta, esan daiteke horiek enpresa sozial iragankorrak direla. Aldiz, Espainiako, Italiako, Portugaleko, Erresuma Batuko eta EAkoak enpresa sozial iraunkorrak dira, eta bazterturiko pertsonak modu iraunkorrean integratzen dituzte gizarte eta lan merkatuan. 5.52 koardoa.

Bazterturiko pertsonak gizarte eta lan merkatuan sartzeaz gain, enpresa horiek zeharreko tratamendua ematen diete euren planteamenduei, eta adar desberdinak jorratzen dituzten neurriak har ditzakete (adibidez, osasuna, heziketa, etxebizitza eta lana).

EAen aipagarria da Eusko Jaurlaritzak **Auzolan Programa** onetsita garatu duen ekimena; horren barruan, inplikaturiko pertsona bakoitzaren txertaketa pertsonalizatua sartzten da (gizartean, heziketan eta lanean). Programa horren jasotzaileak Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarreraren eta Oinarritzko Errentaren titularrak dira; programaren barruan hasierako heziketa, lan kontratua (gizarte erabilgarritasuneko jardueraren batean), laguntzako heziketa eta enplegu heziketa sartzten dira. Programa uztailaren 30eko 199/2002 Dekretuaren bidez arautu da, baita bazterkeria egoeran edo horren arriskuan dauden pertsonak laneratzeari buruzko abuztuaren 31ko 166/2004 Dekretuak sarturiko aldaketaren bidez ere.

2004an Auzolan programak 758 pertsonaren beharrianak bete zituen (aurreko urtean baino %10,5 gehiago), eta onuradun bakoitzak jasotako laguntzak 9.700€-tik gorakoak izan ziren (proiektu bakoitzeko 90.886€, batez beste). Programaren gastu osoa 7

¹⁴⁶ Gizarte bazterkeriari enplegu neurrien bidez aurre egiteko esperientzien eta programen artean honako hauek daude: EINek EAEn kudeaturiko Enplegu-Heziketa programa eta EIN Toki Erakundeak programa (lehen aipatutakoak), baita enpresa sozialak ere (Auzolan programarekiko laneratze enpresak).

5.52 KOADROA. EBKO HERRI BATZUETAKO GIZARTE ENPRESEN IZENA

Estatu kideak	Izenak	Enpresa mota
Belgika	Lanaren bidezko heziketa enpresak Lanbide ikaskuntzako enpresak Garapeneko ekintza integratuak Gizarte helburuko sozietateak	Enpresa sozial iragankorrak (lan merkatu arruntean sartu baino lehenagoko saria)
Alemania	Laneratzeko eta trebakuntzako sozietateak Lanari, enpleguari eta egiturazko garapenari laguntzeko sozietateak	Enpresa sozial iragankorrak (lan merkatu arruntean sartu baino lehenagoko saria)
Espainia	Laneratzeko enpresak Laneratzeko elkarteak Enpleguko lantegi bereziak	Enpresa sozial finalistak (sartze iraunkorra)
Frantzia	Régies de Quartier Bitarteko elkarteak Bizitza aktiborako egokitzeko zentroak	Enpresa sozial iragankorrak (lan merkatu arruntean sartu baino lehenagoko saria)
Italia	Kooperatiba sozial. A mota eta B mota	Enpresa sozial finalistak (sartze iraunkorra)
Portugal	Enpleguko merkatu soziala	Enpresa sozial finalistak (sartze iraunkorra)
Suedia	Kooperatiba sozialak	Enpresa sozial finalistak (sartze iraunkorra)
Erresuma Batua	Enpresa komunitarioak	Enpresa sozial finalistak (sartze iraunkorra)
EAE	Laneratzeko enpresak	Enpresa sozial finalistak (sartze iraunkorra)

Iturria: Estivill, Jordi. "Panorama de la lucha contra la exclusión social". Lanaren Nazioarteko Bulegoa. Geneva, 2003. 67-68. or.

M€-koa izan da Eusko Jaurlaritzarentzat. 5.53 koadroa.

Auzolanekin batera, aintzat hartu behar da *laneratze enpresek* EAEn egindako esfortzua, bazterkeria arriskuko egoeran dauden pertsonen laneratzea bultzatzeko. Enpresa horiek sortzeko eta mantentzeko laguntzak, bestalde, Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako Sailburuak 2002ko abenduaren 11n emandako Aginduan araututa daude. Tresna horien bitartez, Gizarteratze Sailburuordetzak gizarteratzeko eta laneratze modalitate berezi horren hedapena lortu nahi du; bertan, pertsona bat laneratze enpresa

batean sartzea (bai inoren konturako langiletzat, bai langile-bazkidetzat edo bai laneko bazkidetzat) lan kontratuaren bidez gauzatzen da, eta hori, berriz, laneratze hitzarmena sinatzearen ondoriozkoa da.

EAEn, 2004aren amaieran, euren erregistro berezian inskribaturiko 24 laneratze enpresa zeuden. Eusko Jaurlaritzak, 2004ko deialdian, laguntzak eman zizkien 21 erakunderi; horietatik 18 laneratze enpresak dira eta gainerakoak, berriz, laneratze enpresa berriak sortzeko laguntzak eskatu dituzten sustatzaileak dira. Horren eraginez, urte horretan, 47 lanpostu sortu eta 3 milioi euroko inbertsioa egin da.

5.53 KOADROA. AUZOLAN PROGRAMA: EMAITZEN URTEROKO BILAKAERA

	2000	2001	2002	2003	2004
Proiektuak	51	64	69	70	79
Erakundeak	27	33	33	40	39
Onuradunak	461	568	615	686	758
Dirul./Onuraduna (€)	4.511,9	5.000,0	6.504,1	6.501,5	9.472,3
Dirul./Proiektua (€)	40.784,3	44.375,0	57.971,0	63.714,3	90.886,1
Gastu Osoa (€-ak Mili.)	2,08	2,84	4	4,46	7,18

Iturria: Gizarteratze Sailburuodetzaren datuetan oinarrituz landuta.

V KAPITULUA
AZKEN ONDORIOAK
ETA HAUSNARKETAK

1. Planteamendu orokorra eta alderdi metodologikoak

Euskadiko CESeen helburua, ikerketa hau planteatzean, EAEko "gizarte babesaren" maila aztertzea da, aplikatzen joan diren gizarte politikak ikertuz, eta maila hori Espainiako estatuan eta Europar Batasunean (EB) dagoenarekin konparatzea. Ikerketaren denbora muga 2004ko apirila denez, EBTzat EB-15 hartu da.

Ikerketa hastean planteatu zitzaigun lehenengo alderdia kontzeptu mailakoa izan zen. Gizarte Babeseko Estatistika Integratuen Europako Sistemaren (SEEPROS) arabera, gizarte babesa "erakunde publikoen edo pribatuen edozein esku-hartze da, helburua gizabanakoak edo familiak arrisku edo beharrian kopuru jakinaren zamatik arintzea denean, baldin eta esku-hartze hori banakako akordioak direla bide egiten ez bada eta jasotzaileek aldi bereko ordain balio-kidea egin behar ez badute". "Gizarte babesa eragin dezaketen arriskuen edo beharrian zerrenda hitzarmen bidez finkatzen da, ondoren adierazitakoaren arabera: osasun laguntza, gaixotasuna, ezintasuna, zahartzarora, biziraupena, familia/semi-alabak, langabezia, etxebizitza eta gizarte bazterkeria, beste inon adierazi gabeak".

Bestalde, gizarte politika kontzeptua oso hedatuta dago, baina ez dauka definizio zehatzik. Zenbait autoreren ustez (esate baterako, Kahn eta Kamerman), Gizarte Politikaren barruan honako jarduketa adar hauek sartzen dira: hezkuntza, osasuna, etxebi-

zita, enplegua, diru-sarreraren mantentzea eta gizarte zerbitzu pertsonalak (gizarte laguntza, adin txikikoen babes eta zaintza establezimenduak, espe-txeak eta gizarteratzeak, hiru adinekoak, ...).

Kontseiluak bazekien ezinezkoa zela (alderdi teknotik eta eragiletik begiratuta) Gizarte Politikaren adar bakoitzaren ikerketa egitea, EB osoan (EB-15) eta estatu kide bakoitzean; horrenbestez, Gizarte Politikaren ikuspegi zabala eduki arren (Kahn eta Kamerman), erabaki zuen EAEko eta EBko Gizarte Politikari buruzko lehenengo ikerketa honen barruan EAEko eta EB-15eko "Gizarte Babesaren" arloa bakarrik sartzea, hain zuzen ere, langabezia eta gizarte bazterkeria funtzioak, ikerketa honen ostean ikerketa sektorialak edota funtzionalak egitearen kalterik gabe.

Hain zuzen ere, helburua honako galdera hauei erantzuna ematea da:

- Gizarte babesaren (orokorrean) eta langabeziaren nahiz gizarte bazterkeriaren (hain zuzen ere) zein alderditan eman dira aurrerapausorik handienak?
- Zein alderditan ez da aurrerapausorik eman?
- Zein gaitan sakondu behar da bilakaerak beharrezko erritmoa edukitzeko?

Metodologiak tresna kuantitatiboak eta kualitati-boak erabiltzen ditu, eta oinarriko zein bigarren mailako iturriak erabili dira.

2. Europako balizko gizarte eredia

XX. mendeko bigarren zatia Ongizate Estatuan aurrerapenak egiteko eta estatu hori finkatzeko aldia izan zen. Zalantzarik gabe, homogeneotasun ildo batzuen barruan, estatu bakoitzak bere eredia landu zuen. Eredu guztiak konparatuta ikusten denez, aplikazio batzuk beste batzuk baino antz handiagoa zuten eta, zenbait kasutan, desberdintasunak nabarmentzen ziren.

Hala eta guztiz ere, 70eko hamarkadan moteldu egin zen Ongizate Estatuaren garatzeko eta finkatzeko erritmoa. Energiaren krisiak ondorioak izan zituen eredu ekonomikoan eta lan merkatuan. Langabeziaren fenomenoak agertu zen eta biztanleriaren sektore handietan izan zuen eragina; aldi berean, arazo berriak sortu ziren (pobrezia poltsa berriak, bazterkeria prozesu berriak, sare informal nahiz sozializazioko mekanismo askoren apurtzea, gizarte babes publikoaren barruko zerbitzu batzuen nahiz eragileen eraldaketa), eta horiek gaur egunera arte mantendu dira.

Bestalde, globalizazioak eta EBN estatu berriak sartzek lehen bezala orain ere ondorioak dituzte estatu bakoitzaren ekonomietan.

- Produktio nahiz merkataritza harremanek eta inbertsioek ezusteko gorabeherak izan dituzte azken urteotan, teknologia berriak ezartzearen eta mugak nahiz oztupoak murriztearen eraginez (kapitalen, produktioaren eta merkataritzaren lekualdaketa herri batzuetatik besteetara).
- Handitzearen barruko herririk gehienek hamarkadan izan duten Ongizate Estatuaren ereduak ez

dauka zerikusirik Europar Batasunaren oraingo kide berrien eremuarekin, azken hori garatu duten gizartearen barne egitura estatu nonahiko baten menpe baitzegoen eta gizarte horietan gizarte zibilak ez baitzuen garapenik.

Gainera, bizi-itxaropen gero eta handiagoaren eta emakumea lan munduan sartzearen ondorioz, beharrezkoak berriak sortu dira osasunaren, mendekotasunaren, familiaren arloan, etab.

Panorama horretan sortu den eztabaidak, Ongizate Estatuaren oinarria zalantzan jarri barik, oraindik ere irekita dauden galderak eta zalantzak planteatu ditu.

Helburua oreka berria lortzea da, globalizazioari eta gizarte gastu gero eta handiagoari loturiko tesuinguru berrian, aintzat hartuta arazo komun horiek abagune desberdinetan gertatzen direla, ongizate eredu bakoitzaren barruan.

Horrenbestez, gizarte politiken *erronka* nagusia lehenetsuen eskalan asmatzea da: Zerbitzu guztiak hiritar guzientzat eskaini? Beharrezkoak handiena dutenentzat bakarrik? Zerbitzu batzuk denentzat? Zerbitzu batzuk biztanle batzuentzat?

Nolanahi ere, galdera horien erantzuna edozein izan arren, EBko estatuak erritmo desberdinean ari dira Ongizate Estatuaren eredu hori hartzen (horren konnotazio desberdinekin); eredu hori ekimen publikoaren eta erakunde pribatuen arteko baterako lankidetzan oinarritzen da.

3. Europako gizarte arazoak ikuspegi historikoan

Estatu kideen erronkak eta arazoak antzekoak dira, eta beraz, koherentea da estrategia komunak ezartzea.

3.1. Ekonomia gizarte eskubideen oinarrian

- Europar Batasunaren Politikak gizarte arloan emandako lehenengo urratsak lan arazoekin lotuta daude (1957-1971), sektore siderurgikoaren birmoldaketaren ondorioz.

Urte horietan agerian gelditu da orduko EEren edukien eta helburuen izaera ekonomikoa. Gizarte dimentsioa ia ez da agertu ere egiten, eta, agertzekotan ere, langileen bizi eta lan baldintzen hobekuntza sustatzean oinarritzen da. Europako Gizarte Fondoaren sorrerak agerian utzi du hori. Europako Erkidegoa sortu zutenen iritzi, enpleguaren merkatua bere erregulatuko zen, aurrerakuntza ekonomikoaren ondorioz, eta enplegu politika nazionalen harmonizazioa berez etorriko zen.

Hala eta guztiz ere, urteak joan ahala egiaztatu denez, egiturazko langabezia finkatu eta enplegu eskaintzaren nahiz eskariaren arteko ez-egokitzapen kualitatiboa dago. Horrenbestez, beharrezkoa da EGFren eginkizuna berriro zehaztea eta fondo hori tresna egokia izatea, egiturazko desorekei aurre egiteko.

- EGFren lehenengo eraldaketa horrekin bat etorritik, eta 1973ko krisi ekonomikoaren lehenengo ondorioen eraginez, apurka-apurka itzaltzen joan zen inbertsio ekonomiko komunitarioen berezko eragintanganako fede itsua, desorekak gainditzeari zegokionez. Izan ere, egiaztatu egin zen, hiritarren bizi mailak nolabait ere hobera egin arren, zenbait taldetan mantendu egiten zirela diskriminazio egoerak (langile migratzaileak, emakumeak, ezinduak, ...). Halaber, onartu egin zen ezinezkoa zela estatu mailako gizarte politika garatzea, integrazio bidean zegoen European.

Kohesio ekonomikorako gizarte kohesioa behar da. Horrenbestez, Batzordeak eta Kontseiluak Gizarte Ekintza Programa sortu zuten (1974-1976), eta hori mugarría izan zen gizarte politika komunitarioan; horren adierazpenei jarraituz, Pobreziaren aurkako Borrokarako Europako I. Programa abiatu zen (1975-1980). Horrekin batera, arazo berria agertu zen: lan merkatua gazte belaunaldi berria iritsi zen, eskolatzeko fasea amaitu ondoren, eta horrela, langabetuen kopuruak gora egin zuen.

Programa, bestalde, herri bakoitzean eta Europa osoan pobreziaren definizioari eta hedapenari buruzko eztabaida sortzeko erabili zen; horrela, 1975ean, Europako Erkidegoko Kontseiluak pobreziaren definizio klasikoa aukeratu zuen: "pertsonek pobeak dira euren herriko batez besteko per capita diru-sarreraren erditik beherako diru-sarrerak dituztenak".

Definizio horren barruan pobrezia erlatiboaren kontzeptua sartzen da. Hori neurgarria, kuantifikagarria eta lurraldeka konparatzeko modukoa da, eta errenten banaketari lotuta dago. Hala eta guztiz ere, estuago lotuta dago diru-sarreraren desorekari, pobreziaren egoera errealei baino, eta ez du aukerarik ematen muturreko behin-behinekotasuna bereizteko; gainera, arazoak ditu nekazaritza ekonomietan aplikatzeko (landa zonetan), baita ezkutuko ekonomia garrantzitsua eta dirutan egin gabeko truke handia duten zonetan aplikatzeko ere.

- Agerian gelditu zen merkatua berez ez zela gauza gizarte arazoak konpontzeko (biztanleen arteko desorekak eta pobrezia poltsa berrien apurka-apurkako sorrera), eta beraz, eman beharreko lehenengo urratsaren inguruko dilema bat planteatu zen: krisiaren eraginezko arazoaren gaineko esku-hartzea egin ala epe luzerako ekintza hasi, garapenik urrueneko eskualdeen egiturazko arazoak jorratuz. Gainera, argitu egin behar zen estrategia horren sustatzaile publikoaren eginkizuna nork zeukan.

1983-1991 bitartean oso garrantzitsua izan zen erakunde komunitarioek Europako politika jakina sustatzeko erabakia hartzea, eta politika horretan goian aipaturiko bi aukerak bildu ziren; aldi honetan jarduketak toki arloan oinarritu zituzten programak sortu ziren, enpresek arlo horretan zituzten lehiakortasun baldintzak homogeneizatzeko.

1984an, Kontseiluak pobrezia baren definizioa hartu zuen: "pertsonek pobreak, izan ere, baliabide material, kultural eta sozial oso urriak izatearen eraginez kasu kasuko estatu kideko gutxieneko bizimodu onargarrietatik bazterturik dauden familiak eta pertsona taldeak dira".

Definizio horrek baliabideen urritasuna nabarmen-tzen du, baina edukia handitu eta, halaber, onartu egiten du pobrezia familiengan nahiz taldeengan izan dezakeela eragina. Hala eta guztiz ere, zaildu egiten du kuantifikazioa eta konparazioa, gutxieneko bizimodu onargarriak aipatzen dituen.

- 1983-1991 aldiaren ostean, gizarte politiken multzo hori ez zen gehiago inplementatu Europa mailan, eta estatu maian euskarritu zen; horrela, jarduketak eremuak berriro aztertu eta orientazio aldaketak egon zen, eskualdeen arteko kohesioa sustatzera bideraturiko tresnetarantz.

Kohesio esfortzu horiei esker, aurrerapausoak eman ziren estatu kideen arteko errenta desoreken murriztapenean. Hala eta guztiz ere, langabeziaren arazoa larriagotu eta eskualdeen arteko desorekak nabarmendu egin ziren. Horren ondorioz, Europan enpleguaren arloko neurri aktiboagoak hartzeko ideia gauzatu zen.

- Enplegu gaiari buruzko monografikoa izandako Luxenburgoko Gailurrean (1997) ondorioztaturikoa-ren arabera, Europako politika guztiak enplegura bideratu behar ziren; gainera, Nizako Gailurrean (2000) onetsitako Gizarte Agendak oinarriak eskaini zituen, enplegu, ekonomia eta gizarte politike-tan (batak bestea indartzen zuten politikak) oinarrituriko estrategia finkatzeko.

Nizako Gailurrean, gainera, gizarte bazterkeriaren eta diskriminazio forma guztien aurkako borrokarako Europako estrategiaren ezarkuntza formala egin zen. Batzordearen ustez, bazterkeriaren ezaugarri nagusiak honako hauek ziren:

- *Errenta baxua eta zaugarritasuna.* Eurostaten arabera, Europar Batasuneko biztanleriaren %6 (azken datua 2003koa) batez besteko errentaren %40 baino gutxiagorekin bizi da, eta %16 inguru (azken datua 2001ekoa) %60 baino gutxiagorekin bizi da.
- *Dimentsio aniztasuna.* Honen barruan, zenbait arlotako berdintasuna sartzen da: lan merkatuan sartzeko aukera, hezkuntza, osasuna, sistema judiziala, eskubideak, erabaki-hartzea eta partaidetza.
- *Egiturazkotasuna.* Gaur egun gure gizarteak egituratzen dituzten joerek, ondorio positiboak izateaz gain, areagotu egin dezakete gizarte bazterkeriaren arriskua.

Ondoren, Lisboako Gailurrean (2000) agerian gelditu zen gizarte politika Europak diseinaturiko strategiaren alderdi nagusienetarikoa zela, eta estrategia horren helburua honako hau zen: "ezagupenaren arloan munduko ekonomiarik lehiakorrena eta dinamikoena izatea, eta hazkunde iraunkorrerako gaitasuna edukitzea, enpleguaren hobekuntza kuantitatiboa nahiz kualitatiboa eta gizarte kohesio handiagoa ere aintzat hartuta".

Lisboan adierazitako puntu estrategikoetarikoa bat Europako gizarte eredia modernatzea da, giza kapitalean inbertituz eta gizarte bazterkeriaren aurka borrokatuz.

3.2. Europako gizarte politikaren oraina eta geroa

EBren oraingo erronkak honako alderdi hauen eraginezkoak dira:

Alderdi demografikoak eta sozio-kulturalak

- *Biztanleria zahartzeak* eraginak ditu:
  - lan merkatuan: laneskua zahartzea, lan egiteko adinean dagoen biztanle kopurua murriztean;
  - erretiro/pentsio araubideetan;
  - osasun sistemetan.

- Migrazio jarioak:
  - Hiri handiek biztanleriaren zati bat galdu dute, dimentsio ertaineko hiri pilaketan mesedetan.
  - Migrazio eskemak aldatu egin dira. Gazteak hiri handietara doaz (goi irakaskuntzako ikastetxeak, enplegu nahiz dibertsio aukerak). Pentsiodunak hiri handiak utzi eta euren jatorrizko eskualdeetara edo kostaldeko nahiz Mediterraneoko zonetara doaz. “Laugarren adinean” dauden pertsonak hiri handietara joateko joera dute, bertan baitaude euren osasunerako establezimendurik egokienak eta familiaren laguntzarako nahiz harrierarako egiturak.
  - Barne migrazioen etorkizunak IKTen eta garraio-bideen eraginpeko bilakaera izan dezake.
  - Kanpoko migrazioak.
- *Familien egituraren izandako aldaketak*. Familien batez besteko dimentsioa murriztu egin da azken hamarkadotan (1981eko 2,8tik 1999ko 2,4ra). Horrek guztiak eraginak ditu, besteak beste, etxebizitzan, biziraupen prestazioetan eta osasunean.
- Pentsaera aldaketa eta jarrera pertsonalen nahiz gizarte jarreraren aldaketa sakona, *gizon-emakumeen aukera berdintasunaren* arloan.
- Herri kideen arteko *lan eta gizarte kostuen desberdintasunak*.
- *Bazterkeriaren eta pobrezia-aren aurkako borroka*. Onartu egin behar da enpleguan oinarrituriko estrategia ez dela nahikoa gizarte bazterkeria eta pobrezia ezabatzeke, hori dimentsio anitzeko fenomeno baita; izan ere, lanpostua ez edukitzearen eraginpean ez ezik, honako faktore hauen eraginpean ere badago:
  - hezkuntza/heziketa arauturik ez edukitzea edo hori akastuna izatea;
  - etxebizitza duinik ez edukitzea, gutxieneko bizi kalitatea lortzeko oinarritzko elementurik gabeko etxebizitzarik;
  - zaintza handiak behar dituen eta bizitza normalizatua (familia, lana, etab.) edukitzeke aukerarik ematen ez duen osasun txarra;

- desegituratze pertsonala edo familiarena, drogamenpekotasunaren, delinkuentziaren eta abarren eraginezko arazoan ondorioz;
- bizilekua, gizarte eta komunitate gabezia gehiegi duen lekuren batean bizitzea ez baita lagungarria kalitateko bizitza edukitzeko;
- justizia lortzearen arloan dagoen diskriminazioa, etab.

Alderdi politiko-ekonomikoak

- *Enplegua*.
- *EB handitzearen eraginezko erronkak* onartzea. Hausnarketa egin behar da herri bakoitzaren barruko eta, aldi berean, kanpoko gizarte kohesio handiagoa lortzeko moduari buruz, estatu kideekiko elkartasuna nabarmenduta. Halaber, aztertu egin behar da ea abiadura eta erritmo bi ezarri behar ote diren, gizarte kohesioa lortzearen arloan, monetari dagokionez egin den bezala.

Testuinguru horretan, *gizarte arloko jarduketaren estrategia komunitarioa* zehaztean, oinarritzko printzipio hauek hartu dira aintzat:

- *Lurralde politiketarako* joera eta *hurbileko zerbitzuen* erabileraren hazkundera, formula instituzionalizatuagoen, burokratikoagoen eta zentralizatuagoen gainetik.
- *Herri administrazioen zerbitzuen eta gizarte prestazioen aplikazio orokorra eta unibertsala*.
- Taldeak gainditzin dituzten *jarduketa zeharrekoak* eta *ekintza positibo*en ezarkuntza, bazterrean gelditzen direnen alde.
- Eraginpekoak aintzat hartzen dira gero eta gehiago (“*empowerment*”), eta *zerbitzuak pertsonalizatzeko joera* dago. Pobrezia eta bazterkeria dibertsifikatzen eta zehaztapen berriak hartzen doaz, euren *dimentsio aniztasunaren* eta faktore eragile ugarien ondorioz.
- Zerbitzuen aplikazioa kanporatzen den neurrian, ekimen publikoaren eta pribatuaren arteko *ahalezko kudeaketa partekatua* aurreikusten da. Horri dagokionez, gizarte eskubideen bermea eta eginkizun sustatzaileak administrazioek onarturiko faktoreak

dira; hala ere, funtzio batzuk (diseinua, ebaluazioa, jarraipena, bitartekotza eta txertaketa) beste eragile batzuekin negoziatzeko eta partekatzeke modukoak dira.

- *Antolaketa eta koordinazio mailako formula berrien* saiakuntzak abiatu dira.

Europa Sozialerako lan taldeak, 2002ko abenduan presio gogorren ostean sortutakoak, *ondorio batzuk atera* ditu. Horien artean, aipagarriak dira Bata-sunak gizarte arloan izan beharreko eskumenei buruzkoak. Taldearen ustez:

- oraingo eskumenak ez dira nahiko eta, beraz, *handitu egin behar dira Europar Batasunak gizarte politikaren arloan dituen eskumenak*;
- *gizarte politikaren zehaztapena estatu kide bakoitzak egin behar du*, eta subsidiarotasun printzipioan oinarrituz EBk ezin du bere gain hartu estatuen eskumeneko gaien ebazpena eta soluzioa.

Testuinguru horretan, hau da, ***gizarte politika gehienbat estatuen eskumenekoa bada, eta euren arteko desberdintasunak nabariak direnez*** (batik bat, EBn sarturiko estatu berriei dagokienez), ***nekez asma daiteke gizarte arloan helburu komuna modelatzeko ibili behar den bidea***.

Oinarrizko beste arlo bat aurrekontuena da. Izan ere, ezinezkoa da gizarte politika egitea eta, askoz ere gutxiago, beharrian handiagoak dituzten EB-25ean gizarte politika egitea, aurrekontu ehuneko berearekin (%1,045); hala eta guztiz ere, ekarpen garbiak

egiten dituzten herrietariko bat bera ere ez dago prest gai hori eztabaidan sartzeko. Egin-eginean ere, aurrekontuaren edo aurrekontu mugaren gaia modu negatiboan ebatzi zen, Konbentzioa hasi baino lehen, eta beraz, ez dago bertako lanen artean.

Modu paraleloan, aurrekontu mailako garrantzi handikoa izanik, Egiturazko Fondoetan estatuen arteko azterketaren eta eztabaidaren ardatzetariko da. Planteaturiko gai nagusiak honako hauek dira:

- Egiturazko Fondoak, Europar Batasuneko eskualdeen arteko ekonomia eta gizarte kohesioa lortzeko tresnatzat, elementu ekonomikoetan oinarritu behar ote dira (adibidez, errepideak, autobiak, aireportuak, parke teknologikoak, etab.), orain arte egin den bezala, ala, aldiz, gizarte elementuak ere aintzat hartu behar ote dira, esate baterako, hezkuntza, osasun nahiz gizarte ekipamenduak, etab.?
- EGF edozertarako balio duen fondoa da ala enpleguari nahiz giza baliabideen garapenari lotuta egon behar du?
- Horrek beste eztabaida bat dakar, Europako gizarte politiken ikuspegian, hain zuzen ere *welfare* (gizarte politiken sustapena) versus *workfare* (enpleguaren sustapena) eztabaida. Batzordeak bien aldeko apustua egiten du; hau da, hiritarrei gizarte babesean kuota hobeak bermatu behar zaizkie, eta, aldi berean, horrek gizartean aktiboa izan behar du. Hala eta guztiz ere, oraingo aurrekontuarekin (EGF beste programa eta ekimen batzuk bezala) *workfare* sustatzen da.

4. Estatuaren Gizarte Babeseko politika nagusiak

Gizarte Babesaren Batzordeak dioenez, estatu ki-deen gizarte babeseko politiken norabidea (bakoitzak bere egoera berezietara egokituz) zortzi erronkatan laburbiltzen da:

- *integrazioa sustatzen duen lan merkatua* abiatzea;
- *errenta egokia* eta beharrezko baliabideak bermatzea, duintasunez bizitzeko;
- *hezkuntzaren arloko gabezien aurka borrokatzea*;
- *familien elkartasuna zaintzea eta haurren eskubiak* babestea;
- hiritar guztiei *etxebizitza duina* segurtatzea;
- *kalitateko zerbitzuak lortzean berdintasuna bermatzea eta halako zerbitzuetan inbertitzea* (osasuna, garraioa, gizarte laguntza, zaintzako zerbitzuak, zerbitzu kulturalak, juridikoak eta aisialdikoak);
- *zerbitzuen hedapena* hobetzea;
- *gabezia handiko zonak suspertzea*.

Estatu bakoitzeko gizarte babeseko politiken kudeatzaileak gehien kezkatzen dituzten puntuak honako hauek dira:

1. Zailtasun bereziak dituzten taldeak lan merkatura itzultzea.

Norabide aldaketa ikusten da: langabeziaren babes pasibotik enplegua bilatzeko nahiz sustatzeko politika aktiboan sustapenera, langabezia dauzen pertsonen autonomia bilatuz, pertsona horiek enpleguan oinarrituz euren bizitzaren lema lehenbailehen hartzeko. Horrela:

- a. *Banakako prozesuak sustatzen* dira (langabezian dagoen langile bakoitzaren arabera ibilbidea).
- b. *Gizarte prestazio batzuen denbora-iraunkortasuna laneko errentekin (soldata) konbinatzen* hasi dira, *lanera itzultzeko pizgarri gehigarria denbora jakinean mantentzeko*.
- c. Enplegu heziketa orokorraren eskaintzaren ordez, lan merkatuko beharizanetara egokitzen

den heziketa eskaintzen da. Horrela, lan eskaintzaren eta eskariaren arteko benetako lotura handiagoa lortu da.

- d. *Enplegua sustatzeko dirulaguntzen emakida* sustatzen da.
- e. *Ezintasuna duten pertsonen kontratazioa* bultzatzen da, pertsona horiek lan egiteko gaitasuna dutenean.
- f. Immigranteentzat eta gutxiengo etnikoentzat, enpresekiko edo enpresa taldeekiko hitzarmenak ezartzen dira, biztanle talde horietako langileen kontratazioa errazteko.
- g. Bizitza pertsonala, familiakoa eta lanekoa uzartzeko neurriak abiatu dira.

2. Gutxieneko Errentak eta Familia Prestazioak.

Gutxieneko Baliabideen Bermeak segurtatzen doaz EBko herri ia guztietan, Grezian izan ezik, bertan oraindik ez baitago ezarritako gutxieneko errenten politikarik.

Hala eta guztiz ere, beste lan ildo bat dago eta hori onuradun kopurua murriztean oinarritzen da. Helburua biztanleriaren zati hori autonomo bihurtzea eta lan merkatuko lanpostu aktiboak lortzea da; horrela, biztanleok prestazio hori jasotzearen eraginezko mendekotasunetik urruntzen dira.

Gutxieneko baliabideekin estu lotuta, egon ere, zenbait estatutan hiritar guztiek *etxebizitza duina lortzeko eskubidea sustatzera* bideratzen diren *prestazioak* daude.

3. Osasunaren arreta eta gizarte segurantzako sistemen eraginkortasun handiagoa.

Herrien kezka nagusia etorkizunean osasun babes unibertsala eta horren kalitatea mantentzea da, finantza kostuen gehiegizko hazkundeak saihestuz.

4. Pentsio Sistemaren bideragarritasuna.

Urteetan biztanleria talde horien babes beharriaren eta biztanleria aktiboak Gizarte Segurantzari egindako ekarpenen artean lortutako oreka mantendu da estatu kideetan. Hala eta guztiz ere, biztanleria zahartzearen ondorioz, zalantzak sortu dira erretiroko pentsioen sistema publikoaren etorkizuneko bideragarritasunaren inguruan.

Hartzen diren neurrien eraginek eduki ekonomikoa eta soziala izango dute. Horrenbestez, gobernuen eta arlo zibila, soziala edo ekonomikoa ordezkatzen duten erakundeen arteko elkarriketarako eremua ireki da, eta horrela, herrien arteko adostasun eta gatazka maila desberdinak daude.

5. EB-15eko Jardun Onen azterketa eta ebaluazioa

5.1. Arazoak, beharrianak eta soluzioak

Hasi baino lehen, gauza bat azpimarratu behar da: herri batentzat jardun ona (JO) dena, noizean behingo eta salbuespenezko neurritzat, beste herri batzuentzat elementu arrunta izan daiteke, arrisku handiagoko egoeran dauden hiritar guztiei edo batzuei aplikaturiko egiturazko politika unibertsalaren barruan. Beste modu batera esateko, ekintza bakoitza bere babes sistemaren barruan ulertu eta kokatu behar da.

Hitzaurre hau ezinbestekoa da aintzat harturiko JOak kokatzeko. Hiritarren beharrian ia guztiak betetzen dituen gizarte babeseko sistema duen estatu batean abiatutako JO baten eta oinarrizko gizarte babesa segurtaturik ez duen estatu batean sustatu ahal den JO baten balioa eta garrantzia oso desberdina da.

Azkenean, 77 JO hautatu dira. Horiek aztertu ondoren, gaur egun bazterkeriaren ondorioak jasaten dituzten eta, horrela, langabezia edo pobrezia egoeran dauden sei biztanleria talde identifikatu dira. Horiek guztiak antzeko arazoak dituzte eta planteaturiko

soluzioen artean orrialde honetako koadrokoak agertzen dira.

5.2. Jardun onen ebaluazioa

Egindako azterketatik honako ondorio hauek ateratu dira:

- Pertsona horiekiko errespetua eta pertsonok euren etorkizunaren protagonista izateko esfortzua egiaztatu da. Oro har, baztertu egiten dira arazoak luzatu eta soluzioak atzeratzen dituzten jarrera paternalistak.
- Bizi izandako arazoetarako soluzio integralak bilatzen dira. Pobrezia dimentsio aniztasunak halako hurbilketa behar du.
- Baterako lankidetzaren inguruko lana azpimarratzen da.
- Tokikoaren eta hurbilekoaren balorazioa, jomuga-taldeei dagokienez, indarra hartzen ari da. Herri guztietan deszentralizatorako joera ikusten da, eta bazterturiko taldeen partaidetza handiagoa ere bai.

Jomuga-Taldea	Planteaturiko soluzioak
Langabezian eta bazterkeria arrisku larrian dauden taldeak	<ul style="list-style-type: none"> – Kultura prestakuntza eta lanbide heziketa. – Pilatu dituzten oztopoak gainditzeko laguntza (drogamenpekotasuna, delinkuentzia, familiaren desegituratzea, ...). – Erantzun integralak, hau da, bazterturiko pertsonen bizitzako alderdi guztietatik eragina duten faktoreei erantzuna ematen dietenak. Ez da nahikoa faktore isolatu baten ondorioei aurre egitea.
Langabezian dauden langile nagusiak	<ul style="list-style-type: none"> – Normaltasunerako itzulketa, gizarteratze berrirakoa, heziketaren eta birziklapenaren bidez.
Immigranteak eta gutxiengo etnikoak	<ul style="list-style-type: none"> – Lehenengo eta behin, laneratzea eta, gero, gizarteratzea eta onarpena sustatzea, kasuan kasuko gizartean.
65 urtetik gorako biztanleria	<ul style="list-style-type: none"> – Etxean bertan laguntzea, zerbitzuen koordinazioa eta integrazioa bilatuz, eta beraz, berrantolatatu egin beharko dira gizarte eta osasun sareak. – Autonomia eta independentzia sustatzea (IKTak, mendekotasun aseguruak). – Familiei laguntzea eta adorea ematea gaixoak, ezinduek eta adinekoak etxean zaintzeko, zaintzen arloko etxerik etxerako laguntza nahiz heziketa eskainiz eta finantza laguntza emanez (lana pertsonak zaintzeko utzi behar izatearen eraginezko kostuari aurre egiteko).
Defentsarik gabeko adin txikiak	<ul style="list-style-type: none"> – Hezkuntza osoa segurtatzea, gizartearen ondorengo garapen normalizaturiko oinarrizko pausotzat.
Ezintasuna duten pertsonak	<ul style="list-style-type: none"> – Laguntza pasiboen edo hurbiltze paternalistako laguntzen ordez, ahalik eta gizarteratze eta laneratze handiena bilatzen duten neurriak, independentzia eta autonomia sustatuz.

- Hobetu beharreko alderdien artean, aipagarriak dira:
    - gardentasun bermeak,
    - oinarritzko eskubideen sustapena,
    - bazterturiko pertsonen autonomia eta independentzia,
    - jarraipena eta ebaluazioa, eta
    - beste zona batzuetara transferitzeko aukera.
  - Detektaturiko ahultasunak:
  - JO gutxi ari dira etxebizitza arazoari soluzioak aurkitzeko lanean.
  - Estaturik gehieneko biztanleriaren zatirik handienak aspalditik ere osasun laguntza eta estaldura unibertsala dauka, eta, ordainketei dagokienez, baliabiderik gutxieneko taldeei laguntza berezia eskaintzen zaie.
- Hala eta guztiz ere, JO gutxi sarrarazi dituzte hobekuntza nabariak. Beharrezkoa da osasun zerbitzuen eta gizarte zerbitzuen arteko koordinazioa sustatzea¹, eskoletatik prebentzio nahiz hezkuntza neurriak sustatzea eta itxaronzerrendak laburtzea.
- JOek laguntza nahiko mugatua ematen dute gehiegizko zorpetzearen eta Legearen aplikazioa diskriminazio barik lortzearen kasuetan.

¹⁴⁷ Aipagarriak dira Danimarkan osasun zerbitzuen eta gizarte zerbitzuen arteko koordinazioa hobetzeko egin diren proiektuak (PNA/txertaketa. Baterako txostena. 2002. 50. eta 82. or.).

6. Gizarte babesa, EAEko gizarte politikaren ardatza

Babes zibilerako gastua², EAEko BPGren ehunekoztat neurtuta, %19,2koa izan da 2003an; Estatu-ko %19,7tik beherakoa eta EB-15ekoa baino 9,1 puntu baxuagoa izan da (%28,3). Horren bilakaerari dagokionez, 1995ean, EAEko esfortzua EBekoa baino 8,2 puntu baxuagoa izan zen, eta 2002an 8,9 puntu baxuagoa.

Bestalde, **gizarte prestazioetan** egindako gastua, EAEko BPGren ehunekoztat neurtuta, %18,8koa izan da 2003an; hain zuzen ere, Estatu-ko %19,2koa baino baxuagoa eta EB-15eko %27,2koa baino 8,4 puntu baxuagoa izan da.

EAE 2003an gizarte prestazioetan egindako gastua EBko gasturik txikienetariko da, eta hortik beherako gastua izan duen herri bakarra Irlanda izan da.

Funtzioen arabera:

- **Gaixotasuna-osasun laguntza.** Ehunekoak gora egin du EAE, eta 2001eko %5,46tik 2003ko %5,55era igaro da (hau da, 0,09 puntu). Estatuan hazkundera 0,2 puntukoa da, hain zuzen ere, %5,7tik %5,9ra. Bestalde, EBn hazkundera 0,3 puntukoa da, %7,4tik %7,7ra.
- **Zahartzaroa.** Ehunekoaren hazkundera, 2001 eta 2003 bitartean, handiagoa izan da EAE EBn baino. 2001ean, EAEko esfortzua %8,26koa izan da, Europako batez bestekoa %10,9koa izan da eta Estatu-koa %8koa. 2003an, ehunekoak %8,8koa, %11,1ekoa eta %7,9koa izan dira, hurrenez hurren.
- **Ezintasuna.** EAEko ehunekoak, bai 2001ean eta bai 2003an, Estatu-koa baino handiagoa da, baina EB-15ekoa baino txikiagoa. Hain zuzen ere, 2001ean EAEko esfortzua %1,67koa izan da, Europako batez bestekoa %2,1ekoa eta Estatu-koa %1,4koa.

2003an ehunekoak %1,69, %2,1 eta %1,4 izan dira, hurrenez hurren.

- **Biziraupena (alarguntasuna eta zurztasuna).** Gastuaren ehunekoak, BPGri dagokionez, %0,59koa izan da EAE; Europako batez bestekoa %1,2koa izan da eta Estatu-koa %0,6koa. 2001etik 2003rako hazkundera EBkoa baino txikiagoa izan da.
- **Familia/haurrak.** Gastuaren ehunekoak, BPGri dagokionez, 2003an EBkoa eta Estatu-koa baino baxuagoa da, eta hazkundera ere (2001etik 2003ra) EBkoa eta Estatu-koa baino baxuagoa da.
- **Langabezia.** EAE gastuaren ehunekoak, BPGri dagokionez, ez dago Europako batez bestekoaren gainean 2003an (%1,56 eta %1,8, hurrenez hurren).
- **Etxebizitza.** Funtzio guztien arteko txikiena da. Gainera, EBkoa eta Estatu-koa baino txikiagoa da.
- **Gizarte bazterkeria.** 2001etik 2003ra, ehunekoak gora egin du EAE, eta Europako batez bestekora iristeko joera dauka.

Gizarte babeseko gastu guztien finantziarioari dagokionez (ekintzak finantzatzeko diru-sarrerak), EB-15erako azken datu erabilgarriek agerian jarri dutenez, gizarte babeseko gastua finantzatzeko sistema gehienbat kotizaziopekoa izan arren handitu egin da ekarpen publikoek finantziarioaren guztizkoan duten garrantzia, eta gizarte kotizazioak, ostera, murriztu egin dira. Hala eta guztiz ere, 2002tik 2003ra aldaketatxoa ikusi da. Horrela, 1995ean ekarpen publikoek gizarte babeseko gastuen %32,2 finantzatzen zituzten, eta 2003an ehunekoak %36,9ra igo da; eta, aldiz, gizarte kotizazioak %63,8tik %60ra igaro dira.

EAEren kasuan, lehenengo eta behin, aipagarriak dira enplegatzaileen gizarte kotizazioak, bigarrenaz ekarpen publikoak eta, hirugarrenaz, babesturiko pertsonen egindako kotizazioak.

¹⁴⁸ Barruan sartzen dira gizarte prestazioak edo hobariak (familiei eta pertsonen dirutan edo beste moduren batera egindako transferentziak, gaixotasun/osasun laguntzako, ezintasuneko, zahartzaroko, biziraupeneko, familia/haurreko, langabeziako, etxebizitza eta gizarte bazterkeriako arriskuetatik arintzeko egindakoak), administrazio kostuak, gizarte babeseko beste eskema batzuetarako transferentziak eta beste gastu batzuk.

7. Pobreziari estuen lotuta dauden SEEPROS funtzioak: Langabezia eta Gizarte Bazterkeria

7.1. Langabezia funtzioa

7.1.1. Eremu juridikoa

Euskadiko Autonomia Estatutuaren onespenez ez du aldatu, funtsean, langabeziaren babesaren arloan dagoen egoera: enplegu politika aktiboetan eskumenaren titulartasuna EAEk dauka, baina Estatuko Administrazio Nagusiak betearazten ditu, eskumen hori oraindik ez baita transferitu; eta, enplegu politika pasiboen arloan (langabeziaren prestazioak) kudeaketa Estatuak egiten du.

Hala eta guztiz ere, gaur egun, EAEk eginkizun garrantzitsua dauka enplegu politika aktiboetan, zeharrek bide baten bitartez, horiek beharrezkotzat jotzen baitira "Autonomia Erkidegoaren garapen ekonomikoa sustatzeko, politika ekonomikoa nazionalak adierazitako helburuen barruan (Konstituzioko 148.3a art.)".

Horrela, eremu juridikoa Estatuko araudiak adierazten du politika pasiboen kasuan, eta Estatuko araudiak eta EAEko Herri Administrazioek garaturiko ekintzek, berriz, politika aktiboak direnean.

Izan ere, EAEko Herri Administrazioek ekimenak eta egiturak garatu dituzte enpleguaren arloan, eta, horien artean, aipagarria da Euskadiko Enplegu Zerbitzua, LANBIDE, enplegu orientazioa, laguntza eta heziketa egiteko; horren eraginez, enpleguaren arloan diharduten eragileen kopurua oraindik ere korapilatsuagoa da.

Horren guztiaren ondorioz, eztabaida sortu da enplegu politika aktiboetan (pasiboetan edozer gertatu arren) eskumenak hartzearen aldeko posizioen eta horiek pasiboak transferitu arte ez hartzearen aldeko posizioen artean.

7.1.2. Enplegu politika aktiboak eta pasiboak EAEn

Lan merkatuaren adierazle nagusiak

- Langabezia tasak hobera egin du nabarmen; izan ere, 2004an (%7,8) Estatukoa (%10,8) eta Euro-

pakoa (%8) baino baxuagoa izan da. Iraupen luzeko eta oso luzeko langabezia tasek jokabide bera dute; hala eta guztiz ere, gazteen langabezia tasa Europakoa baino altuagoa da (2004an %20,4 eta %16,6, hurrenez hurren). Bestalde, langabeziaren estaldura tasak goranzko joeran jarraitu du.

- Gizonen eta emakumeen langabezia tasek berdintzeko joera izan dute EAEn, Estatuan eta EBn baino neurri askoz ere handiagoan, baina oraindik ere emakumeena gizonena baino altuagoa da. Hain zuzen ere, EAEn, 2004an, gizonena %6,5ekoa da eta emakumeena %9,5ekoa.
- Emakume ia guztiak (%94,88) onartu egiten dute familiako eta laneko bizitza uztartu beharra, eta halako programetan dauden gizonen kopurua gero eta handiagoa da. 2002 eta 2003 bitartean, gizonen partaidetzak apur bat behera egin zuen: %5,31tik %4,94ra. Hala ere, 2004an gizonen partaidetzak berriro ere gora egin du (%5,12).

EPAen emaitza nagusiak

- EAEn EPAetan egiten den gastuaren %75 baino gehiago EESPK kudeatzen du.
- EAEn EPAetan BPGri dagokionez egiten den gastuaren ehunekoa EBko batez bestekoa baino apur bat baxuagoa da. Pertsona aktibo bakoitzeko batez besteko gastua ere baxuagoa da.
- EPAetan egindako gastuaren banaketa (enplegura-ko nahiz heziketarako pizgarriak; enpleguaren sorrera zuzena, etab.) orekatuagoa da EBn EAEn baino, eta bertan enplegua sustatzeko programetan gastuaren %50,6 egiten da.
- EAEn EPA programetan parte hartzen duten pertsonen erdia baino gehiago emakumeak dira, eta EBn erlazioa 1-3 da.
- Lan eta Gizarte Gaietako Ministerioak-EESPK EA-En kudeaturiko EPAei dagokionez:

- Organismo horrek zuzenean kudeaturiko bitartekaritzak ekintzek goranzko joera izan dute 1999tik 2004ra. 2004an guztira 81.519 izan ziren, 2003an baino %14,6 gutxiago. Estatuan %6,3ko hazkundera izan dute.
- Orientazio ekintzek ere goranzko joera dute. Horrela, 2001etik 2004ra, enplegua eskatu duten pertsonen kopuruak, enplegurako orientazio ekintzen barruan laguntzaren bat jaso duenak, %18ko murriztapena izan du. Murriztapen hori Erakunde Laguntzaileen artean ere gertatu da (20.071tik 18.550era).
- Enplegu heziketako ekintzei dagokienez, EESPK 1.112 ikastaro finantzatu ditu 2004an, 2003an baino %9,3 gehiago, baina 2002an baino gutxiago, aurreko urtean murriztapen handia izan ondoren, Ikastaro horietan parte hartu duen pertsona kopuruak ere (ebaluazio positiboarekin hezita) gorakadaxoa izan du 2003ari dagokionez, eta bosturteko horretako batez bestekoan mantendu da.
- Enplegua sustatzeko ekintzen arloan, 45/2002 Legea onetsi zenetik, langabetu talde jakinei behin betiko kontratazioa egitearen ondoriozko pizgarrien erabilera (hobariak Gizarte Segurantzari egindako kotizazioan) gero eta handiagoa izan da. 2004an 162.910 mila euro izan dira, aurreko urtean baino %10,2 gehiago (2003an %14,9ko hazkundera izan zuen eta 2002an %13,8koa). Kontratazio bakoitzeko 2.800 €-ko batez besteko hobaria aintzat hartuz, enplegu politika aktiboko neurri horren bidez kontraturiko pertsona kopurua 57.700 ingurukoa izan da 2004an (urte horretan egindako kontratazio berri guztien %7 baino gehiago).
- Eusko Jaurlaritzako Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantza Sailak garaturiko EPAei dagokienez:
  - LANBIDERE 2004ko jardura 100.199 enplegu eskaritan laburbiltzen da, eta horietatik %24 langabezia egoeran daude (langabetu guztien %31, BJAk emandako datuen arabera); zerbitzu horren eta berorren zentro laguntzaileen bidez egindako eskaintza 12.063 lanpostukoa izan da.

Lanbideren bidez eskaintako eta eskaturiko lanposturik gehienek titulazio edota espezializazio baxua behar dute.

- Eusko Jaurlaritzak garaturiko EPAek eta, hain zuzen ere, enplegua sustatzeko neurriek aldaketa handia izan dute 2004an, zenbait dekretu onestearen ondorioz. Horrela, emandako dirulaguntza kopuruak gora egin du, baina batez besteko dirulaguntza murriztu egin da azken urteotan.

Emandako dirulaguntza kopuruak %6,4ko hazkundera izan du 2003tik 2004ra (2002tik 2003ra %3,3ko hazkundera). Guztira 35,5 milioi euroko dirulaguntzak eman dira; hortik ia %50 familia-ko nahiz laneko bizitza uztartzeko programaren barruko langileei eta enpresei eman zaie, %15,8 lan zailtasunak dituzten kideen kontratazioari, %23,3 langileriak berriztatzeko laguntzak dira eta %11 enplegu autonomoa sustatzeko laguntzak. Hala eta guztiz ere, batez besteko dirulaguntza murriztu egin da azken urteotan: 2003an %15eko murriztapena egon zen eta 2004an %9,2ko murriztapena, hau da, pertsona bakoitzeko 2.855 €, aurreko urtean baino 291 € gutxiago.

Enplegu politika pasiboan emaitza nagusiak

- Langabeziako prestazioen onuradun kopuruak, enplegu zifren bilakaera positiboaren ondorioz, behe-ranzko joera izan du.
- 2004an estaldura tasa %60,6koa da, EIN-EESPK emandako datuen arabera, EAEn eta Estatuaren arteko aldea handia da: EAEko estaldura tasa Estaturikoa baino 20,6 puntu baxuagoa izan da 2004an.
- 2004an, prestazioen onuradunen %45,6 emakumeak izan dira (2003an eta 2005ean ehunekoak %45,6 eta %47,6 izan dira, hurrenez hurren).
- Prestaziorik gehienak kotizaziopekoak dira. Horrela, 2004an, laguntzako prestazioak guztizkoen %31,4koak izan dira, eta kotizaziopekoak, berriz, %68,3koak.
- Kotizaziopeko prestazioaren batez besteko zenbatekoak %6ko hazkundera izan du 2002 eta 2004 bitartean, eta 23,39 eurokoa da.

- Langabeziako kotizaziopeko prestazioen onuradun guztien %50ek baino gehiagok prestazio horiek 15-24 hilabeteen jasotzeko eskubidea dute. Hala eta guztiz ere, guztizkoaren erdiak ez ditu 6 hilabeteak gainditzen, kontsumituriko aldiari dagokionez.
- Kotizaziopeko prestazioen pertsona onuradunei buruzko datuek (enpresatik kanporatzeko zergatiaren arabera) agerian jarri dutenez, horiek eskuratzeko zergati nagusia aldi baterako kontratua amaitzea da (pertsona onuradunen %45 inguru). Bigarrenaz, langabeziaren eraginezko babes sistema berritzatzeko eta enplegarritasuna hobetzeko premiazko neurriei buruzko 45/2002 Legearen aplikazioaren eraginezko kanporaketa dago (hazkunde tasa positiboa 2002 eta 2004 bitartean, %9,8tik %24,1era igarota). Hirugarrenez, enplegu arauketa dago, hau da, lan harremana amaitzea (2002ko %8,6tik 2004ko %11ra); eta laugarrenez amortizazioko zergati objektiboen eraginezko kanporaketa, gizarte epaitegiaren esku-hartzerik gabe.
- Langabezia sorospenaren onuradunen adierazleak (kontsumituriko aldia kontuan hartuta) agerian jarritakoaren arabera, hori 1-6 hilabete bitarteko aldi erabiltzen duen pertsona kopurua %25ekoa da. Ehuneko horrek behera egiten du, kontsumituriko aldiak gora egin ahala (21 hilabetera arte), eta puntu horretatik aurrera onuradun kopuruak berriro ere gora egiten du; hala eta guztiz ere, joera horretan zerrako puntu bat ikusten da 26 hilabeteetan.
- Sorospena enpresatik kanporatzeko zergatiaren arabera jasotzen duen pertsona onuradun kopuruari dagokionez, aipagarria da "52 urtetik gorakozentzako sorospena", eta horrek, gainera, aldaketa tasa positiboa izan du eta 2004an guztizkoaren %69,9tik gorakoa izan da.

7.2. Gizarte bazterkeria funtzioa

7.2.1. Eremu juridikoa

EAEk ekintzak garatu ditu bazterkeriaren aurkako borrokaren arloan, "gizarte laguntzaren" arloan eskumenak hartu dituenetik, laguntza hori *kotizazio gabe-*

ko araubide publikoan emandako gizarte laguntzat hartuta, *Gizarte Zerbitzuen adarrari dagokionez*, hala eta guztiz ere, kontzeptua bera legearen ikuspegitik ez da agertu 90eko hamarkadara arte, "Pobreziaren aurkako borrokarako plan integrala" deritzonarekin, eta, ikuspegi juridikoari dagokionez, gizarte bazterkeriaren aurkako 12/1998 Legearen onespenearekin agertu da.

Gizarte bazterkeriaren eta pobreziaren arloko lortu nagusiak bi dira:

- EAEko Gizarte Zerbitzuen (bi) Legeak.

Lehenengoak, 1982koak, Gizarte Zerbitzuen Euskadiko Sistema Publikoa sortzeko bidea ireki du; izan ere, aurreko etaparekiko goitik beherako aldaketa dakartzaten printzipioak planteatu ditu: *unibertsalista*, zerbitzuen jasotzaileak biztanle guztiak baitira inolako diskriminazio barik (aurrerago, Pobreziaren aurkako Borrokarako Plan Integrala diskriminazio positiboa sartuta osatu da); *erantzukizun publikoa*, finantziarioari dagokionez; eta *EAE barruko eskumenen mugaketa: planifikazioaren zentralizazioa eta kudeaketaren deszentralizazioa*.

Bigarrenak, 1996koak, eskumen banaketa zehaztu (Eusko Jaurlaritza, aldundiak eta udalerriak), zerbitzuen sistema egituratu (oinarrizko gizarte zerbitzuak eta gizarte zerbitzu espezializatuak berezita, gizarte zerbitzuen eskumenak mugatzeko asmoz) eta, aurreko Legearen kasuan ez bezala, gutxieneko konpromisoak ezarri ditu gizarte zerbitzuen estalduran, horiek argi zehaztu ez arren, eta horrela, hiritarrek oraindik ezin dituzte eskubideak eragin-kortasunez eskatu.

- Pobreziaren aurkako borrokarako plan integrala, 1989-95. Horren helburua 70eko eta 80ko krisi ekonomikoaren ondorioz gogorrenak geldiaraztea da; horrela, pobreziaren aurkako politika publikoak sortu ziren. Hala ere, egiaztatu egin zen pobrezia kroniko bihurtzen eta gizarte duala sortzen ari zela.

Testuinguru horretan, eztabaida bizia sortu zen, gaur egunera arte iraun duena, eta horren adierazpenik handiena 90eko bigarren erdian izan zen, *Gizarte Eskubideen Gutunerako Legegintzako Herri Ekimenarekin (LHE)*, bi alderdi hauen inguruan:

- Zerbitzu unibertsalak, hiritar guztien gizarte ongizatea ahalbidetzeko, eta, aldi berean, ekintza positiboak edo jarduketa hautakorra, beharriazko handieneko biztanleentzako laguntzak fokatuz, biztanleok baliabiderik ez dutela egiaztatzen ondoren.
- Oinarritzko errenta, eskubide unibertsaltzat (kontraprestazio barik), edo kontraprestazioari lotuta.

Apurka-apurka, Gizarteratzeko Gutxieneko Dirulaguntzari (GGD) buruzko maiatzaren 3ko 2/1990 Legea, Gizarte Bazterkeriaren aurkako maiatzaren 22ko 12/1998 Legea (Euskadiko Gizarteratze Planaren lanketa eskatu duena) eta Gizarte Eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legea onetsi ziren. Gainera, EAEko pobrezia-aren aurkako borrokarako ereduak gauzatzeko hasi zen.

Gizarte Eskubideen Gutunerako LHEren inguruko eztabaida (gutxieneko adina, zenbatekoa, izaera unibertsala, enpleguari lotuta egoteko baldintza, etab.) oso bizia izan zen; hala ere, azkenean, onetsitako Legea (Gizarte eskubideen Gutunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legea) ez da jatorriko LHEren modukoa, eta, oraingoz, pobrezia-aren eta gizarte bazterkeriaren aurkako borrokarako plataformek edo sindikatuek ez diete jarraipen aktiborik eman bere garaian planteaturiko errebindikazioei.

7.2.2. Adierazle nagusiak

Pobrezia-aren eta gizarte bazterkeriaren mailak EAEan

- 2004an, EAEan pobrezia larriaren tasatik beherako biztanleriaren ehunekoak Estatukoak eta Europakoak baino baxuagoak izan da; gainera, errenta baxuaren tasatik beherako (ongizaterik eza) biztanleriaren ehunekoak Estatukoak baino baxuagoak baina Europakoak baino apur bat altuagoak izan da.
- Gini koefizientearen arabera, EAEan berdintasun maila handia dago diru-sarreraren banaketan.
- Eusko Jaurlaritzaren 2004ko PGDIren arabera:
  - mantenamenduko pobrezia arriskuari dagokionez (epe laburra):
    - pobrezia larriko arriskuaren adierazlea, familiei dagokionez (%4,9), 2000koa (%5,5) baino baxuagoa da, baina 1996koa baino hiru hamarren altuagoa. Gizabanakoei dagokionez (%3,5), 2000koa (%3,6) eta 1996koa baino baxuagoa da;
    - ongizate ezaren arriskuaren adierazlea, bai familiei (%23,6) eta bai gizabanakoei (%19,8) dagokionez, 2000koa baino baxuagoa da (%28,8 eta %20,9, hurrenez hurren), baina 1996koa baino altuagoa;
  - pilaketako pobrezia arriskuari dagokionez (epe luzekoa eta, beraz, egiturazkoa), 2004an bai familien (%1,8) eta bai gizabanakoen (%2,2) kasuan 2000koa baino baxuagoa izan da (%2,1 eta %2,6, hurrenez hurren), baina 1996koa baino altuagoa;
  - bi pobrezia mota horiek taldeka duten eraginari dagokionez, 2004ko PGDIren arabera eraginik handiena honako hauetan dute:
    - familia taldeari dagokionez, guraso bakarrekoko familiak (horien %19,2) eta bakarrik bizi diren pertsonak (%12,6). Zifra horiek askoz ere altuagoak dira seme-alabarik gabeko bikoteen %3,4 eta seme-alabak dituzten bikoteen %2,8 baino;
    - generoaren arabera, emakumeak. Etxeko pertsona nagusia emakumea denean, eragina %17,2koa da eta gizonen kasuan %3,2koa;
    - etxeko pertsona nagusiaren adinari dagokionez, pertsonarik gazteenak eta 35 urtetik beherakoak. Eragina handiagoa da familiako pertsona nagusia 35 urtetik beherakoa denean (%15,9). Eragina %7,4raino murrizten da pertsona nagusiak 35-44 urte dituztenean, eta %2,6raino pertsona nagusia 45-54 urtekoa denean. Eraginak berriro ere gora egiten du (%3,4) pertsona nagusia 55-64 urte bitartekoa denean, eta %2,5era murrizten da pertsona nagusia 65 urtetik gorakoa denean;
    - familiako pertsona nagusiaren ikasketa mailaren arabera, gutxieneko kualifikaziorik ez duten ikasketarik gabeko pertsonak. Eragina

%23,1ekoa da familiako pertsona nagusiak halako ikasketarik ez duenean, %4,9koa pertsona nagusiak oinarrizko ikasketak dituenen, eta %4,4koa pertsona nagusiak lanbide heziketako ikasketak dituenen. Ikasketa kualifikatuak edukiz gero, edozein pobrezia motaren eragina nabarmen murrizten da, eta %3,7koa baino ez da;

- jarduerarekiko egoeraren arabera, langabe-tuak eta lan ezegonkorra dutenak. Edozein pobrezia motaren eragina duten familien %29,7an familiako pertsona nagusia langabezian dago. Pobrezia-eragina EAEko batez bestekotik gorakoa da familiako pertsona nagusiak lan ezegonkorra duenean (%13,2) edo ez-aktiboa denean (%7);
- familiako pertsona nagusia EBtik kanpoko immigrantea denean, pobrezia-eragina %41ekoa da.

Gizarte zerbitzuak

- Gizarte zerbitzuetarako gastua gero eta handiagoa da, jarduketa berriak garatzearen ondorioz; horien helburu nagusiak prestazio ekonomikoak eta hiru-garren adinekoak dira; esate baterako, Pobrezia-aren aurkako Borrokarako Plana, laguntzako zentroak, arnasaldirako zentroak eta beste batzuk. Hain zuzen ere, 2000 eta 2003 bitartean %55,8ko hazkundea izan da, eta 688.720 euroetatik 1.073.054 euroetara igaro da.
- Egoitza kopuruak %10,4ko hazkundea izan du EA-En, 2001etik 2003ra (603tik 666ra). Plaza kopuru osoak ere gora egin du (16.184tik 18.750era), baita erabiltzaile kopuruak ere (14.793tik 17.113ra), eta langile kopuruak ere bai. Joera horri jarraituz, erabiltzaile eta plaza bakoitzeko gastuak ere gora egin du.

Adineko pertsonentzako egoitza plazen estaldura tasa 3,7koa izan da. Tasa hori Espainiako estatu-koaren berdina da, eta beste zenbait estatukoa baino txikiagoa, adibidez, Frantzia (6,7), Holanda (9) edo Danimarka (13). Alemania, %4,1eko estaldura tasarekin, EAetik hurbileko egoeran dago. Egindako kalkuluen arabera, 2015ean, 65 urtetik gorakoen taldean 466.700 pertsona egongo dira,

eta beraz, estaldura tasa hori mantentzeko, 12 urtetan beste 2.718 plaza sortu eta 65 egoitza (horien batez besteko tamaina kontuan hartuta) eraiki beharko dira.

- Enplegu zentroen kopuruak gora egin du 2001etik 2003ra (144tik 157ra), baita plaza kopuruak (6.722tik 7.081ra) eta erabiltzaile kopuruak ere (6.659tik 6.997ra). Erabiltzaile bakoitzeko gastu osoak gora egin du eta 19,4 mila eurotik 23,2 mila eurora igaro da.
- Gizarte zerbitzuen arloan diharduten lau erakundetik hiru pribatuak dira eta bat publikoa. Zentro publikoan sarea, batez ere, iturri publikoen bidez finantzatzen da (%92), eta sare pribatuan finantziazio publikoa %35ekoa da.

Laguntzako aldian behingo prestazio ekonomikoak

- Gizarte Laguntzako Fondo Nazionaleko edo GLFN-ko (EAEren kasuan Gizarte Ongizateko Fondoak) zahartzaroko eta gaixotasuneko pentsioak. Horien orde, hurrenez hurren, Gizarte Segurantzako Erretiroko Kotizazio gabeko Pentsioa eta Ezintasuneko Kotizazio gabeko Pentsioa sartzen ari dira, baina oraindik indarrean daude; interesen arabera, batzuk edo besteak aukeratu ahal dira. Diru-sarrereren topea (prestazioaren zenbatekoarekin bat) egonkorra da urte batzuetatik hona, GOFko onuradunen lekualdatzea eragiteko, kotizazio gabeko pentsioetara (KGP).

Horien zenbatekoa eta jasotzaile kopurua murriztu egin dira.

- Kotizazio gabeko pentsioak (KGP), Estatuak arautu eta Gizarte Segurantzak finantzatu arren, Foru Aldundiek kudeatzen dituzte. 2004an ordaindutako zenbateko osoa 2003koa baino txikiagoa izan da.
- EGILen prestazioen onuradun kopurua eta ordaindutako zenbatekoa murriztu egin ziren 2003tik 2004ra.
- Oinarrizko Errentaren eta Gizarte Larrialdiko Laguntzen kasuan, aipagarria da azken urteotan izandako hazkunde handia, bai oinarrizko errentaren eta bai GLLen jasotzaileek ordaindutako zenbatekoan.

Gizarte bazterkeriari enplegu neurrien bidez aurre egiteko programak

Mendebaldeko Europan, esperientzia horietariko asko gizarte ekonomiako proiektuetan sartu eta **enpresa sozialak** sortu dira. EBN enpresa horiek izen desberdinak hartu dituzte. Espainiako estatuan formula desberdinak hartu dira, adibidez, Laneratze Enpresak, Laneratze Elkartek, Enplegu Lantegi Especializatuak, etab.

EAEEn aipagarria da Eusko Jaurlaritzak **Auzolan Programa** onetsita garaturiko ekimena; horrek inplikaturiko pertsona bakoitzaren laneratze pertsonalizatua eragiten du, gizarte, heziketa eta lan mailan. Programaren jasotzaileak Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarreraren eta Oinarritzko Errentaren titularrak dira, eta prozesua hauxe da: hasierako heziketa, gizarte erabilgarritasuneko jarduera bateko lan kontratua, laguntzako heziketa eta enplegu heziketa. 2004an Auzolan programak 758 pertsonaren beharrianak bete zituen (aurreko urtean baino %10,5 gehiago).

8. Azken ondorioak eta gomendioak

8.1. Alderdi orokorrak eta funtsezko beharrianak

- **Gastu txikia gizarte babesean: gizarte babeseke zerbitzurik gehienak oinarrizko sareek eskaintzen dituzte**

EAEko *gizarte babesaren ereduak*, herri mediterraneoetan, katolikoetan edo inguruko herrietan gertatzen den bezala, elkartasuneko oinarrizko sareen garrantzia nabarmentzen du (familia, auzokoak, lagunak, ...), gizarte beharrianen erantzuna emateko, eta, horren ondorioz, gizarte zerbitzu publikoek garapen urria dute.

Horrela, EAEko gizarte babesaren eredu eta gizarte zerbitzurik gehienak sektore publikoaren bidez hornitzen dituen eredu ez dira berdinak; hor-

taz, EAEko gizarte prestazioen gastua txikia eta gero eta baxuagoa da.

- **LGSren eta oinarrizko errentaren zenbatekoak pobrezia larriko atarizat ezarritakoak baino txikiagoak dira**

– Eusko Jaurlaritzaren Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkestaren (PGDI) metodologia aplikatuz³, **pobrezia larriko** egoeran dauden gizabanako ehuneko 2004an txikiagoa da 2000n eta 1996an baino; hala ere, gizabanakoen %3,5ean dauka eragina.

Eurostaten metodologia aplikatuz, EAEko eta EB-15eko gainerako herrietako egoera konparatzeko, EAEn **pobrezia larriko** egoeran dagoen gizabanako kopurua (%3,7) EB-15ekoa baino txi-

GIZARTE PRESTAZIOEN GASTUAREN MAILA* EAEN ETA EB-15EAN

	EAE		EB-15		EAE-EB aldea	
	% PIB (B)		% PIB		BPGren %	
	2001	2003K	2001P	2003K	2001	2003K
Gaixotasuna/Osasun laguntza	5,46	5,55	7,4	7,7	-1,94	-2,15
Ezintasuna	1,67	1,69	2,1	2,1	-0,43	-0,41
Zahartzarua	8,26	8,60	10,9	11,1	-2,64	-2,5
Biziraupena	0,59	0,61	1,2	1,3	-0,61	-0,69
Familia/Seme-alabak	0,29	0,32	2,1	2,2	-1,81	-1,88
Langabezia	1,47	1,56	1,7	1,8	-0,23	-0,24
Etxebizitza	0,01	0,05	0,5	0,5	-0,49	-0,45
Gizarte bazterkeria	0,26	0,38	0,4	0,4	-0,14	-0,02
GUZTIRA	18,03	18,75	26,3	27,2	-8,27	-8,45

* Gizarte hobariak bakarrik
K kalkulua

Iturria: "Social Protection in the EU" Eurostat, 2006 eta Eustat. Gizarte babesaren kontuak.

¹⁴⁹ PGDI bi pobrezia mota bereizten dira: mantenamenduko pobrezia eta pilaketako pobrezia.

- **Mantenamenduko pobrezia:** *epe laburrean* bizitzeko oinarrizko beharrianak betetzea zaildu eta bi intentsitate maila ditu:
  1. Pobrezia larriko arrisku egoerak: diru-sarrera gutxiegi beharrianen oinarrizkoen aurre egin ahal izateko.
  2. Ongizate ezaren arrisku egoerak: diru-sarrera gutxiegi gutxieneko ongizate eta erosotasun mailak mantentzeko gastuei aurre egiteko.
 Europarekiko ikerketa konparatua egiteko (Eurostaten metodologia erabiliz), honako paralelismo hau egiten da:
  - Pobrezia larriko egoerak: medianaren %40tik beherakoak.
  - Ongizate ezaren edo errenta baxuko arriskuaren egoerak: medianaren %60tik beherakoak.
- **Kapitaleko edo pilaketako pobrezia** bizi-baldintza egokiak epe luzean mantentzeko gaitasuna adierazten du.

kiagoa da (%5). Halaber, Espainiako estatukoa (%7) baino askoz ere baxuagoa da, eta Europa hegoaldeko gainerako herrietakoa baino baxuago ere bai.

Bestalde, 45 urtetik beherako pertsona batentzat mantenamenduko pobrezia larriko ataria, Eusko Jaurlaritzaren PGDIren metodologiaren arabera, hileko 776,73 €-koa da, 45-64 urte bitarteko pertsona batentzat hileko 549,43 €-koa eta, 2004ko bigarren hiruhilekoan, LGS 490,8 € gordinekoa izan zen; horrenbestez, LGS hori jasotzen duten langileak pobrezia atariaren azpitik daude.

- Eusko Jaurlaritzaren PGDIren metodologia aplikatuz, **ongizate ezaren** egoeran dauden gizabanakoen ehunekoa 2004an txikiagoa da 2000koa eta 1996koa baino; hala ere, gizabanakoen %19,8 daude egoera horretan.

Eurostaten metodologia aplikatuz, EAEko eta EB-15eko egoera konparatzeko, EAEn **ongizate ezaren** egoeran dauden gizabanakoen ehunekoa %16,5ekoa da, EB-15ekoaren antzekoa (%15); Espainiako estatukoa (%19) baino txikiagoa da, baita Europa hegoaldeko gainerako herrietakoa eta Irlandakoa nahiz Erresuma Batukoa baino txikiagoa ere.

Bestalde, ongizate ezaren ataria, PGDIren arabera, bakarrik bizi den 45 urtetik beherako pertsona batentzat, hileko 1.192 €-koa da, eta 45-64 urte bitarteko pertsona batentzat hileko 878,64 €-koa; Eurostaten arabera, berriz, bakarrik bizi den pertsona batentzat hileko 650 €-koa da. Horrenbestez, LGS jasotzen duten langileak ongizate ezaren atariaren azpitik daude.

- Beste alde batetik, EAEko oinarrizko errenta, eskainitako diru-sarrera mailan Estatuko erkidego nagusia izan arren (2004ko bigarren sei hilekoan 435,17 € hilean), ez da pobrezia atariaren %100era heltzen, eta horrela, 2004an erregistraturiko oinarrizko errentaren 28.889 jasotzaileak ere pobrezia atariaren azpitik daude.

• EAEko eremu juridikoa

- **EBren, Estatuaren eta EAEn arteko harremanak**

Gaur egun, EAEn langabeziaren babesaren arloko eremu juridikoa, enplegu politika pasiboan

arloan, Estatuko araudiak ezartzen du; politika aktiboen arloan, Estatutua dela bide eskumena- ren titularra EAE izan arren, gauzapena Estatu- ko Administrazio Nagusiak egiten du, eskume- na oraindik ez baita transferitu. Hala eta guztiz ere, gaur egun, EAEk eginkizuna dauka enplegu politika aktiboetan, zeharreko bide baten bitar- tez, horiek beharrezkotzat hartzen baitira “Eus- kal Autonomia Erkidegoaren garapen ekonomi- koa sustatzeko, politika ekonomiko nazionalak adierazitako helburuen barruan” (Konstituzioko 148. 13a art.).

Gauzak horrela, EAEn beharrianetan oinarri- turiko jarrera autonomikoek eragin urria dute tresna aplikagarrietan. Hau da, Estatuaren bai- menik gabe gizarte kotizazioek ez dute behera egingo, eta prestazio batzuk ere ezin dira handi- tu (Europako batez betekoarekiko alderik han- diena duten prestazioak).

Hala eta guztiz ere, jarduketa eremu interesga- rria gelditzen da irekita, gizarte laguntzaren ar- loan, laguntza hori *kotizazio gabeko araubide publikoan emandako gizarte laguntzat* hartu- ta, *Gizarte Zerbitzuen adarrean*, horretan EAEk erabateko eskumenak baititu.

– EAE barruko harremanak

Gizarte babeseko zerbitzuak deszentralizatzeko joera iraunkorra da, eta EBko herririk gehiene- tan nagusitzen ari da. EAE barruan apurka-apur- kaka aurrerapausoak eman dira arlo horretan, baina komenigarria da Estatuarekiko autonomia eta protagonismoa handitzea, aurrera egiten ja- rraitu ahal izateko.

Horrela, esate baterako, enpleguari dagokionez, EAEtik bitartekotza zerbitzuak optimizatzeko ekimenak sustatu behar dira. Eta, gizarte zerbi- tzuen arloan, komenigarria da formula egokia aurkitzea, oinarrizko gizarte zerbitzuak eta zerbi- tzu espezializatuak bereizteko, zerbitzu horiek hiritarrendandik ahalik eta hurbilen eskaintze- ko; izan ere, zerbitzu espezializatuak lurralde maila handietan soilik eskaintzen dira: lurralde historikoa edo autonomia erkidegoa, esaterako, adin txikikoentzako erreforma zentroak edo la- gudutako gaixo terminalentzako zentroak,

etab. (tamaina eta laguntzaren zailtasuna aintzat hartuta, ezin dira toki mailan eskaini).

Gainera, koordinazio handiagoa lortu eta diziplina anitzeko ekintzak integratu behar dira. Horren guztiaren eraginez, gizarte zerbitzuak hobeto antolatuta eta egituratuta egongo dira.

Horri dagokionez, erakundeen arteko jarduketa integratuak sustatu behar dira. Helburua ez da koordinazioa hobetzea edo sareko laguntza egituratzea bakarrik: pobrezia eta bazterkeria egoeren dimentsio aniztasunari erantzuna ematen dion jarduketa garatu behar da, alde biko edo alde anitzeko esku-hartzeak planifikatuz, hiritarregandik hurbilen dagoen mailan.

- **Gizarte babesa, gutxieneko eskubide unibertsala, prestazio espezifikoeekin osatu behar da, beharrianik handiena duten taldeen edo pertsonen kasuan**

EBk emandako agirien, gomendioen eta jarraibideen arloko alderdirik dinamikoenetarikoa bat gizarte babeseko eskubideen onarpena da, barruan bizi diren pertsona guztientzat.

Horrekiko koherentzian, EAEn eta EBn joera argia dago, inplikaturiko erakundeetan, organismoetan eta eragileetan, pertsonen oinarrizko beharrienei aurre egiteko zerbitzuak eskubide unibertsal bihurtzeko, eta horrela, gizarte babesaren arloko zerbitzuak bazterkeriarik handiena duten taldeentzat soilik ez izateko.

Hala eta guztiz ere, beharrezkoa da hori eskubidea izatea, eta bertan, laguntzaren lehentasunak zehaztuko dira, bazterkeria egoran daudenez, gainera, errenta mailaren araberako tarifa desberdinak ezarriko dira, baina betiere pertsona guztiak beharrezko zerbitzuak edo baliabideak lortzeko aukera bermatuz.

Beste modu batera esateko, gutxieneko eskubide unibertsal hori beharrianik handieneko taldeentzako eta pertsonentzako prestazio bereziekin osatuko da. Zerbitzu horiek bermatuko dituzten finantza tresnak, berriz, zergak eta zerbitzueterako baterako ordainketa izango dira, bidezko kasuetan.

Garatzen ari diren politiken errealitatea ez dator bat goian esandakoarekin; hortaz, errealitate bate-

tik besterako trantsiziotzat, lehentasuna eman behar zaio gabeziarik handienak dituzten pertsonen beharrienean betetzeari, eta gainera, beharrezkoa da politika unibertsalak aplikatu baino lehen gizarteratzea sustatzea, jasotzaileen egoera kronikoa izan baino lehen.

- **Ekimen pribatuaren eta publikoaren arteko lankidetzari handiagoa behar da, gizarte prestazioa bezalako arlo zabal eta konplexu batean**

Elkartasuneko oinarrizko sarea (familia, lagunak, etab.) zaintza eta laguntza emateko tresna nagusia da, laguntza pertsonala behar duten taldeen kasuan (adin txikikoak, ezintasuna duten pertsonak, gaixotasun kronikoa dutenak, mendekotasuna duten adineko pertsonak, etab.); hala eta guztiz ere, hauxe baloratzen da:

- Herri Administrazioek, euren maila desberdinetan, guztien gizarte eskubideak bermatzea eta gizarte prestazioak segurtatzea, finantziarioaren, kontrolaren, balioztatzearen eta sustapen sortzailearen bitartez;
- baina sektore pribatuak ere (irabazizkoa eta irabazi asmorik gabekoa) parte har dezake, beste maila batean, Administrazioarekin batera, gizarte prestazio horien diseinuan, kudeaketan, jarraipenean eta ebaluazioan.

- **Gizarte bazterkeriako egoerak euren dimentsio aniztasunean hartu behar dira aintzat**

Pobrezia eta gizarte bazterkeriari aurre egiteko, hiritarren oinarrizko eskubide guztiak babestu behar dira (irakaskuntza, osasuna, oinarrizko baliabideak, etxebizitza, etab.); gainera, eskaintako zerbitzuen estailoa eta edukiak hobetu eta beharrian berrietara egokitu behar dira. Beste modu batera esateko, hauxe lortu behar da:

- Ekintza integratuak. Pobrezia eta gizarte bazterkeriako egoeren dimentsio aniztasuna aintzat hartuta, beharrezkoa da egoera horien eragileak aztertzea, egoera konpontzeko ibilbidea diseinatu ahal izateko, eta, horren barruan, gizarte babesa behar duten pertsonengan eragina duten elementu guztiak sartuko dira.

- Erakunde publikoen eta pribatuen arteko lankidetzak, bikoiztasunak, interferentziak eta ezkutazeak ekiditeko.
- Eraginpeko pertsonen suspertze horretan duten protagonismoa onartzea, eurek ezagutzen baitutuzte ondoen gabeziak eta oraingo bazterkeria egoera heltzeko egindako ibilbidea.
- Berrikuntza. Baztertu egin behar dira zaharkituta dauden eta eraginkorrak ez diren metodologiak, eta gizarte babeseko neurriak aplikatzeko modu berrirako bidea ireki behar da.
- Kalitatea zerbitzuetan, aplikaturiko baliabideetan eta lorturiko emaitzetan; eta esperientzia positiboak beste lurralde batzuetan aplikatzea.
- Welfare-tik Workfare-ra igarotzea.

Eztabaidako funtsezko piezatariko bat, gizarte babesaren aplikazioen joerarik berriena adierazten duena (EBko herrietan), Welfare-a (gizarte babeseko neurriak) ala Workfare-a (enplegu politika aktiboak, hiritarren gizarte egoeraren segurtasunaren oinarritzat) sustatu behar izatean oinarritzen da.

Eztabaida horren helburua Lisboa 2000ko helburuak betetzea eta, horrenbestez, EBko herrietan oraindik dagoen pobrezia ezabatzekeko ibilbidea sustatzea da. Enpleguaren hazkundera, izan ere, lagungarria izan daiteke bazterkeria egoera gainditzeko.

Hala eta guztiz ere, EAEn eta EBko herri batzuetan, lan merkatuaren dinamikatik kanpoko taldeen soldadak batzuetan pobrezia atariaren azpitik daude, eta horrela, Workfare maila ez da lagungarria enplegurako gizarte babesaren pausoa emateko.

Halako kasuetan, gure ustez komenigarria da bi sistemen arteko elkarreragina: gizarte prestazioena eta enpleguarena, heziketa eta trebakuntza neurriak hartu behar izatea nabarmenduz; eta laneko nahiz familiako bizitza uztartzekoa. Aintzat hartu behar da familiako eta laneko bizitza heziketa egiteko ulean bertan uztartu behar dela.

Gainera, bazterkeria kasuetan, pertsonen gabezia aniztasuna kontuan hartuta, enplegu politikak ez dira inondik inora ere nahiko. Halako kasuetan, laneratzea oso zaila izan daiteke, eta, zenbait kasutan, epe la-

burrean eta ertainean, bideratu ezina ere izan daiteke; beraz, lehen aipaturiko ekintza integralak behar dira, gizarteratze ibilbideak trazatu ahal izateko.

- **65 urtetik gorako pertsonen lan bizitza aktiboa luzatzeari buruzko eztabaida sustatu behar da**

8.2. Hobekuntza proposamenak gizarte bazterkeriaren arloan: ikusitako beharriak

8.2.1. Pobrezia

Epe laburrean

- **Finantza erabilgarritasunen arabera eta lanbidearteko gutxieneko soldatan oinarrituz, komenigarria da EAEko erakundeek 65 urtetik gorako pentsioak, alarguntasun pentsioak eta gaur egun gutxieneko soldata horretatik behar diren pentsioak osatzea.**
- **Gizarteratze ibilbideen diseinua orokortzea, oinarrizko errenta jasotzen ari diren pertsonentzat.**

Oinarrizko errenta jasotzen duten pertsona guztiak gizarteratzeko bete beharreko helburuetariko bat, izan ere, horiek guztiak euren gizarteratze ibilbidea diseinaturik edukitzea da. Ibilbide horiek arrakastatsua izateko funtsezko gauzetariko bat, bestalde, oinarrizko errenta jasotzen duten pertsonen jarraipena egitea eta pertsona horiei laguntzea da, baita programa pertsonalizatu anitzak abian jartzea ere. Banakako jarraipenaren bidez, pertsona bakoitzari bere gizarteratze prozesuan partaidetza aktiboa izatea proposatzen zaio, eta horrela, errazago lortzen da gizarteratzea.

Hori dela eta, gizarteratzea lortzeko neurri aktiboak sustatzeko, komenigarria da gizarteratzeko edota laneratzekeko banakako ibilbideak sortzea, oinarrizko errenta jasotzen duten pertsona guztientzat.

- **Auzolan Programaren jarraipena eta ebaluazioa egitea; programa horren helburua, izan ere, laneratze hitzarmenak sinatu dituzten pertsonak laneratzea eta bazterturiko per-**

tsonen laneratzea sustatzeko neurriak ugari-tzea da.

Azken batean, helburua emaitzen eta eraginaren beharrezko adierazleak edukitzea da, eraginkortasuna ebaluatzeko eta horren arabera jarduketara garatzeko, bai helburuak mantenduta edo bai ñabartuta edo aldatuta, lorturiko emaitzak eta ikusitako beharrezkoak aintzat hartuta.

• Oinarrizko Errentari buruzko hausnarketa edo eztabaida sustatzea.

Eztabaida hau, besteak beste, honako alderdi hauen inguruan garatu beharko da:

- prestazioa jasotzeko diru-sarrerak egiaztatu behar ote diren;
- jasotzeko eskubidea duten taldeak eta baldintzak zein diren;
- dirulaguntzarako eskubidea eta kontraprestazioa lotuta egon behar ote diren;
- prestazioaren zenbatekoa eta pobrezia-atariarekin, gainerako pentsioekin eta LGSrekin duen erlazioa zein den,
- hiritar guztientzako oinarrizko errenta unibertsala izan behar ote den.

Epe ertainean

• Pentsioen etorkizunari eta horiek lortzeko baldintzei buruzko hausnarketa egitea.

Biztanleak gero eta beranduago sartzen dira lan merkatuan eta bizi-itxaropen gero eta luzeagoa dute; horrenbestez, honako alderdi hauen inguruko hausnarketa sustatu behar da:

- Gauza bat argi dago: oraingo laguntzako pentsioak eta kotizaziopeko pentsiorik gehienak urriegiak dira bizi-maila onargarria mantentzeko.
- Zer prestazio mota izango dugu?
- Kotizatu beharreko urte kopurua, erretiroko pentsio publikoa jaso ahal izateko.
- Kobratuko diren pentsioen zenbatekoa.
- Pentsioaren aurreko soldataren zer zenbateko izango duen (ordezte tasa).
- Ordezte tasa soldatarik baxuenetarako eta lanik gogorrenetarako altuagoa izango den.

8.2.2. Gizarte zerbitzuak

Epe laburrean

• Zerbitzu soziokomunitarioak kantitatean eta kalitatean hobetzea, familiek laneko nahiz familiako erantzukizunak eta erantzukizun pertsonalak uztartu ahal izateko.

Haurtzarorako zerbitzuen hobekuntza eta mende-kotasuna duten pertsonen zaintza edozein gizarte politikaren oinarrian daude. Baliabide erabilgarrien kopurua eta mota aintzat hartuta, hauxe egin behar da:

- Familiako kide guztien baterako erantzukizuna sustatzea, baterako hezkuntzaren, sexista ez den hezkuntzaren, gizonek etxeko lanetan parte hartzearen eta abarren bitartez.
- Azpiegitura eta zerbitzu soziokomunitarioak hobetzea, familiek laneko nahiz familiako erantzukizunak eta erantzukizun pertsonalak hobeto uztartu ahal izateko.
  - Eskola ordutegiak ikuskatu.
  - Eskolatik kanpoko jarduerak ludikoak planifikatu.
  - Emakumeentzako heziketa ikastaroak eman, lehen aipaturiko uztartzea errazten duten lekuetan eta ordutegietan.
  - Ordutegi eta egutegi egokia duten haurtzaindegiak edo haur-eskolak.
  - Mendekotasuna duten pertsonentzako baliabideak, modalitate desberdinen bitartez, berezko inguruan gelditzea sustatuz. Hain zuzen ere, eguneko laguntza, etxeko laguntza, laguntza zehatzeko zerbitzuak, babespeko etxebizitzak, etab.
  - Dirulaguntzen maila handitzea: hobari fiskalak, sorospenak, ordaindutako lanuzteak, gizarte laguntzak,...

• Laguntza soziosanitarioa behar duten adineko pertsonentzat, ezinduentzat, mendekotasuna dutenentzat,... ostatu plazen kopurua handitzea.

Bizi-itxaropena luzatu egin da, medikuntza izandako aurrerakuntzei esker; horren ondorioz, lagun-

tza soziosanitarioa behar duten adineko pertsonen eta ezinduen kopurua (gaixotasun kronikoa duten pertsonak ere barne) gero eta handiagoa da. Horrenbestez, zaintza eta laguntza eskaintzeko zailtasunak sortu dira, eta horiek gehienbat familiak eskaintzen ditu. Hortaz, ostatu plazen kopurua inplementatu beharra dago; gehienak baliabide urriko pertsonentzat izan behar dira, baina beharri-zan hori duten pertsona eta familia guztien esku egon behar dira.

Beste autonomia erkidego batzuekin konparatuz (adibidez, Katalunia), hori EAeren barruko gabezia handia da, batez ere Bizkaian eta Araban, Gipuzkoan horren inguruko jarduketak egin baitira azken urteotan.

- **Mendekotasuna duten pertsonen laguntzeko zentroen modalitate berriak behar izateari modu dinamikoan eta malguan aurre egitea.**

Bizi itxaropenak garapen ekonomiko handiko herrietan izandako luzapenaren eraginez, adineko pertsona kopurua gero eta handiagoa da, eta ezintasuna duten pertsonen bizi-itxaropena luzatu egin da; horrela, beharri-zanak eta egoerak oso heterogeneoak dira eta zentro tradizionalen ereduak aurre egin behar diete horiei guztiei.

Zentroen modalitate berriak probatu behar dira eta horiek urrundu egin behar dira tamaina handiko egoitzaren kontzeptutik (aurreko urteetan nagusitu dena). Beharri-zan berriak sortu dira eta horiek egoitza txikiagoak eta eraginkorragoak behar dituzte, bai kostu ekonomikoari eta bai erabiltzaile-ri bizi kalitateari dagokionez.

Erkidegoan kokaturiko eguneko zentroak, hotel-apartamentuak, babespeko apartamentuak, egoitza txikiak: horiek guztiak aukera berrietariko batzuk dira.

Halako egoitzen erabiltzaileek autonomia maila handia eduki dezakete, kasu bakoitzaren ikuskapen berezia eginez. Zerbitzu horietariko batzuk, berri-z, "telelaguntza" bitartez osatzen dira, eta horrela, pertsona bakoitzak segurtasun maila handia dauka eguneroko, eta, aldi berean, independentzia pertsonal handia dauka.

- **Laguntza zehatzeko zerbitzuak eskaintzeko aukerak aztertzea, batez ere "etxeko zerbitzuak", mendekotasuna duten pertsonentzat eta horien familientzat.**

Laguntza zehatzeko zerbitzuen artean, ezagunena "mezularia" deritzon etxeko laguntza zerbitzua da. Funtzio garrantzitsua dauka adineko pertsonen, ezinduen eta mendekotasuna duten beste pertsona batzuei bizi kalitatea emateari dagokionez; gainera, horiek euren inguru naturalean, familiarrean eta emozionalean mantentzen ditu, eta, halaber, aukera integratzaileagoa eta merkeagoa da egoitzak baino.

Gure ustez, familien laguntzarik ez duten pertsona guztiei urteko edozein egunetan laguntza pertsonala ematen joateko aukerak aztertu behar dira, eta asteburuetan eta jaiegunetan ere oinarrizko laguntza eskaini behar da.

Apurka-apurka, familien laguntza dutenek ere zerbitzu hori erabili ahal izango dute, baina horien kasuan premia, zerbitzuaren intentsitatea eta abar ez dira hain handiak izango.

Bestalde, "arnasaldi zerbitzua" izenez ezagutzen denak oraindik ere garapen eta esperimendazio maila baxua dauka, egoitzen ordezkotz funtzioak gauzatu ahal izateko; gainera, eguneroko ohitura nahiz gizarte ohiturak berrezartzeko, jokabide arazoak aldatzeko (ezinduen artean, batik bat) eta abarretarako ere hezkuntza eremu urria dauka.

- **Mendekotasuna duten pertsonen laguntza eman edota horiekin etxebizitza berean bizi diren familiei laguntza edo pizgarri ekonomiko berriak emateko aukera aztertzen jarraitzea.**

Ezintasuna duten pertsonen emandako laguntza-zan zatirik handiena, batez ere, adineko pertsonen kasuan, familiek ematen dute. Edad&Vida Institutuak egindako ikerketa batek horixe jarri du agerian; ikerketa adineko pertsonen sektorean lan egiten duten enpresek egin dute. Iturri horren arabera, 2003an EAeko gizarte zerbitzuek ezintasunen bat duten adineko pertsonen %2ri soilik eman zieten laguntza, eta kasurik gehienetan adineko pertsonaren familiak berak hartzen du zaintzaile

eginkizuna eta beharrezko laguntza ematen dio pertsona horri.

Mendekotasunari buruzko Lege Proiektuko 18. artikuluan ezartzen denez, onuraduna familiak etxean zaintzen duenean, dirulaguntza jaso daiteke. Hala eta guztiz ere, aukera hori salbuespenezkoa da eta, gainera, beharrezkoa da zaintzailea seme-alabatasunari, altari eta Gizarte Segurantzako kotizazioari buruzko arauetara egokitzea (arauz ezarritako arauak).

Horri dagokionez, zaintzailerik gehienek soldatapeko lana dute edo eduki nahi dute, eta gehiegizko karga horrek arazo larriak sortzen dizkie laneko eta familiako bizitza uztartzeko. Adineko pertsonak zaintzeko egindako esfortzu fisiko, emozional eta ekonomiko hori kontuan hartuta, interesgarria izango litzateke horiei laguntza batzuk emateko aukera aztertzea (esaterako, hobari fiskalak, eszedentzietarako dirulaguntzak, etab.), zaintza hori ahalik eta ondoen egin ahal izateko.

• **Babesik gabe dauden haurren eta gazteen zaintza hobetzea.**

Babesik gabe dauden haurren eta gazteen zaintzak konpondu beharreko gabezia batzuk ditu. Horien artean, aipagarriak dira:

- EAE osorako araudi komuna edukitzea, hiru lurralde historikoetako erakundeek babesik gabeko adin txikikoen laguntzari emandako erantzunetan desberdintasunak ezabatzeko. Horrela, erraztu egingo dira oinarrizko gizarte zerbitzuen, hezitzaileen eta arlo honetako beste zerbitzu espezializatu batzuen arteko harremanak eta koordinazioa.
- Adin txikikoei laguntzeko baliabideak dibertsifikatzea. Dibertsifikatu beharreko baliabideen artean, aipagarria da familia biologikoaren barruko lan-programak indartu beharra, baita oinarrizko zerbitzuen eta zerbitzu espezializatuen arteko lotura hobetu behar izatea ere.
- Adin txikikoa irteteko programak indartzea, hau da, adin txikikoak autonomia lortzeko benetako gizarteratze-ibilbideak sortzea, eta babesik ezarri loturiko egoerak detektatzeko mekanismo az-

karragoak sortzea, laguntza ahalik eta lasterren eskaintzeko.

Zerbitzuek arazoak konpontzeko duten gaitasunaren eta funtzionamenduaren aldian behingo ebaluazioak eta kontrolak eginez, agerian geldituko dira sistemak une bakoitzean dituen ahultasunak.

• **Jarduketa metodologia berriak arakatu behar izatea, egoitza zentro berezietan, etxe funtzioan edo eremu soziosanitarioetan, babesik gabe dauden, arazo psikiatrikoak nahiz jokabidekoak eta abar dituzten haurrentzat.**

Haurren babeserako sistemak gaur egun duen arazo larrietariko bat, izan ere, jokabide arazo larriak dituzten haurrena da; izan ere, azken sei urteotan EAEn hirukoiztu egin dira babesik gabeko egoeran dauden adin txikikoei esku-hartze publikoak. Hazkunde hori kasua detektatzeko gaitasun gero handiagoaren eraginezkoa da, baita kasu horiek zerbitzu espezializatuera bidaltzeko joera gero eta handiagoa egotearen eraginezkoa ere.

Aintzat hartu behar da arazo soziosanitarioa dela; izan ere, harrera-zentroetan era guztietako gizarte zerbitzuek hartzen dute parte, esate baterako, osasunekoak, medikuntzakoak, psikiatrikoak, hezkuntzakoak nahiz gizarte mailakoak.

Profesionalen kalitateko esku-hartzea bermatu ahal izateko, jarduketa formula berriak arakatzeko baliabide ekonomikoak behar dira; egin-eginean ere, arazoa konpontzeko, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuen, eskolen, ospitaleen eta Gizarte Zerbitzu Espezializatuen arteko koordinazioa hobetu behar da, kasuak garaiz detektatzeko eta zentroetan sartzten diren haurren arazoaren maila kontrolatzeko; horrela, ekidin egingo da halako arazo larririk ez dutenak sartzean baino egoera txarragoan irtetea zentrotik.

• **Talderik baztertuenean behar dituzten baliabideak eta zerbitzuak hobetzea (drogamenpekotasuna dutenak, tratu txarrak hartu dituzten emakumeak, prostitutak, presoak, immigranteak, etab.).**

Epe ertainean

- **Adineko pertsonen egoitza laguntza hobetzea**

Adineko pertsona kopuru gero eta handiagoa dagoela aintzat hartuta, zentzuzkoa da mendekotasuna duten pertsonen laguntza fisikoa eta psikikoa ematen dieten egoitzek alderdi batzuk aldatu behar izatea, edo, behintzat, egoera berri horretara egokitzen saiatzea, beharrezkoak diren guztiei estaldura ahalik eta onena eman ahal izateko.

Hain zuzen ere, komenigarria da azpiegiturak egoera berri horretara egokitzea, handitzeak edo birmoldatzeak eginez, eta gainera, langileen jorkabidea ere egokitu egin behar da zaharren beharrezkoak diren eta horiekin garatu beharreko jardueretara.

Halaber, egoitzarik gehienetan hobetzeko moduko alderdiak daude: egoiliarren intimitate eskubidea nahiz pribatutasuna, astialdiaren erabilera zein familiako partaidetza (egoitzako jardueretan), adibidez, bisiten ordutegia luzatuz.

- **Oinarrizko gizarte zerbitzuen antolamendua, informazioa eta komunikazioa hobetzea, baita sailen arteko beste arlo batzuekiko lotura ere.**

Arazoa, batez ere, honako honetan oinarritzen da:

- udal eskumeneko oinarrizko gizarte zerbitzuak definizio oso orokorra dute legean, eta, horren ondorioz, anbiguitasun handia da euren helburuari nahiz funtzioei, antolaketari, gainerako baliabide komunitarioekiko harremanei eta abarri dagokionez;
- legeak oinarrizko gizarte zerbitzuen eta zerbitzu espezializatuen artean egiten duen bereizketa oso zurrina da, mugatu egiten baitu zerbitzuen elkarrekiko integrazioa;
- hiritarrek ez dakite ondo zerbitzuko zer beharrezkoak diren betetzen duten.

Horrenbestez, EAEko hiritarrek ez dituzte ezagutzen euren esku dauden gizarte zerbitzuak.

Hori dela eta, beharrezkoa da sailen arteko beste arlo batzuekiko lotura hobetzea, hirugarren sekto-

rearekiko nahiz ekimen pribatuarekiko (irabazizkoak) lankidetzaren aldeko apustua egitea eta gizarte zerbitzuek hiritarren eskubideak finkatzeko eskaintzen dutena aurkeztea.

- **Gizarte politikan parte hartzen duten arlo guztien arteko koordinazioa eta lankidetzaren hobetzea.**

Gizarte Zerbitzuek gaur egun duten ahultasun nabarietariko bat, izan ere, sailen arteko koordinazio ez egokia da. Koordinazioa ez horren ondorioz, tramitazioak ez dira hain bizkor egiten, ekintza kopurua bikoiztu egiten da, helburuak elkarren aurkakoak dira eta, azken batean, Gizarte Zerbitzuen Sistemak eraginkortasuna galtzen du.

Halakorik ez gertatzeko, sailen arteko koordinazioa eta lankidetzaren hobetzea behar da eta ekintza integratuak sustatu behar dira.

- **Hirugarren sektoreko langileek garaturiko lana bultzatzea, lanak gero eta profesionalagoak izateko eta, horrela, emandako zerbitzuen kalitatea hobetzeko.**

Hirugarren sektorea hazten ari da eta era askotako pertsonen ematen die lana: alde batetik, konplexutasun, erantzukizun eta autonomia maila baxua behar duten lan errepikakorak egiten dituzten pertsonak (oro har, oinarrizko heziketa mailak); bestetik, esku-hartze langileak, gizarte esku-hartzeari loturiko lan teknikoetan espezializatuak (adimen mailako eduki handikoak edo giza elkarrekin handikoak), eta horiek autonomia, ekimen eta erantzukizun maila altua behar dute.

Horrenbestez, era askotako beharrezkoak daude, eta, guztien artean, heziketa arloari eta baliabideen urritasunari (ezintasuna duten pertsonak mugitzeko garabiak,...) lotutakoak nagusitzen dira.

- **EAEko boluntarioek egindako lana bultzatzea eta horren era askotako onarpena egitea.**

EAEko boluntario asko dago gizarte arloko lanak egiten. Horien lana balio handikoa da, bai egiten dituzten ekintzak eta bai ekintzaren doakotasuna aintzat hartuta; izan ere, indartu egiten baitute euren laguntza jasotzen duten elkarten jarduketara.

Hala eta guztiz ere, horien lana ez ezagutzea, lanordutegiak edo boluntarioen heziketa eza bezalako faktoreek zaildu egiten dute euren lana eta, beraz, horren egonkortasuna.

- **Ezintasuna duten pertsonentzako planak lantzea, irisgarritasun baldintzak bermatzeko hiri inguruetara, eremu publikoetara, eraiki-neretara, garraiora eta informazio nahiz komunikazio sistemetara.**

Epe luzean

- **Zerbitzu publikoen eta ekimen pribatuaren esku-hartzea antolatzea, EAERako zerbitzuak lortzeko sistema partekatua ezarriz.**

Hiritarrek argi identifikatzeko moduko zerbitzuen edo prestazioen katalogoa ezarri behar da, baita ebaluaziorako eredu bat ere, eta horrek, auditoria ekonomikoak edo egiturazko baldintzak betetzearen kontrola egiteaz gain, aintzat hartuko du eman-dako zerbitzuaren kalitatea ere.

Horrela, errazago lortuko da EAE osorako gizarte zerbitzuen sistema; horren alderdi guztiak agian ez dira homogeneousak izango, baina eskakizunak homogeneousak izango dira (gardentasuna eta kalitatea).

8.3. Hobekuntza proposamenak enpleguaren babesaren arloan: ikusitako beharrik

Epe laburrean

- **Enplegaturiko pertsonen zuzendutako heziketa jarduketak ugartzea.**

Heziketarik urrirenako pertsonen aukera gutxiago dute lan merkatuan sartzeko; izan ere, bertan heziketa handiagoko pertsonak kontratatzen dira, eza-gupen gehiago dutenak eta, azken batean, bete beharreko lanposturako gaitasunik handiena dutenak.

Hala eta guztiz ere, heziketa ezinbesteko tresna da, bai lan merkatuan sartzeko aukerak ugartzeko, bai bertan jarraitzeko eta hobetu ahal izateko ere. Gertatzen ari diren aldaketa iraunkorrak eta azkarrak kontuan hartuta (lehia globala, teknologien

nahiz ekipamendu berrien sarrera, antolaketa modu berriak,...), beharrezkoa da langileek horietara guztietara egokitzea, denbora ahalik eta laburrenean.

Horrenbestez, heziketa jarduerak handitzeko eta egokitzeko proposamena egin nahi dugu, honako hau kontuan hartuta:

- Aldaketen eta aurrerapenen ondorioz sortzen ari diren beharrik berriak.
- Talderik baztertuenak: adin nagusia duten taldeak, emakumeak, gazte talde batzuk eta birziklapena edo birgaitzea behar duten langileak.

- **Enplegu tasak hobetzera bideraturiko enplegu programak sustatzen jarraitzea, batez ere laneratze ibilbide pertsonalen bitartez, horien aurrekontu zuzkidura handitzeko aukera aztertuta.**

Aspalditik hona, gero eta sarriago, laneratze prozesu pertsonalizatuak egiten ari dira, eta, horien barruan, fase desberdinak sartzen dira, esate baterako, informazioa, orientazioa, heziketa, laneratzea eta jarraipena. Esku-hartze mota hori oso eraginkorra da, eta hirugarren kapituluan aztertutako jardun on askoren oinarrian dago.

- **Enpleguaren aldeko ekintza positiboen neurri buruzko eztabaida sustatzea: emakumeen kontratazioarako dirulaguntzak, kontratu finkoak egiteko hobari-politika,...**

Diskriminazio positiboko neurrien eraginari eta emaitzei buruzko hausnarketa proposatzen da; bertan oinarrituz, halako neurrien egokitasuna eta, horren arabera, jarraipena, ondorioztatu ahal izango da, baita neurritan ñabardura edo aldaketa batzuk sartu beharra ere, horien jarraitasuna zalan-tzan jarri barik.

- **Kultura ekintzailea sustatzea.**

Enplegu autonomoa laneratze aukera erreala da. Hala eta guztiz ere, enpresa bat sortzeko prozesua itxuraz oso konplexua da, eta beraz, ezinbestekoa da kultura ekintzailea sustatzea, enpresak sortzeko tramiteak erraztea, bideragarritasun ikerketak egitea, etab.

Hortaz, interesgarria izango litzateke jarduketa il-do eraginkorrako abiatzea, erakundeek pertsona ekintzaileen esku jartzen dituzten laguntzak ezagutzeko eta, horrela, enplegu autonomia bultzatzeko, enplegua lortzeko aukerako bidetzat.

- **Ezintasuna duten pertsonen heziketa sustatzea, horiek lanbidea lortzeko eta lan merkatuan errazago sartzeko.**

Ezintasuna duten pertsonak guztiz gizarteratzeko ezinbesteko urratsetariko bat enplegua lortzea da. Hala ere, kalitateko lana lortzeko aukerak urriagoak izaten dira ezintasunen bat duten pertsonentzat.

Hori dela eta, garrantzi handikoa da ezintasuna duten pertsonen heziketa egokia hartzea, beste edozein pertsonaren moduan lanbidea lortu ahal izateko. Lanbide jakinean espezializatu ondoren, lan merkatuan sartzeko aukerak handiagoak dira, eta horrela, guztiz gizarteratzeko aukera handiagoa izango dute. Beraz, ezintasuna duten pertsonen heziketa sustatzea proposatzen da, horien erabateko gizarteratzea lortzeko ezinbesteko baldintzat.

- **Familiako nahiz laneko erantzukizunak eta erantzukizun pertsonalak uztartzeko laguntza kopurua handitzeko aukerak aztertzea.**

Familiak erantzukizun hirukoitz horri erantzun egokia emateko, beharrezkoa da gizonei eta emakumei laguntza ematea haurren, ezinduen, adin nagusikoen eta abarren zaintzan, etxeko lanetan gizonen eta emakumeen arteko banaketa orekatuagoa sustatzeko.

Laneratzea eta uztartzea sustatzeko, zenbait neurri hartu behar da: denbora partzialeko lana bultzatzea, lanaldia malgutzea, familiarako baimen nahiz eszedentzia kopurua handitzea, heziketa eskola ordutegietara egokitzea, mendekotasuna duten pertsonen egoitzetara heziketa hurbiltzea,...

Azkenik, aipagarria da seme-alaba bakoitzeko kreditu fiskalak edo familiei haurren hazkunde garaian beste laguntza modalitatearen bat sustatzeko aukera, lan merkatuan sartzeko eragiteko. Beharrezkoa da halako neurrien aplikazioak laneratzea ez oztopatzea.

- **Lanbidearteko Gutxieneko Soldatari buruzko eztabaidari berriro heltzea, hori Europako Kontseiluko Gizarte Gutunean ezarritakoaren azpitik baitago.**
- **Enplegu Zerbitzu Publiko bakarra finkatzea, integrala eta doakoa; EAEko gizarte eragilean partaidetza eduki eta Erkidegoan garatzen diren enplegu politiken kudeaketaren erantzukizuna izango du.**

Enpleguko Erakundearteko 2003-2006 Planaren Zirraborroari buruzko 6/03 Irizpenean esaten denez, "Euskadiko CESeu ustez, arloari buruz egin diren eskumen planteamendu desberdinak gorabehera, Enplegu Zerbitzu Publiko bakarra behar da, integrala eta doakoa; horrek EAEko gizarte eragilean partaidetza eduki eta Erkidegoan garatzen diren enplegu politiken kudeaketaren erantzukizuna izango du. Uste horretan oinarrituz, bi administrazioei, enplegu politiken berehalako transferentzia eskatu behar diegu, eraginkortasun ezak, nahasteak eta ezkutatzak ekiditeko".

Epe ertainean

- **Ezintasuna duten pertsonak lan merkatuan errazago sartzeko neurrien multzoa berriro aztertzea eta berritzea, batez ere heziketari eta trebakuntzari dagokionez.**

Ezintasuna duten pertsonak guztiz gizarteratzeko baldintzetariko bat lan munduan sartuta egotea da, gainerako pertsonen moduan.

Horretarako, enplegu programak garatu dira pertsona horientzat. Formula hori sistema eraginkorra da ezintasuna duten pertsonen ohiko enpresetan lanpostua lortzeko laguntza, heziketa eta egokitzapena eskuratzeko.

Hala eta guztiz ere, jarduketa kopurua oraindik ez da nahikoa eta pertsona askok ezin izan dute euren egoera normalizatu. Beraz, beharrezkoa da halako programak gehiago sustatzea eta sentsibilizazio handiagoa lortzea, ezintasuna duten pertsonen lanbidea edukitzeko aukerari buruz, horretarako prestakuntza egokia dutenean.

Amaitzeko, agerian jarri nahi dugu Kontseiluak Ezintasuna duten Pertsonak Euskal Autonomia Er-

kidegoko Lan Merkatu Arruntean Sartzeko Planari buruzko Irizpena eman zuela (1/04 irizpena).

8.4. Zer egin dezake EAEk?

Planteatu den proposamen multzoari dagokionez, EAEko jarduketa bitartea zabala da arlo batzuetan eta oso estua beste batzuetan.

- Enpleguaren arloan,
  - enplegu politika aktiboetan, eskumenaren titularra EAE izan arren, gauzapena Estatuko Administrazio Nagusiak egiten du, eskumena oraindik ez baita transferitu. Hala eta guztiz ere, gaur egun, EAEk eginkizuna dauka enplegu politika aktiboetan, zeharreko bide baten bitartez, horiek beharrezkotzat hartzen baitira “Euskal Autonomia Erkidegoaren garapen ekonomikoa sustatzeko, politika ekonomiko nazionalak adierazitako helburuen barruan” (Konstituzioko 148. 3a art.).
  - enplegu politika pasiboan, kudeaketa Estatuak egiten du.
- EAEk ere jardun dezake,
  - bitartekatza zerbitzuak optimizatuz eta koordinatuz (informazioa, orientazioa, heziketa eta laneratzea), bakoitza bere aldetik jarduten ari baitira bai EIN eta bai ekimen autonomiko batzuk (Eusko Jaurlaritza, Foru Aldundiak, Udalak eta Toki Garapenerako Agentziak); eta
  - bitzitza pertsonala eta familiakoa nahiz lanekoa uztartzeko neurriak sustatuz, eta horiek lehen aipaturiko proposamenetan adierazi ditugu.
- Gizarte laguntzaren eta gizarte zerbitzuen arloan, EAEk gaitasuna dauka
  - bidezko neurri guztiak garatzeko, baldin eta beharrezko onespena badauka. Izan ere, eskumenak ditu handitzeari edo murriztapenari loturiko

aldaketa fiskalak aplikatzeko, bidezkoa denean eta beharrezko laguntza dagoenean;

- lurralde orekari loturiko barne alderdi guztietan jarduteko, gizarte zerbitzuen antolaketa hobetuz edo sailen arteko jarduketa integratuak abiatuz.

Pentsioari dagokion guztian, nolabaiteko jarduketa konplexutasuna dago; izan ere, estatuaren eskumen soilekoa izan arren, EAEn arlo horretan sakontzen ari da, honako honen bidez:

- oinarriko errenta, gizarte laguntzaren eta gizarte zerbitzuen arlotik emanez, eta
- kotizazio gabeko pentsioen arloan, pentsiorik baxenatariko osagarriak ezarri. Autonomia erkidegoek eta, kasu honetan, EAEk nahiz Foru Aldundiek gizarte laguntzako eskumenak dituzte, eta orain kudeatzen dituzten KGPa arlo honetan kokatzen dituzte. Horrela, laguntza osagarriak eman ahal dizkiete pentsiorik baxuenei.

Gizarte Segurantzaren arloko Xedapen berezietan buruzko abenduaren 10eko 52/2003 Legearen onespenezko oztapatu egin zuen hori; izan ere, Legearen ezarritakoaren arabera, pentsioak berdina izan behar ziren autonomia erkidego guztietan, eta beraz, autonomia erkidegoei eta foru aldundiei ez zitzaizkien kotizazio gabeko pentsioak osatzeko aukerarik ematen.

Hala eta guztiz ere, egoera hori Konstituzioan ezarritakora egokitzeko, autonomia erkidegoek kotizazio gabeko pentsioetarako osagarriak ezartzeko eskumen guztiak erabili ahal izateko, Gorte Nagusiek autonomia erkidegoek emandako osagarriek kotizazio gabeko pentsioetan dituzten ondoreei buruzko apirilaren 22ko 4/2005 Legea onetsi zuten.

Horrela, autonomia erkidegoei baimen ematen zaie kotizazio gabeko edo laguntzako pentsioak osatzeko; hala ere, osagarriaren zenbatekoa mugatu egin da eta hori ezin da izan kotizazio gabeko pentsioaren urteroko zenbatekoaren %25etik gorakoa.

Azterlan eta txostenen Bilduma

Gizarte Babesa, EBko eta EAEko Gizarte Politikaren Funtsezko elementua

Langabezia eta Gizarte
Bazterkeria Funtzioen
kasu berezia

ERANSKINAK

C E S

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Consejo Económico
y Social Vasco

Aurkibidea

	<i>Orria</i>
II. KAPITULUA. EUOPAR BATASUNeko GIZARTE POLITIKA (1957-2004)	175
1. ERANSKINA. HIZTEGIA.....	177
2. ERANSKINA. EKINTZA PLAN, PROGRAMA ETA EKIMEN ESPERIMENTALAK. ESPERIMENTAZIOAREN LEHENTASUNEZKO HIRU ARLO: LANA, BAZTERKERIA ETA GENEROA	179
3. ERANSKINA. GKEAK NAZIOZ GAINDIKO SAREETAN ANTOLATU DIRA.....	181
III. KAPITULUA. GIZARTE BABESEKO PRAKTIKA ONAK EB-15EAN	183
1. ERANSKINA. JARDUN ONEN ZERRENDA, NIZAKO HELBURUEN BARRUAN ETA BERTAKO ESKEMAREN ARABERA	185
2. ERANSKINA. EBREN OINARRIZKO ESKUBIDEEN GUTUNAREN GIZARTE ALDERDIAK.....	205
3. ERANSKINA. JARDUN ONEN LAGINTXOA. HAUTAPEN ETA EBALUAZIO IRIZPIDEAK.....	207
4. ERANSKINA. JOAK EBALUATZEKO ESKULIBURURANTZ.....	226
IV. KAPITULUA. GIZARTE BABESA EAeko GIZARTE POLITIKAREN ARDATZA. LANGABEZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA FUNTZIOEN KASUA	231
1. ERANSKINA KOADROAK.....	233
ELA SINDIKATUAREN ORDEZKARIAK EMANDAKO BOTO PARTIKULARRA	243

II. KAPITULUA

II. Kapituluak. 1. Eranskina. Hiztegia

Europako gizarte kulturaren funtsezko kontzeptuak¹:

- **Hautagarritasuna:** Europako Batzordeari aurkezturiko proiektu baten onarpena edo ukapena “azalzen” duten irizpideen multzoa.
- **Baterako finantziarioa:** “Hautaturiko” proiektuei Europak egindako ekarpena; nekez izaten da %100ekoa, laguntza bat lortu nahi duenak bere burua ere lagundu behar duela ulertzen delako.
- **Europako balio erantsia eta Transferigarritasuna:** Dimentsio komunitarioak edozein proiekturi modu automatikoan ematen dion hobari handitua Europa osoaren interesekoa izan beharra adierazten duten kontzeptuak.
- **Nazioz gaindikotasuna:** Gutxieneko transferigarritasunaren bermea, Europako herri batzuek proiektu berean duten partaidetzak estatu kide bateko baino gehiagoko hedapena bermatzeari dagokionez. Ikuspegi desberdinen partaidetza horrek, bestalde, handitu egiten du proiektuen aberastasuna.
- **Berrikuntza:** Denbora eta leku jakineko ikuspegi berri guztiak, beste denbora eta leku bati loturiko testuinguruan halako baliorik eduki ez arren.
- **Sinergia eta Ondore Biderkatzailea:** Europako proiektuek eskainitakoen modukoak ez diren esfortzuak, estrategiak eta baliabideak biltzeko aukera.
- **Ikusgarritasuna:** Proiektu bat jakinarazteko ekin-tza guztiak.
- **Dimentsio aniztasuna:** Arazoen tratamendu zabalak (adibidez, bazterkeria), beharrezkoa denean.
- **Garapenerako lankidetzak:** Eragile publiko eta pribatu desberdinek proiektu berean biltzeko estrategia, “ikuspegi zabalagoa” edo goian aipaturiko dimentsio aniztasuna bermatzeko.
- **“Empowerment”:** Hitz anglosaxoi honek aditzera ematen du oinarritzko erakundeek (konpondu beharreko arazoetatik hurbilen daudenak) erantzukizun berriak eta erabakiak hartzeko ahalmena eskuratzeko dutela.
- **“Mainstreaming”:** Hitz hau ere anglosaxoia da eta agerian jartzen du proiektu jakinen batean ikasitako irakaspenak bai EBren politika orokorretan eta bai estatu kideen politiketan integratzeko estrategia.
- **“Benchmarking”:** Kuantifikatzeko moduko bitarteko helburuak ezartzeko prozesua, proiektu baten ebaluazioa errazteko.
- **Osotasuna:** Pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren eraginezko gizarte arazoen tratamendu orokorra izan behar dute, bazterturiko pertsonak baldintzatzen dituzten inguruabarretan oinarrituz, eta ez dira bereiz aplikatu behar pertsona horien beharrezko bidezko indarra eta orientazioa izango, programaturiko helburuak lortu ahal izateko.
- **“Proofing”:** Egokituriko adierazleak eta proben bidez, egiaztatu egin behar da helburuak lortzeko aplikaturiko tresnen eraginkortasuna eta eragingarritasuna, prozesu osoaren ebaluazio iraunkorra eginez.
- **Partaidetza:** Proiektu baten arrakasta eta ebaluazio positiboa, kasurik gehienetan, azaldutako gizarte arazoen eraginpeko pertsonen inplikazioak baldintzatzen du. Biztanleen partaidetza barik, baliozko soluzioak goitik etor daitezke, baina ez dute beharrezko indarra eta orientazioa izango, programaturiko helburuak lortu ahal izateko.
- **Jardun Onak (JOak):** Adierazitako proiektu guztien artean, nabarmendu egiten direnak, aintzat

¹ Gabinet d’Estudis Socials. “Claves en Europa”. Euroges aldizkaria, 41. zenbakia.artzelona. 2001eko urtarrila.

hartuta, metodologia, garapenerako lankidetzak, eraginpeko pertsonen partaidetza, berrikuntza, transferigarritasuna,...; horiek erreferentziako puntutzat har daitezke etorkizuneko proiektuen esperimentazio berrietarako eta orientazioetarako.

- **Sareak:** Gizarte zibila, batez ere boluntarioen erakundeen eta elkarten inguruan (irabazi asmorik gabeak) biltzen dena, antolatu egiten da Europako biztanleriaren gizarte arazoak hobeto konpontzeko, EBN eta administrazioetan presioa egiteko indar handiagoa edukitzeko eta, horrela, martxan jartzen diren politika publikoetan eragina eduki ahal izateko.
- **Koordinazio metodo irekia:** Lisboako Gailurrak (2000) adierazpide hau sortu zuen, politika nazionalen koordinaziorako modu berria sustatu beharra nabarmentzeko; ekonomia eta gizarte politiken koordinazioan oinarritzen da. Metodo hori, halaber, estatu kideen politiketan aplikatu daitezke, batzuen eta besteen indarreko politikak hurbiltzen joateko.
- **Subsidiariorotasuna:** Arazo baten konponketa hurbilen dagoen administrazioak bereganatu beharra sustatzen duen printzipioa, eta urrunagoko administrazioek ezin dute lehenengoaren erantzukizuna ordeztu.

II. Kapitulu. 2. eranskina. Ekintza plan, programa eta ekimen esperimentalak. Esperimentazioaren lehentasunezko hiru arlo: lana, bazterkeria eta generoa

Azken hamarkadotan EBk sustaturiko gizarte politika oinarritu duten hiru arloak langileen eskubideei loturikoak, bazterkeria egoeran gainditzeko ahaleginen ingurukoak eta generoaren eraginezko diskriminazio egoerak gainditzekoak izan dira.

lan politikari loturiko eskubideen sustapena

Europako Gizarte Fondoa ez ezik (hasiera-hasieratik, langileen enplegu aukerak hobetzera eta euren bizi maila hobetzen laguntzera bideratu dena, laguntzak lan merkatuan arazorik handienak dituzten talde-etera eta lurralde-etera bideratuz), tokiko enplegua sustatzeko sortu diren programak eta ekimenak ere badaude, eta horien artean honako hauek aipa daitezke:

ERGO, 1988an hasita, iraupen luzeko langabe-tuentzat.

ERGO II, 1994tik 1996ra, ERGO I-en helburuekin.

SPEC, 1990ean abiatuta, enplegua sortzen laguntzeko eta laguntza teknikoa nahiz finantzakoa emateko, enplegua sortzeko proiektu berritzaile batzuei; proiektu horiek, berriz, barne merkatua abiatzearen eraginezko enplegu aldaketei lotuta daude.

ILE (emakumeak), emakumeek enplegua eta enpresak sortzeko. Abiatzeko anean (enpresaren lehenengo urtean) laguntza segurtatzen du. Gizonak ez daude baztertuta programa honetatik, baina lehentasuna emakume ekintzaileek dute.

EUROFORM, 1994an hasita, enplegu bila ari diren gazteak eta iraupen luzeko langabetuak lanertzeko. Ekimen hori YOUTHSTART deritzonaren bidez ordeztu da.

HORIZON, 1994an sortuta, lan egiteko gaitasuna duten ezinduen eta enplegu aukerei dagokienez

bazterturik dauden beste talde batzuen enplegu egonkorreko itzaropenak irekitzeko.

NOW, 1994an hasita, enplegu aukeren berdintasuna sustatzeko, emakumeen alde.

1997tik 1999ra, **ENPLEGU-INTEGRA** programa garatu da, lehendik abiatutakoak osatzeko (Horizon, Now eta Youthstart); horren helburua hau da: "salbuetsita edo salbuespen arriskuan dauden talde zaurgarrien enplegu aukerak eta lanertzeko aukerak hobetzeko neurriak sustatzea".

1994-99 aldian, Batasunak **ADAPT** Ekimena garatu zuen, industria mutazioak eta horren ondoreak aurreikusteko eta horien eraginpeko enpresetako langileei laguntzeko estrategiak finkatzeko.

EGEF 10 (1995-1999), eskualde eta toki mailako proiektu aurrendariaren baterako finantziatorako, honako arlo hauetan: Informazioaren Gizartea; Teknologiaren Berrikuntza eta Transferentzia; Enplegu Gune Berriak, eta Kulturari loturiko Ekonomia Garapenerako Eskualde arteko Lankidetzak.

EGF (6. art.). Interes handia dago enplegu tuki estrategia berritzaileen garapenean, tokian tokiko Europako Enplegu Estrategia indartzeko. Lehentasun horren arabera, zenbait jardura garatzen dira: enpleguak lurralde jakinean duen egoeraren azterketa; toki mailako lankidetzaren sustapena; enplegu tuki estrategiak prestatzeko ikerketak; horien garapena eta abioa; jarraipena, konparazio ikerketak eta ebaluazioa; eta informazio trukeak, zabalkundea eta harremanen antolamendua.

Beste programa batzuen helburua (**COMMET** (1986-89; 1990-94), **EUROTECNET** (1990-94), **PETRA** (1988-91; 1992-94) eta **FORCE** (1991-94)), batez ere, lanbide heziketa sustatzea da. Horiek guztiak **LEONARDO** (1995-99; 2000-2004) izenekoak ordeztu ditu.

Gainera, EBren Egiturazko Fondoek finantzaturiko beste ekimen komunitario batzuek (EGF, NOBEF, EGEF eta AFOT) eskualde edo landa garapeneko politikak sustatzen dituzte, baina zeharreko eragina dute lurralde horietan enplegua sortzean.

Ekimen horietariko batzuen helburua EBren errentaren %75etik beherakoa duten eskualdeak garatzea da. Honako hauek dira: **URBAN, INTERREG, ETE**.

Beste batzuen helburua, berriz, gainbeheran eta krisialdian dauden industria zonen birmoldaketa da: **RESIDER, RECITE, PEACE, RECHAR, RETEX** edo biztanleria dentsitate oso baxuko eskualdeena (**REGIS**).

Garrantzi handikoak izanik, honako hauek nabarmentzen dira: **URBAN, INTERREG, LEADER**. Gaur egun ere indarrean daude.

Europar gizarte bazterkeriari eta marjinazioari erantzuna emateko dauden ekimenak

Pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren aurkako programak

Lehen esan dugunez, Pobreziaren aurka Borrokatzeko hiru Programak bi hamarkadatan (1974-1994) garatu dira. "Pobrezia IV" programa ez zen garatu, Alemaniak betoa ezarri baitzion.

Urte batzuk geroago, Europako Batzordeak bost urtetan (2002-2006) garatu beharreko programa sortu zuen, Gizarte Bazterkeriaren aurka Borrokatzeko Europako Programa.

Marjinazio egoeren aurkako programak

Langabeziaren aurka

Aurreko atalean ERGO programa aipatu dugu; horrek, bi etapatan (1988-96), esperientziak trukatzeko proiektuen abioa sustatu zuen, iraupen luzeko langabetuei erantzuna emateko lan-metodologietan sakontzeko esperientzia-trukeko proiektuak martxan jartzeko.

Arrazakeriaren eta xenofobiaren aurka

Arrazakeriak eta xenofobiak ere Europaren arreta izan dute 90eko hamarkadan; hain zuzen ere, RIMET

nahiz ELAINE programak sortu eta, batik bat, arrazakeriaren aurkako programa komunitarioa garatu da.

Ezinduen gizarteratzea

Programarik enblematikoena, ezinduak gizarteratzeko, HELIOS da eta hori hiru etapatan garatu zen (1988-91; 1993-96; 1996-2000).

1993an TIDE programa hasi zen eta horrek teknologia berrien aplikaziorako proiektuak sustatzen ditu, ezinduen komunikazioa, mugikortasuna eta enplegua sustatzeko.

Lehen esan dugunez, 1994tik 1999ra, HORIZON programak ezinduak lan-merkatuan sartzeko proiektuak finantzatzen ditu.

HIESaren, gaixotasun kutsagarrien eta toxikomanien prebentzioa

1996tik 2000ra, Batzordeak HIESaren eta toxikomanien prebentziorako programak abiatu zituen, eta horiek lan-eremu bikoitza dute. Alde batetik, dokumentazio, ikerketa eta ebaluazio lanak, eta bestetik, informazio, osasun-hezkuntza eta heziketa lanak, batez ere gazteen eta toxikomano izandakoen artean.

Haurren eta emakumeen zapalkuntzari eta horien aurkako indarkeriari aurre egiteko programak

DAPHNE (1997-2004) eta STOP (1998) talde batzuen babes (indarkeriari eta ustiapenari dagokionez) sustatzeko programak dira.

Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzeko politikak

1982an Aukera Berdintasuneko Europako I. Programa abiatu zen eta horrek 1985era arte iraun zuen. Horren ostean beste lau egon dira (1986-1990, 1991-1995, 1996-2000 eta 2001-2005), helburu eta ezugarri bereberekin.

2001ean, 2006ra arteko indarraldiarekin, EQUAL izeneko ekimen komunitario berria sortu zen, aukera berdintasuna sustatzeko eta diskriminazioaren aurka borrokatzeko, horren dimentsio gutzietan.

II. Kapituluak. 3. Eranskina. GKEak Nazioz gaindiko Sareetan antolatu dira

Europako programak eta ekimenak garatzearekin eta abiatzearekin batera, gizarte arlo guztietan boluntarioen erakunde eta elkarte sare asko sortu dira, eta horiek baliozkoak izan dira arazoak eta esperimentazioak bateratzeko; aldi berean, sare horiek finkatu egin dira. Guztien artean, oraindik indarrean dauden zati handi baten aipamena egingo dugu; horiek, oro har, hamarkada bat edo bi egin dute lanean.

Nazioarteko 100 sare baino gehiago daude (federazioak, mugimenduak, elkarteak, nazioarteko erakundeak eta sindikatuak), boluntarioen elkarteetan 20 sektore ingurutan (boluntarioak, emakumeak, zaharrak, kontsumitzaileak, familia, gizarte zerbitzuak, gizarte politika, haurtzaroa, giza eskubideak, errefuxiatuak eta immigranteak, langabetuak, pobreziaaren aurkako borroka, ingurumenaren babesa, osasuna, ezinduek, etxerik gabek, landa eremua, gazteak,...).

Europaren testuinguruan diharduten sare moten arabera, honako lau hauek aipa daitezke:

- Elkartetan antzekotasun ideologikoen edo erlijio-soen arabera biltzen direnak.
- Elkartetan lagundutako taldeen arabera biltzen direnak.
- Elkartetan programen arabera biltzen direnak; hau da, Europako programen eraketatik sortu direnak.
- Beste talde bat kideen ezaugarrien arabera da. Panorama hori oso heterogeneoa da:
  - Batzuk pertsonen osatzen dituzte.
  - Beste batzuk gobernu kanpoko erakundeek osatzen dituzte.
  - Herri administrazioek osaturiko sareak.
  - Europako erakundeek osaturiko sareak, adibidez, Gizarte Erakundeen Plataforma (Europako *lobby* deritzen elkarte da eta aurrerago ikusiko dugu).

GKErik gehienek egiaztaturiko interes komunen ondorioz, 1995ean Gizarte Sektoreko Europako

GKEen Plataforma sortu da. Europako 30 GKE, federazio eta sare biltzen ditu; horiek guztiek irekitako gizarte finkatzeko eta EBren gizarte dimentsioa sustatzeko egiten dute lan. Ondoren, plataforma horren kideen zerrenda osoa azalduko dugu:

- “Save the Children Alliance” nazioarteko aliantza.
- Ezinduentzako zerbitzuak sustatzeko Europako Elkarteak.
- Helduen hezkuntzarako Europako Elkarteak.
- Europako Lesbianen eta Homosexualen Nazioarteko Elkarteak.
- Europa Autismoa.
- Gurutze Gorriaren Koordinazio Bulegoa.
- Europako Caritas.
- EZA, langileen arazoetarako Europako Zentroa.
- CEBSD, Gizarte Garapeneko Europako Bulegoa.
- CECODHAS, etxebizitza sozialaren Koordinazioko Europako Batzordea.
- CEDAG, interes orokorreko elkarteetan Europako Batzordea.
- COFACE, Europako Batzordeko Familia Elkarteetan Konfederazioa.
- CECOP, Produkzioaren eta Elkarturiko Lanaren, Gizarte Kooperatiben eta Partizipazioa duten Enpresen Europako Konfederazioa.
- Europako gaietarako Quakers Batzordea.
- EUROLINK AGE, Adineko Pertsonentzako Europako Sarea.
- EBU, Itsuen EB.
- FEANTSA, etxerik gabekoekin lan egiten duten Elkarte Nazionalen Europako Federazioa.
- FEFAF, etxeko emakume aktiboen Europako Federazioa.
- EURAG, adineko pertsonen Europako Federazioa.
- IPPF Europe, Familia Planifikazioko Nazioarteko Federazioa.
- FAI, Nazioarteko ACLI Federazioa.
- Gazteriaren Europako Foruma.
- EDF, ezinduen Europako Foruma.
- EFCW, haurren ongizaterako Europako Foruma.

- ICSW, Gizarte Ongizaterako Nazioarteko Batzordea.
- INCLUSION EUROPE, Buruko Ezindu Elkartearen Nazioarteko Liga.
- Emakumeen Europako Lobbya.
- ATD Laugarren Mundua Nazioarteko Mugimendua.
- ENAR, Arrazakeriaren aurkako Europako Sarea.
- ESAN, Gizarte Ekintzako Europako Sarea.
- EAPN, pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren aurkako Elkartearen Europako Sarea.
- ENU, Langabetuen Europako Sarea.
- MHE, Europako Buruko Osasuna.
- Solidar.
- ET Welfare, Elkartasun Elkartearen Europako Mahai-ingurua.
- AFEM, Hegoaldeko Europako Emakume Elkartea (kide elkartua).
- Pancyprian Welfare Council (kide elkartua).

III. KAPITULUA

III. Kapitula. 1. Eranskina. Jardun Onen zerrenda, Nizako helburuen barruan eta bertako eskemaren arabera

Gizarte talde baztertuenak, horien arazoak edo beharrianak eta orain arte harturiko soluzioak zehazteko, EB-15en Gizarte Politikako Jardun Onen (JO) identifikazioa, hautapena eta azterketa egin da, Nizako helburuen eskemaren arabera.

Horretarako, EBko Batzordeak gizarteratzeari buruz egindako txostenaren arabera, beste informazio iturri garrantzitsu batzuk aztertzen dira. Hain zuzen ere: Enpleguaren gaineko Ekintza Plan Nazionalerik buruzko baterako txostena (EPN/enplegua), Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioaren eremuan egindako ikerketa eta nazioz gaudituko proiektu batzuk.

Ofizialki hautaturik JOak 77 dira: 27 Gizarteratzeari buruzko Baterako Txostenetik, 1 EPN/enplegutik, 39 Bizi eta Lan Baldintzak Hobetzeko Europako Fundazioaren eremuan egindako ikerketetariko batek, eta 10 nazioz gaudituko beste proiektu batzuetatik.

- EPN/gizarteratzei buruzko baterako txostena: 1, 12, 20, 21, 30, 31, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 74, 75, 76 eta 77 zenbakia duten JOak.
- Pillinger, Jane. "Kalitatea Gizarte Zerbitzu Publikoetan". Bizi eta Lan Baldintzen Europako Fundazioa. Dublin. 2001. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 50, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72 eta 73 zenbakiko JOak.

ziora. Dublin. 2001. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 50, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72 eta 73 zenbakiko JOak.

- Pôle des Fondations (Cesar, Macif, P&V, Agrupació Mútua) eta Gabinet d'Estudis Socials (GES). "Economie Sociale et Integration, dans la société européenne, des jeunes issues de l'Immigration)" Europako Proiektua. Erroma-Bartzelona, 2001-2003. 11, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 64 eta 65 zenbakiko JOak.
- Emploi Service. www.ces.urssaf.fr/ceswes/ces1.jsp. 29 zenbakiko Jardun Ona.

Enpleguko partaidetza eta baliabide guztien lorpena sustatzea

Talderik zaugarrienei laguntzea

1. Jardun Ona. TRACE: zailtasunak dituzten gazteentzako programa pertsonalizatua (Frantzia)

Programa hau zailtasunak dituzten gazteei bideaturik dago. Gazte bakoitzari egokituriko programa

Nizako helburuak	Azpihelburuak
1. Enpleguko partaidetza eta baliabide guztien lorpena sustatzea	<ul style="list-style-type: none"> - Talderik zaugarrienei laguntzea - Lana eta familiako bizitza adiskidetzeta - Gutxieneko diru-sarrerara sistemak hobetzea - Etxebizitza duina lortzea - Osasun laguntzaren lorpena hobetzea - Hezkuntza lortzea - Legearekiko berdintasuna eta justizia lortzea
2. Bazterkeria arriskuak aurreikustea	<ul style="list-style-type: none"> - Integrazio elektronikoaren sustapena - Gehiegizko zorpetze-arazoak aurreikustea - Etxerik gabeko pertsonen arazoak - Familia elkartasuna zaintzea
3. Talderik zaugarrienei laguntzea	<ul style="list-style-type: none"> - Integrazio arazo bereziko taldeak - Ezinduak - Gizarte bazterkeriaren lurralde dimentsioa
4. Eragile guztiak mugiaraztea	<ul style="list-style-type: none"> - Inplikaturiko pertsonak - Eragileen partaidetza
5. Gizonen eta emakumeen arteko berdintas. sustatzea	<ul style="list-style-type: none"> - Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea

eta 18 hilabeteko jarraipena (profesionalek egindakoa) eskaintzen dio. Helburua gazteen %50entzat (gutxienez) enplegua aurkitzea da. Programa honako honetan oinarritzen da:

- gazte baten eta gizarte laguntzaile baten arteko kontratua. Gizarte laguntzaile bakoitzak 30 gazteren ardura dauka; horien ezagupen pertsonala dauka, baita heziketaren eta enpleguaren arloan dituzten esperientzien ezagupena ere;
- nazioan, eskualdean edo tokian egon daitezkeen neurri sustatzaileak koordinatzen eta eragiten dituen zuzendaritza batzordea; administrazio oztipoak ezabatu eta beste arlo politiko batzuekiko (osasuna, etxebizitza, heziketa, etab.) loturak sustatzen ditu.

2. JO. *Ixellesko (Belgika) enplegurako eta heziketarako toki laneko taldea.*

Proiektu hau tokiko agintariak sortu zuten, irabazi asmorik gabeko elkartetzat, lan bila ari ziren pertsonen laguntzeko. Gainera, koordinazio jarduerak garatu eta horiek proiektuan sartuta daude, beharrezan duten talde berriak, lanpostuak sortzeko aukerak eta enplegu eskariak detektatzeko, baita proiektu berrietarako elkartek, toki informazioko baliabideak, esperientzia trukeak nahiz metodoak eta kontratuen idazketa ezartzeko ere. Jarduera horien ondorioz, gazte langabetuen lana eta heziketa konbinatzeko programak landu dira, enpresak sortuta. Legegintzako oraintsuko aldaketan ondorioz, gazteek nahitaez joan behar dute zentrora, eta horrela, arazo batzuk sortu dira konfiantzaren arloan eta orientazio zerbitzuak emateko orduan.

3. JO. *Peristeriko (Grezia) lan prestakuntzako zentroa*

Bazterturiko gazteen lan prestakuntzarako programa da eta Atenasko toki agintaritzak kudeatzen du. Greziako hirietan ezarritako mota honetako lau zerbitzuetariko bat da eta EGfK finantzatzen du. Gazte langabetuei bideraturik dago, hau da, eskola utzi edo heziketa nahiz prestakuntza urria duten gazteei. Zentroak aholkularitza, orientazioa, lanbide heziketa eta laguntza eskaintzen du, enplegua modu pertsonalizatuan bilatzeko; gainera, lan-laguntza, informazioa

eta orientazioa ere eskaintzen du, enpresa txikiak sortzeko eta aisialdiko nahiz astialdiko jardueretan parte hartzeko. Kanpoko erakundeekiko lotura onak daude, baita komunikazio erlazio ona ere, bertako gazteekin, erakunde publikoekin dutenarekin konparatuz.

4. JO. *Emforma proiektua (Espainia)*

Proiektua Ijitoen Idazkaritza Nagusiaren ekimena da; GKE horrek ijitoen aldeko lana egiten du. Ijito langabetuei zuzenduta dago; horiek gizarte bitartekaritzat trebatzen dira, ijitoen komunitatearen eta gizarteko gainerako zatiaren arteko zubitzat jardun dezaten.

5. JO. *Amandas Matzeko (Alemania) aholkularitza bulegoa*

Aholkularitza bulegoa udalerriko enplegatuek sortu eta Viena hiriko Gazte Zentroen Elkarteak finantzatu zuen, neska edo emakume gazte langabetuentzat. Aholkularitza, talde-lana eta banakako bilkurak eskaintzen ditu, baita lanbide orientazioa, heziketa eta enplegu bilaketa ere. Gainera, diskriminazioari aurre egiteko estrategiak biltzen dira. Zerbitzu erabilgarrien eskaintza etengabe aldatzen da, bezeroen beharrezan bilakaeraren arabera. Oraintsuko hezikunde eremuetariko bat, izan ere, taldeko bilkurak egitea izan da, eta bertan, neskak prestatu egiten dira gaitasun probak ebazteko.

6. JO. *Dynamo Kakkonengo lantegia (Finlandia)*

Udalerriri antolaturiko proiektu honen helburua, izan ere, ikasketak goizetik uzteari, toxikomaniari eta kriminaltasunari loturiko arazoak konpontzea da, gazteen artean; horretarako, babesturiko lanpostuak, birgaitze jarduerak eta enplegu jarduera eskaintzen ditu, hori lortzeko arazoak dituzten pertsonentzat. Zerbitzuen barruan, lantegiko jarduerak, hezikuntza eta orientazioa sartzen dira, baita birgaitzea ere, lan gaitasunaren, heziketa praktikoaren, lan esperientziaren eta lagundutako enpleguaren bidez, eta produktzio lanari loturiko beste zerbitzu (garraioak eta etxe-aldaketak, denda, grabatua, markoztatzea, nutrizioa) eta jarduera batzuk (garbiketa, artilea eta ehunak) ere eskaintzen ditu. lankidetzak ona dago gurasoekin, poli-

ziarekin, eskolekin eta abarrekin. Diziiplina anitzeko talde lanak abiatu eta kalitate-adierazleak finkatu dira.

7. JO. KrAmi proiektua (Suedia)

Enplegurako, gizarte trebetasunetarako eta lan merkaturako hezkuntza programa integratua eta berritzailea da, gazte langabetuei eta baztertuei bideratua (delinkuenteak, toxikomanoak eta gizartearen aurkako jokabidea izan duten gazteak). Helburua gazteok berriro ere halako akatsetan ez erortzea da, eta horretarako, ekonomia eta gizarte bizitzan integratzen dira; hori lortzeko, bizitzeko lekua lortu eta heziketa nahiz enplegu iraunkorra lortzen zaizkie; gainera, gizarte eta osasun zerbitzuen laguntza dute. Proiektuak eredu berezia dauka lankidetzaren eta zerbitzuen integrazioaren arloan, eta zerbitzuok udalerrietako eta Estatu gobernuak bermatzen dituzte (gizarte zerbitzuen agintariak, zaindutako askatasuneko zerbitzuko agintariak eta lan merkaturako agintariak). Horrela, KrAmi programan agerian gelditu da "profesionalek" agintarien baterako lana baino harago eraman dutela lankidetzaren ideia. Langileen garapenari nahiz heziketari eta lanaren ebaluazioari emandako eginkizuna, berriz, erabakigarria izan da proiektua bezeroaren beharri-entzarako bidezkoa dela bermatzeko. Proiektuak badu beste ezaugarri garrantzitsu bat ere; hain zuzen ere, oinarritzak eta iraunkorra den finantziarioa dauka, eta gainera, eredu hori osoan zabaldu da.

8. JO. Vitamine W, Anberes (Belgika)

Proiektua, oinarritu ere, Anbereseko langabetuei eta baztertuei bideraturiko zerbitzuen aniztasun handia koordinatu behar izatean oinarritu da, horretarako, koordinazioaren eta lankidetzaren goranzko ikuspegia garatu eta toki enpleguko zentroak sortu dira. Proiektua eragin zuen faktore nagusia koordinazioa izan zen; bertan, federazioaren eta eskualdeen politikak tokiko proiektu aurrendarien bidez koordinatzeko eredu berria sartu da lehenengoz. Vitamine W proiektuak koordinazio elkartearen funtzio bakarra konbinatzen du (arloan zerbitzu guztietarako federaziozko diharduena) urtero ia 3.000 pertsonentzako zerbitzu-emaile funtzioarekin. Arrakasta handia izan du, honako faktore hauek aintzat hartuta: zerbitzuen hedapen handia, proiektu aurrendari berritzaileak

eta integratuak, zerbitzu berrien integrazioa eta eskualdetik beherako koordinazioa. Kudeaketa eta garapen jardun eta ereduaren sarrerak bidea ireki du, beharri-entzari aurre eginez laneratzea lortzeko. Proiektuaren ezaugarri berritzaile bat erabiltzaileen kontratazio zuzena da, elkartean bertan eta gizarte ekonomiako proiektuetan (Vitamine W elkarteak nekez kolokatzaren diren langabetuentzat abiatutako proiektuak). Gainera, transferentzia aukerak ditu, batez ere nazio, eskualde eta toki enpleguko zerbitzuen funtzioak gainjarri egiten direlako. Hala eta guztiz ere, Vitamine W programaren arrakasta laneratzeari loturiko jarduerak guztiak koordinatzeko gaitasunean oinarritzen da. Elkarteak oraindik ere zalantzak ditu, sektore pribatuko enplegu zerbitzu-emaileen lehiaren gorakadak arrakasta hori murriztu ahal izateari buruz.

9. JO. Salzgitterreko (Alemania) Gazte Ongizateko RAN-JOB-BET Sistema Integratua

Kasu hau ere JO da, erantzuna ematen baitie gazte langabetuen beharri-entzari, honako hau lotuz: Behe Saxoniako gazteak laneratze eskualde agentzia (RAN), trebakuntzarik gabeko gazteentzako gazte tailerrak (JOB) eta etxerik gabeko gazteen integrazio-rako laguntza nahiz aholkularitza zentroa (BET). Horrela, lanari, heziketari, trebetasunen garapenari eta etxebizitzari loturiko zerbitzuak eremu bakarrean integratu dira, gabeziei aurre egiteko ikuspegi desberdinak konbinatzen dituzten banakako programak sortzeko. Gazte Ongizateko Sistema Integratua gizar-teran baztertutik dauden edo arazo pertsonalak dituzten gazteentzat sortu da, eta helburua horien gizar-teratzea eta laneratzea sustatzea da. Gainera, banakako laguntza plana landu da eta horrek zenbait arlo jorratzen ditu; esate baterako, ongizatea, lanari eta bizimodua ateratzeari loturiko trebetasunak lortzeko heziketa, lanpostuak eta taldeko jarduerak. Helburua gazteek aisialdia eraginkortasunez antolatzeko da. Erabiltzaileen era askotako arazoak ere lantzen dira; adibidez, etxebizitza edo zorpetze arazoak. Halaber, euren buruarekiko konfiantza eta ekimena erabiltzeko gaitasunarekiko konfiantza ere sustatzen da erabiltzaileen artean. BET proiektuaren bitartez, laguntza gehigarria ematen zaie etxerik gabeko gazteei.

10. JO. New Deal for Young Unemployed People (Erresuma Batua)

Proiektuak goitik beherako aldaketa ekarri du, orain arteko integrazio neurriei eta enplegua sortzeko neurriei dagokienez, Erresuma Batuan. Bezeroan oinarrituriko eta toki lankidetzako ekimenak sustaturiko ikuspegiaren oinarritzen da, eta horren barruan gizarte zerbitzu desberdinak sartzen dira (heziketa, laneratzea eta enplegurako dirulaguntzak). Zerbitzuen eta eragileen koordinazioa eredugarria da zerbitzuen garapenerako, eta toki mailako zerbitzu-ematea ikuspegi berriak sustatu ditu, eta Gobernuak Enplegu Zerbitzu Nazionalerako eremu berria ere sustatu du. Ikuspegi holistiko integratuak ikuspegi pertsonalizatuagoa eskaintzen du, eta horrela, ateak irekitzen dizkio orientazio, heziketa eta lanpostu eskaintzari, gazteen artean; horrela, lan merkatuan sartzeko beharrezkoak nahiz arazoak pilatu eta egitura berriak eskaintzen dira gazte baztertuen beharrezkoak antzatzeko. Ikuspegi horrek kultura eta antolaketa mailako aldaketa handiak eragin ditu; izan ere, zerbitzuak bezeroarengana gehiago orientatu eta gizarte langileak sentsibilizatu egiten ditu gazteen beharrezkoak dagokienez; halaber, arreta handiagoa jartzen du trebakuntza beharrezkoetan eta lanbide jardun malguetan. Horrenbestez, gizarteratzea eta laneratzea erabakigarriak izan dira New Deal programaren arrakastarako.

11. JO. Txertaketa Ekonomikorako Dispositiboa (IED) (Espainia)

Gironako Udalak antolatuta, orain dela 6 urtetik hona Txertaketa Ekonomikorako Dispositibo bat dago (IED), gizarte arazoak dituzten langabetuentzat. Esperientzia honek heziketa eta laneratzea konbinatzen ditu, enpresen beharrezkoak aztertuz eta lan merkatuaren araberrako heziketa eskainiz. Talde honek lorturiko esperientziaren bidez sortu den zerbitzuaren helburuak "laneratze apurkorak" dira, hau da, euren ezaugarrien eraginez laneratzeko arazo bereziak dituzten pertsonak, pertsona horiek kontratatatu dituzten enpresei zerbitzua eskaintzen zaie, pertsonok lanpostuan izan ditzaketen arazoei aurre egiteko. IED zerbitzuak zonako baliabide guztiak koordinatzen ditu (erakunde publikoak eta pribatuak, heziketa zentroak, enpresak, etab.), eta pertsonaren

gizarteratzea eta laneratzea modu integralean lantzeko aukera ematen duen loturako elementutzat jarduten du. Ibilbide pertsonalizatuaren bidez, pertsona bere beharrezkoak araberrako egokiena den baliabideetara bideratzen da, errotazioa eta bikoiztasuna ekiditeko. "Gizarte Klausula" sortu da eta, horren araberrako, IEDk kontrataturiko enpresek gizarte bazterkeriatik iritsitako langile kopuru jakina eduki behar dute nahitaez.

12. JO. Spring programa, Laguntzaren ordeza Enplegua (Belgika)

Programa honen jasotzaileak iraupen luzeko langabetuak eta gizarte laguntzaren onuradunak dira. Aldi baterako lan-agentzien kontratu bereziak eta aktibazio neurriak konbinatzen ditu. Agentzia horiek dirulaguntzak jasotzen dituzte 24 hilabetetan, euren soldata karga arintzeko eta onuradunak trebatzeko. Helburua, izan ere, gutxienezko soldata jasotzen duten pertsona kopurua herenean murriztea da, bost urteko epean, eta aktibazio neurrien onuradunen ehunekoa %5etik %20ra handitzea.

13. JO. Alpha Nova proiektua (Austria)

Alpha Nova proiektua 1992an jarri zen martxan, ezintasun psikikodun hurren eta gazteen komunitatean laguntza emateko, horiek psikiatrikoan laguntza jaso ondoren. Hiru etxebizitzako ostatu segurua eta Alpha Novaren lantegietako lana ez ezik, zerbitzuen barruan bestelako laguntza batzuk ere eskaintzen dira, laneratu edo berriro laneratu nahi dutenentzat. Banakako bezero bakoitzarentzat garapen pertsonaleko plana egin eta urteroko bilera egiten da; bertan, bezeroarekin, familiakoekin edo lagunekin kezka, helburu eta nahi nagusiak eztabaidatzen dira, baita horiek lortzeko garatu behar diren ekintzak ere. Bezero bakoitzari zaintza pertsonala ematen zaio, garapen planaren gauzapena aldi behin aztertzeko eta interpretatzat jarduteko, gaitasunik txikiena duten edo gauzak ahoz adierazteko gauza ez diren bezeroen kasuan.

14. JO. Halikkoko (Finlandia) kalitateko toki sistemen proiektua

Buruko Atzerapeneko Finlandiako Elkarrekin eta zenbait udalerrik zuzendutako kalitate sistemen

proiektua da, kalitateko eta autoebaluaiziko tresnak garatzeko. Lehenengo eta behin, zerbitzuak erabiltzaileen ikuspegitik aztertu ziren, kalitate taldeen eta beste tresna batzuen bitartez, eta gero, lanaren eta jardueren kalitatearen ikuspegitik, baita elkarteen ikuspegitik ere. Halikkon, helburua ezinduen zerbitzuen erabiltzaileak arazuko zerbitzuen erabiltzaileen integratzea da. Zerbitzuak, berriz, kalitatea kontrolatzeko mekanismo askorekin ikuskatzen dira.

15. JO. Erromako Capodarco lanbide heziketako zentroa (Italia)

Erabiltzen dituen metodo oso berritzaileei esker, zentro hori erreferentziako puntua da Italia osoan, ikaskuntza arazoak dituzte pertsonen lanbide heziketaren arloan. Zentroak arreta handia jartzen du bazterkeria arriskua duten taldeetan, baita lan merkatuarekin, erabiltzaileekin nahiz horien familiekin eta toki sareekin lotura estuak sortzean ere. Zentroaren helburu nagusia ezinduak heziketa eta lan malguetan eta egokituetan (erabiltzaileen beharrezanetarako egokituak) sartzeta da; halaber, lan esperientzia eta laneratzea hartzen dira aintzat.

16. JO. DZB-Leiden (Holanda)

DZB-Leiden ereduaren proiektua 1996an sortu zen, erantzukizun mugatuko sozietate pribatutzat, merkatuan eta enpresan oinarrituriko ikuspegia garatzeko, eta horrela, ikaskuntza arazoak dituzten pertsonen heziketa eta lana eskaintzeko. Horrela, ikaskuntza arazoak eta buruko gaixotasunak dituzten pertsonen bizimodu ahalik eta arruntena edukiko dute, enpleguan (irekia edo babespekoa) oinarrituriko emantzipazio, gaitasun, gizarte aktibazio eta independentzia prozesu baten bidez. Zentroak, halaber, barruko eta kanpoko koordinazio maila handiak ditu, eta gainera, harreman onak ditu tokiko taldeekin, erakundeekin eta enpresaburuekin.

17. JO. Arhuseko PIA taldea (Danimarka)

“Laneko Gaixo Psikiatrikoak” proiektua 1989an abiatu zen, toki korporazioaren ekimenez; hala eta guztiz ere, orain fundazio pribatu batek kudeatzen du. Ordezkarri publikoak eta pribatuak dituen administrazio batzorde batek enpresaren bideragarritasun ekonomikoa bermatzen du, esate baterako, erakunde

publikoekin eta enpresa pribatuekin lehenasunezko kontratuak eginez. Enpresaren lana buruko gaixotasunak dituzten pertsonak integratzea da, pertsona horiek batzuetan babespekoak diren lanpostu egonkorretan lan egiteko gauza direnean. Horretarako, birgaitze programa bereziak daude, sinkronizatuak eta banakakoak, udalerriko gizarte zerbitzuekin zein zerbitzu psikosozialekin (enplegatuen egoeraz eta lanetik kanpoko tratamenduaz arduratzen direnak) diseinatuak eta koordinatuak.

18. JO. Mäntsäläko KEKKU proiektua (Finlandia)

Udal proiektu honen helburua buruko gaixotasunak dituzten pertsonak birgaitzea da, enplegu irekietan bidez, eta horien independentzia sustatzea, enplegu bide pertsonalizatua eskainiz, gainera, heziketa, laneratze laguntza, informazioa eta sentsibilizazioa ere eskaintzen ditu. Eredu desberdinak daude, erabiltzaileen beharrezanen arabera: lagundutako lana, babespeko lanpostuak eta heziketa kontratuko lana. Erabiltzaileek laneko tutorearen laguntza dute.

19. JO. Kate e.V (Alemania)

Kate e.V 1986an sorturiko elkarte erregistratua eta independentea da; horren helburua buruko ezgaitasuna duten pertsonen zerbitzu integratuak eskaintzea da, eta horien barruan, etxebizitza, aisialdi, hezkuntza eta enplegu zerbitzuak sartzeta dira; horrela, halako pertsonak laneratu egiten dira eta bizitza ahalik eta independenteena garatzen dute. Laguntzako zerbitzuak Gizarte Ongizateko Lege Federalak ezarritako ekarpenekin finantzatzen dira (integrazioarako ekarpena eta bizirauteko ekarpena), baita ongizateko fundazioek eskaintutako baliabide osagarriekin eta inbertsiorako dirulaguntzeekin ere. Gainera, Katek taldeko laguntza eskaintzen du egoitzetan eta babespeko etxebizitza partekatuetan. Koordinazioa indartzen joan da, ostatu soilekoak ez diren beharrezan berriak detektatu ahala, eta erabiltzaileen partaidetza maila handia dago.

20. JO. Errazte Programa Gutxiengoentzat (Danimarka)

Gobernuaren programa aurrendariak toki agintariari eta enplegu zerbitzu publikoari aukera ematen die

finantza laguntza eskaintzeko, eta horrela, enplegatu bati enpresa pribatu batean lan-aldia erosteko (laneratzeari errazteko) edo kanpoko aholkulari baten zerbitzu-sariak ordaintzeko, enpresa txikien kasuan. Aholkulariek laguntza ematen dute danimarkar jatorri etnikorik ez duten langileak enpresan sartzeko. Langileari informazioa ematen diote enpresaren arauak eta balioak buruz; gainera, gizarte elkarrizketa eta elkarrekin errazten dute, enpresako gainerako langileekin. Programa horren jasotzaileak danimarkar jatorrikoak ez diren langabetuak dira, gizarte laguntza edo langabezia jasotzen dituztenak. Langabetu bati ohiko enplegua eskaintzen zaionean erabili daitezke, baita lanbide heziketako (banakakoa) eskaintzak, laneko birgaitzea, laneko akordio malguak eta dirulaguntzadun babespeko enpleguen kasuan ere. Tokiko agintariek edo enplegu zerbitzu publikoek, halaber, enpresei errazte programari buruzko informazioa emateko, ikastaroak antolatuz, sareak sortuz eta abarerrako erabili ditzakete fondoetarikoko batzuk.

21. JO. Gutxiengo Etnikoentzako Enplegu Ibilbideak (Holanda)

2000ko ekainean, Holandako gobernuak enpresa handiekin akordioak negoziatu zituen, bai kultura arteko kudeaketan eta bai gutxiengo etnikoetako kideen sarreran, transferentzian nahiz atxikipenean esfortzu handiagoa egiteko. Kulturen arteko kudeaketa tresna egokia da erantzukizun soziala duen enpresaren gizarte dimentsioa garatzeko. Horretarako, langileen kultura aniztasunaren aukerak bikain erabili behar dira, eta gainera, onartu egin behar da bezeroen aniztasun kulturala (enpresaren jardueraren ingurua). Gobernuak akordio horren prestakuntza eta aplikazioa errazten du, "Ruim Baan voor Minderheden" antolaketa-proiektuaren bidez ("Gutxiengoentzako enplegu ibilbideak"). Talde horrek plataforma bat sortuko du egindako hobekuntzak trukatzeko, produktuak garatzeko, proiektu aurrendari berritzaileak aplikatzeko eta oztopo burokratikoak ezabatzeko.

22. JO. Solidarité (Belgika)

Solidarité irabazi asmorik gabeko elkarteak da (ASBL) eta Bruselan dago 2001etik. Horren helburua kultura desberdinetako gazteen artean honako honetarako loturak sortzeko lantegiak eratzea da: belaunaldien arte-

ko loturak sortzeko, kulturen arteko ulermena sustatzeko, baztertuenei laguntzeko, hiriko bizi baldintzak hobetzeko, ... Lehenetsuneko arreta gizarteratzeko nahiz laneratzeko arazoak dituzten gazteek jasotzen dute; helburua denentzako aukera berdintasuna hobetzea da, esperientzia berriak nahiz banakako proiektuak eskaintzea, baita heziketa eta ikaskuntza teknikoak eskaintzea ere, gizarteratzea nahiz laneratzeari errazteko.

23. JO. ANOLF, "Oltre le Frontiere" Elkarte Nazionale (Italia)

ANOLF, "Oltre le Frontiere" Elkarte Nazionale 1989an sortu zen eta Italiako lurralde osoan hedatuta dago. Sustatzailea CISL sindikatua izan da (Langileen Sindikatuen Italiako Konfederazioa). Immigranteen elkartearen adibidea da, sindikatu munduaren barruan. Laneko arazoak eta Italian bizitzeko baimeak lortzeko nahiz berritzeko behar diren jardueren inguruko aholkularitzaren bidez, tresna egokiak bermatzen dira hiritartasun eskubideak lortzeko. Immigranteei emandako informazioa ezinbestekoa da Legeak onarturiko eskubideak lortu ahal izateko. Halaber, inplikaturiko pertsonen partaidetza aktiboa sustatzen da, tokiko hiritarren jardueretan. Proiektuaren gauzarik bereziena, izan ere, gizarteratzera eta laneratzera arteko laguntza da, horretarako, elkarteko eta sindikatuko tresnak erabiltzen dira, baita immigranteei laguntzeko hiritar-sareak ere.

24. JO. SCOP Energies Alternatives (Frantzia)

SCOP Energies Alternatives jardueren eta enpleguaren kooperatiba da eta Marseillan dago 1999tik. Horren helburua aldeko jarrera, eskumenak eta eza-gupen teknikoak dituzten enplegu eskatzaileen trebakuntza egitea da, horiek euren enpresa sortu baino lehen. Arrisku handiko lana denez, kooperatiban igarotzen duten denbora baliozkoa izan daiteke euren proiektuaren bideragarritasuna egiaztatuz eta etorkizuneko jarduerari antolatzen joateko. Horrela, porrot eginez gero, eragina txikiagoa da eta finantza nahiz administrazio arriskuak ere urriagoak dira. Gazte immigranteak jasotzen ditu eta horiei adorea ematen zaie enpresaburu autonomo izan daitezkeen eta euren jarduerari sor dezaten. Kooperatibak gaikako lantegiak eta heziketa (kudeaketa, kontabilitatea, marketinga) nahiz komunikazio mailako orientazioa eskaintzen diz-

kie. Kooperatibak, azken batean, laguntza eskaintzen die soldatepeko egoeran oinarrituz, eta horrela, porrot eginez gero, euren eskubideak berreskuratu eta berri-ore langabeziaren prestazioak jasotzen dituzte.

25. JO. Atzerritarrentzako Informazio eta Aholkularitza Zentroa (CIAPE) (Espainia)

Santa Coloma de Grameneten (Bartzelona) dagoen Atzerritarren Informazio eta Aholkularitza Zentroa (CIAPE) 2000n sortu zen, eta beraren helburua immigranteak hirian normaltasunez gizarteratzea da. Zentroaren jardueren barruan, lau alderdi bereizten dira: informazioa immigranteei (hiriko zerbitzuen nahiz baliabideen lorpena); aholkularitza juridikoa eta salaketen tramitazioa, erasoen eta diskriminazioaren kasuan; itzulpena eta interpretazioa; katalan eta gaztelania eskolak. Jarduera horiek guztiek hiriko beste erakunde publiko eta pribatu batzuen partaidetza dute. Garrantzi handikoak dira “auzoetako bizikidetzak batzordeak”; horietan autoktonoek eta beste herri batzuetatik iritsitakoek hartzen dute parte.

26. JO. IBN-Batuta (ASCIB) (Espainia)

IBN Batuta (ASCIB) elkarte soziokulturala Bartzelonan sortu zen 1994an. Horren jarduketaren eremu geografikoa Katalunia da. Helburu nagusia giza, gizarte eta kultura laguntza ematea da, eta ez immigranteei bakarrik, elkarrearen zerbitzuen jasotzaile nagusiak immigranteak izan arren (batik bat, Magrebekoak). 2000tik aurrera filosofia aldatu eta, laguntza nagusia Magrebeko taldeari ematek, bazterturiko talde guztiei laguntzera igaro da, talde horretakoak immigranteak izan edo ez. Integrazioa ez da asimilazioan oinarritu behar, eta, batez ere, “zeurea mantendu eta bestearena errespetatzean” oinarritu behar da. Immigrantea hiritarren partaidetzako eremu guztietan integratu behar da (udal ekimenak, Integrazioako Foroa,...). Heziketa, harrera eta orientazio jarduerak eskaintzen dira, kulturakoak eta ludikoak, baita informazio eta zabalkunde jarduerak ere. Helburua kulturen arteko trukea sustatzea da, errespetu, soziabilitate eta elkarriketa giroa sortzeko.

27. JO. Bizikidetzarako eta Integrazioarako Biltzarra (ACIDA) (Espainia)

Arbuciesen (Bartzelona) ACIDA dago (Bizikidetzarako eta Integrazioarako Biltzarra), 2001etik. Horren

helburuak herriko bizikidetzaren eta integrazioa dira; horretarako, biltzar irekia, herrikoia eta hiritarra dago, eta horrek ez dauka mugarik pertsona kopuruaren eta ordezkartzaren aldetik; helburua kultura desberdinak biltzea eta elkar ezagutzeko da, gizarte integratua lortu ahal izateko. Hausnarketa eta berehalako soluzio praktikoen bilaketa (harrera, erregularizazioa, osasun gaiak, hezkuntzakoak,...) konbinatzen ditu. ACIDAn gizarte zerbitzuen teknikariak, ikastetxeak, parrokiak, talde politikoeak, immigrante elkarteak eta sindikatuek hartzen dute parte. Gairik zailenak jorrotzen hasi dira, adibidez, immigranteentzako etxebizitza eta lanpostuak.

28. JO. Unió de Pagesos (Espainia)

Unió de Pagesos Kataluniako nekazaritza sindikatu patronal bat da; urtero immigrante kopuru handia kontratatzen du jatorriko herrietan, Erkidegoko herrietan fruta biltzeko kanpainetarako. Immigranteak Katalunian daudenean, “Pagesos Solidaris” fundazioak (sindikatura guztiz lotua) heziketa programak egiten ditu (esate baterako, lanak lortu, Kataluniari buruzko informazioa eman, katalan nahiz gaztelania eskolak eman, orientazio sexuarekiko ikastaroak,...). Autoktonoekiko harremanei dagokienez, jaialdiak eta bazkariak antolatzen dira, baita futbol-partidak eta artisautzako produktuen merkatuak ere, immigranteentzat. Jarduera horien helburua hesiak apurtzea eta kultura arteko elkarriketa praktikoa hastea da. Batik bat Hego Amerikako langileei zuzenduta (Kolonbia, Peru, Ekuador,...), kooperatibismo ikastaroak antolatzen dira; horrela, immigranteek, neguan euren herrira itzultzen direnean, lan-kooperatibak garatu, toki ekimenak sustatu (euren aberastasuna garatu ahal izateko), lanpostuak sortu eta, azken batean, ez dute urtero emigratu behar izaten bizimodua ateratzeko.

Lana eta familiako bizitza adiskidetzeari

29. JO. “EMPLOI SERVICE” txekea (Frantzia)

Frantzian, 1999tik, beste sistema bat ezarri da, familiako eta etxeko jardueretan (seme-alaben zaintza etxean, etxearen garbiketa, garbiketa orokorra, arroparen lisaketa, gaixoen zaintza, etxeko lorezaintzako lanak, seme-alabentzako eskola laguntza,...) lan egiteko enplegatzen diren pertsonen ordaintzeko.

Txeke horrek sinplifikatu egiten ditu enpleguko gizarte beharriaz loturiko tramite guztiak, eta gainera, lanean egon daitezkeen istripuak ere estaltzen ditu. Langileek soldatapekoen gizarte eskubide berberak lortzen dituzte. Zerbitzu horiek kontratatzeko, %50eko zerga-murriztapena dago, gutzizko batuketari dagokionez, eta hori gehienez ere 6.900 eurokoa izan daiteke, soldaten eta gizarte kargen artean. Sistema hori, azken batean, etxeko enplegatuen soldatak modu oso errazean legezatu ahal izateko sortu da, mantentzen, etxeko edo familiako lanetarako, "enplegu meatoki berrietan" enplegu sustatu ahal izateko.

Gutxieneko diru-sarrerak sistemak hobetzea

30. JO. Bermaturiko Gutxieneko Diru-sarrera (Portugal)

Portugalen, egonaldia legezaturik duten pertsona eta familia guztiak Bermaturiko Gutxieneko Diru-sarrera dute (BGD), arazo ekonomiko larriak dituztenean, baita familia erantzukizunak dituzten gazte guztiak eta 18 urtetik beherako amek eta haurdun dauden emakumeek ere. Sistema elkartasun nazionalaren printzipioan oinarritzen da eta bere helburu nagusiak honako hauek dira: gutxieneko diru-sarreraren lorpena eta integrazio baldintzak bermatzea, hiritarrei eta bertan bizi direnei, horien ordura arteko kotizazioak edozein izan arren; integrazioa sustatzea, integrazio egokiturako programa baten bidez (onuradunak kontsultatuz garaturiko programa); laguntza neurriak bermatzea, onuradunen integrazioa eta partaidetza sustatzeko; onuradunei ardura ematea, eskubideen eta erantzukizunen arloan. Hori guztia, gainera, elkartasunean oinarrituriko politika aktiboekin konbinatuz. BGD nazio nahiz toki gobernuen, gizarte zibilaren eta jasotzaileen arteko lankidetzaren bitartez aplikatzen da, alderdi guztien konpromiso argiak ezartzen dituen kontratu batean oinarrituz.

Onuradun gehienak emakumeak dira, bakarrik dauden emakumeak eta bakarrik dauden amak. Onuradunen heren batek baino gehiagok BGD programa utzi egin ahal izan dute.

31. JO. Adineko pertsonen gizarte laguntza hobeto eskuratzeko etxerik etxeko informazioa (Heerenveen - Holanda)

Adineko pertsonen, isolamenduaren, ezjakintasunaren, denen ahotan egoteko beldurraren edo beste

zergati batzuen eraginez, batzuetan ez dituzte jasotzen finantza laguntzako sistemak eta beste gizarte zerbitzu batzuk. Heerenveenen, gizarte laguntzako elkarteek adineko pertsonekin lankidetzan ari dira, 70 urtetik gorakoei etxerik etxeko informazioa emateko sistema egonkorra eta egituratua sortzeko, eskubidea eduki arren erabiltzen ez dituzten zerbitzu batzuei buruz (etxebizitza, zaintzak eta gizarte laguntza). Bigarren planoan, laguntzari, zaintzei eta zerbitzuei loturiko beharriaz identifikatu nahi dira, politiken, administrazioaren eta aplikazioaren gabeziak identifikatzeko, eta hirugarren adinak erkidegoan eginkizun aktiboa izateko. Arreta berezia jartzen zaie gutxiengo etnikoetako adineko pertsonari.

32. JO. Les Amis, Paris (Frantzia)

Irabazi asmorik gabeko elkarte honek etxerik etxeko laguntza ematen die Pariseko adineko pertsonari. Zerbitzuen barne koordinazioa ona da, baita kanpoko zerbitzuekiko lankidetzaren ere. Helburua hau da: adineko pertsonak euren etxean ahalik eta luzaroen gelditzea eta horien autonomia nahiz independentzia sustatzea. Kalitatean oinarrituriko ikuspegi informala dauka.

33. JO. M Salzburger Hilfswerk, Pongauko gizarte laguntzako zentroa (Austria)

Elkarte hau 1998an sortu zen, Salzburgoko estatu etxerik etxeko laguntza zabaltzeko eta hobetzeko. Proiektu enblematiko honek larrialdiko etxerik etxeko zaintza nahiz laguntza, erizaintza zein aholkularitza, laguntza, ekipamendu zerbitzuak eta telefono zerbitzu eskaintzen ditu, eta zerbitzu soldatapekoek eta boluntarioek ematen dute. Proiektuak hazkunde azkarra izan du azken urteotan, eskari berriari aurre egin ahal izateko. Bezeroek parte hartzen dute zerbitzuen planifikazioan eta zerbitzuak koordinaturik daude.

34. JO. Kotkako etxerik etxeko laguntzako udal zerbitzuak (Finlandia)

1990eko hamarkadatik, udalerraren politika zerbitzuak bezerorantz orientatuta ematean oinarritu da; horretarako, gizarte eta osasun laguntza nahiz birgaitzea sustatu dira, udalerriko zerbitzuak sektore publikotik eta sektore pribatutik eman ahal izateko. Beste udal sail, enpresa pribatu eta boluntarioen elkarte batzuekiko lankidetzaren dago, zerbitzuak emateko, eta

gainera, egunero 24 orduko larrialdiko zerbitzu telematikoa dago. Etxerik etxeko laguntza-gidaliburu batean, laguntzako arauak ezartzen dira eta adineko pertsona bakoitzari zaintzaile bat esleitzen zaio.

35. JO. Kiteeko etxerik etxeko laguntza zerbitzuak (Finlandia)

Finlandia ekialdean dagoen biztanle gutxiko eskualde honetan, adineko pertsonentzako etxerik etxeko zerbitzuen garapena zerbitzu-emateari ikuspegi berriak eman behar izatean oinarritzen da; horretarako, tokiko sareak erabili eta erabiltzaileekin koordinaturiko nahiz integraturiko zerbitzu planak landu ziren, kasuen kudeaketaren bitartez. Erakundeen eta komunitatearen laguntzaren berrantolaketarako, laguntza komunitarioa eta erakundeetako zerbitzuak baterako plan baten barruan sartu behar izan ziren, aurrekontu bakarrarekin eta partekaturiko karguekin. Plan horren ondorioz, murriztu egin zen egoitzetako eta ospitaleetako ohe kopurua, eta laguntza komunitarioko langile kopuruak eta babespeko etxebizitza kopuruak gora egin zuen, bi sistemen arteko proportzio ezari amaiera emateko. Sarturiko zerbitzu berrien barruan, gaueko patruila zerbitzua zegoen, osasun arazoak zituzten adineko pertsonentzat, baita etxerik etxeko nahiz laguntzako zerbitzuak eta etxerik etxeko laguntza emateko esperientzia aurrendariak ere, batez ere biztanle gutxiko zonetan bizi eta mendekotasuna duten adineko pertsonentzat. Halaber, auzotarrei nahiz ahaideei laguntzarako dirulaguntzak eman eta tokiko establezimenduekin kontratuak egin ziren, erosketaren banaketa egiteko. Kasu hau garrantzi handikoa da, kalitatea hobetzeko modu berritzaileak baititu, gizarte nahiz osasun zerbitzuen arteko lankidetzaren barruan, eta gainera, baterako planifikazioaren eta prestazioaren eraginez ere garrantzitsua da. Lehentasuna eman zaie erabiltzaileei; horiei laguntzako banakako plana eta zerbitzuak eskaintzen zaizkie; horren barruan, jasoko dituzten zerbitzuei, sendagaiei eta beste beharrian batzuei buruzko informazioa sartzeko da, baita familiakoei, auzokoei eta harremanetarako beste pertsona batzuei buruzko informazioa ere.

36. JO. Familiari laguntzeko zerbitzua. Charleroi eta Thudinie, Charleroi-ko atala (Belgika)

Zentro hau komunitate katolikoak sortu zuen eta, gaur egun, era askotako zerbitzu koordinatuak ematen

ditu; gainera, familiei borondatezko laguntza sarea eskaintzen die. Jarduerak bakarrik bizi diren adineko pertsonengana bideratzen dira, baita ospitalean sartu behar diren pertsonengana eta ezintasun larria duten pertsonengana ere; jardueren barruan, familiei emandako laguntza, etxerik etxeko laguntza, etxerik etxeko erizaintza zerbitzuak, ekipamendua, urruneko zaintza (egunero 24 ordu) eta laguntza zerbitzuak ematen dituzten boluntarioen sarea sartzeko dira. Zentroak diziplina anitzeko ikuspegia dauka eta hori, berriz, talde-lana garatuta eta koordinazio bilerak eginda lortzen da.

37. JO. ASZ zerbitzu-zentroa adineko pertsonentzat (Alemania)

Baterako gizarte laguntzaren Federazioaren barruko irabazi asmorik gabeko elkarte batek zuzentzen du, eta horrek zerbitzu-emate kontratua egin du tokiko agintariekin. Zentroa adineko pertsonen etxebizitza nahiz bizi-kalitatea hobetzeko eta tokiko laguntza zerbitzu integralak eratzeko sortu zen; koordinazio bulegoa eta administrazio talde bakarra egoteak erraztu egiten du lan hori; izan ere, horrek etxean bertan laguntza zerbitzu bikaina emateko aukera eskaintzen du, bezeroan oinarrituz. Ekimen hau emaitza oneko zerbitzu integratua da, langileen lan baldintzei dagokienez.

38. JO. Agro Nocerino-Sarneseko "Eremua Garatzeko Plana" (Italia)

Italia hegoaldean dagoen Salerno probintziako ipar-mendebaldean garaturiko esperientzia da; horren helburua, izan ere, gizarte zerbitzu publikoen arloan lan egiten duten kide guztiak inplikatzeko dituzten sareen eta proiektuen ezarkuntzan oinarrituriko "udalerririk arteko" planifikazioa sustatzea da. Plana zonako "gizarte politikaren koordinazio-unitateak" sortu du eta horren helburua bazterturiko adineko pertsonen emandako zerbitzuak koordinatzea da. Horren barruan gizarte eta ongizate zerbitzuak sartzeko dira; tokiko komunitatea erakundeen zerbitzuekin eta erakunde publikoekin, pribatuekin eta irabazi asmorik gabekoekin hornitzen du; gainera, borondatezko gizarte eta ongizate sektorearen partaidetza dauka.

39. JO. Mönchengladbach hiriko kooperazioko laguntza-emate eredu (Alemania)

Mendekotasuna duten adineko pertsonen toki laguntza emateko zerbitzu integratuen zentro baten sorrera, oinarritu ere, egoitzen bidezko laguntzari aukerak eman behar izatean oinarritu zen, etxerik etxeko laguntza hobetuz eta handituz. Zentroa bezeroarengan oinarrituriko egitura berria probatzen ari da; horrek toki sarean ezarkuntza, elkargunearen sorrera eta informazioa sustatzen ditu. Zerbitzuen integrazioa kalitate eremu baten barruan sartzen da, Ipar Renania-Westfaliako 1996ko Laguntza Lege Federaleko xedapenen arabera, baita laguntzako aseguruia sartzearen testuinguruan ere. Horretarako, beharrezkoa da laguntza gardena ematea eta adineko pertsonen independentzia (etxebizitzan bertan) sustatzen duten zerbitzuak eskaintzea. Kalitateko zerbitzua eskaintzeko, lankidetzaz ezinbestekoa da. Zerbitzu berriak sustapen zabala jaso du eta etxebizitzaren nahiz laguntzako zerbitzuen arloko aholkularitza eskaintzen du; horrela, zerbitzu aniztasun handiagoa eman ahal izan du, aholkularitza psikosoziala eta bezeroen zein familiakoen laguntza nahiz arreta barne. Gainera, egitura onak ezarri dira zerbitzuak lotzeko eta koordinatzeko, erabiltzaileengana orientaturiko partaidetzako lan-taldeen bidez. Lan-talde horietarikoren batek zerbitzu guztiak koordinatu eta besteak, berriz, estrategiaren nahiz handitzearen ardura dauka. Laguntzako lan-talde bat dago, honako hauen ordezkariekin osatua: udalerrian zerbitzuak ematen dituztenak, auzotarren kontsulta-batzordeak, autolaguntzako taldeak, laguntzako fondoak, osasuneko zerbitzua, talde bereziko sendagileen elkarte eta aholkularitza bulegoko zuzendaritza. Udalerriak kalitatea bermatzeko jarraibideak ezarri ditu. 1994an Kalitatea Bermatzeko saila sortu zen, Hirugarren Adineko Ongizate sailaren barruan, kanpoko emaillek eskaintzen dituzten zerbitzuetan kalitatearen kontrolerako prozedurak sartzeko. Laguntza aseguruia eta Laguntzari buruzko Legea aplikatzeari esker, unitate hau kalitatea bermatzeko diziplina anitzeko lan-taldea da.

40. JO. Gurutze Gorriaren laguntza telematikoko zerbitzua Bartzelonan (Espainia)

Ekimen berri garrantzitsua sustatu zen adineko pertsonen euren etxean eta laguntza telematikoko zerbitzu unibertsal baten bidez laguntzeko; izan ere,

beharrezkoa zen sare zabala ezartzea eta beste emaille batzuekin koordinazioan lan egitea, aldi berean zerbitzu sorta zabalaren ematea koordinatuz. Laguntza telematikoko zerbitzu unibertsalaren garapena (mendekotasuna duten adineko pertsonen euren etxean laguntzeko sorturiko zerbitzua) interes handiko esperientzia da zerbitzuak emateari eta koordinatzeari dagokionez, teknologia berriak erabiltzen baitira, batik bat orain arte zerbitzu unibertsalen babesa ez zuten arloetan. Zerbitzua garatzeko, akordioak egin dira ospitale batzuekin, eta gainera, irabazi asmorik gabeko elkarteetan nahiz beste zerbitzu-emaille batzuen lankidetzaz egon da, adineko pertsonak ospitaleetik ateratzeko eta errehabilitazio geriatrikoko egiteko estaldura handitzeko; 1997tik hona, gainera, prebentzio zerbitzu berria dago, halako mendekotasun handirik ez duten pertsonentzat. Ekimen honek teknologia eta giza baliabideak konbinatzen ditu; teknologia, halaber, medikuntza telematikorako, laguntza mugikor telematikorako eta ahotsa duten alarmazintzilarioetarako erabili da lehenengoz Europan. 24 orduko zerbitzua da; prestakuntza oneko langileek zuzendutako zentral batetik koordinatzen da, eta bertatik, erabiltzaileak gizarte eta osasun zerbitzuen multzo batekin konektatzen dira. Gurutze Gorriak laguntza eta giza baliabideak eskaintzen ditu, bertako boluntario sarearen bidez, eta horiek bisitaldi eta jarraipen zerbitzuak eskaintzen dizkiete erabiltzaileei.

41. JO. Gurutze Gorriaren etxerik etxeko laguntza zerbitzuak adineko pertsonentzat Vienan (Austria)

Etxerik etxe suspertzeko programa esperimentalaren ondorioz, lankidetzaz eta koordinazio akordioan lortu zen zerbitzu-ematearen artean, etxerik etxeko laguntza zerbitzuen garapena bultzatzeko. Akordio horri esker, Gurutze Gorriak laguntza-pakete integratuak eta diziplina anitzekoak sartu zituen, eta laguntza horiek zentralizatu gabeko toki zerbitzuen bidez ematen dira. Vienako Gurutze Gorria 1990eko hamarkadaren erdialdean hasi zen etxerik etxeko laguntza zerbitzuak ematen, irabazi asmorik gabeko ongintzako beste elkarte batzuekin batera, eta azken horiek zerbitzu integratuen paketeak garatu dituzte, adineko pertsonen etxerik etxeko laguntzak eta laguntza osagarri espezializatuak duen eskari gero eta handiago-

ari aurre egiteko, erakunde nagusi baten bidez, Zaintzako eta Laguntzako Vienako Estrategia. Horren ondorioz, Gurutze Gorriak ikuspegi berritzaileak garatu zituen, baita bi proiektu aurrendari ere, toki zerbitzuak diziplina anitzeko taldeen bidez emateko, Gurutze Gorriaren zerbitzu komunitarioak kudeatzeko eskualdeko sailaren laguntzarekin, honako zerbitzu hauek erabiliz: administrazio zerbitzuak, heziketakoa, kalitate kudeaketak (ISO 9000 arauaren bidez) eta beste zerbitzu osagarri batzuk. Zerbitzuen integrazioa, berriz, kasuen kudeatzaile baten lanaren bidez lortzen da, eta hori kontaktuko puntu bakarra da zerbitzu aniztasun handirako. Proiektu aurrendarietarikoa bat, Etxerik Etxeko Laguntza Lagungarri Integrala, gaixoei ospitaleko laguntza etxerik etxe koordinatzearen aurrendaria izan da, eta besteak, Etxerik Etxeko Errehabilitazioa, zerbitzu koordinatuak eman dizkie ospitaletik irtendako pertsoneri, gaixoari ospitaletik etxerako trantsizioa egiten lagunduz.

42. JO. Mendekotasun aseguruia Luxenburgon

Herri honetan adineko pertsona kopuru gero eta handiagoa dago, eta, horren eraginez, politikak aldatu egin behar izan ziren, Estatuako zerbitzuen mendekotasuna murrizteko, laguntza sistema koordinatuago baten barruan. Horren helburua kalitateko gizarte laguntzarako eskubidea bermatzea da, mendekotasuna dagoenean, eta laguntza emateko modua hautatzeko aukera ematea: Estatuak berak edo familiek nahiz ahaideek emandako laguntza. Legeriak, bestalde, Estatuaren eta erdi estatuak eta pribatuak diren elkarteekin (laguntza terapeutikoa eta gizarte nahiz familia laguntza ematen dutenak) arteko harremanak arautzen ditu, eta harreman horiek orain arte ez dute arauketa handirik izan. Azkenik, eremu integratu baten barruko ebaluazio sistemak aplikatzen dira. Mendekotasun aseguruaren programak laguntza sistema integratua sustatzen du, diziplina anitzeko eta diziplina arteko lan-metodoetan oinarrituz. Helburua adinaren edo ezintasunaren ondoriozko mendekotasuna aurreikustea da, eta Estatuaren mendekotasuna murrizteko aukera eskaintzen du, finantziarioa eta erantzukizuna familia nahiz gizarte sareetara edo gizarte laguntzako elkarteetara transferituz. Aurrerapauso garrantzitsua da erabiltzaileak gaitzeko eta horien independentzia eta autoestimua

sustatzeko, zerbitzuen kalitate eremuaren barruan. Amaitzeko, baliabideen garapena eta prestazioen kualifikazioak nabarmentzen dira, eta horrek agerian jartzen du zaintzailearen kalitateari garrantzi handia ematen zaiola.

43. JO. Ten Hoveko zerbitzu-zentroa (Belgika)

Ganteko ongizate publikoko zentroak sortu zuen zentroa, 1973an. Mota horretako lehenengoa izan zen Flandesen, eta beraz, eredu aurrendarizat hartzen da. Etxerik etxeko laguntzako zerbitzu tradizionalak eman eta gizarte nahiz kultura jarduerak eskaintzen ditu; gainera, gizarte sareak garatzeko eta adineko pertsonen isolamendua aurreikusteko lan egiten du. Helburua isolamendua ekiditea eta adineko pertsonen independentzia ahalik eta handiena kontserbatzea da. Zentroak adineko pertsonen partaidetza aktiboa sustatzen du, bai laguntzaren eta bai gizarte- nahiz kultura-jardueren arloan, eta beraz, boluntarioek garrantzi handia dute.

44. JO. Adineko pertsonen kalitatea, erabiltzaileen partaidetzaren bidez (Danimarka)

Kalitateari loturiko ekimen hau Gizarte Ekintza Ministerioaren beste ekimen baten emaitza da, eta horren helburua erabiltzaileek parte-hartze handiagoa izatea zen, zerbitzuen diseinuan eta prestazioan. Adibidea Vejle udalerriko esperientziari buruzkoa da; bertan, adineko pertsonen laguntzaren kalitateari buruzko esperimentuetarako, besteak beste, galdeketa, adineko pertsonen batzordeari egindako kontsultak eta erabiltzaileekiko bilera irekiak erabili ziren, kalitatearen inguruko helburuak zehazteko.

45. JO. Le Cantou de Rueil-Malmaison (Frantzia)

Le Cantouk demenzia motaren bat zuten adineko pertsonentzako egoitza hasi zuen bere ibilbidea, eta orain era askotako zerbitzuak eskaintzen ditu; besteak beste, taldeko etxeak tokiko komunitateetan eta auzoetan, eta etxerik etxeko laguntza zerbitzuak, zaintzailea den familiakoarentzat, laguntza iraunkorra eskaintzeko. Zerbitzu horren ezaugarri garrantzitsua bat familiakoekin partaidetza aktiboa da, laguntzari buruzko erabakiak hartzeko orduan. Helburua bizi-kali-

tatea, duintasuna eta laguntza egokia sustatzea da, baita bezeroen autonomia eta independentzia mantentzea ere, komunikazioaren aldetik dituzten gaitasunak errespetatuz. Erabiltzaileen gaitasuna, bestalde, bizi baldintzak eta kalitatea hobetzeko prestazioen artean jasota dago. Kalitatea kontrolatzeko prozedurak hobetu egin dira, erabiltzailearen independentzia eta gaitasuna aintzat hartzeko.

46. JO. Ezohiko langileen integrazioa Gizarte Sistemari (Austria)

Oraintsu arte, inoren konturako eta norberaren konturako lanen arteko zona grisean kokaturiko pertsona aktiboek eta norberaren konturako enplegu modu jakinak edo soldata txikia zuten pertsonak (lanaldi partzialeko langileak) ez zuten zertan gizarte segurantzari afiliatu.

Gaur egun, ekonomikoki aktiboak diren pertsonak gizarte segurantzari afiliaturik egon behar dira, edo baldintza oneko araubideren batean afiliatzeko aukera izan behar dute. Pertsona batzuek "norberaren konturako langileak" dute estaldura, norberaren konturako langileentzako gizarte segurantzaren araubidean. Bestalde, enpresek orain kotizazioak ordaindu behar dituzte lanaldi partzialeko langileentzat (296 eurora arteko hileroko diru-sarrera), gaixotasuneko eta pentsioko aseguru sistema batean; langile horiek euren konturako aseguru sistema aukeratu ahal dute (tarifa lauarekin), gizarte segurantzaren barruko adar guztien artean.

Etxebizitza duina lortzea

47. JO. Txaboletan bizi diren pertsonentzako etxebizitza sozialak (Portugal)

Portugaleko EPN/integrazioan lehentasuna ematen zaio etxebizitza lortzeko erraztasunari. Talderik zaugarriena hiriko edo hiri inguruetatiko zonetako txaboletan bizi diren pertsonak osatzen dute. 1993tik, Gobernuak txabolak eraisteko eta bertako biztanleei etxebizitza sozialak emateko asmo handiko programa aplikatzen ari da. Programa horren bidez, urtero 900 pertsonari eman zaie etxebizitza soziala, eta 1999tik hazkunde handia izan du, 170 udalerrirekin sinaturiko protokoloek esker.

48. JO. Gazteentzako etxebizitzaren sustapena - Loca-Pass (Frantzia)

LOCA-PASS deritzonaren helburua 30 urtetik beherako gazte langabetuei alokairu publikoa edo pribatua duten etxebizitzak lortzeko erraztasuna ematea da, sektore pribatuan lan bila ari direnean. LOCA-PASS etxebizitzaren aldeko %1eko elkartasun-kontribuzioak (enpresek eskaintakoak) biltzen dituzten erakunde publikoek kudeatzen eta finantzatzen dute. Erakunde horiek Unión économique et sociale du logement deritzonarekiko (Etxebizitzaren batasun ekonomikoa eta soziala) lankidetzan egiten dute lan, baita gizarte zibileko ordezkariekin ere. LOCA-PASSek bermea eta aurrerapena eskaintzen dizkie etorkizuneko maizterrei (gazteak), etxebizitza alokatzeko kontratu baten baldintzak bete ahal izateko. Bermeak 18 hileko alokairua segurtatzen du, kargak ere barne. Aurrerapenak ez du kosturik sortzen eta maizterrari edo jabeari ordaindu ahal zaio. Eskatzaileak baldintzak betetz gero, LOCA-PASSen bermea eta aurrerapena berehala ematen dira. Interesatuak eskabidea bidali behar du etxetik hurbilen duen kontribuzio-bilketako bulegora, eta, 8 egunetan erantzunik jaso ezean, laguntza onetsita dago.

Osasun laguntzaren lorpena hobetzea

49. JO. Osasun Laguntza Unibertsalaren aplikazioa (Frantzia)

Osasun laguntza unibertsalaren araubidea 2000ko urtarrilaren 1ean jarri zen martxan. Ordura arteko gizarte laguntzako araubideak ordeztu ditu, pertsona guztiek gizarte segurantzako sistema erabili ahal izateko eta pobreenek kosturik ordaindu behar ez izateko. Hain zuzen ere, zerbitzu jakinak jarri nahi dira gehieneko pertsona kopuru baten esku (ordura arte osasun aseguru osagarriekin betetzen ziren zerbitzuak). Araubide horren barruan 5 milioi pertsona baino gehiago sartzen da orain. Araubidea aurrerapen handia da, baina oraindik ere eztabaidatzen ari dira salbuespenetarako eskabidea ematen duen diru-sarreraren mailaren inguruko alderdiak, baita onuradunen esku jartzen diren zerbitzuak ere, eta beraz, ebaluazioaren ostean egokitzapen berriak egon daitezke.

50. JO. Boloniako udalerrria (Italia)

Mendekotasuna duten pertsonentzako zerbitzuen integrazioa, izan ere, toki zerbitzuen planifikazio estrategikoaren adibide ona da, kalitatearen hobekuntzara loturiko lankidetzaren arloan. Tokiko osasun fundazioaren, ospitale fundazioaren, ongintzako bi erakunderen eta sindikatu nahiz pentsionista federazioen arteko planifikazio-akordio baten bidez, aurre-pausoak eman ziren gizarte eta osasun zerbitzuen sare baten hobekuntzan eta berrantolaketan. Erabateko Kalitate Planaren helburua erakundeen laguntza murriztea eta etxerik etxeko laguntza zerbitzu berriak sustatzea da. Helburu hori aintzat hartuta, planifikazio eremu bakarrean koordinatu dira etxerik etxeko laguntza zerbitzuak eta eguneko laguntza zerbitzuak, egoitzetako nahiz babespeko etxebizitzetako ostata, diru-sarrerei loturiko laguntza, auzotarren elkartasuneko ekimenak, erakundeek ebaluaziorako dituzten sistemak eta alarma sistemak. Zerbitzuak eskuratzeko gune bakarra dago, kasuen kudeaketako formula baten bidez antolatuta. Zerbitzu-emateen eta langileen arteko komunikazioak hobekuntza itzela izan du, eta zerbitzuak handitu egin dira, laguntza beharriak eguneko 24 orduetan betetzeko.

51. JO. Immigranteentzako Osasun Laguntza (Behe Saxonia - Alemania)

Etno-medikuntzako zentroaren (Ethno-Medizinisches Zentrum-EMZ) helburua osasun zerbitzuak eta aholkuak ematea da, immigranteen beharriaztarako, hizkuntza eta kultura mailako oztupoak gaindituz; izan ere, hori lagungarria da diagnostiko zehatzagoak egiteko, batik bat gaixotasun psikosomatikoen edo buruko desoreken nahiz gaixotasunen kasuan. Lan honen oinarriko elementuak honako hauek dira: gizarte eta osasun zerbitzuetarako interpretazioa, langile espezializatuen heziketa osagarria, hezitzaileen erabilgarritasuna eta mintegien edo hitzaldien gauzapena; espezialista eta adituen aholkularitzaren arloko lankidetzak; prebentzioko osasun laguntzari buruzko sentsibilizazio egintzak; liburuxkak, ikus-entzunezko materiala eta dokumentazioa ama-hizkuntzan; osasun sustapeneko proiektuak (Hiesa, drogak, hortzetako profilaxia, emakumearen osasuna, etab.); lan-taldeak, autolaguntzako taldeak, bolunta-

rioren bilaketa; argitalpen eta eskuliburu espezializatuen lanketa.

Hezkuntza lortzea

52. JO. "Sure Start" programa (Erresuma Batua)

"Sure Start" programa funtsezko elementua da Britainia Handiko gobernuaren programan, haurren pobrezia eta bazterkeria ezabatzeko. Helburua pobrezian bizi diren lau urtetik beherako haurren bizimodua goitik behera aldatzea da. Lau helburu ditu: laguntza emozionala nahiz gizarte laguntza hobetzea, osasuna hobetzea, ikaskuntza gaitasuna hobetzea, eta familiak eta komunitateak indartzea.

Programak honako ekintza hauen bidez bete nahi ditu helburuak: pobrezian bizi diren haurren proportzio handiko auzotarako toki programak lortzea, lau urtetik beherako haurrak dituzten familiei emandako zerbitzuak hobetzeko; tokiko programetan detektaturiko JOak hedatzea, haur txikiei zerbitzuak ematen dituzten artean; eta tokiko programa guztiak helburu nazionalerara orientatzea.

Tokiko programak oso aldagarriak dira, tokian tokiko beharriaren arabera; hala eta guztiz ere, guztietan kontaktua sortu eta etxerik etxeko bisitaldia egin, kalitateko jarduerak gauzatu, haurren ikaskuntza nahiz zaintza esperientziak garatu, eta oinarriko eta etxerik etxeko osasun laguntza ematen da. Programaren ezaugarrien artean, aipagarriak dira elkarre-lana, alderdien arteko lankidetzak estua, tokiko komunikazioa eta prebentzioko planteamendua.

2004ko martxoan gutxienez 500 Sure Start programa zeuden Ingalaterran, eta pobrezian bizi ziren lau urtetik beherako haurren herena horien onuraduna izan zen. Programa horiek, 2003/04an, Gobernuaren fondoak jaso zituzten, hain zuzen ere, 499 milioi libra. Eskoziako eta Ipar Irlandako administrazio eskudunek antzeko konpromisoak hartu dituzte.

53. JO. Hezkuntzarako eskubidean berdintasuna lortzea (Grezia)

Grezian, ikasleen esku, irizpide ekonomikoak aintzat hartuta, neurri batzuk jartzen dira hezkuntzarako

eskubidean berdintasuna lortzeko. Besteak beste, honako neurri hauek garatu dira: doako eskola kanti-nak (11 ikastetxe, baliabide urriko 5.312 ikasle); osta-tua (4.240 onuradun - 331 ikasleri, batez ere mendiko edo urruneko eskualdeetakoei, ostatua ematen zaie hurbilen duten ikastetxera joan ahal izateko); garraioa (udal zerbitzuak etxetik ikastetxerako garraio beharri-zan guztiak betetzen ditu, ikastetxetik urrun bizi diren ikasle guztien kasuan); ospitaleetako eskolak eta etxerik etxeko tutoretza; "nerabeentzako trantsizio ikastetxeak", "Strophe" sarearen barruan, heziketa ematen die intoxikazioa ezabatzeko fasean dauden gazteei; hirugarren hezkuntzako kategoria berezien hautagaiak onartzeko xedapen bereziak (atzerrian bizi izandako greziarrak, Traziako gutxiengo musulmana, gaixotasun larriak dituzten pertsonak); kategoria bere-zietarako xedapenak, lanbide heziketako ikastetxee-tan, adibidez, berriro aberriaturiko greziarrak, doako hezkuntza (drogekin arazoak izan dituztenentzat), etab.; eta, azkenik, lan egiten duten ikasleentzat, lan-bide heziketako gaueko ikastetxeak eta lizeoak daude.

54. JO. Immigranteen haurrak Hezkuntza Sistema Orokorrean sartzea (Luxenburgoko)

Luxenburgoko biztanleriaren %36 inguru immi-granteak dira: %13 portugaldarrak eta %9 italiarrak nahiz frantsesak. Derrigorrezko hezkuntza, neurri handian, alemanez ematen da, eta horrela, immi-granteen haurrak nekezago integratzen dira eskola sisteman; gainera, gizarteratzea eta kultura integra-zioa ere zailagoa da. Bertakoak ez diren haurrak biga-rren hezkuntzako ikasle guztien %13 dira.

Bertakoak ez diren hurrek hezkuntza sisteman dituzten partaidetza baldintzak orekatu ahal izateko, Luxenburgok "harrerako eskolak" antolatu ditu fran-tsesez, eskolaurreko ikastetxeetan eta haurtzainde-gietan. Ekimen horren helburua bertakoak ez diren haurrak Luxenburgon gizarteratzea eta prestatzea da, hizkuntza nazionalak (alemana eta luxenburgera) txar-rago ezagutzearen eraginezko hezkuntza zailtasunak gainditu ahal izateko.

55. JO. Eskola uztea (Ipar Renania-Westfalia, Alemania)

Talde honi laguntzeko planteamendu asko daude, esate baterako, ikasten jarraitu nahi ez dutenentzat

edo irakaskuntza goizegi utzi dutenentzat ezarritako neurriak, edo berriro gizarteratzeko neurriak, hezkun-tza "ukatzen" dutenentzat. Eskolako absentismoaren aurka emaitzarik onenak eman dituen adibiderik one-netariko bat "Rath eredu" da, Düsseldorf. Ratheko barrutian abiatutako eredu hau berriro gizartera-tzearen sinonimoa da harrezkero, irakaskuntza utzi duten gazteei dagokienez.

Enpresa kooperatiba honetan, udal agintariak, lanbide heziketako ikastetxeek, ongintzako elkarteek, tokiko irakaskuntza batzordeek, goi mailako oinarriz-ko hezkuntzako ikastetxeek, "hezkuntza laguntza" eskaintzen duten ikastetxeek eta ikaskuntza arazoak di-tuzten haurrentzako ikastetxeek hartzen dute parte.

Helburua gazteentzako eskola laguntzako jardue-rak, ikastetxeetako hezkuntzako laguntzakoak eta la-guntza orokorrekoak biltzea da, hezkuntzaren arloan. Proiektu interesgarria da, irakaskuntza utzi duten gaz-teei eta zailtasunak dituzten haurrei aholkularitza eta laguntza eskaintzen dielako. Oso erabilgarria da gaz-teei laguntza emateko ikastetxeen eta elkarten arte-ko lankidetzak.

56. JO. Ikasketak utzi eta bazterkeria egoeran dauden gazteak berriro gizarteratzea (Italia)

Italian ekimen batzuk abiatu dira, irakaskuntza utzi duten gazteak berreskuratzeko eta laguntza ema-teko.

Napoliko Udalak "Aukera" proiektua abiatu du guztiz narriaturiko auzo batean. Proiektu horrek apli-kazio arrakastatsua izan du Italiako zenbait hiritan; horren helburua derrigorrezkoa den arauzko irakas-kuntza utzi duten 13-15 urte bitarteko gazteak berres-kuratzea eta horiei laguntza ematea da. Proiektuaren berrikuntza, izan ere, ikasleak ikastetxera ez itzultzea da; izan ere, irakasleak "kalera irten" eta ikasleenga-na hurbiltzen dira, egokituriko jarduerak eta laguntza eskaintzeko. Azkenean, gazterik gehienak berriro eskolatzen dira.

Italia iparraldeko agintaritzak nagusiak "Gazteen sormena" ekimena abiatu du, eta horren onuradunak 900 baztertu izan dira (delitugile izandakoak, droga-zaletasuna dutenak, langabetuak, ezinduak, irakas-kuntza utzi duten gazteak, etab.). Horientzat, gizarte

elkarreragineko zentroak sortu dira 27 hiritan, elkarte publikoen eta pribatuen laguntzarekin. Zentroak gazteek kudeatzen dituzte; horiek euren ezagupenak nahiz gaitasuna gauzatzen dute, eta kooperatibak sortzeko aholkularitza jaso dute. Esperientzia aurrendariaren ondorioz, ekonomikoki independenteak diren 12 kooperatiba sortu dira eta horiek euren arteko sareak ezartzen hasi dira. Bertan parte hartzen duten gazteen %60 inguruk enplegua aurkitu dute.

57. JO. Helduen hezkuntzako ekimena (Suedia)

1997tik, Suedian helduen hezkuntzako ekimena garatzen ari dira. Horren helburu orokorra langabezia murriztea, helduen hezkuntza garatzea, hezkuntza desberdintasunak urritzea eta hazkunde ekonomikorako itxaropenak handitzea da. 2000 urtean 223.000 pertsonak euren ezagupenak eta lan merkatuko egoera hobetzeko aukera izan zuten, ekimen horri esker.

Ebaluazioek adierazitakoaren arabera, helduen hezkuntzako ekimenean parte hartu dutenen %75k enplegua aurkitu edo ikasten jarraitu zuten. Suediak 2000n aurkezturiko ikerketa batean adierazitakoaren arabera, helduen udal hezkuntzak ondore positiboak izan ditzake diru-sarreretan eta enpleguan.

Legearekiko berdintasuna eta justizia lortzea

58. JO. Berdintasuna eta diskriminazioaren aurkako borroka sustatzea (Irlanda)

Irlandak tratu berdintasuneko politikak sustatzeko konpromisoa hartu du, eta horretarako hartuko diren neurrien artean, enpleguko berdintasunari buruzko 1998ko lege bat sartzen da ("The Employment Equality Act, 1998"), baita estatutu berdintasunari buruzko 2000ko lege bat ere ("The Equal Status Act 2000"). Lege horien helburua honako honen eraginezko diskriminazioari aurre egitea da: sexua, familia egoera, orientazio sexuala, adina, ezintasuna, erlijioa, arraza edo pertsona ibiltarien komunitatekoa izatea. Legeria horren aplikazioa kontrolatzeko, bi bulego sortu dira: Berdintasunari buruzko Agintaritza eta Berdintasunari buruzko Ikerketen Zuzendariaren Bulegoa.

Berdintasunari buruzko Agintaritzak hiru helburu ditu gaur egun: legerian berdintasunari buruz jasota-

ko eskubideak sustatzea nahiz defendatzea, berdintasunaren arloko helburuak lortzeko behar diren baliabideen garapena sustatzea (lantokian, ondasunetan, zerbitzuetan, hezkuntzan eta etxebizitzan) eta sektore publikoetan nahiz pribatuetan eta gizarte osoan berdintasunaren aldeko arreta sortzen laguntzea.

Berdintasunari buruzko Ikerketen Zuzendariaren bulegoa funtsezko atala da, berdintasuna sustatzeko eta diskriminazioa baztertzeko azpiegituraren barruan. Berdintasuna sustatzen du, enpleguko berdintasunari buruzko 1998ko legea eta estatutuaren berdintasunari buruzko 2000 legea urratzen dituzten diskriminazio-kexen gaineko neurketak eta ikerketak eginez.

Bazterkeria arriskuak aurreikustea

Integrazio elektronikoen sustapena

59. JO. IKTak, adinekoak eta gizarteratzea: internet adinekoen egoitzetan (Holanda)

Herbehereetan, adinekoen harrerarako eta zaintzarako 48 egoitzetan ziberkafeak sortu dira, horiek ordenagailuak eta interneten ezagutu ahal izateko. Gainera, 1.355 egoitzak gidaliburua jaso zuten eta, bertan, ziberkafe baliabide nahiko gutxiarekin sortzeko modua adierazten da. Ziberkafe horiek, halaber, ordenagailuak erabiltzen ikasteko zentroak dira eta egoitzetan daudenek erabili egin ahal dituzte; horrenbestez, elkargunerako lekuak izan eta komunikazio-bideak irekitzen dituzte, adineko pertsonentzat.

60. JO. Ezinduentzako IKTak (Suedia)

1998-2001 bitarteko aldian, ezinduentzako institutu suediarrek IKT sistemak ezinduentzat garatzeko eta praktikak egiteko programa bat garatu du, teknologia horiek halako pertsonen partaidetza eta berdintasuna handitzeko asmoz erabiltzeko. Dirulaguntzak sortu dira eta aurretiazko 60 proiektu nahiz ikerketa baino gehiago dago ezinduei laguntzeko; gainera, eskualdeko batzordeen sailek eta tokiko agintariek ere parte hartu dute horretan, eta horien barruan, ezintasuna duten pertsonen eta erabiltzaileen elkarteak daude. Proiektu bakoitzerako, informazioa ebaluatzeko eta zabaltzeko plana dago. 2000n, lehenengoz, kanpoko aholkulari

batek ebaluazioa egin zuen. Programak lau osagai ditu: aplikaziorako plana, informazio kanpaina, erabiltzaileen IKT ezagupenak hobetzeko plana eta IKTen arloko neurriek gizartean nahiz ekonomian dituzten ondorioen ikerketa. Programaren helburua hiru urtetan IKTen erabileran esperientzia dokumentatua lortzea da, arlo berrietan eta bazterturiko taldeen hobarirako; gainera, IKTetan oinarrituriko produktuak eta zerbitzuak sortu nahi dira, ezintasuna duten pertsonentzat diseinatuta edo egokituta; azkenik, probako, heziketak eta erabilerrako metodoak garatu nahi dira, IKTetan oinarrituriko laguntzen eta zerbitzuen arloan.

Gehiegizko zorpetze-arazoak aurreikustea

61. JO. Gehiegizko zorpetzeari aurre egiteko neurriak (Alemania)

Prebentzio neurrien arloan, zorpetzearen arloko aholkularitza agentzia independenteak daude, zorpeturiko pertsonen zerbitzuan. Agentzia horiek estatu federatuek, udal agintaritzek edo zerbitzuen hornitzaile batek finantzatzeko dituzte, eta doako zerbitzua eskaintzen diete zorpeturiko pertsoneri.

Bestalde, eskualde mailako lana egiten ari dira, banketxeek, finantza erakundeek eta aseguruaren sektoreak zorpetzearen arloko aholkularitzaren finantziazioan parte hartzeko. Horretarako, halako aholkularitza ematen duten erakundeek "eskualdeko negoziazio mahaiak" sortzen dituzte.

Neurri zuzentzaileen arloan, 1999ko urtarrilaren 1etik, finantza egoera oso txarrean dauden pertsonen zerotik hasteko aukera dute, euren kaudimenik eza ebazteko prozedura tramitatu eta hondakinezko zorrak ordaindu ondoren. Beraz, zor berezi guztiak sei urteko epean ordaintzeko aukera dute. Gehiegizko zorpetzearen kasuan, mugak ezartzen dira bahitzeko moduko zenbatekoan, familiek aurrerantzean ere euren beharrezkoak bete ahal izateko.

Etterik gabeko pertsonen arazoak

62. JO. Etterik gabeko pertsonen arazoaren erantzuna (Finlandia)

Finlandiako programaren helburua, epe laburrean, etterik gabeko pertsona kopuruaren hazkundera

geldiaraztea da, eta epe ertainean, joera hori iraultzea. Horretarako, etxebizitza berriak jarriko dira horien esku. Errentatzaileen hautapena egitea proposatzen da, jabe guztien lehentasuna etterik gabeko pertsonak edo premiazko beharrezkoak diren bat duten beste pertsona batzuk izateko.

Programak, halaber, ostatu zerbitzuen beharrezko osagarriak zehaztu eta laguntza zerbitzuak garatzen ditu etterik gabeko pertsonentzat eta beste talde berezi batzuentzat. Zerbitzuen eraginkortasuna hobetzeko, hazkundera zentrotan lankidetzako organoak sortzeko proposamena egin da, eta organo horiek udal ordezkariak, zerbitzu-emaileak, hirugarren sektoreak eta alokairuko etxebizitzaren urbanizazioen jabeek osatuko dituzte.

Familia elkartasuna zaintzea

63. JO. Familia zerbitzuen proiektu aurrendariaren aplikazioa (Irlanda)

Toki komunitateen partaidetza funtsezkoa da familiek behar duten laguntza jasotzeko. Proiektu aurrendariaren helburua, izatez ere, familiek informazio zerbitzuak euren bizilekuan errazago jasotzea da, sarbide bakarraren kontzeptuak garatuz. Horrenbestez, agentzien arteko koordinazioa eta gobernu erakundearen nahiz borondatezko agentzien arteko koordinazioa azpimarratzen da. Beharrezko konplexuak dituen familia talde txiki bati laguntzeko programa dago: bakarrik dauden ama oso gazteak, seme-alabak dituzten eta bakarrik dauden beste pertsona batzuk eta mendekotasuna duten ezkontideak, gizarte laguntza jasotzen dute etxebizitzetan. Proiektuak eraginpeko pertsonarekiko banakako lanean oinarritzen dira, horrek bere egoera pertsonala nahiz familiakoa hobetzeko duen gaitasunean sustatzeko eta heziketa zein enplegu aukeraz baliatzeko. Halako proiektuak Dublineko Waterfordeko, Corkeko eta Finglaseko hiru toki bulegotan garatzen ari dira eta ebaluazio iraunkorra egiten zaie; oraintsuko txosten batek emandako gomendioaren arabera, komenigarria da horiek politika orokorrean sartzea. Gobernuak 15,24 milioi euro eman ditu, proiektu aurrendariaren alderdi onak garatzeko, 2000-2006 bitartean.

Talderik zaugarrienei laguntzea

Integrazio arazo bereziko taldeak

64. JO. Rauxa elkarte (Espainia)

Rauxa elkarte 1989an sortu zen Bartzelonan, Bartzelonako etxerik gabeko eskaleen edo pasadizo-koen (batik bat, alkoholikoak) egoera arintzeko. Lehenengo fasean (motibazio fasea), etxerik gabeko biztanleak detektatu eta harreman pertsonala ezarri ondoren, kaleko trantsizioko baliabide bat eskaintzen da (6 esku-oheko Rauxa furgoneta). Bigarren fasean, gizarte- eta osasun-baliabidea eskaintzen da, eta bertan, alkoholarekiko mendekotasuna gainditzeko tratamendua egiten da (Rauxa aterpetxea, 18 oherekin); gainera, eguneroko bizitzako trebetasunak garatu, lanaren aurreko jarduerak hasi eta kasu bakoitzera egokituriko heziketa eskaintzen da. Hirugarren fasean gizarteratzea dator (3-4 pertsonatarako alokairuko etxebizitzak, aldi baterakoak edo iraunkorrak), eta gainera, auzoko baliabide ekonomikoari eta integrazioari buruzko orientazioa ematen da. Azkenik, laugarren fasea (laneratzea) elkarteak berak abiatutiko bi kooperatibetan egiten da (Rauxa Lan Kooperatiba, gizarte jantokiarekin eta bi kantinarekin, eta Xalar Kooperatiba, pintura, igeltserotza, garbiketa eta konponketetarako); halaber, jatetxe-kafetegia dago (La Terrasetta), eskaleentzat (egunero 125 afari) eta beste edonorentzat.

65. JO. Traperos de Emaús fundazioa (Espainia)

Traperos de Emaús fundazioaren jarduketa (Nafarroa) era guztietako gizarte bazterkeriaren eraginezko arazoan ondorioz langabezia daudenei zuzenduta dago: gaixotasun fisikoak nahiz psikikoak, drogen kontsumoa, gutxiengo etnikoak, familia apurtzea, baliabideen urritasuna, pasadizokoak,... Laguntza pertsonalizatua egiten da, beharizan eta egoera pertsonalen arabera. Hiriko hondakin solidoak, bolumentsuak, papera nahiz kartoia eta beira biltzeko, sailkatzeko eta saltzeko lana egiten da. Pertsona erraztu egin nahi zaie etxebizitzaren, heziketaren eta osasunaren lorpena, eta gainera, jendea jabearazi eta aldarazi nahi da, ingurumen, gizarte nahiz politika mailako arazoei eta horien zergatuei buruz. Nafarroako udalerrien 7 komunitate ez ezik, honako hauek

ere parte hartzen dute proiektuan: Pobreziaren eta Gizarte Bazterkeriaren aurkako Borrokarako Europako Sarea (EAPN), Gizarte eta Elkartasun Ekonomiaren Suspertzaileen Espainiako Elkarte (AERES) eta Aukerako eta Gizarteko Ekonomia Sarea (REAS).

Ezinduak

66. JO. "Le Méridien" buruko osasun zentroa (Belgika)

Irabazi asmorik gabeko elkarte hau 1989an sortu zen, eta, harrezkero, laguntza psikiatrikorako buruko osasuneko ospe handiko zerbitzua da, Bruselako kultura anitzeko Saint-Josse zonan. Eredua, berriz, gaixoei eskaintako laguntza psikosoziala eta osasun laguntza indartzeko diseinaturik dago, eta sare baten ideian oinarrituriko diziplina anitzeko ikuspegia dauka; sare hori tokiko elkarteekiko eta zerbitzuekiko (osasunekoak, gizartekoak, hezkuntzakoak eta komunitarioak) lankidetzan estuan eta elkarketan oinarrituz sortu da.

67. JO. IMPACT (Erresuma Batua)

Assertive Outreach ereduaren oinarritzen da; ezaguri bereziak eta lan-ikuspegi erradikala ditu (diziplina anitzeko talde-lana); gainera, laguntza ematen die bertako zerbitzuak erabili nahi eta ezin izan dutenei. Taldea zenbait arlotako profesionalak osatzen dute; esate baterako, osasun laguntza, gizarte lana edo psikiatria. Horiek euren espezialitateak dituzte, eskuhartze aniztasun handia eskaintzen dute eta Mind deritzonak kontratatzen ditu (buruko osasunerako elkarte nazionala). Ekimen horrek ikuspegi integratua ahalbidetzen du, talde bakarrak emandako zerbitzuen aniztasun handiarekin.

68. JO. Bristolgo zona narriatuetako buruko osasun zerbitzua (Erresuma Batua)

Zerbitzu honen ezarkuntzak ikuspegi integratua ekarri du gizarte eta osasun taldeen arteko lankidetzara, eraketa berriko talde orokorretan. Aldaketa hori zuzendaritzak sustatu du, langileei kontsulta handirik egin gabe.

Oinarritzeko mailan, koordinazioa lortzeko, bermatu egiten da gizarte eta osasun zerbitzuetako langileek

muga fisiko komunetan barruan lan egitea, eta horiek eraikin berean kokaturik daude. Gainera, bezeroei zerbitzu integratua eskaini zaie, zerbitzuak planifikatzeko mekanismoen bidez, baina oraindik ere desberdintasunak daude gizarte laguntzaren planifikazioaren eta zerbitzu psikiatrikoaren planifikazioaren artean. Tokiko kudeaketari, diziplina anitzeko lanari eta sistemen nahiz prozeduren integrazioari esker, nolabaiteko koordinazio eta integrazio maila dago.

69. JO. Komunitateko Laguntza eta Arreta Psikiatrikorako Zerbitzu Integratua (SIAJeF) (Belgika)

Proiektu hau oso berritzailea da eta laguntza koordinatua nahiz integratua eskaintzen die buruko osasun arazoak dituzten pertsonari. Eremsu psikiatriko urriaren eta horren erakunde-ikuspegiaren erantzutzat sortu zen, eta diziplina anitzeko ikuspegiak ezarri zituen. Proiekturako funtsezkoa da erabiltzaileen eta langileen kalitateari eta partaidetzari emandako garrantzia, bezeroen beharrezko dimentsio anitzeko ikuspegi zabalaren bidez. Gizabanakoa bere gizarte testuinguruan kokatzen da, gaitasun eremu baten barruan; halaber, hezkuntza, psikologia nahiz psikiatria mailako eta gizarte laneko funtzio profesionalak garatu dira. Horrenbestez, lanbide praktika asko estu lotuta daude koordinazio lanei, eta horrek galdera garrantzitsuak planteatzen ditu, laneko metodoen koordinazioak eta integrazioak duten inplikazioari buruz. Horrek, era berean, eragina dauka finantziarioan; izan ere, ikuspegi horren arabera, beharrezkoa da elkarteak nazioko nahiz Europako erakundeetatik fondeoak jasotzea.

Elkarteak laneratze aukerak eskaintzeko ahalegina egin du herrian. Hala eta guztiz ere, erabiltzaileentzat egituratuak, egonkorak eta eskuragarriak diren enplegu aukerak aurkitzeko arazoak ondorioz, zerbitzua dibertsifikatu egin da, eta horrela, tokiko lan merkatuan sartzeko gune asko eskaini eta gizarte- nahiz lan-tailerak eta gizarte- zein kultura-trukeak abiatu ditu.

70. JO. Bungis elkarteak (Austria)

Kasu honek barruko eta kanpoko koordinazioaren adibide ona eskaintzen du, zerbitzuen hedapenaren

testuinguruan, ikaskuntza arazoak dituzten pertsonak gizarteratzeko eta laneratzeke. Helburua (zerbitzuak bezeroen beharrezko arabera izatea) funtsezko ezaugarria izan da elkarteak; izan ere, elkarteak haur ezinduekin lan egiten zuten gurasoek eta terapeutek sortu zuten, eta haur horiek eskolatzeko bidea ireki zuten; harrezkero, heldu ezinduen integrazioarako estrategien aurrekaria izan da. Elkarri loturiko hiru proiektu garatu dira; horiek barne koordinazio sistema eraginkorak dituzte eta, gainera, lehenengo eta behin, enpresa baten moduan kudeaturiko heziketa nahiz enplegu proiektua eskaintzen dute; horrek zerbitzu aniztasun handia eman eta integrazioarako beharrezko ezaugarriak dituzten erabiltzaileak laneratzeke prestatzen ditu; bigarrenaz, integrazioari laguntzeko zerbitzuak eskaintzen dira, eta hirugarrenaz, eskolatik kanpoko integrazioarako laguntza ematen da.

71. JO. Ribelund egoitza (Danimarka), ikaskuntzako eta buruko osasuneko arazo larriak dituzten pertsonentzat

Kasu honek agerian jartzen du ikaskuntzako eta buruko osasuneko arazo larriak dituzten helduen tratamendu programak eta laguntza eskaintzen duen egoitza-erakunde handi batean kalitateak izan duen hobekuntza. Laurogeiko hamarkadaren erdialdetik, kalitate ekimen garrantzitsua dago martxan, erakundearen funtzionamenduaren alderdi guztietan eta laneko prozesuetan eragina duten kalitate arauak. Kalitate araudi egokia ebaluatzeke orduan, Ribelundek Erabateko Kalitatea Kudeatzeko eremua ez erabiltzea aukeratu zuten; izan ere, eredu hori ez da egoikia guztiz baztertuta dauden bezeroekin egindako lan praktikorako eta hezkuntza lanerako. Aukeraturiko eremuak kalitatearen bidezko definizioak eta berori zehaztuko duten ekintza planak hartu zituen, zerbitzu publikoen helburuak erabiltzaileei lau mailatan eskainitako zerbitzuekin lotzeko: erakunde maila, maila funtzionala, sailen maila eta egoiliarren maila. Zuzendaritzak eta langileek parte hartu zuten kalitatearen definizioen eta ekintza planen idazketan, eta gainera, egoiliarren etorkizuneko prozesuan inplikatzen dituzten planak daude. Garrantzi handia ematen zaio autoebaluazioari eta zuzendaritzaren nahiz langiliarren jarraipenari, eta ebaluazio prozesuak abiatu

dira. Ekimen honek aukera itzeleko eremua eskaintzen du kalitateko irizpideak eta ekintza planak garatzeko, ezintasun larriko erabiltzaileak dituzten gizarte erakundeetan.

72. JO. Gurutze Gorriaren etxerik etxeko laguntza telematikorako zerbitzua Bartzelonan (Espainia)

Kalitateko barne-sistema baten sarrera estu lotuta zegoen kalitatea hobetzearekin eta zerbitzua garatzen jarraitzearekin, merkataritza sektorean sor daitezkeen eronkak aintzat hartuta, Espainian zerbitzuak lehiakideei irekita gelditu baitziren. Kalitatearen adierazle batzuek zerbitzu eraginkorragoa eta, beraz, merkeagoa sorrarazi zuten. Kalitateko ardura-dunaren izendapena lagungarria izan zen horretan; horrek zerbitzuaren kalitatea ikuskatu eta egiaztatzen du maila guztietan, langileentzako errendimendu eta produktibitate arauak aintzat hartuz. Langileen heziketarekin eta garapenarekin batera, kalitate sistema oso lagungarria izan da zerbitzuaren kalitatea hobetzeko, batik bat garapen, berregituratze eta hazkunde azkarreko fasean. Kalitatearen adierazle barruan, ekintzen ikuskapena nahiz egiaztapena, erabiltzaileen poztasun zundaketak, funtzionamenduaren eraginkortasuna, abiadura, eskuragarritasuna eta estaldura sartzen dira, baita erabiltzaileen partaidetza ere. Kalitate arauak ez dira mugatzen programarako diru-laguntza ematen duten agintari publikoek eskaturiko txostenetara. Kalitateko barne-sistema baten ezarkuntza lagungarria izan da elkartearen malgutasunerako eta garapen iraunkorrerako.

73. JO. Ezintasunak dituzten Pertsonen Laguntzarako Holandako Elkartea eta Herbehereetako Laguntza eta Ongizate Institutua (Holanda)

1990eko hamarkadaren erdialdean, Ezintasunak dituzten Pertsonen Holandako Elkarreak eta Herbehereetako Laguntza eta Ongizate Institutuak erabiltzaileetan oinarrituriko kalitate ekimena abiatu zuten. Tresna horren bitartez, adimen mailako ezintasunak dituzten pertsonekin lan egiten duten langileek egiaztatu egiten dute emandako laguntzaren eta zerbitzuen kalitatea; aldi berean, bermatu egiten dira kalitate irizpideak erabiltzariak eta adierazgarriak izatea

langileentzat. Proiektuan enplegatuekiko lankidetzak estua egon zen, lan-taldeak eratuz, baita zuzendari-kiko, bezeroekiko eta gurasoekiko nahiz gainerako familiakoekiko lankidetzak estua ere. Hain zuzen ere, helburua profesionalak izan beharreko eginkizuna jakitea zen, baita ezarritako arau batzuk gauzatzeko modua jakitea ere. Taldearen hasierako eztabaiden ostean, galdeketa bat prestatu zen, laguntza onak eta zerbitzuen emate onak izan beharreko ezaugarriekin. Ondoren, ezaugarri horiek erakundeetako laguntzaren kalitaterako zuten garrantziaren arabera antolatu ziren. Horrela, aurretiazko kalitate-arauen oinarria eratu zen; horiek praktikan egiaztatu eta ondo landu ziren, harik eta kalitateko behin betiko arauak izan arte; horiek, gero, politiken eta estrategien garapenera eta aplikaziora lotu ziren, laguntzako eta zerbitzuak emateko erakundeetan. Eredu horrek agerian jarri du kalitatea aplikatu egin ahal dela, talde desberdinen arteko ideia trukeari eta abiapuntuen, iritzisistemen nahiz jarreraren eztabaidari esker. Praktikan, tresnak erabilgarritasuna erakutsi du, laguntza eta zerbitzuak ematean hobetu behar diren alderdiak zehazteko, eta beraz, lagungarria da kalitate arau garrantzitsuak lantzeko, bai langileentzat eta bai bezeroentzat.

74. JO. Auzoen berrikuntzarako estrategia nazionala (Erresuma Batua)

Britainia Handiko gobernuak ondo ikerturiko estrategia orokorra abiatu du gabeziak dituzten zonen eta Estatuaren gainerako zatiaren arteko aldeak murrizteko; horrela, 10-20 urteko epean inor ere ez da larriki baztertuta geldituko, leku jakinen batean bizi-tzeagatik. Estrategiak gabeziak dituzten zonen funtsezko arazoak aztertuko ditu, hau da, gainbehera zirkuluan murgildutako zonen arazoak (langabezia eta delinkuentzia maila handiko zonak); gainera, zona horietako osasuna, irakaskuntza, etxebizitza eta inguru fisikoa hobetuko ditu. Estrategiak planteamendu orokorra egiten du, inguruarekin loturiko gabeziei aurre egiteko eta tokiko, eskualdeko nahiz nazioko eragileak mugiarazteko. Planteamendu horretan aipagarria da tokiko elkarte estrategikoen sorrera, sektore publikoekin nahiz pribatuekin eta boluntarioekin, baita toki komunitateekin ere, eta horien eginkizunen artean auzoen kudeaketa dago. Programak

aurrekontuak gabeziarik handieneko zonetan pilatu eta gutxieneko helburuak ezarriko ditu. Auzoak berri- tzeke batasunak, estrategia oinarritzen duenak, segurtatu egingo du strategiaren ebaluazio inde- pendentea. Auzoen gaineko estatistika zerbitzua lagungarria izango da hori guztia egiteko.

Gizarte bazterkeriaren lurralde dimentsioa

75. JO. Gizarte bazterkeriari aurre egiteko eskualdeko ekintza planak (Espainia, 1998-2005)

1998an, Nafarroako Autonomia Erkidegoak gizarte bazterkeriaren aurka borrokatzeko plana garatu zuen. Plan hori eskualdeko egoeraren azterketan zehatzean oinarritzen da, gizarte bazterkeriari dagokionez, eta eskualdeko eragile guztien esfortzuak koordinatzen ditu: Nafarroako Gobernua, Nafarroako Unibertsitateko gizarte saila, gizarte zerbitzuen emaileak, pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren aurkako Nafarroako sarea, eta Estatuko gobernuko eskualde-ordezkaritza. Helburua honako elementu hauekin loturiko arazoak konpontzea da: gutxieneko baliabide sistema, heziketa nahiz enplegua, etxebizitza, hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzuen prestazioaren hobekuntza.

Eragile guztiak mugiaraztea

Eragileen partaidetza

76. JO. Enpresen erantzukizun soziala (Danimarka)

Enpresa sektorearen erantzukizun soziala susta- tzeko, 15 enpresa-zuzendariren sare nazionala sortu da eta horiek 85.000 langile ordezkatzen dituzte, eta gainera, eskualde mailako bost zuzendari sare ere badira eta horiek Danimarkako Gizarte Ekintza Mi-

nisterioaren laguntza dute. Gobernuak, halaber, zen- tro bat sortu du Kopenhagen, enpresa sektoreko erantzukizun sozialari loturiko esperientziaren nazio- arteko trukea bizkortzeko. Bestalde, 2000. urtean Gobernuak indize soziala sartu zuen, enpresek euren egoera ebaluatu ahal izateko, beste enpresa batzuei zegokienez. Indize soziala koadro batean oinarrituz kalkulatu da eta koadro horretan enpresari punta- zioa ematen zaio, parametro batzuei dagokienez; esate baterako, osasun politika, familia politika eta gutxiengo etnikoetako langileen kontratazio politikak. Indizea, berri- z, erantzukizun sozialari buruzko zifrak hedatu nahi dituzten enpresek erabil dezakete.

Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea

77. JO. "Oltre La Strada", Emilia Romagna (Italia)

Emakumeen eta haurren trafikoaren aurkako bo- rroak planteamendu orokorra eta diziplina anitzekoa behar du, eta bertan, eragile guztiek hartu behar dute parte, bai jatorriko eta bai helmugako herrietan. Italiak egokitu egin du, oraintsu, immigrazioaren arlo- ko legeria, trafikoaren biktimei aldi baterako egonal- di baimenak emateko, eta horrela, horien birgaitzeko lehenengo pausoa eman du. "Oltre la strada" eskual- de-proiektuak toki-sareetan biltzen ditu toki erakun- deak, GKEak eta gizarte langileak; gainera, biktimen jatorriko herriekiko lankidetzak sustatzen du. Ekime- nen artean, aipagarria da honako honetan oinarrituri- ko ildo bat: deia, aholkularitza juridikoa eta babes- a, harrera zentroak, birgaitze programak, lanbide hezi- keta eta enplegua, emakumeek zuzendutako enpre- setan. Proiektua lagungarria da trafikoaren preben- tziorako; izan ere, arazoi buruzko informazioa eman eta gizarte langileak nahiz beste eragile batzuk tre- batzen ditu Italian eta jatorriko herrietan.

III. Kapitula. 2. Eranskina. EBren Oinarrizko Eskubideen Gutunaren gizarte alderdiak

Gutuna zazpi kapitulutan banatuta dago. Ondoren, Gutunean jasotako gizarte alderdiak soilik aipatuko ditugu.

Lehenengo kapitulua hiritarren duintasunari buruzkoa da (bizitzarako, osasun fisikorako nahiz psikikorako eskubidea, eta pobrezia, esklabotzaren eta derrigorturiko lanaren debekua).

Bigarren kapituluaren helburua askatasuna da (bizitza pribatua nahiz familiakoan, pentsamenduan, adierazpenean, informazioan, bileran, elkarketan, arte zein zientzia sormenean, enpresan). Halaber, hezkuntza, jabetza eta asilo eskubideak ere nabarmen-tzen dira.

Europako hiritarren berdintasuna **hirugarren kapituluan** jorratzen da; bertan, sexuaren, arrazaren, kolorearen, jatorri etnikoaren nahiz sozialaren, hizkuntzaren, pentsaeraren, ezintasunen eta abarren arabera diskriminazio guztien debekua azpimarratzen da. Halaber, gizonen eta emakumeen berdintasuna nabarmen-tzen da, baita haurren, adineko pertsonen eta ezinduen aldeko berdintasun neurriak hartzeko aukera ere.

Laugarren kapituluan elkertasuna aztertzen da. Lehenengo zatia lan arloari buruzkoa da, horren maila guztietan. Langileen eskubideak (informazioa eta kontsulta, taldeko negoziazioa eta ekintza, greba ere barne); kolokazioko doako zerbitzuen lorpena; babesa justifikaziorik gabeko kaleratzeen kasuan; bidezko lan baldintzak izateko eskubidea (osasunaren errespetua, eta ordaindutako eguneroko, asteroko eta urteroko atsedena); familia nahiz lanbide bizitzarako eskubidea. Halaber, debekaturik dago amatasunaren eraginezko edozein kanporatze, eta kontuan hartzen dira haurdunaldirako eta amatasunerako baimen ordainduak. Debekaturik dago, gainera, haurren lana, eta esaten da lanean hasteko gutxieneko adina ez dela derrigorrezko hezkuntza amaitzeko adinetik behar-koa izango.

Azkenik, berariaz babesten da gazteen lana, eta horien lan baldintzak "euren adinaren arabera izango dira eta babestu egingo dira ustiapen ekonomikoaren edo honako honetarako kaltegarria izan daitekeen edozein lanaren aurka: euren segurtasuna, osasuna, garapen fisikoa, psikikoa, morala edo soziala; baita euren hezkuntza arriskuan jar dezakeen edozein lanen aurka ere".

Laugarren kapituluko bigarren zatian, Gizarte Segurantzaren prestazioak eta Gizarte Laguntza jasotzeko eskubidea adierazten da. Defentsako mekanismoak dira amatasuneko egoerarako, gaixotasunerako, laneko istripuetarako, mendekotasun egoerarako, zahartzararako eta lana galtzen denetarako. Mekanismo horiek EBN bizi diren pertsona guztiei edo bertako herri batetik bestera lekualdatzen diren guztiei aplikatuko zaizkie.

Gainera, baliabide nahikorik ez duten hiritarrek zerbitzu, gizarte prestazio eta etxebizitzarako laguntza jakinak bermatzeko duten eskubidea jasotzen da, gizarte bazterkeriako eta pobrezia egoerei aurre egin ahal izateko. Halaber, osasuna babesteko eskubidea, interes ekonomiko orokorreko zerbitzuak jasotzeko eskubidea, ingurumenaren babesa eta kontsumitzaileen babesa ere aipatzen dira.

Bosgarren kapituluan hiritarren eskubideak biltzen dira, hain zuzen ere, eskubide politikoak (hauteslea eta hautagarria izatea, administrazio ona edukitzea, agiriak lortu ahal izatea, Herriaren Defendatzaileari laguntza eskatzeko eskubidea, Parlamentuan eskabideak egiteko eskubidea, zirkulazio nahiz egoitza askatasunerako eskubidea, eta babes diplomatikoa izateko eskubidea).

Seigarren kapituluan alderdi judizialak aipatzen dira (babes judiziala eta epaile inpartziala izateko eskubidea, beharrezkoa denean doako laguntza juridikoa, errugabetasunaren ustezkotasuna).

Zazpigarren kapituluan xedapen orokorrak datoz; hain zuzen ere, Gutunaren aplikazio eremua, eskubideen nahiz askatasunen erabileraren irismena, horien babes mailak eta eskubidea gehiegikeriaz erabiltzeko debekua aipatzen dira.

III. Kapitula. 3. Eranskina. Jardun Onen lagintxo. Hautapen eta ebaluazio irizpideak

Enpleguko partaidetza eta baliabide guztien lorpena sustatzea

Talderik zaugarrienei laguntzea

3. JO. Peristériko lan prestakuntzako zentroa (Grezia)

Hautapen irizpideak

Herria: Grezia

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaugarrientzako laguntza

Taldea: Gazteak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Toki mailan egiten da: Atenaseko auzo batean, udalerrriak sustatuta.

Osootasuna. Heziketa urriko gazte langabetuei tresna batzuk eskaintzen zaizkie euren bizitzako zenbait alderdiri aurre egiteko, alderdi horietan gabeziak baitaude:

- aholkularitza
- orientazioa
- lan arlora iristeko lanbide heziketa
- lan laguntza, informazioa eta orientazioa, euren enpresak ere sortu ahal izateko.

Garapenerako lankidetzak. Atenaseko toki agintaritzak dituen loturak aipatzen dira, teorian prozesu osoan lankidetzak ematen duten kanpoko elkar-teenkin. Oinarritzako fondo ekonomikoak EGFTik datoz.

Partaidetza. Gazteen sustapena azpimarratzen da, jarduera sortzaileetan eta aisialdikoetan.

Erantzukizun eta garapen pertsonal handi-
goa. Esperientzia honen helburua gazte horiek bizi-
tzarekiko erantzukizuna hartzea eta euren neurrirako
etorkizuna eraikitzea da.

Berrikuntza nabarmendu egiten da, gazte horiei eskaini nahi zaien osotasunaren erantzunean, eta lortzen den autonomia ere nabarmentzen da.

Ez da gainerako irizpideen berariazko aipamenik egiten, eta beraz, ezin daitezke lorturiko emaitza guztiak ebaluatu.

4. JO. Emforma proiektua (Espainia)

Hautapen irizpideak

Herria: Espainia

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaugarrienei laguntzea

Taldea: Immigrazioa eta gutxiengo etnikoak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Maila geografiko zehatzean garatzen da: Madril, eta komunitate jakinean: ijitoak. Gutxiengo etnikoa.

Osootasuna. Ibilbide orokor jarraitua eskaintzen da; hori lanbide heziketarekin hasten da, hori beharrezkoa baita laneratzeko eta, horrela, lanbide berria lortu ahal izateko: Gizarte Bitartekariak. Jasotzaileak ijitoak eta ijito ez direnak dira.

Garapenerako lankidetzak. Baterako finantzia-zioa Madrileko Erkidegoak egindako ekarpenetatik lortzen da, eta proiektuan beste zazpi erakunde daude inplikaturik; horiek Sekretariado General Gitano (ASGG) elkartearikiko erantzukizuna hartzen dute, berori baita proiektuaren sustatzaile nagusia.

Inplikatuak **partaidetza.** Protagonista nagusia ijito gazteak dira, heziketa berezia eta laneratzeko lortu nahi dutenak.

Garapen pertsonala. Aipaturiko eta lorturiko helburua lanpostu sortzaile batean gauzatzen da; ber-
tan oinarrituz, gainerako erronka guztiak egin behar

diete aurre: etxebizitza, heziketa iraunkorra, aisialdia, gizarte harremanak, ...

Emaitzak. Heziketa ibilbidea hasten dutenen %60k lanpostua lortu eta, bertan, ikasitako lanbidea garatzen dute.

Berrikuntza. Orain arte aipaturiko elementuak ez ezik, lanbide irteera sortzailea ere lortzen da, eta horrek, aldi berean, ondorio berritzaileak ditu bitartekaritza jarduerak jasotzen dituzten taldeen artean (ijitoen taldeak eta gabezia jakinak dituzten beste talde batzuk).

(*) Informazio osagarria: "La SENDA", II. URTEA, 5. zenb. - ASGG. Madril.

6. JO. *Dynamo Kakkonengo lantegia (Finlandia)*

Hautapen irizpideak

Herria: Finlandia

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Gazteak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Lurralde eremua udalerri bat da eta, horren barruan, beharizanik handiena duten zonak (hezkuntza goizegi uztea, toxikomania, kriminaltasuna).

Planteamendu holistikoa. Diziplina anitzeko taldeak abiatzen dira, gazteen bizitzako alderdi guztiak jorratzeko, hobetzeko modukoak diren eta elkarri lotuta dauden alderdiak. Horrela, zerbitzuak honako arlo hauek bideratzen dira: hezkuntza, orientazioa, lantegiko jarduerak, lanbide birgaitzea (lanerako gaitzaren bidez), heziketa praktikoa, lan esperientziak eta lagundutako enplegua. Horren guztiaren helburua gazteei laguntza ematea da, euren bizitzak norabide guztietan berrorientatzeko.

Garapenerako lankidetzak. Udalerriak ekintza abiatu du, baina hasiera-hasieratik gurasoen, eskolen, auzoko elkarten, poliziaen eta abarren lankidetzak planteatu du, hori funtsezkoa baita ezarritako helburuak bete ahal izateko. Eragile laguntzaile ba-

koitzak elementu bereziak eskaintzen ditu, elkarrekin osatu beharreko elementuak.

Gazteen **partaidetza** funtsezkoa da prozesu osoan. Gazteek esku hartzen dute abiatutako zerbitzuen inplementazioan (garraioa eta etxe-aldaketa, denda, zaharberrikuntza, grabatua, markoztatzea, nutrizioa,...).

Erantzukizun eta garapen pertsonal handiagoa. Gazteek autonomia lortzen dute, egiten dituzten lan jardueren bitartez (garbiketa, artilea, ehungintza).

Berrikuntza, batez ere, gazteen bazterkeria egoeren zergatiari aurre egitean eta bertatik behin betiko irteteko aukera emateko orientazioa eskaintzean oinarritzen da.

Kalitatearen adierazleak. Emaitzen barruan, inplementaturiko esperientziaren ondorioz, adierazle batzuk finkatu dira, ez emaitza kuantitatiboak neurtzeko bakarrik, baita gazteek lorturiko egoera berrien kalitatea neurtzeko ere.

7. JO. *KrAmi proiektua (Suedia)*

Hautapen irizpideak

Herria: Suedia

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Gazteak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Toki mailako sustraitzea dauka; hala ere, lehen esan dugunez, herri osoan hedatuta dago. Jasotzaileak gazte langabetuak eta baztertuak dira, euren bizi-inguruan.

Osootasuna eta planteamendu holistikoa. Proiektua gizarte eta osasun zerbitzuen arteko lankidetzan oinarritzen da, zailtasunak dituzten gazteak ekonomia eta gizarte bizitzan integratzeko; horrela, berrerrortzea ekiditen da (toxikomania, delinkuentzia, gizartearen aurkako jokabideak), heziketa nahiz enplegu iraunkorra eta bizilekua eskainita.

Garapenerako lankidetzak. Udaleko eta Estatuaren gobernuen arteko zerbitzuen lankidetzako eta integrazioaren eredu nabarmentzen da; hain zuzen

ere, honako sail hauetan: gizarte zerbitzuak, zaintza-peko askatasun zerbitzuak eta enpleguko zerbitzuak. Erakunde publikoen arteko lankidetzak horiei, zenbait arlotako profesionalak egindako ekarpenak gehitu behar zaizkie, horiek lankidetzak handia ("lanetik harakoa") baitute agintariekin.

Gazteen **partaidetza**, proiektu osoan, agerikoa da, batez ere enplegurako heziketa eta hezkuntza jardueretan, gizarte trebetasunen lorpenean eta, batik bat, lan merkatuaren barruko integrazioan.

Garapen pertsonala agerian gelditzen da gazteen aurrerapen, gizarteratze eta laneratze fasean, eta horrela, berrerortzeak ekiditen dira, bazterkeria egoeretara ez itzultzeko.

Proiektuak biztanleria jasotzailearen beharrezanetara duen egokitzapena egiaztatzeko egindako lanaren ebaluazioan abarmendu da.

Transferigarritasuna egiaztaturik dago, esperientzia Suedia osoan hedatu baita; izan ere, herri edo eskualde bakoitzari egokituriko erantzunak eman ditu.

Proiektuak **berrikuntzaren** esangura nabarmen-tzen du; hain zuzen ere, garapenerako lankidetzak horizontaleko eta bertikaleko lana, erakunde publikoen nahiz pribatuen eta profesionalen artean. "Zerbitzuen lankidetzako eta integrazioeko ereduak" dela esaten da.

8. JO. Vitamine W, Anberes (Belgika)

Hautapen irizpideak

Herria: Belgika

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Langabetuak (bazterkeria)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Proiektua toki mailan hasi du elkarteak (Anberes) eta horren helburua tokiko enplegu zentroak sortzea da.

Planteamendu holistikoa. Langabetuentzat eta bazterturiko pertsonentzat dauden zerbitzu anitzak koordinatzen dira. Politika federalak eta eskual-

de mailakoak koordinatu beharra da proiektuaren abiapuntua.

Erakunde **koordinatzailea** elkarte sustatzailea da eta **erreferentziako puntu bakarra** da eskaintza zerbitzuen eraginkortasuna errazteko.

Proiektuaren zeharreko ardatza **garapenerako lankidetzak** da. Esfortzuak bildu eta norabide bereko lana egiten duten eragile guztiak inplikatu nahi dira, horiek proiektuaren helburuekiko erantzukizuna hartzeko.

Eraginpekoen **partaidetza** langabetuen eta bazter-tuetan aurrerapenaren oinarrian dago. Gainera, proiektu berriak hasten dira gizarte ekonomiaren arloan.

Emaitzak proiektuaren eraginkortasunaren ondoriozkoak dira. Halaber, emaitza kuantitatiboak aipatzen dira.

Berrikuntza behin eta berriro nabarmen-tzen da; izan ere, irauli egin behar da lan estilo eta metodologia zaharkitua nahiz bikoiztua, denen arteko esperim-entazio modu berria sortzeko eta, horrela, bazter-turiko biztanleentzako osoko erantzunak aurkitu ahal izateko.

Transferigarritasuna, berriz, zerbitzuetan lortu-riko hedapenean, proiektu aurrendari askoren abioan eta eskualde azpiko koordinazioan gelditzen da age-rian.

Salzgitterreko Gazte Ongizateko Sistema Integratua, RAN-JOB-BET (Alemania)

Hautapen irizpideak

Herria: Alemania

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Gazteak (langabezia)

Ebaluazioa

Toki maila (**subsidiaritatea**). Ekimen publikotik sorturiko esperientzia hau zona jakinean garatzen da (Behe Saxonia) eta biztanleria talde zehatzari zuzen-duta dago: bazterkeria arriskuan dauden gazteak.

Osotasuna. Erantzun holistikoa planteatzen da, lehendik dauden elkarten eta zentroen koordinazioaren bidez. Alde batetik, gazteentzako eskualde bulego; bestetik, trebakuntza urriko gazteentzako lantegiak; azkenik, etxerik gabeko gazteentzako osoko laguntza eta aholkularitza zentroak.

Sarbidetza. Gazte horien gabezia ugarietarako banakako programen bidez erantzuna ematera bideraturiko zerbitzu guztiak Sistema Integratuan biltzen dira. Bertan, gazteei orientazioa ematen zaie euren zat zailak diren alderdietan: lanbide heziketa, lanpostuaren lorpena, gizarte trebetasunen garapena, etxebizitza eta gehiegizko zorpetzeari loturiko arazoak.

Garapenerako lankidetzak baterako erantzukizuneko tresna da eta biderkatu egiten ditu eraginkortasun aukerak; gainera, aberastu egiten ditu JO hau abiatu arte ondorio nahiko eraginkorrik ez zuten erantzun barreiatuak.

Gazte hauen **eskubideek** erantzuna aurkitzen dute gizarteratze eta laneratze helburuan.

Partaidetza oinarritzeko elementua da bazterkeria egoeretatik irteteko orduan aurrerapausoak emateko.

Autonomia eta **erantzukizuna** lortzeko, aurre egiten zaie ordura arteko gabeziei, zenbait arlotan; esate baterako, ongizatea, heziketa, gizarte nahiz lan trebetasunak, lanpostua eta euren aisialdia antolatzeeko talde-jarduerak. Azken batean, euren buruarekiko konfiantza eta autoestimua sustatzen dira, norabide berri horretan abiatu ahal izateko.

Berrikuntza erantzunen osotasunean, garapenerako lankidetzan, lehengo ekimenen lankidetzan eta erantzuneko sistema integratu bakarraren sorreran ikusten da.

11. JO. Txertaketa Ekonomikorako Dispositiboa (IED) (Espainia)

Hautapen irizpidea

Herria: Espainia

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Langabetuak (bazterkeria)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Esperientzia hau Udalaren ekimenez garatu da Gironan, eta jarduera auzorik baztertuenetan egin da.

Osotasuna. Osoko erantzun honen barruan, lanpostu jakinetarako heziketa berezia eta langabetu hauek lan merkatuan sartzeko kontratuen lorpena sartzen dira. Helburua bazterturiko biztanleria talde hauek laneratzea eta gizarteratzea da.

Dispositibo bakarrak erraztu eta bildu egiten ditu garaturiko jarduerak, orain arte zenbait elkarten artean barreiaturik egon baitira (enplegu agentziak, heziketa zentroak...). Horrela, ekidin egiten da inplikatuak eurak heziketa batetik bestera ibiltzea eta elkarte batzuek horren bikoiztasuna eragitea.

Garapenerako lankidetzak. Zonako zerbitzu guztien koordinazioa (erakunde publikoak, elkarte pribatuak, heziketa zentroak eta enpresak eurak) funtsezko elementua izan da ekimen honi zentzu berriarekin emateko. Guztiek ere ordeztu ezinezko eginkizun osagarria dute, gainerako elkartei dago kienez.

Pertsona horien **giza duintasuna eta partaidetza** agerian gelditu dira planteaturiko ibilbide pertsonalizatuetan, eta horien helburua euren gabezia ugariak gaitzitzea da.

Erantzukizun eta garapen pertsonal handiagoa, bestalde, heziketako prestakuntza eta bertara egokituriko lanpostua lortzean gelditu da agerian. Enpresa normalizatuaren barru lan kontratuak bidea irekitzen die gizarteratzeari, etxebizitza lortzeari edo familia berregituratzeari loturiko zailtasunak eta oinarritzeko beharrezkoak konpontzeko.

Berrikuntza zonako enpresekiko elkarriketan eta negoziazioan hasten da. Horiek euren lanpostu beharrezkoak azaltzen dituzte eta, horietan oinarrituz, egokituriko heziketa antolatzen da, lehen adierazitako helburuarekin. Enprekin "Gizarte Klausula" ezartzen da eta, horren arabera, enpresek gizarte bazterkeriatik iritsitako langile kopuru jakina kontratatzeeko konpromisoa hartzen dute.

20. JO. Gutxiengo etnikoei erraztasunak eskaintzeko programa (Danimarka)

Hautapen irizpideak

Herria: Danimarka

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Immigrazioa eta gutxiengo etnikoak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Danimarkako gobernuaren ekimena da, baina toki mailetan gauzatzen da, udalen eta enpleguko toki zerbitzuen bitartez.

Planteamendu holistikoa. Koordinazio bertikalean eta horizontalean jartzen dira erakunde publikoak (Estatua, eskualdea eta udalerrria) eta toki bateko sailak (heziketa, enplegua, ...).

Sarbidetza bakarra. Programa honetan, lehendik dauden lanerako ibilbideak biltzen dira.

Garapenerako lankidetzak. Lehen aipaturiko erakunde eta sail publikoek ez ezik, lanpostua lortu behar dutenekin batera doazen aholkulariek ere erantzukizuna dute, baita programaren barruko enpresek ere; horiek, aldi berean, gizarteratu eta laneratu nahi duten gutxiengo immigranteen aurrerapena errazteko tresnak dira.

Gutxiengo horien **eskubideak** diskriminazioaren aurkako soluzioen sustapenaren bidez eragiten dira.

Immigranteen **partaidetza** hasiera-hasieratik sustatzen da, heziketaren eta laneratzearen bitartez.

Garapen pertsonala agerian jartzen da; izan ere, sustaturiko ibilbideetan, gizarte laguntzen edo langabeziako laguntzaren onuradunak izatetik lan kontratua sinatzera igarotzen dira, eta horrek autonomia handiagoa ematen die, baita euren bizitza modu independenteagoan planteatzeko aukera ere.

Berrikuntza immigranteak Danimarkako lan merkatuan integratzean/normalizatzean eta, horrela, euren gizarteratze normalizatua sustatzean oinarritzen da, eta azken hori, berriz, gainerako langileekiko elkarriketaren eta elkarreraginararen bidez lortzen da.

Laguntza eta aholkularitza hori barik, integrazioa oso zaila eta askoz ere konplexuagoa izan daiteke.

21. JO. Gutxiengo etnikoetarako enplegu ibilbideak (Holanda)

Hautapen irizpideak

Herria: Holanda

Helburua: Enpleguko partaidetzaren sustapena. Talderik zaurgarrienei laguntzea

Taldea: Immigrazioa eta gutxiengo etnikoak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Holandako gobernuaren ekimen honen jarduketa eremua herrialde osoa da; izan ere, enpresa handiekin egindako akordioak dira eta horien helburua immigranteen kultura nahiz lan integrazioa da. Akordio hori, jakina, geroago zehazten da.

Planteamendu holistikoa. Gobernuaren lankidetzaren eta enpresen erantzukizun sozialaren helburua esfortzuak batzea da, immigrazio fenomenoaren berorren alderdi guztietan aztertzeke, eta ez lan merkatuari dagokionez bakarrik, kulturen arteko harremanak aberasgarriak izan daitezke denentzat: bertakotzat eta kanpotik iritsitakotzat.

Akordio horren **eraginkortasuna** agerikoa da; izan ere, gobernuaren eta enpresen arteko negoziazio zuzena da, eta, zalantza barik, ondorengo gauzapena errazten du. Garaturiko proiektu berritzaileetan ezabatu egiten dira oztopo burokratikoak.

Garapenerako lankidetzak lehen ere aipatu dugu. Halaber, finkaturik gelditzen da "gutxiengoetarako enplegu ibilbideak" proiektuaren bidez.

Immigranteen **giza duintasuna eta eskubideak** segurtatu egiten dira diseinaturiko integrazio ibilbide osoan.

Horien **partaidetza eta garapen pertsonala** lehenengo baldintza eta lehenengo ondorioa da, esperientzia honen inplementazioan.

Transferigarritasuna, berriz, ikuspegi horren araberako proiektu aurrendariak garatu beharrean oinarritzen da, eta JOen trukea nabarmentzen da, espe-

rientzia horiek herrialdeko bazter guztietan hedatu ahal izateko.

Berrikuntza enpresen erantzukizun sozialean oinarritzen da, eta hori, berriz, gobernuaren ekimenaren bitartez bideratzen da, kultura aniztasunaren balorazioerantz; horrekin batera, gutxiengo etnikoak guztiz integratu behar dira Holandako gizartean.

Gutxiengoko diru-sarrerak sistemak hobetzea

30. JO. Bermaturiko gutxiengoko diru-sarrerak (Portugal)

Hautapen irizpideak

Herria: Portugal

Helburua: Baliabide guztien lorpena. Gutxiengoko diru-sarreraren sistemak hobetzea

Taldea: Arazo ekonomikoak dituzten pertsonak (pobrezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Portugaleko gobernuaren ekimena da, baina mailarik deszentralizatuenean aplikatzen da.

Osotasuna. Ez da Portugalen ezarritako laguntza ekonomikoa bakarrik, hau da, ez da EBko gainerako herrietan gutxiengoko errenten ezarkuntzaren lerroan ezarritako laguntza soilik. Proiekzio askoz ere handiagoko formula da. Helburua bertan bizi diren hiritar guztiei integrazioerako baldintzak erraztea da, programa pertsonalizatuaren eta egokituaren bidez, onuradunei eurei kontsulta egin ondoren. Halaber, laguntza neurriak ezartzen dira, horiek gizarteratzeko eta etorkizunean gizartean parte hartzeko.

Erabiltzeko erraztasuna. BGD politika aktiboak aplikatzeko esfortzuaren emaitza da; politika horien helburua lehengo dispositiboak ezabatzea da (dirulaguntzetan eta laguntza sozialetan barreiaturiko dispositiboak).

Dispositiboaren **eraginkortasuna** agerikoa da, ezabatu egiten dira bikoiztasun eta korapilo burokratikoak, eta gainera, argitu egiten dira jarraitu beharreko ibilbidea eta lortu behar diren oinarritzko helburuak.

Garapenerako lankidetzak esperientziaren hasieratik sustatzen da, eta horrek eragile asko inplikatzen ditu lurralde maila guztietan, baina batik bat toki mailan daudenak inplikatzen ditu. Ibilbideen zehaztapena, laguntza/aholkularitza eta integrazio maila desberdinen jarraipena gauzatzeko, erakunde publiko eta pribatu guztien lankidetzak eta baterako erantzukizuna behar da.

Onuradunek euren **eskubideen eta erantzukizunen** gainerako ardura hartu behar dute eta horixe da sustatu beharreko oinarritzko pausoetariko bat.

BGDren jasotzaileen **partaidetzak** ezinbestekoa da; izan ere, egin beharreko integrazio ibilbidearen subjektu aktiboak dira eta, gainera, beharrezkoa da euren bizitza modu autonomoagoan antolatzeko erantzukizun handiagoa lortzeko.

JO honen **emaitzak** agerikoak dira. Datu kuantitatiboek aditzera ematen dute ez dela dirulaguntza emateko dispositibo pasiboa; izan ere, BGD jaso duten pertsonen herenak (gutxi gorabehera) utzi egin dute, gizarte bazterkeria gainditzeko autonomia nahikoa eta tresnak lortu dituztelako.

Berrikuntza, batik bat, aldi batez BGD jasotzen duten bazterturiko pertsonen emandako erantzun integralean oinarritzen da, eta ez erantzun ekonomikoan bakarrik. Bestalde, dispositibo honen helburu integrazioa lortzeko behar den garapenerako lankidetzak maila berritzailea da.

35. JO. Etxerik etxeko laguntza zerbitzuak Kiteen (Finlandia)

Hautapen irizpideak

Herria: Finlandia

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Gutxiengoko diru-sarrerak sistemak hobetzea

Taldea: Adineko pertsonak (osasun eta gizarte laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Finlandiako biztanle kopuru txikiko eskualde batean gauzatzen da eta jasotzaileak adineko pertsonak dira.

Planteamendu holistikoa. Laguntza komunitarioaren eta erakundeetako osasun zerbitzuen arteko lankidetzaren planteatzen da, aurrekontu bakarrarekin eta karguak partekatuz.

Erabiltzeko erraztasuna sustatzeko, antolaketak sinplifikatu eta sarbide bakarra erabiltzen da.

Eraginkortasuna, berriz, adineko pertsonen beharrianak hobeto nahiz azkarrago beteta eta traste burokratikoak ezabatuta segurtatzen da.

Garapenerako lankidetzaren alde batetik, osasun eta gizarte zerbitzuen erabateko lankidetzaren oinarritzen da, eta bestetik, toki sareetan (familia-koak eta auzotarrak) lorturiko akordioetan; akordio horien bidez, laguntzako dirulaguntzak eta kontratuak gauzatzen dira tokiko dendetan, pertsona hauek behar dituzten eraketak etxetik etxe banatzeko.

Kontuan hartzen da erabiltzaileen **partaidetza**, laguntza eta zerbitzuetarako banakako plana egiteko orduan; gainera, zerbitzu erabilgarriak, jasotako sendagaiak eta bete beharreko beharrianak jakinarazten dira. Halaber, lagundutako pertsonengan erantzukizuna sustatzen da, euren egoerari eta beharriari dagokienez.

Emaitzak berehalakoak izan dira. Ospitaleetako ohe kopurua murriztu, laguntza komunitarioan diharduen langile kopurua handitu eta babespeko etxebizitza berriak sortu dira biztanleria-talde horrentzat. Bestalde, zerbitzu berriak sortu dira, adibidez, osasun arazoak dituzten pertsonentzako gaueko patruila eta etxeko nahiz familiako laguntzaren sustapena.

Berrikuntza, berriz, eskaintako zerbitzuen sinplifikazioan eta lankidetzaren oinarritzen da, baita familia nahiz auzo sareekin eta zonako dendetan egindako kontratuetan ere; elementu horiek lagungarriak dira pertsona hauen laguntzaren kalitatea hobetzeko.

Kalitatea ageriko balio erantsia da esperimentazio honetan. Pauso guztien helburua, izan ere, biztanleriaren barreiaduraren eta urruntasun geografikoaren eraginez beharrian bereziko zonetan bizi diren adineko pertsona hauen bizi kalitatea hobetzea da.

41. JO. Gurutze Gorriak Vienan adineko pertsonentzat duen etxetik etxeko laguntza zerbitzua (Austria)

Hautapen irizpideak

Herria: Austria

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Gutxieneko diru-sarrerak sistemak hobetzea

Taldea: Adineko pertsonak (gizarte eta osasun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Jarduera hiri honetan eta osasun egoeraren eraginez etxetik etxeko laguntza behar duten adineko pertsonengan oinarritzen da.

Planteamendu holistikoa. Zerbitzu-emaile guztien arteko lankidetzaren eta koordinazio akordioa egiten da, etxetik etxeko laguntza zerbitzuen garapena sustatzeko. Zerbitzu deszentralizatua eta diziplina anitzekoak eskaintzen dira, biztanleria-talde horrek izan ditzakeen gizarte eta osasun beharriari ugariei erantzuna emateko.

Erabiltzeko erraztasuna elkarte zentral bakkoraren ezarkuntzan oinarritzen da, eta horrek beharriaren guztiak eta zerbitzuen aniztasuna koordinatzeko ardura dauka.

Garapenerako lankidetzaren Gurutze Gorriaren hasierako sustapenaren eta irabazi asmorik gabeko boluntario-elkarrean ondorengo inplikazioaren eraginezkoa da, izan ere, horiek proiektura eratzeki eta berorren bidez bideratzen dituzte euren jarduerak. Emaitza positiboa: integraturiko zerbitzu bakarrak.

Garapen eta autonomia pertsonala, bestalde, inplikaturiko pertsonak euren etxean edukitzeko interesaren eta ikuspegiaren bidez sustatzen da; izan ere, bertan independentzia handiagoa izan eta ordura arteko gizarte loturak mantentzeko aukera dute.

Ekimen honen **ondorioz**, alde batetik, finkatu egin da gaixoei etxean emandako ospitale-laguntzaren koordinazioa, eta bestetik, ospitaleetako irtendako pertsonen zerbitzu koordinatuak eskaini zaizkie, gaixoari ospitaleetik etxerako trantsizioan lagunduz.

Esperientzia honen **berrikuntzak** zerbitzuen koordinazioa eta pertsona hauen autonomia nahiz bizi-kalitatea nabarmentzen ditu.

Zerbitzuen kalitatea, berriz, ISO 9000 arauaren bidez kontrolaturiko kalitate-kudeaketaren bidez eta abiatutako programa aurrez aurre ezarritako lorturiko emaitzen jarraipen iraunkorraren bitartez segurtzen da.

42. JO. Mendekotasun aseguruia Luxenburgoko

Hautapen irizpideak

Herria: Luxenburgoko

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Gutxieneko diru-sarrera sistemak hobetzea

Taldea: Adineko pertsonak (osasun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Herriko lurralde osoan hedatu eta toki mailetan aplikatzen den ekimena da.

Planteamendu holistikoa. Laguntzako sistema integratu berria da eta diziplina anitzeko nahiz diziplina arteko lan-metodoetan oinarriturik dago.

Eraginkortasuna helburu argia da. Estatuarekiko mendekotasuna murriztu eta finantziarioa zein erantzukizuna erabiltzaileengandik hurbilago dauden sareetara eskualdatu behar da; adibidez, familiara eta gizartera edo gizarte laguntzako elkarteetara.

Garapenerako lankidetzaren sare horien deszentralizazioaren eta erantzukizunaren bidez sustatzen da; sareok, Estatuarekin batera, orain arte azken horren eskumen soilekoak izandako eratzkipean eskuratuko dituzte, eta horrela eraginkorrak dira, mendekotasun maila desberdinak dituzten pertsonengandik hurbilago egotearen ondorioz.

Erabiltzaileen eskubideak, baita horren gaitasuna eta independentziaren emaitza ere, sustatu egiten dira formula berri honen bitartez (hurbilagoa eta egoera bakoitzaren arabera den formula).

Berrikuntza agerian jartzen da deszentralizazioan, eta gainera, sustatu egiten dira erabiltzaileengandik hurbilen dauden sareak eta erakundeak, men-

dekotasuna duten adin nagusikoei prebentzio mailako erantzun integratua eskaintzeko.

Zerbitzuen **kalitatea** ekimen honen helburua da, eta, horren barruan, baliabideen sustapena sartzen da, baita laguntza prestazioen kualifikazioen sustapena ere, faktore erabakigarria baita kalitateko zerbitzua eskaintzeko.

47. JO. Txaboletan bizi diren pertsonentzako etxebizitza sozialak (Portugal)

Hautapen irizpideak

Herria: Portugal

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Etxebizitza duina lortzea

Taldea: Bazterturiko pertsonak (etxebizitza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Portugalgo gobernuaren politika orokorra da, baina bertako herririk eta auzorik baztertuenetan gauzatu da.

Planteamendu holistikoa. Baliabide eta sail publikoen lankidetzaren planteatzen da, Estatutik udalerrietara, pobrezia egoeren mantentzean eta iraunarazpenean garrantzirik handiena duten elementuei erantzun eraginkorra eskaintzeko. Oraingoz ez da eraginpeko biztanleriaren beste bazterkeria edo gabezia mota batzuei aurre egitea planteatzen, baina agerikoa da etxebizitza sozialeko politika baten planteamendu zabalak aurre egin ahal diela pobrezia egoeren eragileei.

Politika honen **eraginkortasuna** udalerrietara helaraztean oinarritzen da; izan ere, horietatik hobeto ikusten dira bizitzeko leku duinik ez duten familien edo pertsonen beharrez. Helburuak eta horiek betetzeko epea aurretik finkatuta zeuden.

Garapenerako lankidetzaren, administrazioko maila desberdinen arteko lankidetzaren bertikalean oinarrituz ezartzen da, eta modu horizontalean, berriz, bertako sail desberdinen arteko lankidetzaren euskarrituz.

Giza duintasuna eta **oinarrizko eskubideak**, bestalde, familia edo pertsona talde batek etxebizitza soziala lortzeko unean sustatzen dira, horren erabateko gizarteratzearen oinarritzko pausotzat.

Onuradunen **partaidetza** eta autoestimu edo garapen pertsonal handiagoa ageriko ondorioa da, etxebizitza lortzean egiturazko aurrerapen handia baitakar edozein hiritarren bizitzan.

Emaitza kuantitatiboak begien bistakoak dira.

Berrikuntza. Ekimen honen balio erantsi berritzailea, oinarritu ere, EBko estatuetakoa konstituzioan jasotako oinarritzko eskubide bat betetzean oinarritzen da. Hala eta guztiz ere, hori bete ezean, berori gauzatzea bera elementu berritzailea da, oraingo gizarte egoera aintzat hartuta, Politika hau ez litzateke berritzailea izango, baldin eta lehendik ere errespetaturik balego hiritar guztiek etxebizitza duina izateko duten eskubidea.

48. JO. Gazteentzako etxebizitzak sustatzea – *Loca-Pass (Frantzia)*

Hautapen irizpideak

Herria: Frantzia

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Etxebizitza duina lortzea

Taldea: Gazte langabetuak (etxebizitza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Politika orokorra da, baina sektore pribatuan enplegu bila dabiltzan gazte langabetuengandik hurbilen dagoen mailan eman behar du erantzuna (herrian bertan).

Planteamendu holistikoa. Helburua gazteei etxebizitza lortzeko erraztasunak ematea da, baina aldi berean horien bazterkeriaren aurkako borroka garatzen da, gazteok enplegua behar baitute bizitza honetako gainerako erronkei aurre egiteko autonomia pertsonala lortu ahal izateko.

Eskaintzen diren aurrerapenak **erabiltzeko erraztasuna** oinarritzko ezaugarria da beste neurri baten eraginkortasuna indartzeko. Burokrazia ia erabat ezabatzen da, eta horrela, gazteak bulego publi-

korik hurbilenean aurkezturiko eskabideari ezezko erantzunik eman ezean (8 eguneko epean) laguntza onartu egin dela jotzen da.

Garapenerako lankidetzak kontribuzioak biltzen dituzten erakunde publikoen artean ezartzen da (%1), etxebizitza lortu ahal izateko. "Etxebizitzaren ekonomia eta gizarte batasunak" eta gizarte zibileko ordezkariak lankidetzak dute erakunde horiekin. Erakunde horiek guztiek (publikoak eta pribatuak) garapenerako lankidetzan administratzen dituzte enpresek egindako dohaintzak.

Gazte langabetuek alokairuko etxebizitza lortzen duten **eskubidea** agerian gelditzen da helburu hori lortzeko garatu diren esfortzu guztien bitartez.

Gazteriaren **partaidetza** aktiborik gabe ezinezkoa izango litzateke ekimen horren inplementazioa; izan ere, oztopo handi hori konpontzen saiatzen dira eta, aldi berean, lan kontratua lortzeko ahaleginean dabilta.

Esfortzu horiek lagungarriak dira gazteak **autonomia** handiagoa lortzeko eta bere etorkizunaren ardura hartzeko (lanari eta etxebizitzari loturiko etorkizuna).

Berrikuntza gazteak arazorik zailenatariko baten konponketara hurbiltzen duen garapenerako lankidetzak mailako dispositiboak lortzean oinarritzen da. Gainera, maileguak lortzeko burokrazia nabarmen murrizten da eta planteamenduak konfiantza sortzen du, gazte langabetuek tramite guztien ardura hartu ahal izateari dagokionez.

Osasun laguntzaren lorpena hobetzea

49. JO. Osasun estalduraren aplikazioa (Frantzia)

Hautapen irizpideak

Herria: Frantzia

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Osasun laguntza lortzea

Taldea: Biztanleria osoa (osasun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Herri osoan aplikaturiko politika orokor honek eragina dauka biztanle guztiengan, batik batik baliabiderik gutxiengatik biztanleengan.

Planteamendu holistikoa. Halako berrikuntza baterako, beharrezkoa da herri administrazio eragile guztiak mugitzea, maila guztietan, eta gainera, osasun eta gizarte zerbitzuen arteko lankidetzaren ezinbestekoa da, berrikuntza biztanlerik baztertuenei aplikatuko zaiela bermatzeko (osasun estalduraren eraginezko ordainketak ekidin).

Erabiltzeko erraztasuna. Zerbitzuen sinplifikazioaren eta koordinazioaren bidez sustatzen da, eta onuradunentzat sarbide bakarra egoterantz orientaturik dago.

Ekimenaren **eraginkortasunerako**, ezabatu egin behar dira osasun laguntzaren berezko tramite burokratikoak.

Garapenerako lankidetzaren agerian gelditzen da, batik bat, proiektuan inplikaturiko herri administrazio guztien arteko lankidetzaren bertikalean, baita osasun nahiz gizarte zerbitzuen ardura duten sailen arteko lankidetzaren ere.

Hiritarren **eskubideak**, batik bat pobreenen eskubideak, sustatu egiten dira osasun laguntza erraztuz eta zabalduz.

Emaitzak egiaztatu egin behar dira, ebaluazioaren ostean.

Ebaluazioa oinarritzakoa da, lehenengo eta behin, egindako aurrerapenak egiaztatzeko, eta gero, politika berriaren alderdiak aberasten dituzten elementu eta egokitzapen berriak sartzeko.

Berrikuntza eskubideak osasun estaldura unibertsalera handitzean eta hedatzean oinarritzen da; hala eta guztiz ere, berriro gogoratu behar da EBko estatuetako konstituzioetan jasotako eskubideen aplikazioa dela, baina horien aplikaziorako beharrezkoa da eskubide batzuen konstituzio-onarpenera baino ibilbide konplexuagoa.

Hezkuntza lortzea

52. JO. "Sure Start" programa (Erresuma Batua)

Hautapen irizpideak

Herria: Erresuma Batua

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Hezkuntza lortzea

Taldea: Bazterkeria arriskuan dauden gazteak (hezkuntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Gobernuaren ekimen honen helburua haurren pobrezia/bazterkeria ezabatzea da, eta beharrezkoak diren Erresuma Batuko auzoetan deszentralizaturik dago.

Planteamendu holistikoa. Helburua ez da haurren arazoak konpontzea soilik (garapena, osasuna,...), haurren gizarte eta familia inguruan eragina duten arazoei aurre egitea baizik. Gurasoei eta toki komunitateei zuzendutako prebentzio lana da.

Erabiltzeko erraztasuna auzuneetan bildutako jardueretan zehazten da. Horrela, inplikaturiko eragileak ez dira barreiatzen eta euren erantzunak koordinatu egiten dira.

Garapenerako lankidetzaren garrantzitsua da eta, horrela, lankidetzako lana aipatzen da, gurasoen eta tokiko komunitateen lankidetzaren bitartez garrantzitsua. Garapenerako lankidetzaren horren ondorioz, prebentzio esfortzua eraginkorra egin behar da.

Errespetatu eta sustatu egiten dira haurren **eskubideak**, horien osasuna, garapen soziala nahiz emozionala eta ikaskuntza gaitasuna hobetzeko. Oinarritzakoa osasun laguntza eskaintzen zaie etxean.

Lortu nahi diren **emaitzak** oso garrantzitsuak dira eta helburu horiek utopikoak ez izateko aplikatzen diren baliabideak dimentsio handikoak dira.

Ingalaterran hasitako proiektuaren **transferigarritasuna** agerian gelditu da programa Eskoziako eta Ipar Irlandako auzoetara eta herrietara hedatu denean.

Berrikuntza, berriz, gizarte garatuen gaitzetariko bat (pobrezia) guztiz eta behin betiko ezabatzeko ahalegina egitean oinarritzen da; pobrezia hori, kasu honetan, defendatzeko gaitasunik urrireneko taldean biltzen da, hau da, lau urtetik beherako haurren taldean.

Kalitatea nabarmentzen da haurrekin eta horien familiekin garatzen diren jarduerak zehazteko. Hain zuzen ere, haurtzarotik bertatik bermatu behar da pertsona horien bizi-kalitatea, gizartean ematen dituzten lehenengo urratsak bazterkerien aztarnarik ez izateko.

53. JO. Hezkuntza lortzean berdintasuna bermatzea (Grezia)

Hautapen irizpideak

Herria: Grezia

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Hezkuntza lortzea

Taldea: Gazteak (hezkuntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Hezkuntza lortzean berdintasuna sustatzeko ekimenak garatu dira, udalerrietan oinarrituz.

Planteamendu holistikoa. Neurri hauetan inplikaturiko taldeak oso heterogeneoak dira, baina guztietan ere giza eta gizarte sustapena bilatzen da, hezkuntzaren bitartez. Hedapena eta biztanle talde desberdinetarako egokitzapena baliabide egokia da bazterkeria egoera guztiak baztertu ahal izateko.

Erabiltzeko erraztasuna. Inplikaturiko talde guztietarako heziketa bereziko eskaintza sorta zabala dagoenez, hezkuntzaren tresnak egokitu egiten dira egoera berezi bakoitzera.

Garapenerako lankidetzak. Herri osorako politika orokorra da, baina udalerrien inplikazioa dauka, batez ere mendiko edo urruneko eskualdeetan dauden udalerrien inplikazioa. Aldi berean, eraginpeko biztanleen aniztasunak (ikasleak, desintoxikazio fasean dauden gazteak, ospitaletako gaixoak, immigranteak nahiz gutxiengo etnikoak, berriro aberriraturiko greziarrak, lanean dabilen ikasleak,...) aditzera ematen du heziketa eskaintza ugaritzearen erantzukizuna duten eragileak oso ugariak direla eta erakunde publikoetakoak nahiz pribatuetaoakoak direla.

Hezkuntzarako **eskubideen** sustapena, inplikaturiko pertsonen partaidetza eta autonomia handiagoaren lorpena (euren bizitzaren planteamenduan)

aberastu egiten dira esperimendazio honetan jasotako neurrien aplikazioarekin.

Emaitzei dagokienez, hezkuntza eskaintzaren gune kopuru handiaren zenbatekoak aipatzen dira (doako eskola kantinak, urrun bizi diren ikasleentzako ostatua eta garraioa), eta horiek orientazioa eman dezakete proposaturiko helburuen eta apurka-apurka lortzen diren helburuen garrantziari buruz.

Berrikuntza, oraingoan ere, EBko estatu guztietan onarturiko hezkuntza-eskubideen aplikazioan eta gauzapenean oinarritzen da. Hala ere, "berritasuna" eskubide horien aplikazioa nabarmentzean eta horien onarpen praktikoan (zailtasunik handienak eta bazterkeria dituzten taldeen artean) dago euskarrituta.

54. JO. Haur immigranteen integrazioa Hezkuntza Sistema Orokorrean (Luxenburgoko)

Hautapen irizpideak

Herria: Luxenburgoko

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Hezkuntza lortzea

Taldea: Haur immigranteak (hezkuntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Herri osoko erantzuna eman zaio immigranteen seme-alaben arazoari. Neurriak toki mailan aplikatzen dira.

Haurroi **osoko** erantzuna ematen zaie, horien gizarteratzea eta gizarte integrazioa erabatekoak izateko (etorkizunean, baita laneratzea ere), Luxenburgoko gizartean, bertakoekiko aukera gutxiago eduki barik.

Gobernuaren, ikastetxeen eta eskolaurrean nahiz haurtzaindegietan "harrera eskolak" antolatuta behar dituztenen (hezitzaileak, irakasleak,...) arteko **garapenerako lankidetzak.**

Hezkuntzarako **eskubidea** immigranteekiko era guztietako diskriminazioak baztertzeko modua da.

Pertsona horien **garapen pertsonala**, berriz, euren bizitza erantzukizun osoz eta hezkuntza mailako oztopo barik garatzeko integrazio nahikoaren bidez segurtatzen da.

Berrikuntza biztanleria horren kultura harrerarako eta etorkizunean euren diskriminaziorik ez egoteko baliabideak eskaintzean oinarritzen da.

Kalitatea, berriz, hezkuntzaren arloan aplikatzen diren tresnen bitartez segurtatzen da; horiek kalitate nahikoa dute immigranteen eta autoktonoen aukerak berdintzeko, gizarte eta lan etorkizunean, hizkuntzen ezagupenaren arloan.

56. JO. Ikasketak utzi eta bazterkeria egoeran dauden gazteak berriro gizarteratzea (Italia)

Hautapen irizpideak

Herria: Italia

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Hezkuntza lortzea

Taldea: Gazteak (hezkuntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Subsidiaritatea. Italia hegoaldean eta iparraldean martxan jarri diren ekimenek, irakaskuntza utzi duten gazteak berriro gizarteratzeko abiatu direnek, aintzat hartzen dute tokikoaren balihoa: Napoliko auzo bat, alde batetik, eta iparraldeko 27 hiri, bestetik.

Erantzunen **osotasuna.** Ez da hezkuntzaren arloa mugatzen. Helburua bazterkeriaren ondorioak (delinkuentzia, toxikomaniak, langabezia, ezintasuna, eskola uztea, ...) jasan dituzten gazteak berriro gizarteratzea da (batik bat, iparraldeko esperientzietan). Euren kontura utziz gero, bazterkeria gero eta handiagoa izango da.

Garapenerako lankidetz. Napoliko Udala harremanetan jarri da irakasleekin, eta, denak bateara, "kalera irteten" dira gazteak berriro gizarteratzeko. Iparraldeko hirietan, ekimen publikoak "Gazteen sormena" ekimena abiatu du, eta, horren barruan, gizarte elkarreragineko zentroak sortu ditu; gainera, funtzionamendurako, udalerrri bakoitzean dauden elkarte publikoen eta pribatuen laguntza dauka.

Gazteen **partaidetza** eta erantzukizuna agerikoak dira; izan ere, zentroak kudeatu eta ezagupenak nahiz gaitasunak garatzen dituzte. Horrela, batzuetan euren kooperatibak sortzen dituzte eta horrek auto-

nomia nahiz independentzia pertsonal zein profesional handia dakarkie. Gizarte ekonomia tresna oso garrantzitsua da Italian, bazterturiko biztanle batzuei lanbide-irteera autonomoa emateko.

Emaitzak agerikoak dira. Napolin berreskuratu egin dira ikastetxeetatik denbora baino lehen irtendako ikasle asko, eta iparraldeko hirietan gazteek aldaketa nabaria dute, euren zentroen kargua hartzen dutenean, eta gainera, lan-etorkizuna bermatzen dieten kooperatibak martxan jartzeko gaitasuna lortzen dute; lan hori, berriz, antzeko egoeratik datozen beste gazte batzuekin batera egiten dute. Adierazitakoaren arabera, kooperatiba horiek martxan jartzean parte hartzen duten gazteen %60k mantendu egin dute euren lanpostua.

Napoliko auzuneko **berrikuntzari** dagokionez, irakasleak kalera irteten dira ikasketak utzi dituzten ikasleak berreskuratzeko. Iparraldeko esperientzietan, bazterturiko gazteek irauli egin dituzte ordura arteko ibilbideak; izan ere, euren bizitza berregin eta tresna batzuk aplikatzen dituzte, ordura arteko arazoak eta zailtasunak gainditu ahal izateko.

Legarekiko berdintasuna eta justizia lortzea

58. JO. Berdintasuna eta diskriminazioaren aurkako borroka sustatzea (Irlanda)

Hautapen irizpideak

Herria: Irlanda

Helburua: Baliabide guztiak lortzea. Legarekiko berdintasuna eta justizia lortzea

Taldea: Biztanleria osoa (Legareen aplikazioa lortzea)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Irlandako gobernuak berdintasunaren aldeko eta diskriminazioaren aurkako borroka sustatzen du. Horrela, hiritar guztien eskubiak babestuta daude eta hiritarrok ez dute diskriminaziorik jasotzen.

Planteamendu holistikoa. Helburua era guztietako diskriminazioak baztertzeko da (sexuaren, ezkontza edo familia egoeraren, sexu orientazioaren,

adinaren, ezintasunaren, arrazaren edo gutxiengo etnikokoa izatearen arabera diskriminazioak). Onetsitako legeria aplikatzeko, legeen edukiak betezea bermatuko duten bi bulego sortu dira.

Garapenerako lankidetzak. Erabateko lankidetzak dago administrazioaren barruko maila guztietan, eta gainera, hiritarren eskubideak sustatzeko eta diskriminazioak ezabatzeko bi tresna horiek erabili ahal izango dira. Gainera, FÁS deritzonak eta Hezkuntza eta Zientzia Sailak inplikazioa izango dute, berdintasunari buruzko legeriak babesturiko taldeetarako ondorio negatiboak izan ditzakeen politikarik ez inplementatzeko.

Hiritarren eskubideen **errespetua** eta **sustapena** politika honen helburuen ardatzak dira.

Aplikaturiko politiken "**berdintasun bermea**" eta **ebaluazioa** aintzat hartzen dira, Gobernuaren ekimen horren helburuak etengabe aberasteko.

Berrikuntza, bestalde, edozein diskriminazioaren aurkako borrokaren planteamendu unibertsalean eta iraunkorrean oinarritzen da. Legeriak hiritarren eskubideak babestu eta horiek edozein unetan babestuta daudela jakin behar dute.

Bazterkeria arriskuak aurreikustea

Integrazio elektronikoen sustapena

60. JO. Ezinduentzako IKTak (Suedia)

Hautapen irizpideak

Herria: Suedia

Helburua: Bazterkeria arriskuak aurreikustea. Integrazio elektronikoa sustatzea

Taldea: Ezinduak (gizarte eta osasun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Ezinduentzako institutu suediarrek abiatutako programa honek herri osoan du presentzia, eta beraz, edozein lurralde mailatan aplikatu daiteke.

Planteamendu holistikoa. Helburua eragile guztiak (publikoak eta pribatuak) norabide berean jar-

tzea da, ezinduei erantzun orokorra emateko, teknologia berriak euren beharrezanetara aplikatuz. Programak lau osagai ditu: aplikazio plana, informazio kanpaina, erabiltzaileek IKTetan dituzten ezagupenak hobetzeko plana eta IKTen arloko neurrien gizarte nahiz ekonomia ondorioei buruzko ikerketa.

Garapenerako lankidetzak programak aurrera egiteko laguntza eman behar izan duen eragile kopuru handiak bermatu du (eragile publikoak eta pribatuak). Institutua ez ezik, baterako arduraduntzat, ezinduei laguntzeko elkarteak, eskualde-batzordetako sailak, tokiko agintariak, ezinduen elkarteak eta erabiltzaileak aipatzen dira. Horiek guztiak dirulaguntzak jaso ditzakete proiektuak eta ikerketak egiteko. Gainera, Suediako ondorengotzen fondoak esleipena egin du programaren helburuak sustatzeko.

Ezintasunak dituzten pertsonen **partaidetza** nabarmenduta gelditu da, IKTen aplikazioaren eragile nagusiak eurak eta euren elkarteak direlako.

Programak sustaturiko helburu nagusia ezinduen **garapen pertsonala** eta euren gaitasunaren hazkundea da. IKTak aplikatzeko eremu berriak aurkitu, ezinduentzat diseinaturiko edo egokituriko produktu zein zerbitzu berriak sortu eta probako, heziketako nahiz erabilerako metodo berriak garatu behar dira, IKTetan oinarrituriko laguntzen eta zerbitzuen arloan.

Ebaluazioa eginda dago, kanpoko aholkulari baten bidez. Elementu hori oinarritzakoa da aplikaturiko neurrien ondorioak egiaztatzeko eta aplikaturiko esperimenduzkoak aberasten dituzten aldaketa berriak sartzeko.

Berrikuntza, berriz, IKTek sarritan bazterturik egoten diren ezinduen gaitasunak sustatzeko nahiz hobetzeko eskaintako aukera guztien aurkikuntzan denborarik eta aukerarik ez galtzeko garatu den mugikortasun handian gelditu da agerian.

Gehiegizko zorpetze-arazoak aurreikustea

61. JO. Gehiegizko zorpetzeari aurre egiteko neurriak (Alemania)

Hautapen irizpideak

Herria: Alemania

Helburua: Bazterkeria arriskuak aurreikustea. Gehiegizko zorpetzearen inguruko arazoak aurreikustea

Taldea: Bazterturiko pertsonak (gehiiegizko zorpetzea)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Aholkularitzako 1.000 agenzia baino gehiago egoteak indartu egiten du familia askorentzat oso larria den arazo hau konpontzeko abiatutako politiken toki izaera deszentralizatua, arazo horren eraginez familia asko pobrezia egoeretan bizi baitira.

Planteamendu holistikoa. Pertsona edo familia asko ezegonkortu egiten dituzten egoerak aurreikusteko ekimenak abiatu dira. Haurrei, gazteei eta helduei zuzendutako sentsibilizazio, heziketa eta aholkularitza lanen bitartez, osoko erantzunak eman nahi dira, sarritan aldaezinak diren egoera horietan berrerortzerik ez egoteko.

Konponbiderako gune bakartzat, aipaturiko agenzia hartzen dira, horiek zuzen-zuzen heltzen baitiote arazoari.

Neurrien **eraginkortasuna** lortzeko, kaudimenik ezari loturiko prozedurei aurre egiteko administrazio kostuak atzeratu eta zorraren kitapena egiten da. Halaber, bahitu ezin diren gehieneko zenbatekoak errespetatzeko edo handitzeko ahalegina egiten da, oinarritzko beharrezkoak betetzeko.

Arazo honen inguruan sorturiko **garapenerako lankidetzak** zabala da. Gobernu federalen ekimena udalerriek bideratzen dute; administrazioek banke-txeen, finantza erakundeen eta aseguruaren sektorearen inplikazioa lortu nahi dute, emandako aholkularitzaren finantziazioan. Aldi berean, "eskualdeko negozio mahaia" sortzen dira, kide guztien elkar-gunetzat.

Zorpetze egoeretan daudenei **erantzukizun** handiago eskatzen zaie. Arazoari irtenbidea aurkitu eta orain artekoak ez bezalako planteamenduak egin behar dira. Ordaindu gabeko zorrek, epe luzean, pertsona hauen gainerako alderdietan izan dezakete eragina (lana, etxebizitza, gizarte harremanak, ...).

Herri osoan agenzia asko dago eta, beraz, pentsa daiteke **emaitza** onak lortuko direla, Alemanian gehiegizko zorpetzea duten milioika pertsonarentzat.

Berrikuntzari dagokionez, eragile publikoak eta pribatuak mugiarazita aurre egin behar zaio arazo oso larriari eta zabalari (zorpetzea), eta hori estu lotuta dago ahalezko pobrezia eta bazterkeria egoerekin. Gainera, prebentzioko planteamendua gauzatu eta, aldi berean, oraingo egoerei erantzuna emateko aha-legina egiten da.

Familia elkartasuna zaintzea

63. JO. Familia zerbitzuen proiektu aurrendariak aplikatzea (Irlanda)

Hautapen irizpideak

Herria: Irlanda

Helburua: Bazterkeria arriskuak aurreikustea. Familia elkartasuna zaintzea

Taldea: Bazterturiko pertsonak (gizarte laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Toki komunitateak erreferentziako guneak dira eta familiak bertara joan behar dira euren beharrezkoak azaltzeko nahiz laguntza aurkitzeko.

Planteamendu holistikoa. Komenigarria da proiektu hauek Gobernuaren politika orokorrean integraturik egotea. Hau da, Irlandako herri guztietara hedatzea komeni da. Helburua familien arazoetarako erantzun integralak lortzea da (egoera pertsonalaren eta familia egoeraren hobekuntza, heziketa, enplegua).

Erabiltzeko erraztasuna. Aholkularitza eta laguntza zentroak sarbiderako gune bakarrak eta eraginkortasunerako metodoak dira, ahal izanez gero baztertu egiten baitute burokrasia guztia.

Garapenerako lankidetzak sustatzaile publikoen eta borondatezko elkarten edo agentzien artean garatu behar da, programa aurrendarien arteko koordinazio sareak sortzeko. Gainera, Irlandako gobernuak emandako finantziario publiko dago.

Familien **partaidetza**, berriz, bakoitzaren beharrezkoak egokituriko banakako ibilbideen zehaztapenean oinarritzen da.

Tokiko laguntza zentro horietara doazen pertsonen **garapen pertsonal** handiagoa lortu nahi da; jasotzaile gehienak bakarrik dauden ama oso gazteak, seme-alabak dituzten guraso bakarrek familiak eta baliabide ekonomiko urriko mendeko ezkontideak dira.

Ebaluazio iraunkorra, bestalde, inplementaturiko proiektu aurrendariak aztertzeko eta horietan aldatzeko nahiz hobekuntzak sartzeko aplikaturiko metodologiaren barruan sartzen da.

Transferigarritasunari dagokionez, hiru herri-tan garaturiko proiektu aurrendariak beste askotara hedatu daitezke, "politika orokorraren" zatitza.

Berrikuntza tramiteen sinplifikazioan eta zentroak beharrezko handieneko familietara hurbiltzean jartzen da agerian; familia horien egoera pertsonalari eta gizarte egoerari osoko erantzuna eman nahi zaio.

Talderik zaugarrienei laguntzea

Ezinduak

69. JO. Komunitateko arreta eta laguntza psikiatrikorako zerbitzu integratua (SIAJeF) (Belgika)

Hautapen irizpideak

Herria: Belgika

Helburua: Pertsonarik zaugarrienei laguntzea. Ezinduak

Taldea: Ezinduak (gizarte eta osasun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Belgikan sustraituriko ekimen honen barruan, buruko osasun arazoak dituzten pertsonak sartzeko eta sustapenean ahaletzeko, berriz, toki mailan egiten dira.

Planteamendu holistikoa. Diziiplina anitzeko ikuspegiak dituen ekimen integratua da. Bertan, giza-banakoa gizarte testuinguruan kokatzen da, eta testuinguru horretan, berorren gaitasuna errazteko ahaletzea egiten da; gainera, funtzio oso anitzak garatzen dira hezkuntzan, psikologian nahiz psikiatrian eta gizarte lanean.

Erabiltzeko erraztasuna eta **eraginkortasuna** inplikaturiko pertsonetatik hurbileko proiektu zehatzen eta tratu zuzenaren bidez segurtatzen dira, ospitale-ekimen handien eremu psikiatrikoan orain ordu arteko soluzioak baztertu ondoren.

Garapenerako lankidetzak, bestalde, martxan jarri behar diren diziiplina anitzeko lan kantitate handiarekin sustatzen da; martxan jartze hori, berriz, osasun eta gizarte arloko profesional kopuru handiaren partaidetzaren bitartez gauzatzen da, eta hori guztia koordinatzen joan behar da. Finantziario iturriak dibertsifikatu egiten dira (estatua eta EB), eta horrela, proiektuan lankide berriak inplikatuz behar dira gero eta gehiago.

Erabiltzaileen partaidetza aplikaturiko metodologiaren eskakizuntzat garatzen da, apurka-apurka integrazio prozesu bat sustatzeko eta hori herriko lan merkatuaraino iristen da.

Prozesu honek zalantzarik gabeko aurrerapena dakar euren **garapen pertsonalean**, eta horrela, gaitasun egiten dira oraintsu arte gaitasun ezinekoak ziren oztipoak.

Emaitzak egoeretara egokituriko erritmoan lortzen dira. Esate baterako, lan irteeretan, enplegu normalizatuko eta egonkorreko aukerak aurkitzeko zailtasunak aintzat hartuta, eskaintako zerbitzuak dibertsifikatu egin behar izan dira, tokiko lan merkatuan sartzeko guneak ugaritu ahal izateko.

Ebaluazioa ezinbestekoa da gehietan nahiko bazterturik egoten den biztanle talde honen irtenbide praktikoa ugaritzeko.

Elkarteak bereganatzen duen lehenengo faktorea **berrikuntza** da, hamarkada askotan indarrean egondako metodo pasiboan eta, gehienetan, errepresiboen aukerako esperientziatza. Pertsona hauek birgaitzeko eta gizarteratzeko nahiz laneratzeko aukeran

sinesten dute. Aurrerapauso itzela da pertsona horien aurrerakuntzan eta garapen pertsonalean.

Proiektuan lan egiten duten langileek eta profesionalak eskainitako zerbitzuen **kalitateak** agerian jartzen ditu bertan eskainitako arreta maila eta proiektua osatzen duten helburu argiak.

70. JO. Bungis elkarte (Austria)

Hautapen irizpideak

Herria: Austria

Helburua: Pertsonarik zaugarrienei laguntzea. Ezinduak

Taldea: Ezinduak (langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Elkarte hau egiaztaturiko beharizanik zehatzenetan oinarritu da; lehenengo eta behin, haurrengan, eta gero, antzeko ezaugarriak dituzten helduengan.

Planteamendu holistikoa. Barruko eta kanpoko tresna guztiak jarri dira pertsona horien integrazio ahalik eta handiena lortzeko, bai gizartean eta bai lanean.

Erabiltzeko erraztasuna. Hurbileko jarduketak eta mekanismoak jarri dira martxan, pertsona horien garapenean **eraginkortasuna** sustatzeko ahalegina eginez, jarduketa eraginkorra oztopatzen duten traba burokratikoak baztertuz. Bakoitzaren beharizan berezietan oinarritzen da.

Garapenerako lankidetzak. Elkartearen lana, kanpoko laguntzen bidez sustatua, funtsezkoa da aurreikusitako helburuak lortzeko. Eskaintzen aniztasunaren eraginez, abiatutako proiektuekin loturiko profesional eta elkarte askoren partaidetza aurreikusten da (heziketa eta enplegua; integrazioan laguntzeko zerbitzuak, eta eskolatik kanpoko integrazioa).

Pertsona horien **eskubideak** sustatzen dira, gizartean integrazio eta protagonismo handiagoa izateko pauso argia emateko aukera ematen baitaie.

Horien **partaidetza** ezinbestekoa da, prozesuaren bidez pertsona hauek gizarteratze eta laneratze handiagoa izateko eragile nagusitatzat.

Horrek guztiak **garapen pertsonal** nabaria eragiten du eta hori agerian gelditzen da pertsona horiek Elkartearen ekimenen laguntzarekin jarraitzen duten ibilbidearen barruko aldetetan.

Emaitza positiboak, bestalde, ikaskuntza arazok dituzten pertsona horiek (haurrak eta helduak) emandako pausoak aztertuta egiazta daitezke.

Berrikuntza pertsona hauen garapen pertsonalean nahiz integrazioan eta jarraituriko prozesuan ikusten da; laguntza, hasieran, haur ezinduei bideratzen zen, baina gero hedatu egin da eta heldu ezinduei zuzendutako integrazio estrategiak ere garatu dira.

73. JO. Ezinduei Laguntzeko Holandako Elkarte eta Herbehereetako Laguntza eta Ongizate Institutua (Holanda)

Hautapen irizpideak

Herria: Holanda

Helburua: Pertsonarik zaugarrienei laguntzea. Ezinduak

Taldea: Ezinduak (gizarte eta osasun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Ekimen hau oso bitxia da; izan ere, ezinduentzako zerbitzuen kalitatearen garrantzia eta horrek pertsona horien tratamenduan duen eragina nabarmentzen du. Ageriko aplikazioa dauka tokiko mailetan eta zentro berezietan.

Planteamendu holistikoa. Kalitate beharri-ana eskainitako arlo eta zerbitzu guztietara heltzen da (erakundeak, profesionalak, erabiltzaileak), eta gainera, egin beharreko jarduketa guztien ardatza da; aipagarria da tratamenduaren barruko alderdietan duen ondorio orokorra.

Garapenerako lankidetzak. Lan honek enplegatutak, lan-taldeak, erakundeen zuzendaritza, ezinduak eurak, gurasoak eta familiakoak inplikatzeko ditu. Hasierako ekimena Elkartearen eta Institutuaren arteko baterako erantzukizunaren ondoriozkoa izan zen.

Giza duintasuna, onuradunen partaidetza eta horien **garapen pertsonala**, izatez ere, proiektuetako partaide guztiak onarturiko eta aplikaturiko kalitate irizpideak aplikatzearen ondorio logikoak dira.

Eskaintzen diren **emaitzek** zehazturiko kalitate arauak gauzatzeko dituzte; laguntzako eta zerbitzuak emateko erakundeetan politikak eta estrategiak aplikatzeari eta garatzeari lotuta daude. Aurretiatzeko lan luzearen ondoriozkoak dira.

Ebaluazioak presentzia izan du prozesu osoan, harik eta aipaturiko arauak zehaztu arte. Azterketa eta hausnarketa prozesu horri esker, emaitza oso onak lortu dira.

Transferigarritasuna agerikoa da, egindako ahaleginaren eraginez zehazturiko arauak aplikagarriak baitira ezinduekin lan egiten duten zentro eta proiektu guztietan, eta gainera, kalitatearen garrantziari buruzko emaitza horiek beste talde batzuei zuzendutako beste esperimenduzko batzuetara transferitu ahal dira.

Berrikuntza, izan ere, kalitatea baloratzeko eta hori zerbitzuetan aplikatzearen garrantzia ikusteko egin den esfortzuan eta garatu den prozesuan oinarritzen da, eta bertan eragile guztiak inplikatu dira (profesionalak, erakundeak, ...).

Kalitatea ondo nabarmenduta dago egin den azterketa osoaren bidez; talde desberdinen arteko ideia trukearen eta abiapuntuak, iritziak nahiz jarre-erak eztabaidatzearen ondoriozkoa izan da. Esperientzia honek baztertu egiten ditu kalitate sistemen aplikazio orokor errazak, horiek batzuetan "errazegi" ematen baitira.

Gizarte bazterkeriaren lurralde dimentsioa

74. JO. Auzoak suspertzeko estrategia nazionala (Erresuma Batua)

Hautapen irizpideak

Herria: Erresuma Batua

Helburua: Pertsonarik zaugarrienei laguntzea. Gizarte bazterkeriaren lurralde dimentsioa

Taldea: Baztertuak (etxebizitza, hezkuntza eta langabezia)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Estrategiaren helburua auzorik baztertuenen eta lurraldeko gainerako zatiaren arteko desorekak ezabatzea da. Zona horiek sustatu eta arreta berezia jarri nahi zaie.

Planteamendu holistikoa. Abiaturiko planteamendu orokorrean sektore guztiak inplikatu dira (toki komunitateak, erakunde publikoak, erakunde pribatuak eta boluntarioen elkarteak). Denen artean "auzoen kudeaketa" egin behar dute, eta horren barruan, langabeziaren nahiz delinkuentziaren aurkako borroka eta osasunaren, irakaskuntzaren, etxebizitzaren eta inguruaren hobekuntza sartzen dira.

Garapenerako lankidetzak. Auzoetako elkarte guztiak baterako erantzukizuna hartu eta lan koordinatua nahiz lankidetzakoa egin behar dute, lortu nahi den osoko suspertze horren aldeko aurrerapausoak ematen joateko. Gainera, maila guztietako eragileak inplikatu nahi dira (udalerrria, eskualdea eta nazioa). Gobernuak, estrategia horretarako, beharrezko fondo guztiak erabiltzen ditu.

Auzo horietako biztanleen **giza duintasuna** handitu eta agerian jarri nahi da biztanle horien oinarriko eskubideak errespetatu eta sustatu egin nahi direla (osasuna, hezkuntza, etxebizitza, ...).

Zona horietako biztanleen **partaidetza** aurreikusten da, biztanleria hori zonen osoko suspertzearen oinarria izan behar baita. Euren jarrera aktiboa eragile ona izan behar da, elkarrean ekarpena eraginkorra eta iraunkorra izateko.

Gobernuak abiaturiko strategiaren ondorio nagusia hiritarren **garapen pertsonala** eta **erantzukizun** handiagoa izan behar da.

Emaitzak "Auzoen berrikuntzarako unitateak" ebaluatuko ditu, eta horrek egiaztatu egingo du ea Gobernuak estrategian onarturiko 105 konpromisoak betetzen dituen.

Barruko **ebaluazioa** (lehen adierazitakoa) eta kanpokoa aipatzen dira; horren bitartez, modu inde-

pendentean, emandako aurrerapausoen eta konpon-
gabe gabeziaren balorazio objektiboa egingo da.

Transferigarritasuna auzoen arteko esperien-
tzia trukean gauzatzen da. Zona batzuetan gauzaturiko
JOak aintzat har daitezke beste batzuetan ere.

Berrikuntza, berriz, gabeziarik handieneko
zonen egoeraren osoko tratamenduaren bidez adie-
razten da, eta horrela herriko auzo batzuen eta bes-
teen arteko desorekak ezabatzen dira. Denboran
muga jakina ezarri eta beharrezko fondoak aplikatzen
dira estrategia asmo onen adierazpen hutsean ez gel-
ditzeko.

Eragile guztiak mugiaraztea

Eragileen partaidetza

76. JO. Enpresen erantzukizun soziala (Danimarka)

Hautapen irizpideak

Herria: Danimarka

Helburua: Eragile guztiak mugiaraztea. Eragile
guztiekin parte hartzea

Taldea: Biztanleria osoa (gizarte eta osasun
laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Sare nazional bat eta eskual-
deko bost sare aipatzen dira, eta horietan, enpresa
pribatuetako zuzendariak daude inplikaturik; horrek
eragin handia dauka lurraldean eta enpresek kontra-
taturiko langileengan.

Planteamendu holistikoa. Gobernuaren (Gizar-
te Ekintza Ministerioa) eta enpresen arteko akordioak
daude, enpresen erantzukizun sozialean sakontzeko
eta berori sustatzeko. Ez da enpresei propaganda egi-
teko ezarritako helburua, eta enpresak euren baliabi-
deekin inplikatu behar dira euren inguruaren hobe-
kuntzan.

Garapenerako lankidetzak. Gobernuaren eta
enpresa pribatuen arteko lankidetzak esperientzia
hauen oinarrian dago. Ildo horretan, Gobernuak

Kopenhageko Zentroa sortu du, gauzatzen diren es-
perientzien nazioarteko trukea egiteko.

Esperientzia horien **ebaluaziorako**, “indize
soziala” hartu behar da aintzat, eta enpresek indize
hori alderdi honetan egindako aurrerapausoak egiaz-
tatzeko erabiliko dute. Indize horretan parametro
batzuk eskaintzen dira (osasun politika, familia politi-
ka, langileen kontratazioa eta langile immigran-
teak,...), enpresen erantzukizun sozialaren maila
neurtzeko.

Transferigarritasuna, bestalde, enpresen eran-
tzukizunari buruzko zifrak argitaratzean oinarritzen
da, baita aurrerapenak argitaratzean ere, beste en-
presa batzuek horiek onartzeko eta kontuan hartzeko.
Aipatu den nazioarteko trukeak egindako esperien-
tzien transferigarritasuna sustatzen du.

Berrikuntza enpresaburuek onartu beharreko
alderdi berri hau sustatzean oinarritzen da; izan ere,
horiek ezin dira laneko erantzukizunen arloa mugatu,
eta gizartera irekita egon eta inguruko gizarte aurre-
rapeneko helburu berrietan inplikatu behar dira.

Gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea

77. J.O. “Oltre La Strada”, Emilia Romagna (Italia)

Hautapen irizpideak

Herria: Italia

Helburua: Gizonen eta emakumeen arteko berdin-
tasuna sustatzea

Taldea: Emakumeak eta haurrak (gizarte eta osa-
sun laguntza)

Ebaluazioa

Subsidiaritatea. Esperientzia honen oinarria
immigranteen, pertsona trafikorearen biktimen eta
abarren arazoetara eta beharrezanetara iristen diren
toki sareetan dago.

Planteamendu holistikoa. Planteamendu oro-
korra eta diziplina anitzekoa egiten da. Gehienbat
emakumeek eta haurrek jasaten duten zapalkuntza

egoeretarako osoko erantzuna da. Helburua pertsona horiek gizarteratzea da. Horren barruan, era askotako jarduerak egiten dira: hasierako harremana, aholkularitza juridikoa, babesa, harrera zentroak, lanbide heziketa eta enplegua emakumeek zuzendutako enpresetan.

Garapenerako lankidetzak. Toki agintariak, GKEek eta gizarte langileek osaturiko toki sareak daude inplikaturik. Gainera, Italiako legeriak aldi baterako egoitza-eskubideak ematen dizkie trafiko horren biktimei. Bestalde, jatorriko herrietako erakunde publikoekin eta pribatuekin harremana dago, erantzuna eraginkorragoa eta orokorragoa izateko.

Pertsona horien **eskubideak** ekimen honen bidez sustatzen dira, eta horrela, neurri batean konpentsatu egiten dira euren gutxieneko eskubideak errespetatu ez dituzten mafien eskutik jasandako esplotazioa.

Pertsona hauen **partaidetza** erabatekoa da euren gizarteratze ibilbidean (aholkularitza, harrera, heziketa, enplegua,...). Horrela, garapen pertsonala eta euren bizitza berregiteko aukera erraztu egiten da, eta bizitza berri horretan, gainera, inoiz baino autonomia eta independentzia handiagoa dute.

Emaitzak agerikoak dira gizarteratzeari dagokionez, eta aipagarria da antzeko egoeren prebentzioan oinarrituriko beste alderdi bat, eta prebentzio horretarako, batik bat, jatorriko herriekiko lankidetzak erabiltzen da.

Berrikuntza guztiz baztertuta eta zapalduta dauden biztanle-talde horien laguntza aktiboan eta erabatekoan oinarritzen da; taldeok, ekimen honen bitartez, euren bizitzaren etorkizunaren inguruko planteamendu sakona egiteko aukera dute. Estatuen arteko lankidetzak ere berrikuntzarako faktore garrantzitsua da.

III. KAPITULUA. 4. ERANSKINA. JOAK EBALUATZEKO ESKULIBURURANTZ

1. FASEA PROIEKTUAREN DISEINUA ETA PLANIFIKAZIOA. ANTOLAKETA MAILAKO PAUSOAK			
Irizpideak	Irizpidearen edukia	Adierazle eragileak	Adibideak
<p>1. Subsidiaritatea eta tokikoaren/hurbilekoaren balioa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Politikak eta zerbitzuak integratzaileagoak dira, baidin eta zehaztu eta maila analitik eta hurbilenean aplikatzen bazaizkete pertsonen; printzipio hori politikak orokorrak hobetzeko aplikatu arren, beharrezkoagoa da justizia nahiz aukera berdintasun maila hobetzeko eta pertsonarik zaurgarriengana iristeko. Arazo baten konponketa bulegorik hurbilenak bereganatu behar du, eta urrunagoko beste bulego batzuek ezin dute lehenengoaren erantzukizuna ordetzat. 	<ul style="list-style-type: none"> Jarduketaren toki maila identifikatzea, edo jasoz ailengandik hurbilen dagoen jarduketa maila identifikatzea, eta bertan, lidergo eta koordinazio eginkizuna edukitzea. 	<ul style="list-style-type: none"> 74. Zenb. Auzoen berrikuntzarako estrategia nazionala (Eresuma Bata). Auzorik baztertueneren eta lurraldearen gaineko zatiaren arteko desorekak ezabatzea. Zona horiei laguntza berezia ematea. Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 11, 16, 52, 64 eta 65.
<p>2. Elkartasuna eta Lankidetzak. Garapenerako lankidetzak eta zeharkakotasuna</p>	<ul style="list-style-type: none"> Politika eta zerbitzu integratuak gizartearen barruko elkartasuna eta kohesioa eragiten duten baliabideen bitartez sustatzen dira, eta eragile guztien arteko lankidetzak eta baterako erantzukizuna buztatzen dute. Proiektuak zeharrekiko jarduketa integratuak proposatzen ditu, bideraturiko beste jarduketa batzuetan sartuta daudenak; edo zenbait eragile inplikatzan ditzuten ekintzak planteatzen ditu (sailetakoak, lurraldekoak, politiko/teknikoak publiko/privatuak, etab.). Sareko lana eta ekintza integratuak sustatuz. 	<ul style="list-style-type: none"> Proiektuaren kudeaketan eta erabaki-hartzeetan auzokoak, hiritar, elkarrekin eta abar kontuan hartzen dituzten jarduketak proposamenak jasotzea. Esku-hartze faseetan era guzietako eragileek parte hartzea (erakunde publikoak, gileak, enpresak, ...). Sareko edo ekintza integratuko lan metodologia azaltzea. Batik bat herri administrazioetako eragileei aplikatzea (maila horizontala eta bertikala). Pertaidetza sistema iraukorrak ezartzea, ahal izanez gero formalizatuak eta egituratuak. 	<ul style="list-style-type: none"> 4. Zenb. Enforma (Espainia). Protagonista nagusiak ijito gazteak dira; heziketa nagusiak eta lana eskatzen dute, eta ijitoen komunitatearen eta gizartekeko gainerako sektoreen arteko zubia eratzen dute. Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 6, 25, 28 eta 59.
<p>3. Planteamendu holistikoak/Erantzun integratuak</p>	<ul style="list-style-type: none"> Politikari lanketa eta zerbitzu-ematea modu integratuan egin behar dira, pertsona guztien beharrian aintzat hartzeko, eta ez talde baten beharrian bakarrik (tharjet group), edo persona bakoitzaren beharrian guztiak Gizarte bazterkeriaren dimentsio aniztasunaren ondoriozkoa da. Dimentsio aniztetik aztertu behar da. 	<ul style="list-style-type: none"> Txertaketa bilibide pertsonalizatuen metodologiarekin lan egitea. Garapenerako lankidetzako egitura sartzea, kideak bilzea eta sinergiak sortzea helburuak bateratzeke, tresnak osatzeko eta beharrezkoak ez diren bikoiztasunak, interferentziak nahiz ezkatutzeak ekiditeko. Jarduketa integratuak espezifikatzea. Arlo eta sektore desberdinetako eragileek parte hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> 69. Zenb. Komunitateko laguntza eta arreta psikiatrikorako zerbitzu integratua, SIAJEF (Belgika). Aurrerapauso handia da euren garapen pertsonalean, eta orain arte gainditu ezin izan diren hesiak gainditzen dira. Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 7, 17, 18, 35-41 eta 66-68.
<p>4. Politika orokorren aipamena</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte ekintza orokorren multzotik ekintza isolatuak bakarrik ez planteatzea orientatzen da. Joetan aintzat hartu beharrekiko urretatzeko elementua da, horiek martxan jartzen direnean. Mainstreaming kontzeptuari (proiektuak politikari orokorrek duen lotura eta horietan aintzat hartzeko aukera) eta eragin kontzeptuari edo eragiteko aukera kontzeptuari lotuta dago, politika orokorre diago kienez. 	<ul style="list-style-type: none"> Hasierako diseinuak politika orokorrekiko lotura argi adierazteko. Lorturiko emaitzak lehenik dauden politika orokorrak aldatzeko erabilteko. 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Zenb. Trace: zailtasunak dituzten gazteentzako programa pertsonalizatua (Frantzia). Enplegu egonkorra korrik horien %50erako. 18 hilabeteko kontratua ren bidez. Nazio, eskualde edo toki mailako neurriak koordinatzen eta mugitzen dituen batzordea da uka koordinatzen eta mugitzen dituen batzordea da uka batzuk: 30, 47, 52, 53 eta 58.

III. KAPITULUA. 4. ERANSKINA. JOAK EBALUATZEKO ESKULIBURURANTZ (JARRAIPENA)

2. FASEA PROIEKTUAREN HELBURU NAGUSIA: ERAGINPEAKOAK EURAK			
Irizpideak	Irizpidearen edukia	Adierazle eragileak	Adibideak
5. Eraginpekoen partaidetza	<ul style="list-style-type: none"> Pobrezia eta gizarte bazterkeriaren eraginpeko pertsonak parte hartu behar dute integrazio politiken eta zerbitzuen lanketan, aplikazioan eta jarraipenean Eraginpeko taldeak inplikaturik daude proiektuaren fase guztietan Benetiki gorako soluzioak 	<ul style="list-style-type: none"> Proiektuak jasozailiak sartzea proiektuaren diseinuan, planifikazioan eta kudeaketan Proiektuak inplikaturiko taldeen esku-hartzea egituratzea 	<ul style="list-style-type: none"> 33. zerb. Salzburger Hilfswerk, Pongauko (Austria) gizarte laguntzako zentroa. Etxerik etxeko laguntza handitzea eta hobekuntza; bezeroen partaidetza zerbitzuen planifikazioan (koordinaturiko zerbitzuak) Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 44, 45, 48 eta 56
6. Giza duintasuna eta eskubideak	<ul style="list-style-type: none"> Integrazio politikak eta zerbitzuak onartu eta sustatu egiten dituzte giza duintasuna eta guztien funtsezko eskubideak; tratu berdintasuna sustatu eta ukatu egiten dute diskriminazioa 	<ul style="list-style-type: none"> Beharrezko diagnostikoa, giza duintasunaren eta eskubideen ikuspegitik Diskriminazioaren aurkako esku-hartze proposamenak, tratu berdintasuna bermatzeko 	<ul style="list-style-type: none"> 58. zerb. Berdintasuna eta diskriminazioaren aurkako borroka sustatzea (Irlanda). Legezko neurriak abiatzea Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 23, 31, 46 eta 49
7. Autonomia, erantzukizun handiagoa eta garapen pertsonala	<ul style="list-style-type: none"> Integrazio politiken eta zerbitzuen helburua mendeotasuna murriztea da, eta onuradunen erantzukizun, autonomia eta independentzia sustatzen dute; halaber, aurrerapen, hazkunde eta garapen pertsonaleko aukerak bultzatzen dituzte 	<ul style="list-style-type: none"> Esku-hartzeak erabiltzaileen gaikuntza eta autonomia sustatzeko jarduketak planteatu behar ditu Proiektuak autonomia pertsonala neurtzeko sistema bat jaso behar du 	<ul style="list-style-type: none"> 32. zerb. Les Amis, Paris (Frantzia). GKE honek etxerik etxeko laguntza eman eta erabiltzaileen autonomia eta independentzia sustatzen du Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 4, 30, 43, 48 eta 56
3. FASEA PROIEKTUA EZARRITA, ONDORIOETA EMAITZA JAKINAK LORTU NAHI DIRA			
Irizpideak	Irizpidearen edukia	Adierazle eragileak	Adibideak
8. Erabiltzeko erraztasuna	<ul style="list-style-type: none"> Erabiltzaileentzat gordenagoak, eskuragarriagoak, malguagoak eta harkoragoak direnez zerbitzuak integratzaileagoak dira (adibidez, sarbide bakarrak) 	<ul style="list-style-type: none"> "Leihatila bakarra" motako arreta prozesua jasotzea Burokrazia sinplifikatzeko ereduak planteatzea Eragileen arteko lankidetzaren prozesua adieraztea, integratua, sarean, etab. 	<ul style="list-style-type: none"> 9. zerb. Gazte ongizateko sistema integratua, Salzgitter RAN-JOB-BET (alemaniar). Lehengo erakunde eta zentro batzuen arteko koordinazioa Beste proiektu batzuk: 11, 35, 41, 48
9. Gardentasun bermeak	<ul style="list-style-type: none"> Politiken jasozailiek, besteak beste, zerbitzuen erabiltzaileek, argitasun eta gardentasun bermeak eduki behar dituzte, erabaki-hartzei buruz, eta gainera, erabakiak ukatzeko edo errekurritzeko prozedurak eduki behar dituzte (esaterako, herriaren defendatzailea, eskubideen gutuna) 	<ul style="list-style-type: none"> Prozedurak erabiltzaileak nahiz horien familiak kontsultatzeko uneak jaso behar ditu, baita kontuak emateko uneak ere, edo horiek prozesuko alderdi guztietan jasoko dira (planifikazioa eta erabaki-hartzea, jarraipen prozesua,...) Proiektuak informazio sistema argia eta iraunkorra edukitzea, erabiltzaileek eta "stakeholder" guztiak erraz ezagutzeko Ekintzen erabakiak eta emaitzak jakinaraztea 	<ul style="list-style-type: none"> Ez da detektatu irizpide honen presentzia, hauetarikoa hogeita hamarren artean Egoitzako edozein arreta eredu izan daiteke baliozkoa (eguneko zentroa, etab.), erabiltzaileen edo horien familien postasun inkestak erabiltz gero

III. KAPITULUA. 4. ERANSKINA. JOAK EBALUATZEKO ESKULIBURURANTZ (JARRAIPENA)

<p>10. Eraginkortasuna (Proofing)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Integrazio zerbitzuak erantzun azkarra ematen diete pertsonen beharriari, burokrazia ahalik eta txikienerekin, ahalik eta lehenen esku hartuz eta soluzio errentagarriak bilatuz 	<ul style="list-style-type: none"> Burokrazia sinplifikatzeko ereduak planteatzea Arazoak garai detektatzeko proposamenak jasotzea Aurrekoak baino esku-hartze proposamen eraginkorragoak jasotzea Emaitzen adierazle objektiboak ezartzea 	<ul style="list-style-type: none"> 50. zerb. Bolonia (Italia). Mendekotasuna duten adimako pertsonentzako toki zerbitzuen planifikazio estrategikoa 49. zerb. Osasun estaldura unibertsalaren aplikazioa (Frantzia). Tramite burokratikoak sailhesten ditu Beste proiektu batzuk: 30, 35, 42, 61
<p>11. Hobekuntza eta bideragarritasun iraunkorra</p>	<ul style="list-style-type: none"> Politiken eta zerbitzuen integrazio alderdia hobetzeko moduko da beti, baina bideragarritasuna ere; horrela, gero eta gehiago, estatu kideak politikien nahiz zerbitzuen "emaitzen" jarraipena egin, erabiltzaileak kontsultatu eta aintzat hartzen dute horiek diotena 	<ul style="list-style-type: none"> Proiektuak esku-hartzearen "eraginkortasuna" hobetzeko proposamenak jasotzen ditu, horren kalitateari kalte egin gabe Proiektuak eragin kortasunaren hobekuntza ebaluatzeko sistema jaso behar du, aurreko egoerei dagokienez 	<ul style="list-style-type: none"> 56. zerb. Irakaskuntza utzi eta bazterkerian dauden gazteak gizarteratzea (Italia). Ageriko emaitzak. Napolin irakaskuntza utzi duten gazte asko berreskuratu dira. Iparraldean gazteek zentroren ardura hartzen dute. Kooperatiba berrietan parte hartzen dutenen %60 inguruk mantendu egiten dituzte lanpostuak
<p>12. Berrikuntza</p>	<ul style="list-style-type: none"> Denbora eta leku jakinako ikuspegi berri guztiak, beste leku edo aldi batean halako baldorik eduki ez arren Berrikuntzan, pobrezia aurrerapausoak emateko, estilo "tradizionaletik" alde egiteari dagokionez (bazar-turikoaren berehalako arazoak konpontzeko ahalgina), beharrezkoa da pertsona horiek "tresnak eskaintzea", euren bizibidean jauzi kualitatiboak egiteko, bazterkeria ekiditeko oinarriak jartzeko eta itzultzerik gabeko prozesu positiboak hasteko 	<ul style="list-style-type: none"> Berrikuntza kasuan kasuko taldean, metodologian nahiz esku-hartze prozesuetan edo planteaturiko praktika motan planteatzea Planteaturiko berrikuntza ekintzaren testuinguruari lotuta egotea 	<ul style="list-style-type: none"> 10. zerb. New Deal for Young Unemployed People (Erresuma Batua). Aurreko integrazio neurriak erabateko aldatuta eta enplegu sorrera Erresuma Batuan Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 8, 11, 15, 48, 60 eta 76
<p>13. Kalitatea</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jasotzaileen bizi-kalitatearen sustapena, esku-hartze prozesuen kalitate teknikoaren hobekuntza, etab. Kalitateak, lehenengo eta behin, jasotzaileengan dauka eragina, baina berari loturiko gainerako pertsonengan ere eragina dauka 	<ul style="list-style-type: none"> Proiektuak lortu beharreko kalitate estandarrek zehaztea, kuantitatiboak (ratioak) edo kualitatiboak (metodologik) Erabiltzaileen bizi-kalitatea eta autonomia hobetzeari loturiko alderdiak planteatzea ESKU-hartze metodologiak proposatzea, esku-hartzearen kalitatea hobetzeko 	<ul style="list-style-type: none"> 14. zerb. Kalitateko toki sistemen proiektua Hailkoon (Finlandia). Buruko atzerapeneko Finlandiako Elkarteak eta udalerrri batzuek zuzendutako kalitate sistema, kalitate eta autoebaluazio tresnak garatzeko Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 41, 42, 71, 72 eta 73

III. KAPITULUA. 4. ERANSKINA. JOAK EBALUATZEKO ESKULIBURURANTZ (JARRAIPENA)

4. fasea Ebaluazioa			
Irizpideak	Irizpidearen edukia	Adierazle eragileak	Adibideak
14. Ebaluazioa	<ul style="list-style-type: none"> Proiektu baten garapenean barruko eta kanpoko ebaluazioa beharrezkoa da esku-hartze prozesuak, lorturiko emaitzak eta eragindako gizarte eragina baloratzeko 	<ul style="list-style-type: none"> Proiektuak barruko eta kanpoko ebaluazio plana edukitzea, baliabide nahikoren esleipenean euskarrituz 	<ul style="list-style-type: none"> 7. zenb. KrAmi proiektua (Suedia). Proiektua biztanleria jasotzailearen beharriantetara zein neurritan egokitzea den egiaztatzeke egindako lanaren ebaluazioa nabarmentzen da Irizpide hau adierazten duten beste proiektu batzuk: 49, 57, 60 eta 63
5ª Fase. Transferencia de los resultados			
Irizpideak	Irizpidearen edukia	Adierazle eragileak	Adibideak
15. Transferigarritasuna	<ul style="list-style-type: none"> Esku-hartze mota honek aukera ematen du metodologia arrakastatsuek erakunde barruan eta kanpoan esportatzeko 	<ul style="list-style-type: none"> Proiektuak berrikuntza edukitzea, esku-hartze prozesuetan Proiektuak ebaluazio tresna zehatza edukitzea, erabilitako metodologiaren eraginkortasun handiagoa edo txikiagoa zehazteko Proiektuan azterketa bat aurreikustea, ekintzak, metodologiak eta abar estrapolatzeko modukoak zein neurritan diren jakiteko Zabalkrriunderako mekanismoak sortzea 	<ul style="list-style-type: none"> 8. zenb. Vitamine W (Anberes, Belgika). Transferigarritasuna zerbitzuetan lorturiko hedapenean, proiektu aurrundari askoren abioan eta eskualde azpiko koordinazioan islatzen da Beste proiektu batzuk: 7, 52, 63 eta 76

IV. KAPITULUA

IV.1 KOADROA. ESTATUKO ETA EAko LELEGINTZA LORPEN NAGUSIAK, LANGABEZIAREN BABESARI DAGOKIONEZ

ETAPAK	GIZARTE ZERBITZUAK ETA DIRU-SARREREN MANTENAMENDUA	EAE	ESTATUA	LANGABEZIAREN AURKAKO BORROKA	EAE
Konstituzio aurrek.	ESTATUA — 1849. Ongintzari buruzko Lege Orokorra. — 1963. Giz. Segurantz. Oinarriei buruz. Leg.				
1978-1981	— 1978. Espainiako Konstituzioa. — 1978. Gizarte Zerbitzen Institutu Nazional, INSERSO, 3. Adina eta Elbarriak laguntzeari buruz. Errege Lege Dekret.	— Euskal Autonomia Erkidegoko Autonomia Estatutua. Abenduaren 18ko 3/1979 Lege Organikoa.	— 1978. SPEE — 1980. Enpleguari buruzko Oinarritzeko Legea, 1980: Koitxazioari loturikoa lagunt.		
1982-1988	— 1982. Elbarrien Integrazioari buruzko Legea. LISMI — 1985. Pentsioei buruzko 1985eko Legea.	— Gizarte Zerbitzuei buruzko maiztaren 20ko 6/1982 Legea. — Autonomia Erkidegoko Erakunde Komunien eia bertako Lurralde Historikoetako Foru Organoen arteko Harremanei buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legea — Toki Arabidearen Oinarriak Arautzeari buruzko apirilaren 2ko 7/1985 Legea — Autonomia Erkidegoko Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako erakunde komunek gizarte laguntzaren arloan dituzten zerbitzuak eskualdatzeari buruzko martxoaren 5eko Dekretua	— 1985. Laneratzeko Heziketa plana		
1989-1995	— 1988. Hitzarturiko Planaren Hasiera. — 1990. Kontribuzioak ez diren Prestazioei buruzko 26/1990 Legea. LPNC — 1994. Gizarte Segurantzari buruzko 1/1994 Lege Orokorra (LGSS)	— Pobreziaren aurkako Borrokan Osoko Plana. Familien Gutzieneko Diru-sarrerara — Gizarte Larrialdiko Egoeratarako Dirulaguntzak arautu dituen 64/1989 Dekretua — Gizarteratzeko Gutzieneko Diru-sarrerari buruzko maiztaren 3ko 2/1990 Legea — Euskadiko Fundazioei buruzko ekainaren 17ko 12/1994 Legea	— 22/1992 Legea. Langabezia sustatzeko eta babesteko premiazko neurriak koitzazio aldi luzeagoa, zenbateko txikiagoak	— EAEn Ekonomia eta Enplegua Sustertzeko Aurrekontu eta Finantza Neurri Bereziei buruzko maiztaren 20ko 3/1993 Legea — Egailan sortzeari buruzko 142/1993 Dekretua; horren barruan, gero, Kolokazoko Euskal Zerbitzua sartu da, Langai	
1996tik aurrera	— A. Erkidegoetako Gizarte Zerbitzuei buruzko Legeak — Autonomia Erkidegoetako Gutzieneko Errentei buruzko Legeria.	— Gizarte Zerbitzuei buruzko urriaren 18ko 5/1996 Legea — Gizar. Bazterkeriaren aurkako maizt. 22ko 12/1998 Legea — Boluntarioei buruzko ekainaren 25eko 17/1998 Legea — Gizarte Larrialdiko Laguntzak arautu dituen 199/1999 Dekretua — Gizarteratzeko Hitzarmenak arautu dituen urtarrilaren 11ko 1/2000 Dekretua — Gizarte Bazterkeriaren aurkako Legea aldatu duten azaroaren 10eko 8/2000 eta 9/2000 Legeak — Gizarte Eskubideen Gintunari buruzko abenduaren 27ko 10/2000 Legea — Bazterkeria egoeran edo arriskuan dauden pertsonak laneratzeko Auzolan Programa egituratu duen uztailaren 30eko 1999/2002 Dekretua — Gizarte Zerbitzuen arloko funtzioak arautu dituen 155/2001 Dekretua (Gizarte Zerbitzuei buruzko 5/1996 Legea garatu duena). 2003 — Gizarte Bazterkeriaren aurkako Legea aldatu duen ekainaren 25eko 4/2003 Legea	— 1997. Espainiako Erresumako Enplegurako Ekintza Plana		

IV.2 KOADROA. ESKUMEN BANAKETA: GIZARTE ZERBITZUEI BURUZKO 5/1996 LEGEA ETA ESKUMEN BANAKETARI BURUZKO 155/2001 DEKRETUA

ERAKUNDEAK		5/1996 LEGEAREN FUNTZIOAK	155/2001 DEKRETUAREN FUNTZIOAK
Eusko Legebiltzarra		<ul style="list-style-type: none"> — GGA-aren arloko legeginiza funtzioa — Aruzko Garapena eta Zuzeneko Ekintza — Gizarte zerbitzuen planifikazio orokorra, lehentasunak ezartzeko, lurraldeen arteko desorekak ekiditeko eta gutxieneko babes mailak bermatzeko, aldundiekin eta udalerriekin lankidetzan — Administrazio eskudunetako organoen eta ekimen pribatuko sektoreen jardueren koordinazioa — Gizarte zerbitzuen antolamendua eta arauketa — Gobernuaren zuzeneko eskumeneko programen, zentroen edo zerbitzuen sorrera, mantanamendua eta kudeaketa — Gobernuaren zuzeneko ekintzaren eskumenari loturiko erakundeen ikuskapena — Gizarte zerbitzuen estatistiken planifikazioa, koordinazioa eta diseinua, eta horien lanketa eta mantanamendua — Gizarte zerbitzuen erregistro orokorraren sorrera eta mantanamendua — Administrazio harremanen eta fundazioen babesa, gizarte zerbitzuak Autonomia Erkidegoan ematen dituzten laguntzako beste ongintza erakunde batzuei dagokienez — Gizarte arazoan zergaien ikerketa — Zehapen ahalarren erabilera, Gobernuaren zuzeneko ekintzako eskumenari loturiko erakundeet da gokienez 	
	Eusko Jauriaritza		<ul style="list-style-type: none"> — Oinarrizko Errenta ematea — Gizarte larrialdiko laguntzak ematea — Familia ugariako txartelen luzapena eta berriztapena

IV.2 KOADROA. ESKUMEN BANAKETA: GIZARTE ZERBITZUEI BURUZKO 5/1996 LEGEA ETA ESKUMEN BANAKETARI BURUZKO 155/2001 DEKRETUA (JARRAIPENA)

ERAKUNDEAK	5/1996 LEGEAREN FUNTZOIAK	155/2001 DEKRETAUREN FUNTZOIAK
<p>Foru Aldundiak</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gizarte zerbitzuen arauak beteaztea — Bertako zerbitzuen antolamendurako arauzkoa — Bere lurralde eremuko programazioa, Gobernuak ezarritako planifikazio orokorraren eta udalen programazioaren arabera — Gizarte zerbitzu espezializatuen sorrera, mantentamendua eta kudeaketa, lege honek horien kudeaketa Eusko Jaurlaritzari edo udalari erabakitzen ez dienean — Bere titulatasuneko programen, zentroen eta zerbitzuen ikuskapena eta kontrola, baita ekarpenak jasozten dituzten udalek eta zentro pribatuak dituztenena ere — Bete beharreko beharriaren ikerketa nahiz zehaztapena eta balibideen mailakako programazioa — Laguntza tekniko eta aholkularitza toki erakundeai eta hitzarturiko ekimen pribatuari — Gizarte zerbitzuen kudeaketa eta garapenean inplikaturiko eragile guztien partaidetzaren sustapena — Udaleko gizarte zerbitzu mankomunatuaren sustapena — Zerbitzu eta zentro pribatuaren baimena eta homologazioa — Gizarte zerbitzuen foru erregistroaren sorrera eta mantentamendua — Beharriaren eta zerbitzuen estatistiken mantentamendua. — Zehapen ahalarren erabilera, euren eskumenaren arloan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Talde bereziarako zentroak eta zerbitzuak daudela bermatzea <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Mendekotasuna duten 60 urtetik gorako pertsonak <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Mendekotasunaren balorazioa 1.1.2. Aisialdi eta astialdi programak 1.1.3. Eguneko zentroak 1.1.4. Aldi baterako egonaldiak 1.1.5. Mendekotasuna duten adinekoentzako egoitzak 1.1.6. Familia harrera 1.2. Ezintasuna edo mendekotasuna duten 0-59 urte bitarteko pertsonak <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Mendekotasunaren balorazioa 1.2.2. Mugikortasunean laguntzeko programak 1.2.3. Aisialdi edo astialdiako programak 1.2.4. Lanbide zentroak 1.2.5. Eguneko zentroak 1.2.6. Familia harrerako programa 1.2.7. Egoitza zerbitzuak 1.3. Babesik gabeko haurtzaroa <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Familia esku-hartzean espezializatuturiko programak 1.3.2. Familia harrerako programak 1.3.3. Egoitzetako harrera programa 1.3.4. Adopzio programa. 1.4. Zaurgarritasun egoeran dauden taldeak <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1. Tratu txarren eta eraso sexualen biktimei laguntza psikologikoa emateko programa 1.4.2. Aholkularitza juridikoko programa, tratu txarrak eta eraso sexualak izan dituzten pertsonentzat 1.4.3. Tokimanoak gizareratzeko programak 1.4.4. Ostatu komunitarioko programak, gizarte bazterkeriaren arriskuan dauden biztanleentzat 1.4.5. HIESa duten gaixoentzako egoitza programak 2. Prestazio teknikoak: izugarriak eta izulezinak 3. Gizareratze neurriak: Dirulaguntzak <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Mugikortasun arazo larriak dituzten pertsonen mugikortasuna eta garraioa 3.2. Adin txikiaren familia harrera 3.3. Familia esku-hartzeko programen osagarriak 3.4. Zaintza eta harrera programen osagarriak 3.5. Adin txikiak hartuta dituzten familia ugariak 3.6. Adin nagusiagoko gazteentzako bereziak 3.7. Pentsioen eta laguntzen jasotzaileak 3.8. Gizareratze bereziak, oinarritzko errenta lortzeko baldintzak betetzen ez dituztenentzat 4. Beste prestazio batzuk: <ol style="list-style-type: none"> 4.1. LISMIren arloan

IV.2 Koadroa. ESKUMEN BANAKETA: GIZARTE ZERBITZUEI BURUZKO 5/1996 LEGEA ETA ESKUMEN BANAKETARI BURUZKO 155/2001 DEKRETUA (JARRAIPENA)		
ERAKUNDEAK	5/1996 LEGEAREN FUNTZIOAK	155/2001 DEKRETUAREN FUNTZIOAK
Udalerrriak	<ul style="list-style-type: none"> — Gizarte zerbitzuen arauen betearazpena — Aurreko paragrafoan adierazitako zerbitzuen sorrera, antolamendua, kudeaketa eta arauketa — Gizarte zerbitzuen udal programazioa — Hiritarren elkartzaren eta partaidetzaren sustapena — Gizarte beharrezkoen detekzioa — Gizarte arazoei buruzko udalerrri mailako ikerketen eta azterlanen sustapena eta gauzapena — Eskumeneko zerbitzuen ikuskapena eta kontrola — Zehapen ahalaren erabilera, eskumeneko gizarte zerbitzuei dagokienez 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oinarriko Gizarte Zerbitzuen Programak eta Zerbitzuak <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Informazio, balorazio eta orientazio zentroak izatea 1.2. Komenigarritasun zerbitzuak edo programak aurkeztea, interesatuoen etxerik ebreko laguntza jarduketan bitartez 1.3. Orientazio programak garatzea, pertsonak, familiak eta taldeak gizarteratzeko baliabideak eta bitartekoak eskaintzeko, bazterkeriaren prebentzioari lehentasuna emanez 1.4. Beharrezko gaimeko sentibilizatorako eta gizarte partaidetza sustatzeko (bizitzaren garapenean) programak egitea 1.5. Bidezko prestazioen tramitazioa kudeatzea 1.6. Homogeneizazio, koordinazio eta sistematizazio irizpideak dituen informazioa prestatzea 1.7. Lurralde mailako beharrezkoak eta horiek betetzean sortzen diren anomaliak detektatzea 1.8. Aukerako ostatua 1.9. Garatu ahal duten eta berariaz erabiltzen zaizen antzeko edozein funtzio egitea <ol style="list-style-type: none"> 2. Beste Programa eta Zerbitzu batzuk <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Premiako harrera zerbitzuak 2.2. Gizarte bizikidetzaren eta hiritarren arteko elkartzasuna sustatzeko zentroak

IV.3 KOADROA.: GIZARTE ZERBITZUETAKO PROGRAMEN ESKUMENAREN ZEHAZTAPENA

	Organo Eskuduna		
	E. Jaurlaritza	Aldundia	Udalerrria
Programa Komunitarioak			
Dinarritzko Gizarte Unitateak Gizarte larrialdiko laguntza Larrialdiko laguntzak gizarte arriskuan dauden pertsonentzat/familientzat Txertaketa hitzarmenak Esku-hartze programak arriskuko adin txikikoak dituzten familietan Ostatu komunitarioak biztanleentzat (Premia/larrialdia) Ostatu komunitarioak emakumeentzat Kaleko hezitzaileak Bonotaxi Laguntza juridiko eta psikologikorako programa erasoen eta tratu txarren biktimentzat Ostatu komunitarioak gizarte bazterkeriako arriskuan dauden biztanleentzat Toxikomanoak osatzeko programak Oinarritzko G. Zerbitzuet. espezializaturiko eskualde laguntzako talde teknikoak Egoitza zerbitzuak Hiesa dutenentzat			(3) (1) (1)
Prestazioak eta balorazio ekonomikoa			
Osasun eta farmazia laguntza. LISMI Oinarritzko errenta Zahartzaroko pentsioak zahartzaroko FBStik Elbarritasun pentsioa elbarritasuneko FBSEtik Kontribuzioak ez den pentsioa – elbarritasuna Kontribuzioak ez den pentsioa – erretiroa Mugikortasun eta garraioko sorospena		(4)	
Adineko pertsonentzako Programak eta Zerbitzuak			
Familia harrera adineko pertsonekin Ikasleen ostalua adineko pertsonekin Etzerik etxeko laguntza Etxeak Gizarte zentroak Telealarma Mendekotasuna duten adineko pertsonadun familiei laguntzeko programak Adineko pertsona autonomoentzako ostatu komunitarioak Eguneko zentroak elbarritasuna duten adineko pertsonentzat Adineko pertsonentzako oporrak Egonaldia mendekotasuna duten adineko pertsonentzako egoitzetan Adineko pertsonen mendekotasunaren baloraziorako unitateak			(1) (1) (2)
Ezinduak			
Ezinduentzako familia harrera Laguntza tekniko ezinduentzat Lanbide zentroak ezinduentzat Aisialdiko nahiz astialdiko zentroak eta programak ezinduentzat Autonomia pertsonalerako programak Egoitza zerbitzuak elbarritasuna duten pertsonentzat Ezinduen orientazio eta balorazio unitateak			
Haurtzarora eta Gaztarora			
AAlineko pertsonen familia harrera Adin txikiko harrera egoitzetan Nazioarteko adopzioa Nazio mailako adopzioa Adin txikiko familia harrerarako dirulaguntzak Familia esku-hartzeko programen dirulaguntza osagarriak Zaintza eta harrerako programen dirulaguntza osagarriak Izatezko zaintza araubideko adin txikikoak dituzten famili ugarietzako dirulag. 18 urtetik gorako gazteentzako dirulaguntza bereziak Tratu txarrak dituzten adin txikiko familietan esku-hartzea Ebaluazioa, esku-hartze terapeutikoa, tratu txarra eta gehiegikeria sexuala, adin txikiko kasuan Egoitza programa buruko atzerapen larria duten pertsonentzat Familia harrerarako laguntza tekniko zerbitzua Haurtzaindegietarako laguntzak			

(1) Eskualde oinarriarekin. (2) Udal partaidetzarekin. (3) Eusko Jaurlaritzaren finantziazioa. (4) Eusko Jaurlaritzaren finantziazioa, Udal Kudeaketa eta Foru Ebazpena

IV.4 KOADROA. MANTENAMENDUKO ETA PILAKETAKO POBREZIAREN PGDI ADIERAZLEEN BILAKAERA, EZAUGARRI SOZIOEKONOMIKOEN ARABERA (ETXEEN % ETA FAMILIEN %). EAE 2000-2004⁽¹⁾

	Etxeak						Pertsanak					
	Mantentamenduko pobrezia			Pilatetako pobrezia			Mantentamenduko pobrezia			Pilatetako pobrezia		
	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua
	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%
GUZTIRA	5,5	4,9	28,8	23,6	2,1	1,8	3,6	3,5	20,9	19,8	2,6	2,2
EZAUGARRI SOZIOEKONOMIKOAK												
SEXUA	3,0	2,9	21,6	18,7	1,9	1,3	2,8	2,9	18,4	17,5	2,2	2,5
Gizonak	13,3	12,3	51,9	41,6	3,0	3,7	4,3	4,2	23,3	22,0	2,9	2,0
ADINA												
<15 urte	—	—	—	—	—	—	4,4	5,3	22,9	26,6	4,7	4,6
15-24 urte	69,3	23,4	89,1	64,7	35,3	2,4	2,7	3,9	14,7	21,8	2,8	2,0
25-34 urte	7,9	11,2	29,8	24,2	6,7	3,9	3,3	4,2	17,1	15,1	3,6	3,0
35-44 urte	5,0	7,0	24,2	28,4	2,6	2,6	3,3	4,2	19,1	22,1	2,6	2,3
45-54 urte	2,4	2,8	13,0	18,0	1,5	0,8	1,7	2,6	11,7	15,5	1,5	0,7
55-64 urte	5,8	4,6	20,4	19,2	1,5	1,1	4,4	3,2	19,0	16,7	1,9	1,6
> 65 urte	6,4	1,8	45,1	25,6	1,4	1,6	5,2	1,8	38,4	22,2	1,2	1,7
EGOERA ZIBILA	14,5	11,1	39,0	28,4	3,4	3,4	3,7	4,3	17,5	19,4	3,2	3,0
Ezkontgabea	2,5	2,0	20,3	18,1	1,6	1,0	2,5	2,0	19,9	17,8	1,7	1,4
Ezkontua	6,9	5,0	51,6	33,9	1,7	2,1	5,5	4,5	42,2	28,0	1,3	1,8
Aiarquina	24,3	19,0	41,8	48,8	10,5	4,8	19,4	16,2	40,8	41,0	11,5	5,0
Dibortziatua/banandua												
FAMILIA TALDEAREN MOTA	14,8	11,3	62,5	42,3	2,2	2,2	11,1	9,6	47,9	34,8	2,1	2,4
Familia talderik ez												
Same-alabarik gabeko senar-emazteak edo bikotea	4,5	2,8	34,2	18,8	0,9	1,1	4,3	2,9	32,5	18,5	1,0	1,1
Same-alabadun senar-emazteak edo bikotea	2,0	1,8	15,4	16,8	2,1	1,1	1,9	1,8	14,6	16,8	2,6	1,6
Same-alabadun aita edo ama	8,0	12,2	29,6	29,2	4,6	5,9	6,7	9,9	27,7	27,7	5,0	7,8
Beste mota bat (2)	8,4	1,6	19,9	17,6	—	1,4	12,8	1,3	22,7	14,4	—	1,1
JARDUERA	1,8	2,8	14,3	18,0	1,1	1,2	1,2	1,7	9,6	11,1	1,8	1,5
Lanean	34,9	36,7	71,0	62,9	18,7	6,9	11,8	15,4	39,9	43,2	7,9	5,5
Langabetua	7,5	5,4	41,7	28,5	2,1	2,3	4,4	3,8	27,2	24,6	2,4	2,5
Ez-aktiboa												
AZKEN URTEAN LANEAN EMANDAKO DENBORA	1,2	1,5	12,7	15,5	0,8	1,0	1,1	1,0	8,7	9,8	1,6	1,4
Urte osoa	10,2	15,4	34,5	42,5	4,9	1,6	3,8	6,7	17,6	21,9	3,1	2,1
6-11 hilabete	26,3	25,5	45,1	59,0	21,3	7,5	4,2	5,9	19,2	21,3	4,6	3,2
6 hilabete baino gutxiago	34,3	47,8	75,5	71,8	15,7	9,8	11,5	18,5	41,4	49,6	8,5	6,1
Ezer ere ez	3,8	4,6	17,7	20,5	2,1	1,5	2,7	3,2	13,9	14,7	2,7	1,9

IV.4 KOADROA. MANTENAMENDUKO ETA PILAKETAKO POBREZIAREN PGDI ADIERAZLEEN BILAKAERA, EZAUGARRI SOZIOEKONOMIKOEN ARABERA (ETXEEN % ETA FAMILIEN %). EAE 2000-2004⁽¹⁾ (JARRAIPENA)

	Etxeak						Pertsonak					
	Mantenamenduko pobrezia			Pilaketako pobrezia			Mantenamenduko pobrezia			Pilaketako pobrezia		
	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua
	%	Guztira	%	%	Guztira	%	%	Guztira	%	%	Guztira	%
GUZTIRA	5,5	4,9	23,6	28,8	2,1	1,8	3,6	3,5	20,9	19,8	2,6	2,2
EZAUGARRI SOZIOEKONOMIKOAK												
HEZIKETA MAILA	11,6	23,9	54,1	57,8	1,3	1,1	5,1	5,1	28,4	27,9	4,2	9,0
Alfabetatu gabeak	4,9	2,0	32,0	54,7	3,0	6,7	3,5	2,3	34,6	24,6	4,8	9,8
Ikasketa barik	7,2	4,6	35,5	35,5	2,5	1,7	4,9	4,1	27,0	24,5	3,2	1,9
Oinarritzakoak	4,9	5,4	24,1	22,4	3,3	1,9	3,0	3,8	16,1	21,4	2,4	2,2
Bigarren mailakoak	1,6	10,8	23,6	24,4	1,4	3,6	2,7	5,1	21,1	17,2	2,5	1,8
LH I	4,3	5,7	19,0	16,3	1,4	0,7	2,5	3,5	11,9	14,4	1,2	0,4
LH II	—	1,1	7,0	9,2	1,2	1,8	0,7	1,1	9,4	6,5	0,9	0,9
Hirugarren mailako ertainak	0,9	3,0	9,5	7,9	—	0,4	0,9	1,5	8,2	10,3	0,7	0,2
Goi hirugarren mailakoak												

Iturria: justizia, enplegu eta gizarte segurantzaren saila. Pobrezia eta gizarte desorekei buruzko inkesta (pgdti), 2000 eta 2004.

Ongizate ezaren arriskuko edo diru-sarrera gutxiago adierazleetan talde pobreak sartu dira.

Etxeet buruzko datuetan, erreferentziako aldagaiak etxeko pertsona nagusiaren ezaugarrietan buruzkoa da.

Tasa pertsonalak pertsona bakoitza bizi den etxeko egoera aplikatuz kalkulatzen dira, eta ez baliabide pertsonaletan oinarrituz.

IV.5 Koadroa. PGDI ADIERAZLEAK (MANTENAMENDUKO ETA PILAKETAKO POBREZIA), EZAUGARRI SOZIOEKONOMIKOEN ARABERA (ABSOLUTUAK ETA ETXEEN NAHIZ PERTSONEN %). E.A.E. 2004 ⁽¹⁾ (JARRAIPENA)

	Etxeak						Pertsonak					
	Mantenamenduko pobrezia			Pilaketako pobrezia			Mantenamenduko pobrezia			Pilaketako pobrezia		
	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Pilaketako pobrezia	Pobrezia arriskua		Ongizate ezaren arriskua	Pobrezia arriskua		Pilaketako pobrezia
	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira
GUZTIRA	36.428	4,9	175.390	23,6	13.366	1,8	73.718	3,5	412.963	19,8	46.177	2,2
EZAUGARRI SOZIOEKONOMIKOAK												
HEZIKETA MAILA												
Alfabetatu gabeak	2.061	23,9	4.658	54,1	950	11,0	6.153	5,1	33.599	27,9	10.848	9,0
Ikasketa banik	473	2,0	7.516	32,0	1.565	6,7	1.543	2,3	16.270	24,6	6.503	9,8
Oinarritzaileak	16.736	4,6	105.393	28,9	6.082	1,7	35.198	4,1	209.975	24,5	16.492	1,9
Bigarren mailakoak	4.388	5,4	19.581	24,1	1.544	1,9	12.262	3,8	68.850	21,4	7.195	2,2
LH I	4.076	10,8	9.199	24,4	1.343	3,6	5.098	5,1	17.253	17,2	1.837	1,8
LH II	5.820	5,7	18.384	19,0	728	0,7	8.245	3,5	33.469	14,4	1.024	0,4
Hirugarren mailako ertainak	497	1,1	3.230	7,0	833	1,8	1.747	1,1	10.162	6,9	1.431	0,9
Go hirugarren mailakoak	2.377	3,0	7.428	9,5	321	0,4	3.471	1,5	23.386	10,3	847	0,4

Ongizate ezaren arriskuko edo diru-sarrera gutxiko adierazleetan talde pobreak sartu dira.

Etxeei buruzko datuetan, erreferentziako aldiagaia etxeko pertsona nagusiaren ezaugarriei buruzkoa da.

Tasa pertsonalak pertsona hakoitza bizi den etxeko egoera aplikatuz kalkulatzen dira, eta ez baliabide pertsonaletan oinarrituz. Iturria: Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Saila. Pobrezia eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta (PGDI), 2000 eta 2004.

IV.6 KOADROA. ERRENTA BAXUAREN EDO ONGIZATERIK EZAREN ADIERAZLEAK GENEROAREN ARABERA. EAEREN, ESPAINIAREN ETA EB-15EN ARTEKO KONPARAZIO DATUAK

	Guztira			Emakumeak			Gizonak		
	Espainia	UE 15	EAE	Espainia	UE 15	EAE	Espainia	UE 15	EAE
GUZTIRA	19	15	16,5	20	17	18,6	17	14	14,3
Adina									
≤ 15 urte	26	19	22,3	26	19	22,3	25	19	22,2
16-24 urte	20	19	18,9	21	20	20,6	19	19	17,2
25-49 urte	15	12	12,2	16	14	14,2	14	11	10,2
50-64 urte	17	12	13,5	18	13	15,2	15	12	11,6
> 65 urte	22	19	23,9	24	21	27,3	20	16	19,3
Lanbide egoera									
Soldatapekoa	7	6	5,7	5	5	6,2	7	6	5,3
Jarduera independentea	20	16	12,0	20	16	8,9	21	16	13,3
Enplegu barik	37	38	37,6	30	30	37,3	45	44	38,1
Jubilatua/erretiratua	18	17	17,6	10	17	18,0	22	16	17,4
Ezaktiboa/beste bat	24	25	24,1	25	25	24,3	20	16	23,4
Familia mota									
Per.bakarra,< 30	27	32	27,1	ED	ED	17,3	ED	ED	31,5
Per.bakarra,30-64	18	15	16,8	ED	ED	28,2	ED	ED	7,2
Per.bakarra,>= 65	43	29	45,9	ED	ED	53,9	ED	ED	16,1
2 heldu seme-ala- barik, bat >= 65	24	16	25,3	ED	ED	24,9	ED	ED	25,6
2 heldu seme-alaba barik, < 65	14	10	8,1	ED	ED	8,4	ED	ED	7,7
Beste batzuk seme-alaba barik	8	9	9,2	ED	ED	10,9	ED	ED	7,7
Per.bakarra seme-alabekin	42	35	30,2	ED	ED	30,4	ED	ED	29,8
2 heldu seme-alaba 1ekin	18	10	10,1	ED	ED	10,7	ED	ED	9,5
2 heldu 2 seme-alabarekin	23	13	14,0	ED	ED	14,7	ED	ED	13,4
2 heldu 3rekin edo gehiagorekin	34	27	19,1	ED	ED	21,4	ED	ED	16,9
Beste batzuk seme-alabekin	18	16	8,3	ED	ED	12,3	ED	ED	2,9
Etxebizitzarekiko egoera									
Propietario/exento de alquiler	18	12	15,1	ED	ED	16,9	ED	ED	13,2
Arrendatario	23	24	30,4	ED	ED	35,5	ED	ED	25,1

Eurostat metodoa, batez bestekoaren %60
ED= Ez dago daturik
Iturriak: Eusko Jaurlaritzaren Pobreziari eta Gizarte Desorekei buruzko Inkesta (PGDI), 2004; Eurostat, Statistiques bref 2004/16 (Espainia eta EB-15, 2001)

ELA sindikatuaren ordezkariak emandako boto partikularra

ELA ez dago ados honako ekimeneko ikerketa hau onesteko gehiengodun erabakiarekin: "GIZARTE BABESA, EBko eta EAEko GIZARTE POLITIKAREN FUNTSEZKO ELEMENTUA. LANGABEZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA FUNTZIOEN KASU BEREZIA".

Gure ustez, testua atzera botatzeko erabakia hartu behar da; izan ere, bertan gabezia handiak daude, bai edukiaren eta bai orientazioaren aldetik.

Ikerketaren eduki orokorrari dagokionez ikusi denaren arabera, hori ez da "gizarte politika" eta "gizarte babesa" kontzeptuetara egokitzen, eta horixe izan zen, hain zuzen ere, ikerketa sustatu zuten hasierako borondatea, CESeen barruan ekimena hartu zenean.

Alde batetik, ikerketarako proposaturiko hasierako izenburuaren arabera "EBko eta EAEko gizarte politikak" aztertu behar ziren, eta, jakina, horren barruan, EBko estatu kideen gizarte politikak aipatu ziren, EB ez baitauka eskumenik gizarte politikaren arloan, gai hori estatuen eskumenekoa delako. Konparazioa ez da eta ezin daiteke izan EAEn eta EBren artekoa.

Bestalde, hasierako ideiak lotura estuagoa zeukan EAEko eztabaidarako datuen ekarpenarekin, Europako gizarte eredutzat hartzen denari dagokionez (osasuna, hezkuntza, etxebizitza, pentsioak, mendekotasuna, etab., esperientzia eta praktika konparatuetan oinarrituz, eta horiei loturiko zerga eta aurrekontu politikak, hiritar guztien beharizanak aintzat hartzen dituztenak), gizarte babesarekin baino (hau da, gizarte laguntza edo gizarte bazterkeriako kasuen edo talde berezien laguntza).

Hala eta guztiz ere, horretaz jabetu arren, ikerketak honako eremu honetara mugatu du EAEko eta EBko Gizarte Politikari buruzko lehenengo ikerketa hau: EAEko eta EB-15eko "Gizarte Babesa" eta, hain zuzen ere, langabezia eta gizarte bazterkeria funtzioak.

Izan ere, ikerketan EAEko gizarte politikaren alderdiak aztertzen dira, pobrezia eta gizarte bazterkeriaren tratamenduari dagokionez: gizarte zerbitzuak, oinarritzko errenta eta horrek enplegu politika aktiboetan duen funtzioa. Hala ere, EBri dagokionez, ikerketak Europar Batasunean gizarte fondoan aplikazioari dagokionez garatzen den politika (Gizarte Fondoak, Eskualdeen Garapenekoak, Kohesiokoak) eta arlo horretako jardun administratibo onak baino ez ditu adierazten. Hain zuzen ere, "EB-15eko Gizarte Politikako Jardun Onak" kapituluak, 77 adibideri buruzko eranskinarekin batera, estuago lotuta dago egiturazko fondoak aplikatzeko araudi bati, gizarte politikari baino.

Edukia alde batera utzita, ikerketari emandako orientazioari dagokionez ere (hain zuzen, Europako balizko gizarte ereduari buruzko sarrera-kapitulua), uste dugu pentsamendu bakarra adierazten duela; hau da, honako honen baldintzapeko gizarte politika planteatzen da: hazkunde ekonomikoa, produktibitatearen hazkundera eta lehiakortasuna. Gainera, onartu egiten da hori baldintzatzen duten oztupoak krisi ekonomikoak, EBren handitzea eta globalizazioa direla.

Hain zuzen ere, enplegu politikei dagokionez, Lisboako, Nizako eta Stockholmeko gailurretan diseinaturiko Europako estrategia aipatzen da, malgutasunean eta lehiakortasunean oinarritua.

Hala ere, ez da elkartasuna eta aberastasuna bezalako elementurik aipatzen, gizarte politikak bermatzeko orduan. Ikerketa osoan, izan ere, ez dago horren inguruko daturik edo elementurik. Beraz, ikerketa hankamotz sortu da eta hankamotza da.

Hori guztia aintzat hartuta, ELAren ustez, "GIZARTE BABESA, EBko eta EAEko GIZARTE POLI-

TIKAREN FUNTSEZKO ELEMENTUA. LANGABEZIA ETA GIZARTE BAZTERKERIA FUNTZIOEN KASU BEREZIA" ikerketak gabezia larriak ditu, eta atzera bota eta beste modu batera orientatu behar da.

Mikel Noval

ELAren ordezkaria EEGABen